T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DERVİŞ SELÎM SIRRÎ DÎVÂNI (İNCELEME-METİN-DİLİÇİ ÇEVİRİ-DİZİN-TIPKIBASIM)

Mahir Selim KESKİN
14723013

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim SONA

İSTANBUL
2019

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DERVİŞ SELÎM SIRRÎ DÎVÂNI (İNCELEME-METİN-DİLİÇİ ÇEVİRİ-DİZİN-TIPKIBASIM)

Mahir Selim KESKİN
14723013

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim SONA

İSTANBUL
2019

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DERVİŞ SELÎM SIRRÎ DÎVÂNI (İNCELEME-METİN-DİLİÇİ ÇEVİRİ-DİZİN-TIPKIBASIM)

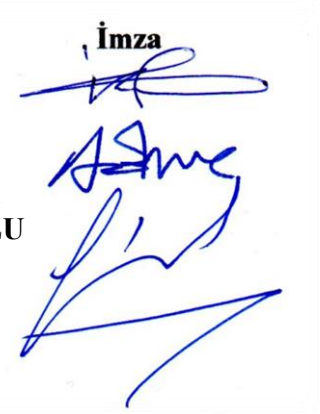
Mahir Selim KESKİN
14723013

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 24/05/2019

Tezin Savunulduğu Tarih: 01/07/2019

Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur.

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi İbrahim SONA	
Jüri Üyeleri	: Dr. Öğr. Üyesi Ali Emre ÖZYILDIRIM	
	: Dr. Öğr. Üyesi Leyla Alptekin SARIOĞLU	

İSTANBUL
MAYIS 2019

ÖZ

DERVİŞ SELÎM SIRRÎ DÎVÂNI
(İNCELEME - METİN-DİLİÇİ ÇEVİRİ-DİZİN - TIPKIBASIM)
Mahir Selim KESKİN
Mayıs, 2019

Bu çalışma ile; XIX. yy. şairlerinden Derviş Selîm Sırrî'ye ait olan ve İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmalar kısmında, 02869 demirbaş ve 894.35-1 yer numarasıyla kayıtlı, tek nüshası bulunan Dîvân'ı inceleyip tanıtmak amaçlanmıştır. Bugüne dek üzerine çalışma yapılmamış olan eser, 42 varaktan müteşekkil olup 156 manzume ihtiva etmektedir. İlk bölüm olan inceleme kısmında, şair hakkında bilinenler ortaya konmuş, şairin edebî şahsiyeti üzerine tespitler yapılmıştır. Şiirleri şekil ve içerik yönlerinden değerlendirilmiş, yaşadığı devrin sosyal hayatına yönelik izlere vurgu yapılmıştır. İkinci bölümde Dîvân'ın transkripsiyonlu metni yazılmış, sayfanın aparatlar kısmında metnin diliçi çevirisi verilmiştir. Çalışmanın sonunda ise Dîvân'da geçen kelimeler dizini ve eserin tıpkıbasımı verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Derviş Selîm Sırrî, Selîm Sırrı, Dîvân edebiyatı, Sırrî mahlaslı şairler, Derviş Selîm Sırrî Dîvânı

ABSTRACT

THE DIVAN OF DERVISH SELIM SIRRI
(ANALYSIS - TEXT WITH TRANSCRIPTION - INTRALINGUAL TRANSLATION - INDEX - FACSIMILE)
Mahir Selim KESKİN
May, 2019

The aims of this study are to analyze and present the Dîvân which belongs to 19th century poet Dervish Selîm Sırrî and registered with TY02869 asset id, 894.35-1 space number in the İstanbul University Nadir Eserler Library. The Dîvân which has not been studied so far, is composed of 42 sheets and it has 156 poems. In the review part which is the first part, the known datas/informations was presented and the determinations was practiced on his literal figure. The transcription of Dîvân was located in the second part and the intralingual translation was made in the footnotes. His poems was evaluated in terms of the form and the content and the impressure towards the social life of the period in which he lived was emphasized.

Key Words: Dervish Selim Sırrî, Selîm Sırrî, Turkish Dîvân Poetry, Sırrî pseudonym, the Dîvân of Dervish Selîm Sırrî

ÖN SÖZ

Mevcut bilgiler çerçevesinde Türk edebiyatı sahasında eser vermiş yirmi altı Sırrî mahlaslı şair mevcuttur. Kültürel mirasımızın en nadide parçaları olarak gördüğümüz yazılı sanat eserleri, özellikle mazisi çok eskiye dayanan toplumlarda görülen büyük edebî birikimler neticesinde, birbiri içine girmekte, kimi eserlerin müellifleri karıştırılmakta, kimi eserlerse kütüphanelerde hâlen bulunmayı beklemektedir. Bu çalışmanın amacı da, böyle büyük bir sanat birikiminin içinde Selîm Sırrî ve Dîvânı'nı gün yüzüne çıkararak, Dîvân edebiyatı şairleri arasındaki yerini almasını sağlamaktır. Bunu yaparken şairin edebî kimliğini ortaya çıkarmak, eserin tam metnini Dîvân edebiyatı çalışmalarında uygulanan metodlarla ortaya koymak, bunun yanında da şiirleri günümüz Türkçesine aktararak yeni nesillerin bu estetik birikimi anlamasını bir nebze olsun kolaylaştırmak hedeflenmiştir.

Bu zorlu yolda bana olan inanç, sevgi ve desteklerinden ötürü başta babam İbrahim Keskin ve annem Münevver Keskin olmak üzere tüm aileme, her koşulda var gücüyle yanımda duran Sevgili Bengisu Paşaoğlu'na, çalışmam esnasında beni asla kapısından geri çevirmeyip yardımlarını esirgemeyen Sayın Hocam Dr. Öğr. Üyesi Ali Emre Özyıldırım'a ve son olarak da büyük bir özveri ile yanımda olup karşılaştığım zorlukları benimle beraber göğüsleyen tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Sona'ya, maddî ve manevî tüm katkılarından ötürü teşekkürlerimi arz ediyorum.

Türk edebiyatı tarihine yaptığım bu ufak katkıdan ötürü büyük kıvanç duymakla beraber, her ne kadar metni okuma ve anlamlandırma aşamalarında titizlikle çalışıldı ise de, gözden kaçmış hataların var olma ihtimaline karşı tüm Eski Türk edebiyatı akademik zümresinden af dilerim.

İstanbul; Mayıs, 2019 Mahir Selim KESKİN

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **iii**
ABSTRACT ..... **iv**
ÖN SÖZ ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
İŞARETLER ..... **viii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **ix**
KISALTMALAR ..... **x**
1. GİRİŞ **1**
1.1. XIX. Yüzyıl Dîvân Şiiri Üzerine 1
1.2. Derviş Selîm Sırrî 5
1.2.1. Hayatı 5
1.2.2. Edebî Kişiliği 11
1.2.3. Şairin Kendi Şiiri Üzerine Yazdıkları 17
1.2.4. Dil ve Üslup 18
2. DÎVÂN'IN DEĞERLENDİRİLMESİ **29**
2.1. Nüsha Tavsifi 29
2.2. Şekil Özellikleri 30
2.2.1. Nazım Biçimleri 30
2.2.2. Vezin 34
2.2.3. Kafiye ve Redif 34
2.3. Şiirlerin Muhtevası 37
2.4. Şiirlerde XIX. Yüzyıl Sosyal Hayatına Yönelik İzler 43
2.5. Dîvân'da Kullanılan Kalıp İfade, Deyim ve Terimler 45
2.6. Dîvân'da Geçen Tarihî Olaylar, Şahsiyetler ve Efsanevî Kahramanlar 49
2.6.1. Tarihî Şahsiyetler 49
2.6.2. Efsanevî Kahramanlar 50
2.6.3. Tarihî Olaylar 50
2.6.4. Yer adları 51

2.7. İktibaslar 51
2.8. Metni Kurmada İzlenilen Yol 54
3. METİN-DİLİÇİ ÇEVİRİ 56
4. DİZİN 202
5. SONUÇ 254
KAYNAKÇA 256
TIPKIBASIM 259
ÖZ GEÇMİŞ 345

İŞARETLER

Transkripsiyon Alfabesi

ا	A a E e	ذ	Ẕ ẕ	غ	Ġ ġ
ء	ʾ	ر	R r	ف	F f
ب	B b	ز	Z z	ق	Ḳ ḳ
ب	P p	ژ	J j	ك	K k ñ
ت	T t	س	S s	گ	G g
ث	S̲ s̲	ش	Ş ş	ل	L l
ج	C c	ص	Ṣ ṣ	م	M m
ج	Ç ç	ض	Ż ż Ḍ ḍ	ن	N n
ح	Ḥ ḥ	ط	Ṭ ṭ	و	V v
خ	Ḫ ḫ	ظ	Ẓ ẓ	ه	H h
د	D d	ع	ʿ	ى	Y y , I ı , İ i

Uzun ünlüler Ā, ā, Ū, ū, Ī, ī şeklinde yazılmıştır.

Farsça kelimelerde görülen vāv-ı maʿdūle, ḫ͡ʷāb örneğindeki gibi " ʷ " sembolü ile gösterilmiştir.

[ ] Yerine göre metne yapılan harf, sözcük ya da cümle eklemeleri köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

[?] Belirlenememiş, varsayıma dayanan biçimi gösterir.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Halil Hamid Paşa'nın Sırrî Dîvânı'nda Adı Geçen Aile Üyeleri 8
Şekil 2: Dîvân'da Kullanılan Nazım Biçimleri 30
Şekil 3: Dîvân'da Kullanılan Vezinlerin Dağılımı 34
Şekil 4: Türk Yayı 46

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

Bkz. : Bakınız

c : Cilt

cm. : Santimetre

d. : Doğum

EAT : Eski Anadolu Türkçesi

H. : Hicri

Hz. : Hazreti

İ.Ü. : İstanbul Üniversitesi

Ktp. : Kütüphane

M. : Miladi

Mad. : Maddesi

Nu. : Numara

ö. : Ölüm

s. : Sayfa

S. : Sayı

TDVİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TY : Türkçe Yazmalar

vb. : ve benzeri

vr. : Varak

Yay. : Yayınları

yy. : Yüzyıl

1. GİRİŞ

1.1. XIX. Yüzyıl Dîvân Şiiri Üzerine

Dîvân edebiyatının zirvesi sayılan XVI. ve XVII. yüzyılın üzerinden iki yüz, 1699 yılında imzalanan ve Osmanlı'ya ilk büyük çaplı toprak kaybını yaşatıp çeşitli ıslahatlar yapmanın gereğini gözler önüne seren Karlofça Antlaşması'nın ardından yüz yıl geçmiştir. Devletin girdiği çözülme süreci ve yeni dünyaya uyum sağlama girişimleri elbette sosyal ve kültürel alanda da çeşitli sonuçlar doğurmuştur.

> *"Batı ile sıkı münasebetlerin kurulmağa başladığı XVIII. asırda, plastik sanatların batılı sanat eğilimleriyle, bilhassa barokla yakınlaşması sonucunda, "Türk baroğu" diye anılan özel bir terkibin doğuşu ve alanını, şiiri de içine alacak kadar genişletmesi klasik şiir geleneğine önemli bir darbe indirir. İlginç bir biçimde, Avrupa burjuvazisinin güçlenerek klasik edebiyata yerli zevkleri sokmaya çalıştığı sıralarda, Osmanlı şiirinde de mahallîleşme/yerlileşme cereyanının başlaması, gelenekli şiirin yüksek değerini aşağıya çeken bir hareket olarak algılanır* (Özgül, 2006, s. 166)."

> *"Sosyal hayatta, mimarî, resim, şiir gibi sanat dallarında kendisini hissettirmeye başlayan ve II.Mahmud döneminden itibaren yeni bir ivme kazanan zihniyet çözülüşünün yeni bir edebiyat anlayışı doğurması, XIX. asrın ikinci yarısında mümkün olabilmiştir. Çünkü siyasette ve kültür değişiminde görülen keskin çizgilerin edebiyata yansıması uzun bir sürece yayılmaktadır. Dile kazandırdığı teksif kudretiyle klasik şiire derin bir nefes aldıran Şeyh Gâlib (ö.1799)'ten sonra beslendiği kaynaklar kurumaya yüz tutan klasik edebiyat, II. Mahmud'la birlikte başlayan yeniden yapılanma sürecinde çözülüşün kendisini daha da fazla hissettirdiği bir döneme girmiştir* (İsen & Horata, 2011, s. 157)*."*

Şiirde XVIII. yüzyıla kadar sıkı sıkıya bağlı kalınan "kural ve kaidelere riayet" geleneği daha esnek bir hâl almaya başlamıştır. "*Eski şiirimiz XVIII. yüzyıla*

gelinceye kadar gerek iç, gerek dış unsurlarda en mükemmel örneklerini vermiş bulunmaktadır. ... Şairlerin sanat anlayışı eskilerin bir devamıdır. İşte edebiyatın XVIII. yüzyıldaki bu durumu şairleri sıkmış, onlara şiirde bir yenilik gösterme zaruretini şiddetle duyurmuştur (Mazıoğlu, 2014, s. 550)." İşte bu zaruret, o zamana dek şiirde kemikleşen muhteva ve formal yapı gibi mihenk taşı özelliği taşıyan unsurlar üzerinde değişikliğe sebep olmuştur. Örneğin vezin söz konusu olduğunda, geleneğin belirlediği sınırların dışına taşmak şairlerin cesaret edebileceği bir şey değil iken, XVIII ve XIX. yüzyıllarda bu durumun değişmeye başladığı görülür. Tam bu noktada Özgül'ün de değindiği bu değişim sürecinin örneklerinden birkaçını aktarmak yerinde olur. Enderunlu Vâsıf (ö. 1824), bilinen 217 şarkısından 60'ını hemen hemen hiçbir şairin kullanmadığı 2 *mefâ'ilün*, 2 *müstef'ilün*, 2 *fâ'ilâtün* gibi kalıplarla söylemiştir (Özgül, 2006, s. 179). Şeyh Gâlib'in (ö. 1213/1799) ise "*iki "müfteʿilün mefâ'ilün" gibi nadir kullanılan yahut dört kere "müfâ'aletün" gibi handiyse hiç kullanılmayan vezinleri seçişi Abdülhak Hamid'in "müfâ'aletün mütefâ'ilün" veznini icadına uzanan yolun başlangıcı sayılmalıdır* (Özgül, 2006, s. 180)." Özgül devam eden satırlarda yine Gâlib'in, Nâbî (ö. 1712)'yi eleştirmek için yazdığı *"Dünya fânî ahret bâkî"* mısraını söyleyerek *"Mef'ûlü mefā'ilün feûlün"* vezniyle yazılmış bir mesnevinin içine sekiz kapalı heceden oluşan bu mısraı yerleştirişinden bahseder (Özgül, 2006, s. 180). Şeyh Gâlib gibi büyük bir şairin böyle bir kullanımı yanlışlıkla yapması ihtimali pek olası değildir. Bir başka örnekte ise Şeyhülislâm Esad Efendi (ö. 1753)'nin "hüsn" kelimesini ısrarla "hüsün" olarak kullanması, yine kendi yazdığı *Lehcetü'l-Lügat* isimli sözlükte "dimek" yerine *"demek", "şem'dān"* yerine *"şamdan", "abā"* yerine *"aba"* gibi Arapça ve Farsça'dan dilimize girip Türkçeleşen kelimelerin artık telaffuzuna uygun yazılışından bahseder ve şöyle der: *"Şayet Esad Efendi'nin sözlüğünde yapmak istediklerinden haberdar olursak, "hüsn"ün "hüsün" yazılışını vezin zarûreti ile kıvranan acemî bir şairin hatası olarak görmek yerine, yerli bir dil ve imla bilincinin yeni tatbîkatı olarak değerlendirmemiz de mümkün olur* (Özgül, 2006, s. 181)."

Şiirde yaşanan en belirgin değişimlerden biri de muhtevada ortaya çıkmıştır: Dîvân şiirinin; din, tasavvuf, aşk, rintlik gibi geleneksel konuları bu asırda da devam etmekle birlikte, önceki asırda olduğu gibi mahallî hayata açılış ön plana çıkmaya başlamış, aşkta cinsellik duygusu önem kazanmıştır. "*Önceki asırda görülen dinî-tasavvufî muhtevalı aşk şiirleri, bu asırda tekkelerden feyiz alan şairlerin fazlalığına*

paralel olarak artmıştır. Önceki asırda izleri görülmeye başlanan ferdiyetçilik bu dönemde daha belirgin bir şekilde kendisini hissettirmeye başlamıştır. İnsanın ve hayatın gerçek dünyasına kapalı gelenek, değişen şartlar karşısında daha fazla tutunma imkânı bulamamıştır. Akif Paşa Adem Kasidesi'nde geleneğin kaderci anlayışını bırakıp, hayattan ümidini kesmiş, bedbin insanın gerçek duygularını dile getirir ve var olmaktansa ölümü tercih eder. Bir şahsa değil yokluk/ölüm için yazılan bu kaside, üslûbuyla klasik estetik çizgisinde kalmakla birlikte içeriğiyle tamamıyla yenidir. İzzet Molla'nın Gülşen-i Aşk'ında da sürgün psikolojisinin onda yarattığı huzursuzluk dile getirilmiştir (İsen & Horata, 2011, s. 159)."

Bir diğer değişim ise kullanılan tür ve biçimler arasındaki keskin çizginin kaybolmasıyla kendini gösterir. *"Divan şiiri nazım şekillerine 18. yy.ın değişim penceresinden baktığımızda; görülen önemli özelliklerin başında; 1. Alışılmış, geleneksel olanın dışına çıkışların; 2. Çok kullanılan nazım şekilleri arasındaki biçimsel özellikler ve içerik olarak birbirine yaklaşım ve iç içe geçişlerin olduğu görülür* (Mengi, 2014, s. 166)." Mengi, kasidelerde geleneğin getirdiği bölümlendirme kaidelerine uyulmayıp bazı bölümlerin eksik olduğu kasideler tespit etmiş ve hatta kasideye yeni bölümlerin eklendiği örnekler vermiştir. Bazı gazeller, "müzeyyel gazel" adıyla zaten şeklen benzediği kasideye yaklaşmış ve bazı kasideler de "kaside-i beççe" adıyla kısalarak gazel formuna yaklaşmıştır. Yer yer 12 beyitlik kasideler görülür hâle gelmiş, bazı dîvânlarda kaside ve mesnevi birbirine karışmış, şekil bakımından birbirinin içine girmişlerdir. Önceleri birini şiir vasıtasıyla övmenin tek yolu kaside yazmak iken "*Nedim, memduhlarını yalnız kasideyle değil; kıta, musammat, mesnevi, gazel ve şarkı nazım şekilleriyle de övmüştür* (Mengi, 2014, s. 170)*."*

Öte yandan hece vezni ile yazılan şiirlerin dîvânlarda daha sık görülmeye başlaması yaşanan değişimin bir diğer habercisidir. "*XIX. asırda arûza alternatif oluşturma gayretleri, şairi parmak hesabına sevkeder. Kırım, Rus ve Yunan harpleri, milli duyguları milli vezinle söyleme isteğini artırır* (Özgül, 2006, s. 190)*."* Halk şiiri ve Tekke/Tasavvuf şiiri şairleri bir yana, devrin ileri gelen Dîvân şairleri dahi eserlerinde hece vezni ile yazmaya başlamıştır: "*Bu asırda, heceyle şiir yazma iyice yaygınlaşmıştır. Asrın en güçlü şairlerinden İzzet Molla, hece vezniyle bir türkü yazmış ve Âşık Ömer'in 13 mısraını birer mısra ilavesiyle tazmin etmiştir. Akif Paşa, Ethem Pertev Paşa, Münif Paşa, Âdile Sultan, Hızırağazade Said, encümen*

şairlerinden Salih Faik, Deli Hikmet divanlarında heceyle şiire yer veren diğer şairlerdir (İsen & Horata, 2011, s. 161)*."*

Şiirin kısır döngüye girdiği düşüncesinin yaygın olduğu bu yüzyılda artık şairlerde "nev-zemin" şiir yazma gayreti hâkimdir: "*Bilindiği gibi İzzet Molla'nın yaşadığı dönem divan şiirinin devrini kapamaya başladığı, bunun sonucu olarak bu şiirin, altı yüz yıllık geleneğin sınırlarını zorlayan şairlerin elinde yenilik adına yozlaşmaya yüz tuttuğu bir zaman dilimine denk gelmiştir. İzzet Molla'nın bir kıtasından öyle anlaşılıyor ki bu dönemde yaşayan şairlerin en önemli edebî meselelerinden biri artık "mazmun"ların tükendiği ve şiirin bir açmaza doğru sürüklendiğidir. Fakat İzzet Molla söz konusu kıtayla iyimser bir tablo çizerek kendisi gibi başarılı şairlerin yeni mazmun bulmada hiçbir zaman zorlanmayacağını ifade etmiştir. Bununla beraber her şeye rağmen şairin yazdığı bu kıta dahi söz konusu edebî açmazın somutlaşmış bir örneği olarak görülebilir* (Özyıldırım, 2002, s. 50)*."*

Tanpınar ise son yüzyılında Dîvân şiirinin durumunu şöyle özetler; "*Nedim'den sonra ârazı iyiden iyiye görülen, fakat başlangıcı daha evvele çıkan bir zevk bozulması ve dağılışı, ilhamın umumiyetle küçük ve kelime, ifade oyunlarına dayanan buluşlardan öteye geçememesinden gelen bir yoksulluk, mesnevilerde Nâbî'den beri çalışılan fakat bir türlü sırrı bulunamayan bir yerli icat arzusu, daha ziyade nesre ait hususiyetlerin artması, bu yarım asrın şiirinin de esas vasıflarıdır* (Tanpınar, 2010, s. 81)*."*

1.2. Derviş Selîm Sırrî

1.2.1. Hayatı

Selîm Sırrî hakkında tezkireler ve diğer yazılı kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Şair ile ilgili bildiklerimiz Dîvânı'ndan edinebildiğimiz bilgiler ile sınırlıdır. Sırrî mahlaslı şairin tam adı şu beyitte geçer;

Dest-gīr ḳılmaġa bir pīr penāhıñ arayup
Buldu Dervīş Selīm Sırrī ḳuluñ ez-dil ü cān (149/16)

Sahip olduğumuz bilgilerden en sağlam olanları ise, şairin düştüğü tarihlerden hareketle tespit edilenlerdir. Selîm Sırrî'nin Dîvânı'nda düşülen tarihlerin en eskisi H. 1238/M. 1822 yılına, en yenisi ise H. 1241/ M. 1825 yılına aittir. Şairin yaşına dair başka bir ipucu ise 28 numaralı şiirde göze çarpmaktadır:

Geçdi ʿömrüm hevā vü nefsile rīş oldu sefīd
ʿAmel-i ṣāliḥadan deftere yazdırmadım ad (28/4)

Bu beyitte şair, sakallarının beyazladığından bahseder. Buradan hareketle Dîvân'ın kaleme alındığı yıllarda şairin ileri yaşlarında olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla Selîm Sırrî'nin kabaca XVIII. yy.ın ikinci yarısı ile XIX. yy.ın ilk yarısı arasında yaşadığı düşünülebilir.

Şair Abdülkadir Geylânî'nin kurucusu olduğu Kadirî tarikatine mensup olup şiirlerinin önemli bir kısmında din büyüklerinin ve Geylânî'nin medhini yapar. Bu şiirlerin bazılarında Geylânî adı geçmeyip onun lakabı olan *Bâzü'l-eşheb* ifadesinin yer aldığı görülür;

Pīrimiz pādişeh-i kevn [ü] mekān ḥażret-i Şeyḫ
Bāzü'l-eşheb diye pervāz iledür ḥażret-i Şeyḫ (25/1)

Eya Geylānī kerem kānı sākin-i Baġdāẕ
Sensin ancaḳ şehā bu bende-i nā-cīze maʿāẕ (30/1)

Biz gürūh-ı Ḳādirīyiz ʿāşıḳ-ı müştāḳıyız
Pīr-i Geylān bendesiyiz ʿāşıḳ-ı müştāḳıyız (42/1)

Bābıñda ben bir bendeyim
Üftādeyim efkendeyim
Bülbül gibi nālendeyim

ʿİṣyān ile şermendeyim
ʿAbdü'l-Kādir yā Geylānī
Men iḥsāneke lā tensānī (128/2)

Biz ṭarīḳat ehliyiz Geylānī serverdir bize
Hem ḥaḳīḳat rāhına ḥaḳḳā ki rehberdir bize
Rind-i ʿaşḳız Ḥażret-i Müştāḳ dil-berdir bize
Ḳuṭb-ı ʿālem bendesiyiz Ḳādirīyiz Ḳādirī
Rāh-ı Ḥaḳdır yolumuz Müştāḳ'dan irşādımız (139/2)

Server-i ehl-i ṭarīḳ ḥāmi-yi Bāġdād-ı şerīf
Bāzü'l-eşheb hüve min arż-ı mübārek Geylān (149/2)

Oldu iḳlīm-i ḥaḳīḳatde ʿalem Geylānī
Ki odur pādişeh-i maʿnevī ṣāḥib-fermān (149/5)

Şiirlerinin birçoğuna konu olan ve şairin dinî yaşantısına yön veren en önemli şahıs ise Müştak Baba'dır[1]. Kendisi de bir Dîvân şairi olan Müştak Baba, Selîm Sırrî'nin mürşididir. Şair, yine az evvel bahsi geçen beyitte(149/16) Müştak Baba'ya intisab ettiği zamana tarih düşer. Şairin şeyhine bağlılığı, onun izinden gitme çabası ve ona karşı duyduğu sevgi, Dîvân içerisinde pek çok vesile ile kendini

[1] *1172 (1758-59) yılında Bitlis'te doğdu. Adı Mehmed Mustafa, mahlası Müştâk'tır. Şeyh Müştâk veya Müştâk Baba diye tanınır. Âsârü'l-Müştâk adlı eserinden bu mahlasın kendisine Hoca Neş'et Efendi tarafından verildiği anlaşılmaktadır. 1051'de (1641) Hakkâri'den Bitlis'e göç eden bir aileye mensuptur. Soyu Kadiriyye tarikatının pîri Abdülkadir-i Geylânî'ye ulaşır. On yaşında iken babası Molla İbrâhim ölünce, Kadirî şeyhi olan dedesi Molla Süleyman'ın yanında başladığı tahsilini amcası Şems-i Bitlisî gözetiminde sürdürdü. On beş yaşında amcası onu tahsil için yakın dostu Şeyh Hacı Hasan Şirvânî'nin yanına gönderdi. Hüseyin Vassâf, Hacı Hasan Şirvânî'nin Şirvanlı değil Hakkâri civarındaki Şirveli olduğunu kaydeder. Bu durumda onun Bitlis'ten Hakkâri'ye gittiği söylenebilir. Müştâk'ın burada ne kadar kaldığı bilinmemektedir. Ancak hilâfet aldıktan sonra Bağdat'a gidip Abdülkadir-i Geylânî'nin kabrini ziyaret ettiği kaydedilmekte, bir şiirinden bu olayın 1198 (1784) yılında gerçekleştiği öğrenilmektedir. Bağdat'ta Nakîbüleşraf Şeyh Hasan'la görüşüp sohbetlerine katılan ve kendisinden feyiz alan Müştâk refakatine verilen kırk dervişle birlikte Bağdat'tan ayrıldı. Hindistan'a doğru seyahate çıkıp Hz. Âdem'in kabrinin bulunduğuna inanılan Serendîb (Seylan) adasına kadar vardı. Dönüşte hac farîzasını ifa ederek Bitlis'e geldi. Bu dönemde evlendi; iki kızı ve kendisinden sonra tarikatı sürdüren Edhem adlı bir oğlu oldu. Erzurum, Trabzon, Ankara yoluyla muhtemelen 1203'te (1789) İstanbul'a gidip uzun yıllar burada kalan Şeyh Müştâk şehrin kültür çevreleriyle yakın dostluklar kurdu. Âkif Paşa ve Hoca Neş'et Efendi gibi şahsiyetlerle tanıştı. Hoca Neş'et'ten Mesnevî okudu. II. Mahmud'un teveccühlerini kazanıp has nedimleri arasında yer aldı. Konya'ya geçerek Çelebi Efendi'den sikke giydi. Bir süre Eyüp'te Selâmi Efendi Tekkesi şeyhliğine vekâlet etti. Daha sonra Erzurum'a yerleşip buradaki konağında ve memleketi Bitlis'te açtığı dergâhta irşad faaliyetini sürdürdü. 1810 ve 1814 yıllarında tekrar İstanbul'a gittiği kaydedilmektedir. Fransızlar'ın Mısır'a saldırması üzerine Sadrazam Yûsuf Ziyâeddin Paşa'nın ordusuna katılarak Mısır'a gitti. Bu sırada Şam ve Kudüs'ü ziyaret etti. 1247 (1831-32) yılında İstanbul dönüşü Bitlis'e giderken Muş'ta uğradığı bir saldırı sonucu ölen Şeyh Müştâk burada defnedildi. "Zevk-i tâm" ibaresini vefatına tarih düşüren Hüseyin Vassâf onun Erzurum, Bitlis ve Muş çevresinde 200.000'e yakın dervişi olduğunu, şöhretini kıskanan Yezîdîler tarafından öldürüldüğünü söyler. Bu konuda başka rivayetler de vardır.* Ahmet Doğan, "Şeyh Müştak", **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi** (DİA) (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2010), C. XXXVI, s. 64.

göstermektedir. Eserde "müştak" kelimesi 39 kez zikredilmiştir. Bu ifade, bazen kelimenin sözlük anlamıyla, bazen özel isim olarak çoğu zaman da ihamlı olarak yani iki anlamı birden düşündürecek şekilde kullanılmıştır:

Enderūn-ı dilde seyr et firḳat-i Müştāḳ'ı gör
ʿAşḳ-ı cānān ile eyle ülfet-i Müştāḳ'ı gör (34/1)

Var yürü Sırrī muḥabbet meclisinde ḥāẓır ol
Kān-ı ʿirfān ister isen milket-i Müştāḳ'ı gör (34/7)

Şehsüvārıdır bu göñlüm mülküñün müştāḳ-ı Ḥaḳ
Sırrī-yi nā-cīzim ammā pādişāhım dildedir (40/5)

Allāh Allāh ḳāhir-i ceyş-i ʿadüvdür hep sözüm
Kim ṭabīb-i ḳalbimiz Ḥaḳ ḥāẕik-i müştāḳıyız (42/3)

Eṣer-i ḥażret-i Müştāḳ cemāldir el-ḥaḳ
Kerem-i Ḥaydar'ı dīvān ile āṣār-ı şerīf (71/5)

Çeke hū tekye-i ʿaşḳ içre mehcūrı olan ʿuşşāḳ
Ḥużūr-ı maʿna-yı der Ḥażret-i Bābāyı bā-Müştāḳ (75/1)

Ṣaḳıñ unutmaya Müştāḳı dėmişsin Sırrī
Hele bu ḳavlile ġāyetle perīşān ėtdiñ (78/5)

Ger dilā dilden dilārā dil için dil-ḫᵛāh iseñ
Var muḥabbet milketinde ʿaşḳa düş Müştāḳ'ı bil (86/6)

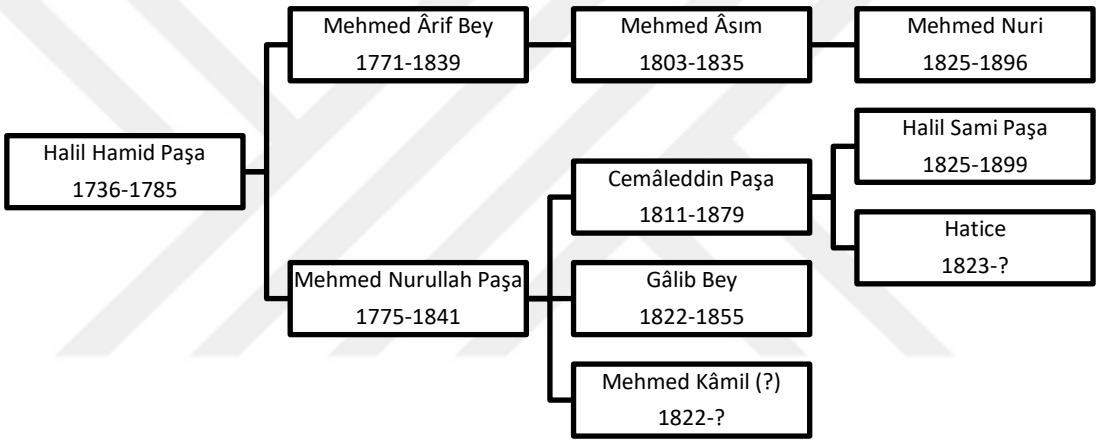
Feṭḥ edip müşkilini sāye-i Müştāḳ'da dil
Luġazıñ bildi ḳuluñ Sırrī-i ʿaḳl-ı evvel (89/7)

İştiyāḳıñ beni Müştāḳ'ıña ilḥāḳ ėtdi
Hecrile eyleme bu bendeñi luṭf et giryān (149/14)

XIX. yüzyılda yetişen şairlerin büyük çoğunlu tekke çevrelerinde yetişmiş kişiler olduğu bilinmektedir: "*Saraydan beklediği desteği bulamayan şairler için, huzursuzlukların had safhaya çıktığı kuruluş döneminde olduğu gibi, çöküş döneminde de tekkeler bir sığınak gibi olmuştur. Bu asırda yetişen temsilcilerin büyük çoğunluğu tekkelerden feyz almışlardır. Bunlar arasında da Mevlevîlik başta gelmektedir* (İsen & Horata, 2011, s. 158)*."* Selîm Sırrî için de böyle bir durum söz konusudur. Dîvân şiiri geleneğine uygun olarak Hz. Peygamber ve ailesine, diğer din

büyüklerine yazdığı şiirler dışında; Mevlânâ, Abdülkadir Geylânî, mürşidi Müştak Baba, Zekî Baba gibi isimler için yazdığı şiirlerin Dîvân'da önemli yer tutması, şairin hayatını bir tekke veya dergâh çevresinde geçirmiş olma ihtimalini güçlendirmektedir. Zira şair de kendini "Derviş Selîm Sırrî" diye tanıtmaktadır.

Şairin sosyokültürel çevresi hakkında ipuçları veren bir başka hususu yine tarih manzumelerinde bulunur. 1782 yılında sadrazam olan Halil Hamid Paşa'nın oğlu Mehmed Nurullah Paşa ve ailesi için yazdığı tarih manzumeleri, şairin bu aile tarafından himaye edilmiş olabileceği ihtimalini düşündürmektedir. Mehmed Nurullah Paşa'nın aile efradından Selîm Sırrî'nin isimlerini zikrettiği kişiler, aşağıdaki şema vasıtasıyla şu şekilde özetlenebilir:

Şekil 1: Halil Hamid Paşa'nın Sırrî Dîvânı'nda Adı Geçen Aile Üyeleri

Şairin Dîvânı'nda sekiz tarih manzumesi vardır. Bunlardan beş tanesi doğumlar üzerine söylenmiş olup doğumuna tarih düşülenlerden ilki Nurullah Paşa'nın oğlu Mehmet Gâlib'tir.

Dėdim tārīḫini Sırrī cihāna
Meḥemmed Ġālib'iñ geldi vücūdu (1238) (150/8)

İkinci doğum tarihi Nurullah Paşa'nın Cemâleddin Paşa'dan olan torunu Halil Sami'ye düşülmüştür:

Ṭoġdu o mihr-meṣīl Sırrīyā tārīḫ bil
Bende-i Rabbü'l-Celīl Sāmī Meḥemmed Ḫalīl (1240) (151/12)

Üçüncü doğum tarihi Mehmet Nurullah Paşa'nın diğer bir torunu olan Mehmed Nuri'nin doğumuna düşülmüştür. Mehmed Nuri, Mehmet Nurullah Paşa'nın kızı Ayşe Hanım (1808-1836) ile yeğeni (ağabeyinin oğlu) Mehmed Asım'dan olmadır (Öztuna, Devletler ve Hanedanlar Türkiye (1074-1990), 1969, s. 664-667). Şiirin başlığında yer alan "Tārīḫ-i Ḥafīd velîyyü'n-niʿami İbn Mīr Muḥammed ʿĀṣım" ifadesinin sebep olabileceği kafa karışıklığı bu bilgi ile bertaraf edilebilir. Aynı zamanda bu bilgi, hamilik ilişkisinin merkezinde Mehmed Nurullah Paşa'nın olduğuna dair bir ipucu vermektedir:

Ṭoġıcaḳ devlet ile Sırrī dėdim tārīḫin
Geldi bedrāsā münīr Mīr Meḥemmed Nūri (1241) (152/12)

Dördüncü doğum tarihi Nurullah Paşa'nın H. 1238/M. 1822 doğumlu Mehmed Kâmil adındaki çocuğu adına düşülmüştür[2]:

Dilem der-fikret in tārīḫ zebānem mī-gūyet Sırrī
Meḥemmed Kāmil āmed der-cihānrā āftābāsā (1238) (155/5)

Beşinci tarih manzumesinde bir dîvân kâtibinin Hatice ismindeki kızının doğumuna tarih düşülmüştür. Son beyitteki "gülberg-i cemâl" ifadesinden hareketle, şairin "cemâl" kelimesini tevriyeli kullandığı varsayılarak bu kişinin Cemâleddin Paşa olduğu düşünülebilir:

Sırrī ṭoġıcaḳ ḫāṭıra tārīḫini yazdım
Gül mevsimi gülberg-i cemāl geldi Ḥadīce (1238) (156/6)

Fakat bu noktada tarihlerle ilgili bir sorun göze çarpar. Eğer kaynaklarda geçen tarihler doğru ise Cemâleddin Paşa'nın, oğlu Halil Sami doğduğunda 14, kızı Hatice doğduğunda ise 12-13 yaşlarında olması gerekir. Tarihî kaynaklar ile Dîvân'dakilerin örtüştüğü göz önüne alınırsa, geriye sadece Cemâleddin Paşa'nın doğum tarihinin yanlış olma ihtimali kalmaktadır.

Doğumlara düşülen bu tarihlere hamilik çerçevesinden bakılacak olursa, şiirlerin Mehmed Nurullah Paşa merkezli yazıldığı ve şairin onunla sıkı ilişki içerisinde olduğu sonucuna varılabilir. Nurullah Paşa'nın babası Halil Hamid Paşa, meşhur sadrazam Yusuf Ziya Paşa (ö. 1817) ile Giridli Ahmed Resmî Efendi (ö.

[2] Nurullah Paşa'nın böyle bir oğlu olduğu bilgisi kaynaklarda yer almamaktadır. Muhtemelen bebeklik ya da çocukluk döneminde vefat etmiştir.

1783), şair Sünbülzade Vehbi (ö. 1809), Vakanüvis Sadullah Enveri (ö. 1794) gibi pek çok insanı himaye etmiştir. Hatta Sünbülzade Vehbi, *Tuhfe-i Vehbi* isimli lügatini Halil Hamid Paşa'nın iki oğlu Arif ve Nurullah beylere ithaf etmiştir. Nurullah Paşa'nın da babası gibi, yetenek gördüğü şair ve kalem ehlini himaye ediyor olması ve Selîm Sırrî'nin de bu gruba dâhil olması muhtemeldir.

Mehmed Nurullah Paşa'nın hayatına kısaca değinilecek olursa;

"Mehmet Nurullah Paşa (1775-1841=66), babasının ölümünde 10 yaşında, yüksek medrese bitirip müderris, 1800'de Galata Kadısı oldu, 1810'da ilmiyye sınıfından çıkıp s.b., 1813'de beylerbeyi (paşa) pâyesiyle Karası mutasarrıfı, 1823'de vezir, 1829'da emekli oldu, babasının yanında medfun olup yalısı Akıntıburnu'nda idi (Öztuna, Devletler ve Hanedanlar Türkiye (1074-1990), 1969, s. 665)*."*

Mehmed Süreyyâ, eserinde Nurullah Paşa'nın yaptığı görevler konusunda bir miktar daha fazla bilgi paylaşmıştır:

"Halil Hamid Paşa'nın oğludur. Müderris, 1215'de (1800/01) Galata mollası, sonra Bursa payesi oldu. 1225 (1810) tarihlerinde hevâ ve hevese kapılmasından gazaba uğrayarak rütbesi miralaylığa çevrilip Edirne'de ikameti ferman buyuruldu. 1228'de (1813) mîri-mîranlık ile Karasi mutasarrıfı, sonra 1233'de (1818) maden emini, sonra Avlonya mutasarrıfı olup 1236'da (1820/21) ayrıldı. Muharrem 1239'da (Eylül 1823) vezirlikle Limni muhafızı oldu. Bir-iki ayda ilâveten Ankara ve Kengırı mutasarrıfı oldu. 1242'de (1826/27) Adana valisi olup 1244'de (1832/33) harbe memur oldu. Sonra İstanbul'a gelerek 1257'de (1841) vefat eyledi. Haydarpaşa'da medfundur. Zevk ehli ve işbilirdi (Mehmed Süreyya, 1996, s. 1270)."

Ayrıca Mehmet Nurullah Paşa'nın çeşitli dergâh ve dini gruplarla ilişki içerisinde olduğu, çeşitli vesilelerle bu topluluklara ihsanda bulunduğuna dair bilgiler de mevcuttur; *"Salih Dede zamanında Bursa Mevlevîhânesi"ne, 1235/1820 tarihinde eski Bursa Valisi ve Mevlevî muhibbi olan Halil Hamid Paşa'nın (ö. 1199/1785) oğlu Nuri Paşa'nın (ö. 1257/1841) gayret ve yardımlarıyla, yeni bir semahâne inşa edilmiş ve eski semahâne mescid olarak kullanılmaya başlanmıştır* (Küçük, 2002, s. 174)."

Nurullah Paşa'nın Selîm Sırrî ile hayatının hangi evresinde ve ne vesileyle yollarının kesiştiği bilinmemektedir. Fakat şairin, Nurullah Paşa'nın ilk oğlu Cemal'in doğumuna değil de ikinci oğlu Gâlib'in doğumuna tarih düşmüş olması, Nurullah Paşa'nın Limni muhafızı olduğu ya da Ankara'da Çankırı mutasarrıfı olduğu dönemde ilişkilerinin başlamış olabileceğini düşündürmektedir.

Şairin kimliğine dair delil aranabilecek bir başka kaynak da rehberi Müştak Baba'nın Dîvân'ıdır. Eserde "sırr", "sırrı", "Selîm" kelimeleri pek çok kez zikredilmekle beraber, bunlardan hiçbirisi şairimizin kastedildiğine dair kesin kanıt sayılamaz. Aşağıdaki müfred buna bir örnektir:

> Nazm ü ihşād ile ey tabʿ-ı selīm
> Olasın reşk-i nizāmī-i kelīm (Gündoğdu, 1997, s. 271)

Müştak Baba Dîvânı'nda "Selîm" isminin geçtiği bir diğer dikkat çekici şiir ise *Der Vasf-ı Tekye-i Şeyh Selim* başlığını taşımaktadır (Gündoğdu, 1997, s. 298-299). Bahsi geçen tekke, bugün Üsküdar'daki Selamsız Caddesi üzerinde bulunan ve hâlâ aynı adla anılan Şeyh Selim Efendi Tekkesi'dir. İlgili kaynağa göre tekke 1226/1811 tarihli vakfiye ile tesis olunmuş bir Nakşibendi tekkesidir (Demirel, 1998, s. 128). Ölüm tarihi üzerine ihtilaflı bilgiler bulunan Şeyh Selim Efendi'nin de şair olduğu, "Dîvâne Selim" mahlasıyla şiirler yazdığı aktarılmaktadır (Yorgancıoğlu, 2004, s. 127).

İhtimal düzeyinde kalan bu bilgiler, bugün için Selîm Sırrî'nin kimliğini bütünüyle ortaya koymaya yetmemektedir. Fakat ileride ortaya çıkacak yeni belge ve bilgilerle, bu ihtimallerin daha somut tespitlere dönüşeceği kanaatindeyiz.

1.2.2. Edebî Kişiliği

Öncelikle bu başlık altında yapılan yorum ve tespitlerin, söz konusu Dîvân'ın eldeki tek örneği üzerinden yapıldığını belirtmek gerekir. Eserin ikinci bir nüshasının elde olmayışı sebebiyle mukayeseli okuma yapılamamıştır. Eldeki eserin müellif nüshası olup olmadığını bilemediğimizden, müstensihin eser üzerinde herhangi bir müdahalesi olup olmadığını kestirmek de zordur. Dîvân'da kimi kelime ve mısralara sonradan düzletme yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu düzletmeler kimin insiyatifiyle yapılmıştır? Şairin bu düzeltmelerden haberi var mıydı? Eğer şairden çok sonra yapıldılar ise, şiirlerin edebî kıymeti üzerinde ne kadar etkili oldular? Bu sorular ancak ileride bulunacak ikinci bir nüsha ile cevaplanabilir.

Şair hakkında elde bilgi/belge olmaması; bu araştırma sürecinin önünde bir engel olması yanı sıra, farklı çerçeveden bakıldığında, şairin edebî hüneri hakkında da bir şeyler ifade ediyor olmalıdır. Daha evvel tarafımızca hazırlanan, *Türk Edebiyatında "Sırrî" Mahlaslı Şairler ve "Derviş Selim Sırrî Dîvânı"* (Keskin & Sona, 2019) başlıklı makalede, XIX. asır dâhil olmak üzere tüm edebiyat tarihimiz boyunca "Sırrî" mahlasını kullanmış şairler taranmış ve birbirlerinden ayırt edilmeye çalışılmıştır. XIX. yy. ve sonrasında yazılan hiçbir tezkire ve edebî kaynakta Derviş Selîm Sırrî'nin izine rastlanamamıştır. Bu kaynaklardan hiçbirinde Selîm Sırrî'ye yer verilmemiş olması ancak iki şekilde izah edilebilir; ya şair münzevi bir hayat yaşıyordu ve devrin edebiyat dünyası kendisinden habersizdi ya da tezkirelere girebilecek kadar hünerli ve değerli bir şair olarak görülmemişti. Şairin yaşadığı yüzyıl göz önünde bulundurulduğunda, insanlar arasındaki mesafelerin önceki yüzyıllara nispeten kısaldığı bu devirde, edebiyat çevrelerinin Selîm Sırrî'den bîhaber olması pek muhtemel gözükmemektedir.

Şayet şairin, devrinin edebiyat zümresince görmezden gelindiğini varsayarsak, bu kabul görmeyişin bir diğer sebebi de, şairin şiir tekniği ve bilgisi konusundaki eksikleri olabilir. Bazı şairler vardır ki; Âşık edebiyatı, Tekke/Tasavvuf edebiyatı ve Dîvân edebiyatı arasındaki üçgende tam ortada kalırlar. Selîm Sırrî, şiiri her ne kadar bir Tekke/Tasavvuf şairi gibi çoğunlukla din propagandası işleviyle kullanmayıp konu ve türler açısından klasik dîvân geleneğinin dışına çıkmıyor olsa da, şiir tekniği açısından daha evvel benzeri görülmemiş ve Dîvân şiir geleneğine aykırı birtakım tasarruflarda bulunmuştur:

1. Şair, "*Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün"* kalıbı kullandığı şiirlerin bazı mısralarında orijinal kalıbı aynen kullanırken, bazı mısralarda ise (özellikle kafiye ve redifi barındıran ikinci mısralarda) sanki gelenekte böyle bir istisna varmışçasına, veznin son tef'ilesini *"Fā'ilün"*e çevirmiştir:

> Āgāz ėdüben Ḥażret-i Mennān'a ibtidā
> Hemrāz-ı dilim ẕāt o Subḥān'a ibtidā (1/1)
>
> 'İrfānıla iḥsānına ḳıldı bizi maẓhar
> Ḥamd ile şenā lāyıḳ o Yezdān'a ibtidā (1/2)

Rāz-ı dilim ey serv-i revān söylerim saña
Ben ʿāşıḳınım bunca zamān söylerim saña (3/1)

Aġyāra uyup ʿāşıḳa ey dil-ber-i mümtāz
Cevr ėtme amān ḥāli yaman söylerim saña (3/2)

Feryād ėde gülşende seḥer vaṣla ʿandelīb
Hecri ile Sırrī ola epsem neye bāʿiṯ (20/5)

Ṣaġnaḳlara uġratdı dilim rūzigār-ı ʿaşḳ
Çoḳ fırṭına çekdirdi de budandım efendim(92/3)

Raḥm ėt fuḳarā ḥāline ol Ḫānedān gibi
Varlıḳla ṭurup germe gögüs bādbān gibi (121/1)

Ol māh-ı muḥarremde neler işledi Yezīd (136/I/7)
Şeyṭandan eşed ẓālim [ü] melʿūn [u] muʿannid (136/I/8)

Ey māh-ı muḥarrem ḳanı evlād-ı Muṣṭafā (136/II/1)
Ey māh-ı muḥarrem ḳanı ikbār-ı Murtażā (136/II/2)

ʿUşşāḳını gör neyledi sūzān-ı iştiyāḳ
Vaṣlıñla bulup şevḳ-i cedīd dīde-i ʿuşşāḳ (154/1)

Tārīḫini Ḥaḳ vėrdi ḫaber Sırrī noḳṭadan
Elḥamdü lehü şerrefnā li-yevmi'l-Müştāḳ (154/2)

2. Vezinle ilgili bir diğer husus da 17. şiirde kendini gösterir. Şair sistemli ve bilinçli bir şekilde gelenekte karşılaşılmayan, "*Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün"* veznini kullanmıştır:

Mest ėdeli ʿaşḳıñ ile bāde-i bezm-i elest
Seng-i sitem eyledi peymāne-i ḳalbim şikest (17/1)

Hecrile ʿaşḳıñ şehā ṣahbā-yı muḥabbet-keşi
Cürʿa-i firḳat ṣunucaḳ eyledi tekrār mest (17/2)

3. Şairin bazı şiirleri vardır ki; aynı şiir içinde kimi beyitleri aruza sorunsuzca uyup şiirin aruz vezniyle söylendiğine şüphe bırakmazken kimi beyitleri de fazlaca aruz kusuru barındırmaktadır. 135 numaralı, Fuzûlî'nin *"+ın durur senin"* redifli müseddesine nazire olarak yazılan şiir tüm bentleriyle buna güzel bir örnektir:

Hādī güzel naḳış ni**gār** ėtmişdir āferīn
Gördüm ki tekyegāh-ı **ʿaşḳ** içre o nāzenīn
Teşrīf-i ʿāşıḳānıñ ėdüp oldu hem-nişīn
Ṣordum o māh mānend ne dil ʿaşḳıla ḥazīn
Ḥüsnüñ bahār-ı baġ-ı İrem'dir dėdim dėdi
Yoḳ būstān-ı feyż-i nigāhıñdurur seniñ (135/I)

4. Bazı şiirlerinde ise, doğrudan vezin bozukluğu olarak değerlendirilebilecek olan, vezin gereği açık olması gereken hecenin, Türkçe kelime ya da eklerdeki kapalı hecelere denk gelmesi veya açık okunması gereken hecenin, teknik olarak zihaf yapılamayacak Arapça-Farsça bir kelimeye denk gelmesidir:
   Ėtme**dim** (13/2), **al**ma (121/2), **göz** (135/II/2), **an**da (135/II/3), gide**ren** (135/III/3), **ey** (135/III/4), perçe**min**de (135/IV/1), **maẓ**lūmān (138/IV/3), çekme**zem** (138/V/2), **şem**şīr (153/1), āsu**mān** (135/V/3), taḥas**sür**de (135/V/4), **deş**t-i (136/II/7).

5. Geleneksel şiir kurallarına tamamen aykırı olup fahiş bir hata olarak algılanabilecek bir diğer kullanımı ise, Arapça-Farsça menşeli kelimlerdeki kısa hecelerde görülen imale örnekleridir:
   beşer (1/4), dī**de** (13/3), muʿ**ci**zeler (27/8), **he**zār (41/4), dā**ye** (96/2), piyā**le** (96/5), **ḳa**būl (126/7), tev**be** (131/II/4), ih**di**na'ṣ-ṣırāṭ (133/III/4), muʿte**ri**fim (133/IV/2), ā**te**şini (135/II/4).

6. Bu sıradışı hataların haricinde şiir geleneğinin müsaade ettiği, fakat çok uygulanması hâlinde şairin şiir söyleme kabiliyetine gölge düşüren kullanımları da çoktur. Bunlardan biri, normalde tek bir kapalı hece sayılması gereken, -ân, -în, -ûn ile biten hecelerin bir buçuk hece okunmasıdır:
   Mecnūn (11/1), gerdūn (14/3), iḥsān (24/1), ġalṭān (24/2), mihmān (24/3), eyvān (24/5), kāşān (24/6), müşgīn (94/3), cānān (110/1), sīmīn (144/VI/2)

7. Bir diğeri ise, +(A)n haricinde bir uzun ünlü ve bir ünsüzle biten ve bir buçuk hece okunması gereken hecenin bir hece okunması yani zihaftır:
   Ne**bāt** (56/5).

8. Belki müstensihin tercihi olarak normalde imlâda gösterilmeyen izafet kesresi ve atıf vavının yazılması:
   Derd-i derūnum (3/7), ehl-i dile (20/2), murtażā-yı şīr-i Yezdān (33/4), Dem-i laʿl-i leb-i dildārile(93/2), sevdā-yı cennet(95/5), bülbül-i şeydāya(97/5), tūtyā-yı merdüm (104/5), nūr-ı Ḫüdā (108/5), devā-yı dādımızdır (134/II/3), nihāl-i ḳāmet (144/III/1).

9. Ve Arapça Farsça kelimelerdeki uzun ünlülerde görülen zihaf örnekleri:
   ʿ**ā**lī (1/4), ʿā**ṣī** (2/5), pe**rīṣ**ān (3/6), fe**dā** (7/1), ge**dā** (7/6), ṭū**ṭī** (8/1), fi**ġā**nım (13/4), ḫal**āṣ** olur (23/2), Raḥīm ü (28/3), ḥa**bī**biñ (28/6), ed**nā** (30/3), ṣa**fā**sın (43/2), şe**hā** (45/3), mü**bā**rek (49/5), Şefīʿü'l-müẕnibīn ol (49/7), māce**rā**mızdan (50/2), ne**sīm** ol (51/3), **bī**-emṣāl (51/3), he**mā**n ocaġa (55/5), mün**cī** (58/3), ḥa**bī**b-i (70/2), nīsāndan (73/2), maʿ**nā** (75/1), ʿ**āṣ**ıḳ (81/1), ḫa**rā**bāt (81/5), ge**dā**yım (91/9), keş**tī** (92/2), he**mā**n uyandım (92/4), mū-be-**mū** (94/6), de**rū**nuñ (95/4), sev**dā** (95/5), eb**rū** (97/4), tūt**yā** (104/5), ḫa**yā**liñ (105/2), şe**hā** (108/3), şe**hā** (108/4), tev**fīḳ**iñ (110/5), dāʾi**mā** (112/4), maẓ**lū**muñ (121/2), müş**kī**n-i (122/1), ḳuṭbü'r-rab**bā**nī (128/1), hi**lā**l ebrūlarıñ (131/II/6), ḫü**dā** (136/III/3), şe**hā** (137/IV/4), ẓa**lū**muñ (138/I/2), **rū**y-ı (141/III/1), ḥā**mī** (149/2), ed**nā** (149/6), evli**yā**nıñ (149/7).

Görüldüğü üzere şair, kuralların bir nebze müsade ettiği zifah ve imale gibi uygulamaları çokça kullanmakla beraber, Dîvân şiirinin klasik evrelerinde görülmeyen birtakım uygulamalarda da bulunmuştur. Özellikle aruz kalıpları üzerinde yaptığı değişikler göz önünde bulundurulduğunda, henüz takipçisi ve müridi olduğu Müştak Baba kadar ustalaşamadığı, belki de yeterli eğitimi alamadığı için, Tekke şiiri ile Dîvân şiiri arasında bir yerlerde kaldığı gözlemlenmektedir. Şairin yazdığı nazirelerin Dîvân içinde önemli yer tutuyor olması da şairin henüz emekleme/öğrenme döneminde olduğuna dair bir işaret olarak algılanabilir. Bilindiği gibi nazire, Osmanlı'da şiiri öğrenmenin en rağbet gören yollarından biri idi:

"Nazire/cevap, en etkin şiir öğrenim yöntemidir. Okuma, araştırma, inceleme, ezberleme gibi teorik çalışmaları tamamlayan şair, bundan sonra taklit ve nazire yoluyla şiir yazma becerisini geliştirir. Bu faaliyet bir çeşit şiir meşkidir. Nazirenin ilk önemli işlevi budur (Kurnaz, Osmanlı Şair Okulu, 2007, s. 32)*."*

Selîm Sırrî gazelleri arasında;

- 3, 4 ve 5 numaralı şiirlerinde Nedîm'in *"söylerim sana", "ister mi ister ya", "olmuş sana"* redifli şiirlerini,
- 79, 81, 112, 113, 114 numaralı şiirlerinde Zekî Baba'nın şiirlerini,
- 119. Numaralı şiirinde Fehîm-i Kadîm "sakî" redifli şiirini,
- 104 numaralı şiirlerinde Âgâh'ın (Hacı Hâfız Mehmed Bulak- d.1630) bir şiirini,
- 10, 32, 36, 40, 44, 57, 78, 99, 100, 137 numaralı şiirlerinde ise mürşidi Müştak Baba'nın şiirlerini tanzir etmiştir.

Terkîb Bendler arasında;

- 132 numaralı şiirinde Mir Raşid isminde bir şaire nazire yapılmıştır.

Tesdîsat başlığı ile yazılan şiirlerde;

- 133 numaralı şiirde, günümüzde Dîvânı bulunamayan Şeyh Selîm Baba (ö. 1170/1756-57)'ya ait olduğunu düşündüğümüz bir şiir,
- 134 numaralı şiirde, daha önce de adı geçen Âgâh'ın bir şiiri,
- 135. şiirde, Fuzûlî'nin bir şiiri zemin alınmıştır.

Tahmisat başlığı altında yazılan şiirlerde ise;

- 141. şiirde, Müştak Baba'nın *"+dan geç"* redifli şiiri (Gündoğdu, 1997, s. 107),
- 142. şiirde, Hoca Neş'et (ö. 1807)'in bir şiiri,
- 143. şiirde, Şeyhülislam Yahyâ (ö. 1644)'nın *"disünler"* redifli şiiri,
- 144. şiirde, Antepli Aynî (ö. 1837)'nin bir şiiri,
- 145. şiirde, kesin olmamakla birlikte Âlî [?] isminde bir şairin şiiri,

- 146. şiirde ise yine Âgâh'ın *"+dan gelür bûy-ı şarab"* redifli gazeli zemin alınmıştır.

Şairin şiirlerini tanzir ettiği bu şairlerden büyük ölçüde etkilendiği yorumu yapılabilir. Özellikle müridi olduğu Müştak Baba ile Selîm Sırrî'nin dîvânlarını yan yana koyduğumuzda bu etki daha çarpıcı şekilde gözlemlenebilmektedir. Dîvân tertibinden işlenen konulara, dil kullanımından benzer kafiye ve redifli şiirlere varana kadar ziyadesiyle görülen bu benzerlikler neticesinde, Müştak Baba'nın şairimize hayatının her alanda kılavuzluk ettiğini söylemek yanlış olmaz.

1.2.3. Şairin Kendi Şiiri Üzerine Yazdıkları

Dîvân'da Selîm Sırrî'nin biyografisi ile ilgili herhangi bir bilgi olmadığı gibi, dibace veya ifade-i meram gibi, kitabın telif sebebi üzerine bilgi veren, şairin sanat anlayışına ışık tutan bir giriş de yazılmamıştır. Bununla beraber şair, kendi şiiri ile alakalı kimi ifadelerini şiirlerinin arasına serpiştirmiştir. Bu ifadeler genel itibariyle fahriye niteliği taşımaktadır. Tabii ki şairlerin şiir kabiliyetleriyle övünmeleri Dîvân şiirinde çokça karşılaşılan, olağan bir durumdur ve objektif olmaları beklenemez. Fakat Selîm Sırrî gibi edebiyat tarihlerine girememiş ve hakkında çok az şey bilinen bir şairin, kendi şiirini nerede gördüğünü, onu nasıl değerlendirip hangi vesilelerle övündüğünü anlamak için önemli ipuçları içermektedir:

Konu ile ilgili ilk ifade 37. şiirde karşımıza çıkar. Şair, şayed şiirinin mana cevheri kemâl erbabının huzurunda satılacak olsa, değerinin inci gibi kıymetleneceğini söyler:

> Beyʿ olunsa Sırrī ʿindinde kemāl erbābınıñ
> Cevher-i maʿnā-yı naẓmım dür gibi ḳıymetlenir (37/5)

54 numaralı şiirde ise şair kendini tatlı dilli olarak vasıflandırır ve mucize söyleyen kalemi ile dîvân yazar:

> İşte meydān-ı hüner ey şāʿir-i şīrīn-zebān
> Ḫāme-i muʿciz-beyānıñ Sırrīyā dīvāne baṣ (54/5)

60. şiirde şairin şiirini çeşitli teşbîhler vasıtası ile övdüğü görülmektedir:

> Ḳıyās-ı fikrile ḫoş ḳays ėdüp cāmeler eşʿāra
> Ḳumaş-ı naẓmıña Sırrī gerekdir kilk-i zer ḫayyāṭ (60/5)

80 numaralı şiirde şair, düşüncelerini bir Acem kahramanı olan, gücün ve kahramanlığın sembolü Rüstem'e teşbîh etmektedir. Kalemden kılıcı ise özgün manalar fethetmektedir:

Tīġ-ı kilk-i ṭabʿım ebkār-ı maʿānī feṯḥ ėder
Rüstem-i endīşeme Sırrī gerekdir zer çeleng (80/5)

83. şiirde şair yazdıklarının özgünlüğüne işaret ederek şiir evine nev-zemîn direk diktiğini söyler:

Beyt-i şiʿriñde suḫan-dān ṭabʿınıñ miʿmārısın
Ḥaḳ bu ki naẓmıñda Sırrī nev-zemīn dikdiñ direk (83/5)

87 ve 99 numaralı şiirlerde ise şair yeni ve orijinal mazmunun önemi vurgulanmaktadır:

Naẓm-ı şīrīn ḳılmaġa Sırrī suḫan-dān olmaġa
Tāze maẓmūn köhne ṣahbā cā-be-cā ister göñül (87/7)

Bikr-i maẓmūn besliyor Sırrī suḫan-perver geçen
Söyleden eşʿār ey dil yüzü māhımdır benim (99/5)

1.2.4. Dil ve Üslup

Şairin dil kullanımı ve anlatımdaki kimi karakteristik özelliklerine değinerek dil ve üslubuna dair ana hatlar çizilebilir. Değinilmesi gereken ilk husus, "Edebî şahsiyeti" kısmında örnekleriyle detaylıca anlatıldığı gibi, şairin aruz kullanımında pek başarılı olamayışıdır. İmale ve zihaflardan kaynaklanan vezin kusurları bir yana, Dîvân şiiri geleneğine aykırı olan, fahiş hataları mevcuttur. Bu kusurlara daha evvel değinildiği için bu başlık altında tekrar örneklendirilmemiştir.

Dîvân'a kullanılan terkipler açısından bakılacak olursa, şairin genel olarak Farsça ikili ve üçlü tamlamalar yaptığı göze çarpmaktadır. Daha ziyade bu devrin Sebk-i Hindî cereyanına mensup şairlerinde görülen; mana inceliği, sözün kolay anlaşılır olmaktan uzaklaşması ve dörtlü hatta beşli terkiplere yer verme gibi özellikler kimi zaman Selîm Sırrî'de de görülmektedir:

Zaḫm-ı sinān-ı ṭaʿne-i bīgānedir (145/4/4)

Ey bülbül-i gülzār-ı füyūżāt-ı belāġat
V'ey ġonce-i bāġīçe-i gülzār-ı feṣāḥat (15/1)

Nūruñ ḳamer-i lemʿa-i envār-ı nübüvvet
Nutḳuñ güher-i maʿden-i elṭāf-ı hidāyet (15/4)

Olup meddāḥ-ı ẕāt-ı pāk-i Ḳurʾān (27/4)

Biz nedīm-i bezm-i ḫāṣ-ı lāyıḳ-ı Müştāḳıyız (42/5) vb.

Bazı beyitlerde ise Arapça-Farsça izafeleri birlikte kullandığı görülmektedir:

Ḥabbeẕā Āṣaf-ı faḫrü'l-vüzerā paşa kim (152/1)

Ḫayr-ı ḫalḳu'llāh (9/1)

El-ġıyāṣ sulṭān-ı küllü'l-evliyā (18/2) vb.

Bazı izafelerde farklı dillerden kelimeleri kullandığı görülmektedir:

murād-ı göñül (155/3)

Bazı durumlarda atıf vavı ile birbirine bağlı kelime grubunun izafe öğelerinden biri olarak kullanıldığı görülmektedir:

ʿĪş u nūş-ı bezm-i ṣoḥbet muṭribān olmazsa da (88/3)

Kimi izafeleri ise anlamsal açıdan tersine kurulmuş gibidir:

dildār-ı cefā (145/3/1), Āteş-feşān-ı berḳ (135/V/6)

Dil kullanımı ile ilgili değinilmesi gereken başka bir husus da, XIX. asırda kaleme alınan Dîvân'ın bazı ses, kelime ve ek kullanımları itibarıyla arkaik özellikler göstermesidir. Örneğin Eski Anadolu Türkçesi eklerinden, {-AvIz} dilek/istek 1. çoğul şahıs ekinin kullanıldığı kelimeler mevcuttur:

Bu maʿrekede ser vėririz yā al**avuz** yār
Ḫāḳān-ı zamān pādişeh-i aʿẓam-ı ʿaşḳız (43/5)

Eski Türkçede {-upan/-üpen; -pan/- pen} şeklinin bir türevi olup EAT'de.{-uban /-üben} şeklinde kullanılan gerindium ekinin kullanıldığı görülmektedir:

Var**uban** ḥaşre degin dād ile feryād ėderek (131/3/9)

Bir diğer beyitte Eski Türkçe döneminde kullanılan kelimelerden olan irgür- fiili kullanılmıştır. Tarama Sözlüğü'nde ergürmek/irgürmek/irgirmek gibi farklı biçimleri bulunan irgür- fiili, Selîm Sırrî Dîvânı'nda aşağıdaki beyitte geçmektedir:

ʿAşḳ ehline uy ol yürü dildāriña vāṣıl
Maḳṣūduña tā **ėrgüre** bā-ʿaşḳ u muḥabbet (16/3)

Şair aynı zamanda şiirlerinde kakımak, gidi, dükeli gibi Dîvân'ın yazıldığı yüzyıla göre eski sayılabilecek Türkçe kelimeler kullanmıştır:

Yitirüp sübḥa vü misvākını zāhid **ḳaḳıdı**
Ḫarābāt ehli bulup vėrmedi çün nesteleriñ (81/4)

Meşşāṭa ṣabā eyler iken zülfünü tezyīn
Engel **gidi** girmiş araya şāne ḳarışmış (50/3)

Āteş kesilür **ḳaḳıyup** ol zāhid-i muḍḥik
Başından anıñ ṣaḳlasın uġrınca çalınca (114/4)

Dîvân'da yer yer anlamın bir beyit içerisinde tamamlanmayıp bir sonraki beyite taştığı örnekler de mevcuttur:

Ẕenb elinde ḥaşrolup ḳaldımsa ger
Dest-i cürmümden çekersem zaḥmeti (127/11)

Öyle nālān eyleyem yevmü'l-ḥazen
Ḫalḳı lerzān ėde ṣavtım şiddeti (127/12)

Selîm Sırrî'nin öncelikle takipçisi olduğu Müştak Baba ve Zekî Baba gibi yakın çevresinden, daha sonra ise Nedîm, Fuzûlî ve nazireler yazdığı diğer şairlerin tesirinde kalarak, bunlara benzer bir sanat çizgisi ile şiirler kaleme aldığı söylenebilir. Bununla beraber dîvân şiirinin son yüzyılında etkili olan yeni sanatsal eğilimlerin tesirini görmek de mümkündür. Hint üslubunu benimseyen şairlerimizde görülen *"...mecâz, teşbîh ve istiârelerde yenilik ve garâbet, mübalağalı anlatım (özellikle iğrak ve gulüv), kelimelerle oynama (kârıkelimator), yeni mânâlar peşinde koşma (mânâ-yı bîgâne) ve aklın sınırlarını zorlayan hayaller, mazmun kurarken günlük tecrübeler, halk hikmeri, eşya ve tabiattan faydalanma, teşhis ve tecsim, hayattan şikâyet, ıztırap ve bedbinlik, şahsi duyguların anlatılması ve ben dili...* (Babacan, 2008, s. 448)." gibi unsurlar bu akımın genel karakteristiğini

yansıtmaktadır. "*Somutlaştırma ve alışılmamış bağdaştırmalar da bu üslûbun öne çıkan dil-lafız özelliklerindendir. Soyut-somut ya da olumlu-olumsuz kavramları bir araya getiren bu özelliğin teşkilinde, tasavvuf önemli bir rol oynamıştır. Öte yandan şiirde manayı derinleştirip lafzı kısaltan yani îcâz tarzını kullanan Hint üslûbu şairleri, bunu en fazla genişletilmiş tamlamalar, izâfet-i maktû/maklûb ve telmihler vasıtasıyla sağlamışlardır* (Babacan, 2008, s. 453)." Sebk-i hindî'nin bu vasıfları, Selîm Sırrî'nin tüm şiirlerinde mevcut değildir. Fakat bazı şiirlerde görülen anlam kapalılığı, za'f-ı telifleri, şiirinin büyük kısmına konu olan ızdırap, bedbinlik ve şikâyet, 132. şiirde olduğu gibi sevgiliye ait unsurların âşıklar arasındaki taksimini konu alan, yeni denebilecek bir takım denemeleri sebk-i hindî'yi çağrıştırır niteliktedir. Aşağıdaki örnekte olduğu gibi şairin bazı beyitlerinde Sebk-i Hindî şairlerinde sıkça görülen, soyut kavramlar ile somut nesneleri teşbîh ilişkisi içine sokma durumunun görülmesi de dikkat çekicidir:

Gelüp mehd-i cihāna nāzenīn ʿömrü füzūn olsun
Olup **gehvāre-i ṣıḥḥat** ṣalıncaḳveş aña hem-pā (155/4)

Şeyh Gâlib Dîvânı'na benzer olarak gazellerdeki beyit sayısını fazla tutması, kaside biçimini kısaltması ve yerel ağıza ait bir takım kullanımları, içinde bulunduğu devrin edebî seyrinden etkilendiğini gösterir niteliktedir.

Şairin sanat kullanımına değinilecek olursa, Dîvân'ın geneli itibariyle cinas gibi lafza dayalı sanatların baskın geldiği görülmektedir. Bilindiği gibi, "*Bir mısra veya cümledeki son sözcüğün bir sonraki mısra veya cümlenin başında tekrar edilmesine iâde denir* (Coşkun, 2010, s. 279)*."* Şairin eserinde bu tip ses benzerlikleriyle çeşitli ses oyunlarına sıkça başvurduğu söylenebilir:

Pek açılma sevdigim çeşm-i bedāndan **el-ḥaẕer**
El-ḥaẕer şāyed efendim vėrme hiç aġyāra reng (80/3)

Anlama dayalı sanatlar çerçevesinden bakıldığında ise doğal olarak en çok kullanılan sanatın teşbîh-i belîğ olduğu göze çarpmaktadır. Özellikle "izâfet-i teşbîhî" ve "izâfet-i istiarî"ler vasıtasıyla Dîvân şiirinde sevgiliye ait güzellik unsurlarının Dîvân'da bolca kullanıldığı tespit edilmiştir: ejdehâ-yı perçem, mâr-ı zülf, mîve-i vasl, dâne-i fülfül, tîg-ı âh, âteş-i aşk, bâb-ı lutf, mir'ât-ı dil, nâvek-i âh vb.

Eserde yer alan diğer teşbîhlerden örnek vermek gerekirse:

Reng ėder gülgūne berg-i gül ṭaḳınsa lāle-ruḫ
Sāde-rūdan gör ne rengīn sebġ olundu ala ruḫ (26/1)

Görüldüğü üzere bu örnekte şair benzetme yönünü tersine çevirmek suretiyle bir teşbîh-i maklûb örneği sergilemiştir. Sevgilinin yanağı yüze sürülen allığa bile renk vermektedir. Diğer teşbîh-i maklûb örnekleri ise şunlardır:

Baḳılmaz göz ḳamaşır rūyuna raḫşāndır ḫurşīd
Şuʿāʿ-ı mihrbānım görmüşe beñzer ėder taḳlīd (29/1)

Dil-i dīvāneme zencīr kār ėtmez iken seyr ėt
Bu göñlüm ʿuḳde-i perçemle dildār eyledi bendīd (29/5)

Leẕẕetin aldım ser-ā-pā sükkerīn-endāmdan
Ol rūy-ı pertev-nümā şehd-i musaffādan leẕīẕ (32/4)

Būy-ı zülfüñ olamaz nāfe-i müşgīn-i Ḫoten(137/III/1)
Yeri var çeşmiñe reşk eylese ceylān-ı Yemen (137/III/2)

Mürâca'a örneği:

Ḥüsnüñ bahār-ı bāġ-ı İremdir dėdim dėdi(135/I/5)
Yoḳ būstān-ı feyż-i nigāhıñdurur seniñ (135/I/6)

Dîvân'da rağbet gören bir diğer sanat ise istiaredir. Aşağıdaki örneklerden ilk beyitte şair, sevgilinin kaşlarını el yazması kitapların ilk sayfalarına yapılan süslü başlıklara teşbîh etmiştir. Allah lafzı kullanılmayıp sevgilinin kaşlarını bir hat gibi çeken hattat remzi ile ifade edilmiştir. Bu beyit ayrıca hat sanatı ile ilgili kavramları barındırıyor olması sebebiyle tenasüp sanatına da dâhil edilebilir:

Cenāb-ı ḥüsn içün bālāda **ser-levḥa** ḳonulmuşdur
Ne raʿnā ḥüsn-i ḫaṭ çekmiş kemān ebrūların **ḫaṭṭāt** (60/4) **Açık İstiare**

Ġamzeden sīne delik dīdede **gül-āb-ı elem**
Nigeh-i luṭfıla şāhım hele baḳ baḳ ne revā (6/2) **Açık İstiare**

Bende göñlüm ṭaradım kākülü semmūrda bu şeb
Dāġ-ı sīnem aradum gerden-i kāfūrda bu şeb (13/1) **Açık İstiare**

Şairin kimi beyitlerinde ise aşağıdakine benzer ilginç hayaller mevcuttur. Sevgili bir balıkçı olmuş, suya ışık tutarak aşığın bir balığa teşbîh edilen gönlünü avlamaktadır. Ayrıca mürde ve sağ kelimeleri arasında tezad sanatı, sağ kelimesinde ise ihamlı bir kullanım söz konusudur:

Ṣayd içün dil-ber bu gönlüm hemçü māhī ėtdi aġ
Sol ṭarafdan pertev ėtdi mürde gönlüm ṭutdu ṣaġ (69/1) **Kapalı İstiare**

Bu beyitte ise sevgili, saçlarından ağ kurup aşıklarını avlayan, insan kanı ile beslenen bir varlık ya da bir avcıya teşbîh edilmiştir:

Dām-ı gīsūsın ḳurup her gördügün eyler şikār
Ḫūn-ı merdümdür ṣanursam hep ġıdā-yı perçemiñ (79/3) **Kapalı İstiare**

ʿUḳde-i perçem-i dil-ber giricek **dest-i dile**
Şāneveş ḥall ėderim cān elile besteleriñ (81/2) **Kapalı İstiare**

Şeb-i tārīk-i firāḳ bād-ı elem keştī-i ġam
Anda çoḳ fırṭına çekdim de **budandım** bu gėce (112/3) **Kapalı İstiare**

Germābede gül yüzlü o dil-ber seniñ olsun
Rūyundaki şebnem gibi **dürler** benim olsun (132/16) **Açık İstiare**

Tenasüp örnekleri:

Fedā ḳılsam n'ola cān **ḳoç**unu cānāna sezā
ʿĪd-ı aḍḥā-yı viṣāl olmaġa **ḳurbān**a sezā (7/1)

Her **Kaʿbe**-i ḥüsnüñ ṣafāsın **saʿy** ile bulduḳ
Her **zevraḳ**-ı dil-dīdeye **ṣāf zemzem**-i ʿaşḳız (43/2)

Eflākile ser-keşleniriz **kūh**-ı belāyız
ʿ**Anḳā** geçinir **Ḳāf-**ı himem ādem-i ʿaşḳız (43/6)

Şeftālū vėrir olsa **mey** ü **meclise** revnaḳ
Nuḳl olsa **bezim**de ne **ṣafā**dır **mül**e ʿārıż (57/4)

Gönül **gehvāre**sin taḥrīk ėder **dāye**-i dil dā'im
Rıżā-yı çeşmime göstermez **uyḫu kūdek**-i āhım (96/2)

Sāz-ı dil **mıẓrāb**-ı āhım Sırrī **taḳsīm** ėtmede
Peşrev-i feryād-ı gönlüm **nāy**a söyler söylesem (97/7)

Tezadlar:

Hevā-yı nefsile ber-bād ki dėrler o biziz
Ol **ḫarābātda ābād** ki dėrler o biziz (44/1)

Yāre **aġyār** olmayız biz ėtse de cevr [ü] cefā
İḫtiyār eyler **cefā**sın çün **ṣafā** ister göñül (88/6)

Leff ü Neşr gibi şairlerce daha fazla itibar gören anlama dayalı sanatların varlığı da Dîvân içerisimde kendini göstermektedir:

Nār-ı firḳatle ʿaceb mi çekse **ʿuşşāḳ** ışṭırāb
Sīḫ-i āteş olıcaḳ ḳan aġlayup sızlar **kebāb** (14/1)

Eşk-i çeşminden görünmez olsa **rūy-ı vechvār**
Mevc-i deryā olmayınca ẓāhir olmaz çün **ḥabāb** (14/2)

Dür gibi **der**ler nümāyān olıcaḳ **ruḫsār**da
Naḳş olur **gül** üzre düşmüşçe gėceden **jāle** ruḫ (26/4)

Ne bu **dünyā-yı denī**de hevesim var ne **öte**
Bir olur ehline çün **sīmile zer ḫārıla ḫas** (46/4)

Böyle kec-reftārdan ḫoş olsa ger **zīr** ü **zeber**
Belki **rū**yundan ṣafālıdır **ḳafā**sı ʿālemiñ (82/5)

Hüsn-i ta'lîl örneklerinden birkaçı ise şu şekildedir:

Yüklenüp seng-i meşaḳḳat toḫm içün gerdūndan
Āb-ı miḥnet sillesin görmezse dönmez āsiyāb (14/3)

Devr-i eflāk ile döndü görmedi hergīz seni
Görse ger mihr-i cemāliñ ḳanda eylerdi şuʿāʿ (65/3)

Şevḳ-i cānānım semā-yı dilde māhımdır benim
Heft dūzaḫ hep şerār-ı nār-ı āhımdır benim (99/1)

Meh-tābı görüp hāleye nisbet ṣaçı leylā
Eṭrāfıñ alup sünbül-i ferḫāl görünmüş (51/2)

Fehm ėdüp raḥmet-i ʿālem idügiñ eylediler
Baḥr ü enhār maṭar u berfile şebnem saña ʿarż (56/4)

Nāz eyler eger görse çemende güle ʿārıż
Hem-dem mi bulundu ki ḳoḳar sünbüle ʿārıż (57/1)

Sırrī gibi teb-lerze olur degse o zülfü
Mehcūr idügi anıñ içün kāküle ʿārıż (57/5)

Şīvekārım olıcaḳ bāġa revān ṣalınaraḳ
Dāmen-i nāza degüp ḥırṣıla ditrer sünbül (87/2)

Bī-tekellüf sürünür ʿārıż-ı dildāra ʿaceb
Zülf-i müşgīniledir ṣanki birāder sünbül (87/3)

Zīr-i fesden çıḳup uç göstericek ẕevḳinden
Ṭūġ-ı şāhī gibi bir özge ṣafādır perçem (94/2)

İrsâl-i mesel örnekleri:

Ne deñlü merd-i ʿaḳl olsa civān tedbīrkār olmaz
Çü puḫte olmada meyve-i ḫām āheste āheste (111/4)

Pāra vü pul ile ādem bī-kemāl olsa kişi
Bī-ʿaded çil pāre ile pula mālikdir semek (83/2)

Ālāyiş-i dünyāda nas ister bula Ḥaḳḳı
Dārātını terk ḳıldıġı Edhem neye bāʿiṣ (20/4)

Var ḳıyās eyle nīsāndan ḳaṭresinden ḥiṣṣe al
Māra düşse zehr olur ol dür ėder çün[ki] ṣadef (73/2)

Ḳadrin añlar yoḳ cihānda gevher-i zī-ḳıymetiñ
Ḫalḳ içinde mübtezel bir sırçadır şimdi necef (73/3)

Ne deñlü merd-i ʿaḳl olsa civān tedbīrkār olmaz
Çü puḫte olmada meyve-i ḫām āheste āheste (111/4)

Rāhıñ yitirüp azmaḳ ėrer ʿāḳıbetinde
Rehbersiz olan yolculara şeb tarışınca (113/6)

Tecâhül-i Ârif örnekleri:

Öyle maḥzūn-ı firāḳ-ı ebrū-yı dildār dil
Ḫāme-i ḳudret mi çekmiş yār olup pergār kār (41/3)

İstifham:

Sūzān-ı muḥabbetle yanar bu dil-i Sırrī
Āteş dėdigiñ bir hemān ocaġa mı maḫṣūṣ (55/5)

Beni gerdānda arar yār dėdim ḫāl miyim
Yoḫsa zülfüñ gibi ruḫsār ile hem-ḥāl miyim (95/1)

Teşhis sanatının örnekleri:

Olup terbiyyet-i inbāta meʾmūr cānib-i Ḥaḳdan
Çıḳup rūy-ı zemīni ser-te-ser tesḫīr ėder **meh-tāb** (10/4)

Ėrince nev-bahār tezyīn içün çünkü müʾekkildir
Çemen ṣaḥnında her şeb jāleler taḳṭīr ėder **meh-tāb** (10/5)

Çoḳ kirişmeler ėderdi tā olunca ter-zebān
Ėtdi Sırrī ġoncadan çün vāḳıf-ı ḥāl **ʿandelīb** (12/5)

Geh olur ṭurralanır gāh ṭarar muşṭ-ı ṣabā
Ṭıfl-ı ser-keş geçinir ser-be-hevādır **perçem** (94/4)

Telmih örnekleri:

Devr olup dildār elinden gözleriz **ʿAẕrā**mızı
Kūy-ı hicrān bekleriz biz **Vāmıḳ**-ı Müştāḳıyız (42/5)

Ḳayd-ı zülfüñ **resen ėt çek beni aş** sulṭānım
Sırrī **Manṣūr** gibi eyledim ol **dār**a heves (47/5)

İham ve tevriye şairin başarı ile kullandığı sanatlardandır. Bilindiği üzere iham-ı tenasüp; "*Birkaç anlamı olan bir sözcüğün dize ya da beyit içinde söylenmemiş anlamıyla, öteki kimi sözcükler arasında anlam ilgisi kurmaktır* (Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, 2009, s. 425)*."* Aşağıdaki beyitte bunun bir örneği görülmektedir. Göz göz olmak "delik delik olmak" anlamıyla kullanılmış olup, göz kelimesinin ilk anlamı beyitteki diğer kelimelerle tenasüp oluşturmaktadır:

Ḫūnī **nigehiñ** zaḫmını **gör** sīnede **göz göz**
Tīr-i **müjeñ** ey **ḳaşı** kemān söylerim saña (3/3)

Hatt kelimesi "buyruk" anlamını da düşündürecek şekilde kullanılmıştır:

Ol ḳadar ḥüsn ü edā mālikidir gelse de **ḫaṭ**
Şeh-i iḳlīm-i cemāl olmaġa fermāna sezā (7/3)

Bu örnekte ise dağ kelimesi "yara" anlamıyla kullanılırken şair, kelimenin ilk anlamını beyitteki diğer kelimelerle tenasüp ilişkisi içerisinde kullanmıştır:

Ṭaġ ṭaġ sīnede āh-ı iftirāḳ-ı **Kūh-ı Ḳāf**
Murġ-ı ʿAnḳā-yı ṭarīḳat heybet-i Müştāḳı gör (34/3)

Aşağıdaki örnekte "nişan" kelimesi hem ilk anlamı olan "işaret, belirti, iz, alamet" anlamıyla kullanılmış hem de "nişangah" anlamı ile diğer kelimeler tenasüp ilişkisi içerisinde kullanmıştır:

Girüp meydān-ı ʿaşḳ içre muḥabbetden **nişān** göster
Bu Sırrī **çille**ler çekdiklerin hep **ḳavs**-i ebrū ḳıl

İham ile ilgili diğer örnekler ise şunlardır:

Ḫāṭırın yıḳdı cenāb-ı ġoncenüñ **gül gül** dėdi
Döndü ṭabʿ-ı gülsitānuñ ėtdi suʾāl ʿandelīb (12/2)

Sūzişle çeküp **çille**-i cevrini o yāriñ
Ḳaşı gibi Sırrī ḳatı ḳavs-i elemim var (36/5)

Beyt-i şiʿriñde suḫan-dān ṭabʿınıñ miʿmārısın
Ḥaḳ bu ki naẓmıñda Sırrī nev-zemīn dikdiñ direk (83/5)

O perī sevdā-yı cennet yaraġıñ gördü hemān
Zāhid **uçmaḳ** diledi Sırrī ʿaceb bāl miyim (95/5)

Gözlemek kelimesi hem gözetlemek hem de nişan almak anlamını düşündürecek şekilde kullanılmıştır:

Göz ucuyla ġamz ėden ebrūyadır her dem naẓar
Zaḫm-ı sīnem görmeyüp ol **yayı gözler** gözlerim (98/3)

Üslup başlığı altında değinilmesi gereken bir başka husus da za'f-ı te'lîf konusudur. Dîvân'ın çeşitli yerlerinde şairin vezine uymaya çalışırken söz

diziminde kurala aykırı, anlatım bakımından bozuk ya da zayıf ifadeleri mevcuttur. Okuyucu tarafından anlaşılmayı güçleştiren bu ifadelerden bazıları şunlardır:

Aġyārı ḳoyup geldi baña yār iki gėce
Rencīde-ḳadem eyledi aḫşām-ı müşelleş (19/3)

Ya gerek emr-i cefāsın çeke ol cānānıñ
Ya müsāʿid ola maʿşūḳ aña şarṭ ola suḳūṭ (59/4)

Ḫavfım üzülür keşmekeş-i gerden-i dilde
Pīçīde iken ṭurreleriñ yā ḫam-ı gīsū (109/3)

ʿAşḳ ėtdi ḥiṣār ḳalʿa-yı cismim ṣarışınca
Tā burc-ı bedenden varıcaḳ baş varışınca (113/1)

Bu gibi, ifadenin değerini ve etkisini kaybettiği beyitlerin varlığı, şairin edebî şahsiyet ve hüneri üzerinden yapılacak bir değerlendirme için önemli bir kıstastır. Şairin kimi şiirleri gerek vezin, gerek anlam ve anlaşılırlık açısından son derece kusursuzdur. Kimi şiirlerinde ise vezni kusurlu, ağır bir metin tamiri gerektiren, acele ile yazılmış hissi uyandıran, güç anlaşılır beyitler mevcuttur.

2. DÎVÂN'IN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Nüsha Tavsifi

Dîvân'ın eldeki tek nüshası İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde, TY02869 demirbaş numarası, 894.35-1 yer numarasıyla kayıtlıdır. Eser 42 varak olup 212 X 135mm ölçülerindedir. Her sayfada 17 satır vardır. Söz başları kırmızı ile yazılmış olup sayfalar da kırmızı çerçeveler içine alınmıştır. Eserin yazıldığı hattın cinsi ta'likdir. Abadi taklidi kâğıt kullanılmış olup cildi deri kaplıdır. Dîvân'ın sonunda müstensihin adı "Refi'a Vefâ" olarak geçmektedir.

Nüshanın başında "Hâlis Efendi Kütüphanesi, tedkîk edilmiştir. 19 Şubat 1928" ibaresi ile farklı zamanlarda basılmış iki adet İstanbul Üniversitesi kütüphane damgası bulunmaktadır. Muhtemelen Dîvân istinsah edildikten sonra kapakların iç kısımlarına, Selîm Sırrî'nin şiirlerinde de adı geçen, Zekî Baba'ya ait dört şiir yazılmıştır.

Yazma, fiziksel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda iyi denilebilecek durumdadır. Müstensihin el yazısı okunaklı olup çoğu varak için açıkça anlaşılabilir haldedir. Fakat bazı sayfalarda bulunan kılcal yırtıkların (özellikle sayfa sonlarında) kelime düzeyinde okumanın zorlaştırdığı, hatta bu sebeple metin tamiri yapmanın gerekli olduğu durumlar da söz konusu olmuştur. 1. gazelin 4. beyitinde olduğu gibi, kimi beyitlere sonradan müdahale edilmiş ve bazı kelimeler değiştirilmiştir. Dipnotlarda belirtilen bu değişiklikler müstensihin tasarrufu ile yapılmış olabilir.

Dîvân, tertibi itibariyle müretteb dîvânlarda görülen düzene göre yazılmamıştır. Bilindiği gibi müretteb dîvânlarda şiirler nazım şeklinin uzunluğuna göre genellikle; kasideler, tarih kıtaları, gazeller, musammatlar, rubailer, kıtalar, beyitler, mısralar şeklinde sıralanır. Selîm Sırrî Dîvânı'nda ise şiirler gazeller ile başlayıp ardından kasideler, musammatlar, rubailer ve tarihler gelecek şekilde dizilmiştir. Gazeller ise geleneğe uygun olarak varsa rediflerinin, yoksa kafiyelerinin son harfine göre alfabetik olarak dizilmiştir.

2.2. Şekil Özellikleri

2.2.1. Nazım Biçimleri

Dîvân'da yer alan 156 şiir nazım biçimleri itibariyle şu şekilde sıralanabilir:

Nazım Birimi Beyit Olanlar	Nazım Birimi Bend Olan (Musammatlar)	Hece Vezni İle Yazılan
Gazel: 122	Murabba (mütekerrir): 1	Dörtlük: 1
Müstezad: 2	Terkîb Bend: 2	
Kaside : 3	Müseddes: 6*	
Tarih: 8	Müsemmen: 1	
	Muhammes: 2**	
	Tahmis: 6	
	Rubai: 2	

Şekil 2: Dîvân'da Kullanılan Nazım Biçimleri

Şairin 122 gazelinden; 80'i 5 beyitten, 2'si 6 beyitten, 29'u 7 beyitten, 1'i 8 beyitten, 4'ü 9 beyitten, 2'si 10 beyitten, 2'si 11 beyitten, 1'i 18 beyitten ve 1'i de 20 beyitten oluşmaktadır.

Selîm Sırrî, vezin konusunda "edebî şahsiyeti" kısmında üzerinde durulan kullanımlarına paralel olarak şiir biçimi alanında da alışılmadık birtakım tasarruflarda bulunmuştur. Bunların bir kısmı müstensihten de kaynaklanmış olabileceği gibi büyük bölümü doğrudan şairle ilişkilendirilebilir. Dîvân'da nazım biçimleriyle ilgili değinilmesi gereken birkaç husus şunlardır:

Gazeller kısmında bulunan 62 numaralı şiir, müstensih tarafından gazel formunda yazılmış olmasına rağmen, gerek şiirin hece vezni ile kaleme almış olmasından, gerekse iç kafiyelerden anlaşılacağı üzere, Halk şiirinde kullanılan dörtlük nazım birimi düşünülerek yazıldığı sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla

* Bunlardan 5'i Müseddes-i Mütekerrir, 1'i Müseddes-i Müzdevic'tir.
** Bunlardan 1'i Muhammes-i Mütekerrir'dir.

transkripsiyonda, dizeleri müstensihin yazdığı gibi yan yana değil, dörtlük olacak şekilde alt alta dizmeyi uygun gördük.

111 numaralı şiir bir gazel-i müzeyyel olup şair ek yaptığı kısımda Sultan Mahmud'un medhini yapmış ve kendisine düşmanlarından intikam bulması dileğiyle dua etmiştir.

126 numaralı şiir, müstensih tarafından bir gazel formunda yazılmıştır. İç kafiyeleri sebebiyle de bir musammat gazeli andırmakla beraber, "*Musammat gazeller genellikle aruzun iki eşit parçaya bölünebilen kalıplarıyla yazılır* (Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, 2009, s. 120)*."* tarifinden ötürü, Fâ'ilâtün Fâ'ilün kalıbı ile yazılan bu şiir mütekerrir müseddes olarak değerlendirilmiştir.

Bilindiği üzere her dizesi aynı uyakta olan şiirlere genel olarak musarra, ya da müselsel denilmektedir (Dilçin, Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, 2009, s. 106). Müstensih, gazel ve kaside bölümlerinin ardından terkîb-bend başlığını atmış, iki terkîb-bend yazdıktan sonra tekrar, müselsel bir gazel olduğu izlenimini uyandıran 132 numaralı, tam 18 beyitlik gazeli araya sokmuştur. Dîvân şiirinde bu uzunluktaki gazellere pek sık rastlanmaz. Fakat Dîvân edebiyatının son büyük şairi kabul edilen Şeyh Gâlib'in Dîvânı'nda 9 ila 15 beyitlik uzun gazellerin bulunduğunu da göz önünde tutarak, gelenekli şiirin son devrinde bu tür kullanımların daha sık görülebildiği varsayılabilir:

"Gazel-i mutavvel adıyla anılan beyit sayısı 15 ve bunun üzerindeki gazeller, daha çok divan şiirinin kuruluş ve gelişme dönemi olan XIII-XV. yüzyıl şairlerinde görülür. ...XVI. yüzyıldan başlayarak gazelin beyit sayısı kısalmıştır. ...XVII. yüzyılın bütün şairlerinde gazelin artık kısalmış olduğu ve genel olarak 5 beyte indiği görülür. Nâilî'nin gazelleri genellikle beş beyitlidir. Bu durum, divan edebiyatında artık gereksiz sözden kaçınıldığının ve söz kalabalığından hoşlanılmadığının bir göstergesidir. Bunda dilin anlatım olanaklarının yanı sıra, birkaç yüzyıl süren denemelerden sonra şairlerin az sözle çok şey anlatma ve söyleyeceklerini kısa ve öz bir biçimde anlatabilme yeteneğini kazanmalarının da etkisi vardır. Bununla birlikte XVIII. yüzyıl şairi olan Şeyh Gâlip'te beyit sayısı 9'dan 15'e kadar olan gazeller bulunmaktadır (Dilçin, Divan Şiirinde Gazel, 1986, s. 88,89)*."*

Şiirlerin dîvânlarda farklı başlıklar altına yerleştirilmesi de görülmedik bir durum değildir: "*Bazı divanlarda, bazı şekillerin olması gereken bölümlerden farklı yerlerde, yanlış başlıklar altında yer aldığı görülmektedir. Meselâ bazı mütekerrir murabbalar, gazel gibi yazılarak gazeller arasında yer almaktadır. Büyük bir ihtimalle bu şairin tercihidir. Şair, yazdığı şiiri musammat gazel kabul ederek gazeller arasına koymuştur* (Çeltik, 2007, s. 193)*."* Bu durum Selîm Sırrî Dîvânı için de geçerlidir. Özellikle gazellerin bitip musammatların başladığı 124-156. şiirler arası, farklı başlıklar altındaki farklı biçimlerin iç içe görülebildiği göze çarpmaktadır. Bu uygulama müellifin tercihi olabileceği gibi müstensihin insiyatifiyle gerçekleştirilmiş de olabilir.

Şeyh Gâlib Dîvânı için de aynı durum söz konusu olmuştur:

"Çeşitli divanlarda bazı şiirlerin şekil yönünden yanlış tanımlandığı ve dolayısıyla kendine ait olmayan bölümlerde yer aldığı görülür. Şeyh Gâlip Divanı'nda da bu gibi örnekler dikkati çekmektedir (Kurnaz, Divan Edebiyatı Yazıları, 1997, s. 421)."

"Kasideler kısmında dikkatimizi çeken bir diğer husus da, bazı tarih manzumelerinin kasideler kısmında yer almasıdır (A.g.e., s. 422)."

"Galip'in Divanı'nda yer alan 6 mütekerrir müsemmen de terci-bend başlığı altında gösterilmiştir (A.g.e., s. 426)."

Kurnaz yazısında bu gibi örnekleri sıralamış ve bizim de Selîm Sırrî Dîvânı üzerinden içine düştüğümüz şu ikilemi dile getirmiştir: *"Divan edebiyatında nazım şekilleri kesin kurallarla belirlendiği halde, çeşitli divanlarda yerini yadırgayan nazım şekilleriyle karşılaşılması ilginç bir durumdur. Şairlerin bunları bilmedikleri düşünülemeyeceğine göre bu problem acaba nereden kaynaklanmaktadır? Divanı tertip eden müstensihler mi bu başlıkları ilâve edip değişik bölümlere koymaktadır? Yoksa bilmediğimiz başka sebepler mi vardır* (A.g.e., s. 427)*?"*

Şair yazdığı tek müsemmen olan 136. şiirde, müsemmen-i müzdevicin edebiyatımızda az kullanılan şu kafiye şemasını kullanmıştır: aaaaaabb ccccccdd eeeeeeff... Görüldüğü üzere bu uyak düzeninde, ilk benddeki uyak diğer bendlerde tekrar etmemiştir.

Şairin şiirlerinden biri mürâca'a tarzında kaleme alınmıştır. 27 ve 128 numaralı şiirler ise mülemma tarzında, Arapça ve Türkçe olmak üzere iki dil kullanılarak yazılmıştır. 75 numaralı şiir de, yine mülemma olarak fakat bu kez Farsça ve Türkçe olarak söylenmiştir.

Biçimle ilgili bir diğer konu Dîvân'daki kasidelerle alakalıdır. 125 numaralı kaside 18 beyit, 127 numaralı kaside 14 beyit, 129 numaralı kaside 18 beyit olarak yazılmıştır. Klasik şiirde, ekserisi 31 ila 99 beyit arasında uzunluklarda olan, kaside bölümlerinin daha belirgin olduğu örnekler kaside standartı olarak görülürken; şairin, kasidelerini kısa tutarak şekilce gazele yaklaştırdığı, diğer kaside bölümlerini bir kenara iterek sadece medhiyeden müteşekkil kasideler yazdığı gözlemlenmiştir. Şiirleri klasik kabul ettiğimiz örnekleri kadar uzun değil, fakat bir gazel kadar da kısa değildir. Gazellerin kafiye ve rediflerindeki son harfe göre dizildiği Dîvân'da, her yeni harfin naat ya da münacat içerikli gazellerle başlıyor oluşu akla şu soruyu getirmektedir; *Yoksa şaire göre kaside, belirli bir nazım şeklinden ziyade, hangi nazım şekliyle olursa olsun, methiye amaçlı şiir mi demektir?* (Çeltik, 2007, s. 198) Kaside ile gazel biçimleri arasında, uzunlukları dışında şekilce bir fark olmaması ve kasidelerin kısalmaya başlaması, bu iki biçim arasındaki çizginin de gelenekli şiirin son yüzyıllarında kaybolmaya başladığına dair bir işaret olarak algılanabilir.

Bu durumu yine Şeyh Gâlib üzerinden örnekleyecek olursak: "*Gazel nazım şekliyle yazılmış bazı medhiyeler de kasideler bölümünde yer almıştır* (Kurnaz, Divan Edebiyatı Yazıları, 1997, s. 422)."

"Galip'in Divanı'nda mesnevi nazım şekliyle yazıldığı halde kasidenin bölümlerini ihtiva eden ilginç bir örnek de vardır (A.g.e., s. 423)."

"Müzeyyel gazellerin bazıları kasidenin ana bölümlerinden nesib, medhiye ve dua bölümlerini ihtiva ettiklerinden küçük bir kaside görünümündedir. ...gazeller kısmında müzeyyel gazeller olarak yer alan bazı şiirleri kaside olarak değerlendirmek mümkündür (A.g.e., s. 423)."

Görüldüğü üzere Selîm Sırrî Dîvânı'na paralel olarak dîvân şiirinin son büyük şairi sayılan Gâlib'in Dîvânı'nda da şiir anlayışı üzerindeki değişimleri izleyebilmek mümkündür.

2.2.2. Vezin

Dîvân'da aruz ile yazılan 155 şiirde kullanılan vezinler şunlardır:

KULLANILAN VEZİNLER	Kullanım Sayısı	Kullanım Oranı
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	53	%34
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	37	%23
Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	33	%21
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	19	%12
Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	4	%2
Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	2	%1
Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	1	%0.64
Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün	1	%0.64
Müstefʿilün Müstefʿilün	1	%0.64
Fāʿilātün Fāʿilün	1	%0.64
Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün [?]	1	%0.64
Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fā'ilün	1	%0.64
Müfte'ilün Fā'ilün Müfte'ilün Fā'ilün	1	%0.64

Şekil 3: Dîvân'da Kullanılan Vezinlerin Dağılımı

Şair şiirlerinden birini (62 numaralı şiir) 8'li hece ölçüsü ile kaleme almıştır. Aruz ile yazdığı şiirlerinde ise, "edebî şahsiyeti" kısmında daha detaylı anlatıldığı gibi; "Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün" kalıbının son tefilesini defaatle "Fāʿilün" yapmıştır. 17 numaralı şiirde ise daha önce karşılaşmadığımız "Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün" kalıbını kullanmıştır.

2.2.3. Kafiye ve Redif

Şiirde ahengi sağlayan en önemli unsurların başında vezinle birlikte kafiye ve redif gelmektedir. Öncelikle şairin kafiye kullanımına değinilecek olursa:

Selîm Sırrî'nin şiirlerinde en fazla kullandığı kafiye türü mürdef kafiyedir. Bilindiği gibi kafiye-i mürdefe, "*Revîden önce ridf (=â, û, î) bulunan kafiyelerdir* (Saraç, 2009, s. 141)." Bir uzun ünlü ve bir ünsüzden oluşan bu kafiye türü Dîvân'da tam 77 şiirde tespit edilmiştir:

Nuṭḳuñ olmuşdur şerīʿat rāhına rūşen-çerāġ
Luṭfuñ ėtmişdir ṭarīḳat bezmini gülşen çü bāġ (68/1)

Bārgāhıñ oldu ol nüh ḳubbe-i eflāk [u] ʿarş
Ferş olundu saña maḫṣūṣ sidrede ʿālī otāġ (68/2)

Sebeb-i kevn [ü] mekān evvel ü āḫir maʿrūf
Oldu luṭfuñla ḳamu ḫalḳ-ı dü ʿālem melṭūf (70/1)

İkinci olarak en çok kullanılmış kafiye çeşidi kâfiye-i mücerrededir. Bu kafiye türü *"Sadece revînin tekrarından meydana gelen kafiylerdir* (Saraç, 2009, s. 141)." 59 şiirde tespit edilmiştir:

Ṣādıḳ oldur kim cihānda ṣaymaya nān u nemek
Ol ḥamāḳat ehlidir ki ṣıdḳıla çeksin emek (83/1)

Ey sitemger cevr çoḳ bī-dād elinden el-amān
ʿAksine bir niçeye dek duruñ ey çarḫ-ı felek (83/3)

Ḫazīnedār Nūrullah Paşa'nıñ güher mānend
Yine iḥsān-ı bin ḳıldı Cenāb-ı Ḥażret-i Mevlā (155/1)

Bahār-ı luṭf-ı Ḥaḳḳ vėrdi daḫı bülbül-i nev el-ḥaḳ
Gülistān-ı melāḥatde açıldı ġonce-i raʿnā (155/2)

9 şiirde ise birden fazla ses benzeşesinden meydana gelen kâfiye-i mürekkebe tespit edilmiştir:

Bir ḳadem rencīde eyle ḫāneye şāhāne baṣ
Baṣmasın zāhid bu bezme sāḳiyā ferzāne baṣ (54/1)

Ben ḫarāb-ı mest-i ʿaşḳım ḳılmaġa defʿ-i ḫumār
Bir nuḳul luṭfeyle cānā bir daḫı peymāne baṣ (54/2)

5 şiirde sonu iki ünsüzle biten, revî ve kayddan meydana gelen kâfiye-i mukayyede görülmüştür:

Bāşıñ içün merḥamet ḳıl bendene ey şūḫ [u] şeng
Ḫāl-i rūyuñ ile zülfüñ dil-berā ėtdirme ceng (80/1)

Bendene nisbet revā mı iltifātıñ ġayrıya
Ey kemān-ebrū raḥm ḳıl zaḫmıma urma ḫadeng (80/2)

5 şiirde ise kafiye bulunmayıp sadece redif mevcuttur:

Cānāneyi tenhā göricek sen ne ḳaçarsın
Hecriñle dilim ġāyet-i firḳatde yaḳarsın (107/1)

Bilindiği gibi, aslî olandan bir fazla kafiyesi olan şiirlere zū-kâfiyeteyn (iki kafiyeli) denilmektedir (Tahirü'l-Mevlevî, 1973, s. 184). Şair, 41 numaralı gazelinde

farklı bir uygulamayla beyit sonlarındaki anlamlı son heceyi tekrar etmek suretiyle gazel-i zū-kâfiyeteyni çağrıştıran bir kullanımla ahengi sağlamaya çalışmıştır:

Öyle ser-gerdān-ı ʿaşḳım görmezem aġyār yār
Öyle ser-mest olmuşum kim bilmezem dīnār nār (41/1)

Ol cünūn-ı zülf-i leylīyem ki idrāk eylemem
Öyle Manṣūrum ki bilmem gīsū-yı dildār dār (41/2)

Öyle maḥzūn-ı firāḳ-ı ebrū-yı dildār dil
Ḫāme-i ḳudret mi çekmiş yār olup pergār kār (41/3)

Öyle mehcūr-ı ʿiẕār-ı gül-ʿiẕār-ı ḥayretim
Eylerim bülbül gibi efġān u ṣad-hezār zār (41/4)

Öyle maḫmūr-ı cenāb-ı ḥāl-i Hindūyum ki ben
ʿAḳlımı yaġmāya vėrdi Sırrī ol Tātār tār (41/5)

Dîvân'daki redif kullanımına değinilecek olursa; şair, 29 şiirde redif kullanmamıştır:

Gitdi çün ehl-i himem geçdi yerine nā-ḫalef
Ehl-i dil ẕilletde ḳaldı buldu nā-ehli şeref (73/1)

Var ḳıyās eyle nisandan ḳaṭresinden ḥiṣṣe al
Māra düşse zehr olur ol dür ėder çün ṣadef (73/2)

Şair, redifi kimi zaman bir ek;

Muṣṭafā seyyid-i kevneyn Rasūlü'ṣ-ṣaḳaleyn
Muṣṭafā faḫr-i rüsul mefḫar-ı kül fī'd-dāreyn (102/1)

Zeyn-i ḥüsnüñ ḥāl olupdur gerden ü ruḫsārda
Ṭūl-i ḳaddiñ serv-i nāz eyler şehā reftārda (115/1)

Kimi zaman bir kelime;

Dehen-i ġoncadan ey gül niçe nālān olayım
Ḳıl naẓar ḥālime inṣāf ise her ān olayım
Pīş-i nāzıñda şehā ḫākile yeksān olayım
Ḫāk-i rāhıñda varup ṭob gibi ġalṭān olayım
Yāra merhem dėdim ol sīneme ʿüryān olayım
Al ḳuzum ḳoynuña ḳoç başına ḳurbān olayım (137/I)

Bazen bir ek ve bir kelime;

Bī-beḳādır n'eyleyem bu kevn-i bī-bünyāda yuf
Çünkü maʿmūr olmamışdır bu ḫarāb-ābāda yuf (72/1)

Kimi zaman da bir ek ve bir kelime grubu olacak şeklinde kullanmıştır:

ʿĀrıż-ı dildārda rengīn nevādır ḫāl ü ḫaṭ
Mihr-i ruḫsār üzre bir revnaḳ-fezādır ḫāl ü ḫaṭ (61/1)

Genc-i ʿaşḳ gevheri dīvān ile āṯār-ı şerīf
Feyż-i Ḥaḳ maẓharı dīvān ile āṯār-ı şerīf (71/1)

2.3. Şiirlerin Muhtevası

Dîvân'ın tamamı farklı biçim ve türlerde yazılmış yüz elli altı manzumeden ibarettir. İçerik, bir kıstas olarak göz önünde bulundurulduğunda bu şiirleri birkaç ana başlık altında toplamak mümkündür.

Şair, şiirlerin büyük bir bölümünü Dîvân şiiri geleneğine uygun şeklide, sevgili ve aşk temalarını kullanarak yazmıştır. Sanat ve hüner gösterme çabasının azami derecede olduğu, doğrudan "sevgili"ye ithafen yazılmış altmış sekiz şiir mevcuttur. Bu şiirlerde sevgili ve sevgilinin güzellik unsurlarına dair pek çok remiz, mefhum ve mazmun göze çarpmaktadır. Bu şiirlerin içerikleri kısaca şu şekilde sıralanabilir: Sevgilinin güzelliği, perçemi, hal ve hattı, boy bosu, yakıcı bakışı ve gözleri, yabancılara sefa, âşığına cefa edişi, âşığına karşı acımasızlığı, yaptığı eziyetler; âşığın sevgili huzuruna varma talepleri, kıskançlık, merhamet talebi, rakibe karşı nefret, sevgilinin vefasına sevinme/vefasızlığından yakınma, yalnızlıktan şikâyet, sevgili uğrunda aklı yağmaya verme, sevgili uğruna çekilen dertler…

Dîvân'da yer alan "aşk" temalı sekiz şiirde ise; gül-bülbül ilişkisi, aşk uğrunda mahvolma, canını feda etme, ayrılık acısı, aşk yolunda âşıkların maruz kaldığı durumlar, aşk ile ah ateşinin âşığa ettikleri konu edilmiştir.

Allah ve Hz. Muhammed'i konu alan naat ve münacat, tevhid türündeki şiirlerin sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur. Dîvân'da günahların affı, yardım talebi, Allah'ın büyüklüğü, dünya ve maddenin geçiciliği, fakirlikle övünç, Allah'tan niyaz ve istekleri konu alan dokuz münacat ve tevhid; Peygamberin evladına, sahabesine dua, şefaat talebi, ona duyulan özlem ve saygıyı konu alan yirmi üç naat

bulunmaktadır. Burada dikkat çeken bir unsur olarak şairin yer yer isbât-ı vâcib yöntemlerinden "gaye ve nizam" delilini kullanması göze çarpar. Bilindiği gibi isbât-ı vâcib, *"varlığı kendinden olan, var oluşunda başkasına muhtaç bulunmayan bir zâtı delillendirmek* (Topaloğlu, 1971, s. 15)." demektir. Edebiyatımızda Allah'ın varlığını delillendirme yollarından en çok tercih edileni "kozmolojik deliller" ailesinden olan "gaye ve nizam delili" sunmak olmuştur. Bu şekilde gözle görülen, maddi dünya üzerinden, daha anlaşılır şekilde Allah'ın varlığına delil sunmak amaçlanmıştır. "*Kâinattaki gaye ve nizamı tüm varlık seviyelerinde ele alan gaye ve nizam delilinin, kolay anlaşılır olması; kâinattaki -özellikle tabiattaki- tüm varlıkları edebi malzeme olarak şairlerin kullanımına sunması ve her şeyden önemlisi Kur'an-ı Kerîm kaynaklı olması nedeniyle meâlen veya doğrudan ayet iktibaslarına imkân vermesi, onun en fazla tercih edilen isbât-ı vâcib delili olmasını sağlar* (Gökalp, 2006, s. 79-80)." Selîm Sırrî Dîvânı'nda da tevhid, naat ve münacat konulu şiirlerin fazlalığı neticesinde, bu delillendirme yönteminin yer yer kullanıldığı göze çarpmaktadır. Özellikle 86. şiir buna güzel bir örnek teşkil eder:

Bir naẓar ʿibret-nümā ḳıl ṣūretiñ Ḫallāḳı bil
Maẓhar ol *naḥnü ḳasemnā* sırrına Rezzāḳı bil

Ḳaṭreden enhār ėden eşcār toḫm [u] dāneden
Eyleyen iẓhār eşmār sāyedār evrāḳı bil

Āsumānı ʿarş [u] kürsü refʿ ėden kim bī-sütūn
Devr-i eflāk eyleyen kim ṣāniʿ-i āfāḳı bil

Ey ḫaberdār eyne mā kānū ḫaṭā benden olan
Çün vücūduñ fānī bildiñ kimdir andan bāḳī bil

Kim şebi rūz ile ḳat kat eyleyen devr-i müdām
Leyle-i muẓlim nehārı neyyir ü işrāḳı bil

Ger dilā dilden dilārā dil içün dil-ḫᵛāh iseñ
Var muḥabbet milketinde ʿaşḳa düş Müştāḳı bil

Düş muḥabbet bezmine rindāne ṣahbā-keş geçen
Bezm içinde mey ṣunan kim Sırrī kimdir sāḳī bil

Görüldüğü üzere şair, kişiyi kendi mevcut sureti üzerinden Allah'ın varlığını buldurmaya, görünenin ardındaki gizli sırrı keşfe zorlar. Yine bu amaçla, Zuhruf

suresi 32. ayeti delil göstererek, rızık verenin aslında kim olduğunu, damladan nehirleri, tohumdan ağaçları yaratanı, gökyüzünü sütunsuz kimin havada tuttuğunu, geceyi-gündüzü birbiri ardınca getirenin kim olduğunu, felekleri kimin yarattığını sorgulatarak okuyucuya "varlığı vacib olan Allah'ı" işaret etmektedir.

Şairin diğer din büyükleri için yazdığı yirmi manzume bulunmaktadır. Bunlardan en çok hacim teşkil eden şeyhi Müştak Baba için yazdığı şiirlerdir. Bu şiirlerinde Müştak Baba sevgisinden bahseder. Onun eserlerine ve Dîvânı'na övgüler yazar. Ondan ayrı düştüğü zamanlarda hissettiği hasreti anlatır ve ona intisab ettiği seneye tarih düşer. Şeyhinin şeyhi, yani Müştak Baba'nın şeyhi olan Hacı Hasan için de şiir yazmıştır. Bununla beraber kendisinin de bir Kadirî olması hasebiyle, tarikatin kurucusu Abdülkadir Geylânî ve Kadirîlik üzerine şiirleri vardır. Hz. Ali için yazdığı iki mersiyede, Yezid'e ve Kerbela olayına lanet eder. Hz. Ebubekir'i konu alan şiirinde, onun vasıflarından bahseder. Bunlar dışında Hacı Bayram Veli ve Mevlânâ'yı öven iki manzumesi mevcuttur.

Şair sekiz şiirinde dünyanın adaletsizliği, kötü baht, felekten şikâyet, sürekli çekilen eziyet ve sıkıntılar, dünyanın geçiciliği, âlemin cefası, dünyada sadıklar ve emek sahipleri cefa çekerken ahmak ve hırsızların sefa sürmesi gibi konulara değinmiştir.

Yedi şiiri didaktik ve hikemî tarzda kaleme alınmıştır. Bu şiirler arasında okuyucuya çeşitli konularda öğüt ve nasihatler veren, kimi şiirde kalp temizliği ve nefs tezkiyesinin önemini anlatırken kimi şiirde hangi güzellere gönül verilmemesi gerektiğini anlatan şiirlerdir. 8 numaralı şiir hikemî şiir kategorisine iyi bir örnektir:

Sırrında anıñ ḥikmet ü ḥikmetde maʿānī
Maʿnāyı görüp fehm ėdegör nükte-i aḫfā (8/3)

Ṣūretde naẓar eyleyene āyīne ammā
Derk eyle anı añla nedir ʿālem-i eşyā (8/4)

Remzinde anıñ münderic esrār-ı ḥaḳīḳat
Sırrī ki ḥaḳīḳatde olup cümle müheyyā (8/5)

Didaktik nitelikteki şiirlerinden birkaç örnek vermek gerekirse:

Ey dil hele nā-dānla ülfet ne reẕālet
Nā-ehl-i muḥabbetle düşüp eyleme ülfet (16/1)

Hem nefs olana Sırrī uyup olma mülāḳāt
Ḫod-bīn geçinen şaḥṣa çün encām nedāmet (16/5)

Rāhıñ yitirüp azmaḳ ėrer ʿāḳıbetinde
Rehbersiz olan yolculara şeb tarışınca (113/6)

Pāra vü pul ile ādem bī-kemāl olsa kişi
Bī-ʿaded çil para ile pula mālikdir semek (83/2)

Ey göñül tevḥīd-i Ḥaḳ fermānıñ eyle dest-res
Nefsi nefy ėt lā ile illā ile başını kes (48/1)

Māsivādan fāriġ ol ėriş ḳanāʿat kenzine
Ṭanṭan ėtme şān içün dünyāda mānend-i ceres (48/2)

Varlıġı ḳoy nefsiñ añla bil vücūduñ aṣlını
Bir ḳuru nām içün ey dil ėtme dünyāya heves (48/3)

Özellikle "Tenbih-i Nefs-i Nazm" başlıklı 52. şiir, dervişlere öğüt niteliğindedir:

Dergeh-i ḥażret-i cānāna olanlar dervīş
Ẕikr ü tevḥīd ü tażarruʿda olurlar yaz u ḳış

Her dem esmāsını ey ʿāşıḳ-ı Mevlā añlasa
ʿAşḳla ẕikr ėde ne var sū-yı Ḥaḳdan baḫşīş

Ṭamaʿ-ı ḫāma düşüp eyleme dünyāya heves
Sen daḫı dervīş iseñ yañ yaḳıl ẕikr ile piş

O varanlar ki dilā vāṣıl-ı Ḥāḳ olmuşlar
Sūziş-i ʿaşḳ-ı Ḫüdāvendile yanmış pişmiş

Olma bīgāne-ṣıfat ġaflet ile el-ḥāṣıl
Āşinā ol yürü var yārıla ey Sırrī biliş (52/5)

Şair, üç şiirinde tema olarak şiirin merkezine âşığın gönlünü yerleştirmiştir. Bu şiirlerde gönlün vasıfları, sevgiliden istek ve beklentileri, aşktan ötürü çektiği sıkıntıların boyutu anlatılmaktadır:

Bārgāh-ı feyż-i Ḥaḳdır beyt-i dil maʿmūrdur
Pek büyükdür ʿarş-ı aʿẓamdan da ekberdir göñül (85/2)

Ġayr-ı Ḥaḳ anda bulunmaz andadır rüʾyet henüz
Sırr-ı vaḥdet andadır hem Ḥaḳḳa manẓardır göñül (85/3)

Ẓulmet-i hicrānda ḳalmış meh-liḳā ister göñül
Bezme maḥrem olmaġa bir āşinā ister göñül (88/1)

Jeng-i ekdār-ı taḥassür ḳaplamış āyīne dil
Laʿl-i nābı neşve-i ḳalbe cilā ister göñül (88/2)

Dilim pür-teşne-i vuṣlatdır āteş-bārdır göñlüm
Ṣafā-yı ḫāṭırım yoḳ hecrile ġamḫᵛārdır göñlüm (93/1)

İki şiirinde doğa ve tabiat unsurları olarak mehtap ve saba rüzgârını konu edinmiştir:

Ṭulūʿ ėdince şarḳdan ġarba dek tenvīr ėder meh-tāb
Açup kişver ẓalāmıñ nefyini tedbīr ėder meh-tāb (10/1)

Olup terbiyyet-i inbāta meʾmūr cānib-i Ḥaḳdan
Çıḳup rūy-ı zemīni ser-te-ser tesḫīr ėder meh-tāb (10/4)

Ėrince nev-bahār tezyīn için çünkü müʾekkildir
Çemen ṣaḥnında her şeb jāleler taḳṭīr ėder meh-tāb (10/5)

Ey bād-ı ṣabā ṣaḥn-ı ṣafādan mı gelürsin
Cānān eliniñ būy-ı vefādan mı gelürsin (104/1)

Ḫoş geldin ayā rūḥa ġıdā būy-ı dil-āvīz
Dildāra giden rāh-ı ʿalādan mı gelürsin (104/2)

Şairin rindane tarzda söylediği iki şiiri mevcuttur:

Ezel bezm-i elestden mey-perest dendānıñım sāḳī
O rengīn bezmde ser-mest [ü] ser-gerdānıñım sāḳī (119/1)

Baña bir cām ṣun şevḳ-āver-i laʿl-i ṣabūḥīden
Firāḳ-ı ḥüsn içün ey māh seniñ nālānıñım sāḳī (119/6)

Aḥvāl-i perīşānımı cānāna dėsünler
Luṭf eyle dėyü ol şeh-i ḫūbāna dėsünler

Bezmiñde ṭolup devr ola peymāne dėsünler
Ṣun sāġarı sāḳī bize mestāne dėsünler
Uṣlanmadı gitdi gör dil-i dīvāne dėsünler (143/I)

Şairin bazı özellikleri itibariyle diğerlerinden bir nebze ayrılan manzumeleri de mevcuttur. Bunlardan biri 59 numaralı gazeldir. Yek ahenk tarzında yazılan gazelin her beytinde, "âşıkların defteri"ne yazılan ve aşk yolunda katlanmaları gereken eziyetlerin bir listesi oluşturulmuştur. Uzunluğu gözardı edilirse musarra bir gazeli andıran 132 numaralı manzumede ise, şiirin başlığından da anlaşılacağı üzere, sevgiliye ait unsur ve birtakım mefhumlar üzerinden "âşıkların taksîmi" gerçekleştirilmektedir:

Ḫūbānıla ḫoş demde ol ʿāşıḳ seniñ olsun
Dildār elemi baña muṭābıḳ benim olsun (132/1)

Dildāra gidüp gelmege ʿādet seniñ olsun
Tek ġam güzerān eyleye sāʿat benim olsun (132/7)

İstersen eger ḳāmet-i ʿarʿar seniñ olsun
Fettān ise de ḳaddi muḳaṣṣar benim olsun (132/9)

Ol ḥoḳḳa dehānındaki maʿcūn seniñ olsun
Siḥr ėdici çeşmindeki efsūn benim olsun (132/10)

Ferḫāl ile sünbül gibi kākül seniñ olsun
Gönlüm gibi başındaki püskül benim olsun (132/11)

Şairin, şiirlerinde birçok defa iktibas yoluyla Kur'an-ı Kerîm'den alıntılar yaptığı göze çarpmaktadır. Bununla beraber 53 numaralı şiir, İhlas suresine yönelik yazılmış, bu surenin ruhunda uyandırdığı etkiyi dile getirmeye çalışmıştır.

Değinilmesi gereken bir başka husus ise şairin yazdığı kasidelerin içeriğidir. Dîvânı'nda herhangi bir devlet büyüğüne ya da padişaha kaside yazmadığı, kasidelerinin naat türünde yazıldığı göze çarpmaktadır. Redif ve kafiyelerinin son harfine göre sıralanan gazeller kısmında ise her yeni harfin -daha çok naat olmak üzere- naat, tevhid veya mücaat ile başlaması, şairin Hz. Muhammed'e duyduğu muhabbetin bir nişânesi sayılabilir.

2.4. Şiirlerde XIX. Yüzyıl Sosyal Hayatına Yönelik İzler

Dîvân'ın içeriği ile ilgili değinilecek en ilgi çekici konulardan biri, sosyal hayata dair ipuçları barındıran, kimi yerde eleştiri kimi yerde memnuniyet ifadeleri içeren şiirlerdir. Bu şiirler arasında en dikkat çekeni 72 numaralı şiirdir:

Şād ėde nā-dānı gerdūn ehl-i dil nā-şād iken
Devr-i maʿkūs eyleyen şol çarḫ-ı dūn ber-bāda yuf (72/3)

Devr-i ebvāb ile menḫūs faḫr ėder ʿOs̱manlılıḳ
Böyle nā-bercā meşaḳḳat çekdiren īcāda yuf (72/4)

Ġam budur Sırrī maṣārif ehli kim bī-naḳd ola
Ḳuvvet-i yevmiye īfā ėtmeyen īrāda yuf (72/5)

Şiiri daha iyi tahlil edebilmek için XIX. yüzyılda, özellikle şairin şahit olduğuna emin olduğumuz II. Mahmut devri ile, bu devrin öncesi ve sonrasında yaşanan gelişmeleri göz önünde bulundurmak gerekir. "*Yeniçeri isyanları, merkezî idareyi zaafa uğratan zorba idareciler ve âyanların te'dibi, Sırp ve Yunan milliyetçi ayaklanmaları, İran ve Rus savaşları ve özellikle Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'nın isyanı, devrini tamamen işgal eden önemli gelişmeler arasındadır. Bütün bunların içinde devletin yeniden yapılanmasıyla ilgili hayatî önem ve zaruret arzeden köklü ıslahatların sürdürülmesi saltanat döneminin belirgin özelliğini oluşturur* (Beydilli, 2003, s. 357)." Devletin içinde bulunduğu bu durum Selîm Sırrî'nin şiirlerine yukarıdaki beyitlerle yansımıştır. O, makus talihine yuh çekerken arada devletin içinde bulunduğu durumu da özetler. Şairin deyimiyle Osmanlı, kapı kapı gezip dolaşmakla bir deri bir kemik kalmış, buna rağmen içinde bulunduğu durumun fenalığını görememekte ve hâlâ eski günlerin kudreti ile övünmektedir. Oysa masraf ehli, yani devlet kurumları, parasız kalmış ve yevmiye kudretini karşılayamaz hale gelmiştir.

73 numaralı şiirde ise şair yaşanılan bir değişimi haber vermektedir:

Gitdi çün ehl-i himem geçdi yerine nā-ḫalef
Ehl-i dil z̲illetde ḳaldı buldu nā-ehli şeref (73/1)

Var ḳıyās eyle nīsāndan ḳaṭresinden ḥiṣṣe al
Māra düşse zehr olur ol dür ėder çün ṣadef (73/2)

Bu şiirde geçen himmetler ehli ve hayırsız evlat ile kastedilenlerin kim olduğuna kesin kanaat getirmek güçtür. Belki bahsi geçen kişi bir sadrazamdı, belki de şairin yakın çevresinden veya daha alt kadrodan bir yöneticiydi. Fakat daha genel çerçeveden bakıp padişahlar bazında düşünecek olursak, şairin az sonra bahsi geçecek olan şiirde II. Mahmut'a dua edip iyi dileklerini sunduğu göz önünde bulundurulduğunda, bahsi geçen kişinin IV. Mustafa olma ihtimali yüksek gözükmektedir. Zira IV. Mustafa, Kabakçı Mustafa isyanı sırasında isyancılarla iş birliği yaparak kendisini evladı gibi yetiştiren III. Selim aleyhinde faaliyetlerde bulunup onu tahttan indirtmiş, akabinde de katledilmesine sebep olmuştur.

Sezādır zeylise söylense ḫāḳān ismile el-ḥaḳ
Duʿāsın eyleyüp Sırrī müdām āheste āheste (111/7)

Serīrinde ėde dāʾim Ḫüdā Sulṭān Maḥmūduñ
Bulur ʿüdvān denīden intiḳām āheste āheste (111/8)

Daha evvel de değinildiği üzere II. Mahmud'un başta kendi kardeşi IV. Mustafa olmak üzere; kendine düşman devlet adamları, yeniçeriler, kötü idareciler, ayanlar, milliyetçilik etkisiyle yaşanan ayaklanmalar ve özellikle Kavalalı Mehmed Ali Paşa gibi devletin içinden gelen tehdit ve ayrılıkçı hareketlerle boğuştuğu malumdur. Şairin duasından hareketle Sultan Mahmud'u desteklediği, yapılan ıslahatlardan memnun kaldığı ve onun düşmanlık ve alçaklık karşısında yavaş yavaş intikam almasını temenni ettiği anlaşılmaktadır.

Yaşanılan devrin ve sosyal hayatın şiire kattığı bir diğer değişim ise şu dizelerde kendini gösterir:

Ġamzesi ḫunḫᵛār cellād kāfir İslām düşmanı
Sīne-i īmāna çekdi tīġ ḫançerli ḳızı (123/2)

Ḳasd-ı İslām ėtmede Yunan-ı müjgān leşkeri
Var ise begzāde-i ḥüsnün de ġamz ėtmiş gözü (123/4)

Şiir geleneğinde sevgilinin kirpikleri; askere, katile, cellata, kan dökücü Tatara teşbîh ediliyorken, XIX. yüzyıla gelindiğinde artık İslâma kasteden kâfirin "Yunan askeri" teşbîhi ile karşılık bulduğunu görüyoruz. Bu da milletler arasında yaşanan savaş, politik kriz ve hadiselerin edebiyat eserlerine ne kadar hızlı tesir ettiğine, geleneğe yaslanan Dîvân şiirinde bile sosyal hayata dair yansımaların son

derece hızlı görülebilir olduğuna dair örnek teşkil etmektedir. Bilindiği gibi bu yüzyılda özellikle Fransız İhtilali'nin tesiri ile ortaya çıkan milliyetçi fikirler, imparatorluklar bünyesindeki azınlıklara büyük cesaret vermiştir. Osmanlı da bu hareketten nasibini almış ve başta Sırplar olmak üzere pek çok azınlık, Avrupa ve Rusya'nın da desteği ile ayaklanmıştır. Bunun neticesi olarak çok kan dökülmüş ve yüzyıllardır aynı bayrak altında yaşayan milletler arasında husumet baş göstermiştir:

"Mora'daki Türkler'in bir kısmı Tripoliçe'ye can atmakla beraber, çok büyük ekseriyeti katliam edildiler. Yunanlılar'ın öldürdükleri Mora Türkleri'nin 40-50 binden az olmadığı muhakkaktır. Bunların içinde 400 yıl önce Mora'ya yerleşmiş Türk aileleri bile vardı. 5 ekim 1821'de Tripoliçe'nin düşmesi, faciayı tamamladı. Kaledeki asker ve sivil 8.000 Türk, yeni doğmuş çocuklar bile ihmal edilmeksizin öldürüldü (Öztuna, Büyük Osmanlı Tarihi, 1994, s. 126)*."*

Devam eden süreçte Mora'nın bağımsızlığını elde etmesi diğer azınlıklar için örnek teşkil etmiştir. Bu ayaklanmanın bastırılabilmesi için Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'dan yardım talep edilmiş ve bu, çöküş sürecindeki İmparatorluk için farklı birtakım sorunların doğumuna zemin hazırlamıştır. Osmanlı için bir dönüm noktası niteliği taşıyan bu hadisenin, Selîm Sırrî'nin şiirinde "İslâm'a kasteden Yunan askeri" ifadeleriyle yansıdığı görülmektedir.

Bu başlık altında değinilecek son şiir ise bir tarih manzumesidir. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırışına düşülen tarihle, son yüzyıllarında devletin gelişmesi önünde bağ olan bu askerî yapının yok edilişi Allah'ın kahır kılıcı ve Peygamberin imdadı ile mümkün olmuştur:

Ḥaḳdan şemşīr-i ḳahrile aʿdā-i dīn maḳhūrdur
İmdād-ı Peyġamber ile İslām-ı dīn maʿmūrdur (153/1)

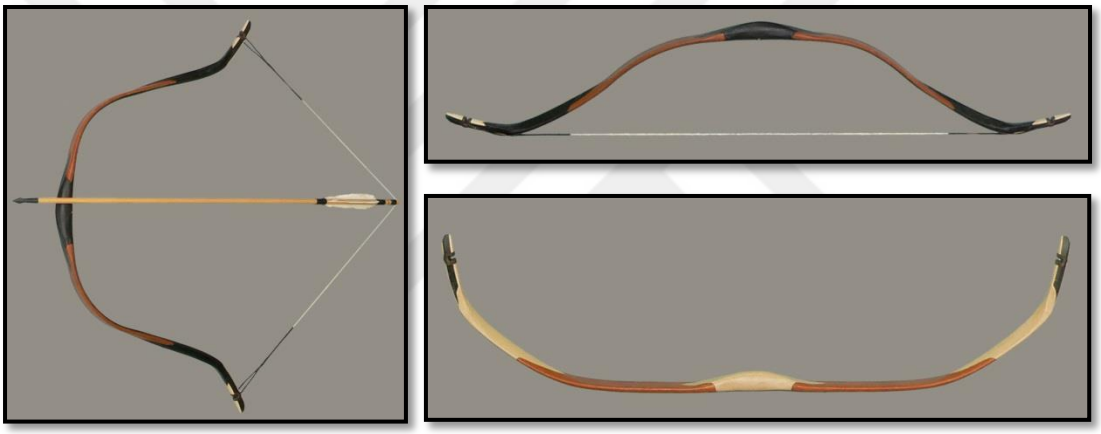
Yaz Sırrı tam tārīḫ-i nev maʿdūm olunca yeñçeri
Elhamdü lillah şāhımız bā-sāl nev manṣūrdur (1241) (153/2)

2.5. Dîvân'da Kullanılan Kalıp İfade, Deyim ve Terimler

Dîvân'da, başta okçuluk ile ilgili olanlar bulunmak üzere pek çok deyim ve terim kullanılmıştır:

Būy-ı zülfüñ olamaz nāfe-i müşgīn-i Ḫoten
Yeri var çeşmiñe reşk eylese ceylān-ı Yemen
Ḳavs-i ebrūda çeküp çille-i ʿaşḳ yayını ben
Siper-i sīnede yer eyleyecek tīr-i fiten
Yāra merhem dėdim ol sīneme ʿüryān olayım
Al ḳuzum ḳoynuña ḳoç başına ḳurbān olayım (137/3)

Dîvân genelinde bu kullanımlardan en göze batanlar ise, içerisinde okçulukla ilgili terim ve unsurların yer aldığı ifadelerdir. Bilindiği gibi dîvân şiirinde sevgilinin güzellik unsurlarından olan kirpik ve süzgün bakış oka, kaşlar kavs yani yaya teşbîh edilir. Çille veya kiriş ise, yayı germeye yarayan, Osmanlıların çok katlı ibrişim ile, daha önceki dönemlerde ise Türklerin sinir (rivayete göre kurt siniri) liflerinden yaptığı, sağlam, sert bir iptir (Yücel, 1999, s. 268).

Şekil 4: Türk Yayı

Yay germek, güç gerektiren zahmetli bir iştir. Savaş veya ok talimi gibi ard arda yay çekmeyi gerektiren durumlar, fiziksel olarak çok yorucu olmakla birlikte, kirişin (veya çilenin) çekildiği başparmakta yaraların peyda olmasına; elde, kolda ve sırtta türlü kas ağrılarına sebep olur. Uzun vadede ise okçunun çileyi çeken başparmağı nasır tutar ve sertleşir. Bugün hâlihazırda kullanılan çile çekmek (büyük sıkıntı ve üzüntü içinde yaşamak) deyiminin arka planını da bu oluşturur. Selîm Sırrî de Dîvânı'nda tenasüp ilişkisi içinde bu unsurları sıklıkla kullanmıştır. Yukarıdaki örnekte âşık, sevgilinin yaya benzeyen kaşı ile aşk çilesini çekerken fitnelerin oku kendi sine siperine saplanır.

Tekye-i ʿaşḳa girüp derd ile Yā Hū çekeriz
Ḳavs-i miḥnetle hemān çille-i ebrū çekeriz (130/4)

Sūzişle çeküp çille-i cevrini o yāriñ
Ḳaşı gibi Sırrī ḳatı ḳavs-i elemim var (36/5)

Ġamz ėder müjgāna çeşmi ebrū-yı dildārda
Eylerim tīrden temāşā yaya söyler söylesem (97/4)

Girüp meydān-ı ʿaşḳ içre muḥabbetden nişān göster
Bu Sırrī çilleler çekdiklerin hep ḳavs-i ebrū ḳıl (90/7)

Menzil-i maḳṣūda tīrāsā ėrişmek isteyen
Çillekeş ṭoġru kiriş olsun kemān ebrūlara (142/5)

Örneklerde de görüldüğü üzere; âşık, aşk meydanında muhabbet hedefini isteyip, çektiklerinin ise sevgilinin kaş yayının çilesi olmasını talep ediyor. Bir diğer beyitte ise şairin, "Maksat menziline ok gibi erişmek isteyen, yay kaşlara dümdüz kiriş gibi olup çile çeksin." diyerek menzil, tir, kiriş, çillekeş, keman kelimelerini beraber kullanmak suretiyle tenasüp yaptığı görülmektedir.

Şiirlerde halk ağzına ait bu kalıplaşmış ifadeler sıklıkla kullanılmıştır. Tespit edilen bu ifadeler, ilgili kaynaklardan teyit edilmiştir. Bu kaynaklarda kullanımına rastlanmayan kalıp ifadeler ise orijinallikleri açısından esas dikkat edilmesi gerekenlerdir. Eserde geçen deyimlerden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Aklı yağmaya vermek (66/2), (41/5), (120/2), (132/13), (140/IV/2)
- Asılıp basılmak (14/4)
- Ayağına yüz sürmek (6/4), (14/4), (63/1)
- Ayağını kesmek (60/1)
- Badban gibi (yelken gibi) göğüs germek (121/1)
- Bal çalmak (12/4)
- Baş kesmek (149/8): Başını eğerek saygı ile selam vermek. (Ayverdi, 2010, s. 117)
- Baş vermek (43/5)
- Başa çıkmak (87/1)
- Başına çalmak (82/3)
- Başına kakmak (6/3)

- Buse kinar etmek (6/3)
- Can koçunu feda kılmak (7/1)
- Cihan başına teng olmak (113/3)
- Dil vermek (142/III/1)
- Dili telh (acı) olmak (12/4)
- El sunmak (142/II/3)
- El vermek (15/9)
- Etek tutmak (22/4)
- Gönlü yağmaya vermek (117/3), (140/1)
- Hakile yeksan olmak (137/I/3)
- Hatır yıkmak (12/2)
- Kalbe cila vermek (67/5)
- Kılıcını arşa asmak (99/2): "*Kendisiyle yarışanlara karşı kazandığı büyük başarıdan dolayı aşırı derecede övünmeye hak kazanmak* (Tanyeri, 1999, s. 176)."
- Koç başına kurban olmak (137/I/6)
- Kocakarıca dua eylemek (156/4)
- Mazlumun ahı yerde kalmaz (138/IV/3)
- Pahası pula değmemek (82/2)
- Rencīde kadem eylemek (19/3), (54/1)
- Renk vermemek (80/3)
- Ser vermek (43/5), (99/4), (142/III/5)
- Sine siper tutmak (44/2)
- Söz düşürmemek (37/2)
- Top gibi galtan olmak (yuvarlanmak) (137/I/4)
- Üryan olmak (137/I/5)
- Vird edinmek (47/2): "*Dilinden düşürmemek, hep tekrarlamak* (Ayverdi, 2010, s. 1319)."
- Yaraya merhem olmak (11/4), (137/I/5)
- Yol vermek (113/4)
- Yüz çevirmek (61/7)
- Yüz tutmak (91/4)

- Yüz vermek (106/4), (135/V/10), (140/II/1)
- Yüze gülücü olmak (142/III/2)
- Yüzsuyu dökmek (142/I/3), (142/VI/4): "*Onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak* (Tanyeri, 1999, s. 263)."
- Zehir zakkum olmak (31/5)

2.6. Dîvân'da Geçen Tarihî Olaylar, Şahsiyetler ve Efsanevî Kahramanlar

Şairin, Dîvân'ında telmih yoluyla herkesçe bilinen, millet hafızasında izler bırakmış olay ve kişilere sıklıkla gönderme yaptığı söylenebilir. Özellikle 62 numaralı şiirde peygamberlerin ünlü kıssalarına telmih yoluyla birçok gönderme yapıldığı görülmektedir. Nuh Tufanı, Hz. Musa'nın Firavun ile mücadelesi, Hz. İbrahim'in Nemrud ile mücadelesi, Hz. Yakup'un Yusuf'u kaybedip sonra tekrar buluşu, Hz. Muhammed'in gelişi ile putların yıkılışı gibi Kur'an temelli telmihlere Dîvân genelinde çokça yer verilmiştir.

2.6.1. Tarihî Şahsiyetler

Eserde bahsedilen tarihî şahsiyetlerden en çok adı geçenler arasında din büyükleri gelmektedir. Çoğu, İslam tarihi temelli kullanımlar ve telmihler vasıtasıyla zikredilen bu isimlerin en çok kullanılanı doğal olarak Hz. Muhammed'dir. Kerbelâ olayı sebebiyle Yezid isminin de olumsuz sıfatlarla sıkça geçtiği gözlemlenmiştir. Bir şahsiyet olmamakla birlikte, Mîraç'ta Hz. Muhammed'in üzerine bindiği, onu Allah'ın huzuruna götüren binek olan Refref'in adını da bu başlık altında vermeyi uygun gördük. Tarih manzumeleri vasıtasıyla "şairin hayatı" kısmında adları geçen Nurullah Paşa ve ailesi ile şiirleri tanzir edilmiş şairler haricinde olup Dîvân'da adı geçen kişilerin listesi şu şekildedir (isimlerin geçtiği şiirler için Bkz. Dizin):

- Hz. Muhammed
- Hz. Ali
- Hz. Ebubekir
- Hz. Nuh
- Hz. İbrahim
- Hz. Yusuf
- Hz. Yakub
- Cebrâil
- Hz. Hasan
- Hz.Hüseyin
- Yezid
- Nemrud
- Hârut ve Mârut
- Firavun
- Edhem
- Mansur

- Âsaf
- Abdülkadir Geylânî
- Hacı Bayram Velî
- Mevlânâ – Şems
- Müştak Baba
- Şeyh Hacı Hasan
- Refref

2.6.2. Efsanevî Kahramanlar

Dîvân edebiyatının kaynaklarından biri olan efsaneler ve özellikle İran mitolojisinin yansımaları, her dîvânda olduğu gibi Selîm Sırrî Dîvânı'na da tesir etmiştir. Dîvân'a konu olan bu efsanevî kahramanlar şu şekilde sıralanabilir:

- Nerîman
- Rüstem
- Ankâ - Kaf
- Hümâ
- Vâmık - Azrâ
- Cem
- Ferhâd - Şîrîn
- Leylâ - Kays

2.6.3. Tarihî Olaylar

Eser, hacimsiz bir dîvân olmasına rağmen, değindiği tarihî olaylar ve toplum üzerinde derin izler bırakan bazı vakalara dikkat çekmesi cihetiyle önem arz etmektedir. Elbette bu olayların çoğu Dîvân şiirinden alışık olduğumuz şekilde, yani Kur'an'dan telmih yoluyla aktarılan ve herkesçe bilinen olaylardır. Bazıları ise Yeniçeri Ocağı'nın kaldırışına veya 72 numaralı gazelde olduğu gibi, Osmanlı'nın siyasal, politik ve ekonomik açıdan içinde bulunduğu kötü duruma değinmek suretiyle, yani şairin yaşadığı güncel hayattan hareketle aktarılmıştır:

- Yem-i tufân-ı belâ (Nuh tufanı)
- Leyletü'l-isrâ (Miraç)
- Kerbelâ olayı
- Bedir Savaşı
- Huneyn Savaşı
- Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılışı

2.6.4. Yer adları

Eserde geçen şehir ve ülke adlarına bakıldığında, doğuda Çin'den başlayıp batıda bugün Romanya'nın başkenti olan Bükreş'e kadar uzanan alanda yer alan muhtelif şehir ve ülkelerden bahsedildiği görülmektedir:

- Medîne
- Mekke
- Kâbe
- Mülk-i Îrān
- Faġfūr
- Yaş
- Bükreş
- ʿArab
- Rūm
- ʿAcem
- Çīn
- Ḫoten
- Ḫoraṣan
- Mescid-i Aksâ
- Hindistān

2.7. İktibaslar

Şair, Kur'an ve hadis kaynaklarını kullanarak pek çok alıntı yapmıştır:

- ***Kün fe-yekūn (9/2) / Kün-fe-kān (2/4):*** Kur'an-ı Kerîm'de 7 ayrı surede yer alan bir ifadedir: Bakara suresi 117.ayet, Âl-i İmrân/47 ve 59, En'âm/73, Nahl/40, Meryem/35, Yâsîn/82, Mü'min/68.

  Bakara 117:بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاِذَا قَضٰٓى اَمْراً فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

  "O göklerin ve yerin eşsiz-örneksiz yaratıcısıdır; bir şeyin olmasını dilediğinde ona 'Ol' der, hemen oluverir (Keleş, 2013, s. 32)*."*

  "Ol (der) o da oluverir" anlamına gelen kün feyekûn âyeti Divanlarda en çok iktibas edilen âyetlerden biridir. Bu âyet Kur'an-ı Kerîm'de aynı anlamda yedi âyette daha geçmektedir. Kün, Yüce Allah'ın gücünü, kudretini ifade eden bir âyettir. Yüce Allah yaratmayı irade ettiği vakit bunu kün kelimesi aracılığı ile yapar ve yaratır. İki harften (kâf u nûn) oluşan bu kelime iki ele, yani Hakk'ın failiyet ve mefuliyetine, diğer bir deyişle vücûp ve imkân hazretlerine işaret eder. Âyetin Divanlarda yer alış şekli genellikle kün ve kün feyekûn'un mazi şekli olan kün fekân şeklindedir (Keleş, 2013, s. 32)*."*
- ***Lī-maʿallāh (9/3):*** "لى مع الله وقت لايسعنى فيه ملك مقرب و لانبى مرسل" Hadis-i şerîfinden iktibastır. Anlamı: *"Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir*

mukarreb melek, ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir (Keleş, 2013, s. 362)."

- ***Levlāke (15/2):*** "*Bir hadis-i kudsîdir. Yani lafzı Peygamber'den, mânâsı Allah'tan sadır olmuştur. Hadisin mânâsı: Eğer sen olmasaydın eflaki yaratmazdım* (Levend, 2015, s. 107)."
- ***Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā ẕülfiḳār (33/1):*** Sahih olmayan bir hadisten iktibastır. "لا فتى الا علی لا سيف الا ذو الفقار**"** Anlamı: *"Zülfikârdan keskin kılıç ve Ali'den başka genç (yiğit) yoktur*. (Keleş, 2013, s. 348)"
- ***Aḳrabū ileyhi men ḥabli'l-verīd (40/2):*** Kâf suresi 16.ayetten iktibastır. "وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهٗۚ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيْدِ" Anlamı: "*İnsanı biz yarattık ve elbette içinden geçenleri biliriz, biz ona şah damarından daha yakınız* (Keleş, 2013, s. 173)."dır.
- ***Lā-ilāhe illallāh (48/5), (42/2):*** Kelime-i tevhid'den iktibastır.
- ***Leʿamrüke (49/2), (102/3):*** Hicr suresi 72. ayetinden iktibastır. Ayet-i kerîmede geçen le-'amrüke lafzı, "Ömrüne yemin olsun ki" anlamını taşımaktadır. Ayetin tamamı şu şekildedir: "لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِيْ سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُوْنَ" Meâli ise: *"Hayatına yemin olsun ki onlar, sarhoş (sersem) halleriyle saçmalayıp duruyorlardı.*

  Lût Peygamber'in ve ona inanmayan kavminin başına gelenlerin anlatıldığı bu sûrede Allah'ın azabının gelip çattığı sırada son bir kez olsun kavmini doğru yola davet eden Hz. Lût elinden geleni yapmış, fakat azgın kavmini üzerlerine yağan pişmiş taşlardan kurtaramamıştır. Âyetteki yemin ifadesi de onların bu hallerinin artık ıslah edilemez olduğuna işaret etmektedir. (Keleş, 2013, s. 91)*."*
- ***Ḳul hüvallāhū eḥad (133/4):*** "قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌۚ" İhlas suresinden iktibastır. Anlamı: *"De ki: "O, Allah'tır, bir tektir* (Altuntaş & Şahin, 2011, s. 704)."
- ***El-minnetü lillah (59/7):*** Kalıplaşmış bir kullanım olup bu ifade Kur'an'da geçmez. Anlamı: "Minnet ancak Allah'adır."
- ***Mā-evḥā (27/20):*** "فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِهٖ مَآ اَوْحٰى" Necm suresi 10. ayetinden iktibastır Anlamı: "Böylece Allah, kuluna vahyini iletti." şeklindedir. *Âyet-i kerîmede geçen "(Vahyedeceği) şeyi vahyetti" anlamındaki mâ evḥâ lafzı pek çok şairimiz tarafından iktibas edilmiştir. Bu şairlerimizden Nesîmî bir şiirinde mâ evḥâ lafzını iktibas ederken âriflerin gönüllerinin yedi kat gökten daha*

âlâ olduğunu, nitekim o âlâ olan gönlün içinde de mâ evḥâ'nın sırrını bulduklarını söylemiştir (Keleş, 2013, s. 191)*."*

- ***Sübḥāne'l-leẕī esrā (27/17):*** İsrâ suresi 1. ayetinden iktibastır:

سُبْحَانَ الَّـذِي اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ اٰيَاتِنَا اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِير

Meâli şu şekildedir: *"Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten işitendir, görendir." Gerek Allah'ın gücü ve kudretine, gerekse hiçbir peygambere ve kula nasip olmayacak bir mucizeye dikkat çekilen bu âyetin daha çok sübhâne'l-lezî esrâ lafzı iktibas edilmiştir* (Keleş, 2013, s. 96)*."*

- ***Naḥnü ḳasemnā (86/1):*** Zuhruf suresi 32. ayetten iktibastır. Ayetin tamamı şu şekildedir:

"اَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً سُخْرِياًّ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُون"

Anlamı ise: *"Biz onların dünya ve ahiretteki maişetlerini aralarında taksim ettik; yani rızıklarını tayin ve takdir ettik.* (Levend, 2015, s. 106)."

- ***Raḥmeten li'l-ʿālemīn (2/1), (125/2):*** "وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ" Enbiyâ suresi 107. ayetten iktibastır. Anlamı: "*(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik* (Altuntaş & Şahin, 2011, s. 362)."
- ***Ve'l-leyl (125/11):*** "وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى" Leyl suresi 1. ayetten iktibastır. Anlamı: "*(Ortalığı) bürüdüğü zaman geceye andolsun* (Altuntaş & Şahin, 2011, s. 688)."
- ***Ve'ḍ-ḍuḥā (125/11):*** "وَالضُّحٰى" Duhâ suresi 1. ayetten iktibastır. Anlamı: "*Kuşluk vaktine andolsun* (Altuntaş & Şahin, 2011, s. 689)." dur.
- ***İhdina'ṣ-ṣırāṭ (133/III/4):*** **"**اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ" Fatiha suresi 6. ayetten iktibastır. Anlamı: *"Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet* (Altuntaş & Şahin, 2011, s. 2)."
- ***Lā taḳneṭü (134/II/2):*** Zümer suresi 53. ayetten iktibastır.

"قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاًّ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ"

Anlamı: *"De ki: "Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder.*

Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (Altuntaş & Şahin, 2011, s. 514).*"*

2.8. Metni Kurmada İzlenilen Yol

a) Metin, tespit edilebilen tek nüsha üzerinden hazırlanmıştır.
b) Transkripsiyonda ilmî çevrelerce genel kabul gören alfabe uygulanmış, Arapça-Farsça kelime, ek ve tamlamaların imlasında, Prof. Dr. İsmail Ünver'in önerilerine uyulmaya gayret edilmiştir (Ünver, 1993).
c) Şiirler yazmadaki sıraya uyularak verilmiştir.
d) Metinde her şiire, inceleme safhasında sağlayacağı kolaylık da göz önünde bulundurularak tarafımızca numara verilmiştir. Ayrıca yine her şiirin başına, manzumenin yazıldığı vezin belirtilmiştir.
e) Şiirlerin yazmanın hangi yaprağında bulunduğu, transkripsiyonlu metnin sol tarafında, yeni sayfa hangi beyit veya mısra ile başlıyorsa hemen onun yanında, gösterilmiştir. Bu numaralar tıpkıbasımda da sayfaların üst köşesinde belirtilmiştir.
f) Şiirlerin diliçi çevirisi dipnotlar kısmında verilmiştir. Diliçi çeviride de her şiir ve beyit için transkripsiyonda kullanılan numaralandırmanın aynı kullanılmıştır.
g) Diliçi çeviride şu sözlük ve kaynaklardan istifade edilmiştir:

    Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü- (Onay, 2013)
    Divan Şiirinde Sevgili- (Erdoğan, 2013)
    Divan Şiirinin Dünyasına Giriş- (Kam, 2008)
    Kamus-ı Türkî- (Şemseddin Sami, 2010)
    Lugat-ı Naci- (Muallim Naci, 2006)
    Lugat-ı Remzi- (Hüseyin, 2018)
    Misalli Büüyük Türkçe Sözlük- (Ayverdi, 2010)
    Persian and English Dictionary- (Steingass, 2005)
    Turkish and English Lexicon- (Redhouse, 2011)
    Yeni Tarama Sözlüğü- (Dilçin, Yeni Tarama Sözlüğü, 2009)

h) Transkripsiyonda dil ve ses özellikleri bağlamında XIX. yüzyılın İstanbul Türkçesi baz alınmış, bununla beraber müstensihin yazıdaki tercihleri

korunmuştur. Örneğin gerindium eki olan –(u)p/-(ü)p eki ile geniş zaman kip eki –(U)r müstensih tarafından sürekli olarak yuvarlak ünlüler ile yazılmış ve transkripsiyonda da bu kullanıma uyulmuştur.

i) Metin tamiri gerektiren beyitlerde yapılan eklemeler köşeli parantez "[ ]" içinde gösterilmiştir. Diliçi çeviride ise, metnin zorluğu sebebiyle köşeli parantez içindeki ifadeler manayı tamamlamak üzere kullanılmıştır.

j) Diliçi çeviride anlam vermekte zorlanılan, emin olunamayan beyitlerin ve belirlenememiş, varsayıma dayanan ibarelerin sonuna köşeli parantez içinde soru işareti "[?]" konulmuştur.

k) Şiirlerle ilgili herhangi bir açıklama yapılacaksa ilgili mısra sonuna bir yıldız "*" simgesi konmuş ve açıklama dipnotlar kısmında girintili olarak verilmiştir.

l) Şair "Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün" kalıbı ile yazdığı şiirlerinde, bazı beyitlerin son tef'ilelerini "Fāʿilün" yapmaktadır. Bu uygulama, ilgili kalıpla yazılan şiirlerin genelinde var olduğu için, transkripsiyonda bu beyitlerle ilgili açıklama/işaretleme yapılmamıştır.

m) Ayet ve hadis iktibasları italik harflerle gösterilmiştir.

n) Şair, şiirlerinde mahlasını çoğunlukla Sırrî olarak kullanmıştır. Vezin gereği mahlasını kısa ünlü ile, Sırrı olarak okuttuğu durumlar gözardı edilmiş, mahlastaki nisbet i' si daima uzun ünlü ile gösterilmiştir.

o) Türkçe kelimelerde geçen "kapalı e" sesleri, "ė" ile gösterilmiştir.

3. METİN-DİLİÇİ ÇEVİRİ

1b Bismillāhi'r-Rahmāni'r-Rahīm

Ḥarf-i elif ibtidā-i ġazeliyyat ü naʿt ü münācāt

-1-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Āgāz ėdüben Ḥażret-i Mennān'a ibtidā
   Hem-rāz-ı dilim ẕāt[ı] o Subḥān'a ibtidā

2. 'İrfānıla iḥsānına ḳıldı bizi maẓhar
   Ḥamd ile ṯenā lāyıḳ o Yezdān'a ibtidā

3. Esmāsını çün eyledi ol ādeme taʿlīm
   Tesbīḥ ėdeler her dem o Raḥmān'a ibtidā

4. Maḥbūb-ı ʿālī seyyid-i kül eşref-i beşer*
   Biñ biñ ṣalāt ola o sulṭāna ibtidā

5. Manẓūme ḳılup ṭabʿımı çün Sırrī mufavvaż
   Yazsam n'ola ben nāmını dīvāna ibtidā

---

1. Gazel

1. Evvela gönlümün sırdaşı, Mennan ve Subhan olan [Allah ile söze] başlayayım.
2. İrfan ve ihsanıyla bizi şereflendirdi. Öncelikle Allah'a hamd ve şükür layıktır.
3. Rahman [olan Allah], başlangıçta her zaman onu tesbih etsinler diye insanoğluna isimlerini öğretti.

* "محلوق" yazılıp bu ifade sonradan değiştirilmiştir.

4. Yüce sevgili, cümlenin seyyidi, insanlığın şereflisi, evvela o sultana binlerce selam olsun.
5. Yaratılışımı nazm edip [bu kitabın yazımını] Sırrî'ye ısmarladım, ismini divanın başına yazsam bu şaşılacak şey mi!

-2-

Der-naʿt-ı Seyyid-i Kāināt

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. *Raḥmeten li'l-ʿālemīndir* çün vücūd-ı Muṣṭafā
   Anıñ içün ḫalḳ-ı ʿālem eyler andan ilticā

2a 2. İbtidā ḫalḳ ḳıldığı çün anı Ḫallāḳ-ı ezel
   Mürselīn [ü] enbiyāya oldu sulṭānü'l-verā

3. Enbiyānıñ zümresiyle ʿālemi teşrīf ėdüp
   Ḳondu dīvān-ı Ḫüdā'da başda ol ṣāḥib-livā

4. Mefḫar-ı maḫlūḳ-ı ʿālem hem de faḫr-ı *kün-fe-kān*
   Hem ḥabīb-i kibriyādır hem imām-ı enbiyā

5. Rūz-ı maḥşerde bu Sırrī ʿāṣī kemter bendeñe
   El-amān eyle şefāʿat ey şeh-i kişver-güşā

-3-

Ġazel-i naẓīre-i Nedīm

Mef'ūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Rāz-ı dilim ey serv-i revān söylerim saña
   Ben ʿāşıḳınım bunca zamān söylerim saña

2. Aġyāra uyup ʿāşıḳa ey dil-ber-i mümtāz
   Cevr ėtme amān ḥāli yaman söylerim saña

---

2. Gazel

1. Mustafa'nın varlığı âlemlere rahmet olduğu için tüm yaratılmışlar ona sığınırlar.
2. Ezelin yaratıcısı önce onu yarattığı için tüm peygamberlerin son padişahı o oldu.
3. Başta O sancak sahibi (Hz. Muhammed), nebiler topluluğuyla âlemi şereflendirip Hüdâ'nın huzuruna kondu.
4. Hem âlemin yaratılmışlarının övünç sebebi, hem de "Ol der ve olur." [emrinin] iftihar sebebi. Hem Yüce Allah'ın sevgilisi hem de nebîlerin imamı.
5. Ey fethedici Sultan, mahşer gününde bu asi, aciz Sırrî kuluna yardım ve şefaat et.

3. Gazel

1. Ey yürüyen servi, gönlümün sırrını söylerim sana, bunca zamandır âşığınım söylerim sana.
2. Ey seçkin dilber, yabancılara uyup âşığına eziyet etme. Onun hâli yamandır söylerim sana.

3. Ḫūnī nigehiñ zaḫmını gör sīnede göz göz
Tīr-i müjeñ ey ḳaşı kemān söylerim saña

4. Vaʿd ėtmiş iken būs-ı lebiñ ėtmediñ vefā
Şimdengerü var ḳavl[i] yalan söylerim saña

5. Tenhā göricek sevdicegim der-kenār olup
Sen ėtdicegiñ cevr[i] hemān söylerim saña

6. Yāriñ ṭaġıtma zülfünü ey rūzgār-ı ʿaşḳ
ʿAḳlım perīşān ėtme amān söylerim saña

7. Mānend-i Nedīm bulsam idi vaṣla bir maḥal
Derd-i derūnum Sırrī nihān söylerim saña

-4-

Naẓīre-i Nedīm

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Riyāż-ı ʿaşḳ ise dilde sifāl ister mi ister ya
Sifāl-i bāġçe-i dil nev-nihāl ister mi ister ya

2. Fenāda kān-ı ʿaşḳ kim hecr ile firḳatde ḳalmışdır
Ėrüp kūy-ı muḥabbetde viṣāl ister mi ister ya

3. Taṣavvur eyledim bir bir o gül-ten bī-ḳuṣūrdur līk
Beyāż-ı gerden-i dildāra ḫāl ister mi ister ya

---

3. Ey kaşı yay [gibi olan sevgili], sana söylüyorum; kanlı bakışının kirpik oku[ları ile] sinede göz göz açtığı yarayı gör!
4. Bana öpücüğünü vadetmişken [sözüne] vefa göstermedin. Bundan böyle var [git], yalan söz söylerim sana.
5. Sevdiceğim, seni yalnız görünce derhal kenara [çekip] ettiğin cevri söylerim sana.
6. Ey aşk rüzgârı sana söylüyorum; yarin saçını dağıtıp aklımı perişan etme, aman!
7. Ey Sırrî, Nedîm gibi (bir sohbet arkadaşıyla) kavuşmaya fırsat bulsam, içten derdimi gizlice söylerim sana.

4. Gazel

1. Aşk bahçeleri gönülde ise çanak (saksı) ister mi ister ya! Gönül bahçesinin saksısı taze fidan ister mi ister ya!
2. Aşkın kaynağı ki yok olmuş, ayrılık ile firkatte kalmıştır. [Gönül] muhabbet köyüne varıp kavuşmak ister mi ister ya!
3. Bir bir düşündüm, o gül tenli [sevgili] kusursuzdur. Fakat sevgili boynunun beyazına bir ben ister mi ister ya!

4. Ṣaçı leylāyı gör semmūrveş ebrū kemān ammā
Yed-i ḳudretle çeşme iktiḥāl ister mi ister ya

2b 5. Telaṭṭuf mihribānlıḳla cenāb-ı yārdan ėtmek
Perīşān-ḫāṭır-ı ʿuşşāḳ suʾāl ister mi ister ya

6. Rehā bulmaḳ ümīdiñ zāhide ėtdikçe dūzaḫdan
Sivāk [u] subḥasın uçmaġa bāl ister mi ister ya

7. Cenāb-ı yāre varmaḳ dīdebāndan mümteniʿ ʿāşıḳ
Raḳīb-i dūn içün Sırrī zevāl ister mi ister ya

-5-

Ġazel-i naẓīre-i Nedīm

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Burc-ı ḥüsnüñ mihr[i] ruḫ ebrūñ hilāl olmuş saña
Zeyn içün rūyında ḫāl kevkeb-miṣāl olmuş saña

2. İctihād olmuş seniñçün bir perī-zāddır dėyü
Ādemī-ṣūret görünmüş ḳīl ü ḳāl olmuş saña

3. Merdüm-i çeşm-i siyeh baḫtımdır ey nāzik-beden
ʿAks ėdüp mirʾāt-ı gerden üzre ḫāl olmuş saña

4. Çīn-i zülfüñ ṣayd-ı dil eyler belālı dām iken
Çeşmiñ iḳlīm-i ḥasende ṣañ ġazāl olmuş saña

---

4. O saçı gece [gibi karanlık sevgiliyi] gör, kaşları samur (pek geniş ve siyah kaşlı) ve yay [gibidir] ama [yine de] kudret eliyle göze sürme [çekmek] ister mi ister ya!
5. Âşıkların perişan kalplisi güler yüzlülük ile sevgiliden nezaket dilenmeyi ister mi ister ya!
6. Zâhid, cehennemden kurtuluş ümidini ettikçe, [kullandığı] misvak ve tespihi cennete [ulaşmak için kendine] kanat [olsun] ister mi ister ya!
7. Ey âşık, gözcülerden yarin huzuruna varmak imkansız. Sırrî alçak rakip için zeval ister mi ister ya!

5. Gazel

1. Güzellik burcunun güneşi, yanak; kaşın da hilal olmuş sana. Benin, sana yanağına süs için [konmuş] yıldız misali olmuş.
2. Senin için insan suretinde görünmüş bir peri çocuğudur diye fikir birliği edip dedikodunu yapmışlar.
3. Ey nazik bedenli [sevgili], siyah gözünün bebeği benim bahtımdır. O ki gerdan aynasından yansıyıp sana ben olmuş.
4. Saçının kıvrımı belalı tuzak [olmuş] gönül avlar, gözün [ise] sanki sana güzellik memleketinde bir ahu olmuş.

5. Şevḳ-i dīdārıñla her dem bu dil-i ġam-küştemiz
   Hem nedīm-i bezmiñ olmuş hem viṣāl olmuş saña

6. Ḫūn-ı eşkinden yazılmış dād ėdüp senden saña
   Dün işitdik ʿāşıḳāndan ʿarż-ı ḥāl olmuş saña

7. Yār leb-i laʿlim mi yāḫūd vaṣla mı raġbet dėmiş
   Ey ʿaceb Sırrī ʿaceb müşkil suʾāl olmuş saña

-6-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Nev-nihālim beni firḳatde bıraḳmaḳ ne revā
   Çekerim sūziş-i ḥasret odı yaḳmaḳ ne revā

2. Ġamzeden sīne delik dīdede gül-āb-ı elem
   Nigeh-i luṭfıla şāhım hele baḳ baḳ ne revā

3. Biñ cefā eyler iken ḳılmaġa bir būse kinār
   ʿĀşıḳ-ı ḫaste-diliñ başına ḳaḳmaḳ ne revā

4. Pāyıña yüz sürüp ʿarż eyleyecek ḥāl-i dilim
   Ġażab-ālūde nigāh-ı ḫışmile baḳmaḳ ne revā

5. Çünkü raḥm ėtmez idiñ göñlümü aldıñ ne güzel
3a Semt-i aġyāra gidüp Sırrī bıraḳmaḳ ne revā

---

5. Bu gamla öldürülmüş gönlümüz, her zaman [senin] güzel yüzünün arzusuyla; hem sohbet meclisinde dostun olmuş, hem de sana kavuşma [vesilesi] olmuş.
6. Dün işittik ki âşıkların senden adalet isteyip gözyaşlarının kanı ile yazdıkları, sana arz-ı hâl olmuş.
7. Ey Sırrî, sevgili "Acaba lal renkli dudağıma mı yoksa vuslata mı arzu [var]?" demiş. Bu sana şaşılacak derecede zor bir soru olmuş.

6. Gazel

1. Ey benim taze fidanım, beni ayrılıkta bırakmak revâ mı! Hasret ateşini çekerim [fakat bu] ateşi yakmak revâ mı?
2. Süzgün bakışından sine delik, gözde [ise] elemin gül suyu... Şahım, bana lutuf bakışıyla hele bir bak. [Bu çektiklerim bana] revâ mı?
3. Binlerce cefa ederken, öpüp kucaklamayı bu gönlü hasta âşığın başına kakmak revâ mı?
4. Ayağına yüz sürüp gönlümün hâlini arz eyleyince, [bana] gazap bulaşmış hışımlı bakışla bakmak revâ mı?
5. [Sevgilim], bana acıyıp kollamazken ne güzel gönlümü aldın. [Hal böyle iken ey] Sırrî, yabancıların semtine götürüp bırakmak revâ mı?

-7-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Fedā ḳılsam n'ola cān ḳoçunu cānāna sezā
   ʿĪd-ı aḍḥā-yı viṣāl olmaġa ḳurbāna sezā

2. Ḳays-ı nā-kāma ėrüp ʿaşḳıla aḥvāl-i cünūn
   Reh-i Leylī'de ger oldu ise dīvāne sezā

3. Ol ḳadar ḥüsn ü edā mālikidir gelse de ḫaṭ
   Şeh-i iḳlīm-i cemāl olmaġa fermāna sezā

4. Sīne çāk olsa daḫı erre-i āhımla bütün
   Girih-i kākül-i dil-berde iken şāne sezā

5. Raḳīb-i dūna ḥaḳāretle nigāh eyledi yār
   Ya nigāh ėtmese hiç ol seg-i nā-dāna sezā*

6. Luṭf ėdüp hecr-keş-i Sırrī ola būse kinār
   Gedādır pādişehim ol ḳuluñ iḥsāna sezā

-8-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Mirʾāt-ı mücellāda görüp ṭūṭī-yi gūyā
   ʿAksiyle niçe cilveler eylerdi o sīmā

2. Dīvār-ı muḥabbetde bir āyīne binā ėt
   Dil murġuna seyrėtdiregör rūy-ı mücellā

---

7. Gazel

1. Can koçunu sevgiliye fedâ kılsam bu şaşılacak şey mi? Vuslatın kurban bayramı[nda bana] kurban olmak yaraşır.

2. Delilik halleri, aşk ile arzusuna kavuşamayan Kays'a gelip Leyla'nın yolunda dîvâne oldu ise bu layıktır.

3. [Sevgilinin] yüzüne hat gelmiş olsa da o kadar güzellik ve edânın sahibidir. [Ona] güzellik ülkesinin şahı olmak için ferman [verilse buna] layıktır.

4. Tarak, dilberin kâkülündeki düğümde iken bütün sînem ahımın bıçkısıyla paramparça olsa dahi bu layıktır.

* Metinde "bed rakîb-i dûna reh" şeklindedir, fakat "bed" ve "reh" farklı mürekkeple yazılmıştır.

5. Sevgili alçak rakibe hakaretle baktı. [Hakaretle de olsa] o cahil köpeğe hiç bakmasa yeridir.

6. Ey Padişahım, o kulun ihsana layık bir köledir. Ayrılık çeken Sırrî'ye lütfedip [onu] öpüp kucakla.

8. Gazel

1. O çehre, cilalı aynada konuşan papağan görüp aksiyle nice cilveler ederdi.

3. Sırrında anıñ ḥikmet ü ḥikmetde maʿānī
Maʿnāyı görüp fehm ėdegör nükte-i aḫfā

4. Ṣūretde naẓar eyleyene āyīne ammā
Derk eyle anı añla nedir ʿālem-i eşyā

5. Remzinde anıñ münderic esrār-ı ḥaḳīḳat
Sırrī ki ḥaḳīḳatde olup cümle müheyyā

Ḥarf-i bā der-naʿt-ı Ḥażret-i Seyyid-i Kevneyn

-9-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel -.--/-.--/-.-

1. Ḫayr-ı ḫalḳu'llāh sensin ey ḥabīb
Pāk gevhersin ḥasīb ü hem nesīb

2. Yā Muḥammed ḳıldı Ḥaḳ ancaḳ seni
Kün fe-yekūn emrini el-ḥaḳ mücīb

3. Hem de sensin *li-maʿallāh* bülbülü
Gülsitān-ı vech-i Ḥaḳḳ'a ʿandelīb

3b 4. Ḳıl şifā kim derdimiñ dermānısın
Ḫaste-i hicrāna hem sensin ṭabīb

5. Dergehiñde ḳıl ḳabūl Sırrī ḳuluñ
Bāb-ı ʿAbdül-ḳādir'iñde müntesib

---

2. Muhabbet duvarında bir ayna bina et ve cilalı yüzü gönül kuşuna seyrettir.
3. Onun sırrında hikmet ve hikmette de manalar [vardır]. Manayı görüp saklı nükteyi idrak et.
4. Görünüşte kendisine bakana aynadır ama sen onu bırakıp eşya âlemi nedir onu anla.
5. Sırrî, yaratılmış olan her şey hakikatte olup hakikatin sırları da onun remzinde yer almıştır.

9. Gazel

1. Yaratılanların hayırlısı sensin ey sevgili. Saf cevhersin, kendisi ve soyu asil olansın.
2. Yâ Muhammed, Allah sadece seni "Ol der ve olur." emrine icabeten yarattı.
3. Sen Allah'ın suretinin gülbahçesinde bir bülbülsün, hem de 'Allah benimledir' [diyen] bir bülbül.
4. Bana şifâ kıl ki derdimin dermanısın. Ayrılık hastasının doktoru da sensin.
5. Abdülkâdir kapısında intisab etmiş bu Sırrî kulunu dergahında kabul et.

-10-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - -/.- - -/.- - - /.- - -

1. Ṭulūʿ ėdince şarḳdan ġarba dek tenvīr ėder meh-tāb
   Açup kişver ẓalāmıñ nefyini tedbīr ėder meh-tāb

2. Hilāl ebrūsunuñ nūru teraḳḳī bulmada hergīz*
   Şeb-i deycūr[ı] seyr eyle niçe tekdīr ėder meh-tāb

3. O deñlü neyyir ü pertev-nümā mirʾāt-rūdur kim
   Ḳamer-tāb-ı ruḫuñ nīm māha dek tedvīr ėder meh-tāb

4. Olup terbiyyet-i inbāta meʾmūr cānib-i Ḥaḳ'dan
   Çıḳup rūy-ı zemīni ser-te-ser tesḫīr ėder meh-tāb

5. Ėrince nev-bahār tezyīn içün çünkü müʾekkeldir
   Çemen ṣaḥnında her şeb jāleler taḳṭīr ėder meh-tāb

6. Ṭutup arż u semā fermān-ı Rabbāniyeyi münḳād
   Elinde zer ḳalem Ḥaḳ emrini taḥrīr ėder meh-tāb

7. Ṭoġunca heybetinden ditreyüp Behrām ḳalur ferden
   Semāda encüm-i seyyāreyi dil-gīr ėder meh-tāb

8. Ḳaçan faṣl-ı rebīʿ ėrse şükūfe-zār olur peydā
   Ḫitām-ı ḥüsnile ġoncelerin temhīr ėder meh-tāb

---

10. Gazel

1. Ay ışığı doğunca doğudan batıya kadar [her yeri] aydınlatır. Ülkeyi fethedip karanlıkların sürgününü gerçekleştirir.

* "teraḳḳī" kelimesini "ṭ" ile yazmıştır.

2. Hilal kaşının nuru her dem artmaktadır. Karanlık gecede seyreyle [ve gör ki] nice keder verir mehtap.

3. Mehtap o denli aydınlık ve ayna yüzlüdür ki, yüzünün Ay'ı aydınlatan [kısmını] yarım Ay [olana] kadar döndürür.

4. Mehtap Allah tarafından bitkilerin yetiştirilmesine memur olup çıkıp yeryüzünü baştan başa fetheder.

5. Mehtap vekil tayin edildiğinden, ilkbahar gelince geceleri çayırlara süs için çiğ taneleri damlatır.

6.Yer ve gökyüzü Rabbin fermanını tutup boyun eğer, mehtap [ise] elinde altın kalem, Allah'ın emrini yazar.

7. [Ay] doğunca Behram onun heybetinden ve ışığından titreyip kalır. Mehtap gökyüzünde dolaşan yıldızları gücendirir.

8. Ne zaman bahar mevsimi gelse çiçek bahçesi peydâ olur. Güzelliğin son bulmasıyla mehtap goncalarını mühürler.

9. Açınca bāġ u ṣaḥrā neşr ėder hep inbisāṭından
Vėrir būy-ı ṣafā iẓhārdan taʿṭīr ėder meh-tāb

10. Semā vü arżınıñ keyfiyyetin maʿlūm iken Ḥaḳḳ'a
Ḥużūr-ı maʿnīniñ destūrıdır taḳrīr ėder meh-tāb

11. Ėderken her ṭaraf tenvīr o māh-i tāb-ı ḥüsnünden
Çü gīsū-yı dil-āvīz Sırrīyā zencīr ėder meh-tāb

-11-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Biz gürūh-ı ehl-i ʿaşḳız şāh-ı ʿaşḳa müntesib
ʿĪd-ı vaṣl-ı yār içün mecnūn eylediñ ḫaṭīb

2. El ṣunulmaz şevk-i ġamdan dāmen-i gülden yaña
Ḫʿah elinden zā[r]lıḳ ḳılsa yeri var ʿandelīb

4a 3. Bir yañadan berg-i miḥnet bir yañadan ḫār-ı ġam
Gülsitān-ı ġonceye her yandan olmuşdur raḳīb

4. Zaḫm-ı hecr-i yār oñulmaz yer ėdince dilde ʿaşḳ
Kārzār-ı müşkil ancaḳ merhem olmazsa ṭabīb

5. Kilk-i ḳudretle çeküp Sırrī ezelden ḥüsn içün
Nergis-i çeşm üzre gördüm nev-hilālāsā ḥacīb

---

9. Mehtap, bağ ve kırlar açınca bu yayılışı hep haber eder. Açığa çıkan [çiçeklerden] sefa kokuları verir, güzel kokular ile tütsüler.
10. Allah'a sema ve arzının hâli malum iken, mehtap mana huzurunun veziridir [ve onun emirlerini] beyan eder.
11. Ey Sırrî, güzelliğinin parlak Ay'ından her taraf aydınlanırken mehtap [gibi nurlu sevgili] gönül asıcı saçlarını zincir eder.

11. Gazel
1. Biz aşk padişahına bağlı, aşk ehlinin cemaatiyiz. Ey güzel söz söyleyen, bizi sevgiliye kavuşma bayramı[na erişebilmek] için mecnun eyledin.
2. Gam dikeninden gülün eteğine el uzatılmaz. Bülbül arzusunun elinden inlese yeri var.
3. Bir yandan mihnet yaprağı, bir yandan gam dikeni; goncanın gülbahçesine her yandan rakip olmuştur.
4. Aşk gönülde yer edince, yârin ayrılığının yarasına çare olmaz. Doktor [kendisi] merhem olmazsa bu zor savaştır.
5. Ey Sırrî, gördüm ki ezelde güzellik için kudret kalemiyle göz nergisi üzerine yeni hilal gibi kaş çekilmiş.

-12-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Nev-bahār olsa açardı ġonceye bāl ʿandelīb
   Çārsū-yı ʿaşḳ içinde oldu dellāl ʿandelīb

2. Ḫāṭırın yıḳdı cenāb-ı ġoncenüñ gül gül dėdi
   Döndü ṭabʿ-ı gülsitānuñ ėtdi suʾāl ʿandelīb

3. Gül derildi bū alındı ėtdi daʿvāda dürūġ
   Vaṣla feryād eyleyüp hicrānile lāl ʿandelīb

4. Bal çalup bāġda damaġ-ı bülbülāna nev-bahār
   Telḫ-kām oldu umarken şehd-i viṣāl ʿandelīb

5. Çoḳ kirişmeler ėderdi tā olunca ter-zebān
   Ėtdi Sırrī ġoncadan çün vāḳıf-ı ḥāl ʿandelīb

-13-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel ..--/..--/..--/..-

1. Bende göñlüm ṭaradım kākülü semmūrda bu şeb
   Dāġ-ı sīnem aradum gerden-i kāfūrda bu şeb

2. Leb-i şīrīnini emdim ṭoyıcaḳ tā-be-seḥer
   Mey-i gül-gūna nigāh ėtmedim billūrda bu şeb*

3. Ḫurdeler geçdi dilā faṣl-ı şebistān olıcaḳ
   Ḳaldı gözüm göricek dīde-i maḫmūrda bu şeb

---

12. Gazel

1. İlkbahar olsa bülbül goncaya kanat açardı. [Bunun yerine şimdi] aşk çarşısında tellal oldu.
2. Bülbül, goncanın hatrını yıktı, [ardından] "gül gül" dedi. Döndü gül bahçesinin hâlini hatrını sordu.
3. Bülbül "gül toplandı, koku alındı" [diyerek] davada yalan söyledi. Kavuşmak için feryad edip ayrılık içinde sustu.
4. İlkbahar, bağda bülbüllerin damağına bal çaldı. [Sonra] bülbül kavuşma balını umarken damağı acı (gamlı, kederli) oldu.
5. Ey Sırrî, bülbül goncanın hâline vakıf olduğu için, [ona] hazırcevaplılık ile çok cilveler ederdi.

13. Gazel

1. Kul köle olan gönlümü taradım, kâkülü samur [gibi olan sevgilide idi] bu gece. Sinemin yarasını aradım, [o da sevgilinin] kâfur kokulu gerdanında bu gece.

   * Bozuk vezin.

2. Seher vakti doyuncaya dek tatlı dudağını emdim. Kadehteki gül renkli şaraba bakmadım bu gece.

4. Nāy-ı āh nāle-i dil-sūzumu taḳsīmde iken
Geçdi muṭrib fiġānım naġme-i ṭanbūrda bu şeb

5. Sırrī ol yāri ḫayāl-ḫānede āġūşa çeküp
Ṣubḥa dek örseledüm şekl-i taṣavvurda bu şeb

-14-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Nār-ı firḳatle ʿaceb mi çekse ʿuşşāḳ ıṣṭırāb
Sīḫ-i āteş olıcaḳ ḳan aġlayup sızlar kebāb

4b 2. Eşk-i çeşminden görünmez olsa rūy-ı vechvār
Mevc-i deryā olmayınca ẓāhir olmaz çün ḥabāb

3. Yüklenüp seng-i meşaḳḳat toḫm içün gerdūndan
Āb-ı miḥnet sillesin görmezse dönmez āsiyāb

4. İrtikāb ėt yār yolunda aṣılup başılmaġı
Pāyına yüz sürmek isterseñ de mānend-i rikāb

5. Olmasa sūrāḫ-ı naġme dāġ-ı firḳat sīnede*
Nāy fiġān eyler midi iñler midi Sırrī rebāb

---

3. Ey gönül, uyku vakti gelince [aklımdan çok] nükteler geçti. Mahmur gözü görünce gözüm [onda] kaldı bu gece.
4. Ah neyi, yanan gönlümün iniltisini çalarken figanımın sazendesi bu gece tamburda nağme geçti.
5. Ey Sırrî, hayal hanemde o yâri kucaklayıp tasavvurumda sabaha dek örseledim bu gece.

14. Gazel

1. Âşıklar ayrılık ateşiyle ızdırap çekse bu şaşılacak şey mi? Kebab [da] ateş şişine geçirilince kan ağlayıp sızlar.
2. Göz yaşlarından sûret sahibinin yüzü görünmez olsa [yeridir.] Çünkü denizin dalgası olmayınca kabarcıklar ortaya çıkmaz.
3. Değirmen, tohum [öğütmek] için, meşakkat taşını yüklenip felekten zahmet suyunun sillesini görmezse dönmez.
4. Eğer üzengi gibi yârin ayağına yüz sürmek istersen, bu yolda asılıp basılmayı rüşvet kabul et.
* Metinde صوراخ şeklinde yazılmıştır.
5. Ey Sırrî; sînede nağme deliği, ayrılığın yarası olmasa, ney figan eyler miydi, keman inler miydi!

-15-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Ey bülbül-i gülzār-ı füyūżāt-ı belāġat
   V'ey ġonce-i bāġīçe-i gülzār-ı feṣāḥat

2. Şānında seniñ şevḳile *levlāke* dėnildi
   Taḥḳīḳ bu ki bu ʿāleme olmazdı bidāyet

3. Maḥbūb-ı Ḫüdā'sın güzelim yoḳ saña emṣāl
   Sulṭān-ı rusülsün şeh-i ḫūbān-ı melāḥat

4. Nūruñ ḳamer-i lemʿa-i envār-ı nübüvvet
   Nuṭḳuñ güher-i maʿden-i elṭāf-ı hidāyet

5. Mebʿūṯdur efendim vücuduñ olmaġa Ḥaḳ'dan
   Sulṭān-ı dü ʿālem şeh-i şāhān-ı risālet

6. Mecrūḥ-dilān ʿāşıḳa merhem yine ʿaşḳıñ
   İḥsānıña yoḳdur bilirim ḥadd [ü] nihāyet

7. Her ḥālde hep ḫalḳ-ı dü ʿālem saña muḥtāc
   Mücrimlere senden ėrişir luṭf [u] ʿināyet

8. Sensin maraż-ı ʿaşḳa şehā merhem-i şāfī
   Her dertliye sensin yine dermān-ı kifāyet

9. Cürmüm baña el vėrmez ise dāmen-i vaṣla
   Luṭf eyle amān bendene çekdürme ḫacālet

---

15. Gazel

1. Ey belâgat nimetlerinin gül bahçesinin bülbülü ve ey fesâhat gül bahçesinin goncası.
2. Ne büyük şan ki senin için "levlâke"(eğer ki sen olmasaydın) denildi. Gerçek şu ki [sen olmasaydın] bu âlemin başlangıcı da olmazdı.
3. Allah'ın mahbubusun güzelim bir eşin daha yoktur. Peygamberlerin sultanısın, hoş yüzlü güzellerin padişahısın.
4. Senin nurun peygamberlik nurlarının parlak Ay'ı, senin söylediklerin [ise] hidayet lutuflarının madeninin mücevheridir.
5. Ey elçilik hükümdarlarının hükümdarı efendim, senin varlığın iki âlemin sultanı olmak için Allah tarafından gönderilmiş.
6. Gönlü yaralı âşıklara merhem yine senin aşkındır. Senin ihsanına sınır ve son yoktur bilirim.
7. İki âlemin halkı her durumda, hep sana muhtaç[tır]. Günahkârlara yardım senden erişir.
8. Ey padişah, aşk marazına şifa veren merhem sensin. Yine her dertliye yeten derman sensin.
9. Günahım kavuşma eteğine [tutunmam için] el vermezse, bu kuluna utanç çektirme, acıyıp lütfeyle.

10. ʿİṣyānına ėtdirme ḳuluñ Sırrī'[y]i pā-māl
Maḥşerde kerem eyle eyā kān-ı şefāʿat

-16-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Ey dil hele nā-dānla ülfet ne reẕālet*
Nā-ehl-i muḥabbetle düşüp eyleme ülfet

5a 2. Mey-ḫānede ol rind-i ḫarābātile mihmān
Dünyāda gerekse saña bir cāy-ı selāmet

3. ʿAşḳ ehline uy ol yürü dildārıña vāṣıl
Maḳṣūduña tā ėrgüre bā-ʿaşḳ u muḥabbet

4. Rindān-ı muḥabbetle içüp bāde-i ʿaşḳı
Rüsvāy olagör ʿaşḳıla ṭut rūy-ı melāmet

5. Hem-nefs olana Sırrī uyup olma mülāḳāt
Ḫod-bīn geçinen şaḥṣa çün encām nedāmet

-17-

Müfteʿilün Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün [?]
- . .-/- . .-/- . .-/- .-

1. Mest ėdeli ʿaşḳıñ ile bāde-i bezm-i elest
Seng-i sitem eyledi peymāne-i ḳalbim şikest

2. Hecrile ʿaşḳıñ şehā ṣahbā-yı muḥabbet-keşi
Cürʿa-i firḳat ṣunucaḳ eyledi tekrār mest

---

10. Kulun Sırrî'yi isyanı ile ayaklar altında kalmış bırakma. Ey şefaat kaynağı, mahşerde kerem eyle.

16. Gazel

* Metinde "رزالت" şeklinde yazılmıştır.

1. Ey gönül, cahil ile dostluk ne rezalet[tir]. Muhabbet ehli olmayanlarla yakınlaşıp dostluk eyleme.
2. Dünyada sana bir kurtuluş yeri gerek ise meyhanenin rindi ile misafir ol.
3. Ta ki aşk ve muhabbetle maksadına erişinceye kadar aşk ehline uy, git ve sevdiğinle kavuş.
4. Aşk şarabını muhabbetin rindleri ile içip, melâmet yüzünü aşkla tutarak rüsva ol.
5. Ey Sırrî, nefs ile birlikte olana uyup onla görüşme. Çünkü kibirli geçinen şahsa netice pişmanlıktır.

17. Gazel

1. Aşkın ile elest bezminin şarabı beni mest edeli, sitem taşı kalp kadehimi kırdı.
2. Ey padişah, aşkın muhabbet veren şarabı, ayrılık ile firkat yudumunu sununca [beni] tekrar sarhoş etti.

3. Cevrėdüp ʿuşşāḳına ey dil tecāhülden gelür
Kūy-ı muḥabbetden ol aġyār ile yār dest-be-dest

4. Ārzū-yı dīdārıla çoḳ kūh-ı belālar geçüp
Cāy-ı firāḳında taḥassürle dil oldu nişest

5. Nūş ėdeli Sırrī ezel cürʿa-i cānānımı
Neşve-i ṣahbā-yı muḥabbetle olup mey-perest

Ḥarfü’s-sā der-sitāyiş-i Ḥażret-i Pīr Raḍıyallāhu ʿanh

-18-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . -

1. El-ġıyāṯ ey ġavṯ-ı aʿẓām el-ġıyāṯ
El-ġıyāṯ ey ḳuṭb-ı ek[b]er el-ġıyāṯ

2. El-ġıyāṯ sulṭān-ı küllü’l-evliyā
El-ġıyāṯ ey kān-ı erḥam el-ġıyāṯ

3. Olmuş ʿālem pür-ṣadā-yı şevketiñ
Şāh-bāz-ı Allāhu ʿālem el-ġıyāṯ

4. Ḳande yāriñ olsa ḥāẓır himmetiñ
Dest-gīrüm ol benim hem el-ġıyāṯ

5. El-meded ey yāver-i Sırrī-i zār
Ey dil-i ʿuşşāḳa merhem el-ġıyāṯ

---

3. Ey gönül, muhabbet köyünden o sevgili yabancılar ile el ele [vererek], âşıklarına eziyet edip [onları] bilmezden gelir.
4. Gönül, yüzünün arzusu ile çok bela dağları geçip hasret acısı ile ayrılık makamında oturdu.
5. Ey Sırrî, ezelde cananımın bir yudumunu içtikten sonra muhabbet şarabının keyfi ile şarap tiryakisi oldum.

18. Gazel
1. Medet ey en büyük yardımcı medet. Medet ey büyüklerin kutbu medet.
2. Medet tüm velillerin sultanı. Medet ey merhametin kaynağı medet.
3. Tüm âlem senin haşmetinin sedası ile dolmuş. Âlemin ve Rabbinin şanlı kahramanı medet.
4. Nerede bir sevdiğin olsa [onun için] himmetin hazırdır. Bana da yardımcı ol, medet.
5. Medet ey inleyen Sırrî’nin yaveri, ey âşıkların gönlüne merhem olan medet.

-19-

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

5b 1. Sāḳī yine luṭf eyledi ikrām-ı müs̱elles̱
Aġyāra yegān ṣundu baña cām-ı müs̱elles̱

2. Dün būsesini almış iken ġonce feminden
Tekrār ṭalebim eyledi in'ām-ı müs̱elles̱

3. Aġyārı ḳoyup geldi baña yār iki gėce
Rencīde-ḳadem eyledi aḫṣām-ı müs̱elles̱

4. Rām olsa dėyü ārzū ėderdim görüp evvel
Luṭf eyledi ol oldu baña rām-ı müs̱elles̱

5. Sırrī dėr iken bir daḫı öpsem deheninden
Emzirdi o dildār leb-i gül-fām-ı müs̱elles̱

-20-

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

1. Ey dil saña hep ġam ola hem-dem neye bā'is̱
Ḥikmet ne ki āyā hele bilsem neye bā'is̱

2. Nā-ehl olana devlet-i dünyā ola mebzūl
Ehl-i dile meknūz u muṭalsam neye bā'is̱

3. Şādān ola nā-dān kişi ẕevḳ eyleye dā'im
Nā-şād ola erbāb-ı dil ādem neye bā'is̱

---

19. Gazel

1. Saki yine şarap ikramını lütf eyledi. Yabancılara tek tek, bana üçlü kadehte sundu.
2. Dün gonca dudağından busesini almışken şarap nimetlerini tekrar talep eyledim.
3. Sevgili, yabancıları bırakıp iki gece bana geldi. Üçüncü akşam ise lütfuyla ziyaret etti[?].
4. Önceden [onu] görüp bana bağlansa diye arzu ederdim. O [ise] lütfedip bana üç kez boyun eğdi.
5. Sırrî "dudağından bir defa daha öpsem" derken o sevgili, şarabın gül kokulu dudağından emzirdi.

20. Gazel

1. Ey gönül, gamın sana hep arkadaş olmasının sebebi nedir? Acaba hikmeti ne ki, hele bilsem sebebi nedir?
2. Ehl olmayana dünyanın saadeti bol, gönül ehline [ise hep] gömülü hazine ve gizli sırlar [reva olur], sebebi nedir?
3. Cahil kişi mutlu olup daima zevk eyler, gönül ehli kişi [ise daima] mutsuz olur. Bunun sebebi nedir?

4. Ālāyiş-i dünyāda nas ister bula Ḥaḳḳ'ı
Dārātını terk ḳıldığı Edhem neye bāʿiṣ

5. Feryād ėde gülşende seḥer vaṣla ʿandelīb
Hecri ile Sırrī ola epsem neye bāʿiṣ

Ḥarfü'l cim der-naʿt-ı Ḥażret-i Faḫrü'l-Enbiyā

-21-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . -

1. Bārekallāh saña ey nūr-ı sirāc
Leyletü'l-İsrā'da ol miʿrāc-ı tāc

2. Çün seniñçün ḫalḳ olundu dü cihān
İns ü cinne sensin ancaḳ ibtihāc

3. Yüz sürüp iḥsān umar dergāhıña
Ḫalḳ-ı ʿālem sañadır hep iḥtiyāc

4. Ey ṭabīb[im] ḳalbimiz maḥbūb-ı Ḥaḳ
Her marīż-i ʿaşḳa hep sensin ʿilāc

5. Nūr-ı vechiñ gördügüm demden ezel
6a Derd-i ʿaşḳıñla bu Sırrī nā-mizāc

---

4. Dünyanın kirliliğinde insanlar Allah'ı bulmak ister. [Yoksa] Edhem'in debdebe ve şanı terk etmesinin sebebi nedir?
5. Bülbül, gül bahçesinde seher vakti kavuşmak [için] feryad ederken Sırrî'nin ayrılık acısı ile dilsiz olmasının sebebi nedir?

21. Gazel

1. Ey ışığın nuru, gece yolculuğunda [giydiğin] o miraç tacını Allah sana mübarek etsin.
2. İki âlem senin için yaratıldığından, insan ve cinlere sevinç ancak sensin.
3. Tüm âlem halkı dergahına yüz sürüp ihsan umar. [Hepsinin] ihtiyacı sanadır.
4. Ey tabibim, kalbimiz Allah'ın dostudur. Her aşk hastasına hep sensin ilaç.
5. Sırrî, ezelde yüzünün nurunu gördüğünden beri aşkının derdi ile hastadır.

-22-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Beyt-i dilden nār-ı ḥasret ėtmeden hergīz ḫurūc
   Dūd-ı āhım evc-i āsumāna ėtmişdir ʿurūc

2. ʿĪd-ı vaṣl-ı yār içün birden yedi aʿżā tamām
   Ṣavm-ı firḳatde bulundum vāʿiẓā ṭutdum oruc

3. Bezm-i ḫāṣ-ı yāra vardım el uzatdım vaṣlına
   Mey içüp maḫfīce sevdim göz göre ėtdim mi ṣuç*

4. Ḥāṣılı el çekmezem ben ḳaṭʿ-ı yed olsam da ger
   Dest-i ḥasretle ṭutarsam zeyl-i vuṣlatdan bir uç

5. Ṭıpkı gönlümce der-āġūş ḳıl cenāb-ı yāri var
   Çek miyāna būsesin al sīneye ṣar Sırrī ḳuç

Ḥarfü'l-ḥa der-naʿt-ı Ḥażret-i Seyyīd-i Resūl

-23-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel ..--/..--/..--/..-

1. Ḥabbeẕā ḥażret-i Ḳurʾānıla ol şāh memdūḥ
   Olmasa nefḫ olunur mu idi hiç ādeme rūḥ

2. Gelmese ʿāleme ol ḥażret-i sulṭān-ı rusül
   Yem-i ṭūfān-ı belādan ḫalāṣ olur mıdı Nūḥ

3. Gün gibi ẓāhir ėdüp Ḥaḳḳ'a giden rāhımızı
   Bize ey kān-ı kerem ol der-i luṭfuñ meftūḥ

---

22. Gazel

1. Hasret ateşi gönül evinden dışarı asla çıkmadan, ahımın dumanı gökyüzünün zirvesine yükselmiştir.
2. Ey vaiz, firkat orucu tuttum. Sevgiliye kavuşma bayramı için yedi aza birden hazırdır.

* Metinde "محفيجه" şeklinde yazılmıştır.

3. Yarin özel meclisine vardım, vaslına el uzattım. Şarap içip [yari] gizlice sevdim, açıkça (göz gördü diye) suç mu işledim?
4. Vuslat eteğinden hasret eliyle bir uç tutarsam eğer, eli kesilmiş olsam da [o etekten] el çekmem.
5. Ey Sırrî, sevgiliyi tıpkı gönlümce kucakla. [Onu] ortaya çekip busesini al, sineye sarıp kucakla.

23. Gazel

1. Ne iyi olmuş! O padişah Kur'an ile övülmüş olmasa, insanoğluna ruh üfürülür müydü hiç!
2. O peygamberlerin sultanı âleme gelmese, Nuh bela tufanının denizinden kurtulabilir miydi!

4. Luṭf ėdüp merhem-i ʿaşḳıñla şifā eyle şehā
ʿĀşıḳānıñ dil-i nālendeleri hep mecrūḥ

5. Dergehiñ bende-i nā-çīzi bu Sırrī ḳulunuñ
Kütüb-i ʿaşḳıñ ezel levḥ-i dilinde meşrūḥ

-24-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

1. ʿĀlemde bulup vuṣlat-ı cānān müferriḥ
Luṭfıla nigāh ėtdigi iḥsān müferriḥ

2. Hecri ile olmaḳdan ise ʿāleme sulṭān
Olmaḳ reh-i dildārda ġalṭān müferriḥ

3. Vuṣlat dileyenler der-i cānānı özler
Ol bābda olunur ise mihmān müferriḥ

4. Dil-ḫāne-i ʿuşşāḳda olup ḳaṣr müheyyā
Tenhāca o dildār içün eyvān müferriḥ

6b 5. Mey-ḫāne-i ʿaşḳ içre görüp Sırrī müzeyyen
Bir ḫāne-i maʿmūr gibi kāşān müferriḥ

---

3. Ey kerem kaynağı, Allah'a giden yolumuzu gün gibi görünür edip lütfunun kapısını aç.
4. Ey şah, lutf edip aşkının merhemi ile şifa eyle çünkü âşıkların inleyen gönülleri hep yaralı.
5. Ezelden dergâhının değersiz kölesi bu Sırrî kulunun gönül levhasında, aşkın kitapları şerh olunmuş.

24. Gazel

1. Âlemde sevgilinin vuslatını bulmak ferahlık [verir], lutufla bakıp ettiği iyilik ferahlık verir.
2. Ayrılığı ile âleme sultan olmaktansa, sevgilinin yolunda yuvarlanmak [daha] iç açıcıdır.
3. Kavuşmayı dileyenler sevgilinin kapısını özler, o kapıda misafir olunur ise ferahlık verir.
4. Kasır, âşıkların gönül evinde hazırlanmış olup o sevgili için tenha ve ferahtır.
5. Sırrî, aşk meyhanesi içinde; süslenmiş, tamir edilmiş bir hane/saray görüp ferahlık [hissetti.]

-25-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Pīrimiz pādişeh-i kevn [ü] mekān ḥażret-i Şeyḫ
   Bāzü'l-eşheb dėyü pervāz iledir ḥażret-i Şeyḫ

2. Ṭay olur arż u semā taḫt-ı taṣarrufunda
   Ḥükm ėder her ne ki var böyle olur ḳudret-i Şeyḫ

3. Zīr-i destinde anıñ şarḳıla ġarb ser-tā-ser
   Emr ėder cümle eḳālīme ėrüp şevket-i Şeyḫ

4. Ḳuṭb-ı rūḥāni-i nūr öyle muġīṯdür ol kim
   Ḳanda çaġrılsa o dem ḥāẓır olur himmet-i Şeyḫ

5. Bir mürīdi ṣıḳılup eylese feryād-ı meded
   Bu ʿayāndır ki meded eyler o dem ʿādet-i Şeyḫ

6. Yürü ey dil dilegiñ sen aña ʿarż ėt zīrā
   Ḳaplamış ʿālemi hep dā'ire-i devlet-i Şeyḫ

7. Dergehiñ ḫākine bir kez n'ola yüzüm sürsem
   Sırrīyā yaḳdı derūnum şerer-i firḳat-i Şeyḫ

---

25. Gazel

1. Şeyh hazretleri, pirimiz [ve] kâinatın padişahı[dır]. Şeyh hazretleri Bazüleşheb diye [anılır ve âdeta doğan kuşu gibi] kanat çırpar.
2. Yer ve gökyüzü onun tasarruf tahtında (yönetiminde) bükülür (bir anda atlanıp katedilebilir). Her ne var ise ona hükmeder, şeyhin kudreti böyle olur.
3. Doğu ve batı baştan başa onun elinin altındadır. Şeyhin kudreti bütün iklimlere erip emreder.
4. Aydınlığın mânevî kutbu, o öyle yardımseverdir ki ne zaman çağırılsa Şeyh'in yardımı o anda hazırdır.
5. Bu apaçıktır ki, bir müridi sıkılıp yardım feryadı etse, şeyhin âdetidir, o anda yardım eder.
6. Ey gönül yürü dileğini sen ona arz et, zira şeyhin devletinin dairesi bütün âlemi kaplamış.
7. Dergâhının toprağına bir kez yüzümü sürsem ne olur! Ey Sırrî Şeyh'in ayrılık ateşi içimi yaktı.

-26-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Reng ėder gülgūne berg-i gül ṭaḳınsa lāle-ruḫ
   Sāde-rūdan gör ne rengīn sebḫ olundu ala ruḫ

2. Burc-ı ḥüsnüñ kevkebi‿olmuşsa da zīnetde beniñ
   Bedr iken şāyestedir ger nāz ėderse ḫāle ruḫ

3. Ėtse gīsūdan güşāyiş mīḫden mānend-i ḫūr
   Āfitābdan şuʿleverdir ẓulmet-i ferḫāle ruḫ

4. Dür gibi derler nümāyān olıcaḳ ruḫsārda
   Naḳş olur gül üzre düşmüşçe ḫėceden jāle ruḫ

5. Şöyle rengīn laʿlgūn olmuş ʿiẕār-ı yār kim
   Reng ėder ḫumretde Sırrī ʿārıż-ı şeftāle ruḫ

Ḥarfü'd-dal der-naʿt-ı Seyyid-i Kevneyn

-27-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hecez .---/.---/.--

1. Eyā maḥbūb-ı Mevlā yā Muḥammed
   Veyā memdūḥ-ı müsteẖnā Muḥammed

7a 2. Sen ol şāh-ı dü ʿālemsin ki miẖliñ
   Cihāna gelmemiş aṣlā Muḥammed

---

26. Gazel

1. Lâle yanaklı [sevgili] gül yaprağı takınsa, allığa [bile] renk verir. O yanağı gör ki, sadeliğine rağmen kırmızıya güzellik kattı.
2. [Ey sevgili], benin süs olarak güzellik burcunun yıldızı olmuşsa da, aya benzeyen yanağın [bu güzellikle] benine naz ederse yeri var.
3. Yanak, sisler içindeki güneş gibi saçların arasından görünse, saçın karanlığına güneşten daha ateşlidir.
4. [Sevgilinin] yüzünde inci gibi ter [damlaları] göründünce; yanak, geceden üzerine çiğ düşmüş gül gibi süslenir.
5. Ey Sırrî, yârin yanağı öye lal renkli olmuş ki, kızıllıkta şeftalinin yanağına renk verir.

27. Gazel

1. Ey Allah'ın sevgilisi, ya Muhammed veya özel olanların en beğenileni Muhammed.
2. Ey Muhammed, sen iki âlemin padişahısın ki bir benzerin daha cihana gelmemiştir.

3. Lenā erḥamtü Raḥmānü be-dāreyn
   Vemā cāʾe kezā illā Muḥammed

4. Olup meddāḥ-ı ẕāt-ı pāk-i Ḳurʾān
   Oḳunur Yāsin ü Ṭāhā Muḥammed

5. Nebiyyi sādıḳun min ʿindi Rabbi
   Vā āmennā ve ṣaddaḳnā Muḥammed

6. Seniñ şānındadır *levlāke levlāk*
   Seniñçündür ḳamu eşyā Muḥammed

7. Vemā kāne lehü miṯli bi-ḥüsnin
   Velākin aḥsenün ḥaḳḳā Muḥammed

8. Mübārek nuṭḳunu taṣdīḳ içün çoḳ
   Olup muʿcizeler peydā Muḥammed

9. Velā şeyʾin şebīhün nūri vechin
   Münīrün neyyirün ʿuẓmā Muḥammed

10. Şehā sen ins ü cinnüñ melceʾisin
    Ki sensin raḥmet-i Mevlā Muḥammed

11. Şefīʿü'l-müẕnibīni yevmi ḥaşrin
    Yeḳūlü'n-nāse nefsi vā Muḥammed

12. Deriñde bende-i kemter gedādır
    Ḳamu kişver-güşā şāhā Muḥammed

13. Ve maʿşūḳu bi-ḳalbi ʿāşıḳūnih
    Żiyāyı nūri ʿayneynā Muḥammed

---

3. Rahman, iki cihanda bize rahmet et.
4. Kuran'ın temiz zatını övdüğü Yasin ve Taha [sureleri] okunur Muhammed.
5. Allah'ın huzurunda nebilerin sadığı olduğuna inandık ve kabul ettik Muhammed.
6. Levlâke levlak [hadisi] senin şanını beyan eder, tüm yaratılanlar senin içindir Muhammed.
7. Onun bir örneği yoktu, ancak en güzel şüphesiz Muhammed[dir].
8. Mübarek sözlerini onaylamak için pek çok mucize görünmüştür Muhammed.
9. Nurunun vechinin benzeri yoktur, parlaksın, nurlusun, yücesin, Muhammed.
10. Ey padişah sen insan ve cinlerin sığınağısın. Allah'ın rahmeti sensin ey Muhammed.
11. Mahşer günü, insanlar nefsim (kendim) dediklerinde günahkârların şefaatçisi sensin ey Muhammed.
12. Ey Muhammed, nice cihangirler ve padişahlar aciz kulundur, kapında dilenir.
13. Âşıklarının kalbinde maşuk, bizim gözlerimizin ışığısın Muhammed.

14. ʿUrūc-ı āsumān ḳıldı vücūduñ
Ḫaṭīb-i minber-i ʿulyā Muḥammed

15. Nebīyyün ḥaşimiyyün müstedillün
Neẕīrün münẕirün büşrā Muḥammed

16. Ḳudūmuñla müşerref müfteḫirdir
Felekler Sidre vü Ṭūbā Muḥammed

17. Ve belliġtü lenā li-miʿrācike'l-Ḥaḳḳ
Be-sübḥāne'l-leẕī esrā Muḥammed

18. Ṣalavāt bī-nihāye çākerinden
Mübārek ravżaña ihdā Muḥammed

7b 19. Ve rūḥī yā resūlullah fedāke
Teḳabbel ḳavli maḳbūlen Muḥammed

20. Bu Sırrī bendene raḥm ėt efendim
Bi-ḥaḳḳın sırr-ı *mā-evḥā* Muḥammed

-28-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Yine dil nār-ı ḳasāvetle yanup oldu remād*
Sefer-i āḫirete yoḳ nidelim elde zevād

2. Ne ferāyiż-i Ḫüdā'dan ʿamelim var ne seniñ
Meded ėrmezse Ḫüdādan n'ola aḥvāl-i fuʾād

14. Ey Muahmmed, gökyüzüne yükselmek seni yüce minberin hatîbi kıldı.
15. Peygambersin, Haşimisin, delilsin, haber verici ve müjdeleyicisin Muhammed.
16. Felekler, Sidre ve Tuba senin ayak basman vesilesiyle şeref bulmuş, övünmüştür ey Muhammed.
17. Ey Muhammed, Hakk'ın miracından bize geldin, eksiklikten uzak olan o Allah (seni) yürüttü.
18. Hizmetkârından mübarek ravzana sonsuz salavat hediyedir ya Muhammed.
19. Ya Resullullah ruhumuz feda olsun, makbul sözleri kabul et Muhammed.
20. Bu Sırrî kuluna acı efendim, Mâ-evhâ sırrını hakkıyla Muhammed.

28. Gazel

* Metinde "yatup" şeklinde yazılmıştır.

1. Gönül yine gaflet ateşiyle yanıp kül oldu. Elde ahiret yolculuğuna [yetecek] azık yok ne yapalım!
2. Ne Allah'ın farzlarından bir amelim var ne de senin. Allah'tan yardım gelmezse bu kalbin hâli ne olacak!

3. Raḥīm ü sātir ü ġufrān iken ümmīdim o kim
Luṭfıla eyleye Ḥaḳ bu dil-i nā-şādımı şād

4. Geçdi ʿömrüm hevā vü nefsile rīş oldu sefīd
ʿAmel-i ṣāliḥadan deftere yazdırmadım ad

5. Dem-i maḥşerde amān cürmile rüsvā olaraḳ
Beni aġlatma teraḥḥum ḳıl eyā Rabb-i ʿibād

6. Ḥabībiñ Ḥażret-i Sulṭān-ı Rusül Aḥmed içün
Ḳıl meded luṭfıla bu bendeni el-Ḥaḳ suʿād

7. Zümre-i nāciye ilḥāḳıla Sırrī ḳulunu
Umarım ʿafv ėde cürmüm olıcaḳ yevm-i tenād

-29-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - - / .- - - / .- - - / .- - -

1. Baḳılmaz göz ḳamaşır rūyuna raḫşāndır ḫurşīd
Şuʿāʿ-ı mihrbānım görmüşe beñzer ėder taḳlīd

2. Nigāh-ı iltifātıñ dem-be-dem ėtdikçe dildārım
Dilimde ʿaşḳım artar şuʿle-i şevḳim ėder tezyīd

3. Felekde luṭf ėdüp bir dem cenāb-ı nāzenīnim āh
Müdām cevr ile giryān ėde mi yā luṭf ile ḫandīd

4. Yeri var her ne deñlü nāz ėderse de güzellikde
Miṣāliñ kimseler zīr-i felekde ėtmemişdir dīd

---

3. Ümidim o ki Allah; koruyucu, örten ve günahları bağışlayan olarak lütuf ile bu kederli gönlümü bahtiyar eyleye.
4. Ömrüm hevâ ve nefs ile geçti. Sakal beyazladı. Salihlerin amellerinden deftere yazdırmadım ad.
5. Ey kulların Rabbi, mahşer zamanı gelince merhamet et. Aman beni günahlarla rüsva olarak ağlatma.
6. Allah'ım; sevgilin, resullerin sultanı Ahmed için yardım et. Bu kulunu lütuf ile bahtiyar kıl.
7. [Ey Allah'ım] kıyamet günü geldiğinde umarım Sırrî kulunu kurtulanların zümresine katarak günahlarımı affedersin.

29. Gazel

1. Güneş, muhabbet sahibi [sevgilimden gelen] ışık hüzmelerini görüp taklit etmişe benzer. Yüzüne bakılmaz, parlaktır, göz kamaşır.
2. Sevgilim zaman zaman iltifat bakışını attıkça, gönlümde aşkım artar, şevkimin ateşi çoğalır.
3. Nazlı sevgilim beni dünyada sürekli cevr ile ağlatır mı, yoksa lütfedip bir zaman iyilik ve hoşlukla güldürür mü?
4. Güzellikte her ne kadar naz etse de yeri var. Benzerini bu feleğin altında kimseler görmemiştir.

5. Dil-i dīvāneme zencīr kār ėtmez iken seyr ėt
Bu göñlüm ʿuḳde-i perçemle dildār eyledi bendīd

6. ʿAceb ėtdikleri cevr ü cefāyı yār ḥesāb ėtmez
Nigāh-ı nīm raḥm eylerse biñ kerre ėder taʿdīd

8a 7. Görüp ḥālim baña raḥm ėtmedi cānānım ey Sırrī
Ne müşkil defter-i baḫt-ı siyāhım çerḫ ėdüp tesvīd

Ḥarfü'ẕ-ẕal der-naʿt-ı Ḥażret-i Pīr Raḍıyallāhu ʿanh

-30-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Eya Geylānī kerem kānı sākin-i Baġdāẕ
Sensin ancaḳ şehā bu bende-i nā-cīze maʿāẕ

2. Kand-i ʿaşḳıñla dilim eyle efendim ḥelvā
Damaġ-ı ṭabʿımı ḳıl pādişehim istilẕāẕ

3. Beni aġlatma der-i luṭfuña geldim cānā
Ednā bir bendesiyim eyleme şāhım eşḳāẕ

4. Ṭutmuşum dāmen-i pākiñ ki odur fevz [ü] necāt
Sensin ey şāh ḳuluña yāver ü hem ʿavẕ [ü] ʿiyāẕ

5. Ben bunu böyle bilirim ki efendim billāh
Sensin ey kān-ı kerem Sırrī günahkāra maʿāẕ

---

5. Deli gönlüme zincir fayda etmezken, gel gör ki sevgili bu gönlümü perçeminin düğümü ile bağladı.
6. Acaba ettikleri cevr ile cefayı sevgili hesap etmez mi! Yarım bakışla bir şefkat gösterse onu bin sayar.
7. Ey Sırrî, sevgilim hâlimi görüp bana acımadı. Felek siyah bahtımın defterini ne kötü karalamış.

30. Gazel

1. Ey Geylâni, kerem kaynağı, Bağdat'ın sakini. Ey padişah, bu aciz köleye sığınak ancak sensin.
2. Aşkının şekeriyle gönlümü helva eyle efendim. Yaratılış damağımı lezzet alır kıl padişahım.
3. Ey sevgili, lütuf kapına geldim beni ağlatma. Şahım[ın] değersiz bir kuluyum, terk eyleme.
4. Senin temiz eteğinden tutmuşum ki kurtuluş ondadır. Ey şah, sen kuluna hem yaver hem de sığınaksın.
5. Ben bunu böyle bilirim ki efendim, bu günahkâr Sırrî'ye kerem kaynağı ve sığınak sensin.

-31-

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

1. Gülnār-ı lebiñ maṣṣıla dil ėtdi teleẕẕüẕ*
   Cevr ėtdi o meh çünkü baña gitdi teleẕẕüẕ

2. Emzirdi dilin ḫ'āb-ı firāḳında ḫayāli
   Maḥv oldu uyandıḳda hemān bitdi teleẕẕüẕ

3. Mürrdür ḳatı pek meyl ėde aġyāra o dildār
   Telḫ oldu dilim ġayra çün işitdi teleẕẕüẕ

4. Leẕẕet meyini pür ėdüp a'dāya ṣunarmış
   Sükker gibi leb 'ālemi hep ṭutdu teleẕẕüẕ

5. Zaḳḳūm ola aġyāra şehā şehd-i viṣāliñ
   Sırrī bu dil-i ḫastaya unutdu teleẕẕüẕ**

-32-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Bulmadım dil-ber nehār-ı bezmime bāden leẕīẕ
   Var mıdır āyā müşerref olduġum cādan leẕīẕ

2. Mey içüp ėtdim tenaḳḳul būse-i dildārdan
   Kim ne vėrse ḳoy dėsünkim nuḳl sahbādan leẕīẕ

---

31. Gazel

* Metinde "تلذوذ"şeklinde yazılmıştır.

1. Dudağının nar çiçeğini emerek dil lezzetlendi. O ay [gibi nurlu sevgili] bana cevr ettiği için [de] zevk son buldu.

2. [Sevgilinin] hayali ayrılık uykusunda dilini emzirdi. Uyanınca mahvoldu, hemen tat bitti.

3. Çok acıdır ki o sevgili yabancılara pek meyl eder. [Sevgilinin] yabancılara karşı lezzet duyduğunu işitince dilim acı oldu.

4. [Sevgili] lezzet şarabını doldurup düşmanlara şeker gibi dudak sunarmış, âlemi baştan başa lezzet tuttu.

** Metinde حسته یه şeklinde yazılmıştır.

5. Ey padişah, visal balın yabancılara zehir zıkkım olsun. Ey Sırrî, bu hastanın gönlü tadı, lezzeti unuttu.

32. Gazel

1. Dilber, bezmimin gündüzüne şarabından leziz (bir şey) bulmadım[?]. Acaba şeref bulduğum bu yerden daha leziz yer var mıdır?

2. Şarap içip sevgilinin busesinden meze yaptım. [Sevgili] kim ne verse "koy" desin, çünkü bu meze şaraptan daha leziz.

3. Mīve-i vaṣlıñ ḳopardım ḫām iken ėtdim ṭamaʿ
Ṭatdum ol sīb-i ẕeḳandan buldum elmadan leẕīẕ

8b 4. Leẕẕetin aldım ser-ā-pā sükkerīn-endāmdan
Ol rūy-ı pertev-nümā şehd-i musaffādan leẕīẕ

5. Hem der-āġūş eyledim hem öpdüm emdim leblerin
Rāst gelmişdir damaġa Sırrī ḥelvādan leẕīẕ

Ḥarfü'r rā der-naʿt-ı İmām ʿAli Keremallāhu veche

-33-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ḥaydar-ı Kerrār gör kim ėre vaḥy-i Kirdgār
Lā fetā illā ʿAlī lā seyfe illā ẕülfiḳār

2. Maḫzen-i esrār-ı ʿilmiñ bāb-ı ʿAlī ẕü'l-kerem*
Vāriṯ-i peyġamberīde Murtażā'dır tācdār

3. Ol Muḥammed maḥremi hem ẓahr-ı pāk-ı Aḥmedī
Gülsitān-ı Muṣṭafā'da bāġbān-ı ġoncezār

4. Ḍarb-ı tīġ [u] seyfi aʿdādan alurdı intiḳām
Murtażā-yı şīr-i Yezdān şāh-ı merdān şehsüvār

5. Çekse şemşīrin Yezīd'e eylese ḫūnuñ ṭaleb
Ger şehīdānın añarsa anda çoḳ ḳanlar ṣaçar

---

3. Hırslanıp kavuşma meyvesini daha ham iken kopardım. O elma çenesinden tattım ki elmadan daha leziz.
4. O şeker vücutludan baştan ayağa lezzetini aldım. Işık saçan yüzü saf şekerden leziz.
5. Hem kucakladım hem öptüm hem de dudaklarını emdim. Ey Sırrî, doğrusu damağa helvadan leziz gelmiştir.

33. Gazel

1. Döne döne savaşan Haydar'ı gör ki Allah'ın vahyi ersin; Zülfikar'dan başka kılıç, Ali'den başka da yiğit yoktur.

* Metinde "محزن" şeklinde yazılmıştır.

2. Ey kerem sahibi, ilim sırlarının mahzeni Ali'nin kapısıdır. Hz. Ali peygamberliğin mirasçısı [ve] taç sahibidir.
3. O Muhammed'in mahremi, hem de Ahmed'in temiz sırtı [gibiydi]. Mustafa'nın gülistanında gonca bahçesinin bahçıvanı [idi].
4. Kılıcının darbesi düşmanlardan intikam alırdı. Usta binici, mertlerin şahı, Allah'ın aslanı Ali.
5. Yezide kılıcını çekse, [onun] kanını talep eylese, eğer o anda şehitlerini de anarsa çok kanlar saçar.

6. Çün Ḥasan ile Ḥüseyn'i ėtdiler ṣusuz şehīd
Mātem olsun ʿāleme tā ḥaşre dek leyl ü nehār

7. Āh [u] feryād ėdeler kim nūr-ı ʿayn-ı dü cihān
Ẓālim [ü] ġaddār elinde böyle ėde rūzgār

8. Ol Yezīd-i bed-liḳānıñ ḳavmine melʿūn dėsem
Günde yüz biñ kerre laʿnet kendiye ėtsem revā

9. Sırrī Şāh-ı Murtażā bābında kemter bendeyim
Hem ġulām-ı aḥsenīnim ḥāk-i pāy-ı çār-yār

-34-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Enderūn-ı dilde seyr ėt firḳat-i Müştāḳ'ı gör
ʿAşḳ-ı cānān ile eyle ülfet-i Müştāḳ'ı gör

2. Hem-nişīn-i ehl-i ḥal ol ister iseñ vaṣl-ı yār
Maẓhar ol erbāb-ı ʿaşḳa heyʾet-i Müştāḳ'ı gör

3. Ṭaġ ṭaġ sīnede āh-ı iftirāḳ-ı Kūh-ı Ḳāf
Murġ-ı ʿAnḳā-yı ṭarīḳat heybet-i Müştāḳ'ı gör

4. Cā-nişīn-i şāh-ı Geylān pādişāh-ı aʿẓamī
Tāc-dār-ı mülk-i maʿnā servet-i Müştāḳ'ı gör

9a 5. Sālikānıñ ser-firāzı maḥrem-i esrār-ı Bāz
Mürşid-i mülk-i ḥaḳīḳat izzet-i Müştāḳ'ı gör

---

6. Hasan ile Hüseyin'i susuz [vaziyette] şehit ettikleri için kıyamete dek gece ve gündüz bu âleme matem olsun.
7. [Artık] ah ile feryat etsinler ki; zaman, zalim ve gaddar elinde iki cihanın gözünün nuru[nu] böyle etti.
8. O çirkin yüzlü Yezid'in kavmine lanetli desem, kendisine günde yüz bin kere lanet etsem revadır.
9. Ey Sırrî, Hz. Ali'nin kapısında değersiz bir köleyim. Güzellerin hizmetçisi, hem de dört halifenin ayağının tozuyum.

34. Gazel

1. Gönlün içinde seyret de Müştak'ın firkatini gör. Sevgilinin aşkı ile Müştak'ın ülfetini [mümkün kıl da olacakları] gör.
2. Sevgiliye kavuşmak istersen, hâl ehlinin yakın arkadaşı ol. Aşk erbabı ile müşerref ol da Müştak'ın heyetini gör.
3. Kaf dağının ayrılığının ahı sinede yaradır. Tarikatin Anka Kuşu [olan] Müştak'ın heybetini gör.
4. Geylânî şahının vekili, büyüklerin padişahı. Mana ülkesinin taç sahibi [olan] Müştak'ın servetini gör.

6. Nūş-ı ṣahbā-yı muḥabbet eyleyüp ʿirfāna gel
Dāḫil ol meclis-i rinde leẕẕet-i Müştāḳ'ı gör

7. Var yürü Sırrī muḥabbet meclisinde ḥāẓır ol*
Kān-ı ʿirfān ister isen milket-i Müştāḳ'ı gör

-35-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Zülf-i dil-ber gibi hiç bāġçede sünbül mü olur
Aña teşbīh olacaḳ bir daḫı kākül mü olur

2. Ruḫ-ı ḫūbānda eger var ise Şāmī menḳūş
Ḫāl-i Hindū[sı] gibi dāne-i fülfül mü olur

3. Ėricek faṣl-ı rebīʿ feth olur eşcār-ı bahār
Mevsim-i gül gelicek bülbüle ḳulḳul mu olur

4. Eyle tevfīż-i umūr Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a ġāfil
Ḥaḳḳ'a teslīm gibi hiç başḳa tevekkül mü olur

5. Bekleriz biz der-i cānān ola taḥṣīl-i rıżā
Ya bu bābda ʿacabā Sırrī gibi ḳul mu olur

---

5. Müridlerin başı, Geylânî sırlarının mahremi. Hakikat mülkünün mürşidi [olan] Müştak'ın izzetini gör.

6. Muhabbet şarabını içip irfana gel. Rind meclisine dâhil ol da Müştak'ın lezzetini gör.

* Metinde "حاضر" şeklinde yazılmıştır.

7. Var yürü Sırrî muhabbet meclisinde hazır bulun. İrfanın kaynağını istersen Müştak'ın mülkünü gör.

35. Gazel

1. Hiç bahçede sevgilinin saçı gibi sünbül mü olur! Ona benzetilecek bir kakül daha olur mu!

2. Güzellerin yanağında eğer Şam boyası var ise de, [sevgilimin] o Hintli beni gibi karabiber tanesi olur mu!

3. Yaz vakti gelince bahar ağaçları açılır. Gül mevsimi gelince bülbüle şenlik olur mu!

4. Ey gafil, işleri Allah'a teslim et. Allah'a teslim gibi hiç başka tevekkül olur mu!

5. Biz sevgilinin kapısını bekleriz [ki] rıza hasıl olsun. Bu kapıda Sırrî gibi başka kul olur mu!

-36-

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

1. Ġam-ḫ'ar ėdeliden beni cānān elemim var
   Firḳat meyini nūş ėderim cām-ı Cem'im var

2. Mehcūr-ı ḫam-ı zülf olalı gerden-i göñlüm
   Āzādeyim ammā yine dāġlarca ġamım var

3. Hem-dem olalı şekl-i taṣavvurda ḫayāli
   Ġam-dīde isem de yine bir ḫoşça demim var

4. Gülberg-i 'iẕār olsa da bīgāne güzeller
   Beyhūde nigāh eyleyemem ġonce-femim var

5. Sūzişle çeküp çille-i cevrini o yāriñ
   Ḳaşı gibi Sırrī ḳatı ḳavs-i elemim var

-37-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Mübtelā-yı 'aşḳ ezelden rind iken şerbetlenir
   Mest ėder tekrār muḥabbet keyfiyet şiddetlenir

9b 2. Ehl-i ḥikmet bildiginden ketm ėder bilmezlenir
   Söz düşürmez ġayra nā-dān söyler ol ḥikmetlenir

3. Mest-i ṣahbā-yı muḥabbet olıcaḳ 'āşıḳ yine
   Bir de mey dil-ber ṣunarsa neş'esi ḳuvvetlenir

---

36. Gazel

1. Sevgili beni gamlı ettiğinden beri elemim var. Ayrılık şarabını içerim, [elimde] Cem'in kadehi var.
2. Gönül boynum, [senin zincire benzeyen] saçının kıvrımından ayrı düştüğünden beri azadeyim ama yine dağlar kadar gamım var.
3. [Sevgilinin] hayali tasavvurda bana arkadaş olalı keder görmüş isem de yine hoşça geçirdiğim anlar var.
4. Yabancı güzellerin yanağı, gül yaprağı gibi [pembe] olsa da boş yere bakmam [çünkü benim] gonca dudaklım var.
5. Ey Sırrî, o yarin cevr çilesini yanarak çekerim ki, [sevgilinin] kaşı gibi sert elem yayım var.

37. Gazel

1. Aşkın müptelası ezelden beri rind iken şerbetlenir. Muhabbet tekrar mest eder keyfiyet şiddetlenir.
2. Hikmet ehli bildiklerini gizler, bilmezden gelir. Cahil kişi başkasına söz düşürmez [sürekli] konuşur, o [ise] hikmetlenir.
3. Âşık, yine muhabbet şarabının mesti olunca, bir de sevgili şarap sunarsa neşesi kuvvetlenir.

4. Yoḳ eşer mihr ü vefādan ʿaṣrımız dil-berlerin
   Geh cefā vü cevr ėderler gāhīce nisbetlenir

5. Beyʿ olunsa Sırrī ʿindinde kemāl erbābınıñ
   Cevher-i maʿnā-yı naẓmım dür gibi ḳıymetlenir

-38-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / .. -

1. Elem-i rūzgār ey dil saña ėrmişse eger
   Ġam-ı eyyām gelür bir vaḳt olur elbet geçer

2. Dem olur saʿd-i zamān yāver olur tā-be-merām
   Dem olur kim pey-ā-pey bād-ı hümūm birden eser

3. Dem olur meykede-i ġamda ėder mest-i girān
   Dem olur sāḳī-i gerdūn ādeme neşʾe ṣunar

4. Dem olur pertev-i iḳbālde geçer ʿömr-i ʿazīz
   Dem olur ḫaṭvede biñ seng-i elem pāya deger*

5. Dem olur ʿaksine devr eylese de çerḫ-i denī
   Dem olur Sırrī murād üzre ėder devr-i diger

---

4. Asrımız dilberlerinde sevgi ve vefadan eser yok. Bazen cefa ve eziyet ederler bazen de yakınlık gösterirler.

5. Ey Sırrî, kıymet erbabının yanında şiirimin mana cevheri satılsa inci gibi kıymetlenir.

38. Gazel

1. Ey gönül eğer zamanın elemi sana erişmişse [sakın kaygılanma], devirlerin gamı gelir, bir zaman sonra elbet geçer.

2. An olur ki devrin saadeti [kişinin] niyetine göre yardımcı olur, an olur ki gam rüzgârları ansızın art arda eser.

3. An olur felek sakisi gam meyhanesinde zil zurna sarhoş eder, an olur insana neşe sunar.

* Metinde "حطوه" şeklinde yazılmıştır.

4. An olur kıymetli ömür refah ışığında geçer. An olur her adımda bin elem taşı ayağa değer.

5. An olup alçak felek tersine dönse de, an olur Sırrî'nin muradı üzere diğer tarafa döner.

-39-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Yine āh kim beni ʿaşḳ āteşiñ yandırdı ey dildār
   Ya laʿl-i lebleriñ emzir ya vėr bir būse-i ruḫsār

2. Nigāh-ı nīm raḥm ėtmezsin ey mehveş ʿaceb seyr ėt
   ʿUrūc-ı āsumān ėtmiş şerār-ı āhım āteş-bār

3. Ya bu sūzān ya bu hicrān ya cevriñ çekeyim cānā
   Ya ʿaşkıñ āteşin yāḫūd muḥabbet nārını nā-çār

4. Ya bu firḳat ya bu ḥasret ya al sevdāñı başımdan
   Taḥammül mü gelür cānā bu ḳaç nesnelere hemvār

5. Netīce bunca ey şāhım ġamıñ çekdigim el vėrdi
   Ya bir şefḳat ya bir fırṣat veyāḫud kākül-i gülzār

6. Muḥaṣṣal ey ḳamer-ṭalʿat melek-ḫaṣlet mürüvvet ḳıl
   Ya bir vuṣlat ya bir ʿişret ya bezme maḥrem-i esrār

10a 7. Hele ülfetle ünsiyyet muḥabbet ėtseñ olmaz mı
   Ḫulāṣā bir kerem ėt ki sevinsin Sırrī-i bī-zār

---

39. Gazel

1. Ey sevgili, ah ki beni yine aşk ateşin yandırdı. Ya kırmızı dudaklarından emzir ya yanağından bir öpücük ver.

2. Ey ay gibi [aydınlık sevgili, bana] yarım bakışla [bile] merhamet etmezsin. [Şimdi] şaşarak seyret ki, ahımın ateş yağdıran kıvılcımları gökyüzüne yükselmiş.

3. Ey sevgili, ya bu yakıcı ateşi ya ayrılığı ya da cevrini çekeyim. Çaresizce ya aşkının ateşini ya da muhabbet ateşini [çekeyim.]

4. Ya bu ayrılık ya bu hasret ya da sevdanı başımdan al. Ey can, her zaman bu kadar nesneye tahammül olur mu!

5. Ey padişahım netice bu ki, bunca gamını çekmem; ya bir şefkat, ya bir fırsat ya da gülbahçesinin kakülüne [ulaşmam için] elverdi.

6. Ey ay yüzlü, melek huylu [sevgili], sözün kısası; ya bir buluşma, ya bir içki ya da meclise sırların mahremi [olabilmem için bana] iyilik eyle.

7. Hele [bana] yakınlıkla dostluk [ve] sevgi göstersen olmaz mı? Kısacası bir kerem et ki bu bıkmış Sırrî sevinsin.

-40-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Sırr-ı feyż-i Ḥaḳ vücūdumdur ki ḫᵛāhım dildedir
   Feyż-i Ḥaḳ'dan pertev almış mihr [ü] māhım dildedir

2. Çün buyurmuş *aḳrabū ileyhi min ḥabli'l-verīd*
   Ol baña benden de aḳrebdir ilāhım dildedir

3. Pīrimiz ḥaḳḳında ḳāhirdir buyurmuş Ḥaḳḳ ezel
   Ceyş-i ʿAbdü'l-ḳādir'im ben tīġ-ı āhım dildedir

4. Kişver açdım ser-te-ser ġam mülküne ėtdim sefer
   Pādişāhım mülk-i ʿaşḳım bārgāhım dildedir

5. Şeh-süvārıdır bu gönlüm mülküñün Müştāḳ-ı Ḥaḳ
   Sırrī-yi nā-cīzim ammā pādişāhım dildedir

-41-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Öyle ser-gerdān-ı ʿaşḳım görmezem aġyār yār
   Öyle ser-mest olmuşum kim bilmezem dīnār nār

2. Ol cünūn-ı zülf-i leylīyem ki idrāk eylemem
   Öyle Manṣūr'um ki bilmem gīsū-yı dildār dār

---

40. Gazel

1. Hak feyzinin sırrı benim varlığımdır ki isteğim gönüldedir. Allah'ın feyzinden ışık almış Ay'ım ve Güneş'im gönüldedir.
2. "Biz ona şah damarından daha yakınız." buyurduğu için, o bana benden de yakındır. İlahım gönüldedir.
3. Allah ezelde pîrimiz hakkında 'galebe edici' buyurmuş. Ben Abdülkadir'in askeriyim ahımın kılıcı gönüldedir.
4. Memleket fethedip gam ülkesine baştan başa sefer ettim. Ben padişahım, aşkımın mülkü, otağım da gönüldedir.
5. Ey Allah'ın iştiyak sahibi (Müştak Baba), bu gönlüm mülkünün usta atlısıdır. [Ben] aciz Sırrî'yim ama padişahım gönüldedir.

41. Gazel

1. Ey sevgili, öyle aşk sersemiyim ki [senden] başkasını görmem. Öyle sarhoş olmuşum ki ne güneş ne de Cehennem[in yakıcılığı] nedir bilmem.
2. Öyle Mansur olmuşum ki sevgilinin saçının [aslında benim için] dar ağacı [olduğunu] bilmem. O karanlık saçının delisi olduğum için idrak eylemem.

3. Öyle maḥzūn-ı firāḳ-ı ebrū-yı dildār dil
Ḫāme-i ḳudret mi çekmiş yār olup pergār kār

4. Öyle mehcūr-ı ʿiẕār-ı gül-ʿiẕār-ı ḥayretim
Eylerim bülbül gibi efġān u ṣad-hezār zār

5. Öyle maḫmūr-ı cenāb-ı ḥāl-i Hindū'yum ki ben*
ʿAḳlımı yaġmāya vėrdi Sırrī ol Tātār tār

Ḥarfü'z-za der-medḥ-i Ḥażret-i dildār ḥasb-i ḥāl-i Ḳāʾil

-42-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Biz gürūh-ı Ḳādirīyiz ʿāşıḳ-ı Müştāḳ'ıyız
Pīr-i Geylān bendesiyiz ʿāşıḳ-ı Müştāḳ'ıyız

2. Ẕikrimiz Ḥaḳ Ḥayy *lā ilāhe illallāh* Hū
Bülbül-i gülzār-ı ʿaşḳız lāḥıḳ-ı Müştāḳ'ıyız

3. Allāh Allāh ḳāhir-i ceyş-i ʿadüvdür hep sözüm
Kim ṭabīb-i ḳalbimiz Ḥaḳ ḥāẕıḳ-ı Müştāḳ'ıyız

10b 4. Ḥamdüli'llāh bende-i dergāh ḳılmışdır bizi
Ḳavl-i ġayrullāh bilmez nāṭıḳ-ı Müştāḳ'ıyız

5. Devr olup dildār elinden gözleriz ʿAẕrā'mızı
Kūy-ı hicrān bekleriz biz Vāmıḳ-ı Müştāḳ'ıyız

---

3. Gönül, sevgilinin kaşının ayrılığıyla öyle mahzun ki, [acaba] sevgili pergelci olup kudret kalemi mi çekmiş!
4. Öyle şaşkınım [ve] gül yanaklının yanağından ayrı kalmışım ki bülbül gibi yüz bin inilti ile feryad ederim.

* Metinde "محمر" yazılmıştır.

5. Ben o Hintli benin öyle mahmuruyum ki, o karanlık Tatar aklımı yağmaya verdi.

42. Gazel

1. Biz Kadirî topluluğuyuz, Müştak'ın âşığıyız, Geylâni'nin kölesiyiz, Müştak'ın âşığıyız.
2. Zikrimiz Hak, Hayy, Lâ İlâhe İllallâh, Hû'dur. Aşk bahçesinin bülbülüyüz, Müştak'ın peşinden yetişenleriz.
3. Allah Allah! Sözlerim düşman askerinin kahredicisidir. Kalbimizin doktoru Allah, [biz ise] Müştak'ın maharetlileriyiz.
4. Allah'a şükür ki bizi dergâhının kölesi kılmıştır. Allah'tan başkasının sözünü bilmeyen, Müştak'ın konuşmacılarıyız.
5. Zaman olur sevgilinin şehrinden Azra'mızın [yolunu] gözleriz. Ayrılık köyünü bekleriz, biz Müştak'ın Vâmık'ıyız.

6. Cürʿa-i cānān içelden olmuşuz sekrān-ı ʿaşḳ
Biz nedīm-i bezm-i ḫāṣ-ı lāyıḳ-ı Müştāḳ'ıyız

7. Mā-sivādan geçmişiz hep Sırrī Ḳayyūm ile biz
Defter-i dīvān içinde nāmıḳ-ı Müştāḳ'ıyız

-43-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Biz zümre-i ʿuşşāḳdanız maḥrem-i ʿaşḳız
Nā-ehl-i ḥaḳīḳat degiliz aʿlem-i ʿaşḳız

2. Her Kaʿbe-i ḥüsnüñ ṣafāsın saʿy ile bulduḳ
Her zevraḳ-ı dil-dīdeye ṣāf zemzem-i ʿaşḳız

3. Daʿvāmızı her kilk-i ḳażā yazmada ʿāciz
Maḥfīl-i muḥabbetde bugün muḥkem-i ʿaşḳız

4. Vāʿiẓ hele kürsiyye degil ʿarşa da çıḳsañ
İskāt ėdemezsin bizi biz mülzem-i ʿaşḳız

5. Bu maʿrekede ser vėririz yā alavuz yār
Ḫāḳān-ı zamān pādişeh-i aʿẓam-ı ʿaşḳız

6. Eflākile ser-keşleniriz kūh-ı belāyız
ʿAnḳā geçinir Ḳāf-ı himem ādem-i ʿaşḳız

7. Epsem görünür şekl-i taṣavvurdayız ammā
Sırrī ėderiz rāz dili ebkem-i ʿaşḳız

---

6. Sevgilinin [içkisinden bir] yudum içeli aşk sarhoşu olmuşuz. Biz Müştak'a yakışır has meclisin sohbet arkadaşlarıyız.
7. Ey Sırrî biz hep Allah ileyiz ve gayrısından geçmişiz. Divan defteri içinde Müştak'ın kâtibiyiz.

43. Gazel

1. Biz âşıkların zümresindeniz, aşkın mahremiyiz. Hakîkat ehli olmayan değiliz, [aksine] aşkı en iyi bileniz.
2. Her güzelllik Kâbe'sinin sefasını çalışma ve gayret ile bulduk. Her gönül görmüşün ibriğine aşkın saf zemzemiyiz.
3. Hakimin kalemi davamızı yazmada aciz [kalır.] Muhabbet mahallinde bugün aşkın sağlam [tanığıyız.]
4. Ey Vâiz, sen kürsüye değil de gökyüzüne de çıksan bizi susturamazsın, bizi [ancak] aşk susturabilir.
5. Ey sevgili, [biz] bu savaş meydanının baş veririz, ya da alalım. Zamanın hakanı, aşkın ulu padişahıyız.
6. Felekler ile [birbirimize] kafa tutarız [ki biz] bela dağıyız. Himmetlerin Kaf'ında Anka geçinen aşk insanıyız.
7. Ey Sırrî, görünürde dilsiziz ama [hakîkatte] dili gizleriz. Aşkın dilsiziyiz.

-44-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Hevā-yı nefsile ber-bād ki dėrler o biziz
   Ol ḫarābātda ābād ki dėrler o biziz

2. Ṭaʿn-ı aġyāra metānetle ṭutup sīne siper
   Levḥine sīnesi fūlād ki dėrler o biziz*

3. Eyleyüp şevḳile gülzār-ı cemāliñ göricek
   Nāle-i bülbüle feryād ki dėrler o biziz

4. ʿĪd-ı aḍḥā-yı ruḫ-ı yāre ki ḳurbān dėnilür
   Eyleyen böyle bir īcād ki dėrler o biziz

11a 5. İşidirsiñ ki ėdüp cān u teniñ Sırrī fedā
   Reh-i cānānede bir ad ki dėrler o biziz

Ḥarfü's-sīn der-na't-ı seyyīdü'r-Rusül

-45-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Oldu teşrīf-i ḳudūmuñla mübeşşer Nāmūs
   Çaldırup arż u semā ehline hep ṭablile kūs

2. Ezelī bezm-i elestinde münevver ḳandīl
   Olmasa dönmez idi çarḫ-ı felekde fānūs

3. Rūy-ı ʿarż buldu saʿādet şehā ẓulmetde iken
   Ėdicek taḥt-ı hümāyūna risāletle cülūs

---

44. Gazel

1. Nefsinin istekleri ile berbat [olmuş] derler ki, o biziz. O harabeler içinde mamur [olmuş] dedikleri biziz.

* Metinde "فلاد" şeklinde yazılmıştır.

2. Yabancıların kınayışına metanetle sînesini siper [eden], göğsüne "levhası çelikten" derler ki, o biziz.

3. Güzelliğinin gül bahçesini görünce şevkle feryad eden bülbülün iniltisi derler ki, o biziz.

4. Yar yanağının bayramı ki [adına] kurban denilir, böyle bir [şeyi] icat eyleyen derler ki, o biziz.

5. Ey Sırrî, bir ad derler ki sevgilinin yolunda canını feda ettiğini işitirsin, [işte] o biziz.

45. Gazel

1. Cebrail senin gelişinin şerefiyle müjdelenip yer ve gök ehline hep davul ve kös çaldırdı.

2. O, başlangıcı olmayanın elest meclisinde parlak kandil[dir]. O olmasaydı felekte Dünya dönmezdi.

4. Ḫalḳ-ı ʿālem saña muḥtāc ezelī-tā-be-ebed
Sensin ey kān-ı kerem bāʿiṯ-i inbāt [u] nüfūs

5. Yüzümü ḳaraladım cürmile şāhım ammā
Cürmüme nisbet ile lücce-i luṭfuñ ḳāmūs

6. ʿAcz ü ʿiṣyānım elimde varıcaḳ ḥażretiñe
Dergehinden beni redd ėtme efendim meʾyūs

7. Ḥāk-i pāyıñ göricek ʿaşḳıla yüzün sürsün
ʿArż-ı ḥācāt ėderek eyleye Sırrī pā-pūs

-46-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Fikr ėdüp bil seni varlıḳda olan ḳuru ḳafes
Feyż-i Ḥaḳ olmasa ḳādir misin almaġa nefes

2. Ėtme vaḥşetle çıḳup dūzaḫa ḫalḳı ilḳā
Sen bize ʿarż-ı hüner eyleme vāʿiẓ ḳıṣa kes

3. ʿAşḳla ḥasret ile ol gūş-ı cānānıma āh
Bunca feryād dilimden ʿaceb ėrmez mi ki ses

4. Ne bu dünyā-yı denīde hevesim var ne öte
Bir olur ehline çün sīmile zer ḫārıla ḫas

5. Māl ü cāh istemeziz rind-i ḫarābātız biz
Faḫrımız faḳriledir Sırrī'ye de Allāh bes

---

3. Ey şahım, yeryüzü zulmette iken sen peygamberlikle tahta oturunca saadet buldu.
4. Ezelden ebede kadar tüm insanlar sana muhtaç[tır]. İnsanların ve bitkilerin varlığına sebep olan kerem kaynağı sensin.
5. Ey şahım yüzümü günahla karaladım ama günahıma karşılık olarak senin lütfunun engin suları okyanus [gibidir.]
6. Ey efendim, acizlik ve isyanım elimde huzuruna varınca, dergahından beni ümitsiz şekilde geri gönderme.
7. Sırrî ayağının tozunu görünce aşk ile yüz sürsün, ayak öperek isteklerini arz etsin.

46. Gazel

1. Seni varlık [âleminde] olan kuru kafes, bir düşün; Allah'ın feyzi olmasa nefes alman mümkün müydü!
2. Ey vaiz, vahşetle [kürsüye] çıkıp halkı cehenneme sürükleme. Sen bize hüner gösterme, kısa kes.
3. Gönlümden aşk ve hasretle bunca feryad ettiğim acaba sevgilimin kulağına gitmez mi!
4. Ne bu geçici dünyaya hevesim ve ne de öte [dünyaya.] Çünkü gümüş ve altın ile çalı çırpının [değeri, irfan] ehline bir olur.

-47-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Murġ-ı dil eyleyeli ḥażret-i dildāra heves
   Şevḳile cūşa gelüp eyledi eşʿāra heves

11b 2. Vird ėdinmiş gül-i ṣad-berg ʿiẕār-ı yāri
   Düşmese ʿaşḳa dil eyler midi pā yāre heves

3. Ḫam-ı gīsūsuna bend olmuş iken tārından
   Yine eyler ne ʿaceb zülf-i siyehkāra heves

4. Ben aña mā-melek-i naḳd-i dilim vėrmiş iken
   Ya bu lāyıḳ mı ėde yārimiz aġyāra heves

5. Ḳayd-ı zülfüñ resen ėt çek beni aṣ sulṭānım
   Sırrī Manṣūr gibi eyledim ol dāra heves

-48-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey göñül tevḥīd-i Ḥaḳ fermānıñ eyle dest-res
   Nefsi nefy ėt lā ile illā ile başını kes

2. Mā-sivādan fāriġ ol ėriş ḳanāʿat kenzine
   Ṭanṭan ėtme şān içün dünyāda mānend-i ceres

3. Varlıġı ḳoy nefsiñ añla bil vücūduñ aṣlını
   Bir ḳuru nām içün ey dil ėtme dünyāya heves

---

5. Mal ve makam istemeyiz, biz meyhanenin rindiyiz. Fakirlik övüncümüzdür, Sırrî'ye de Allah yeter.

47. Gazel

1. Gönül kuşu sevgilinin hazretine heves eyleyeli şevkle coşup şiire heves eyledi.
2. Yüz yapraklı gül [bile] sevgilinin yanağını diline dolamış. Gönül aşka düşmeseydi yârin ayağına heves eder miydi hiç?
3. [Gönül, sevgilinin] saçının kıvrımına bir telinden bağlanmışken ne acayiptir ki hâlâ [o] günahkâr saça heves eyler.
4. Ben ona gönlümü her şeyiyle vermişken, bu layık mı ki sevgilimiz yabancılara heves etsin.
5. Saçının bağını ip yapıp çek beni, as sultanım. Ey Sırrî, Mansur gibi asılmaya heves eyledim.

48. Gazel

1. Ey gönül Allah'ın tevhit fermanını elde et. Nefsi uzaklaştır, 'lâ' ile 'illâ' ile başını kes.
2. Allah'tan gayrısından vazgeç de kanaat hazinesine eriş. Dünyada şan için hayvanların boğazında asılı olan çan gibi tantana etme.

4. Dil serāyın sil süpür iblīs-i nefsi sür çıḳar
Pāk ėdüp beyt-i Ḫüdā'yı ḳalmasın hiç ḫār u ḫas

5. Efḍal-i ẕikr-i Ḫüdā'nıñ ġayrıyı çün nefy ėder
Saña Sırrī ḳavl-i *lā-ilāhe illallāh* bes

Ḥarfü'ş-şın der-naʿt-ı Ḥażret-i Sulṭān-ı Kerem

-49-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Cān-ı ʿālem dėnilür ḥażret-i cānān gelmiş
Sebeb-i kevn [ü] mekān bir şeh-i ẕī-şān gelmiş

2. Ṣāḥib-i tāc-ı *leʿamrük* şeh-i evreng-i rusül
Anı taṣdīḳ ėderek Ḥażret-i Ḳurʾān gelmiş

3. Menbaʿ-ı ḥilm ü kerem maṭlaʿ-ı esrār-ı Ḫüdā
Böyle bir ẕāt-ı kerīm ʿāleme sulṭān gelmiş

4. Ol mübārek vücūd-ı nūr-ı Ḫüdā'dır maḥżā
Aña temṯīl olunur var mı bir insān gelmiş

5. Mübārek ravżası menzīl ki Cibrīl-i emīn
Vaḥy-münzil aña eẓ-cānib-i Yezdān gelmiş

6. Kān-ı esrār-ı rusül maẓhar-ı bürhān-ı ʿaẓīm
Maʿden-i ʿilm-i ḥikem ṣāḥib-i ʿirfān gelmiş

---

3. Varlığı bırak, nefsini anla, vücûdun aslını bil. Bir kuru nam için dünyaya heves etme.
4. Gönül sarayını sil süpür, nefsin iblisini sürüp çıkar. Allah'ın evini temizle, hiç çerçöp kalmasın.
5. Ey Sırrî, Allah'ın zikrinin çokluğu [ondan] gayrısını uzak tuttuğu için sana 'Lâ ilâhe illallah'[sözü] yeter.

49. Gazel

1. [Kendisine] âlemin canı denilen sevgili gelmiş. Kâinatın sebebi, şanlı Padişah gelmiş.
2. Sen 'ömrüne yemin' (Hicr: 72) tacının sahibi, resullerin tahtının Padişahısın. Bunu tasdik ederek de Hazret-i Kur'an gelmiş.
3. Kerem ve hoşgörünün kaynağı, Allah'ın sırlarının başlangıcı, böyle izzetli bir zat bu âleme Sultan gelmiş.
4. O mübarek bütünüyle Allah'ın nurunun şekillenmiş hâlidir. Ona benzer bir insan daha gelmemiştir.
5. [Onun] mübarek ravzası konaktır ki vahy indiren Cebrail Allah tarafından ona gelmiş.
6. Resullerin sırlarının kaynağı, ululuk delilinin sahibi, hikmet ilminin madeni, irfan sahibi gelmiş.

12a 7. Maṭlabıñ var yürü Sırrī aña ʿarż eyle hemān
Şefīʿü'l-müẕnibīn ol raḥmete ġufrān gelmiş

-50-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Eşkim giderek seyl-i beyābāna ḳarışmış
Cūlar gibi seylāb ile ʿummāna ḳarışmış

2. Deryā kesilü yār ile bu mā-cerāmızdan
Ḥasret dümuʿı dīdede ġam cāna ḳarışmış

3. Meşşāṭa ṣabā eyler iken zülfünü tezyīn
Engel gidi girmiş araya şāne ḳarışmış

4. Ṣad-pāre ėden cismini hep erre-i āhım
Göñlüm gibi çün zülf-i perīşāna ḳarışmış

5. Sırrī nigehiñ tīrini gözden ḥaẕer eyler
Ġamzeñ gibi ey ḳaşı ya müjgāna ḳarışmış

-51-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Ḳudret ḳalemi noḳṭalamış ḫāl görünmüş
Taṣvīr ėdicek ruḫları al al görünmüş

2. Meh-tābı görüp hāleye nisbet ṣaçı leylā
Eṭrāfıñ alup sünbül-i ferḫāl görünmüş

---

7. Ey Sırrî var yürü hemen talebini ona, o rahmete, günahkârların şefaatçisi[ne] arz et [ki, O bizlere] merhamet [olarak] gelmiş.

50. Gazel

1. Gözyaşım akarak çöl seline karışmış. Nehirler gibi taşarak denize karışmış.
2. Sevgili ile bu maceramızdan ötürü, gözdeki hasret gözyaşları deryaya dönmüştür. Gam [ise] cana karışmış.
3. Tarayıcı saba rüzgârı [sevgilinin] saçını süslerken, araya engel ahlaksız girmiş, tarak karışmış.
4. Bedeni paramparça eden hep ahımın testeresi[dir]. Çünkü gönlüm gibi [o da sevgilinin] dağınık saçına karışmış.
5. Ey kaşı yay [gibi olan sevgili], Sırrî [senin] bakış okunu gözden sakınır. [Çünkü delici] bakışın [ok] gibi kirpiğe karışmış.

51.Gazel

1. Kudret kalemi noktalamış, [sevgilinin yüzündeki] ben görünmüş. Tasvir edince [ise utanıp] yanakları al al görünmüş.

3. Dün seyrde ol mehveş uyurmuş ḫaber aldım
Açmış nesīm ol vech-i bī-emṡāl görünmüş

4. Terḳīm ėdicek ġurbe-i ʿaşḳ vefḳ-ı muḥabbet
Fetḥiyle ḥasen gencinesi māl görünmüş

5. Ser-mest olalı cürʿa-i cānānıla Sırrī
Şeydā-dil olup ʿāleme abdāl görünmüş

-52-

Tenbīh-i Nefs-i Naẓım

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dergeh-i ḥażret-i cānāna olanlar dervīş
Ẕikr ü tevḥīd ü tażarruʿda olurlar yaz u ḳış

2. Her dem esmāsını ey ʿāşıḳ-ı Mevlā añla
ʿAşḳile ẕikr ėdene var sū-yı Ḥaḳdan baḫşīş

3. Ṭamaʿ-ı ḫāma düşüp eyleme dünyāya heves
Sen daḫı dervīş iseñ yana yaḳıl ẕikr ile piş

12b 4. O varanlar ki dilā vāṣıl-ı Ḥāḳ olmuşlar
Sūziş-i ʿaşḳ-ı Ḫüdāvendile yanmış pişmiş

5. Olma bīgāne-ṣıfat ġaflet ile el-ḥāṣıl
Āşinā ol yürü var yārile ey Sırrī biliş

---

2. Saçı gece [gibi karanlık olan sevgili] Ay'ı görüp onu çevreleyen parlak daireye nispet [olsun diye], düz saçlarının etrafını alıp (kesip) sünbül gibi [kıvırcık] görünmüş.
3. Dün seyirde iken o Ay yüzlü sevgilinin uyuduğu haberini aldım. Rüzgâr [üstünü açmış da] o benzeri olmayan yüzü görünmüş.
4. Aşkın gizli göz yaşı [ile] muhabbet cevşenini yazınca, [duanın] fethiyle güzellik hazinesi servet [gibi] görünmüş.
5. Sırrî, sevgilinin bir yudumu ile sarhoş olalı divane gönüllü olup âleme abdal görünmüş.

52. Gazel

1. Sevgilinin dergâhında derviş olanlar her daim; zikir, tevhid ve [Allah'a] yalvarıp yakarmada olurlar.
2. Ey Allah âşığı, her zaman (onun) isimlerini anla, aşk ile zikredene Allah tarafından bahşiş var.
3. Hamlık hırsına düşüp dünyaya heves eyleme. Eğer derviş isen yan yakıl, zikr ile piş.
4. Ey gönül, o varanlar ki Allah'ın aşk aleviyle yanmış, pişmiş [ve sonunda] Allah'a ulaşmışlar.
5. Hasılı ey Sırrî, yabancı olma, aşina ol. Yürü sevgili ile dost ol.

-53-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Müdām bezm-i ṣafāda ḥalḳa-i tevḥīd ėder İḫlāṣ
   Lisān-ı nāzenīn efṣaḥ ile temcīd ėder İḫlāṣ

2. Ėder ferdāniyet evṣāfını Ḥaḳḳ’ıñ oḳunduḳça
   Mükerrer ḫ ̌ān-ı fermān emrini teʾkīd ėder İḫlāṣ

3. Edā-yı ḫiẕmet-i her bāz s̱elās̱etle ḳırāʾatdır
   Oḳunduḳça bezimde pür ṣafā tecdīd ėder İḫlāṣ

4. Oḳunsa her şerīrde āyet ol ḫatm-i kelām eyler
   Tilāvetle teşevvuḳ luṭfunu tezyīd ėder İḫlāṣ

5. Olupdur ẕāt-ı ḥaḳḳ u bāṭılı farḳ ėtmede yektā
   Cenāb-ı kibriyānıñ ẕātını tefrīd ėder İḫlāṣ

6. Nüzūlü *ḳul hüvallāhū eḥad* vaḥdet beyānında
   Vücūh-ı müşrikīn[i] reddile tesvīd ėder İḫlāṣ

7. Gülistān-ı melāḥat bülbülü elḥān ėder her bār
   Ne raʿnā ḳurredir ḥaḳḳā ne ḫoş tecvīd ėder İḫlāṣ

8. Ṣıyām-ı vaṣlına maẕhar ėdince devr oḳur ʿuşşāḳ
   Ḫitām-ı muṣḥaf-ı ḥüsnü olunca ʿīd ėder İḫlāṣ

---

53. Gazel

1. İhlas, sefa meclisinde sürekli tevhid halkası oluşturup [zikreder.] İhlas’ın narin dili, açık ve temiz bir üslupla Allah’ın büyüklüğünü bildirir.
2. İhlas, okundukça Allah’ın teklik vasıflarını söyler. İhlas, defalarca ferman okuyanın [Allah’ın] emrini sağlamlaştırır.
3. Her defa hizmetin edası [ihlası] selasetle okumaktır. İhlas okundukça mecliste sefayı yeniler.
4. Her kötülük [karşısında bu] ayet okunsa, o [bela] son bulur. İhlas, okunmakla iştiyak lütfunu arttırır.
5. İhlas, hak ve batılın zatını fark etmede tek olup büyüklerin zatını dünya meşguliyetlerinden koparıp ibadete yöneltir.
6. “De ki: O Allah birdir.” [İhlas Suresi 1. ayetinin] inişi vahdet hakkındadır. İhlas müşriklerin suretlerini reddile karartır.
7. Güzelliğin gül bahçesinin bülbülü her zaman nağmeler eder.Gerçekten de ne hoş tazeliktir, İhlas’ı ne hoş tecvit eder.
8. Âşıklar, kavuşma orucuna ulaşınca devr okur, güzellik kitabının (Kur’an) sonu geldiğinde İhlas bayram eder.

9. Ėder ārāyiş-i dīvān ḥaḳīḳat bezmine emri
Ṭarīḳatde mürīd-i muḫliṣ teʾyīd ėder İḫlāṣ

10. Ḳırāʾat eyleyen şaḫṣı ḫulūṣ-ı ḳalbile dāʾim
Dilinde naḳş olur Sırrī ʿale'l-ümmīd ėder İḫlāṣ

-54-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Bir ḳadem rencīde eyle ḫāneye şāhāne baṣ
Başmasın zāhid bu bezme sāḳiyā ferzāne baṣ

2. Ben ḫarāb-ı mest-i ʿaşḳım ḳılmaġa defʿ-i ḫumār
Bir nuḳul luṭfeyle cānā bir daḫı peymāne baṣ

3. Cemʿ olur mestān-ı ʿaşkıñ her zamān mey-ḫānede
Sen de mānend-i ʿases her günde bir mey-ḫāne baṣ

13a 4. Başmadan ḫaṭṭıñ cemāliñ olmadan ḥüsnüñ ḫitām
Ey şeh-i kişver nigīniñ ḥüsn içün fermāne baṣ

5. İşte meydān-ı hüner ey şāʿir-i şīrīn-zebān
Ḫāme-i muʿciz-beyānıñ Sırrīyā dīvāne baṣ

---

9. İhlas'ın emri, hakikat meclisine divan süsü verir. Tarikatte [ise] samimi müridi metanetli kılar.
10. Ey Sırrî, İhlas; okuyan şahsı kalp saflığı ile daima ümitvar eder, [okuyanın] gönlünde nakşolur.

54. Gazel

1. [Ey sevgili], haneye şahane bir adım tenezzül eyle. Ey saki, bu meclise zahid değil seçkin kişiler ayak bassın.
2. Ben aşk sarhoşluğunun harabıyım. Ey sevgili, içkiden sonra gelen baş ağrısını defetmek için bi meze lütfeyle [sonra] bir daha kadeh sun.
3. Senin aşkının sarhoşları her zaman meyhanede toplanır. Sen de gece bekçisi gibi her gün bir meyhaneyi bas.
4. Ey ülke açan padişah, hattın yüzünü basmadan, güzelliğin son bulmadan mühürünü güzellik için fermana bas.
5. Ey tatlı dilli şair Sırrî, işte hüner meydanı, mucize anlatan kalemini divanına bas.

-55-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Pervānelerin ey perī yanmaġa mı maḫṣūṣ
   ʿĀşıḳ sīnesi sūziş ile dāġa mı maḫṣūṣ

2. İḥsān-ı viṣāl olsa yeter ey gül-i ʿārıż
   İḥyā-yı dil ėtmek daḫı ṭudaġa mı maḫṣūṣ

3. Zāhid mey içüp diñle ne der muṭrib-i cāndan
   İẕʿānıñ eger var ise ḳulaġa mı maḫṣūṣ

4. Gülzāra varup gül derilmez oldu dikenden
   Ey ḫār bitecek yer daḫı ol bāġa mı maḫṣūṣ

5. Sūzān-ı muḥabbetle yanar bu dil-i Sırrī
   Āteş dėdigiñ bir hemān ocaġa mı maḫṣūṣ

Ḥarfü'ż-żad der-na't-ı Sulṭān-ı enbiyā

-56-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Eyledi dürr-i diliñ Ḥażret-i Ādem saña ʿarż
   Yā Muḥammed diyerek ḳıldı muḳaddem saña ʿarż

2. Geldiler dāʾire-i devletiñe şāh u gedā
   Ėtdiler derd-i derūnuñ ḳamu ʿālem saña ʿarż

---

55. Gazel

1. Ey peri, kanatların yanmaya mı mahsus? Âşığın sinesi [sürekli] acı ile yaralara mı mahsus?
2. Ey yanağı gül [sevgili], kavuşma ihsanı olsa [bana] yeter. Gönlü ihya etmek de [sadece] dudağa mı mahsus?
3. Zahid, şarap içip can şarkıcısından ne der, dinle. Anlayışın varsa o da kulağa mı mahsus?
4. Dikenden gül bahçesine varıp gül toplanmaz oldu. Ey diken, bitecek yer [sadece] o gül bahçesine mi mahsustu?
5. Bu Sırrî'nin gönlü muhabbet ateşiyle yanar. Ateş dediğin sadece ocağa mı mahsus?

56. Gazel

1. Hz. Adem gönlünün incisini sana arz eyledi. Takdim eden (Hz. Adem), "Ya Muhammed" diyerek sana arz etti.
2. Padişah, köle [herkes] devletinin dairesine girdiler. Tüm âlem gönül dertlerini sana arz ettiler.

3. Bildiler çünkü şehā senden olur istimdād
Ser-te-ser eylediler nāṭıḳ u ebkem saña ʿarż

4. Fehm ėdüp raḥmet-i ʿālem idügiñ eylediler*
Baḥr ü enhār maṭar u berfile şebnem saña ʿarż

5. Ḳamu eşcār u nebāt māʾile ḥayvān cümle
Göricek nuṭḳa gelüp eyledi ol dem saña ʿarż

6. Ḥıfẓ ėdüp ismiñi levḥ almaġa feyż-i şerḥ**
Hem yazup ʿaşḳıla hem eyledi ḳalem saña ʿarż

7. Nesne yoḳ ʿarż ėdecek cürm ü günāhdan ġayrı
Ėtdi Sırrī ḳuluñ ey Şāh-ı muʿaẓẓam saña ʿarż

-57-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

13b 1. Nāz eyler eger görse çemende güle ʿārıż
Hem-dem mi bulundu ki ḳoḳar sünbüle ʿārıż

2. Fettān-ı zamāndır bilemem yoḫsa o ṭannāz
ʿUşşāḳına hep vėrdi hemān ġulġule ʿārıż

3. Ḥumretde velī beñzer aña gül yine ammā
Feryāda ṣalan şām u seḥer bülbüle ʿārıż

---

3. Ey padişah, senden yardım geleceğini bildikleri için; konuşan, dilsiz [herkes] baştan başa [dertlerini] sana arz eylediler.

* Metinde "raḥmet ü ʿālem" olarak yazılmıştır.

4. Deniz ve nehirler, âlemin rahmeti olduğunu anlayıp sana yağmur ve kar ile çiğ arz eylediler.

5. Tüm ağaçlar ve bitkiler su ile hayvanlar görünce dile gelip o anda sana arz eyledi.

** Metinde "شرخ" olarak yazılmıştır.

6. Kalem, isimini ezberleyip şerhinin feyzini almak için hem yazdı hem de aşk ile sana arz eyledi.

7. Ey büyük padişah, Sırrî kulunun günahından başka sunacak bir şeyi olmadığından [o da günahını] sana arz etti.

57. Gazel

1. [Sevgilinin] yanağı, çayırda görse güle naz eyler. Yanak sünbüle dostluk mu yaptı ki [böyle güzel] kokar!

2. O herkesle eğlenen [sevgilinin] yanağı âşıklarına hep karmaşa verdi. Yoksa o devrin fitnecisi midir bilmem.

3. Kırmızılıkta gül ona benzer velākin, bülbülü sabah akşam feryada salan [sevgilinin] yanağıdır.

4. Şeftālū vėrir olsa mey ü meclise revnaḳ
Nuḳl olsa bezimde ne ṣafādır müle ʿārıż

5. Sırrī gibi teb-lerze olur degse o zülfü
Mehcūr idügi anıñ içün kāküle ʿārıż

Ḥarfü'ṭ-ṭā der-naʿt-ı Resūl

-58-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Yā Resūlullah cihānı ser-te-ser luṭfuñ muḥāṭ
Olduġıçün buldular hep ḫalḳ-ı ʿālem inbisāṭ

2. Mebdeʾ-i kevn [ü] mekānsın melceʾ-i ḫalḳ-ı cihān
Feyż-i luṭfuñ eylemişdir kāʾinātı pür-neşāṭ

3. Hep seniñçün ḫalḳ olundu ibtidā vü intihā
Sensin ey kān-ı merāḥim müncī-i ḥaşr u ṣırāṭ

4. Bir elimde cürm-i ʿiṣyān bir elimde el-amān
Kim hevesle eyledi nefsim hevāya iḫtilāṭ

5. Ėrmese luṭfuñ bu Sırrī çākeriñ bulmaz rehā
Dūz u zenbüm eylemişdir şeş cihātım irtibāṭ

---

4. Şeftali, şaraba ve meclise güzellik verir olsa [da], [sevgilinin] yanağı mecliste şaraba meze olsa ne büyük sefadır.
5. Sırrî gibi [sevgilinin] saçı da [o güzelim yanağa] değse sıtmalı gibi titrer, kâkülün yanaktan ayrı durmasının sebebi budur.

58. Gazel

1. Ya Resûlullah senin lütfun cihanı baştan başa çevrelediği için bu âlem halkı yayılma [fırsatı] buldu.
2. Kâinatın başlangıcı, cihan halkının sığınağısın. Lütfunun feyzi kâinatı neşe ile doldurmuştur.
3. Başlangıç ve nihayet hep senin için yaratıldı. Ey merhametler kaynağı, mahşer [sıkıntısından] ve sırat [köprüsünden] kurtaran sensin.
4. Nefsim hevesle geçici zevklere karıştığı için bir elimde isyan günahı, bir elimde yardım talebi [var].
5. Lütfun ermeseydi bu Sırrî kulun kurtuluşa eremezdi. Günah ve pislik beni altı yanımdan sarmıştır.

-59-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Cāh-ı vālā-yı muḥabbet olıcaḳ ʿaşḳa menūṭ
   Yazılur defter-i ʿuşşāḳa niçe nevʿ şürūṭ

2. Biri hicrāna taḥammül ėdemem cevre rıżā
   Biri zencīr-i muḥabbetle metānetle rübūṭ

3. Biri de āteş-i firḳat ėricek ṣabr [u] sükūn
   Dūd-ı āh ʿarşa çıḳar olsa da mānend-i buluṭ

4. Ya gerek emr-i cefāsın çeke ol cānānıñ
   Ya müsāʿid ola maʿşūḳ aña şarṭ ola suḳūṭ

5. Ṭaʿn-ı aġyāra ḳılup sīne-siper ʿaşḳından
   Mā-ḥaṣal çekse gerek her ne ki olmuşsa ḫuṭūṭ

14a 6. Niçe idrāk-i ʿuḳūl eyleye ey dil olıcaḳ
   ʿAḳl-ı ʿuşşāḳıla hep zülf-i dilārā maḫlūṭ

7. Yitirüp hūş [u] dilim Sırrī arardım buldum
   Velī dildārda *el-minnetü lillah* mażbūṭ*

---

59. Gazel

1. Muhabbetin yüksek makamı aşka bağlı olunca, âşıkların defterine nice çeşit şartlar yazılır.
2. Biri, eziyete razıyım ama ayrılığa tahammül edemem [der]; Biri muhabbet zinciri ile ve metanetle bağlıdır.
3. Biri de, ayrılık ateşi yaktığında sabır ve sükun [sahibi] olsa bile ahının dumanı bulut gibi gökyüzüne çıkar.
4. Ya o sevgilinin cefa emrini çekmek gerek ya da uygun bir sevgili bulup onun aşkına düşmek[?].
5. Aşkından yabancıların eleştirilerine göğsünü siper edip neticede [âşıkların defterine şart olarak] her ne yazılmışsa onu çekse gerek.
6. Ey gönül, âşıkların aklı sevgilinin saçına karışınca [bu] akılların idraki ne eylesin!

* Metinde "مظبوط" olarak yazılmıştır.

7. Ey Sırrî, akıl ve gönlümü yitirip arardım [fakat] Allah'a şükürler olsun ki sevgilide alıkonulmuş buldum.

-60-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ayaġıñ kesmedi dildār bezmden ʿaşḳ iken żabbāṭ*
   Olaldan ḥasretim eyvāh ṭarīḳiñ seg raḳīb ribāṭ

2. Firāḳ-ı ḥüsnile yārim cefā vü cevrin ėtdikçe
   Sirişk-i çeşmime ey dil dem-ā-dem ḫūn ėder aḫlāṭ

3. Ṭolaşmış ʿuḳde-i perçemle bu ʿaḳlım pür ėtmişken
   Düşürdü şimdicek ḥayfā ṭararken zülfünü meşşāṭ

4. Cenāb-ı ḥüsn içün bālāda ser-levḥa ḳonulmuşdur
   Ne raʿnā ḥüsn-i ḫaṭ çekmiş kemān ebrūların ḫaṭṭāt

5. Ḳıyās-ı fikrile ḫoş ḳays ėdüp cāmeler eşʿāra
   Ḳumaş-ı naẓmıña Sırrī gerekdir kilk-i zer ḫayyāṭ

-61-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. ʿĀrıż-ı dildārda rengīn nevādır ḫāl ü ḫaṭ
   Mihr-i ruḫsār üzre bir revnaḳ-fezādır ḫāl ü ḫaṭ

2. Ḫāl ü ḫaṭ vėrmiş çü revnaḳ ʿārıż-ı cānānıma
   Ol temāşāgāh olaldan pür-ṣafādır ḫāl ü ḫaṭ

---

60. Gazel

* Metinde "ظباط" şeklinde yazılmıştır.

1. Aşk, [elimi kolumu bağlayıp beni] pekçe zaptetmişken sevgili meclisten ayağını kesmedi. Eyvah ki, yolun o köpek rakibe bağlandığından beri [sana] hasretim.
2. Ey gönül, sevgilim güzelliğinden ayrı bırakmakla işkenceler ettikçe gözyaşıma sürekli kan karışır.
3. [Sevgili] dolaşmış saç bağıyla bu aklımı doldurmuşken eyvah ki şimdi saçını tararken tarağını düşürdü.
4. Hattat, senin yay kaşlarını ne hoş çekmiş. [Sanki bir yazmada] yukarıya güzellik için konulmuş başlık [gibidir].
5. Sırrî, düşünce kıyasıyla şiirlere hoş elbiseler biçip nazmının kumaşına altın kalemli terzi gerektir.

61. Gazel

1. Sevgilinin yanağındaki ben ve ayva tüyleri, renkli bir nağmedir [ki] çehre güneşi üzerinde süs arttırır.
2. Ben ve hat, sevgilimin yanağına süs verip onu eğlence mahalli yaptığından beri sefa çekerler.

3. Gūyiyā ḫaṭṭ-ı hümāyun noḳṭadır ḫāl-i siyāh
Kilk-i ḳudretle çekilmiş rū-nümādır ḫāl ü ḫaṭ

4. Cān vėrir olsañ revādır göricek ruḫsārda
Her birisi ʿāşıḳāne cān-bahādır ḫāl ü ḫaṭ

5. Ebruvān ṭuġrālanır bālāya çekmiş çün ḳalem
Emr-i nāfiẕ bir şeh-i kişver-güşādır ḫāl ü ḫaṭ

6. Ben gibi eyler esīr niçesin[i] bir ḳıl ile
Olıcaḳ zencīrveş cevr [ü] cefādır ḫāl ü ḫaṭ

7. Yüz çevirir ʿāşıḳāna ėdicek bir bir ẓuhūr
Ol ḳara baḫtım gibi Sırrī belādır ḫāl ü ḫaṭ

14b Ḥarfü'ẕ-ẕā der-naʿt-ı şerīf-i Resūl

-62- *

8'li hece vezni ile yazılmıştır.

1. Ėrdi ḳudūmuñ dünyāya
Bu cümle ümem ėtdi ḥaẓ
Yazıldı ismiñ ʿulyāya
ʿArş-ı muʿaẓẓam ėtdi ḥaẓ

3. [Hat] sanki padişahın yazısı, o siyah ben [ise] noktadır. Ben ve hat, [sevgilinin yanağına] kudret kalemiyle çekilmiş [gibidir, onun] yüzünü ortaya çıkarır.
4. Yüzde görüp can verir olsan yeridir, [çünkü sevgilinin yüzündeki] ben ve hattın her birisi âşıkane [birer] can kıymetindedir.
5. Kalem yukarı çekmiş, [sevgilinin] kaşları tuğralanmış. [O güzelin] beni ve hattı, tesir gücü olan, emir [sahibi], fethedici bir padişahtır.
6. [Sevgilinin] beni ve ayva tüyleri zincir gibi olunca (kuvvetlenince) [öyle bir] eziyettir ki benim gibi nicesini bir kıl ile esir eyler.
7. Ey Sırrî, [sevgilinin] beni ve ayva tüyleri o kara bahtım gibi beladır ki, bir bir ortaya çıktıklarında [sevgili] âşıklarına yüz çevirir.

62. Şiir

* Bu şiir, yazmada gazel formunda yazılmıştır. Şiir, gazel nazım şekli olarak düşünüldüğünde aruz vezniyle yazılmamış bir mütekerrir murabba olarak da düşünülebilir.
1. Dünyaya gelişinle tüm ümmetler sevinç duydu. İsmin çok yükseklere yazıldı, büyük arş sevinç duydu.

2. Buldu ṭūfāndan Nūḥ necāt
Sensin miftāḥ-ı müşkilāt
Muḥtāc saña hep kāʾināt
Senden muḳaddem ėtdi ḥaẓ

3. Firʿavnuñ mekrinden Kelīm
Oldu seniñle müntaḳim
Nemrūd nārından İbrāhīm
Çekmedi elem ėtdi ḥaẓ

4. Yaʿḳūb olur iken aḫzān
Geldi mübeşşir nā-gehān
Buldu Yusufʾu o sulṭān
Oldu çü hem-dem ėtdi ḥaẓ

5. Vallāhi sen yā Muṣṭafā
Maḥbūb-ı Ḥaḳ'sın ibtidā
Ḳıldı Resūl-ı kibriyā
Bu cümle ʿālem ėtdi ḥaẓ

6. Büt-ḫāneler eṣnāmile
Sındı kilisālar bile
Kāfirler yandı derd ile
Beytü'l-Mükerrem ėtdi ḥaẓ

7. Hep enbiyā vü evliyā
Eylerler Sırrī ilticā
Olunca baʾs ʿinde'l-Ḫüdā
Sen şāh-ı ekrem ėtdi ḥaẓ

2. Ey önde giden, Nuh [senin sayende] tufandan kurtuluş buldu. Zorlukların anahtarı sensin. Kâinat bütünüyle sana muhtaç ve senden ötürü mutludur.
3. Hz. Musa Firavun'un hilesinden senin sayende intikam aldı. Hz. İbrahim Nemrud'un ateşinden elem çekmedi, [aksine] haz duydu.
4. Hz. Yakup hüzünler içindeyken ansızın müjdeci geldi. O sultan Hz.Yusuf'u buldu, onunla tekrar beraber olduğu için sevinç duydu.
5. Ya Mustafa, vallahi sen Allah'ın sevgilisi ve [yaratılışın] başlangıcısın. [Allah seni] azamet sahibi elçi kıldı, tüm âlem bundan mutluluk duydu.
6. Puthâneler ve kiliseler [içindeki] putlarla parçalandı. Kâfirler dertle yandı, Mekke [ise] sevinç duydu.
7. Ey Sırrî, nebiler ve veliler hep [ona] sığınırlar. [O bizlere] Allah indinden gönderilince, büyük padişah (Hz. Muhammed) sevinç duydu.

-63-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Maḥzūn-ı ġam-ı yār idim ammā yine maḥẓūẓ
   Düşdüm o şehiñ yüz sürerek pāyına maḥẓūẓ

2. Ḥālim göricek cevre bedel raḥm ėde dildār
   Maġmūm idim oldum ėricek cāyına maḥẓūẓ

3. Mirʾāt-ı ruḫ-ı yāre nümāyiş mi olurdu
   İḳbāl ėdicek olmasa ger āyīne maḥẓūẓ

4. Yerden göge dek biz de olurduḳ gözedirken
   Ṭaş düşse ser-i seg-i raḳīb ḫāʾine maḥẓūẓ

5. Ṭaʿn eylerimiş yārile görse bizi aġyār
   Sırrī oluruz ḳul o bed-āyīne maḥẓūẓ

-64-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Gördü dil pertev-nümā bir meh-liḳādan ėtdi ḥaẓ
   Oldu ḫᵛāhişger viṣāliñ ḫod-nümādan ėtdi ḥaẓ

2. Gül demi meclis müheyyā saz u söz revnaḳ-fezā
   Nev-bahār u ʿīş u nūş serḫoş-edādan ėtdi ḥaẓ

---

63. Gazel

1. Sevgilinin gamı ile mahzun idim ama yine [de bu durumdan] hoşnuttum. Düştüm o padişahın ayağına yüz sürerek [ama yine de] hoşnuttum.
2. Sevgili [beni] görünce, [çektiğim] eziyete bedel [olarak keşke] acısa. Kederli idim [sevgilinin] yanına varınca mutlu oldum.
3. Sevgilinin yanak aynası hoşnutluk ikbal edecek olmasa, o parlak aynaya bakılabilir miydi?
4. O hain rakibin köpek kafasına taş düşse, biz de onu izlerken yerden göğe kadar hoşnut olurduk.
5. Sırrî, yabancılar bizi sevgili ile görse kötülermiş. Biz, o kötü davranışlıya seve seve kul oluruz.

64. Gazel

1. Gönül ışık saçan bir ay yüzlüyü görüp hoşlandı. Ona kavuşmayı arzular oldu. O mağrur [sevgiliden] hazzetti.
2. Gül mevsiminde meclis hazırlanmış, saz ve söz [meclise] süs verir. [Gönül]; ilkbahardan, yiyip içmeden, sarhoş edalı [sevgiliden] hazzetti.

3. Vaʿde ėtmişdi nigārım ḳıldı çün vaʿde vefā
Cevr ėde ġayra baña ʿahde vefādan ėtdi ḥaẕ

15a 4. Dest-i sāḳīde müheyyā bāde-i gülgūndan
Bir mey ü bir būse iḥsān pür-ṣafādan ėtdi ḥaẕ

5. Ḥaḳ mezīd-i ḥüsn ėde hem çeşm-i aġyārdan berī
Ḳıl temennī Sırrī dil böyle duʿādan ėtdi ḥaẕ

-65-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Yā Resūlullah seniñçün oldu ʿālem iḫtirāʿ
Anıñiçün kāʾinātı nūruñ ėtmiş iltimāʿ

2. Öyle Sulṭān-ı cihānsın kim ʿaẕīmü'ş-şānıñı
Eylemiş Ḥaḳ ʿarş-ı aʿlādan da aʿlā irtifāʿ

3. Devr-i eflāk ile döndü görmedi hergīz seni
Görse ger mihr-i cemāliñ ḳanda eylerdi şuʿāʿ

4. Yā Resūlullah nigāh-ı luṭf ḳıl ʿuşşāḳına
Nūr-ı vechiñ vėre çeşm-i ʿāşıḳāna incilāʿ

5. Çākeriñ Sırrī-i kemter eyleyüp senden niyāz
Şevḳ-i ʿaşḳıñla bu ḳalbim dāʾimā ḳıl ictimāʿ

---

3. Güzel yüzlü sevgilim söz vermişti ve sözünde durdu. [Ne mutlu ki sevgili], rakiplerime eziyet ederken bana ahde vefa göstermekten hazzetti.
4. [Gönül], sakinin elinde hazırlanmış gül renkli kadehten, bir şarap ve bir öpücük lütfu ile eğlence dolu [meclisten] hazzetti.
5. Allah güzellikleri çoğaltsın hem de yabancıların gözlerinden sakınsın. Ey Sırrî böyle temenni kıl ki, gönül böyle duadan hoşnut oldu.

65. Gazel

1. Ya Resulullah âlem senin için icad oldu. Onun için nurun kâinatı parlatmıştır.
2. Cihanın sultanısın ki Allah şanının büyüklüğünü dokuzuncu kat gökten de yüksek eylemiş.
3. [Güneş] feleklerin devri ile döndü [de] asla seni görmedi. Senin güzelliğinin güneşini görse, [yine böyle] ışık hüzmeleri yayıp parlar mıydı?
4. Ya Resulullah âşıklarına yardım nazarı ile bak. Yüzünün nuru âşıkların gözünü açsın. (gözündeki perdeyi kaldırsın)
5. Kulun değersiz Sırrî senden [şunu] niyaz eyler ki, aşkının arzusu ile bu kalbimi daima bir arada kıl.

-66-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Dil o demden kim ġam-ı dildāra olmuş müctemiʿ
   Ey zehī ḫoş-dem k'anuñla dil olupdur müncelīʿ

2. Şehr-i ʿaşḳ içre olaldan mübtelā-yı kār-ı ʿaşḳ
   Naḳd-i ʿaḳlım ėtdi yaġmā anda bir ḥüsnü bedīʿ

3. Bir sarāy-ı dil ki mihmān-ḫāne-i ʿaşḳ olsa ol
   Ol sarāyın issi şāh-ı ʿaşḳa olmaz mı muṭīʿ

4. Eylemiş aġyār nifāḳ-ı yāra ol ġammāz-ı dūn
   Ġam degil bir gün cenāb-ı ʿaşḳ olur elbet şefīʿ

5. Vuṣlat-ı dildārda şād olduġuñ dem de olur
   Cevr-i gerdūn ile Sırrī olduñ ise mümteniʿ

-67-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Bir sarāy-ı ʿaşḳ ėdüp dilde muḥabbet iḫtirāʿ
   Dūd-ı āh-ı dilden ėtmiş ḳaṣr-ı vālā irtifāʿ

2. Kilk-i fikrim saḳf-ı dilde göñlümüñ naḳḳāşıdır
   Sūziş-i āhım şerār[ı] özge bir revnaḳ şuʿāʿ

---

66. Gazel

1. Gönül, sevgilinin gamı ile bir araya geldiğinde ki; ne iyi, ne güzel [olmuş], gönül o gam ile keşfolundu.
2. Aşk işinin müptelası [olan gönlüm] aşk şehrine girdiğinden beri, güzellikte eşi benzeri olmayan biri akıl sermayemi yağma etti.
3. [Benimki] bir gönül sarayı ki, [eğer] aşkın misafirhanesi olsaydı, sarayın sahibi [olan ben] aşkın padişahına itaat etmez miydim!
4. O alçak gammazcı yabancılar, sevgili ile aramızı açmış. [Fakat] gam değil, cenâb-ı aşk bir gün elbet şefaatçi olur.
5. Ey Sırrî, feleğin cevri ile ümitsizliğe kapıldın ise [üzülme], sevgili ile kavuşup şad olduğun zaman da gelir.

67. Gazel

1. Muhabbet, icat ile gönülde bir aşk sarayı yapmış. Gönül ahının dumanından yüce kasır yükselmiş.
2. Fikrimin kalemi gönül tavanında, gönlümün nakkaşıdır. Ah ateşimin kıvılcımları [ise] bambaşka ışıktan bir süs.

15b 3. Almış endīşem ḫayāl-i yār ḫoş taṣvīr ėder
Dem-be-dem ėtdikçe dilde şevḳ-i cānān iltimāʿ

4. Mūnisim dildār gamdan dūr olup dil çaġrışur
Var saña şimdengerü ey ʿaşḳ-ı cānān elvedāʿ

5. Ḳalb-i maḥzūnum görüp ʿaşḳ isterim ėtsün çerāġ
Şevḳ-i dildārımla Sırrī ḳalbim olsun incilāʿ

Ḥarfü'l ġayın der-Naʿt-ı Seyyidü'l-Kevneyn

-68-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Nuṭḳuñ olmuşdur şerīʿat rāhına rūşen-çerāġ
Luṭfuñ ėtmişdir ṭarīḳat bezmini gülşen çü bāġ

2. Bārgāhıñ oldu ol nüh ḳubbe-i eflāk [u] ʿarş
Ferş olundu saña maḫṣūṣ sidrede ʿālī otaġ

3. Ẕāt-ı hem-dem *li-maʿallāh* maḥrem-i bezm-i ilāh
Nāzenīn-i ḫāṣ-ı Yezdān bülbül-i bāġ-ı belāġ

4. Al elim luṭfuñla cānā bende-i üftādeyim
Ḫāk-i pāy-ı ḥażretiñden hecrile düşdüm ıraġ

5. Āteş-i ʿaşkıñ derūnum ser-te-ser olmuş muḥīṭ
Sūz-ı hecriñ Sırrī ḳuluñ sīnesinde başdı dāġ

---

3. Sevgilinin hayali düşüncemi almış, zaman zaman gönülde sevgilinin arzusu parıldadıkça [düşüncem onu] hoşça tasvir eder.
4. Alışkınım, dil, gam sevgilisinden uzaklaşınca yaygaralar koparır. Ey sevgili aşkı, var [git] bundan sonra sana elveda.
5. Ey Sırrî, hüzünlü kalbimi görüp bana kandil olacak bir aşk isterim [ki] sevgilimin arzusuyla kalbim açılsın.

68. Gazel
1. [Senin] sözlerin şeriat yoluna parlak kandil olmuştur. [Senin] yardımın tarikat meclisini gül bahçesi gibi bağ etmiştir.
2. O arş feleklerinin dokuz kubbesi senin makamın oldu. Yedinci kat gökte [de] sana mahsus, yüce bir otağ döşendi.
3. İlahi meclisin mahremi, Allah ile beraber olan, Allah'ın dostu. Allah'ın has sevgilisi, tebliğ bağının bülbülü.
4. Ey sevgili, elimi lütfunla tut ki bîçare köleyim. Senin ayağının tozundan ayrılarak uzağa düştüm.
5. Aşk ateşin içimi baştan başa çevrelemiş. Ayrılığın ateşi Sırrî kulunun sinesine yara bastı.

-69-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Ṣayd içün dil-ber bu gönlüm hemçü māhī ėtdi aġ
   Sol ṭarafdan pertev ėtdi mürde gönlüm ṭutdu ṣaġ

2. Cevr ėdüp bizden nihānī dünki gün aldım ḫaber
   Uymuş aġyāra cenāb-ı yār ėdermiş seyr-i bāġ

3. Nāliş-i hecrim görüp bir dem baña raḥm ėtmedi
   Sūziş-i firḳatde ḳoydu sīnem üzre baṣdı dāġ

4. Ey gönül ḥükm-i ḳażā-yı ʿaşḳ ėderse ṭut metīn
   ʿĀşıḳ isem ben daḫı daʿvāmı eylemem ferāġ

5. El-ḥaẕer şāyed güvāhım tīġ-ı bürrān olmasun
   Ẕü'l-fiḳār-ı āhıma üstād-ı eşkim vėrdi zāġ

6. Ḥubb-ı cānāndan leẕīẕ dünyāda nesne bulmadım
   Çāşnī-i vaṣl-ı dildār ėdicek dilden damaġ

7. Ḥamdüli'llāh ẓulmet-i ḳalbim giderdim Sırrī çün
16a Nūr-ı vech-i ḥażret-i cānanıla yaḳdım çerāġ

---

69. Gazel

1. Dilber bu gönlümü balık gibi avlamak için ağ attı. Sol taraftan [sevgilinin] ışığı vurdu [aslında] ölü [olan bu] gönlümü sağ tuttu.
2. Dün haber aldım ki, sevgili bize cevr edip yabancılara uyarak gizlice bağda dolaşırmış.
3. [Sevgili] ayrılık iniltimi görüp bir an bile bana acımadı. Ayrılık ateşini sineme basıp yara etti.
4. Ey gönül, [eğer hakim] aşk kazası hükmü verirse kararına uy. [Çünkü] ben âşık da olsam davamdan vazgeçmem.
5. Sakının ki benim tanığım keskin kılıç olmasın. [Çünkü] ah Zülfikarımın kılağını gözyaşı üstadım aldı.
6. Damağım gönülden sevgiliye kavuşmanın tadını alınca, dünyada sevgilinin güzelliğinden leziz nesne bulamadım.
7. Ey Sırrî, Allah'a hamd olsun ki kalbimin karanlığını giderdim. Çünkü sevgilinin yüz nuru ile kandil yaktım.

Ḥarfü'l fā der-naʿt-ı Resūl

-70-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Sebeb-i kevn [ü] mekān evvel ü āḫir maʿrūf
   Oldu luṭfuñla ḳamu ḫalḳ-ı dü ʿālem melṭūf

2. Saña hep şerʿ-i şerīfiñle musaḫḫar ʿālem
   Ey Resūlü'ş-şaḳaleyn v'ey ḥabīb-i Rabb-i raʾūf

3. Şehā mümkün mü ola ḫalḳ-ı cihān vaṣṣāfıñ
   Olıcaḳ ḥażret-i Ḳurʾānıla zātıñ mevṣūf

4. Ravża-i pākine evlādına aṣḥāba ṣalāt
   Ola ʿilmiñ gibi her dem niçe taʿdād-ı ulūf

5. Żikr ü fikriñle müdām Sırrī-i nācīz ḳuluñu
   İki ʿālemde amān eyle efendim meʾlūf

Der taʿrīf-i dīvān u āṯār-ı Şerīf-i Ḥażret-i Şeyḫ

-71-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Genc-i ʿaşḳ gevheri dīvān ile āṯār-ı şerīf
   Feyż-i Ḥaḳ maẓharı dīvān ile āṯār-ı şerīf

2. Ḥabbeżā naʿt u münācātile esrār-ı ilāh
   Zehī maʿnā teri dīvān ile āṯār-ı şerīf

---

70. Gazel

1. Kâinatın sebebi, geçmişte ve gelecekte [daima] bilinen; iki âlem halkı hep senin lütfunla iyilik buldu.
2. Ey insanların ve cinlerin peygamberi, merhamet sahibi Allah'ın sevgilisi [Muhammed], âlem hep mübarek kanununla fethedilmiş.
3. Ey padişah, senin zatın Kuran ile vasıflı iken, bu âlem halkının seni vasıflandırması mümkün mü?
4. Temiz ravzana, evladına ve sahabene ilmin gibi her an nice bin dualar olsun.
5. Ey efendim, her zaman [senin] zikir ve fikrinle [olan] aciz Sırrî kulunu iki âlemde kendine yakın eyle.

71. Gazel

1. [O Peygamber'in soyundan gelen] şereflinin, eserleri ile divanı aşk hazinesinin cevheridir.

3. Fehm ėden remziñi biñ cānile müştāḳı olur
Kūy-ı dost dil-beri dīvān ile āṯār-ı şerīf

4. Dür-i şehvār gibi manẓūm-ı muḥarrer memlū
Naʿt-ı Peyġamberi dīvān ile āṯār-ı şerīf

5. Eṯer-i ḥażret-i Müştāḳ cemāldir el-ḥaḳ
Kerem-i Ḥaydar'ı dīvān ile āṯār-ı şerīf

6. Ehl-i ʿaşḳ şevḳile biñ cān ile ey dil yürü var
Eylesin ezberi dīvān ile āṯār-ı şerīf

7. Emr [ü] fermānına münḳād cihān ehl-i dilān
Mülk-i dil serveri dīvān ile āṯār-ı şerīf

8. Öyle bir pāk-güher lüʾlüʾ-i terdir suḫanı
Sırr-ı Ḥaḳḳ ekṯerī dīvān ile āṯār-ı şerīf

9. Baḫş ėder rūḥa ṣafā ʿayn-ı müselsel-nüvām
Bāġ-ı heşt kevṯeri dīvān ile āṯār-ı şerīf

10. Nuṭḳudur ḥażret-i cānānemiziñ ikisi de
Ehl-i ʿaşḳ kişveri dīvān ile āṯār-ı şerīf

16b 11. Neyyireyn-i dil-i āgāh eṯeridir Sırrī
Burc-ı ḥaḳ aḫteri dīvān ile āṯār-ı şerīf

---

2. Allah'ın sırları [onun yazdığı] nat ve münacat ile ne hoş. Ne iyi ki, [o] şereflinin eserleri ile divanı taze manalı[dır.]
3. [O] şereflinin eserleri ile divanı, dost köyünün dilberine [benzer ki, onun] gizli manasını anlayan bin canla onun arzulayıcısı olur.
4. [O] şereflinin eserleri ile divanı, peygamber[e yazdığı] naat[lar gibi tüm] yazılmış şiirlerinin içi, padişaha layık bir inci gibi doludur.
5. Müştak hazretlerinin eserleri gerçekten de güzelliktir. [O] şereflinin eserleri ile divanı, Haydar'ın asaleti gibidir.
6. Aşk ehli [o] şereflinin eserleri ile divanını ezberlesin. Ey gönül, [sen de onlara katıl], şevkle ve bin can ile var yürü.
7. Ey gönüllerin ehli, cihan senin emirlerine boyun eğer. [O] şereflinin eserleri ile divanı gönül ülkesinin serveridir.
8. [Onun] sözleri öyle temiz cevherli yeni bir incidir ki, [o] şereflinin eserleri ile divanı çoğu zaman Allah'ın sırlarını [beyan eder.]
9. Sürekli uykulu olan göz, ruha sefa bahşeder. [O] şereflinin eserleri ile divanı, sekiz [cennet] bağının kevseridir.
10. [O] şereflinin eserleri ile divanı aşk ehlinin ülkesidir. İkisi de sevgilimizin nutkudur.
11. [O] şereflinin eserleri ile divanı Hak burcunun yıldızıdır. Ey Sırrî, [onun] bilgili gönül yıldızları eseridir.

-72-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Bī-beḳādır n'eyleyem bu kevn-i bī-bünyāda yuf
   Çünkü maʿmūr olmamışdır bu ḫarāb-ābāda yuf

2. Bir muḥabbet ehliçün kim eylemez āḫir vefā
   Ol vefāsız kim muḥabbetle müsemmā ada yuf

3. Şād ėde nā-dānı gerdūn ehl-i dil nā-şād iken
   Devr-i maʿkūs eyleyen ş'ol çarḫ-ı dūn ber-bāda yuf

4. Devr-i ebvāb ile menḫūs faḫr ėder ʿOs̱manlılıḳ
   Böyle nā-bercā meşaḳḳat çekdiren īcāda yuf

5. Ġam budur Sırrī maṣārif ehli kim bī-naḳd ola
   Ḳuvvet-i yevmiye īfā ėtmeyen īrāda yuf

-73-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Gitdi çün ehl-i himem geçdi yerine nā-ḫalef
   Ehl-i dil z̲illetde ḳaldı buldu nā-ehli şeref

2. Var ḳıyās eyle nīsāndan ḳaṭresinden ḥiṣṣe al
   Māra düşse zehr olur ol dür ėder çün[ki] ṣadef

---

72. Gazel

1. Neyleyeyim ki geçicidir, bu esası olmayan âleme yuh! Onarılmadığı için yıkıntılarla dolu bu [dünyaya] yuh!
2. O vefasız ki bir muhabbet ehli için [bile] son [geldiğinde] vefa eylemez. [Onun] muhabbetle müsemma adına yuh!
3. Gönül ehli mutsuz iken o, cahilleri bahtiyar eder. Tersine dönen şu alçak [ve] berbat feleğe yuh!
4. Osmanlılık, kapı kapı dolaşmakla bir deri bir kemik kalmış [ama yine de] övünür. Böyle yersiz meşakkat çektiren icada yuh!
5. Ey Sırrî gam budur ki, masraf ehli (devlet kurumları) parasız kaldı. Yevmiye kuvvetini karşılayamayan kazanca yuh!

73. Gazel

1. Himmetler ehli gidip yerine hayırsız evlat geçtiği için gönül ehli hor görüldü, [gönül] ehli olmayanlar ise şeref buldu.
2. Var nisan [yağmurlarının] damlasından kıyas edip ders çıkar ki, [o yağmur] yılan üzerine düşse zehir olurken, midyeye [düşünce] inci olur.

3. Ḳadrin añlar yoḳ cihānda gevher-i zī-ḳıymetiñ
Ḫalḳ içinde mübtezel bir sırçadır şimdi necef

4. Düşme ardınca yorulma tuʿme-i nān-pāreniñ
Açma nāmūsdur saña bir dem nā-merde kef*

5. Āh ėdüp ḳan aġla şimdengerü ey Sırrī kim
Geçdi ʿömr-i nāzenīnim oldu beyhūde telef

Ḥarfü'l ḳaf der naʿt-ı Ṣıddīḳ Raḍıyallāhu ʿanh

-74-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Şeh-i şāhān-ı güzīn ḫulḳ-ı ḥasen yār-ı ʿatīḳ
Ḳıldı sulṭān-ı rusül Aḥmed-i muḫtār refīḳ

2. Maẓhar-ı luṭf [u] kerem maḥrem-i maḥbūb-ı İlāh
Ṣāḥib-i bezm-i münevver enīs-i ġār-ı şefīḳ

3. Ḳıldı ḫalfında emīr zümre-i İslām üzre
İmām-ı dīn-i mübīn ḳāfile-sālār-ı Ḥaḳīḳ

17a 4. Ṣıddıḳ-ı ṣıdḳ-ı mübīn şāhid-i şeh-bāz-ı Emīn
Cāmiʿ-i ʿilm-i ḥikem mecmūʿ-ı esrār-ı daḳīḳ

5. Mefḫar-ı sırr-ı ḥafī ekber-i üstād-ı velī
Lücce-i maʿrifetullahda her bār ġarīḳ

---

3. Bu cihanda kıymet sahibi cevherin değerini bilen yok. [Tıpkı] kristalin şimdi halk içinde pek bol ve ucuz bir cam [olarak görüldüğü gibi.]
4. Bir ekmek parçasının peşine düşüp yorulma, elini bir an bile namerde açma, bu senin namusundur.
* Bozuk vezin.
5. Ey Sırrî, bundan böyle ah edip kan ağla ki, nazenin ömrüm boş yere telef olarak geçti.

74. Gazel

1. Seçkin padişahların şahı, güzel yaratılışlı, soyu temiz sevgili; resullerin sultanı [olan] Ahmet, onu (Hz. Ebubekir) dostu kıldı.
2. [Hz. Ebubekir] asalet ve lutuf sahibi, Allah'ın sevgilisinin mahremi, aydınlık meclisin sahibi, esirgeyen mağaranın dostudur.
3. [Hz. Muhammed onu] İslam zümresi üzerine kendinden sonra gelen emredici kişi kıldı. Apaçık [ve] doğru olan dinin imamı, hak sahibi olan [Allah'ın] kafile reisidir.
4. [Hz. Ebubekir] apaçık ve doğru söz sahibi, emin [olan Hz. Muhammed'in] yiğit şahidi, hikmetler ilminin [ve] pek ince sırların toplandığı [kişidir].
5. [Hz. Ebubekir] gizli sırların övünç vesilesi, veli üstatların en büyüğü, marifetullah denizinde her defa boğulandır.

6. Dāmen-i pākini der-dest ėden ey kān-ı vefā
Ḥāşā lillah ki cehennemde yaḳa nār-ı ḥarīḳ

7. Server-i ceyş-i ümem aʿẓam-ı aṣḥāb-ı nebī
Şeh-i şāhān-ı güzīn ḫulḳ-ı ḥasen yār-ı ʿatīḳ

8. Ne saʿādet ne ʿināyet ne refīʿü'd-derecāt
Dėye ḥaḳḳında anıñ Seyyid-i ebrār Ṣıddīḳ

9. Dāmen-i luṭfunu muḥkem ṭutup Sırrī ėdeyim
Pāk-ı evṣāf-ı Ṣıddīḳ naʿt-ı eşʿār-ı nemīḳ

-75-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Çeke hū tekye-i ʿaşḳ içre mehcūrı olan ʿuşşāḳ
Ḥużūr-ı maʿnā-yı der Ḥażret-i Baba-yı mā Müştāḳ

2. Taḥassür mülketinde ʿaşḳıla kūy-ı muḥabbetde
Ġarīb üftāderā sūzān-ı firḳat mīkoned iḥrāḳ

3. Eger keştī-i vaṣla nāḫudā ḳılmazsa cānānım
Dilem der-lücce-i firḳat ü hicrān mī-şeved iġrāḳ

4. Teġāfül-ḫāne-i dil ser-te-ser ṭutmuşdu ġam ṣaf ṣaf
Cenāb-ı sāḳī-i mehveş zi-luṭfeş kerde istiġrāḳ

5. Egerçi firḳat-i cānān meṣeldir ḥüzn ėder tezyīd
Velākin men ne-mīdānem ki cist Sırrī'i rā intāḳ

---

6. Ey vefa kaynağı [Hz. Ebubekir], senin temiz eteğini tutanı cehennemde yangın ateşi asla yakmaz.
7. [Hz. Ebubekir], ümmet ordusunun başı, peygamber ashabının en büyüğü, seçkin padişahların şahı, güzel yaratılışlı, soyu temiz olanın sevgilisidir.
8. Ne [büyük] saadet, ne [büyük] lutuf, ne yüksek derecedir [ki] salihlerin efendisi [olan Hz. Muahmmed] onun hakkında sıddık demiştir.
9. Ey Sırrî, yardım eteğini sağlam tutup Sıddık'ın (Hz. Ebubekir) vasıflarının temizliğini naat olarak yazayım.

75. Gazel

1. Bizim Müştak Baba hazretlerinin mana huzurundan ayrı düşmüş âşıklar, aşk tekkesi içinde hû çeksin.
2. Hasret ülkesinde[ki] muhabbet köyünde, [bu] garip [ve] biçareyi aşkla ayrılık ateşi yakıyor.
3. Eğer sevgilim kavuşma gemisine kaptanlık etmezse, gönlüm ayrılık ve hicran denizinde boğulur.
4. Gaflet içideki gönlü, baştan başa, saf saf gam tutmuştu. Aya benzeyen Saki [ise] onun lütfundan gark olmuştu.
5. Meseldir; sevgiliden ayrı düşmek [âşığın] hüznünü arttırır. Lakin ben bilmiyorum ki Sırrî'yi ne konuşturur.

-76-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Maḥbūb-ı cinānsın melegim bāl ü periñ yoḳ
   Āşūb-ı zamānsın begim ammā ḫaberiñ yoḳ

2. Mirʾāt-i cemāl görmege bir āyīne al baḳ
   Ey şems-i cihān sende olan ān ḳameriñ yoḳ

3. İnkār ėdemem serv [ü] ṣanevber gibi çoḳ līk
   Billah güzelim ḥüsnile nisbet digeriñ yoḳ

4. Bu ḥüsnile sen pür-nūr ben fikrile mehcūr*
   Olmaḳdan ise ölmeden özge biteriñ yoḳ

17b 5. Sırrī girerim sırrına ben aḥsen-i ḥüsnüñ
   Dėrsen de baña bāġ-ı viṣālinde yeriñ yoḳ

-77-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣāḏ gönlüm kim derūnum eyledi iḥrāḳ ʿaşḳ
   İstemem olsun dilimden ḫaḳ bu ki ifrāḳ ʿaşḳ

2. Bir żiyāver āfitābıdır muḥabbet burcunuñ
   Kim semāʾ-ı dilde lemʿān ėtdirir işrāḳ ʿaşḳ

---

76. Gazel

1. Ey meleğim, sen cennetin sevilenisin [sadece] kanatların eksik. Ey beyim, [güzelliğinle] zamanın fitne çıkaranısın ama haberin yok.

2. Ey cihanın güneşi, güzelliğin aynasını görmek için bir ayna al da bak. Sende olan güzelik Ay'da bile yok.

3. İnkar edemem servi ve çam gibi [uzun güzeller] çoktur, ama billahi güzelim [senin] güzelliğine göre rakip yok.

* Bozuk vezin.

4. Sen bu güzellikle apaydınlık; ben ise [sürekli] senin düşüncenle ayrı düşmüş olacaksam, [bunun] ölümden başka sonu yok.

5. Ey Sırrî, [sevgili] bana kavuşma bahçesinde senin yerin yok derse de, ben güzelliğin en güzelinin sırrına girerim.

77. Gazel

1. Aşk içimi yaktığı için gönlüm mutludur. Gerçek bu ki, aşkın gönlümden [ayrı] olsun istemem.

2. Aşk, muhabbet burcunun ışıklı bir güneşidir, [ve öyle] bir ışıktır ki, gönlün gökyüzünde parıldar.

3. Çün ėrişdi ʿaşḳ-ı sūzān yandı dil pervāneveş
Çeşm-i inṣāf ile gör kim neyledi ʿuşşāḳ[ı] ʿaşḳ

4. Bir ʿaceb esrār imiş ʿaşḳ u muḥabbet āteşi
Her ne deñlü yandı ise dil yine müştāḳ-ı ʿaşḳ

5. Kūy-ı firḳatde beni terk eyledi dildār-ı devr
Şevḳ-i cānān ile Sırrī oldu dil ilḥāḳ-ı ʿaşḳ

Ḥarfü'l-kef der-Ḥasret-i İştiyāḳ-ı Pīr

-78-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Sevdigim ḥasret ile dīdelerim ḳan ėtdiñ
Āteş-i hecrile dil mülkünü sūzān ėtdiñ

2. Dem-i vaṣlıñ ile ḫoş-ḥāl idim ammā şimdi
Kūy-ı firḳatde beni derd ile giryān ėtdiñ

3. Çünkü hicrānda bıraḳdıñ beni ey rūḥ-ı revān
Cānımı aldıñ elimden beni bī-cān ėtdiñ

4. Dergehiñ bendesi olmaḳ baña sulṭānlıḳdır
Kūy-ı firḳatde niçün sen beni mihmān ėtdiñ

5. Ṣaḳıñ unutmaya Müştāḳ'ı dėmişsin Sırrī
Hele bu ḳavlile ġāyetle perīşān ėtdiñ

6. Bezm-i vaṣlıñda şehā mest-i mey-i ʿaşḳıñ iken
Cürʿa-i hecriñi ṣunduñ ḳatı sekrān ėtdiñ

---

3. [Ey sevgili], yakıcı aşk erişip gönül pervane gibi yandığından [sen de] insaf gözü ile bak ki aşk âşıkları neyledi.
4. Aşk ve muhabbet ateşi bir acayip esrar imiş [ki], gönül her ne kadar yandı ise de yine aşk arzusu içindedir.
5. Ey Sırrî, devrin sevgilisi ayrılık köyünde beni terk eyledi. Gönül, sevgilinin arzusuyla aşkın egemenliğine girmiştir.

78. Gazel
1. Ey sevdiğim, hasret ile gözlerimi kan ettin. Ayrılık ateşiyle gönül mülkünü yaktın.
2. Kavuşma demin ile hoş halli idim ama şimdi beni ayrılık köyünde dertle ağlattın.
3. Ey [benim] akıp giden ruh[um], beni hicranda bıraktığın için elimden canımı aldın, beni cansız bıraktın.
4. Dergâhının kölesi olmak bana sultanlıktır. Sen beni ayrılık köyünde neden misafir ettin?
5. Müştak'ı sakın unutmasın demişsin, bu sözle Sırrî gayet perişan ettin.

7. Künc-i ġurbetde ḳuluñ Sırrī’[y]i ḳıldıñ mehcūr
Cigerim āteş-i ʿaşḳıñ ile biryān ėtdiñ

-79-

Naẓīre-i Ẕekī Baba

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Oldu çün revnaḳ-fezā dil-ber cilā-yı perçemiñ
Naḳd-i dil vėrsin sezā ʿāşıḳ bahā-yı perçemiñ

18a 2. Mār-ı zülfüñ sem vėrüpdür var ise ʿuşşāḳ içün
Ḳaṣd-ı cān eyler görünse ejdehā-yı perçemiñ

3. Dām-ı gīsūsın ḳurup her gördügün eyler şikār
Ḫūn-ı merdümdür ṣanursam hep ġıdā-yı perçemiñ

4. Başına ḳopar ḳıyāmet göricek ʿuşşāḳınıñ
Bir belā-yı āsumānīdir küşā-yı perçemiñ

5. Açdı kişver kākülüñ ḫod ʿālemi teshīr içün
Ġulġule vėrdi cihāna hūy [u] hāy-ı perçemiñ

6. Rūzgār-ı küfr-i zülfüñ tār u mār eyler ʿuḳūl
Tünd-bād oldu serimde hep hevā-yı perçemiñ

7. Ey zehī tāc-ı saʿādet kim anıñ başındadır
Bī-tekellüf Sırrī ol sürsün ṣafā-yı perçemiñ

---

6. Ey şah, kavuşma meclisinde aşk şarabının sarhoşu iken ayrılık yudumunu sunup beni pek sarhoş ettin.
7. Gurbet köşesinde kulun Sırrî’yi [kendinden] uzaklaşmış kıldın. Ciğerimi aşk ateşinle kebap ettin.

79. Gazel

1. Ey güzel, perçeminin parlaklığı güzelliğini arttırdığı için âşık, perçeminin bedeli [olarak] canını verse yeridir.
2. Zülfünün yılanı âşıklar için zehir verdi. Perçem ejderhası [ise] görünse [âşıkların] canına kasteder.
3. [Sevgili] uzun saçlarının ağını kurup her gördüğünü avlar. Sanırsam perçeminin gıdası hep insan kanıdır.
4. [Sevgilinin] perçemini açan bir gökyüzü belasıdır [ki, onu] görünce âşıklarının başına kıyamet kopar.
5. Kakülün âlemi zapt etmek için miğfer [çıkartıp] ülkeler açtı. Perçeminin [neden olduğu] şamata ve gürültü âleme velvele verdi.
6. Saçının küfür rüzgârı akılları tarumar eder. Perçeminin hava [ve hevesi] kafamda hep kasırga oldu.
7. Ey Sırrî, ne iyi ki mutluluk tacı onun başındadır. O [sevgili], perçeminin sefasını zahmetsizce sürsün.

-80-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Başıñ içün merḥamet ḳıl bendene ey şūḫ [u] şeng
   Ḫāl-i rūyuñ ile zülfüñ dil-berā ėtdirme ceng

2. Bendene nisbet revā mı iltifātıñ ġayrıya
   Ey kemān-ebrū raḥim ḳıl zaḫmıma urma ḫadeng

3. Pek açılma sevdigim çeşm-i bedāndan el-ḥaẕer
   El-ḥaẕer şāyed efendim vėrme hiç aġyāra reng

4. Kārbān-ı ʿāşıḳān içre metāʿ-ı ḥüsn içün
   Ḳāfile-sālār-ı ʿaşḳım gönlümü çekdim peşeng

5. Tīġ-ı kilk-i ṭabʿım ebkār-ı maʿānī feth ėder
   Rüstem-i endīşeme Sırrī gerekdir zer çeleng

-81-

Naẓīre-i Ẕekī Baba

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Dil vėrir bulsa ʿāşıḳ dil-berān āhesteleriñ
   Gözü uyḫu mu görür ʿāşıḳ-ı dil-ḥasteleriñ

2. ʿUḳde-i perçem-i dil-ber giricek dest-i dile
   Şāneveş ḥall ėderim cān elile besteleriñ

---

80. Gazel

1. Ey mutlu ve şımarık dilber, başın için bu kuluna merhamet et [de] yanağındaki ben ile saçını cenk ettirme.
2. Bu kuluna nisbet [olsun diye] başkalarına iltifat etmen reva mı? Ey yay kaşlı [sevgili], bana acı [ve] yarama ok atma.
3. Pek açılma sevdiğim kötülerin gözünden sakın! Ey efendim sakın yabancılara renk verme (kendini aşikâr etme).
4. Güzellik metaı için âşıkların kervanı içinde, aşkımın kafile reisi [olup] gönlümü kervanın rehberi ettim.
5. Yazdıklarımın kalem[den yapılmış] kılıcı, daha önce kimsenin söylemediği manalar fetheder. Ey Sırrî, [özgün] fikirlerimin Rüstem'ine altından taç gerektir.

81. Gazel

1. Âşık, aheste giden dilberlerini bulsa can verir. Gönlü hasta aşıkların gözü uyku görür mü?
2. Gönlün eline sevgili saçının düğümü geçse, [o güzelim saçın] bağlarını tarak gibi can eliyle çözerim.

3. Bāġçeden gül düşürüp boġça ṭolusu cānān
Baña bir dāne ṣunar ġayra vėrir desteleriñ

4. Yitirüp sübḥa vü misvākını zāhid ḳaḳıdı
Ḫarābāt ehli bulup vėrmedi çün nesteleriñ

18b 5. Ẕeki Baba bizi teng ḳāfiyeñ ėtdi teẕyīḳ
Sırrī yazdım ḳalem-i dildeki ālestelerin

-82-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Köhnemiş gitmiş yıḳılsa ḫoş bināsı ʿālemiñ
Ṭutmuş ensebler maḳāmıñ ferʿ-i nāsı ʿālemiñ

2. Vėr eliñ ey çerḫ saña birden ferāġat eyleyem
Beyʿ olunsa pula degmez çün bahāsı ʿālemiñ

3. Mey süzülmez naġme vėrmez ḳalmış istiʿmālden
Başına çalsın felek ṭāsı ṭavāsı ʿālemiñ

4. Geçdim ol ẕevḳden ḫumārı kim girü derkārdır
Çekmesin degmez cefāsın çün ṣafāsı ʿālemiñ

5. Böyle kec-reftārdan ḫoş olsa ger zīr ü zeber
Belki rūyundan ṣafālıdır ḳafāsı ʿālemiñ

6. Bir alāy nā-merde raġbet ėdicek gerdūn-ı dūn
Geldi çıḳdı işte Sırrī mā-verāsı ʿālemiñ

---

3. Sevgili, bahçeden bohça dolusu gül derip bana bir tane sunar, diğerlerine ise deste deste [verir.]
4. Zahid, misvak ve tesbihini kaybetti. Harabat ehli [onun] nesnelerini bulup vermediği için kızdı.
5. Ey Zeki Baba, bizi [senin] kafiyenin darlığı zorladı. Ey Sırrî, [ben de] gönül kalemindeki hazırlardan (kafiyelerden) yazdım.

82. Gazel

1. Âlemin binası köhnemiş gitmiş, yıkılsa [daha] iyi. Âlemin insanları arasından en şereflisi, [kendine] en münasip yeri tutmuş.
2. Ey felek, bana elini ver [de] senden bir anda vazgeçeyim. Çünkü satılmaya kalksa bu âlemin değeri bir pul bile etmez.
3. Ses vermez, içki süzülmez, kullanılmaz olmuş; [öyleyse] felek [bu] âlemin tasını tavasını başına çalsın.
4. Geçdim o [içki] zevkinden, çünkü işin sonunda baş ağrısı [olacağı] bellidir. [Kimse] bu âlemin sefası için cefa çekmesin, çünkü buna değmez.
5. Âlem böyle ters gidişinden ötürü altüst olsa daha iyidir. Belki de ālemin ensesi, yüzünden (batını zahirinden) daha sefalıdır.

-83-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Ṣādıḳ oldur kim cihānda ṣaymaya nān u nemek
   Ol ḥamāḳat ehlidir ki ṣıdḳıla çeksin emek

2. Pāra vü pul ile ādem bī-kemāl olsa kişi
   Bī-ʿaded çil pāre ile pula mālikdir semek

3. Ey sitemger cevr çoḳ bī-dād elinden el-amān
   ʿAksine bir niçeye dek duruñ ey çarḫ-ı felek

4. Bir ṭarafdan derd-i ġurbet bir ṭarafdan dilde ġam
   Ortada ḳalmış vücūdum renc ėderler müşterek

5. Beyt-i şiʿriñde suḫan-dān ṭabʿınıñ miʿmārısın
   Ḥaḳ bu ki naẓmıñda Sırrī nev-zemīn dikdiñ direk

Ḥarfü'l-lam der-naʿt-ı Resūlullah

-84-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Ey saʿādet burcunuñ māhı ḥabīb-i ẕü'l-celāl
   V'ey hidāyet çarḫınıñ mihr[i] nebiyy-i lā-yezāl

2. Pādişāh-ı ḥüsn [ü] ānsın sen ki ʿālem gelmemiş
   ʿĀşıḳım ben saña şāhım hemçü müştāḳ-ı cemāl

---

6. Ey Sırrî, alçak dünya bir alay namerde rağbet edince, bu âlemin sonu işte [böyle] çıktı geldi.

83. Gazel

1. Bu dünyada sadık ona derler ki ekmek ve tuz [hakkı] tanımasın. [Buna karşılık] o ahmaklık ehli olanlar ise doğruluk [ve samimiyet] ile emek çeker.
2. Ey ademoğlu, ham olan [kişiler] para ve pulla [olgun] insan sayılsa idi, sayısız pula sahip balıklar da kemal sahibi olurdu.
3. Ey zalim [sevgili], bana acı ki zulmün elinden eziyet çektiğim çoktur. Ey dönen felek, [talihim] tersine [dönünceye dek] durun.
4. Bir taraftan gurbet derdi, bir taraftan ise gönüldeki gam, aralarında kalmış vücuduma ortaklaşa eziyet ederler.
5. Ey Sırrî, şiir evinde güzel söz sahibi tabiatının mimarı sensin. Gerçek bu ki şiirinde yeni tarz bir direk diktin.

84. Gazel

1. Ey saadet yıldızlarının ayı, celal sahibinin sevgilisi. Ve ey hidayet feleğinin güneşi, zeval bulmayacak olanın nebisi.

19a 3. Yā Resūlullah mübārek leyle-i miʿrācda
ʿArşı teşrīf-i ḳudūmuñ ḳıldı sendeki kemāl

4. Sāʾilem iḥsāna geldim saña ey kān-ı kerem
Bāb-ı luṭfuñ beklerim şāhım elimde ʿarż-ı ḥāl

5. İbtidā-yı ʿālemīnsin intihā-yı mürselīn
Pādişāh-ı *kün fekān*sın bī-şebīh [ü] bī-miṯāl

6. Şān-ı ẕāt-ı pākiñ içün olıcaḳ vaṣṣāf Ḥaḳ
Midḥat-ı pākiñ Ḫüdādan ġayrılara ėtmek muḥāl

7. Luṭf ėdüp Sırrī-i zāra şāhım istimdād ḳıl
ʿĀciz ü mücrim ḳuluñdur ġarḳ-ı ʿiṣyān [u] vebāl

-85-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Tā ezel pervāne-i ḳandīl-i enverdir göñül
Anda yandırmış özün kim şimdi bī-perdir göñül

2. Bārgāh-ı feyż-i Ḥaḳ'dır beyt-i dil maʿmūrdur
Pek büyükdür ʿarş-ı aʿẓamdan da ekberdir göñül

3. Ġayr-ı Ḥaḳ anda bulunmaz andadır rüʾyet henüz
Sırr-ı vaḥdet andadır hem Ḥaḳḳ'a manẓardır göñül

---

2. Sen güzellik padişahısın ki [benzerin] âleme gelmemiş. Ey şahım, güzelliğin isteklisi [Müştak Baba] gibi âşığım ben sana.
3. Ya Resulullah, sendeki kemal miraç gecesinde ayak basışının şerefi ile arşı mübarek kıldı.
4. Ey kerem kaynağı, ben bir dilenciyim ve sana yardım [dilenmeye] geldim. Ey şahım elimde dilekçem ile senin lütuf kapında beklerim.
5. Âlemlerin başlangıcısın, gönderilenlerin sonuncusu, 'ol der ve olur' [emrinin neticesi ve] padişahısın, benzersiz ve misalsizsin.
6. Allah, senin temiz zatının şanı için vasıflandırıcı olunca, senin temizliğini övmek Allah'tan başkasına imkansızdır.
7. Ey şahım lütfedip şu inleyen Sırrî'ye yardım et [ki, o] günah ve isyana gark olmuş aciz ve günahkâr kulundur.

85. Gazel
1. Gönül, ta ezelden beri en parlak kandilin pervanesidir. Kendini o zaman yaktırmış ki şimdi kanatsızdır gönül.
2. Gönül evi onarılmış, Allah feyzinin otağıdır. Pek büyüktür, en büyük arştan da büyüktür gönül.
3. Allah'tan gayrısı orda bulunmaz, görüş [yetisi] ondadır. Vahdet sırrı [da] ondadır, Allah'ın göründüğü yerdir gönül.

4. Beyt-i Mevlā'dır yıḳılsa biñ ḳatı taʿmīri güç
Sırr-ı envār-ı kelīmullāha maẓhardır göñül

5. Degme kühsār-ı bülende ser-fürū ėtmez yaḳīn
Per açar mānend-i ʿAnḳā Ḳāf'a hem-serdir göñül

6. Bir ṣadefdir ḳalb mübhem andadır seyr-i sülūk
Dürr-i şehvār andadır hep kān-ı cevherdir göñül

7. Pādişāh-ı maʿnīdir kim kān-ı ʿirfān oldurur
Mülk-i tende heft kişver içre serverdir göñül

8. Bir muḥabbet-ḫānedir kim ḥubb-ı cānān gizlidir
Genc-i maḫfīdir ṣanursam ʿaşḳa māderdir göñül

9. Ol zamāndan kim cilā-yı ʿaşḳ olup mirʾāt-ı dil
Mübtelā-yı Sırrī bir hercāyī dil-berdir göñül

-86-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Bir naẓar ʿibret-nümā ḳıl ṣūretiñ Ḫallāḳ'ı bil
Maẓhar ol *naḥnü ḳasemnā* sırrına Rezzāḳ'ı bil

19b 2. Ḳaṭreden enhār ėden eşcār toḫm [u] dāneden
Eyleyen iẓhār eṣmār sāyedār evrāḳı bil

3. Āsumānı ʿarş [u] kürsü refʿ ėden kim bī-sütūn
Devr-i eflāk eyleyen kim ṣāniʿ-i āfāḳı bil

---

4. [Gönül] Allah'ın evidir ki yıkılsa tamiri zordur. Allah sözlerinin aydınlık sırrına sahiptir gönül.
5. Gönül şüphesiz ki her yüce dağa baş eğmez. O, Kaf Dağı'na dosttur. Anka kuşu gibi [Kaf'a doğru] kanat açar.
6. Kalp [nerede olduğu] belirsiz bir sedeftir ki saliklerin yolu ondan geçer. Padişahlara yaraşır inci ondadır. Hep cevher kaynağıdır gönül.
7. Mana [âleminin] padişahıdır ki irfan kaynağı odur. Ten mülkündeki yedi ülke içinde reistir gönül.
8. [Gönül] bir muhabbethanedir ki canan sevgisi [onda] gizlidir. Gizli hazinedir, sanırsam aşka annelik yapar gönül.
9. Kalp aynası aşk cilası ile [parladığından] beri, gönül Sırrî'nin müptelası hercayi bir dilberdir.

86. Gazel

1. İbret veren suretini bir düşün [de seni yaratan] yaratıcıyı bil. [Allah'ın] "Biz paylaştırdık" [ayetinin] sırrına eriş de bütün mahlukatın rızkını veren ve ihtiyaçları karşılayanı bil.
2. Damladan nehirler, tohumdan ağaçlar yapanı; gölgelik yapraklar [arasında] meyveler ortaya çıkaranı bil.
3. Gökyüzünü sütunsuz olarak yukarı kaldıran kim? Felekleri döndüren, ufukları yaratanı bil.

4. Ey ḫaberdār *eyne mā kānū* ḫaṭā benden olan
Çün vücūduñ fānī bildiñ kimdir andan bāḳī bil

5. Kim şebi rūz ile ḳat kat eyleyen devr-i müdām
Leyle-i muẓlim nehārı neyyir ü işrāḳı bil

6. Ger dilā dilden dilārā dil içün dil-ḫᵛāh iseñ
Var muḥabbet milketinde ʿaşḳa düş Müştāḳ'ı bil

7. Düş muḥabbet bezmine rindāne ṣahbā-keş geçen
Bezm içinde mey ṣunan kim Sırrī kimdir sāḳī bil

-87-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Varıcaḳ bāġa ṭaḳar zülfüne dil-ber sünbül
Ḳoyıcaḳ başa çıḳar baḳ neler eyler sünbül

2. Şīvekārım olıcaḳ bāġa revān ṣalınaraḳ
Dāmen-i nāza degüp ḥırşıla ditrer sünbül

3. Bī-tekellüf sürünür ʿārıż-ı dildāra ʿaceb
Zülf-i müşgīniledir ṣanki birāder sünbül

4. Nerm reftārıla gülzārı ėdince teşrīf
Nāzenīnim kürz iken ḳoḳar ʿanber sünbül

5. Gidelim seyr-i cinān eyleyelim mevsim iken
Ne güzeldir hele baḳ bāġçede ḳaṭmer sünbül

---

4. Ey hatayı kendinden bilip, "eyne mâ kânû" [sırrından] haberdar olan, varlığının geçici olduğunu bildin, ondan bâkî olan [yaratıcı] kimdir bil[?].
5. Geceyi gündüz ile kat kat sürekli devrettiren kimdir? Karanlık geceyi aydınlatan nurun [kaynağı olan yaratıcıyı] bil.
6. Ey gönül, eğer gönülden o gönül süsleyen için arzu duyuyorsan, [o zaman] muhabbet ülkesine git. Aşka düş, Müştak hazretlerini bil.
7. Ey rind geçinip şarap içen Sırrî, muhabbet meclisine düş [de] içki sunan kim, saki kimdir onu bil.

87. Gazel

1. Sevgili bağa varınca saçına sünbül takar. Sünbülü koyunca, başına çıkar da bak neler neler eyler.
2. Şiveli [sevgilim] salınarak bahçeye gidince, sünbül [sevgilinin] naz eteğine değip hırsla titrer.
3. Galiba sevgilinin yanağına zahmet çekmeden sürünür, sanki [sevgilinin] mis kokulu saçı ile kardeştir sünbül.
4. Nazlı sevgilim yumuşak adımlarla gül bahçesine teşrif edince, sünbül [henüz] toprakta iken anber kokar.
5. Mevsimi iken gidelim bahçeleri gezelim, hele bak bahçede katmer sünbül ne güzeldir.

6. Bahār-ı ḥüsnünü ārāyiş içün desteleyüp
Sevdigim zülfüne ṭaḳ ʿāşıḳa göster sünbül

7. Sırrī var bāġçeye der ṭopla da teşkīl eyle
Şeh-levendim gelicek belki de ister sünbül

-88-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ẓulmet-i hicrānda ḳalmış meh-liḳā ister göñül
Bezme maḥrem olmaġa bir āşinā ister göñül

2. Jeng-i ekdār-ı taḥassür ḳaplamış āyīne dil
Laʿl-i nābı neşve-i ḳalbe cilā ister göñül

20a 3. ʿĪş u nūş-ı bezm-i ṣoḥbet muṭribān olmazsa da
Bir ṣafā-baḫş-ı dilārā bir de cā ister göñül

4. Köhne-ḥāl olmuşsa cismim dil yine ṭıfl [u] civān
Ḥāṣılı ẕevḳ ü ṣafāsın dā'imā ister göñül

5. Bī-vefādan ḳandı göñlüm daḫı dil uṣlanmadı
Ṣādıḳü'l-ḳavlim efendim bī-riyā ister göñül

6. Yāre aġyār olmayız biz ėtse de cevr [ü] cefā
İḫtiyār eyler cefāsın çün ṣafā ister göñül

7. Naẓm-ı şīrīn ḳılmaġa Sırrī suḫan-dān olmaġa
Tāze mażmūn köhne ṣahbā cā-be-cā ister göñül

---

6. Ey sevdiğim, güzelliğinin baharını süslemek için sünbülü desteleyip saçına tak [da] âşığa göster.
7. Ey Sırrî bahçeye git [de sünbülleri] der, topla, bir araya getir. [Çünkü] o boylu boslu sevgili gelince belki sünbül ister.

88. Gazel

1. Gönül ayrılık karanlığının içinde kalmış, kendine ay yüzlü [sevgiliyi] ister. Meclise teklifsiz girebilmek için bir tanıdık ister gönül.
2. Özlem kederlerinin pası, gönül aynasını kaplamış. Gönül, kalp neşesine [sevgilinin] halis lal [taşına benzeyen dudağından] cila ister.
3. Gönül, sohbet meclisinin yeme içmesi; çalgıcılar olmazsa da bir sefa bahşeden sevgili, bir de [onunla vakit geçirebileceğim] yer ister.
4. Cismim köhneleşmişse de gönlüm yine gençtir. Kısacası gönül, zevk ve sefası sürekli olsun ister.
5. Vefasız [sevgiliye] aldandı gönlüm fakat yine de uslanmadı. [Ben] sözümün eriyim efendim, gönül [de] iki yüzlü olmayan [bir sevgili] ister.
6. Biz [her ne kadar] eziyet etse de sevgiliye yabancı olmayız. [Yârin] cefasına katlanır, çünkü [aşkın] sefasını ister gönül.

-89-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḳıldı inşād luġaz ḥażret-i şeyḫ-i ekmel
   Feṯḥ-i müşkil görünüp vėrdi dile taʿb-ı kesel

2. Miṯli lā raʾeytü ʿaynün ve-lā üznün semiʾtü
   Yeri var midḥat ile söylene şānında ġazel

3. Kevṯerī lebleri bu teşne-dile āb-ı hayāt
   Ki odur muʿcize-gū dehrde bī-miṯl ü bedel*

4. Gevherī nuṭḳu olup bendesine fevz [ü] necāt
   Ki odur kāmil ü ekmel fużalādan efẓal

5. Görmemiş ʿayn-ı cihān miṯlin o dür-efşānuñ
   Ki odur mürşid-i āgāh cemīl ü ecmel

6. Himmetiñ vėrdi ḫaber çün baña bā-ʿavn-i İlāh
   Eyledim sırr-ı rumūzātını ey şāhım ḥal

7. Feṯḥ ėdüp müşkilini sāye-i Müştāḳ'da dil
   Luġazıñ bildi ḳuluñ Sırrī-i ʿaḳl-ı evvel

---

7. Ey Sırrî, gönül; güzel şiir yazmak, hoş söz söylemek için yer yer taze mazmun [ve] eski şarap ister.

89. Gazel

1. En kamil [olan] şeyh hazretleri lugaz şiiri okudu. Zor [ve muğlak lugazın] açılması [bana imkansız] görünüp dilime yorgunluk verdi.
2. [Onu] ne gözümle gördüm ne de kulağımla duydum. [Yine de] onun şanına övgü ile gazel söylense yeri var.

* Metinde "دهره ده" şeklinde yazılmıştır.

3. [Sevgilinin] kevser dudakları bu susamış kalpliye hayat kaynağıdır. O, dünyada misli ve benzeri olamayan mucize söyleyicidir.
4. Onun cevhere benzeyen hitabı bu kuluna kurtuluş [vesilesidir] , faziletlilerden daha olgun ve kamildir.
5. Cihan o inci [gibi makbul sözler] serpenin benzerini görmemiş ki o, kalbi uyanık mürşid ve güzeller güzelidir.
6. Ey şahım, Allah'ın yardımı [ve] himmetin bana haber verdiği için, senin remizlerinin sırrını [çözüp] izah ettim.
7. Gönül, Müştak [Baba'nın] himayesinde [bilemecenin] güçlüğünü açıp, akıllı geçinen Sırrî kulun lugazını bildi.

-90-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - -/.- - -/.- - - /.- - -

1. İlāhī şevḳile dāʾim zebānım ẕākirin hū ḳıl
   Derūnum pertev-i envārıla yā Rabb memlū ḳıl

2. Sirişkim Nīlveş cūşa getir bu rūy-ı zerdimde
   Revān ėt nehr-i Ceyḥūn'dan da özge ʿaşḳa bir cū ḳıl

3. Ṭolansın şemʿ-i ruḫsār üzre gönlüm cüst ü cū hergīz
   Ḳo yansun dil şerārından yanar pervāne her sū ḳıl

20b 4. Beni dāʾim ḥużūr-ı ḥażret-i dildārda ḥaşr eyle
   Göñül āmālini ol nev-nihāl-i ḳadd-i dil-cū ḳıl

5. Şikenc-i kākül-i zencīr cünūn-ı gerden-i göñlüm
   Dilim bend olduġuñ her dem o zülf-i ʿanberīn-bū ḳıl

6. Nigāh-ı bed-liḳādan göz göre nefretler elvėrdi
   Ḫüdāyā luṭf ėdüp manẓūr-ı ʿaynım mihr ü meh-rū ḳıl

7. Girüp meydān-ı ʿaşḳ içre muḥabbetden nişān göster
   Bu Sırrī çilleler çekdiklerin hep ḳavs-i ebrū ḳıl

---

90. Gazel

1. Ey Allah'ım dilimin zikrini şevkle daima hû kıl. Ya Rab, içimi nurların ışığıyla dolu kıl.
2. Bu sarı yüzümde göz yaşımı Nil gibi coştur. Ceyhun nehrinden de çok akıt [ki gözyaşımdan] aşka bir nehir kıl.
3. Gönlüm, daima yanağının mumu üzerinde dolansın. Bırak gönül kıvılcımlarından yansın, her tarafı yanar pervane kıl.
4. Beni daima sevgilinin huzurunda hazır kıl. Gönül emellerini [ise sevgilinin] kalp çalan boyunun taze fidanı kıl.
5. Gönlüm, boyna bağlanan delilik zincirine [benzeyen] kakülünün kıvrımındadır. Gönlümü her zaman o anber kokulu saça bağlı kıl.
6. Sürekli çirkin yüzlüye bakmaktan [duyduğum] nefretler yetti. Ey Allah'ım bana lütfedip gözlerimin gördüğünü, o ay ve güneş yüzlü [sevgili] kıl.
7. Aşk meydanına girip muhabbetten nişan göster. Bu Sırrî'nin çektiği çileleri hep [sevgili] kaşının yayı kıl.

-91-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ġarḳ olup lücce-i ʿişyāna efendim geldim
   Māhīveş ṭaldım o ʿummāna efendim geldim

2. Sicn-i dünyāda girift eyledi bu maḥbes-i ten
   Dest-res ḳılmaġa sulṭāna efendim geldim

3. Hevā vü nefse uyup oldum ʿamelden tecrīd
   ʿArż ėdüp ḥālimi dīvāna efendim geldim

4. Baḥr-i elṭāfına maġrūr olaraḳ sulṭānım
   Yüz ṭutup luṭf-ı firāvāna efendim geldim

5. Rū-siyeh ḳāṣır u bir bende-i Müştāḳ-ı cemāl
   Al elim luṭfıla meydāna efendim geldim

6. Ḥażret-i Şāh-ı rusül ḥaḳḳı içün yāverim ol
   Ḫastayım hecr ile dermāna efendim geldim

7. Benim ol ʿāṣī vü mücrim ü günahkār yoḳṣul
   Dergehiñ bendesi bīgāne efendim geldim

8. Dest-i ʿaczimde olan armaġanım cürm ü ḫaṭā
   ʿAczile ḥażret[e] mūrāne efendim geldim

9. Sırrī-veş sā'il-i iḥsān-ı bilā-ṣavm u ṣalāt
   Gedāyım faḳrile iḥsāna efendim geldim

---

91. Gazel

1. Ey efendim, isyan denizine battım [da] geldim. O denize balık gibi daldım [da] geldim.
2. Ey efendim, ten hapsi [beni] dünya zindanında tuttu, [ben ise] sultana ulaşmaya geldim.
3. Heves ve nefse uyup amelimden ayrıldım. Hâlimi arz edip divana geldim efendim.
4. Ey sultanım, gururla lutuflarının denizine yönelip bol lütfuna geldim efendim.
5. [Ben ki] kara yüzlü, kusurlu ve güzel Müştak'ın kölesi. Ey efendim, [işte] meydana geldim, lütufla elimi al.
6. Ey efendim, resullerin şahı hakkı için yardımcım ol [ki], ayrılık [acısı] ile hastayım, dermana geldim.
7. Ey efendim, benim o asi ve suçlu ve günahkâr, yoksul, yabancı; dergahın kölesi [olarak kapına] geldim.
8. Aciz elimde [sana getirdiğim] armağanım günah ve hatadır. Hazretine karınca gibi acz ile geldim efendim.

-92-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. ʿAşḳıñ ile āteşlere āh yandım efendim
   Efsāne-i hecriñden ise ḳandım efendim

2. İfrāṭ-ı firāḳıñla göñül keştī-i ġamda
   Emvāc-ı taḥassür ile ṭolandım efendim

21a 3. Ṣaġnaḳlara uġratdı dilim rūzigār-ı ʿaşḳ
   Çoḳ fırṭına çekdirdi de budandım efendim

4. Uyḫu uyur idim göricek düşde viṣāliñ
   Ṣandım yaḳaẓādır hemān uyandım efendim*

5. Bezmiñle müşerrefligimiz ḫāṭıra düşdü
   Feryād ile ol demleri hep andım efendim

6. Taʿrīf olunur nesne degil sūziş-i hicrān
   Ḫāliñ gibi baḳ sīneme ṭaġlandım efendim**

7. Sünbül gibi pür-ḫam olalı mūnis-i göñlüm
   Sırrī o göñül bendine baġlandım efendim

---

9. Ey efendim, Sırrî gibi oruç ve namazdan bihaber [bir] iyilik dilencisi[yim.] Fakr ile köleyim, [sana] ihsana geldim.

92. Gazel

1. Ah ki aşkın ile ateşlere yandım efendim. Ayrılık masalına ise doydum efendim.
2. Gönül, senin ayrılığının çokluğuyla gam gemisinde [yüzer]. Hasret dalgaları ile dolandım efendim.
3. Aşk rüzgârı gönlümü sağanaklara uğrattı. Çok fırtına çektirdi de [bedenim bu rüzgârlarla] budandı efendim.

* Metinde "يقضا" şeklinde yazılmıştır.

4. Uyku uyuyorken düşümde sana kavuştuğumu görünce uyanık olduğumu sandım, [fakat sonra] hemen uyanıverdim efendim.
5. Senin meclisinle şeref bulduğumuz [anlar] hatırıma geldi, feryat ile o demleri hep andım efendim.

** Metinde "حالك"şeklinde yazılmıştır.

6. Ayrılık ateşi tarif edilir şey değil, sineme bak [da gör]! Senin benine benzer yaralar açıldı ey efendim.
7. Ey Sırrî, gönlümün sevimlisi sünbül gibi [olgunlaşıp] kıvrılalı, [onun] o gönül hilesine bağlandım efendim.

-93-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Dilim pür-teşne-i vuṣlatdır āteş-bārdır göñlüm
   Ṣafā-yı ḫāṭırım yoḳ hecrile ġamḫᵛārdır göñlüm

2. Bezimde mey ṣunulmaz rind-ḫāṭır neşʾedār olmaz
   Dem-i laʿl-i leb-i dildārile huşyārdır göñlüm

3. Egerçi ḫᵛāb-ı ġam eṭrāfım almışdır firāḳından
   Ḫumār-ı dīdeden mestim velī bī-dārdır göñlüm

4. Cenāb-ı Kaʿbe-i ḥüsnüñ çün ėtdim cā-yı dil zülfüñ
   Ser-i ʿanber-feşānında hemīn ber-dārdır göñlüm

5. Düşüp ʿAnḳā-yı dil Ḳāf-ı muḥabbet āşiyān ėtmiş
   Tenim ṭaġ-ı taḥassür Sırrīyā kühsārıdır göñlüm

-94-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Nāfe-i Çīn [ü] Ḫoten būy-ı Ḫıṭādır perçem
   Ser-i ʿuşşāḳda püsküllü belādır perçem

2. Zīr-i fesden çıḳup uç göstericek ẕevḳinden
   Ṭūġ-ı şāhī gibi bir özge ṣafādır perçem

---

93. Gazel

1. Gönlüm kavuşmaya susamış, ateş yağdırır. Kalp huzurum yok, ayrılıkla gam çeker gönlüm.
2. Mecliste içki sunulmaz [ise] rind gönüllü mutlu olmaz. Gönlüm sevgili dudağının lal [renkli] içkisiyle ayıktır.
3. Her ne kadar ayrılığından gam uykusu etrafımı almışsa da, göz mahmurluğuyla mestim fakat gönlüm [yine] uykusuzdur.
4. Güzelliğinin Kâbe'si için saçlarını gönlüme mekân eyledim. Şimdi gönlüm senin anber saçan kafanda asılmıştır.
5. Ey Sırrî, gönül Anka'sı muhabbet Kaf'ına düşüp [orayı kendine] yuva edinmiş. Bedenim hasret dağı, gönlüm ise [o dağın] zirvesidir.

94. Gazel

1. [Sevgilinin] perçemi, Hoten ve Çin'in kürkü, Çağatay'ın kokusudur. Âşıkların başına püsküllü beladır [bu] perçem.
2. Perçem, zevkinden fesin tepesinden çıkıp uç gösterince [bu durum âşıklara] padişah sorgucu [görmüş] gibi bir başka sefadır.

3. Būy-ı müşgīn mümāṯil olamaz bir şeyde
Şemm olunsa ṣanuram rūḥa ġıdādır perçem

4. Geh olur ṭurralanır gāh ṭarar muşṭ-ı ṣabā
Ṭıfl-ı ser-keş geçinir ser-be-hevādır perçem

5. Ḳayd ėder biñ dil-i ʿuşşāḳını bir bende çeküp
Ser-i dil-berdeki zencīr-i ḳażādır perçem

21b 6. Şerḥ ėder şāne gibi mū-be-mū müjgānı göñül
Merdüm-i dīde gibi ʿayn-ı cilādır perçem

7. Geh olur tel tel olur gāhīce ṭop sünbülveş
Görünür ʿāşıḳa ḫoş ʿişve-nümādır perçem

8. Murġ-ı ḳudsī gibi dil anda ėder Sırrī firār
Āşiyān-ı şeh-i ʿAnḳā vü Hümādır perçem

-95-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Beni gerdānda arar yār dėdim ḫāl miyim
Yoḫsa zülfüñ gibi ruḫsār ile hem-ḥāl miyim

2. Ben fiġān eyleyecek ḥüsnüne ḳarşı dėyü āh
Ṣuṣ dėyü yār ʿitāb ėtdi ya ben lāl miyim

3. Beni mecnūn göricek tüh dėyüp emr ėtdi kemend
Dėdi dīvāne imiş ben dėdim abdāl mıyım

---

3. [Onun] güzel kokusu başka hiçbir şeye benzemez. Koklansa sanırım ruha gıdadır perçem.
4. Bazen kıvırcıklaşır, bazen de saba [rüzgârının] tarağı onu tarar [ve düzleştirir.] Asi çocuk geçinen, başı havada [bir delikanlı gibidir] perçem.
5. Âşıklarının kalplerini kendi hükmü altına alıp bağlar, sevgilinin başındaki hüküm zinciridir perçem.
6. Gönül kirpiği [sevgilinin perçemini] tarak gibi tel tel açar. Gözbebeği gibi parlaktır [bu] perçem.
7. [Sevgilinin perçemi] bazen tel tel, bazen de sünbül gibi [kıvrılıp] top olur. Âşığa hoş ve işveli görünür [bu] perçem.
8. Ey Sırrî, perçem Anka ve Hüma şahının yuvasıdır [ve] gönül kutsal bir kuş gibi oraya firar eder.

95. Gazel

1. Sevgili beni gerdanda arar [imiş], dedim ben [sevgilinin] beni miyim ki? Yoksa saçın gibi [ben de güzel] yanağın ile sürekli beraber miyim?
2. Ben güzelliğine karşı ah diyerek figan eyleyince, sevgili [beni] sus diyerek azarladı, ya ben dilsiz miyim?
3. [Sevgili] beni delirmiş görünce tüh deyip [bağlanmam için] kement emretti. [Sevgili benim için] "divane imiş" dedi, ben dedim "abdal mıyım!".

4. Dėdi ḫoş ṭut derūnuñ noḳta-i vaṣlımla bugün
Dėdim ey noḳṭa nedir defter-i remmāl miyim

5. O perī sevdā-yı cennet yaraġıñ gördü hemān
Zāhid uçmaḳ diledi Sırrī ʿaceb bāl miyim

-96-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. ʿAceb ḫürrem degil ālūde-i ġam nāvek-i āhım*
ʿUrūc-ı āsumān ėtmiş bir ucu direk-i āhım

2. Göñül gehvāresin taḥrīk ėder dāye-i dil dāʾim
Rıżā-yı çeşmime göstermez uyḫu kūdek-i āhım

3. Diyār-ı dilde şenlik var gibi burc-ı beden iñler
Binā-yı ḳaṣr-ı ḳalbim yıḳdı ṭop [u] tüfek-i āhım

4. Olup çārpāreler çarpar tenimde çār ʿanāṣırlar
Baña raḳṣ eyliyor her dem dilimde kūçek-i āhım

5. Ṭadandıñ ẕevḳe ey Sırrī ėdersin nāle dil muṭrib
Sirişkim mey-i çeşm mīnā piyāle yürek-i āhım

---

4. [Sevgili], bugün vasıl noktamla içini hoş tut dedi. Dedim, ey [sevgili] nokta nedir? Ben remmal defteri miyim? [?]
5. O peri [gibi güzel sevgili], cennet sevdası [ile] hazırlığını hemen gördü. Ey Sırrî, Zahid uçmak (cennet) istedi, yoksa ben kanat mıyım[?]?

96. Gazel

* Metinde "حرم" şeklinde yazılmıştır.

1. Ah okumun gama bulaşmamış olması şaşılacak bir mutluluktur. Ah direğimin bir ucu gökyüzüne yükselmiş.
2. Kalp dadısı sürekli gönül beşiğini sallar. Ah çocuğu, süt kardeşi olan göze uyku göstermez.
3. Beden kalesi gönül diyarında şenlik var gibi inler. Ahımın topu ve tüfeği kalp kasrımın binasını yıktı.
4. Tenimde ziller ve dört unsur (toprak, hava, su, ateş) çarpar [durur]. Ah köçeğim her zaman gönlümde bana dans ediyor.
5. Ey Sırrî zevke dadandın, gönlün şarkıcı [olmuş], inler dursun. Gözyaşım göz şarabı, ah [çeken] yüreğim ise şişe [ve] kadeh[tir].

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. ʿAşḳa derdim ḳorḳarım Leylā'ya söyler söylesem
   Rāz-ı gönlüm zülf-i müşkāsāya söyler söylesem

22a 2. Mest olup derd-i derūnum söyler isem nā-gehān
   Bezm içinde ḳulḳul-i mīnāya söyler söylesem

3. Söylesem rāz [u] nihānım ʿaşḳ beni rüsvāy ėder
   ʿĪd-ı vaṣl-ı yār içün aḍḥāya söyler söylesem

4. Ġamz ėder müjgāna çeşmi ebrū-yı dildārda
   Eylerim tīrden temāşā yaya söyler söylesem

5. Ġonca-i bāġ-ı muḥabbet feth olunmaz ḫārdan
   Berg-i rāzım bülbül-i şeydāya söyler söylesem

6. Farḳ olunmaz şevk-i ġamdan dāmen-i gül-pīrehen
   Būy-ı vuṣlat ġonca-i raʿnāya söyler söylesem

7. Sāz-ı dil mıẓrāb-ı āhım Sırrī taḳsīm ėtmede
   Peşrev-i feryād-ı gönlüm nāya söyler söylesem

---

97. Gazel

1. Aşka derdimi söylesem Leyla'ya söyler [diye] korkarım. Gönlümün sırrını söylesem, misk gibi [kokan] saçlı [sevgiliye] söyler.
2. Mest olup aniden içimdeki derdi söyler isem, mecliste [dedikoducu] şişe lıkırtısına söyler [diye korkarım].
3. Gizlimi saklımı söylesem aşk beni rezil rüsva eder. Sevgiliye kavuşma bayramı için [kurban vermek isteyip de aşka] söylesem, [o gidip] kurbana söyler.
4. [Âşığının] gözleri sevgilinin kaşını [ve] kirpiklerini izler. O ok [gibi kaşları] izlerim, [fakat bunu aşka] söylesem, [o da gidip] yay [gibi olan kaşlara] söyler.
5. Muhabbet bağının goncası dikenden ele geçirilmez. [Aşka ele geçirdiğim] gizli yaprağımı söylesem, [o] çılgın bülbüle söyler [diye korkarım].
6. Gül gömleğinin eteği [etrafını saran] gam dikeninden fark olunmaz. [Aşka] vuslat kokusunu [aldığımı] söylesem, [o] güzel goncaya söyler [diye korkarım].
7. Ey Sırrî, gönül sazı [ile], ah mızrabım gönül feryadının peşrevini taksim etmededir. [Aşka] söylesem, [o da gidip] neye söyler [diye korkarım].

-98-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Ol ḳıyāmet-ḳāmet-i bālāyı gözler gözlerim
   Māh-ṭalʿat āfitābāsāyı gözler gözlerim

2. Cāy ėdinmiş ḫār-ı miḥnet murġ-ı dil feryād ėder
   ʿAndelībim kim gül-i ḥamrāyı gözler gözlerim

3. Göz ucuyla ġamz ėden ebrūyadır her dem naẓar
   Zaḫm-ı sīnem görmeyüp ol yayı gözler gözlerim

4. Ser vėrir Ferhādveş şīrīn göñül Vāmıḳ imiş
   Kūy-ı firḳat bekleyüp ʿAẕrā'yı gözler gözlerim

5. Ḳalʿa-yı ʿaşḳ içre Sırrī burc-ı firḳat bekleyüp
   Yekdir Allāh yek dėyüp deryāyı gözler gözlerim

-99-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Şevḳ-i cānānım semā-yı dilde māhımdır benim
   Heft dūzaḫ hep şerār-ı nār-ı āhımdır benim

2. Tīġ-ı āhım ʿarşa aṣdım ḳahr-ı aʿdā bilmezem
   Ebr-i ʿulyā kim görünür hep güvāhımdır benim

---

98. Gazel

1. Gözlerim, o kıyamet [gibi kargaşa çıkaran] uzun boyluyu gözler. Güneş gibi [ışık saçan] ay yüzlüyü gözler gözlerim.
2. Gönül kuşu mihnet dikenlerini yer edinmiş feryat eder. [Ben ise] bülbülüm ki gözlerim, o kızıl gülü gözler.
3. Bakışım her zaman [sevgilinin o] göz ucuyla işaret eden kaşınadır. Sinemdeki yarayı görmeyip [hâlâ] o yay [kaşları] gözler gözlerim.
4. Şirin gönül Vamık olmuş, Ferhat gibi [sevgili yolunda] baş verir. Gözlerim, ayrılık köyünü bekleyip Azra'yı gözler.
5. Ey Sırrî aşk kalesi içinde firkat burcunu bekleyip 'Allah tektir tek' diyerek denizi gözler gözlerim.

99. Gazel

1. Sevgilimin arzusu gönlün gökyüzüde benim ayım [gibidir]. Yedi cehennem benim ah ateşimin kıvılcımlarından [oluşur].
2. Ah kılıcımı arşa astım, [artık] düşman kahrı nedir bilmem. Yüksekte görünen bulutlar [ise] hep benim şahidimdir.

3. Leylīden olmuş cüdā hicrānda başım Ḳaysveş
Āşiyān ėtmiş ṭuyūr-ı ġam külāhımdır benim

4. Ḳaldı dil kühsār-ı tahsīr durur ey şīrīn-zebān
Ser vėrir Ferhād-ı ʿaşḳım dilde ḫ̬ʷāhımdır benim

22b 5. Bikr-i mażmūn besliyor Sırrī suḫ̬an-perver geçen
Söyleden eşʿār ey dil yüzü māhımdır benim

-100-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Mefʿūlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Gülgūnla ruḫ̬sāre-i cānana boyandım
Nā-dīde ṭonandım
Firḳatde idim āhile vuṣlat demin andım
Ġafletden uyandım

2. Ġavġā-yı taḥassür beni çün eyledi tekdīr
Bu dil saña dil-gīr
Bu cevr ü cefādan ḳatı biñ çoḳdan uṣandım
ʿAşḳıñla budandım

3. Endīşede çekdim seni āġūş-ı viṣāle
Ol ferş-i viṣāle
Ṣardım seni ben ṣubḥa degin sīneme ṣandım
Ḥasret ile yandım

---

3. Başım, Kays'ınki gibi, Leyla'dan ayrı hicranda kalmış. Gam kuşları benim külah[a benzeyen kafama] yuva kurmuştur.
4. Ey şirin dilli [sevgili], gönül hasret dağında kaldı. Aşkımın Ferhat'ı [senin uğrunda] baş verir, gönülde arzum [budur] benim.
5. Güzel söz söyler geçinen Sırrî, daha evvel kullanılmamış mazmunlar besliyor. [Fakat] ey gönül, [esasında] şiir söyleten yüzü ay [gibi parlak olan sevgilimdir] benim.

100. Gazel (Müstezad)
1. Gül rengiyle sevgilinin yanak [rengine] boyandım. Az bulunan [değerli bir şey ile] süslendim. Ayrılıkta idim, ah ederek kavuşma vaktini andım [ve] gafletten uyandım.
2. Hasret kavgası beni kederlendirdiği için bu gönül sana kırgındır. Bu eziyetlerden çok usandım. Aşkınla [bir ağaç gibi] budandım.
3. Düşüncemde seni visal kucağına çektim. O kavuşma yerine [getirdim.] Seni sabaha kadar sineme sardım sandım. Hasret ile yandım.

4. Dün gėce şehā nevm ü ḫayālimde viṣāliñ
ʿArż oldu cemāliñ
Pervāne gibi şemʿ-i ruḫuñ üzre ṭolandım
Ḫoş kāra ṭadandım

5. Sırrī ḳoparırım dėyü gülnār ṭudaḳdan
Ol ḫām ṭamaʿdan
Şermende dilim meyve-i vaṣlıña uzandım
Ġāyetle utandım

-101-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Hevā-yı zülf-i dildārımla ber-bād aġlasam gülsem
Esüp ṣavursam ammā andan ey vād aġlasam gülsem

2. Tuvanger eylese bezm-i muḥabbetle gedā göñlüm
Leb-i laʿl-i muṣaffāsıyla ābād aġlasam gülsem

3. Şikenc-i kākülüyle bend olup ser-keşligim bilsem
O bend-i zülf-i cānānımda münḳād aġlasam gülsem

4. Taḥassür çekdigi Vāmıḳ-ı dil ʿAẕrā'yı özler gibi
Leb-i şīrīnini emsem çü Ferhād aġlasam gülsem

5. Girüp ferş-i muḥabbetde der-āġūş eylesem Sırrī
Ṣafā-yı ḫāṭırım olsa da müzdād aġlasam gülsem

---

4. Ey şah, dün gece rüya ve hayalimde sana kavuştuğumu ve güzelliğini [gördüm.] Pervane gibi, [parlak] yüz mumunun üzerinde dolandım. [Bu] güzel işe dadandım.
5. Ey Sırrî, nar çiçeği [gibi kırmızı] dudaktan koparırım diye, gönlüm o ham hırstan mahcup [olarak, sevgili] vaslının meyvesine uzandım [ve] çokça utandım.

101. Gazel

1. Ey rüzgâr, sevgilimin saçının [güzel kokulu] yeliyle berbat [olup] ağlasam gülsem. [O havayı] esip savursam sonra ağlasam gülsem.
2. [Keşke şu] köle olan gönlüm muhabbet meclisiyle zengin olsa [da, sevgilinin] saf lal [taşı gibi kırmızı] dudaklarıyla abad [olarak] ağlasam gülsem.
3. [Sevgili] kakülünün kıvrımıyla bağlanıp isyankarlığımı bilsem. Sevgilinin saç bağına boyun eğip ağlasam gülsem.
4. Gönül Vamık'ı, hasret çektiği Azra'yı özler gibi. [Sevgilinin] şirin dudağını emsem [ve] Ferhat için ağlasam gülsem.
5. Ey Sırrî, muhabbet döşeğine girip [sevgiliyi] kucaklasam. [Keşke] gönlümün sefası [gerçek] olsa da, [ben] daha çok ağlasam gülsem.

-102-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Muṣṭafā seyyid-i kevneyn Resūlü'ş-şaḳaleyn
   Muṣṭafā faḫr-i rusül mefḫar-ı kül fī'd-dāreyn

2. Ḥāşimīyyi ʿArabīyyi Medenīyyi Mekkī
   Esʿadü'l-ḫalḳ Ebe'l-Ḳāsım-ı ceddü'l-Ḥaseneyn

3. Zehī zü't-tāc-ı *leʿamrük* meh-i pür-nūr-ı Ḫüdā
   Şeh-i evreng server-i ceyş-i ḥarameyn

23a 4. Mübdi-i dīn-i mübīn fātiḥ-i ḳufl-ı Batḥā
   Şeh-süvār-ı ʿArabī Ġāzī-i bi'l-Bedr [ü] Ḥuneyn

5. Meded Allāh u Muḥammed ḳuluñuz Sırrī-i zār
   Ola ferḫunde-i bā-luṭf-ı mübārek ismeyn

-103-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Luṭfuna maẓhardır anıñ ṣıdḳıla cāndan seven
   Şeyḫimiñ şeyḫi cenāb-ı ḥażret-i Ḥācı Ḥasan

2. Mest-i müstaġrāḳ-ı ʿaşḳdır cezbe-i Raḥmān ile
   Rāh-ı Ḥaḳḳ'a vāṣıl eyler dāmen-i pākiñ tutan

---

102. Gazel

1. İnsanların ve cinlerin Peygamberi, iki cihanın efendisi Mustafa['dır.] İki âlemin iftihar vesilesi, resullerin övüncü Mustafa['dır.]
2. [O hem] Haşimi, [hem] Arap, [hem] Medineli, [hem de] Mekkeli[dir.] Ey yaratılmışların en bahtiyarı, Hasan ve Hüseyin'in ceddi [Muhammed].
3. Ne hoş, *le-amrüke* tacının sahibi, Allah'ın nurlu ayı[dır.] Mekke ve Medine askerlerinin komutanı, tahtın padişahı[dır.]
4. Apaçık dini izhar eden, Medine kilidinin fatihi, Arapların baş askeri, Bedir ve Huneyn [savaşlarının] gazisi.
5. Ey Allah'ım ve ey Muhammed, bu dertli kulunuz Sırrî'ye yardım edin [ki], mübarek isimlerinizin yardımı ile uğurlu [bir insan] olsun.

103. Gazel

1. Şeyhimin şeyhi Hacı Hasan hazretlerini samimiyetle candan seven, onun yardımına nail olur.
2. Allah'ın sevgisi ile kendinden geçmiş, aşkın içine gark olmuş [bir] sarhoştur [ki], onun temiz eteğini tutanı Allah'ın yoluna eriştirir.

3. Ḥaḳdan arṭıḳ nesne bilmezdi ḫumār-ı ʿaşḳdan
Ṣanma maḥrūmı ola ḥāşā ki rāhında giden

4. Nūr-ı maḥż idi mübārek cismi de ismi gibi
Nāʾil eyler anı elbet luṭfuñ īmā eyleyen

5. Öyle sulṭān-ı keremdir ol şeh-i Şirvān kim
Ḥubbıdır ėden bu Sırrī bendesin ehl-i suḫan

-104-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Ey bād-ı ṣabā ṣaḥn-ı ṣafādan mı gelürsin
Cānān eliniñ būy-ı vefādan mı gelürsin

2. Ḫoş geldin eyā rūḥa ġıdā būy-ı dil-āvīz
Dildāra giden rāh-ı ʿalādan mı gelürsin

3. Dermānım içün ḥasta dilim şāfī cevāb vėr
Luṭf eyle meded derde devādan mı gelürsin

4. Dūr ėtdi beni cevr-i felek bāb-ı vefādan
Mehcūr idigim semt-i serādan mı gelürsin

5. Ey tūtyā-yı merdüm-i dil-dīde-i Sırrī
Sen ḫāk-i der-i kuḥl-i cilādan mı gelürsin

---

3. Aşk sarhoşluğundan Allah'tan başka bir şey bilmezdi. Onun yolunda giden, haşa, sanma ki [Allah'ın] mahrumu olsun.
4. [Onun] mübarek cismi de ismi gibi halis nur idi. Yardımını dileyeni elbette [isteğine] ulaştırırdı.
5. O Şirvan'ın şahı öyle kerem sultanıdır ki, bu Sırrî kulunu söz ehli yapan [onun] sevgisidir.

104. Gazel

1. Ey saba rüzgârı, sen sefa meydanından mı gelirsin? Sevgili elinin vefa kokusundan mı gelirsin?
2. Hoş geldin ey ruha gıda, gönül çekici koku. [Yoksa sen] sevgiliye giden yüce yoldan mı gelirsin?
3. Ey şifacı [saba rüzgârı], hasta gönlümün dermanı için yardımını lütfeyle [ve] cevap ver, [bu derdime] devadan mı gelirsin?
4. [Ey saba rüzgârı], feleğin eziyeti beni vefa kapısından uzaklaştırdı. [Yoksa sen benim] ayrı düştüğüm sarayın semtinden mi gelirsin?
5. Ey Sırrî'nin gönül gözbebeğinin sürmesi, [yoksa] sen [o] parlak sürmeli [sevgilinin] ayağının tozundan mı gelirsin?

-105-

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

1. Bu ḥüsnile sen velvele-i kevn [ü] mekānsın
   'Aḳl alıcı bir şūḫ-ı nev-āşūb-ı zamānsın

2. Ey rūḥ-ı revānım ḫayāliñ dilde muṣavver
   Cānānısın erbāb-ı diliñ cānda nihānsın

23b 3. 'Uşşāḳına cevr eyler isen eyleyigör kim
   Devrinde bugün sen şeh-i ḫūbān-ı cihānsın

4. Ol ḳāmet-i dil-cū yeri var olsa ḫırāmān
   Ey serv-i revānım daḫı sen tāze fidansın

5. Dünyāya degişmem seni ey dīde-i Sırrī
   Cānım gibi çün tende nihān rūḥ-ı revānsın

-106-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Vėrme fırṣat şāne ḳurb-ı zülf-i cānān olmasun
   Bend-i göñlüm çözmesün 'aḳlım perīşān olmasun

2. Çoḳ ḫırāmān olmasun ḳaddiñ açılma ey cemāl
   Ḫavfım oldur sevdigim şāyed raḳībān olmasun

---

105. Gazel

1. Sen bu güzellikle kâinatın şamatasısın. Akıl alıcı [güzelliğinle] zamanın yeni fitneler çıkaran şuhusun.
2. Ey benim yürüyen ruhum, hayalin gönlümde resmedilmiştir. Sen gönül ehlinin sevgilisisin [ve] canda saklısın.
3. Âşıklarına eziyet edecek isen [hakkındır], eyleyiver ki, sen bugün devrinin cihan güzellerinin şahısın.
4. Ey yürüyen servim, gönlün arzuladığı o boy, naz ve eda ile salınarak yürüsen yeri var. Üstelik sen [daha] taze fidansın.
5. Ey Sırrî'nin göz bebeği, seni dünyaya değişmem. Çünkü tenimde saklı canım gibi, yürüyen ruhumsun.

106. Gazel

1. Tarağa fırsat verme, sevgilimin saçına yakın olmasın. Gönlümün bağını çözüp aklımı perişan etmesin.
2. Ey güzel, boyunla salınarak yürüyüp çok açılma. Korkum odur ki sevdiğim, rakipler [çevrende] olmasın.

3. Gül yüzüñ günden ṣaḳın kim ṣolmasun berg-i ʿiẕār
Ṭıfl iken ey ġonca-fem açılma amān olmasun

4. Vėrme rū aġyār-ı dūna ḳıl güvāhımdan ḥaẕer*
El-ḥaẕer şāyed ki āhım tīġ-ı bürrān olmasun

5. Ėrmesün ucu şerāra ġāyet-i firḳat amān
Yār ḥüsnüñ ḳorḳarım rūyında noḳṣān olmasun

6. Her nefesde dūd-ı āhım ʿarşa olmuşdur sütūn
Bir ṭutuşmuş āteşim çıḳdıḳça sūzān olmasun

7. Luṭf-ı raġbet ėtmez isen bendene raḥm ėt şehā
Ġayra meyl ėtme efendim Sırrī giryān olmasun

-107-

Mef ʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. Cānāneyi tenhā göricek sen ne ḳaçarsın
Hecriñle dilim ġāyet-i firḳatde yaḳarsın

2. Aġyāra vefālar ola ben zāra cefālar
Bīgāne ṭutarsın beni aġyāra uyarsın

3. Ey dil-ber-i mümtāz sen idiñ luṭfıla meʾlūf
Beyhūde cefā ėtmede bilmem ne ṣayarsın

---

3. Ey sevgili, gül yüzünü günden (gün ışığından) sakın ki, yanağının yaprakları solmasın. Ey gonca dudaklı [sevgili], aman [gonca dudağın henüz] yavru iken açılmasın.

* Metinde "خذر" şeklinde yazılmıştır.

4. Aşağılık yabancılara yüz verme, [buna] tanık olmamdan sakın. Sakın! Şayet ki ahım keskin kılıç olamsın.

5. Aman! Ayrılığın sonu, ucu kıvılcımlara erişmesin. Sevgilim, korkarım ki güzelliğin yüzünden eksik olmasın.

6. Ahımın dumanı her nefeste gökyüzüne [çıkan bir] sütun olmuştur. Ben tutuşmuş bir ateşim [ahım yukarı] çıktıkça daha yakıcı olmasın.

7. Ey şah, bu kuluna kabul lütfunu göstermezsen [bari] acı. Ey efendim, başkalarına meyletme [ki] Sırrî gözyaşı dökmesin.

107. Gazel

1. Sen sevgiliyi tek görünce ne diye kaçarsın. Gönlümü, nihayetsiz ayrılığında hasretinle yakarsın.

2. [Ey sevgili, olacak iş mi ki] yabancılara vefalar ederken, ben garibe cefalar edersin. O yabancılara uyup bana aldırış etmezsin.

3. Ey seçkin dilber, sen lütfunla tanınmış idin. [Bana] beyhude eziyet etmeyi neye sayarsın?

4. Ārāyiş-i ḥüsn eyleyesin bendeye nisbet
   Lāyıḳ mı baña gizleyesin ġayra açarsın

5. Nisbetler ėdersin güzelim Sırrī-i zāra
24a Var sen de beni sevdicegim bir gün ararsın

Ḥarfü'l-vav der-na't-ı Sulṭān-ı Rusül

-108-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ravża-i pākine ṣad elf-i ṣalāt ey gül-bū
   Şevḳ-i ḥüsnüñle müdām hū efendim saña hū

2. Āb-ı iḥsānıña dil teşnesidir sulṭānım
   Māʾ-ı ʿaşḳıñ gibi ʿaṭşānıña var mı bir ṣu

3. Yevm-i maḥşer şehā ʿuşşāḳını ḥāşā lillāh
   Sāye-i luṭfuñ olıcaḳ yaḳa mı hiç ṭamu

4. Şehā bir mūyına biñ cānıla ḳurbān olsun
   İki ʿālemde bu benden ile yüz biñ meh-rū

5. Bāġ-ı cennetdeki sünbülleri Sırrī neyler
   Var iken nūr-ı Ḫüdā sünbül-i Mevlā gīsū

---

4. [Bu] kula nispet olsun diye güzelliğini süslersin. [Peki ya] layık mı, bana [güzelliğini] gizlerken yabancılara açarsın.
5. Güzelim, perişan Sırrî'ye nispetler edersin. Durma sevdiceğim, [ama] bir gün sen de beni ararsın.

108. Gazel

1. Ey gül kokulu, senin temiz ravzana yüz bin salat [olsun]. Güzelliğinin arzusuyla daima hû efendim sana hû.
2. Ey sultanım, cömertliğinin suyuna gönlü susamıştır, bu susayanına aşkının suyu gibi bir su var mı?
3. Ey padişah, mahşer gününde iyiliğinin gölgesinde olucak âşıklarını, haşa ki, cehennem hiç yakar mı?
4. Ey padişah, senin bir saç teline iki âlemde bu kölen ile yüz bin ay yüzlü kurban olsun.
5. Sırrî; Allah'ın nuru, Mevlâ'nın sünbülü [olan, sevgilinin] kıvrım kıvrım saçı varken cennet bağındaki sünbülleri neyler?

-109-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. ʿUşşāḳına raḥm eyle sen ey ḳāmet-i dil-cū
   Mestāne iken dīdeleriñ niçe bir uyḫu

2. İḳlīm-i cemāliñ göricek sürmeli çeşmiñ
   Ḫūbān-ı Yemen reşk ėder ey gözleri āhū

3. Ḫavfım üzülür keşmekeş-i gerden-i dilde
   Pīçīde iken ṭurreleriñ yā ḫam-ı gīsū

4. Ḫūnḫᵛāre müjeñ nāvek-i āhım gibi ṣadra
   Sūrāḫ-ı muḥabbetler açar ey kemān-ebrū

5. Meşşāṭa ṣabādan ḫaber aldım dėdi Sırrī
   Sünbülleri ter bāġ olamaz zülfüne hem-bū

Ḥarfü'l-hā der-naʿt-ı şerīf

-110-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - /. . - - /. . -

1. Ḥüsn-i cānān ne ḫoş bismillāh
   Bezemişdir anı māşāallāh

2. Ḥabbeẕā böyle gerekdir taṣvīr
   Ṣāniʿiñ ṣanʿatına eyvallāh

---

109. Gazel

1. Ey gönlün arzuladığı endamlı [sevgili], âşıklarına acı. Gözlerin mestane iken [âşıkların] nasıl uyku [uyusunlar]?
2. Ey gözleri ceylan [gözü gibi güzel olan sevgili], Yemen'in güzelleri [bile, senin] güzellik ülkeni [ve] sürmeli gözünü görünce kıskanırlar.
3. [Ey sevgili], saçlarının kıvrımı ya da saç lülelerin karışmışken gönül boynunun karmaşasında korkum yok olur[?].
4. Ey yay kaşlı [sevgili], kana susamış kirpiklerin, ahımın oku gibi, göğsüme muhabbet delikleri açar.
5. Ey Sırrî, süsleyici saba [rüzgârından] haber aldım. Dedi ki: Sünbülleri taze bahçe [bile, sevgilinin] saçı ile bir kokmaz.

110. Gazel

1. Sevgilinin güzelliği ne hoş, bismillah! [Yaratan] onu bezemiştir, maşallah!
2. Ne güzel ki tasvir dediğin böyle yapılır. [Sevgiliyi böyle yaratan] sanatçının sanatına eyvallah.

3. Cümle eşyāda mübeyyen ẓāhir
Ėdemez böyle hüner ġayrullāh

4. Der-i luṭfuñda ḳuluñ sā'ilinim
Yā Muḥammed kerem ėt yā Allāh

24b 5. Sırr-ı esmāñile Sırrī ḳuluñu
Maẓhar-ı tevfīḳiñ ėt yā Allāh

-111-

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

Hezec .---/.---/.--- /.---

1. Tevekkül eyleyen Ḥaḳḳ'ı müdām āheste āheste
Umūrunda bulur ḥüsn-i ḫıtām āheste āheste

2. Muḫālif rūzgārdan baḥr-i 'aşḳ içre elem çekme
Eser bir gün hevā-yı iltiyām āheste āheste

3. Zücāc-ı münkesir seng-i hazefle zīr-i pā gāhī
Olur meh-rūlara āyīne cām āheste āheste

4. Ne deñlü merd-i 'aḳl olsa civān tedbīrkār olmaz
Çü puḫte olmada meyve-i ḫām āheste āheste

5. Egerçi ser ü ser-keş ise de ol raḫş-ı şebdīziñ
Ėder revvānı elbetde licām āheste āheste

6. Firāḳ-ı ḥüsn içün ġam çekme sen ey 'āşıḳ-ı mehcūr
Gelür ma'şūḳdan elbet peyām āheste āheste

---

3. [Yaratılmış] bütün şeylerde apaçık meydandadır. [Çünkü] Allah'tan başkası böyle hüner gösteremez.
4. Ya Muhammed, lütuf kapında kölen [ve] istekçinim. Kerem et ya Allah.
5. Ey Allah'ım, isimlerinin sırrı ile [bu] Sırrî kulunu hedefine eriştir.

111. Gazel

1. Sürekli Allah'a aheste aheste tevekkül eyleyen, işlerinde güzel sonları aheste aheste bulur.
2. Aşk denizi içinde karşı rüzgârdan elem çekme, bir gün şifa havası eser aheste aheste.
3. Zaman zaman kırılmış cam, çömlek taşı(çamur) ile ayağın altındaki [toz birleşerek] ay yüzlülere cam ayna olur aheste aheste.
4. Genç kişi her ne kadar akıllı da olsa tedbirli olmaz, çünkü ham meyve bile yavaş yavaş olgunlaşır.
5. Eğer ki [senin] o yağız atın, [atların] reisi ve asi ise de, elbette dizgin, gidici olanı yavaşlatır.
6. Ey yaralı âşık, sen güzelden ayrı kaldığın için gam çekme, elbet sevgiliden aheste aheste haber gelir.

7. Sezādır zeylise söylense ḫāḳān ismile el-ḥaḳ
Duʿāsın eyleyüp Sırrī müdām āheste āheste

8. Serīrinde ėde dāʾim Ḫüdā Sulṭān Maḥmūduñ
Bulur ʿudvān denīden intiḳām āheste āheste

9. Muʿīni Ḥażret-i Peyġamber ü bā-ʿavn-i Rabbānī
Vėrir bi'l-cümle dünyāya niẓām āheste āheste

-112-

Naẓīre-i Ẕekī Baba

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Fikr-i cānānla uyuridim uyandım bu gėce
Dem-i vuṣlatda olan leẕẕeti andım bu gėce

2. Lücce-i fikrete ṭaldım yem-i firḳat ėricek
Mevc-i deryā-yı ḳasāvetde ṭolandım bu gėce

3. Şeb-i tārīk-i firāḳ bād-ı elem keştī-i ġam
Anda çoḳ fırṭına çekdim de budandım bu gėce

4. Şeh-i ʿaşḳıñ keremi dāʾimā müjdād ola kim
Maẓhar-ı luṭf olıcaḳ ben de utandım bu gėce

5. Yekdir Allāh der iken burc-ı bedenden şeb [ü] rūz
25a Ḳalʿa-yı ʿaşḳa girüp Sırrī ḳapandım bu gėce

---

7. Sırrî aheste aheste sürekli duasını edip son olarak hükümdarın adını söylese gerçekten yeri var.
8. Allah, Sultan Mahmud'u tahtında daima düşmanlıktan [ve] alçaklardan aheste aheste intikam bulur etsin.
9. Allah'ın imdadı ve [Allah'ın] refiki Hazret-i Peygamber, bütün dünyaya aheste aheste nizam verir.

112. Gazel (Müzeyyel)

1. Sevgilinin düşüncesi ile uyur idim, uyandım bu gece. Kavuşma anında yaşadığım lezzeti andım bu gece.
2. Ayrılık denizi [bana] ulaşınca düşünce deryasına daldım. Keder denizinin dalgasında dolandım bu gece.
3. Ayrılığın karanlık gecesi, elem rüzgârı [ile], gam gemisi[nde yolculuk ettim]. Orada çok fırtına çektim de budandım bu gece.
4. Aşkın padişahı [olan sevgilinin] yardımları daima müjdeli olsun ki, yardımıyla şereflenince ben de utandım bu gece.
5. Ey Sırrî, gece gündüz [durmadan] kale burcundan 'Allah birdir' der iken, aşk kalesine girip kapandım bu gece.

-113-

Naẓīre-i Ẕekī Baba

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

1. ʿAşḳ ėtdi ḥişār ḳalʿa-yı cismim şarışınca
   Tā burc-ı bedenden varıcaḳ baş varışınca

2. Bī-ʿār raḳīb cān vėreyazmışdı şafādan
   Hicrānda olup derd ile ʿāşıḳ zarışınca

3. Küsmüş iken aġyāra ne ḫoş demde olurdum
   Teng oldu cihān başıma dil-ber barışınca

4. Yol vėrmez idi dūr iken ol kūy-ı muḥabbet
   Güç geldi raḳībe baña cānān carışınca

5. ʿİrfāna ḫalel gelmeye şāyed ki riyādan
   Pāzār-ı ḥaḳāyıḳda da zāhid ḳarışınca

6. Rāhıñ yitirüp azmaḳ ėrer ʿāḳıbetinde
   Rehbersiz olan yolculara şeb tarışınca

7. Ṭar geldi suḫan sāz-ı dile eşheb-i meydān
   Sırrī ile bu edhem-i gül kim yarışınca

---

113. Gazel

1. Aşk cismimin kalesini, beden burcundan başa varıncaya kadar sarıp kuşattı.
2. Âşık, ayrılıkta olup dert ile ağlaşınca arsız rakip keyfinden can vereyazdı.
3. Sevgili rakiplere küstüğünde ne hoş vakit geçirir idim. [Tekrar] barışınca cihan başıma dar geldi.
4. O muhabbet köyü uzak iken [rakibe] yol vermezdi. Sevgili, bana bağırıp çağırınca [ise] rakibe güç geldi.
5. Şayet ki hakikat pazarına zahit karışırsa, irfana iki yüzlülükten halel gelmesin.
6. Gece karanlık olunca rehbersiz olan yolcular, sonunda yolunu kaybedip ayrı düşerler.
7. Ey Sırrî, bu meydanın kır atı ile gülün yağız atı yarışınca, söz gönül sazına dar geldi.

-114-

Naẓīre-i Ẕekī Baba

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Dil-ber ki cefā ḳılmaġı eglence bilince
   Eyler mi vefā ʿāşıḳa ardınca yilince

2. Hecrinde taḥammül mü olur dil-berin ey dil
   Ger ḳāmet[i] mevzūn [ola] boyunca bel ince*

3. Ġamzeñ ėrişüp oḳ gibi ey ḳaşı kemānım
   Dil yara olur ṣadra ṭoḳanınca delince

4. Āteş kesilür ḳaḳıyup ol zāhid-i muḍḥik
   Başından anıñ ṣaḳlasın uġrınca çalınca

5. Erbāb-ı hüner Sırrī ḳalur naġme-i şāndan
   Ṭanbūr-ı maʿārifde üzülünce telince

-115-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Zeyn-i ḥüsnüñ ḥāl olupdur gerden ü ruḫsārda
   Ṭūl-i ḳaddiñ serv-i nāz eyler şehā reftārda

2. Ādemī-ṣūret göründüñ līk bī-miṯl ü menend
   Ḫilḳatiñ gūyā melekdir ey perī eṭvārda

25b 3. Mihr-i rūyuñdan yeri var gelse ger şemse küsūf
   Māh reşk eyler cemāliñ lemʿa-i envārda

---

114. Gazel

1. Dilber eziyet etmeyi eğlence bilince, ardınca koşan âşığa vefa eyler mi?

* Müstensih bu beyti "Mevzūn ger ḳāmet boyunca bel ince" şeklinde yazmıştır.

2. Ey gönül, eğer boyu endamı düzgün, beli de ince olursa sevgilinin ayrılık acısına tahammül mü olur?

3. Ey kaşı kemanım, bakışın ok gibi erişip sineme dokunup delince gönül yarüzgârra olur.

4. O güldüren zahid öfkelenip ateş kesilir, gizlice çalınca onun başından saklasın[?].

5. Ey Sırrî, hüner erbabı maharet tanburunun teli gibi kopunca, şöhret sesini [duyurmaktan geri] kalır.

115. Gazel

1. Ey padişah, güzelliğinin süsü boynunda ve yüzünde ben olmuş, yürüdüğünde [ise] boyunun uzunluğu nazlı servi [yi andırır.]

2. Ey peri, insan suretinde göründün fakat tavırlarından [da anlaşılacağı gibi], yaratılışın eşi benzeri olmayan bir melektir.

4. Laʿl-gūn olmuş ḳızarmış berg-i gülden de ʿiẕār
Bir gül-i terdir açılmış ġonca-fem gülzārda

5. Rū-be-rū ʿarż [u] niyāz ėtmek cenāb-ı yāra güç
Sırrī teʾsīr ėde mi āhım ʿaceb eşʿārda

-116-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

1. Ṣabā iʿzāz ile ʿizz-i ḥużūra var selām söyle
Bezimde [yār] müheyyādır tehī ey sāḳī cām söyle

2. Muʿanber zülf-i dildārım hevāya vėrme luṭf eyle
Perīşān eyleme ʿaḳlım seḥerde iltiyām eyle

3. Gülistān-ı melāḥatde nevā-yı bülbülān diñle
Ne ḫoş taḳsīm ėder nāz [u] niyāz añla maḳām söyle

4. Cenāb-ı ḥażret-i cānāna var ādābile ey dil
Ḥużūrunda çü ṭūṭī nuṭḳa gel ḥüsn-i niẓām söyle

5. Viṣāliñ vaʿdile şādān ėdüp nā-şād dilim dildār
Unutmuş vaʿdini Sırrī ḫuṭūr ile merām söyle

---

3. Yüz güneşinin [aydınlığının yanında, gökyüzündeki] güneş tutulsa yeri var. Ay [ise] güzelliğini [ve] ışığının parıltısını kıskanır.
4. Yanak lal renkli olmuş, gül yaprağından da [fazla] kızarmış. Gonca dudaklı [sevgili], gül bahçesinde açılmış taze bir güldür.
5. Ey Sırrî, sevgiliye yüz yüze konuşup istekte bulunmak güç, acaba ahım şiirde tesir eder mi?

116. Gazel

1. Ey saba rüzgârı, ikram ve hürmetle [o] izzetli huzura var, selam söyle. Ey saki, mecliste sevgili hazır [ve] yalnız başınadır, şarap söyle.
2. [Ey saba yeli], sevgilimin kokulu saçını havaya verme. Seher vaktinde aklımı perişan eyleme. Lütfedip yaralarımı iyileştir.
3. Güzelliğin gül bahçesinde bülbüllerin güzel sesini dinle, naz ve niyazı ne hoş taksim ettiklerini anla, [hangi] makam[da ötüştüklerini] söyle.
4. Ey gönül, edeple sevgilinin huzuruna var. Ey papağan, [sevgilinin] huzurunda nutka gelip nizam güzelliğini söyle.
5. Sevgili, kavuşma vaadiyle üzgün gönlümü mutlu edip [sonra da] sözünü unutmuş. Ey Sırrî, [sevgiliye vaadini] hatırlatarak arzunu söyle.

-117-

Mef ūlü Mefā ʿīlü Mefā ʿīlü Fe ʿūlün

Mef ūlü Fe ʿūlün

Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

1. Ġamz eylemiş aġyār beni ol yār[a] ṣuçum ne
   Dildār ṣuçum ne
   Āh eylemedim ḳarşı o ruḫsāra ṣuçum ne
   Mehpāre ṣuçum ne

2. Küsmüş baña bilmem neden ol ruḫları gülgūn
   Ol ḳāmeti mevzūn
   N'ėtdim ʿacabā zülf-i siyehkāra ṣuçum ne
   Hemmār ṣuçum ne

3. Yaġmāya vėrüp mülk-i dilim gözleri āhū
   Kākülleri ḫoş-bū
   Düşdü ise dil ġamzesi Tātāra ṣuçum ne
   Ġaddār ṣuçum ne

4. Ben söylemedim yā bu sitem sözüne bāʿiṣ
   Ey vaʿd-i müṣelleṣ
   El ṣunmadım ol ṭurra-i ṭarrāra ṣuçum ne
   Gülzāra ṣuçum ne

5. Dün geldi çemenden ḫaber aldım o ṣabādan
   Ol ṣaḥn-ı ṣafādan
   Sırrī'den işitdim dėmiş eşʿāra ṣuçum ne
   Dil yara ṣuçum ne

---

117. Gazel

1. Yabancılar beni o sevgiliye gammazlamış, ey sevgili suçum ne? Sevgilinin yüzüne karşı ah [bile] eylemedim, suçum ne? Ey ay parçası [söyle] suçum ne?
2. O uzun boylu, yanakları gül renkli [sevgili] bana küsmüş bilmem neden. O siyah saçlıya ne ettim, acaba suçum ne? Ey konuşkan suçum ne?
3. Gözleri ahu, kakülleri hoş kokulu [olan sevgili], gönül mülkünü yağmaya verip bakışları Tatar [gibi kan dökücü] olanı sevdim ise suçum ne? Ey gaddar suçum ne?
4. Ey sevgili, ben siteme bais olacak bir şey söylemedim. O yan kesici saça, o gül bahçesine el uzatmadım suçum ne?
5. Haber aldım ki o saba rüzgârı dün sefa bahçesinden geldi. [Sevgiliye] "şiiri Sırrî'den işittim" demiş suçum ne? Gönül yara suçum ne?

-118-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Evliyānıñ ʿīdgāhı Ḥācı Bayrām-ı Velī
   Aṣfiyānıñ pādişāhı Ḥācı Bayrām-ı Velī

26a 2. Ehl-i diller ārzūlar yüz süre dergāhıña
   Sālikānıñ dilde ḫ̬ᵛāhı Ḥācı Bayrām-ı Velī

3. Ey velāyet çarḫ̬ınıñ devvār-ı ḳuṭb-ı neyyiri
   Āsumānıñ mihr [ü] māhı Ḥācı Bayrām-ı Velī

4. Ḫ̬āzin-i ʿilm-i ledünn [ü] maḫ̬zen-i esrār-ı Ḥaḳ
   Derdmendānıñ penāhı Ḥācı Bayrām-ı Velī

5. Tācdārısın velīler ceyşiniñ devriñde hem
   Server-i bī-işţibāhı Ḥācı Bayrām-ı Velī

6. Mürde-dil ʿuşşāḳına ger ėtse tevcīh-i naẓar
   Cān baḫ̬ş eyler nigāhı Ḥācı Bayrām-ı Velī

7. Yevm-i maḥşerde şefāʿat ḳıl bu Sırrī bendene
   El-amān çoḳdur günāhı Ḥācı Bayrām-ı Velī

---

118. Gazel

1. Evliyanın bayram yeri Hacı Bayram Veli, takva ve kemalat sahibinin padişahı Hacı Bayram Veli.
2. Gönül ehli kişiler dergâhına yüz sürmek ister. Müritlerin gönüldeki isteği Hacı Bayram Veli.
3. Ey velilik feleğinin parlak kutbunun dönen [yıldızı], gökyüzünün güneşi ve ayı Hacı Bayram Veli.
4. İlm-i ledün hazinesi ve Allah'ın sırlarının mahzeni, dertlilerin sığınağı Hacı Bayram Veli.
5. Ey Hacı Bayram Veli, sen zamanın veli askerlerinin taç sahibisin, hem de şüphesiz önderisin
6. Hacı Bayram Veli şayet katı yürekli âşıklarına bakışını yöneltse, bakışı [onlara] can bahşeder.
7. Ey Hacı Bayram Veli, mahşer gününde bu Sırrî kuluna şefaat et, medet çoktur günahı.

-119-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - - /.- - - /.- - - /.- - -

1. Ezel bezm-i elestden mey-perest dendānıñım sāḳī
   O rengīn bezmde ser-mest [ü] ser-gerdānıñım sāḳī

2. Alupdır neşve-i ḥikmet ayaḳdan teşneyim el-amān
   Esīr-i zülfüñüm laʿl-i leb-i mercānıñım sāḳī

3. Sirişkim ḫūn-gūn Ceyḫūn-veş cārī ʿuyūnumda
   Ḫumār-ı çeşminiñ ḥayrānıyım giryānıñım sāḳī

4. Baña bir bāde ṣun ki mest olam tā ḥaşre dek ḥayrān
   Meded cürʿañı luṭf ėt bende-i fermānıñım sāḳī

5. Eger çi mestinim ben nūş edelden bāde-i ʿaşḳıñ
   Henüz dil-teşneyim hem ṭālib-i iḥsānıñım sāḳī

6. Baña bir cām ṣun şevḳ-āver-i laʿl-i ṣabūḥīden
   Firāḳ-ı ḥüsn içün ey māh seniñ nālānıñım sāḳī

7. Şarab-ı şevḳiniñ maḫmūruyum Sırrī Fehīmāsā
   Saña ben ʿāşıḳım ḥayrān-ı ḥüsn [ü] ānıñım sāḳī

---

119. Gazel

1. Ey saki, [ben senin] elest meclisinden [beri] ayyaş [olan] dişlerinim. O renkli mecliste sarhoş ve başı dönmüşünüm saki.
2. Medet ki ayaktan hikmet kokusu alıp susamışım. Saçının esiriyim, mercan [renkli] dudağının lal taşıyım saki.
3. Gözyaşım kan renkli Ceyhun Nehri gibi akar gözlerimden. Gözünün mahmurluğuna hayranım, ağlayanınım saki.
4. Bana bir kadeh sun ki kıyamete dek sarhoş ve hayran kalayım. Yardım kadehini lütfet, fermanının kölesiyim saki.
5. Aşk şarabını içtiğimden beri sarhoşun olsam da, henüz gönlü susamış [bir âşığım], hem de ihsanının istekçisiyim saki.
6. Bana güzelliğinin ayrılığını [hafifletmek] için neşe veren lal [renkli] sabuh [şarabından] bir kadeh sun ey ay [yüzlü], senin [aşkınla] inleyeninim saki.
7. Ey Sırrî, Fehim gibi şevk şarabının mahrumuyum. Sana ben âşığım, güzelliğinin hayranıyım saki.

-120-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ṣaḳlarım cānım gibi cānımda cānān sevgisi
   Tā ezelden cān u dilde şöyle pinhān sevgisi

2. Naḳd-i dil vėrdim görünce ḥüsnünü tekrārdan
   ʿAḳlımı yaġmāladı zülf-i perīşān sevgisi

26b 3. Cānıma minnet yolunda ḫāk olup sürsem yüzüm
   ʿArż ėdem cānıma cānımda mihmān sevgisi

4. Bend-i zülfü dilde muḥkem ʿaşḳ eliyle baġlıdır
   Bir çözülmez ʿuḳdedir göñlümde el-ān sevgisi

5. Āşikār ėtmem bu sırrı ṣaḳlarım cānım gibi
   Bir muḥabbet-ḫānedir dil gizli cānān sevgisi

-121-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / - - - . / - - - . / - -

1. Raḥm ėt fuḳarā ḥāline ol ḫānedān gibi
   Varlıḳla ṭurup germe gögüs bādbān gibi

2. Ẓulm ėtme uyup nefse alma āh-ı maẓlūmuñ
   Göz yaşını dökdürme ṣaḳın ḫūn-feşān gibi

3. Gel bidʿat-i ẓulm ėtme ḥaẕer ḳaç gün ʿömr içün
   Bir nesneyi yol eyleme sen kehkeşān gibi

---

120. Gazel

1. Canımda canan sevgisini canım gibi saklarım. Ta ezelden beri gönlümde [onun] sevgisi saklıdır.
2. [Sevgilinin] güzelliğini görünce gönül nakdini verdim. Dağınık saçının sevgisi tekrardan aklımı yağmaladı.
3. [Sevgilinin] yolunda toprak olup [ayağına] yüzümü sürsem canıma minnet. Canım [sevdiğime] arz edeyim ki, sevgisi gönlümde misafirdir.
4. Saçının bağı gönülde aşk eliyle sıkıca bağlıdır. Onun sevgisi şimdi gönlümde çözülmez bir düğümdür.
5. Bu sırrı belli etmem, canım gibi saklarım; gönül bir muhabbethanedir içinde ise canan sevgisi gizlidir.

121. Gazel

1. O soylu (Hz. Muhammed) gibi fakirlerin hâline acı. Varlıkla durup yelken gibi göğüs germe.
2. Nefse uyup zulum etme, mazlumun ahını alma. Sakın kan saçan [kişiler gibi suçsuzların] göz yaşını döktürme.

4. Derk eyle özüñ nefsiñi ḳıl ḫākile yeksān
   Kim pāyıña ʿālem süre yüz nerdübān gibi

5. Miʿyārıñı Sırrī ėde gör ḫāṣ-ı zer miṣāl
   Ālāyiş ile olma nüḥās zer-nişān gibi

-122-

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Rūyuñ bedeli ey ruḫ-ı gül gülde bulundu
   Būyuñ meṣeli müşkīn-i sünbülde bulundu

2. Maḫmūr olaraḳ bezme varup bāde arardım
   Ol şerbet-i vuṣlat ʿaseli mülde bulundu

3. Dīvāne olup zülfüñe dil bende çekerken
   Zencīr-i cünūnum yine kākülde bulundu

4. Şeydā-dil olup ṣaḥn-ı gülistāña varınca
   Āşüfteligim meşreb-i bülbülde bulundu

5. Mirʾāt-ı ruḫuñ ḫāl-i siyehkārına baḳdım
   Dāġım siyehi Sırrī o fülfülde bulundu

---

3. Gel birkaç gün ömür için yeni yeni eziyetler [türetme], sakın. Sen samanyolu gibi bir nesneyi kendine yol eyleme.
4. Özünü terk eyle, nefsini yerle bir kıl ki, âlem ayağına yüz sürsün merdiven gibi.
5. Ey Sırrî sen de saf altın gibi halis ol. Gösteriş ile altın görünümlü bakır olma.

122. Gazel

1. Ey gül yanak, yanağının karşılığı gülde bulundu. Kokunun benzeri [ise] misk kokulu sünbülde bulundu.
2. Mahmur olarak meclise gidip içki arardım. O vuslat şerbeti, bal gibi olan şarapta bulundu.
3. Gönül delirip [sevgilinin] saçına bağlanırken delilik zincirim yine [sevgilinin] kakülünde bulundu.
4. Gönlü çılgın olup gülistan meydanına varınca, kendinden geçmiş hâlim bülbülün meşrebinde bulundu.
5. Ey Sırrî, [sevgilinin] yanak aynasındaki siyah bene baktım, [vücudumdaki] yaraların siyahı o karabiber tanesinde bulundu.

-123-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Ey ʿaceb ḫūb-ter göründü bir büt-i tersā yüzü
   Bezm-i ʿaşḳ içre ḫumār-ı çeşm mest ėtdi bizi

27a 2. Ġamzesi ḫunḫᵛār cellād kāfir İslām düşmanı
   Sīne-i īmāna çekdi tīġ ḫançerli ḳızı

3. Küfr ü ʿişyān ėtdigi ėtmez nigāh-ı iltifāt
   ʿĀşıḳa cevr eyleyüp allar giyer gāh ḳırmızı

4. Ḳaṣd-ı İslām ėtmede Yunan-ı müjgān leşkeri
   Var ise begzāde-i ḥüsnün de ġamz ėtmiş gözü

5. Ṣaydı müşkil bir perīdir dām-ı zülfünden ḫaẕer
   Bü'l-ʿaceb ṣayyād imiş Sırrī esīr eyler bizi

-124-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .---/.---/.--- /.---

1. Derūnum bilmezem bir dem ḫayāl-i yārdan ḫālī
   Bulunmaz rūz [u] şeb cānā dil āteş-bārdan ḫālī

2. Cenāb-ı ḥażret-i cānānımıñ vaṣlı içün leylim
   Enīn [ü] āhsız bilmem nehār efkārdan ḫālī

---

123. Gazel

1. Acaba bize pek güzel görünen bir Hristiyan putunun yüzü müydü, [yoksa] aşk meclisi içinde [o güzel] gözün mahmurluğu [mu] bizi mest etti?

2. Bakışları kan dökücü, cellat, kâfir, İslam düşmanı. Hançerli kızı (kaşları), [âşığının] iman sinesine kılıç çekti[?].

3. Ettiği hep küfür ve isyandır, [hiç] iltifat bakışı atmaz. Aşığa eziyet eyleyip kah beyazlar giyer kah kırmızı.

4. Kirpiklerin Yunan askeri, İslama kast etmektedir. Güzelliğinin beyzadesi var ise de [onu da] gözü gammazlamış[?].

5. Ey Sırrî, [o] avlanması zor bir peridir, saçının tuzağından çekin. Ne acayiptir ki [esas] avcı [sevgili] imiş, esir eyler bizi.

124. Gazel

1. Gönlümü hiçbir zaman sevgilinin hayalinden ayrı bilmem. Ey can, gönül gece ve gündüz ateş yağdırandan ayrı bulunmaz.

2. Sevgilime kavuşmak için gecemi acısız ve ahsız, gündüzümü [ise] efkardan ayrı [geçirdiğimi] bilmem.

3. Görüp feryādını beyhūde ṣanmañ bülbül-i miskīn
Ne ėtsün dāmen-i gül hiç bulunmaz ḫārdan ḫālī

4. Gönül kūy-ı muḥabbet bekleyüp yolda gözüm gözler
Fiġān kim görmedim bir dem ola aġyārdan ḫālī

5. Degüp seng-i sitem Sırrī ṣınıḳ sırça ki dėrlerdi
Binā-yı ḳaṣr-ı ḳalbimdir begim miʿmārdan ḫālī

27b Der Beyān-ı Naʿt u Ḳaṣāid

Bismillāhi'r-Rahmāni'r-Rahīm

-125-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün
Remel -.--/-.--/-.--/-.-

1. Bāʿiṯ oldu ʿālemīne pādişāh-ı enbiyā
Oldu nūrile münevver ser-te-ser arż u semā

2. Yā Resūlullāh seniñçün *raḥmeten li'l-ʿālemīn*
Dėdi teblīġ-i risāletde cenāb-ı kibriyā

3. Ey şefīʿü'l-müẕnibīn v'ey maḥremānıñ melceʾi
İns [ü] cinne bāʿiṯ olañ cümle muḥtācdır saña

4. Ḳıldı Ḥaḳ ancaḳ seni mülkine şāh-ı tācdār
Mülk-i dünyādır birisi ol biri mülk-i bekā

5. Muʿcizātıñ ʿālemeyni ser-te-ser iḥyā ḳılup
Nuṭḳ-ı pākiñ her birisi niçe biñ derde devā

---

3. Miskin bülbülün feryadını görüp boşuna sanmayın, ne etsin [ki] gülün eteği dikenden hiç ayrı bulunmaz.
4. Gönül muhabbet köyünü bekleyip, gözüm [ise] yollarını gözler. Ağlar dururum [çünkü sevgiliyi] bir dem o yabancılardan ayrı görmedim.
5. Ey Sırrî, kalp kasrımın sitem taşı değip kırık sırça dedikleri binası mimardan ayrı [kalmış, tamir edilemez durumdadır.]

125. Şiir (Kaside)
1. Nebilerin padişahı âlemlere gönderildi, arz ve gökyüzü baştan başa nur ile aydınlandı.
2. Ey Allah'ın Resulü, azamet ve kudreti sonsuz olan Allah, peygamberliğin tebliğinde senin için "âlemlerin rahmeti" dedi.
3. Ey günahkârların şefaatçisi ve ey sırların kaynağı, insanların ve cinlerin [yaratılış] sebebi, hepsi sana muhtaçtır.
4. Allah, seni mülküne taç sahibi bir hükümdar kıldı. [Bu mülklerden] biri dünya biri beka mülküdür.

6. İbtidādır mürselīne ol mübārek nūr-vücūd
Ḫilḳatiñ evvel velākin sensin ol ḫayrü'l-verā

7. Dü cihān içre efendim saña maḫṣūṣdur hemān
Hem Resūl-i kibriyāsın hem de sensin pādişā

8. Beyt-i mevlūduñ olup Mekke Medīne ḫ̌ābgāh
Cāygāh-ı nāzenīn oldu mübārek dü serā

9. Ḳıblegāh-ı nāzenīniñ ey imām-ı ḳıbleteyn
Mescid-i Aḳsā olurken döndü Baṭḥā'dan yaña

10. Oldu Ḳurʾān-ı mübīn ile ḥadīṯiñ dü kitāb
Çeşm-i ʿālemdir birisi ol biri nūr-ı żiyā

11. Ey saʿādet burcunuñ bir āfitāb-ı enveri
Ḳıldı Ḥaḳ *ve'l-leyl* zülfüñ hem cemāliñ *ve'ḍ-ḍuḥā*

12. Maḥv ėder nūr-ı siyāhı ol mübārek gīsuvān
Pertev-i envār-ı ḥüsnüñ ḳıldı Ḥaḳ bedrü'd-dücā

13. Bir vücūd-ı nāzenīniñ vaṣfı hiç mümkün müdür
Şān-ı ẕāt-ı pākiñ içün ola meddāḥ Ḫüdā

14. Taḥtgāh oldu seniñçün bu zemīn [ü] āsumān
Yek şeb arasında ḳıldı ikisinde Ḥaḳ nümā

15. Çün vücūd-ı nāzenīn ḳıldı ʿurūc-ı āsumān
Oldu Cebrāʾil ile Refref efendim reh-nümā

---

5. Mucizelerin âlemleri baştan başa ihya kılıp, temiz sözlerinin her birisi nice bin derde devadır.
6. O nur vücutlu mübarek, peygamberlerin başıdır. Yaratılışın [herkesten] evvel, velakin yaratılmışların en hayırlısı sensin.
7. Ey efedim, iki cihan içinde sadece sana mahsustur ki hem yücelik sahibi peygambersin hem de sensin padişah.
8. Mekke doğum evin olup Medine yattığın yerdir. [Bu] mübarek iki yer, nazeninin makamı oldu.
9. Ey kıblelerin imamı, nazeninin kıblegâhı Mescid-i Aksa olacakken, [sonradan] Mekke'den yana döndü.
10. Hak ve hakikati açıklayan Kuran ile hadislerin iki kitap oldu. [Bunlardan] biri âlemin gözü, biri ışığın nurudur.
11. Ey saadet yıldızlarının parlak güneşi, Allah [senin] saçını gece, güzelliğini ise kuşluk vakti kıldı.
12. O mübarek saçları, siyah nuru mahveder. Allah, [onun] güzelliğinin nur ışığını, karanlıkta parlayan ay gibi kılmıştır.
13. [Böyle] nazenin bir vücudun vasfı hiç mümkün müdür? Allah, senin temiz zatının şanı için methedici olsun.
14. Bu zemin ve gökyüzü senin için taht oldu. Allah bir gecede ikisini de görünür kıldı.

28a 16. Oldu teşrīf-i ḳudūmuñla müşerref ʿarş [u] kürs
Her yañadan āsumān ehli ėderdi merḥabā

17. Bāb-ı luṭfuñ bendegānından idigimdir murād
Yoḫsa mümkün mü ki diller eyleye vaṣfıñ şehā

18. Yā Resūlullah teraḥḥum ḳıl bu Sırrī bendeñe
Ol zamān kim el-amān nefsī dėyü eyler nidā

-126- *

Fāʿilātün Fāʿilün
Remel - . - - / - . -

1. Şānıña vaḥy-i mübīn
Raḥmeten li'l-ʿālemīn
Enzele Rūḥü'l-Emīn
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

2. Server-i ceyş-i ʿArab
Maʿden-i ḥilm ü edeb
Maẓhar-ı pākü'n-neseb
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

3. Ṣāḥib-i seyf [ü] ʿalem
Kāşif-i dācü'ẕ-ẓulem
Sākin-i beytü'l-Ḥaram
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

---

15. Nazenin vücudu gökyüzüne yükseldiği için, Cebrail ile Refref [Hz. Muhammed'e] yol gösterici oldu.
16. En yüksek gök katı, [senin] ayak basışın ile şeref buldu. Gökyüzü ehli her taraftan merhabalar ederdi.
17. Ey şah, isteğim lütuf kapındaki kölelerden olmaktır. Yoksa dillerin senin vasfını yapması mümkün müdür?
18. Ya Resulullah, bu Sırrî kuluna, "Nefsim el aman!" diye nida ettiğinde merhamet eyle.

126. Şiir (Murabba-i Mütekerrir)

* Şiir Dîvân'da musammat gazel formunda yazılmış olup şairin kullandığı vezin göz önüne alınarak bu şiirin bir mütekerrir murabba olduğuna kanaat edilmiştir.

1. O, apaçık vahyin şanına [şerefine indiği], âlemlere rahmet [olandır.] Cebrail'in [kendisi için] indiği, âlemlerin rahmetidir.
2. Arap askerlerinin komutanı, edep ile sabrın madeni, temiz soyun sahibi ve âlemlerin rahmetidir.
3. Kılıç ve bayrak sahibi, karanlıkların kâşifi, Kâbe'nin sakini ve âlemlerin rahmetidir.

4. Gün cemāliñ görmemiş
Dūr olur her yaz [u] ḳış
Kimde bulundu bu imiş
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

5. Sensin ol Ḥaḳḳ'a yaḳīn
Sendedir ṣıdḳ-ı mübīn
Ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

6. Hem imām-ı ḳıbleteyn
Cedd-i pāk-ı aḥseneyn
Ġāzī-i Bedr [ü] Ḥuneyn
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

7. Saña ḳul oldu felek
Sende ḳabūl hep dilek
Maṭlab-ı ins ü melek
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

8. Sende ḫatm oldu kelām
Biñ ṣalāt ile selām
Her an u her ṣubḥ u şām
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

9. Çākeriñ Sırrī melūl
Ḳulluġa ḳılsın ḳabūl
Ėtmesin nāra duḫūl
Raḥmeten li'l-ʿālemīn

---

4. Gün [gibi aydınlık] yüzünü görmeyenler yaz kış [aydınlıktan] uzak olur. [Bu vasıflar başka] kimde bulunur, âlemlere rahmet olmak bu imiş.
5. Allah'a yakın olan sensin, açık [ve] doğru söz sendedir. [O,] vaadine sadık, güvenilir olan ve âlemlerin rahmetidir.
6. Hem iki kıblenin imamı, [hem] güzelliklerin temiz ceddi. Bedir ve Huneyn gazisi, âlemlerin rahmetidir.
7. Felek sana kul oldu. Sende dilenen dilekler [ise] hep kabuldür. İnsanların ve meleklerin istediği [sensin ey] âlemlerin rahmeti.
8. Söz sende son buldu. Her an, her sabah ve akşam [sana] binlerce dua ile selam [olsun ey] âlemlerin rahmeti.
9. Kulun Sırrî hüzünlü, âlemlerin rahmeti [onu] köleliğe kabul etsin, ateşe sokmasın.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . -

1. Olmayaydı ʿālemīniñ raḥmeti
   Olmaz idi kāʾinātıñ ḫilḳati

2. Geldi vaṣfı gelmedeñ ḫayrü'l-verā
   Şaʿşaʿa vėrdi cihāna şöhreti

3. Levḥa tebşīr ḳıldıġı andan ḳalem
   Āsumān ehli çekerdi ḥasreti

28b 4. Muntaẓır miʿrāc iken ehl-i ʿalā
   Leyletü'l-isrāda buldu devleti

5. Ṭoldu nūrile muḥaḳḳaḳ ʿarş [u] kürs
   Oldu el-ḥaḳ āsumānıñ ziyneti

6. Ėrmese ʿarşa vücūd-ı nāzenīn
   Kimden alur idi Refref rifʿati

7. Enbiyānıñ aʿẓamı maḥbūb-ı Ḥaḳ
   ʿArş-ı aʿlādan muʿallā ḳıymeti

8. Nūr-ı vechiñ görse ger mihr-i münīr
   Olmaz idi āfitābıñ ṭalʿati

9. Firḳatiyle boş ḳalup dünyā evi
   ʿĀlemi yaḳdı firāḳ [u] firḳati

10. Mātem ėdüp ḥaşre dek ins ü melek
    Ādemīden kesdi Cibrīl ülfetī

---

127. Şiir (Kaside)

1. Âlemlerin rahmeti olmasaydı kâinat yaratılmazdı.
2. Âlemin hayırlısı gelmeden vasfı geldi. Şöhreti cihana gösteriş verdi.
3. Kalem, levh-i mahfuzda [peygamberin] müjdesini verdikten sonra, gökyüzü ehli [onun] hasretini çekerdi.
4. Şeref ehli en yüksek makamda [onu] beklemede iken [peygamber,] saadeti İsrâ gecesinde buldu.
5. Gökyüzünün arş ve kürs katları nur ile doldu. [Bu nur,] gerçekten de gökyüzüne süs verdi.
6. O nazenin vücut arşa ermese, Refref yüksekliğini kimden alırdı?
7. Nebilerin en büyüğü, Allah'ın sevgilisi, kıymeti en yüksek arş katından [bile] yücedir.
8. Işık veren güneş, [Peygamberin] yüzünün nurunu görse idi, güneşin [ışık vermeye] yüzü olmazdı.
9. [Peygamberin] ayrılığıyla dünya evi boş kalıp ayrılığı tüm âlemi yaktı.

11. Ẕenb elinde ḥaşrolup ḳaldımsa ger
Dest-i cürmümden çekersem zaḥmeti

12. Öyle nālān eyleyem yevmü'l-ḥazen
Ḫalḳı lerzān ėde ṣavtım şiddeti

13. Güş-ı feryādım ėdüp şāhā dėyü
Ümmetī Yā Rabbenā vā-ümmetī

14. Bende-i dergāhıñ ėt Sırrī ḳuluñ
Yā Resūlullah nübüvvet ḥürmeti

-128-

Der-na't-ı Ḥażret-i Pīr-i Geylān

Müstef'ilün Müstef'ilün

Recez - - . - / - - . -

1. Destūr yā Ḳuṭbü'r-Rabbānī
Yā Şeyḫ-i Seyyid Geylānī
İttebaʿtü leke bi'l-ʿişyāni
Lā-tereddüdnī bi'l-aḥzānī
ʿAbdü'l-Kādir yā Geylānī
Men iḥsāneke lā tensānī

2. Bābıñda ben bir bendeyim
Üftādeyim efkendeyim
Bülbül gibi nālendeyim
ʿİşyān ile şermendeyim
ʿAbdü'l-Kādir yā Geylānī
Men iḥsāneke lā tensānī

---

10. [Peygamber vefat edince] insanlar ve melekler kıyamete dek matem edip, Cebrail [ise] insanlarla olan münasebetini kesti.
11. Eğer günah elinde haşrolup kaldıysam, zahmeti günahlarımın elinden çekersem...
12. Gam gününde öyle inleyeyim ki halk sesimin şiddetinden titresin.
13. Ey şah, feryadımı işitip "Ümmetim ey Rabbimiz, ümmetim!" diyesin.
14. Ya Resulullah, peygamberliğin hürmetine bu Sırrî kulunu dergâhının kölesi et.

128. Şiir (Müseddes-i Mütekerrir)

1. Destur ya Allah'ın kutbu, ya şeyh Geylânî. Ey Abdülkadir Geylânî, hüzünlerle tereddüt etmeden isyanımla seni takip ettim. İhsanınla beni unutma.
2. Ya Abdülkadir Geylânî, ben kapında bir köleyim. Fakirim. Düşkünüm. Bülbül gibi inleyeninim. İsyan ile mahcubum. İhsanınla beni unutma.

29a 3. El-ḥamdü lillāhi'l-celīl
Ḥasbi Rabbi niʿme'l-vekīl
İhdinā'z-ẕikri'l-cemīl
Ciʾnā ileyküm bi'd-delīl
ʿAbdü'l-Kādir yā Geylānī
Men iḥsāneke lā tensānī

4. Ey evliyālar serveri
Kişver-güşā-yı leşkeri
Sensin cümleniñ enveri
Ser-i ceyş-i ġavṣü'l-ekberi
ʿAbdü'l-Kādir yā Geylānī
Men iḥsāneke lā tensānī

5. Ben bende-i Müştāḳınım
Ez-cümle bir ʿuşşāḳınım
Pervāne-i eşvāḳınım
Sırrī senin ilḥāḳınım
ʿAbdü'l-Kādir yā Geylānī
Men iḥsāneke lā tensānī

3. Hamd, yüce Allah içindir. Vekil olarak Allah bana yeter. Ey Abdülkadir Geylânî, sana delille geldik, bizi güzel zikrine ilet/ulaştır. İhsanınla beni unutma.
4. Ey evliyaların lideri, [onların] ülkeler açan askeri, sensin hepsinin en nurlusu, yardım edicilerin en büyüğü, askerlerin başı, ihsanınla beni unutma.
5. Ey Abdülkadir Geylânî, ben Müştak'ının kölesiyim. Âşıklarından [yalnızca] biriyim. İsteklerinin pervanesiyim. Senin [yoluna] katılanlardanım. İhsanınla beni unutma.

-129-

Der-naʿt-ı Ḥażret-i Mevlānā

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Şehenşāh-ı gürūh-ı evliyā sulṭān-ı Mevlānā
   Naẓargāh-ı ḳulūb-ı aṣfiyā cānān-ı Mevlānā

2. Ṭarīḳ-i nāzenīniñ sālikānı hep çerāġında
   Döner pervānedir gūyā şehā dīvān-ı Mevlānā

3. Gülistān-ı melāḥatde mübārek bülbül-i ṭabʿı
   Ḥaḳīḳat ġoncasın ḳıldı güşā ʿirfān-ı Mevlānā

4. Ḳudūmuyla cihān nāy-ı muḥabbetde çeküp hūlar
   Ėder gülbang-i tevḥīdle semā devrān-ı Mevlānā

5. Mübārek nuṭḳ-ı pākiñ her biri bir gevher-i yektā
   Kitāb-ı meṣnevīdir aʿẓam-ı bürhān-ı Mevlānā

6. Taṣavvuf maʿnevī ḫᵛān-ı keremle Mesnevī el-ḥaḳ
   Ṭarīḳında muʿayyen reh-nümā bürhān-ı Mevlānā

7. Żiyā-yı Şems'le olmuş münevver tekye-i ʿaşkıñ
   Vėrir ʿuşşāḳına şevḳ-i cilā nūrān-ı Mevlānā

8. Vücūduñ nūruna tennūre olmuş türbe–i pākiñ
   Yine lemʿān ėder nūr-ı żiyā el-ān-ı Mevlānā

---

129. Şiir (Kaside)

1. Evliya topluluğunun en büyük hükümdarı Mevlânâ. Safiyet sahibi kalplerin nazargâhı Mevlânâ.
2. Ey şah, Mevlânâ dîvânı [parlak bir] kandil, [senin] nazenin yolunun takipçileri [ise bu kandil üzerinde] dönen pervaneler gibidir.
3. Mevlânâ'nın irfanı [ve] mübarek tabiatının bülbülü, güzelliğin gülbahçesinde hakikat goncasını açtırdı.
4. Cihan, [onun] ayak basışıyla muhabbet neyinde "hû"lar çekip Mevlânâ'nın dönen [müritleri] tevhid gülbankıyla sema eder.
5. Mübârek [ve] temiz sözlerinin her biri eşsiz bir cevher, Mesnevî kitabı [ise] Mevlânâ'nın [bu eşsiz cevherlerinin] en büyük delilidir.
6. Manevi kerem sofrasıyla Mesnevî, gerçekten de tasavvuf yolunda açıkça yol gösterici [olan bir eser, ve] Mevlânâ'nın delilidir.
7. Şems'in ışığı ile aşk tekken aydınlanmış. Mevlânâ'nın aydınlığı [ise] âşıklarına cila şevki verir.
8. Temiz türben, vücudunun nuruna tennure (mevlevi giysisi) olmuştur. Mevlânâ'nın ışığının nuru hâlâ parıldar.

9. Görüp sūḳ-ı muḥabbetde şuʿāʿ-ı Şems'iñ ʿuşşāḳı
Ėderler naḳd-i cān ḥüsn [ü] bahā īşān-ı Mevlānā

10. Sen ol kān-ı kerem ʿālī-himemsin kim zamānında
Saña maḫṣūṣ olup rüşd [ü] seḫā meydān-ı Mevlānā

11. Şifā-baḫş-ı semā esrār-ı tevḥīd bulup ʿuşşāḳ
Marīż-i ʿaşḳa raʿnā bir devā dermān-ı Mevlānā

29b 12. Gezer seyyāḥ olup ehl-i dilān dehri deriñ özler
Düşüp ayrı deriñden hep cüdā giryān-ı Mevlānā

13. Erenlerden niçe erler gelürlerdi Ḫorāṣān'dan
Ararlar hem dėyüp anlar kucā mihmān-ı Mevlānā

14. Sen ol hibr-i muʿaẓẓamsın ki nuṭḳuñ neşr-i ʿāmm olmuş
ʿArabdan da dėdiler şeyḫinā ẕī-şān-ı Mevlānā

15. Kelāmıñ remziñ istimāʿ ėden iḥyā olur elbet
Anıñçün dėdiler rūḥa ġıdā fermān-ı Mevlānā

16. Gürūh-ı ʿāşıḳānıñ her biri bir kūşede mihmān
Gelür her kūşe-i dilden nidā her ān Mevlānā

17. Egerçi dūr ėdüp cürmüm beni bābıñdan ey şāhım
Velākin dest-i ʿaczimde vefā-dāmān-ı Mevlānā

18. Günahkārım şefāʿat ḳıl şefāʿat yevm-i maḥşerde
Ḳuluñ Sırrī ėder senden ricā emān-ı Mevlānā

---

9. Âşıkları muhabbet pazarında Şems'in ışığını görüp Mevlânâ'ya güzelliği için canlarını verirler.
10. Ey meydan sahibi Mevlânâ, doğru yol sahipliği ve cömertlik sana mahsus olup sen devrinin kerem kaynağı [ve] büyük himmetler sahibisin.
11. Âşıklar, [onun] şifa bahşeden çatısında tevhid sırlarını bulup Mevlânâ'nın dermanı, aşk hastasına hoş bir devadır.
12. Mevlânâ'nın gözyaşı dökenleri (sevdalıları), [onun] kapısından ayrı düşüp hep uzak kalmıştır. Gönül ehli kişiler seyyah olup dünyayı gezer [ve] senin kapını özler.
13. Horasan'dan erenlerden niceleri gelirdi, Mevlânâ'nın misafirleri "Nerede nerede?" diyerek [onu] ararlardı.
14. Sen en büyük öğretmensin ki sözlerin herkese yayılmış. [Öyle ki] Arap ülkelerinden de "Mevlânâ şanlı şeyhimiz." dediler.
15. Sözlerinin işaret ettiği şeye kulak veren elbette ihya olur. Onun için Mevlânâ'nın fermanı ruha gıdadır dediler.
16. Âşıklar topluluğunun her biri bir köşede misafirdir. Her gönül köşesinden [de] her an Mevlânâ nidaları gelir.
17. Ey şahım, günahlarım beni senin kapından uzaklaştırsa da, aciz elimde yine Mevlânâ'nın vefa eteği [olacaktır].

-130-

Der-Beyān-ı Terkīb Bend

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

I

Yine pāyende ḫam-ı kākül-i dildārda dil
Dün ü gün keşmekeş-i ṭurra-i ṭarrārda dil
Mū-be-mū şerḥ ėder ol perçem-i gülzārda dil
Bestedir mūy-şiken zülf-i siyehkārda dil
Cevr-i dildārım ile ṣanma ki aġyārda dil
Şeb-i endūh [u] ġam u rūz olur āzārda dil
Elem-i hecr ü firāḳıla henüz nārda dil
Ḫayli demdir ġam-ı dildārla düşvārda dil
Dil iken bāde-i ḥasretle henüz mest-i ḫarāb
Cigerim āteş-i firḳatle yanup oldu kebāb

II

Göricek ḳaldı gözüm ol gül-i zībāda benim
Dehen-i ġonca ruḫ-ı gül gül-i ḥamrāda benim
Hūş dil derk ėdemem ʿaşḳıla rüsvāda benim
Ėdemem farḳ cünūnum dil-i şeydāda benim
Hecr iken mūnis-i göñlüm reh-i Leylā'da benim
Ėtmede maʿreke-i ʿaşḳıla ġavġāda benim
30a Nāvek-i ġamze-i fettān gözü şehlāda benim
Ucu ḫunḫʿār müj[i] tīr-i ḳażāyāda benim
Beni gūyān ėden ancaḳ güzelim ġonca femiñ
Dil-i dīvāneme bāʿiṣ yine cevr [ü] sitemiñ

---

18. Ey Mevlânâ'nın yardımı, [ben] günahkârım. Kulun Sırrî senden mahşer gününde şefaat eylemeni rica eder.

130. Şiir (Terkib Bend)

1. Bend

Gönül yine sevgilinin kakül kıvrımında kalmış. Gece ve gündüz hilebaz saçların karışıklığı içinde [kalmış.] Gönül, [sevgilinin] o gül bahçesi [gibi güzel kokan] saçını tel tel açar. Gönül, [o] telleri dalgalı siyah saçta bağlıdır. Sevgilimin eziyeti yüzünden sanma ki gönül başkalarındadır. Gönül, elem gecesi ve gündüzünde [sürekli] incinmede olur. Gönül, ayrılığın acısıyla henüz ateştedir. Hayli zamandır sevgilinin gamıyla güç durumdadır. Gönül henüz hasret şarabıyla körkütük sarhoş iken ciğerim ayrılık ateşiyle yanıp kebap oldu.

2. Bend

O latif gülü görünce gözüm [onda] kaldı. [Gözüm, o] kızıl güldeki gonca ağız [ve] gül [renkli] yanakta [kaldı.] Gönül hoştur, [hâlimi] idrak eyleyemem. Aşk ile rezil olmuşum. Deli gönüllü olmuşum [ama aşktan] deliliğimi fark edemem. Leylâ'nın yolunda gönlümün alışık olduğu ayrılık iken aşkın savaş meydanında kavga eden [de] benim. Fitne çıkaran bakışının oku benim gözü şehla

III

Bilmezem kim göñül ol ruḫları aḥmerde misin
Yā düşüp serv-i sehī-ḳāmet [ü] ʿarʿarda mısın
Bend olup yā girih-i zülf-i muʿanberde misin
Çeşm-i bādāmda mı lebleri kevs̱erde misin
Murġveş dāma düşüp kākül-i dil-berde misin
Cevri çoḳ ġamzesi cellād sitemgerde misin
Mülk-i ḥüsnüñ şehi yā server-i kişverde misin
Dehen-i ġoncede mi ʿārıż-ı gül-terde misin
Yalıñız ṣanma ki göñlüm seni tenḥāda arar
Geşt ėdüp kūy-ı muḥabbet daḫı her cāda arar

IV

Kūhken oldu göñül ṭaġ-ı muḥabbetde viṣāl
Dest-i dil kūy-ı taḥassürde iken vaṣla muḥāl
Cān-ı şīrīnini vėrseñ daḫı Ferhād mis̱āl
Ḳalmadı dāʾire-i dilde şehā ṣabra mecāl
Yeri var serve ḫırām eylese ol ḳaddi nihāl
Reşk ėder ḥüsnüñe meh bedr iken ey ḳaşı hilāl
Yeñiden dāġ-ı derūn oldu o gerdendeki ḫāl
Ėtmediñ ḥāl-i perīşānımı bir demde suʾāl
Tekye-i ʿaşḳa girüp derd ile Yā Hū çekeriz
Ḳavs-i miḥnetle hemān çille-i ebrū çekeriz

[sevgilimdedir]. [Sevgilinin] ucu kan akıtan kirpiği, hüküm okları gibidir. Ey güzelim, beni konuşturan ancak senin gonca ağzındır. Deli gönlüme sebep ise, yine senin eziyet ve sitemindir.

3. Bend

Ey gönül, bilmem ki [acaba] o yanakları kırmızıda mısın? Yoksa düşüp düzgün boylu servide ve [sevgilinin boyunu andıran] ardıç ağacında [asılı] mısın? [Ey gönül, sevgilinin] güzel kokulu saçının düğümünde mi bağlısın? Yoksa [sevgilinin] badem gözünde mi, kevser dudaklarında mısın? [Ey gönül,] kuş gibi ağlara düşüp sevgilinin kakülünde misin? Eziyeti çok, bakışı cellat, zalim [sevgilide] misin? [Ey gönül,] güzellik mülkünün padişahında mı yoksa memleketin serverinde misin? [Sevgilinin] gonca ağzında mı [yoksa] taze güllü yanağında mısın? Fakat sanma ki gönlüm seni tenhada arar, muhabbet köyünü [baştan başa] gezip her yerde arar.

4. Bend

Gönül Ferhat oldu, vuslat [ise] muhabbet dağındadır. Gönül eli hasret köyünde iken [sevgili ile] kavuşmak imkansız. Ey şah, Ferhat gibi tatlı canını versen dahi gönül dairesinde sabra mecal kalmadı. O boyu fidan[a benzeyen sevgili], serviye [inat] salınarak yürüse yeri var. Ey kaşı hilal [sevgili], ay en parlak hâlinde iken [bile] senin güzelliğini kıskanır. O gerdanındaki ben, [benim vücudumda] yeniden derin [bir] yara oldu. [Sen ise] benim perişan hâlimi hiçbir zaman sormadın. Aşk tekkesine girip dert ile Ya Hu [zikrini] çekeriz. Zahmet yayı ile [sevgilinin] kaş çilesini çekeriz.

V

Ṣanma ārāmgeh-i ẕevḳde ʿişretde göñül
Meyl-i ḥüsnüñle gezer vādi-i ḥayretde göñül
Niçe bir dūr ėdesin sen beni ġurbetde göñül
Āteş-i ʿaşḳa yaḳar kendüyi firḳatde göñül
30b Bunca miḥnet çeküp ammā yine ġayretde göñül
Vaʿde-i vaṣlıla her demde meserretde göñül
Sırrī ḫoş demde ġam-ı yārıla ülfetde göñül
Çekdigi cevr [ü] sitemdir yine minnetde göñül
Daḫı aġyāra şehā cevr [ü] ʿitāb ėtme misin
Yüz vėrüp ʿāşıḳına keşf-i niḳāb ėtme misin

-131-

Der-beyān-ı Terkīb Bend

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

I

Gülşen-i ḥüsnünüñ envārına ḳurbān olayım*
ʿAndelībim gül-i ruḫsārına ḳurbān olayım
Girih-i ṭurra-i ṭarrārına ḳurbān olayım
Gerdeniñ ḫāl-i siyehkārına ḳurbān olayım
Leb-i laʿliñde şekerbārına ḳurbān olayım
Şīveli nāzıla reftārına ḳurbān olayım
Ḥüsn-i ḫulḳuñ ile eṭvārına ḳurbān olayım
Dem-i vuṣlatdaki güftārına ḳurbān olayım
Ele mirʾāt alup sen seni görsen ki nesin
Seni sen bilmez iseñ bir baña ṣorsañ ki nesin

---

5. Bend
Sanma ki gönül zevk meskeninde içki içmektedir. Gönül, güzelliğinin arzusuyla hayret vadisinde gezer. Ey gönül, sen beni gurbette daha ne kadar [sevgiliden] uzak tutacaksın? Gönül ayrılık içinde kendini aşk ateşine yakar. Gönül bunca eziyet çekip ama yine gayret eder. [Sevgiliden aldığı] kavuşma sözüyle her zaman sevinç içindedir. Ey Sırrî, gönül sevgilinin gamıyla yakınlık kurmuş, [fakat yine] hâlinden memnundur, çektiği eziyet ve sıkıntıdır [ama] yine şükreder. Ey şah, artık [bana değil de] yabancılara azar ve eziyet etmez misin? [Bu] âşığına [ise] yüz verip peçeni açmaz mısın?

131. Şiir (Terkib Bend)

* Müstensih "Cemāliñ pertev-i envārına" yazıp, bu ibareyi sonradan düzeltmiştir.

1. Bend
Ey sevgili, güzelliğinin gül bahçesindeki aydınlığa kurban olayım. [Ben bir] bülbülüm, yanağının gülüne kurban olayım. Hilebaz saçının düğümüne kurban olayım. Gerdanındaki siyah bene kurban olayım. Şeker saçan lal [renkli] dudağına kurban olayım. İşve [ve] naz ile salınarak yürüyüşüne kurban olayım. Huyunun güzelliği ile tavılarına kurban olayım. Vuslat anında [konuştuğun] sözlere kurban olayım. [Ey sevgili,] eline ayna alıp sen kendini görsen ki nesin! Sen kendini bilmez isen, ne olduğunu bir de bana sor.

II

Sūz-ı hecriñ eṣeri sīnede ol dāġ-ı siyāh
Dil-i ġamhˇārıma kār oldu fiġānımla güvāh
Ne günāh ėtdim ʿaceb kim bańa raḥm ėtmediñ āh
Tevbe tevbe seni sevdim de ben ėtdimse nigāh
Bańa luṭf eyler iseñ ḥüsnüñü baḫş ėde İlāh
Hilāl ebrūlarıñ envār-ı ruḫuñ ey yüzü māh
Gehi iḥsān-ı viṣāliñ kerem ėt luṭfıla gāh
Bańa raḥm eyle meded başıñ içün eyle nigāh
Düşdü ferḫāl-i siyehkārıña bend oldu göñül
Şiken-i kākül-i müşgīne kemend oldu göñül

III

Gerdeniñ ḥāl-i siyehkārı bańa dāġ-ı derūn
Hūş dil derk ėdemem eylemezem farḳ-ı cünūn
31a Beni ben bilmez iken ḳanda idi ṣabr [u] sükūn
Bańa elṭāfıñı az eyleyesin cevr füzūn
Ḫˇāb-ı rāḥat mı ḳoduñ sevdicegim bende bugün
Dūd-ı āhım bir ucu ʿarşa çıḳup oldu sütūn
Hele lāyıḳ mı şehā ḳaṭre-i eşkim ola ḫūn
Bańa göstermez iseñ vaṣlıña bir rāh-nümūn
Varuban ḥaşre degin dād ile feryād ėderek
Ser-te-ser bāʿiṣ-i feryādımı hep yād ėderek

2. Bend
Ayrılık ateşinin alameti sinede o siyah yaradır. Figanımla [bu yara], gam çeken gönlüme tanık [ve] kazanç oldu. Ah, acaba ne günah işledim de bana acımadın? Seni sevip bakış attıysam tövbeler olsun. Ey yüzü ay [gibi aydınlık sevgili]; hilal kaşlarını, yanağının nurunu bana lütfeylersen, Allah [da] güzelliğini sana bağışlasın. Kah lütufla kerem edip vaslını bağışla kah bana bakıp acı, başın için yardım et. Gönül, [sevgilinin] siyah saçına düşüp bağlandı. [O] kokulu kakülün büklümüne kement oldu.

3. Bend
[Ey sevgili], gerdanının siyah beni bana derin bir yaradır. Gönül [öyle] hoştur [ki], idrak edemem, deliliğimin farkına varamam. Daha ben kendimi bilmez iken sabır ve sükun göstermek mümkün mü? [Ey sevgili], bana eziyeti fazla, iyiliklerini az eyleyesin. Ey sevdiceğim, bugün bende rahat uyku mu bıraktın? Ah dumanımın bir ucu göğe yükselip sütun oldu. Ey şah, bana sana kavuşmak için bir yol rehberi göstermez isen, gözyaşı damlamın kan olması layık mıdır? Feryadımın sebebini hep baştan başa yad ederek varıp haşre dek feryat figan edeyim.

IV

Baña raḥm eyle meded bu dil-i nā-şādım içün
Reh-i ʿaşḳında şehā nāle vü feryādım içün
Dem-be-dem āh-ı seḥergāhıña muʿtādım içün
Kütüb-i ʿaşḳımı şerḥ eyleyen üstādım içün
ʿArż-ı ḥālim saña ṣunduḳça begim dādım içün
Şerḥ-i ʿuşşāḳına ḳayd eylediğiñ adım içün
Saña ben bende olup emriñe münḳādım içün
Naḳd-i cān vėrmegi yolunda ben īcādım içün
Nigeh-i luṭfıla bir nāle vü efġānıma baḳ
Naẓar ėt pādişehim ḥāl-i perīşānıma baḳ

V

Der-i luṭfuñda ḳuluñ Sırrī[yi] derbān ėdesin
Götürüp ḫ̬ʷābgeh-i vaṣlıña mihmān ėdesin
Niʿam-ı cevr-i viṣāliñ ile şādān ėdesin
Bir dem olmazsa hemān her gėce iḥsān ėdesin
Teşne-i laʿl [ü] ruḫ̬uñ bir baña fermān ėdesin
Bezm-i vaṣlıñda gehī münʿim ü ḫ̬andān ėdesin
Olmaya ʿāşıḳıñı derd ile giryān ėdesin
Ey ṭabīb luṭf ėdesin derdime dermān ėdesin
Teşne-i ḳand-i lebiñ laʿl-i ʿizārıñla ṣuvar
Ki derūn āteş-i hecriñde ḥarāretle yanar

4. Bend

Ey şah, aşkının yolunda feryat figan ettiğim için bana acı, bu kederli gönlüm için yardım et. Seher vakti ah etmeyi zaman zaman âdet edindiğim için, aşkımın kitaplarını şerh eyleyen üstadım için; Ey beyim, sana hâlimi sundukça ettiğim feryat için, âşıklarının şerhi[nin bulunduğu deftere] kaydettiğin ismim için, sana köle olup emrine boyun eğdiğim için, senin yolunda can sermayesini vermeyi ben bulduğum için; Ey padişahım, lütuf bakışıyla ağlayıp inlememe bir bak. Şu perişan hâlime nazar et.

5. Bend

Lütuf kapında Sırrî kulunu kapıcı edesin. [Onu] vaslının yatak odasına götürüp misafir edesin. Beni [sevgiliye] kavuşma cevrinin nimetleriyle bahtiyar edesin. Bir dem olmaz [der isen], hemen her gece ihsan edesin. Yanağının ve lal [renkli dudağının] susuzluğunu sadece bana emredesin. [Beni] bazen kavuşma meclisinde [seni] yedirip içiren ve neşeli [biri] edesin. Âşığını dertle ağlayan biri etme. Ey tabip, lütfedip derdime derman edesin. [Ey sevgili], dudağının şekerine susamış [beni] yanağının lali ile sula, çünkü kalp ayrılık ateşinde hararetle yanar.

-132-

Taḳsīm-i ʿĀşıḳān Naẓīre-i Mīr Rāşid

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Ḫūbānıla ḫoş demde ol ʿāşıḳ seniñ olsun
   Dildār elemi baña muṭābıḳ benim olsun

31b 2. Demdir süregör ẕevḳ dem-ā-dem seniñ olsun
   Mestāne süzen gözleri bādem benim olsun

3. Sünbülleri ter bāġıla bostān seniñ olsun
   Cānān iliniñ ḫˇār-ı muġaylān benim olsun

4. Meh-tāb [u] ṣafā meclis-i dil-keş seniñ olsun
   Destinde ʿaraḳ sāḳī-i mehveş benim olsun

5. Bāġlarda olan serv-i ḫırāmān seniñ olsun
   Ṣaḥrāda gezen sürmeli ceylān benim olsun

6. Ṣoḥbet demi muṭrible rebāb ney seniñ olsun
   Çār-pāre-ı raḳḳāṣla tek mey benim olsun

7. Dildāra gidüp gelmege ʿādet seniñ olsun
   Tek ġam güzerān eyleye sāʿat benim olsun

8. Pür şevḳ ü ṣafā ṣoḥbet-i yārān seniñ olsun
   Ben istedigim gözleri mestān benim olsun

9. İstersen eger ḳāmet-i ʿarʿar seniñ olsun
   Fettān ise de ḳaddi muḳaṣṣar benim olsun

---

132. Şiir (Musarra Gazel)

1. Ey âşık, güzeller ile hoş vakit geçir, senin olsun. Sevgilinin kederi [ise] bana uygun, benim olsun.
2. Neşe içinde bir hayat sür, zevk daima senin olsun. Sarhoşça süzen gözleri badem [sevgili] benim olsun.
3. Sünbülleri taze bağ ile bostan senin olsun. Sevgilinin yaşadığı şehrin dikenli kıymetsiz ağacı benim olsun.
4. Eğlence ve sefa dolu, gönül çekici meclis senin olsun. Ay gibi [parlayan] saki, elinde rakı ile benim olsun.
5. Bahçelerde olan edalı servi senin olsun. Çölde gezen sürmeli ceylan benim olsun.
6. Sohbet vaktinde; çalgıcı, keman [ve] ney senin olsun. Sadece rakkas zili ile şarap benim olsun.
7. Sevgiliye gidip gelme adeti senin olsun. Gamımı geçirecek bir saat benim olsun.
8. Zevk ve sefa dolu sevgililerin sohbeti senin olsun. Benim istediğim gözleri baygın benim olsun.
9. Eğer istersen servi boylu senin olsun. [Her ne kadar] fitneci ise de boyu kısa [sevgili] benim olsun.

10. Ol ḥoḳḳa dehānındaki maʿcūn seniñ olsun
Siḥr ėdici çeşmindeki efsūn benim olsun

11. Ferḫāl ile sünbül gibi kākül seniñ olsun
Gönlüm gibi başındaki püskül benim olsun

12. Var sen de begim istediğiñ hep seniñ olsun
Billūr gibi gerden ile ġabġab benim olsun

13. Dürdāne-i dendān ile hem fem seniñ olsun
Yaġmāya vėren ʿaḳlımı perçem benim olsun

14. Gülzār-ı cemālindeki güller seniñ olsun
Ārāyiş-i ḥüsn ėdici eller benim olsun

15. Esvāḳ-ı muḥabbetdeki aṣlı seniñ olsun
Pāzār-ı ḥaḳāyıḳdaki vaṣlı benim olsun

16. Germābede gül yüzlü o dil-ber seniñ olsun
Rūyundaki şebnem gibi dürler benim olsun

17. Endāmını ṣar sīneye bī-şekk seniñ olsun
ʿEntāri yelek ṭon ile gömlek benim olsun

18. Taḳsīmde ḫaṭā var ise al hep seniñ olsun
32a Sırrī dėdigi şūride-meşreb benim olsun

10. O hokka ağzındaki macun senin olsun. Sihir yapan gözündeki efsun benim olsun.
11. [Sevgilinin] düz saçı ile sünbül gibi [kıvrımlı olan] kakülü senin olsun. Başındaki gönlüm gibi [karışık olan] püskül benim olsun.
12. Beyim, sen de var [git], istediğin ne varsa hep senin olsun. Cam gibi [şeffaf] gerdan ile [sevgilinin] çene altı benim olsun.
13. Dişlerin inci tanesi ile ağız senin olsun. Aklımı yağmaya veren perçem benim olsun.
14. Güzelliğinin gül bahçesindeki güller senin olsun. Güzellik süsünü yapan eller benim olsun.
15. [Sevgilinin] muhabbet çarşılarındaki aslı senin olsun. Hakikatlerin pazarındaki vaslı benim olsun.
16. Hamamdaki o gül yüzlü dilber senin olsun. Yüzündeki çiğ tanesi gibi inciler benim olsun.
17. Vücudunu sineye sar, şüphesiz senin olsun. Elbise, yelek, giysi ile gömlek benim olsun.
18. Bölmede hata var ise al hep senin olsun. Sırrî denilen perişan hâlli benim olsun.

-133-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

I

Ey cenāb-ı kibriyā-yı Rabb ẕī-ʿilm-i ʿalīm
V'ey ʿaẓīmü'ş-şān-ı erḥam ẕāt-ı Ḫallāḳ-ı kerīm
Ey Cevād [u] Ḥayy [u] Sübḥān kān-ı elṭāf-ı ʿamīm
Aʿlem-i muṭlaḳ ki sensin ey Ḫüdāvend-i ḳadīm
Ḫāne-i ḳalbim ḫarāb ėtmişdurur nefs-i leʾīm
Ḳıl teraḥḥum tā ola taʿmīr bu ḳalb-i selīm

II

Deşt-i ʿiṣyān içre şaşmış ḳalmışım ben yā İlāh
Ey ʿaceb müşkildir işler luṭfuñ olmazsa penāh
Ḥamdüli'llāh kim ṭarīḳim saña olmuş rāst-ı rāh
Andan özge bilmezem yol ėtmezem ġayra nigāh
Ḫāne-i ḳalbim ḫarāb ėtmişdurur nefs-i leʾīm
Ḳıl teraḥḥum tā ola taʿmīr bu ḳalb-i selīm

133. Şiir (Müseddes-i Mütekerrir)

1. Bend

Ey şeref ve azamet sahibi Allah, âlimlerin en ilim sahibi. Ve ey pek merhametli, şanı yüce, cömertlik sahibi ve yaratıcı olan. Ey eksiksiz, mükemmel sıfatlar sahibi, daima canlı, çok ihsan eden, umuma ait lütufların kaynağı. Ey başlangıcı olmayan sahip, sensin varlığı bir şarta bağlı olmayan ve en iyi bilen. Alçak nefis, kalp evimi harap etmiştir. Bana merhamet et ki, bu ayıp ve kusurlardan beri olan kalp tamir olsun.

2. Bend

Ey Allah'ım, ben isyan çölü içinde şaşmış kalmışım. Senin iyiliğin sığınak olmasa işler kim bilir ne zordur. Allah'a şükürler olsun ki yolum, sana [göre] yolun doğrusu olmuştur. Ondan başka yol bilmem, başkasına bakmam. Alçak nefis, kalp evimi harap etmiştir. Bana merhamet et ki, bu ayıp ve kusurlardan beri olan kalp tamir olsun.

III

Gāh olur ümīd-i luṭfuñ ḳalbim eyler inbisāṭ
Gāh olur kim ḫavf-ı seyyi'ātım eyler iḫtilāṭ
Cürm-i ʿiṣyānım ṭarīḳim eylemeden irtibāṭ
Ey benim Ġaffār u erḥam Rabbim *ihdina'ṣ-ṣırāṭ*
Ḫāne-i ḳalbim ḫarāb ėtmişdurur nefs-i leʾīm
Ḳıl teraḥḥum tā ola taʿmīr bu ḳalb-i selīm

IV

Cürmüm ʿafv eyle biḥaḳḳın *ḳul hüvallāhü eḥad*
Ben ki cürmüm muʿterifim ṣarılursa bī-ʿaded
Bende-i dergāhıñım baḫş ėt günāhım yā Ṣamed
El meded ey kān-ı iḥsān ey ġanī Mevlā meded
Ḫāne-i ḳalbim ḫarāb ėtmişdurur nefs-i leʾīm
Ḳıl teraḥḥum tā ola taʿmīr bu ḳalb-i selīm

V

32b Şān-ı ism-i aʿẓamıñ içün İlāhe'l-ʿālemīn
Müstecāb eyle duʿāsın Sırrī-i ʿabd-ı kemīn
Eyleme ḥālim perīşān olıcaḳ yevmü'l-ḥazīn
Ol zamān bu bende-i zāra ḥabībiñ ḳıl muʿīn
Ḫāne-i ḳalbim ḫarāb ėtmişdurur nefs-i leʾīm
Ḳıl teraḥḥum tā ola taʿmīr bu ḳalb-i selīm

---

3. Bend
Kâh olur yardım ümidin kalbimi ferahlatır. Kâh olur ki, [içime] günahlarımın korkusu karışır. Ey benim bağışlayıcı ve merhametli Rabbim, isyanımın günahı yolumu bağlamadan "Bizi doğru yola ulaştır." Alçak nefis, kalp evimi harap etmiştir. Bana merhamet et ki, bu ayıp ve kusurlardan beri olan kalp tamir olsun.

4. Bend
"De ki; o Allah birdir." hakkı için günahımı affet. İtiraf ediyorum ki sayısızca günahım etrafımı sarmıştır. Ey hiçbir şeye muhtac olmayan Allah'ım, dergâhının kölesiyim, günahımı bağışla. Ey ihsan kaynağı yardım et, ey varlıklı Allah'ım yardım et. Alçak nefis, kalp evimi harap etmiştir. Bana merhamet et ki, bu ayıp ve kusurlardan beri olan kalp tamir olsun.

5. Bend
Âlemlerin İlahı, yüce isminin şanı için aciz kulun Sırrî'yi duası kabul görmüşlerden eyle. O hüzünlü gün geldiğinde hâlimi perişan eyleme. Sevgilin [Hz. Muhammed'i] vakit geldiğinde bu zayıf kuluna yardımcı kıl. Alçak nefis, kalp evimi harap etmiştir. Bana merhamet et ki, bu ayıp ve kusurlardan beri olan kalp tamir olsun.

-134-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - -/.- - -/.- - - /.- - -

I

İlāhī aʿlem-i muṭlaḳ ki sensin çün suʾālimden
Saña feyż[i] emir ėtdim tevekkül birle bālimden
Bilir yoḳ senden özge kimseler hiç ḥasta ḥālimden
Saña maʿlūmdur aḥvālim perīşānım maḳālimden
Enīs ėtdim seniñ ẕikriñ bu fikr-i pür-melālimden
Beni dūr eyleme yā Rab kerem ḳıl ḥasb-i ḥālimden

II

Ḫüdāyā ismiñ olmuş mūnisim feryādımızdır hū
Yedimde dāmen-i *lā taḳneṭü* imdādımızdır hū
Marīż-i ʿaşḳına hergīz devā-yı dādımızdır hū
Ḫarāb olmuş göñüller mülkünü ābādımızdır hū
Enīs ėtdim seniñ ẕikriñ bu fikr-i pür-melālimden
Beni dūr eyleme yā Rab kerem ḳıl ḥasb-i ḥālimden

III

Ṭabīb-i ḳalbim ol ẕātıñdır esmā-yı şerīf merhem
Biḥamdillah ki tevḥīdiñ olupdur göñlüme hem-dem
Bilirsin külli şeyʾin sensin ancaḳ erḥam u aʿlem
Sañadır nāle vü feryādımız ṣubḥ u mesā her dem
Enīs ėtdim seniñ ẕikriñ bu fikr-i pür-melālimden
Beni dūr eyleme yā Rab kerem ḳıl ḥasb-i ḥālimden

---

134. Şiir (Müseddes-i Mütekerrir)

1. Bend

Ey Allah'ım, varlığı başka bir şeye bağlı olmayan, daha iyi bilen sensin. Gönülden tevekkülle sana .....[?] ettim. Senden başka hiç kimseler hasta hâlimi bilmez. Hâlim [ve] perişanlığım sözlerimden sana malumdur. Sıkıntı dolu düşüncelerimden [ötürü] senin zikrini dost edindim. Ey Allah'ım, müsaade et [ve seninle] dertleşmekten beni uzak eyleme.

2. Bend

Ey Allah'ım ismin dostum olmuştur, hû bizim feryadımızdır. Hû yardım talebimizdir, "Ümidini kesme." [ayetinin] eteği elimdedir. O, aşk hastasının şikayetlerinin devasıdır. O, harab olmuş gönüller ülkesini ihyamızdır. Sıkıntı dolu düşüncelerimden [ötürü] senin zikrini dost edindim. Ey Allah'ım, müsaade et [ve seninle] dertleşmekten beni uzak eyleme.

3. Bend

O zatın kalbimin doktorudur, şerefli isimlerin [ise] merhem. Allah'a şükürler olsun ki tevhidin gölüme arkadaş olmuştur. Her şeyi bilirsin, çok merhametli ve en iyi bilen ancak sensin. Sabah ve akşam her zaman sızlanma ve feryadımız sanadır. Sıkıntı dolu düşüncelerimden [ötürü] senin zikrini dost edindim. Ey Allah'ım, müsaade et [ve seninle] dertleşmekten beni uzak eyleme.

IV

Ḳabūl eyle münācātım meded yā ḳāḍıyü'l-ḥācāt
Duʿāsın müstecāb eyle ḳuluñ yā semʿiyü'd-daʿvāt
33a Eger luṭfuñ ėrişmezse neye müncer ola ḥālāt
Neden taḳrīb-i ḥażret ėde bu cürmüm beni heyhāt
Enīs ėtdim seniñ ẕikriñ bu fikr-i pür-melālimden
Beni dūr eyleme yā Rab kerem ḳıl ḥasb-i ḥālimden

V

Derūnumda Muḥammed'dir muḥabbet mülkünüñ şāhı
Ḥabīb-i kibriyādır hem saʿādet burcunuñ māhı
Şefīʿ eyle bu Sırrī bendesine ol şehenşāhı
Cemiʿ-i kāʾinātıñ ey olan ḥālinden Āgāhı
Enīs ėtdim seniñ ẕikriñ bu fikr-i pür-melālimden
Beni dūr eyleme yā Rab kerem ḳıl ḥasb-i ḥālimden

4. Bend
Ey ihtiyaçları karşılayan, yardım et, yakarışımı kabul eyle. Ey duaları işiten, kulunu duası kabul olmuşlardan eyle. Eğer yardımın erişmeyecekse haller neye varır? Bu günahımla hazretine yakın olmam mümkün mü! Sıkıntı dolu düşüncelerimden [ötürü] senin zikrini dost edindim. Ey Allah'ım, müsaade et [ve seninle] dertleşmekten beni uzak eyleme.

5. Bend
Gönlümde muhabbet ülkesinin padişahı Hz. Muhammed'tir. [Hem] büyüklerin sevgilisi hem de saadet yıldızlarının ayıdır. Ey kâinatın tümünün hâlinden haberi olan [Allah], o en büyük padişahı bu Sırrî kuluna şefaatçı eyle. Sıkıntı dolu düşüncelerimden [ötürü] senin zikrini dost edindim. Ey Allah'ım, müsaade et [ve seninle] dertleşmekten beni uzak eyleme.

-135-

Naẓīre-i Ḥażret-i Fużūlī

Mef'ūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

--./-.-./.--./-.-

I

Hādī güzel naḳış nigār ėtmişdir āferīn
Gördüm ki tekyegāh-ı ʿaşḳ içre o nāzenīn
Teşrīf-i ʿāşıḳānıñ ėdüp oldu hem-nişīn
Ṣordum o māh mānendine dil ʿaşḳıla ḥazīn
Ḥüsnüñ bahār-ı bāġ-ı İrem'dir dėdim dėdi
Yoḳ būstān-ı feyż-i nigāhıñdurur seniñ

II

Ḳıldım nigāh o māhveşe āh ėtdim aġladım
Ėtdim revān göz yaşımı ʿummāna çaġladım
Göñlüm o ʿaşḳ-ı yāra anda pekçe baġladım
Başdım güvāh āteşini baġrımı ṭaġladım
Eşkim ki cūybārdır nemdir dėdim dėdi*
Āṣār-ı farṭ-ı cūşiş-i āhıñdurur seniñ

III

Bendim girih-i çīn-i Ḫoten kākülüñdurur
ʿAḳlım alan o tār-ı zülf sünbülüñdurur
Ṣabrım gideren hep ʿiẕār-ı gül gülüñdurur
Feryād ėden ey ʿārıż-ı gül bülbülüñdurur
33b Ḫāliñ nuḳūş-ı dilde elemdir dėdim dėdi
Ol ışṭırāb-ı dāġ-ı siyāhındurur seniñ

---

135. Şiir (Müseddes-i Müzdevic)

1. Bend

Doğru yolu gösteren [Allah, sevgiliyi] güzel suretlendirmiş aferin! Aşk tekkesi içinde o hoş edalı sevgiliyi gördüm ki, âşıklarını şereflendirip [onlarla] arkadaş oldu. Gönül aşkla hüzünlü olarak o ay benzerine sordum, "Güzelliğin İrem bağlarının baharı mıdır?" dedim. "Hayır, o senin bakışının bereketli bahçesidir." dedi.

* Bozuk vezin.

2. Bend

O ay gibi [sevgiliye] baktım, ah edip ağladım. Çağlayarak gözyaşımı denize yürüttüm. O zaman gönlümü sevgilinin aşkına sıkıca bağladım. Şahitlik ateşini basıp bağrımı dağladım. "Gözyaşım nehirdir, nemdir." dedim. "Ahının çoğalıp fazlalaşmasının işaretidir." dedi.

3. Bend

[Beni] bağlayan Hoten kıvrımının düğümü kakülündür. Akılımı alan saç teli senin sünbülündür. Hep sabrımı tüketen gül yanağı senin gülündür. Ey gül yanaklı, feryat eden [senin dertli] bülbülündür. "Senin benin gönül nakışlarında bir elemdir." dedim. "O senin siyah yaranın acısıdır." dedi.

IV

Gönlüm o bend-i perçeminde beste eyledim
Güyā ki gül-i hengām gül-i ter deste eyledim*
Her āh ki ėtdimse o çeşm-i meste eyledim**
Şāyed ki incinir dėyü āheste eyledim
Kākül müdür yā mīg-i sitemdir dėdim dėdi
Hep dūdmān-ı nār-ı külāhıñdurur seniñ

V

Gitdi o māh ḳaldı serimde nār-ı iftirāḳ***
Yaḳdı şerār-ı ʿaşḳ derūnum ėtdi iḥtirāḳ
Ėtdi ʿurūc-ı āsumān sūzān-ı iştiyāk
Sırrī taḥassürde ėdüp ʿaşḳıla intiṭāḳ
Bu meşʿal-i ġam serde ne ġamdır dėdim dėdi
Āteş-feşān-ı berḳ güvāhıñdurur seniñ

* Bozuk vezin.
** Bozuk vezin.

4. Bend

Gönlümü o perçeminin düğümünde bağladım. Güya ki mevsimin gülü, taze gül topladım. Ne kadar ah ettimse o süzgün göze eyledim. Şayet ki incinir diye [ahımı da] yavaş yavaş ettim. "[Bu gözümün önünde gördüğüm] kakül müdür yoksa sitem sisi midir?" dedim. "Hep [başındaki] külahının ateş ocağıdır." dedi.

*** Bozuk vezin.

5. Bend

O ay [gibi sevgili] gitti, başımda ayrılık ateşi kaldı. Aşk kıvılcımları içimi tutuşturup yaktı. Arzu ateşi gökyüzüne yükseldi. Sırrî aşk ile hasret çekip kemer kuşandı. "Başımdaki bu gam kandili ne [acayip bir] derttir?" dedim. "[O] ateş saçan yıldırım senin şahidindir." dedi.

-136-

Merṣiyye-i Ḥażret-i İmām

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

I

Her sāl ki ger devr ėde çün ola muḥarrem
Feryād ėde hep ḫalḳ-ı cihān eyleye mātem
Her bār ki muḥarrem ola giryān ola ʿālem
Lāyıḳ mı ḫūn-ālūd ola sulṭān-ı muʿaẓẓam
Her gāh ki muḥarrem gele ʿālem ola ebkem
Lāyıḳ mı belālar çeke ol şāh-ı mükerrem
Ol māh-ı muḥarremde neler işledi Yezīd
Şeyṭandan eşed ẓālim [ü] melʿūn [u] muʿannid

II

Ey māh-ı muḥarrem ḳanı evlād-ı Muṣṭafā
Ey māh-ı muḥarrem ḳanı ikbār-ı Murtażā
Ey māh-ı muḥarrem ḳanı gülpençe-i Zehrā[**]
Ey māh-ı muḥarrem ḳanı nūreyn-i müsemmā
34a Ey māh-ı muḥarrem ḳanı sulṭān-ı Kerbelā
Ey māh-ı muḥarrem ḳanı yā bāʿiṯ-i ḫużvā [?]
Ol şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā ḳanı
Ol ṣābir-i hep cevr [ü] cefā her belā ḳanı

---

136. Şiir (Müsemmen-i Müzdevic)

1. Bend

Her yıl dönümü olup muharrem [ayı] geldiğinde, kâinat halkı hep feryat edip matem eyler. Her zaman muharrem geldiğinde tüm âlem gözyaşı döker. Koskoca sultanın kana bulanması layık mıdır? Her muharrem [ayı] geldiğinde tüm âlem dilsiz olur. O muhterem padişahın belalar çekmesi layık mıdır? Yezid o muharrem ayında neler yaptı! [Yezid] şeytandan da inatçı, lanetli ve zalim[dir].

[**] Metinde "كلننجه" şeklinde yazılmıştır.

2. Bend

Ey muharrem ayı, Mustafa'nın evlatları nerede? Ey muharrem ayı, Hz. Ali'nin büyüklüğü nerede? Ey muharrem ayı, gülpençe [çiçeği gibi güzel olan] Zehra nerede? Ey muharrem ayı, isimlendirilmiş nur nerde? Ey muharrem ayı, Kerbela'nın Sultanı nerde? Ey muharrem ayı, huzvaya[?] bais olan nerede? O Kerbela Çölü şehitlerinin şahı nerede? O her belaya, eziyet ve cefaya sabreden nerede?

III

Ey deşt-i ker belālar belāsı Kerbelā feryād*
Şāhān-ı şehīdāna ʿaceb olmamış imdād
Ol ḫāk-ı zemīniñ Ḫüdā hep eyleye ber-bād
Ber-bād ola bā-ḳavm-ı Yezīd olmasun ābād
Bī-dād-ı felek ėtmedi çün Sırrī meded dād
Evlād u ḫavātīn niçün eyledi nā-şād
Ol vāḳıʿada olsa idi Ḥaydar-ı Kerrār
Ol maʿrekede dönse idi tīġ-ı Ẕü'l-fikār

-137-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel ..--/..--/..--/..-

I

Dehen-i ġoncadan ey gül niçe nālān olayım
Ḳıl naẓar ḥālime inṣāf ise her ān olayım
Pīş-i nāzıñda şehā ḫākile yeksān olayım
Ḫāk-i rāhıñda varup ṭob gibi ġalṭān olayım
Yāra merhem dėdim ol sīneme ʿüryān olayım
Al ḳuzum ḳoynuña ḳoç başına ḳurbān olayım

II

Murġ-ı göñlüm ḳafes-i zülfüñe bend ėtmiş iken
Girih-i ṭurrañı tekrār kemend ėtmiş iken
Vaʿde-i vuṣlatıñ ey lebleri ḳand ėtmiş iken
ʿArż-ı ḥālim saña ey şāh-ı levend ėtmiş iken
Yāra merhem dėdim ol sīneme ʿüryān olayım
Al ḳuzum ḳoynuña ḳoç başına ḳurbān olayım

* Bozuk vezin.

3. Bend

Ey kötü çöl, belalar belası Kerbela, medet! Acaba şehitlerin şahlarına yardım eden olmamış mı? Allah zeminindeki toprağı harap etsin! Yezid'in kavmi iyilik yüzü görmesin, berbat olsun! Ey Sırrî, feleğin adaletsizliği insaf etmediği için çocuk ve kadınlar niçin mahzun oldu. [Keşke] o olay sırasında döne döne savaşan [Hz. Ali] olsaydı. [Keşke] Zülfikar kılıcı o savaşta dönseydi.

137. Şiir (Müseddes-i Mütekerrir)

1. Bend

Ey gül, gonca ağızdan [ötürü] daha ne kadar inleyeyim? Hâlime bakıp insaf edeceksen her an [inlemeye devam edeyim.] Ey padişah, nazının huzurunda yerle bir olayım. Yolunun toprağına varıp top gibi yuvarlanayım. Sevgiliye; ben çıplak olayım, sen de sineme merhem ol, dedim. Ey kuzum beni koynuna al, koç başına kurban olayım.

2. Bend

III

Būy-ı zülfüñ olamaz nāfe-i müşgīn-i Ḫoten
Yeri var çeşmiñe reşk eylese ceylān-ı Yemen
34b Ḳavs-i ebrūda çeküp çille-i ʿaşḳ yayını ben
Siper-i sīnede yer eyleyecek tīr-i fiten
Yāra merhem dėdim ol sīneme ʿüryān olayım
Al ḳuzum ḳoynuña ḳoç başına ḳurbān olayım

IV

Ne ʿacebdir saña ben göñlümü vėrdim göricek
ʿĀşıḳımdır demediñ sen rūy-ı zerdim göricek
Diñle taḳrīr ėdeyim hep saña derdim göricek
Saña senden şehā şekvālar ėderdim göricek
Yāra merhem dėdim ol sīneme ʿüryān olayım
Al ḳuzum ḳoynuña ḳoç başına ḳurbān olayım

V

Diñle gel nālelerim ey meh-i enver şeb [ü] rūz
Kütüb-ı ʿaşḳı saña şerḥ ėdeyim Sırrī henüz
Ġam [u] miḥnet niçe biñ cevr [ü] sitem bir niçe yüz
Dāġ-ı sīnem göricek hecr[iñi] başdıñ yine ṭuz
Yāra merhem dėdim ol sīneme ʿüryān olayım
Al ḳuzum ḳoynuña ḳoç başına ḳurbān olayım

Gönül kuşumu saçının kafesine bağlamışken saçının düğümünü tekrar [bana] kement etmişken; ey dudakları şeker [sevgili], [bana] kavuşma vaadini vermişken; ey boylu boslu güzel, sana hâlimi arzetmişken, sevgiliye; ben çıplak olayım, sen de sineme merhem ol, dedim. Ey kuzum beni koynuna al, koç başına kurban olayım.

3. Bend

Hoten'in güzel kokulu miski senin saçının kokusu[na denk] olamaz. Yemen ceylanı senin gözlerini kıskansa yeri var. Ben [sevgilinin] yay kaşında aşk çilesini çekince, fitnelerin oku sine siperimde yer eyleyecek. Sevgiliye; ben çıplak olayım, sen de sineme merhem ol, dedim. Ey kuzum beni koynuna al, koç başına kurban olayım.

4. Bend

Ne acayiptir ki ben seni görünce gönlümü verdim. Sen [ise] sarı yüzümü görünce, [bu benim] âşığımdır, demedin. Dinle [de] seni görünce derdimi hep anlatayım. Ey padişah, görünce sana senden şikayetler ederdim. Sevgiliye; ben çıplak olayım, sen de sineme merhem ol, dedim. Ey kuzum beni koynuna al, koç başına kurban olayım.

5. Bend

Ey parıldayan ay, gel sabah akşam iniltilerimi dinle. Ey Sırrî, şimdi sana aşk kitaplarını izah edeyim [ki, onlarda] nice bin gam ve eziyet, nice yüzlerce sıkıntı ve sitem [vardır.] Ey ayrılık, sinemdeki yarayı görünce ayrılığını tuz (gibi) bastın. Sevgiliye; ben çıplak olayım, sen de sineme merhem ol, dedim. Ey kuzum beni koynuna al, koç başına kurban olayım.

-138-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

I

Yoḳ mu inṣāfıñ eyā çarḫ-ı sitemkār ne bu ġam
Ẓalūmuñ çıḳdı ʿalā ehline oldu aʿlem
Yoḳ mu ārām-ı cefā ḳılmaġa vaḳtiñ bir dem
Niçe bir cevriñ ile çekdiresin derd ü elem
Ṭutasın keşmekeş-i dest-i sitemle ẕeḳanım
Aḳıdup seyl-i beyābān ėdesin gözde nemim

II

Ya bu lāyıḳ mı ki ġurbetde düşüp ḫāk olayım
Hem-dem-i seng-i miḥen ḫᵛār ile hāşāk olayım
Ḳomayıñ çirk-i ġamıñdan dem ola pāk olayım*
Ne olur bir gün olup ben de feraḥnāk olayım
35a Ṭutasın keşmekeş-i dest-i sitemle ẕeḳanım
Aḳıdup seyl-i beyābān ėdesin gözde nemim

III

Yıḳıl ey çarḫ-ı kühen ben ṭurayım bunda ya sen
Niçe bir çekdiresin ehl-i dile derd ü miḥen
Ṭop-ı cevriñ çeke mi ṣanma ki her burc-ı beden
Niçün erbāb-ı dile her dem olasın düşmen
Ṭutasın keşmekeş-i dest-i sitemle ẕeḳanım
Aḳıdup seyl-i beyābān ėdesin gözde nemim

---

138. Şiir (Müseddes-i Mütekerrir)

1. Bend

Ey sitemli felek, acaba senin insafın yok mu, ne bu gam! Eziyetlerin gökyüzü ehline çıkıp çok iyi bilindi. Bir an cefaya ara vermeye vaktin yok mu? Eziyetin ile dert ve elemi daha ne kadar çektireceksin? Sitem elinin keşmekeşiyle ağzımı tutasın. Gözümdeki yaşı akıtıp çöl seli [gibi şiddetli] edesin.

* Metinde "قومك" şeklinde yazılmıştır.

2. Bend

Ya bu layık mı ki gurbette düşüp toprak olayım. Mihnet taşlarıyla arkadaş olup süprüntüye döneyim. [Üzerimde] gam kirinden bırakmayın, bazen de temiz olayım. Ne olur bir gün ben de mesut olayım. Sitem elinin keşmekeşiyle ağzımı tutasın. Gözümdeki yaşı akıtıp çöl seli [gibi şiddetli] edesin.

3. Bend

Yıkıl ey eski felek, ya sen dur, ya ben durayım. Gönül ehline daha ne kadar dert ve üzüntü çektireceksin. Her kalenin burcu senin eziyet toplarına dayanır sanma. Gönül ehline neden her zaman düşman olasın. Sitem elinin keşmekeşiyle ağzımı tutasın. Gözümdeki yaşı akıtıp çöl seli [gibi şiddetli] edesin.

IV

Niçe bir eyleyesin ʿaksine devrān ey çerḫ
Niçe bir eyleyesin derdile aḫzān ey çerḫ
Yerde ḳalmaz şerer-i āh-ı maẓlūmān ey çerḫ
Kendin olmaz mı ṣanırsın ki perīşān ey çerḫ
Ṭutasın keşmekeş-i dest-i sitemle ẕeḳanım
Aḳıdup seyl-i beyābān ėdesin gözde nemim

V

Ḥaḳḳ'a tevfīż-i umūr eyledim Sırrī dükeli
Minnetim yoḳ saña bil çekmezem hergīz ḫaceli
Bundan öte dėmezem bir cān içün saña belī
Sūz-ı āhım eṣeri bende de var seyf-i ʿAlī
Ṭutasın keşmekeş-i dest-i sitemle ẕeḳanım
Aḳıdup seyl-i beyābān ėdesin gözde nemim

-139-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

I

Ḥamdüli'llāh faḳra faḫr ėtmekdurur muʿtādımız
Ḳādirīyiz Bāzü'l-Eşheb pīrimiz üstādımız
Murtażānıñ çākerīyiz Ḳādirīdir adımız
Ḳuṭb-ı ʿālem bendesiyiz Ḳādirīyiz Ḳādirī
Rāh-ı Ḥaḳ'dır yolumuz Müştāḳ'dan irşādımız

---

4. Bend
Ey felek, daha ne kadar tersine döneceksin. Ey felek, [bizi] daha ne kadar dert ile hüzünlü eyleyeceksin. Ey felek, zulüm görenlerin ahının kıvılcımı yerde kalmaz. Ey felek, kendini perişan olmaz mı sanırsın. Sitem elinin keşmekeşiyle ağzımı tutasın. Gözümdeki yaşı akıtıp çöl seli [gibi şiddetli] edesin.
5. Bend
Ey Sırrî, işleri bütünüyle Allah'a teslim eyledim. [Ey felek] bil ki sana minnetim yoktur, asla mahcupluk çekmem. Bundan sonra bir can [ım kaldı, onun] için sana [ve senin isteklerine] evet demem. Ah ateşimin eseri [olarak] bende de Hz. Ali'nin kılıcı var. Sitem elinin keşmekeşiyle ağzımı tutasın. Gözümdeki yaşı akıtıp çöl seli [gibi şiddetli] edesin.

139. Şiir (Muhammes-i Mütekerrir)
1. Bend
Allah'a şükür ki fakirlikle övünmek adetimizdir. Kadiriyiz; pirimiz, üstadımız, Abdülkadir Geylânî'dir. Hz. Ali'nin kölesiyiz, Kadiridir adımız. Âlemin kutbunun(devrinin en büyük mürşidi) kölesiyiz, Kadiriyiz Kadiri. Yolumuz Allah'ın yoludur, [bize] doğru yolu gösteren ise Hz. Müştak'tır.

II

35b Biz ṭarīḳat ehliyiz Geylānī serverdir bize
Hem ḥaḳīḳat rāhına ḥaḳḳā ki rehberdir bize
Rind-i ʿaşḳız Ḥażret-i Müştāḳ dil-berdir bize
Ḳuṭb-ı ʿālem bendesiyiz Ḳādirīyiz Ḳādirī
Rāh-ı Ḥaḳ'dır yolumuz Müştāḳ'dan irşādımız

III

Pīre peyrev olmuşuz kim reh-nümā-yı Ḥaḳ odur
Çeşm-i sālik içre nūr-ı pür-żiyā-yı Ḥaḳ odur
Gözleriz mürşid rıżāsın kim rıżā-yı Ḥaḳ odur
Ḳuṭb-ı ʿālem bendesiyiz Ḳādirīyiz Ḳādirī
Rāh-ı Ḥaḳ'dır yolumuz Müştāḳ'dan irşādımız

IV

Ravża-yı cennetdurur devrānımız Müştāḳ-ı gül
Ġonca-yı bāġ-ı melāḥat tācımız Müştāk-ı gül
O riyāż-ı cennet içre bülbülüz Müştāk-ı gül
Ḳuṭb-ı ʿālem bendesiyiz Ḳādirīyiz Ḳādirī
Rāh-ı Ḥaḳ'dır yolumuz Müştāḳ'dan irşādımız

V

Tā ezel cüz-ḫ̮ān-ı ʿaşḳız dersimiz ism-i Celāl
Şerḥ-i bülbül gibi dil [illegible] Müştāḳ-ı cemāl [?]
Sırrī ḥaḳdır ḳavlimiz kim ġayrı olmaz ḳīl ü ḳāl
Ḳuṭb-ı ʿālem bendesiyiz Ḳādirīyiz Ḳādirī
Rāh-ı Ḥaḳ'dır yolumuz Müştāḳ'dan irşādımız

---

2. Bend
Biz tarikat ehliyiz, Geylânî reistir bize. Gerçekten hem hakikat yoluna, [hem de] bize rehberdir. Aşk rindiyiz, Müştak hazretleri bize dilberdir. Âlemin kutbunun (devrinin en büyük mürşidi) kölesiyiz, Kadiriyiz Kadiri. Yolumuz Allah'ın yoludur, [bize] doğru yolu gösteren ise Hz. Müştak'tır.

3. Bend
Şeyhin peşine takılmışız çünkü Allah yolunun göstericisi odur. Müritlerin gözü içindeki Allah'ın ışık dolu nuru odur. Mürşidimizin rızasını gözleriz, çünkü Allah'ın rızası da odur. Âlemin kutbunun(devrinin en büyük mürşidi) kölesiyiz, Kadiriyiz Kadiri. Yolumuz Allah'ın yoludur, [bize] doğru yolu gösteren ise Hz. Müştak'tır.

4. Bend
Ey gül Müştak, devranımız cennetin bahçesidir. Ey gül Müştak, tacımız güzellik bahçesinin goncasıdır. Ey gül Müştak, biz cennet bahçeleri içinde bülbülüz. Âlemin kutbunun(devrinin en büyük mürşidi) kölesiyiz, Kadiriyiz Kadiri. Yolumuz Allah'ın yoludur, [bize] doğru yolu gösteren ise Hz. Müştak'tır.

5. Bend
Ezelden beri aşkın cüz okuyanıyız, dersimiz Allah'ın ismidir. .....[?] Ey Sırrî, [bizde] dedikodu [ve boş söz] olmaz, sözümüz hep Allah'tır. Âlemin kutbunun(devrinin en büyük mürşidi) kölesiyiz, Kadiriyiz Kadiri. Yolumuz Allah'ın yoludur, [bize] doğru yolu gösteren ise Hz. Müştak'tır.

-140-

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - -/.- - -/.- - - /.- - -

I

Metāʿ-ı vaṣl-ı dildārım bugün pāzār-ı ḥasretde
Ararken naḳd-i cān elde göñül sūḳ-i muḥabbetde
Düşürdüm tuḥfe-i ʿaḳlım serim ġalṭān-ı firḳatde
Egerçi ṣūretā cismim gezer keṣretde ülfetde
Velākin hūş [u] dil cümle yed-i yaġmāda sirḳatde

II

Görünce yüz vėrüp ḳıldı beni ol ḥüsnüne meftūn
Firāḳ-ı ḥüsnile ḳıydı niçün ol ḳāmet-i mevzūn
Leb-i laʿl-i Bedaḫşān'ıñ cünūnum eyledi efzūn
Cefā vü cevrile ol dem sirişkim eyledi Ceyḥūn
36a Ḫumār-ı dīdeden teşne derūnum pür ḥarāretde

III

Eger inṣāf ise ey meh hele mirʾāt alup bir baḳ
Nedir bu gerden-i kāfūr ne bu mevzūn el ayaḳ
Cihāna bir daḫı miṣliñ ṣanuram gelmemiş el-ḥaḳ
Hemān bir sensin ey şāhım şeh-i iḳlīm-i ḥüsn ancaḳ
Bulunmaz ḥüsnüñe mānend miṣāliñ şimdi nedretde

---

140. Şiir (Muhammes)

1. Bend

Sevgilimin vuslat sermayesi bugün hasret pazarındadır. [Sevgiliyi] ararken can nakti elde, gönül [ise] muhabbet pazarındadır. Akıl armağanını yitirdim, başım gurbette yuvarlanır [durur]. Her ne kadar cismim bolluk ve dostluk içinde gezse de, akıl ve gönül hep hırsızlarda, yağma elinde.

2. Bend

[Sevgili beni] görünce yüz verip o güzelliğine tutkun etti. O düzgün boylu, güzelliğinden ayırarak neden [bana] kıydı? Bedahşan'ın lal taşı [gibi kırmızı] dudağı, benim deliliğimi artırdı. O an cefa ve eziyetle gözyaşımı Ceyhun [nehri gibi şiddetli akan] eyledi. Gönlüm hararet dolu, gözlerimin içki sonrası sersemliğinden susamıştır.

3. Bend

Ey ay [gibi nurlu sevgili], eğer insafın varsa eline ayna alıp bir bak. Nedir bu kafur [gibi beyaz ve güzel kokulu] gerdan, ne bu düzgün el, ayak! İşin doğrusu senin bir benzerin daha cihana gelmemiş. Ey padişahım, güzellik ikliminin şahı bir tek sensin. Güzelliğine eş bulunmaz, benzerin [ise] şimdilerde az bulunur.

IV

Beyāż-ı ḥüsnüñü ḫāl-i siyehkār eylemiş tezyīn
ʿAḳıl yaġmā ėder ebrūlarıñ illā leb-i laʿlīn
Ḫam-ı zülfüñ beni bend eyledi ey kāküli müşgīn
Nedir bu ṣūret-i zībā bu sende ḳāmet-i servīn
Esīr-i zülfünüm cānā göñül derbend-i ḥayretde

V

Taḥassür rūzgārından ġam-ı deryā ėder emvāc
Ėdüp Tātār-ı ġam mülk-i derūnum ser-te-ser tārāc
Bu Sırrī benden ey şāhım nigāh-ı luṭfuña muḥtāc
Sitemkārım baña cevr eyleme biñ luṭfunu birḳaç
Ḫayāliñ mūnis-i göñlüm olup rāh-ı melāletde

Der-beyān-ı Taḫmīsāt

-141-

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

I

Dėmeziz saña dilā dil-ber-i raʿnādan geç
Güzer ėt kūy-ı muḥabbet reh-i Leylādan geç
Ṣubḥ-dem ʿādet edin semt-i dilārādan geç
Terk-i kām eyle göñül çerḫe müdārādan geç
Ṭūl-i āmāl ile efsāne [vü] ḫülyādan geç

4. Bend
Güzelliğinin beyazını siyah benin süslemiş. Kaşların [ve] lal [renkli] dudağın akıl yağma eder. Ey kâkülü kokulu [sevgili], saçının kıvrımı beni bağladı. Nedir bu sendeki güzel suret, bu servi gibi boy! Ey can, gönül hayret kalesinde [kitlidir], [ben ise] saçının esiriyim.
5. Bend
Hasret rüzgârından deniz gamı dalgalanır. Gam Tatarı kalp mülkünü baştan başa yağmalar. Ey şahım, bu Sırrî kulun senin iyi bakışına muhtaçtır. Ey sitem eden [sevgili], bana birkaç iyilik [yapıp peşinden] binlerce eziyet eyleme. Senin hayalin, sıkıntı yolunda gönlümün arkadaşı olmuştur.

141. Şiir (Tahmis)
1. Bend
Ey gönül, sana güzel dilberden geç demeyiz. Muhabbet köyünü güzergâhın et, Leylâ'nın yolundan geç. Âdet edinip sabah vakti sevgilinin semtinden geç. Ey gönül, arzunu terk edip feleğe dost gibi görünmekten vazgeç. Gerçekleşmesi uzun sürecek emellerle, masal ve hayallerden geç.

II

Şevḳ-i dīdārıla ḥayretde ḳodu ol ruḫ-ı al
ʿAşḳ-bāzīlıġa bāʿiṯ yine ümmīd-i viṣāl
Kūy-ı dildāra ėrüp göz göre mirʾāt-ı cemāl
Olamaz dest-res ol kākül-i müşgīne ḫayāl
Ey ṣabā destiñi çek sen de bu sevdādan geç

III

Dīdebān ol yürü var sen rūy-ı cānānıña baḳ
Cān [u] dilden hele cānān gerek ise ancaḳ
36b Mekteb-i ʿaşḳa gir al metn-i muḥabbetde sebaḳ
Ey göñül çeşm-i baṣīretle olup şāḫıṣ-ı ḥaḳ
Ḥüsn-i cānāna baḳup ġayra temāşādan geç

IV

Ne günāh ėtdim āyā kim baña raḥm ėtmedi şāh
Ėtmedi ḥāl-i perīşānıma bir demde nigāh
Gördügüm yerde ben efġān ėderim derdile gāh
Dil-i dildāra eṯer eyleyemezsin ey āh
Tīrveş ister iseñ çenber-i mīnādan geç

V

Eylemişdi baña dildār niçe dem vaʿd-i vaʿīd
Sūziş-i ʿaşḳım ėdüp Sırrī dilimde tezyīd
Eyledi mā-ḥażar-ı mīve-i hūşum tecrīd
Berg ü bār ėtme ʿabeṯ bāġ-ı fenādan ümmīd
Ḫām ṭamaʿ eyleme Müştāḳ bu temennādan geç

---

2. Bend
[Sevgilinin] yüzünün arzusu ile o al yanak [beni] hayrete düşürdü. [Bendeki] kavuşma ümidinin sebebi yine [sevgilinin] sever gibi görünmesidir. Göz, sevgilinin köyüne varıp güzelliğin aynasını görsün. Ey saba rüzgârı, bu sevdadan vazgeçip elini çek [ki sen], hayalde [bile] o güzel kokulu kaküle erşemezsin.

3. Bend
Gözcü ol, var yürü sen sevgilinini yüzüne bak. Sana canıgönülden sevgili gerek ise aşk okuluna gir, muhabbet metni [üzerine] ders al. Ey gönül, gerçeğin ölçüsü basiret gözüyle olur. Sevgilinin güzelliğine bakıp başkasını seyretmekten geç.

4. Bend
Acaba ne günah işledim de o padişah bana acımadı. Perişan hâlime bir an olsun bakmadı. Ben onu gördüğüm yerde dertle feryat ederdim. Ey ahım, sen istersen ok gibi şişe çemberinden geç, [yine de] sevgilinin gönlüne tesir edemezsin.

5. Bend
Sevgili nice zaman bana fenalık [yapacağını] vaad etmişti. Ey Sırrî, gönlümdeki aşk ateşi artıp hazır olan akıl meyvemi uzaklaştırdı. Yokluk bahçesinden boşa yere mal mülk ümit etme. Ey Müştak, sen de olgun olmayanlar gibi açgözlülük eyleme, bu istekten vazgeç.

-142-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

I

Vėrmezem dil dil-ber-i nā-mihribān bed-ḫūlara
Ḫod-be-ḫod dil bend olunmaz kākül-i ḫoş-būlara
Yüz ṣuyum dökmem aḳıtmam āb-ı rūyum cūlara
Düşmezem şebnem gibi her gördügüm gül-rūlara
Mihr olursa da ḳapılmam dil-ber-i bed-gūlara

II

Her nevāzişkāre vėrmem göñlümü ėtmem ʿamel
Ḥüsnile ol ger şuʿāʿ-ı mihr de olsa bedel
Ḫʷār-ı ġamdan çün ṣunulmaz dāmen-i gül-rūya el
Çeşm-i bādāma ṭutulma ey dilā āvāre gel
Öyle bir vādīde yayın gözleyen āhūlara

III

Vėrme dil her gör[d]ügün nāzendegān mānendine
Ekṣerī yüze gülücüdür inanma fendine
Fitne-āşūbdur ḥaẕer ḳıl ėtmeye bend kendine
Gerçi Manṣūr'um ḫam-ı zülf-i muḥabbet bendine
Yoḫsa ser vėrmem hevesle ḳıl ḳadar gīsūlara

---

142. Şiir (Tahmis)

1. Bend

Güler yüzlü olmayan, kötü huylu sevgiliye gönül vermem. Gönül, [güzellerin] hoş kokulu kakülüne kendi kendine bağlanmaz. Yüz suyumu döküp nehirlere akıtmam. Çiğ tanesi gibi her gördüğüm gül yanaklıya düşmem. Sevgi olsa da, kötü konuşan sevgiliye kapılmam.

2. Bend

Bedeli, güzellikle o güneş hüzmesi [gibi sevgili] de olsa, her iltifat edene itaat edip gönlümü vermem. Gam dikeninden gül yanaklının eteğine el sunulmaz. Ey gönül, öyle bir vadide yayını germiş [avını bekleyen] ceylanlara, badem gözlülere tutulma, başıboş gel.

3. Bend

Gördüğün her nazlı [sevgili] benzerine gönül verme. Çoğunlukla yüze güler, [onun] hilesine aldanma. [Sevgili] fitne karıştırandır, [ondan] sakın ki seni kendine bağlamasın. Gerçi sevgi saçının büklümüne, bağına Mansur'um (Mansur gibi razıyım). Yoksa kıl kadar [değersiz] saçlara hevesle baş vermem.

IV

37a Mekrine aldanma hergīz ger gün ise māh-rū
Aldayup bir niçe biñ ʿuşşāḳı ėtmiş ser-fürū
Yüz vėrirler ekşeriyā līk olurlar tünd-ḫū*
Rūm-ı [a]rżda geşt ėder keşkül-be-kef yā hū dėyü
Naḳd-i dil vėrsem kifāyet eylemez Hindūlara

V

İctināb ėtmez belādan kūy-ı cānān gözleyen
Kāmıñ almaḳ ister ise fām-ı gülgūn ġonceden
Var yürü geşt eyle gülzār dėme var anda diken
Menzil-i maḳṣūda tīrāsā ėrişmek isteyen
Çillekeş ṭoġru kiriş olsun kemān ebrūlara

VI

Sırrī ėtdim biñ naṣiḥat vėrme göñlüñ māyeye
Naḳd-i dilde gelmeye şāyed ḫalel sermāyeye
Ėrmesün dėrseñ eger ẕül şānıña hem pāyeye
Āb-ı rūyuñ dökme Neşʾet degme her pespāyeye
ʿArż-ı ḥācāt eyleme merd ol ḫıredmendūlara

* Metinde "تنده خو" şeklinde yazılmıştır.

4. Bend

Eğer gün gibi [aydınlık] ise de, o ay yüzlü [sevgiliye] güvenip asla hilesine aldanma. O binlerce âşığını kandırıp kendine boyun eğdirmiş. Çoğu zaman [âşıklarına] yüz verirler, fakat sert mizaçlı olurlar. [Onun âşıkları] elde keşkül, "yâ hû" diyerek yeryüzünde gezer. Hintli [benlere] canımı versem de yeterli gelmez.

5. Bend

Sevgilinin köyünü gözleyen beladan çekinmez. Kırmızı goncanın renginden arzusunu almak ister ise, var yürü, onda diken var demeden gül bahçesini geç. İsteğinin hedefine ok gibi erişmek isteyen, yay kaşlara dümdüz kiriş gibi olup çile çeksin.

6. Bend

Ey Sırrî, sana gönlünü kadınlara verme [diye] bin nasihat ettim ki can sermayesine zarar gelmesin. Ey Neşet, eğer şanına ve rütbene zarar gelmesin dersen, senden aşağı olanlara yaklaşıp yüz suyunu dökme. Her aşağılık kişiye ihtiyacını söyleme, akıllılara karşı mert ol.

-143-

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün

Hezec - - . / . - - . /. - - . /. - -

I

Aḥvāl-i perīşānımı cānāna dėsünler
Luṭf eyle dėyü ol şeh-i ḫūbāna dėsünler
Bezmiñde ṭolup devr ola peymāne dėsünler
Şun sāġarı sāḳī bize mestāne dėsünler
Uşlanmadı gitdi gör dil-i dīvāne dėsünler

II

Saḥḥāre iken dīdesi ġamzesi füsūnda
Hicrān-ı taḥassürde dil 'aşḳ ise füzūnda
Mīnā-yı muḥabbet mey-i gülgūn derūnda
Peymānesini her kişi ṭoldurmada bunda
Şimdengerü bu mescide mey-ḫāne dėsünler

III

Esrār-ı diliñ eyleme nākeslere sen fāş
Dünyāda bugün rāzıña yoḳ ḳılmaġa sırdaş
Mi'mār-ı cihān olsa eger ḥāliñe ḥāldaş
Dil ḫānesini yıḳ ḳoma ṭaş üstüne bir ṭaş
37b Sen yap anı eller aña virāne dėsünler

---

143. Şiir (Tahmis)

1. Bend

Perişan hâlimi sevgiliye desinler. O güzellerin şahına, [şu zavallı âşığına] iyilik yap, desinler. [Sevgiliye,] meclisinde kadehler dolup dolup boşalsın, desinler. Ey saki, sen kadehi sun, [varsın] bize sarhoş desinler. Gör ki deli gönül uslanmadı gitti desinler.

2. Bend

Gözleri cadı iken bakışı büyü yapmadadır. Gönül hasret acısı içinde, aşk ise artmakta. Muhabbet şişesi ile gül renkli şarap gönülde, herkes kendi kadehini buradan doldurmada. Bundan böyle bu mescide meyhane desinler.

3. Bend

Sen kalbinin sırlarını alçaklara açma. Bugün dünyada senin sırrına sırdaş olacak kimse yok. Sadece cihanın mimarı senin hâline dert ortağı olabilir. Gönül evini yık, taş taş üstünde bırakma. Sen onu tekrar yap, [varsın] yabancılar ona virane desinler.

IV

Dīdār olanıñ naḳş-ı dili cenneti neyler
Allāh evi ol ḫāne iken rüʾyeti neyler
Esrār-ı dile vāḳıf olan ḥikmeti neyler
Gönlüñde seniñ ġayr u sivā ṣūreti neyler
Lāyıḳ mı bu kim Kaʿbe'ye büt-ḫāne dėsünler

V

Dėrseñ ki göñül dünyede hiç çekmeye zaḥmet
Fevt eyleme sen fırṣat[ı] düşdükçe ġanīmet
Sırrī dėr isen olmaya encāmı nedāmet
Yaḥyā'nıñ olup sözleri hep sırr-ı muḥabbet
Yārān işidüp söyleme yabane dėsünler

-144-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

I

Siḥr ėder ġamzeñ dėmişler çeşm-i cādū ḳoymuş ad
Beñzer ol ceylān-cebīne dėnmiş āhū ḳoymuş ad
Zülfünü semmūra teşbīh eylemiş mū ḳoymuş ad
Sünbülü ejder ėdüp siḥr ile gīsū ḳoymuş ad
Reng-i gülden āteş īcād eylemiş rū ḳoymuş ad

---

4. Bend
[Sevgiliyi] görenin gönül sureti cenneti ne yapsın? O hane (gönül), Allah evi iken [gözle] görmeyi ne yapsın? Kalbin sırlarına vakıf olan hikmeti ne yapsın? Senin gönlünde [Allah'tan] başka şeylerin sureti ne arar? Kâbe'ye puthane demeleri hiç layık mıdır!

5. Bend
Gönül dünyada hiç zahmet çekmesin dersen. Ganimet fırsatı düştükçe elden kaçırma. Ey Sırrî, sonu pişmanlık olmasın dersen. Yahya'nın sözleri hep aşkın sırrı olsun da, dostlar işitip "[bu sırları] yabancılara söyleme" desinler.

144. Şiir (Tahmis)

1. Bend
Bakışın için sihir yapar demişler, adını cadı göz koymuşlar. O ceylan yüzlüye benzer denmiş, adını ahu koymuşlar. [Yüce Allah] zülfünü samur [kürküne] benzetip adını saç koymuş. Sihir ile [mis kokulu] sünbülü ejderha edip adını uzun saç koymuş. Gül renginden ateş icat eylemiş, adını yüz koymuş.

II

Ḳudretiñ iẓhār ėdüp taṣvīrde göstermiş hüner
Ṣanʿat ėtmiş ʿārıż-ı gül-levne süs vėrmiş deger
Ḳavs-i ebrūda müjeñ tīr ėtmiş ʿuşşāḳı siper
Sāye-i tīġ-ı ḳażāsı dest-i naḳḳāş-ı ḳader
Ḳıl ḳalemle mihre taṣvīr ėtmiş ebrū ḳoymuş ad

III

Ey nihāl-i ḳāmet-i bālā-bülend ṣunʿ-ı İlāh
Ḥüsnüñe ḫilʿat mücellā eylemiş nūrdan külāh
Gör niçe ġaddār imiş kim ėtdirir ʿuşşāḳa āh
Pertev-i naḫl-i tecelliyle gümüş servi o māh
Nūrdan fevvāre ḳılmış ḳadd-i dil-cū ḳoymuş ad

IV

Mest [ü] ser-gerdān görüp dildārını mīnā bile
Mey ṣunup tekrār bana teklīf ėder işrāb ile
38a Ol füsūnger dīdesi dil ṣayd ėder dōlāb ile
Şuʿle-i nār-ı celāli ḥiddet-i tez-āb ile
Kāse-i berḳ-i belāda ḥall ėdüp ḫū ḳoymuş ad

V

Niçe dem bir bencileyin ʿaşḳa ser-keşler yaḳup
Yaḳmadın āteş semenderler dilānveşler yaḳup
Mülk-i Īrān ile Faġfūr Yaş u Bükreşler yaḳup
Ol ṣanem büt-ḫāne-i ḥüsnünde āteşler yaḳup
Her şerār-ı şūḫına bir ḫāl-i Hindū ḳoymuş ad

---

2. Bend

[Allah] kudretini görünür kılıp [sana] suret verirken hüner göstermiş. [Yaratanın] sanatla gül renkli yanağa yaptığı süs, [ona] değer vermiş. [Allah, sevgilinin] kirpiklerini kaş yayında ok etmiş, âşıklarını ise hedef. Kaza kılıcının gölgesi, kaderin nakkaş eli, kıl kalemle güneşi çizmiş adını [ise] kaş koymuş.

3. Bend

Ey Allah'ın eseri, uzun boylu fidan. Hilat senin güzelliğine nurdan külah eylemiş. Ne kadar gaddar olduğunu gör ki, âşıklarına ah ettirir. O ay, [Allah'ın Hz Musa'ya göründüğü] tecelli ağacının ışığıyla gümüş [renkli bir] servi [ağacı gibidir]. [Allah,] nurdan bir fıskiye yaratmış, adını gönül alan boy koymuş.

4. Bend

Sevgilisini şarap şişesi ile sarhoş ve başı dönmüş görüp içki sunar, [hiç durmadan] tekrar bana içirmek için teklif eder. O sihirbaz gözü hile ile gönül avlar. [Yüce yaratan,] öfke ateşinin alevini kezzap hiddetiyle bela şimşeğinin kasesinde halledip adını huy koymuş.

5. Bend

Ey ateş, aşka nice bir zaman benim gibi isyankarları [ve] gönülleri yakıp semenderleri yakmadın. O put [gibi güzel sevgili] güzelliğinin puthanesinde ateşler yakıp İran ülkesi ile Çin, Yaş ve Bükreş şehirlerini yaktı. [Allah, sevgilinin] her işveli kıvılcımına ad [olarak] bir Hintli ben koymuş.

VI

Ḥāli olmaz ḫalḳı ʿaşḳıñ nārına teşvīḳden
Mey ṣunar sīmīn el billūr bir ibrīḳden
ʿĀşıḳān ḳılsın ḥaẕer kim hūş [u] dil teşrīḳden
Eyleyüp taḳṭīr āb-ı gevher-i inbīḳden
Şāh billūra ṣu vėrmiş sīm-bāzū ḳoymuş ad

VII

Şeh-süvār-ı ġamzesin gör Sırrīyā ṭut ėtmege
Tīġını çekmiş işāret ḳaṣd ėder mevt ėtmege
Az ḳalupdur ḥüsnile dünyāyı fertūt ėtmege
Bir naẕarda Ayni'yā Hārūt'ı mebhūt ėtmege
Siḥre ebḥāş ögredüp çeşm-i suḫan-gū ḳoymuş ad

-145-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - . - - / - . - - / - . - - / - . -

I

Eylemiş beyhūde göñlüm bī-vefāya ārzū
Vāz geldi ėtmeden nefsim hevāya ārzū
Ėtmezem şimdengerü hiç merḥabāya ārzū
Gitdi ḫāṭırdan viṣāl-i dil-rübāya ārzū
Dilde hergīz ḳalmadı ẕevḳ [ü] ṣafāya ārzū

---

6. Bend

İnsanları aşk ateşine teşvikten [bir an] ayrı kalmaz. Gümüş el, şeffaf bir ibrikten içki sunar. Ey âşıklar akıl ve gönüllerinizin [aşırı] parlamasından çekinin ki; padişah, imbik cevherinin suyunu damıtıp elmasa su vermiş, adını [ise] gümüş kollu [sevgili] koymuş.

7. Bend

Ey Sırrî, [sevgilinin attığı] bakış süvarisini gör, kılıcını çekmiş beni işaret eder. [Onu] tut ki, [beni] öldürmesin. Güzelliği ile dünyayı bunak etmesine az kalmıştır. Ey Aynî, bir bakışı ile Harut'u anında [kendine] hayran etmesin. [Yaratan,] sihre yeni dersler öğretip adını konuşan göz koymuş.

145. Şiir (Tahmis)

1. Bend

Gönlüm boşa yere vefasız [sevgiliyi] arzulamış. Nefsim, [sevgili] hevesini arzulamaktan vazgeçti. Bundan böyle [sevgiliden gelecek bir] merhabayı [bile] hiç istemem. Gönül çalan [sevgiliye] kavuşma arzusu hatırımdan gitti. Gönlümde asla zevk ve sefaya arzu kalmadı.

II

Eyler istiġnā ḫayāl-i ẕāt-ı dilde ḫūy-ı dost
Ḫāṭır[a] eyler ḫuṭūr ḥācāt-ı dilde sūy-ı dost
Mest-i ser-gerdān ėder mişkāt-ı dilde būy-ı dost
Cilve eyler dā'imā mir'āt-i dilde rūy-ı dost
Ėtmezem āyīne-i ʿālem-nümāya ārzū

III

38b Olsa dildār-ı cefā ẕevḳ [ü] ṣafādır ʿāşıḳa
Hecre ṣabr ėtmek daḫı özge belādır ʿāşıḳa
Ṣunsa ger laʿl-i lebiñ maʿşūḳ devādır ʿāşıḳa
Yārdan cevr [ü] sitem mihr [ü] vefādır ʿāşıḳa
Bü'l-hevesdir eyleyen mihr [ü] vefāya ārzū

IV

Āşinālıḳdan ġaraż hep ülfet-i cānānedir
Ṭaʿn-ı aġyārdan ne pervā çünkü dil dīvānedir
ʿAşḳıla rüsvā olanlar ʿādet-i rindānedir
Ẕevḳ olan zaḫm-ı sinān-ı ṭaʿne-i bīgānedir
Eylesin mi iltifāt-ı āşināya ārzū

V

ʿAşḳ ėder ehliñ yolunda ʿāşıḳān ḥāli gibi
Bend-i zencīr-i cünūnun eyler abdālı gibi
Yüklüdür bār-ı muḥabbet Sırrī ḥammālı gibi
Pādişāh-ı mülk-i maʿnā eylemez Āli gibi
Devlet-i yek rūze-i dār-ı fenāya ārzū

---

2. Bend
Dostun huyu, gönlümün hayalinde nazlanır. Gönlüm ihtiyaç duyduğu zaman sevgilinin yaşadığı yer aklıma gelir. Dost kokusu, gönül kandilinde [beni] başı dönmüş sarhoş eder. Dostun yüzü, gönül aynasında daima cilve eyler. Dünyayı gösteren aynayı arzu etmem.

3. Bend
Sevgilinin cefası [da] olsa âşık için zevk ve sefadır. Ayrılığa sabretmek de âşığa ayrı bir sıkıntıdır. Eğer sevgili dudağının lalini âşığa sunsa devadır. Sevgiliden [gelecek] eziyet ve sitem âşığa şefkat ve vefa [gibi gelir]. Şefkat ve vefayı arzulayan [ise] budaladır.

4. Bend
Aşinalıktan maksat hep sevgilinin yakını olmaktır. Gönül, divane olunca başkalarının ayıplamasından korkulur mu? Aşk ile rüsva olanlar rindane âdetlidir. Yabancıların sapladığı mızrağın yarası [âşık için] zevktir. [Acaba artık sevgili] tanıdıkların iltifatını arzu eder mi?

5. Bend
Ehlin senin yolunda âşıkların hâli gibi aşk eder. Delilik zincirini bağlar abdal gibi. Sırrî, hamal gibi muhabbet yükü ile yüklüdür. Soyundan gelenler gibi mana ülkesinin padişahı[dır.] Dünyanın bir günlük saadetini arzu eylemez.

-146-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

I

Ben ki ser-mestim ḫumārımdan gelür būy-ı şarāb
Dil-ḫarābım inkisārımdan gelür būy-ı şarāb
Bād-ı āhım rūzigārımdan gelür būy-ı şarāb
Rind-i ʿaşḳım āh u rāzımdan gelür būy-ı şarāb
Ārzū-yı vasl-ı yārimden gelür būy-ı şarāb

II

Al elim luṭfuñla cānā bende-i üftādeyim
Hem-demim yoḳdur bezimde teşne-leb āmādeyim
Mey ṣunulmaz n'eyleyem mehcūr sāḳī bādeyim
Sāġar-ı efrūz-muḥabbet ʿāşıḳ-ı dil-dādeyim
Çeşm-i dil-sūz-ı nigārımdan gelür būy-ı şarāb

III

Pādişāh-ı ḥüsn ü ānın ey güzeller serveri
Gül-femiñ gūyā bihiştiñ ġonce-i nāzik-teri
Cān bağışlar ʿāşıḳa emse dudaġıñ kevs̱eri
Ḥasret-i laʿl-i lebiñle aġladıḳça ey perī
39a Āb-ı çeşm-i dür-nis̱ārımdan gelür būy-ı şarāb

---

146. Şiir (Tahmis)

1. Bend

Ben kendinden geçmişim, şarap kokusu akşamdan kalmışlığımdan gelir. Gönlü yıkılmış [biriyim], şarap kokusu kırılmışlığımdan gelir. Aşk rindiyim, şarap kokusu ahımdan ve gizli sırrımdan gelir. Şarap kokusu, sevgiliye kavuşma arzusundan gelir.

2. Bend

Ey can, fakir kölenim lütfunla al elimi. Mecliste dostum yoktur, dudağı kurumuş [olarak içmeye] hazırım. Neyleyeyim ki saki [ve] şaraptan uzak kaldığım için [bana] içki sunulmaz. Muhabbet alevlendiren kadeh[im], gönül vermiş âşığım. Şarap kokusu, güzel yüzlü sevgilimin yürek yakan gözlerinden gelir.

3. Bend

Güzellik [ülkesinin] padişahı, ey güzellerin önde gideni. Gül dudakların sanki cennetin nazik goncasıdır. Dudağının kevseri, emse âşığa can bağışlar. Ey peri, lal renkli dudağının hasreti ile ağladıkça, inciler saçan göz yaşımdan şarap kokusu gelir.

IV

ʿĀşıḳım ʿāşıḳ saña ey māh-rū derk ėt beni
Bağla bend-i kākülüñle göñlümü berk ėt beni
Çek amān aṣ tā o zülfüñ dārına merg ėt beni
Mest-i bī-pāk-ı elestim sāḳiyā terk ėt beni
ʿĀrifim cism-i nizārımdan gelür būy-ı şarāb

V

Söyledir sükker lisānıñ ʿāşıḳı ṭūṭī menend
Bā-ḫuṣūṣ ġonca dehānıñ ey leb-i şīrīn-ḳand
Ter-zebān ḳıldı bu Sırrī bendesin şāh-ı levend
Görse ger tanẓīrimi āgāh olur mest ü pesend
ʿAzm-i kilk-i āb-dārımdan gelür būy-ı şarāb

Rubāʿiyyāt

-147-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

Ey tecellī feyż-i nuṭḳ [u] naẓm ėden īcādıma
Bī-nevāyım merḥamet ḳıl bu dil-i nā-şādıma
Müstemendim yāver ol yā Rabb Sırrī bendene
Derdmend üftādeyim raḥm ėt amān feryādıma

4. Bend
Âşığım sana âşık, ey ay yüzlü [sevgili], beni anla. Gönlümü kakülünün bağına sağlamca bağla. Aman! Ta o saçının dar ağacına çek as, öldür beni. Ey saki, elest [meclisinin] kirli sarhoşuyum, terk et beni. Arifim, şarap kokusu [ise] bitkin cismimden gelir.
5. Bend
[Ey sevgili], senin tatlı dilin âşığı papağan gibi söyletir. Ey tatlı dudaklı, en çok da gonca ağzın [söyletir]. Yakışıklıların şahı, bu Sırrî kulunu hazırcevap kıldı. Eğer bu naziremi mest olmuş [kişiler] görse kendine gelir. Şarap kokusu [bir kılıç gibi iyi] su verilmiş kalemimin azminden gelir.

147. Şiir (Rubai)
Ey icadıma (yazdıklarıma) şiir ve hitap feyzi veren tecelli, çaresizim. Bu mutsuz gönlüme merhamet eyle. Ey Allah'ım çaresizim. Bu Sırrî kuluna yaver ol. Dertli [ve] düşkünüm, aman feryadıma acı.

-148-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel -.--/-.--/-.--/-.-

Lāzım iken ʿālemīne bir şeh-i dīn-i mübīn
Ḳıldı teşrīf kāʾinātı *Raḥmeten li'l-ʿālemīn*
Ṣıdḳıla gūş ėt bu ḳavlim muḫbir ol *levlāk*den
Ḫalḳ olunmazdı dü ʿālem olmasa sulṭān-ı dīn

-149-

Der-naʿt-ı Ḥażret-i Pīr Tārīḫ-i İnābe-i Faḳīr

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel ..--/..--/..--/..-

1. Kişver-i faḳra penāh pādişeh-i kevn [ü] mekān
   Baḥr-i elṭāf-ı Ḫüdā çāre-res-i dervīşān

2. Server-i ehl-i ṭarīḳ ḥāmī-yi Bāġdād-ı şerīf
   Bāzü'l-eşheb hüve min arż-ı mübārek Geylān

3. Meşʿal-i rāh-ı hüdā neyyir-i aʿẓam maḥżā
   Ki odur pāk-ḥaseb ẓāhir-i enseb sulṭān

39b 4. Şarḳdan ṭoġdu o meh ġarba degin oldu ʿalem
   Ser-te-ser kevn [ü] mekān ḫalḳına gösterdi nişān

5. Oldu iḳlīm-i ḥaḳīḳatde ʿalem Geylānī
   Ki odur pādişeh-i maʿnevī ṣāḥib-fermān

---

148. Şiir (Rubai)
Âlemlere apaçık dinin bir padişahı lazım iken, âlemlerin rahmeti kâinatı şereflendirdi. Bu sözümü samimiyetle duy, "Sen olmasaydın." [hadisinden] haberdar ol. Dinin sultanı olmasaydı iki âlem yaratılmazdı.

149. Şiir (Tarih)
1. Kâinatın padişahı, fakirlik ülkesinin sığınağıdır. Allah'ın lütuf denizi, dervişlerin çare eriştireni[dir].
2. Tarikat ehlinin önderi, Bağdat'ın himayecisi. O alaca doğan mübarek Gilan yerindendi.
3. Hidayet yolunun aydınlatıcısı, en büyüklerin en parlağı, tek [olan]. Ki odur temiz haysiyetli, soyu belli sultan.
4. O ay, doğudan doğdu, batıya kadar [her yerde doğumu] işaret olundu. Kâinat halkına baştan başa alamet gösterdi.
5. Geylâni, hakikat ülkesinde bayrak oldu ki ferman sahibi manevi padişah odur.

6. Öyle bir şāh-ı ʿaẓīm ẕāt-ı kerīmdir ol kim
Ednā-yı bendesidir cümle selāṭīn-i cihān

7. Rikāb-ı evliyānıñ üzre nihād ḳıldı ḳadem*
Bundan aʿlā ola mı yā saña ey dil bürhān

8. Niçe baş kesmeyeler faḫrıla pāyında kirām
Tāc-ı devlet olıcaḳ serde o nāzik ḳıdmān

9. Ele girse eger ol ḫāk-i ḳademden zerre
Kuḥl ėderler anı hep derd-i dile ya dermān

10. Emr [ü] fermānına biñ cānile ʿālem münḳād
ʿArab [u] Rūm ʿAcem [ü] Çīn Ḫoten [ü] Hindistān

11. Niçe biñ ehl-i dilān şevḳile ḥasretde olup
Ki ola ṣıdḳıla dergāhına her dem derbān

12. Ḫaste-i hecre şehā merhem-i şāfī nuṭḳuñ
Der[d]mendān dil-i mecrūḥuna kāfī her ān

13. ʿArż ėdüp ḥāl-i dilim aġlayugeldim ḳapıña
Sāʾilem ez-dil ü cān maṭlabım menn [ü] iḥsān

14. İştiyāḳıñ beni Müştāḳ'ıña ilḥāḳ ėtdi
Hecrile eyleme bu bendeñi luṭf ėt giryān

15. Oldu tārīḫ münīb olduġuma ben bendeñ
Ėtme red ḥasretile yaḳmaya ḳalbim hicrān

---

6. O, öyle yüce bir padişah, [öyle] ihsan ve yardım sahibi bir zattır ki, dünya sultanları hep [onun] en aşağı kölesidir

* Metinde "رقب" şeklinde yazılmıştır.

7. Velilerin üzengisi üzerine ayak [basması ile] huy kıldı. Ey gönül, sana bundan daha büyük delil olur mu?

8. O nazik, başında devlet tacı ile geldiğinde şerefli kimseler övünç ile onun huzurunda nasıl eğilmezler.

9. Eğer o [mübarek] ayağın tozundan bir zerre ele geçirseler, onu gönül derdine derman olsun diye sürme yapıp sürerler.

10. Arap ve Rum, Fars ve Çin, Hoten ve Hindistan; tüm âlem emir ve fermanına bin can ile tabidir.

11. Nice bin gönül ehli, arzuyla hasrette olup her zaman temiz kalp ile dergâhına kapıcı olsun.

12. Ey padişah, senin sözlerin ayrılık hastasına şifa merhemidir. [O sözler] dertlinin yaralı gönlüne her an yeter.

13. Gönlümün hâlini anlatıp, ağlayarak kapına geldim. Ben bir dilenciyim, yürekten isteğim [ise] senin yardımındır.

14. Arzun beni Hz. Müştak'a katılmaya yöneltti. Yardım et, bu kulunu ayrılık içinde ağlayan eyleme.

16. Dest-gīr ḳılmaġa bir pīr penāhıñ arayup
Buldu Dervīş Selīm Sırrī ḳuluñ ez-dil ü cān

-150-

Tārīḫ-i īn Velīü'n-niʿami Mīr Muḥammed Ġālib

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hecez .---/.---/.--

1. Sikender-pāye Nūrullāh Paşa
Bulupdur ġonceveş dil-ḫᵛāh-nümūdu

2. Gelüp ṣaḥn-ı vücūda pāk gevher
Ėdüp iḥsān aña feyż-i Vedūdu

3. Ne zībā lüʾlüʾ-i pāk [u] ṣadefdir
Vezīr ibni vezīr ol kān-ı cūdu

40a 4. Muvaffaḳ ola tevfīḳi müʾebbed
Saʿīd eyyām ola emri ḳuʿūdu

5. Ėdüp ʿömr-i füzūna ḥükm ṣıḥḥat
Ola saʿd ü şeref dāʾim şühūdu

6. Velīyy-i ahdi kim bir dürr-i yektā
Vücūd-ı devletiñ pāk-i nüḳūdı

7. Getirdi māder-i eyyām mehāsā
Rebīʿü'ṣ-ṣānide oldu vürūdı

---

15. Ben Allah'a dönüp kulun olduğum [güne] tarih oldu. Beni reddetme, ayrılık hasretle kalbimi yakmasın.
16. Derviş Selim Sırrî kulun, kendisine can ve gönülden arka olacak [ve] sığınabileceği pir [mürşit] arayıp buldu.

150. Şiir (Tarih)
1. İskender [gibi yüksek] makamlı Nurullah Paşa, gönül arzusu gösteren gonca gibi [evladı] bulmuştur.
2. Pek muhabbetli olan [Allah], feyzini ona bağışlayıp, o temiz cevher varlık sahasına geldi.
3. Yakışıklılığı, temiz inci ve sedef [gibi güzeldir]. O veziroğlu vezir, cömertliğin kaynağıdır.
4. Allah'ın yardımı ile sonsuza kadar başarılı olsun. Emri [ve] oturduğu makamı [vesilesi] ile uğurlu günler yaşasın.
5. Sağlığı, uzun ömre müsade edip daima mutluluk ve şeref görsün.
6. [Nurullah Paşa'nın] veliahtı, benzeri olmayan bir incidir. Devlet varlığının temiz hazinesi.
7. Zaman annesi, onu rebiülahir ayında, ay gibi [nurlu olarak dünyaya] getirdi.

8. Dėdim tārīḫini Sırrī cihāna
Muḥammed Ġālib'iñ geldi vücūdu (1238)

-151-

Tārīḫ-i velādet-i ḥafīd Velīyyü'n-niʿamī ibni Mir Cemāl

Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün
Remel - . . - / - . - / - . . - / - . -

1. Ṭoġdu çün ol meh-liḳā yā eb ü ced dāʾimā
Ḥıfẓ ide Rabbü'l-ʿalā eyleye ʿömrin ṭavīl

2. Ol vezīr [ü] müsteṭāb efḫam [u] ʿālī-cenāb
Dāʾimā rāy-ı ṣavāb böyledir ḥaḳḳü'l-vekīl*

3. Nāmıveş nūr-ı sirāc ḫasta-i faḳra ʿilāc**
Ülke-i ʿadle revāc ṣāḥib-i şān [u] celīl

4. Böyle vezīr-i saʿīd ėtmemiş ʿālem bedīd
Ġonce-i ter bir ḥafīd buldu ki miṯli ḳalīl

5. Sāye-i ẓıll-ı İlāh ʿādil ü hem ḫayr-ḫᵛāh
Yāver-i saʿd ü refāh Ḥaḳḳ ola her dem delīl

6. Nācil ü necl ü ḳamu silsile-i nīk-ḫū
Bir veled-i māh-rū eyledi Allāh selīl

7. Ceddi gibi dil-nüvāz yoḳ hele var ise az
Bülbül-i gülşen-ṭırāz Ḥaḳḳ ėde ḳadrin cemīl

8. Oldu babaya cenāḥ ḳalbe vėrir inşirāḥ
Aʿẓam-ı faḫr ü ferāḥ böyleye dėrler nebīl

---

8. Ey Sırrî, Muhammet Galip'in dünyaya geliş tarihini söyledim.

151. Şiir (Tarih)

1. Ey ecdad, o ay yüzlü doğdu. Yüce Allah onu her zaman korusun ve ömrünü uzun etsin.

* Bozuk vezin.

2. O; vezir, makbul, pek büyük ve iyilik sahibidir. Daima doğru fikirlidir vekilin hakkı böyledir.

** Bozuk vezin.

3. Namı gibi kandil ışığı[na benzer], düşkünlerin hastalığına ilaçtır. Azamet ve şan sahibi, adalet ülkesi için kıymet[tir].

4. Âlem böyle mübârek vezir görmemiştir. Taze gonca [gibi] bir evlat buldu ki, benzeri azdır.

5. Allah'ın gölgesi, hem adil hem de hayır sahibi. Mutluluk ve refahın yaveridir, Allah her zaman ona kılvauz olsun.

6. Temiz ailesi ve oğulları hep iyi huylu sülaledir. Allah, [ona] ay yüzlü bir çocuk [bahş] eyledi.

7. Ceddi gibi gönül okşayan yoktur, var ise de az. Gül bahçesini süsleyen bülbül[dür]. Allah itibarını güzel etsin.

9. Ḥaḳ vėre ʿömr ü neşāṭ ẕevḳ ü ṣafā inbisāṭ
Ėtmeye ġam ıḫtılāṭ saʿd ola dāʾim kefīl

10. Nūr-cemāl-i pertevi gördük o māh-ı nevi
Şen ėde Ḥaḳ ol adı var mı ya böyle aṣīl

11. Oldu ḳabūl [hep] dilek vėrdi Ḫüdā bir melek
Görmemiş ʿayn-ı felek ravża-i dilden mesīl

40b 12. Ṭoġdu o mihr-meşīl Sırrīyā tārīḫ bil
Bende-i Rabbü'l-Celīl Sāmī Mehemmed Ḫalīl (1240)

-152-

Tārīḫ-i Ḥafīd velīyyü'n-niʿamī İbn Mīr Meḥemmed ʿĀṣım

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün
Remel . . - - / . . - - / . . - - / . . -

1. Ḥabbeẕā Āṣaf-ı faḫrü'l-vüzerā paşa kim
Görmemiş çeşm-i cihān böyle kerīm destūrı

2. Gelmemiş ʿāleme bir böyle Nerīmān-ṣūret
Ki O'dur ḫayr-ı ḫalef ʿālemiyān mebrūrı

3. Ḥadd-i ẕātında kerīm ibni kerīmdir ḥaḳḳā
Ekṣerī ḫalḳ-ı cihān niʿmetiniñ meşkūrı

4. Vėrdi feyyāż niçe evlād neseb-i ḫayr-ı ḫalef
Çeşm-i iḳbāli ile luṭf-ı Ḫüdā manẓūrı

---

8. [O,] babasına kanat olup kalbe ferahlık verir. Sevinç ve övüncün en büyüğü, zeka sahibi diye böylesine derler.
9. Allah ömür ve sevinç, zevk ve sefa, kalp ferahlığı versin. [Hayatına] gam karışmasın, mutluluk daima ona kefil olsun.
10. O yeni ayı, ışığın nur yüzlüsünü gördük. Böyle bir asil daha var mı, Allah o adı şen etsin.
11. Dua kabul oldu ve Allah bir melek verdi. Feleğin gözü [bile, onun] gönül bahçesinin benzerini görmemiş.
12. O güneş benzeri doğdu ey Sırrî, tarihi bil. Allah'ın kulu Sami Muhammed Halil.

152. Şiir (Tarih)
1. Ne iyi! En şerefli vezirlerin veziri [Nurullah] Paşa ki, dünya böyle şerefli vezir görmemiş.
2. Âleme böyle Neriman (pehlivan) suretli biri daha gelmemiş ki, odur son gelenlerin hayırlısı, dünya sakinlerinin makbulu.
3. Kendisi gerçekten de cömert oğlu cömerttir. Bütün cihan halkının üzerine şükür edilen nimetidir.
4. Kendisinden sonra gelen hayırlı soy [ve] nice evladı [dünyaya] bolluk, bereket verdi. İkbal gözü ile baktığı [daima] Allah'ın lütfudur.

5. Şevket ü şānını müjdād ėde her demde Ḫüdā
Dāʾimā ṣadr-ı nişīnānıñ olup meşhūrı

6. O vezīr ibni vezīr yaʿni Nūrullāh Paşa
Vüzerā defteriniñ ṣad-ı ʿalā mesṭūrı

7. Niçe ḫayrāt u yer ayayıla olmuş maḥmūl
Dilerim eyleye Ḥaḳḳ ḫayratınıñ meʾcūrı

8. Zehī dürdāne-i ter maʿden-i pākiñ güheri
Dilerim eyleye Ḥaḳḳ luṭfu ile maġfūrı

9. ʿÖmr-i efzūnıla şāz ėde Ḫüdā evlādıñ
Ola Ḥaḳ'dan dilegim tekrārınıñ mesrūrı

10. Yine bir ḫayr-ı ḫalef eyledi iḥsān Mevlā
Reşk ėder görse eger ḥüsn-i cemāliñ ḥūrī

11. Duḫter-i pāk-ı ṣadefden daḫı bir lüʾlüʾ-yi ter
Ḳıldı hem-nām mübārekle Ḫüdā menşūrı

12. Ṭoġıcaḳ devlet ile Sırrī dėdim tārīḫin
Geldi bedrāsa münīr Mīr Mehemmed Nūrī (1241)

5. Allah daima onu makamının en meşhuru edip heybetini ve şanını da her zaman müjdelerin sahibi etsin.
6. O vezir oğlu vezir, yani Nurullah Paşa, vezirler defterinin en önde yazılanlarından.
7. Nice yer ve hayratı[n imarını kendi] eliyle üstlenmiştir. Dilerim ki Allah onu hayratının mükâfatını görenlerden eylesin.
8. Ne iyi! Taze inci tanesi, onun temiz madeninin cevheridir. Dilerim ki Allah lütfu ile onun günahlarını affeder.
9. Allah, çocuklarını uzun ömürle mesut etsin. Allah'tan dileğim bu mutluluğunun tekrar etmesidir.
10. Allah yine bir hayırlı evlat ihsan eyledi ki, huri onun yüz güzelliğini görse kıskanır.
11. [O] sedefin temiz kızından [çıkmış] taze bir incidir. Allah onu mübarek [Peygamber] ile adaş kıldı [ve adını] yaydı.
12. Ey Sırrî, o ışık veren Mir Muhammed nuru talih ile ay gibi doğunca tarihini söyledim.

-153-

Tārīḫ-i münhezim-i Yeñiçeri

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Recez - - . - / - - . - / - - . - / - - . -

1. Ḥaḳ'dan şemşīr-i ḳahrile aʿdā-yı dīn maḳhūrdur
İmdād-ı Peyġamber ile İslām-ı dīn maʿmūrdur

2. Yaz Sırrī tam tārīḫ-i nev maʿdūm olunca yeñçeri
41a Elhamdülillah şāhımız bā-sāl nev manṣūrdur (1241)

-154-

Tārīḫ-i Dildār-ı Ḥażret-i Müştāḳ

Mef'ūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - . / . - - . / . - - . / . - -

1. ʿUşşāḳını gör neyledi sūzān-ı iştiyāḳ
Vaṣlıñla bulup şevḳ-i cedīd dīde-i ʿuşşāḳ

2. Tārīḫini Ḥaḳ vėrdi ḫaber Sırrī noḳṭadan
Elḥamdü lehü şerrefnā li-yevmi'l-Müştāḳ (1241)

---

153. Şiir (Tarih)

1. Din düşmanları, Allah'tan [gelen] kahır kılıcı ile mahvolmuştur. İslam dini Peygamberin imdadı ile onarılmıştır.

2. Ey Sırrî, yeniçeri yok olunca yeni tarihi tam [olarak] yaz. Allah'a şükürler olsun ki Padişahımız [bu] yıl ile yeni zafer sahibidir.

154. Şiir (Tarih)

1. Âşıkların gözü, senin vaslınla yeni bir neşe bulup gör [ki] arzu ateşi [onları] neyledi.

2. Allah, tarihini noktanın sırrından haber verdi. Şükürler olsun ki Müştak'ın [doğum] günü ile şeref bulduk.

-155-

Tārīḫ-i Ḫazīnedār Ḥażret-i Velīyyü'n-niʿamī

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec .- - - /. - - - /. - - - /. - - -

1. Ḫazīnedār Nūrullāh Paşa'nıñ güher mānend
   Yine iḥsān-ı bin ḳıldı Cenāb-ı Ḥażret-i Mevlā

2. Bahār-ı luṭf-ı Ḥaḳ vėrdi daḫı bülbül-i nev el-ḥaḳ
   Gülistān-ı melāḥatde açıldı ġonce-i raʿnā

3. Dıraḫt-ı feyż-i Ḥaḳ vėrmiş iken bir mīve-i ḳalbiñ
   Yetişdirdi murād-ı göñül üzre bir daḫı elma

4. Gelüp mehd-i cihāna nāzenīn ʿömrü füzūn olsun
   Olup gehvāre-i ṣıḥḥat ṣalıncaḳveş aña hem-pā

5. Dilem der-fikret īn tārīḫ zebānem mī-gūyet Sırrī
   Meḥemmed Kāmil āmed der-cihānrā āftābāsā (1238)

---

155. Şiir (Tarih)

1. Yüce Allah, Hazinedar Nurullah Paşa'ya yine cevher gibi bir oğul ihsan etti.
2. Gerçekten de Allah lütfunun baharı, yeni bir bülbül verdi. Hoş gül, güzelliğin gül bahçesinde açıldı.
3. Allah feyzinin ağacı kalbinin bir meyvesini vermişken, gönlün isteği üzerine bir daha elma yetiştirdi.
4. Cihan beşiğine gelip nazlı ömrü uzun olsun. Sağlık beşiği [ise], ona salıncak gibi arkadaş olsun.
5. Ey Sırrî, dilim bu tarihi söylüyor, gönlümse düşüncede. Muhammed Kamil bu cihana güneş gibi doğdu.

-156-

Tārīḫ-i Kātib-i Dīvān-ı Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿamī

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - ./. - - ./. - - ./. - -

1. Ol ġonce-i ter bāġ-ı belāġatda bulundu
   Kim kātib-i dīvān-ı Felāṭūn-netīce

2. Ol merd-i çemenzār-ı leṭāfet ḳatı dil-cū
   Reşk eylese bülbül yeri var ḥāl [ü] dilince

3. Her dem dilegim ḥaḳ bu ki üstādım efendi
   Mesrūr ėde Allāh niçe evlād ile niçe

4. Maġrūrum efendim ḳuluñuz bāb-ı duʿāda
   Bilmem ki duʿā eyleyeyim ḳocaḳarıca

5. Efzūn ėde Ḥaḳ ʿömrünü ol duḫter-i pākiñ
   Ba-kām ola her ṣubḥ [u] mesā her gün ü gėce

6. Sırrī ṭoġıcaḳ ḫāṭıra tārīḫini yazdım
   Gül mevsimi gülberg-i Cemāl geldi Ḥadīce (1238)

Ḥarrerehü'l-Faḳīr Refiʿā Vefā ġaffarallāhu zunūbehū

---

156. Şiir (Tarih)

1. O taze gonca belâgat bağında bulundu ki, [o bağ] akıbeti Eflatun'a benzeyen divan katibidir.
2. O güzellik çayırının mert kişisi, pek güzel[dir]. Bülbül [onun] hâl ve dilini kıskansa yeri var.
3. Ey üstadım, efendim; gerçekten her zaman dileğim budur ki, Allah [onu] nice evlat ile mutlu etsin.
4. Ey efendim, kulunuz dua kapısında [olmaktan] gururludur. [Fakat] bilmem ki kocakarı gibi [makbul] dua edeyim.
5. Allah o temiz kızın ömrünü uzun etsin. Her sabah ve akşam, her gün ve gece arzu ettiği ile [birlikte] olsun.
6. Ey Sırrî, gül mevsiminde Cemal'in gül yaprağı Hatice doğunca, hatıra tarihini yazdım.

4. DİZİN

-A-

āb..... 66, 125, 140, 184, 185, 189, 191
ābād..... 90, 135, 176
ābādımızdır..... 171
ʿabd..... 170
abdāl..... 95, 130
abdālı 190
āb-dārımdan 192
ʿabdü'l-kādir... 158, 159
ʿabdü'l-ḳādir'im 87
ʿabdül-ḳādir'iñde 62
ʿabeş 183
ʿacabā 83, 147
ʿaceb ..60, 66, 79, 86, 91, 92, 116, 123, 131, 146, 152, 165, 169, 176
ʿacebdir 177
ʿacem..... 194
ʿāciz 89, 121
ʿacz 91
ʿaczile 127
ʿaczimde..... 127, 161
açar..... 122, 141
açardı 65
açarsın 140
açdı..... 117
açdım 87
açıldı 200
açılma 118, 138, 139
açılmış..... 146
açınca..... 64
açma..... 113
açmış..... 95
açup..... 63
ad..... ..78, 90, 187, 188, 189
ada..... 112
aʿda..... 199
aʿdā..... 133
ādābile 146
aʿdādan 81
aʿdāya..... 80
ādem 70, 89, 98, 120
ādeme 56, 72, 85
ādemī..... 145
ādemīden..... 157
ādemī-ṣūret..... 59
ʿādet ...74, 167, 182, 190
aḍḥā 61, 90
aḍḥāya 132
adı..... 197
adım 166
adımız..... 179
ʿādil..... 196
ʿadle..... 196
ʿadüvdür 88
āfāḳı 122
āferīn 173
āfitāb..... 154
āfitābāsāyı..... 133
āfitābdan 75
āfitābıdır..... 115
āfitābıñ 157
āftābāsā 200
ʿafv..... 78, 170
aġ..... 109
āgāh.....111, 125, 192
āgāhı 172
āgāz..... 56
aġla..... 113
aġladıḳça 191
aġladım.....173
aġlasam 135
aġlatma.....78, 79
aġlayugeldim 194
aġlayup.....66
āġūş.....81, 134
āġūşa.....66
aġyār...69, 87, 105, 107, 124, 139, 147
aġyāra.....57, 60, 70, 80, 90, 92, 101, 109, 118, 139, 144, 164
aġyārda.....162
aġyārdan .106, 153, 190
aġyārı.....70
āh 66, 78, 82, 86, 91, 101, 107, 113, 128, 130, 147, 150, 165, 166, 173, 174, 179, 183, 188, 191
ʿahde 106
ahdi 195
āheste 142, 143, 174
āhesteleriñ.....118
aḫfā 62
āhım 72, 86, 87, 94, 107, 131, 132, 133, 139, 141, 146, 165, 179, 191
āhıma.....109
āhımdır.....133
āhımla.....61
āhıñdurur.....173
āḫir.....110, 112
āḫirete 77

aḫlāṭ 102
aḥmed 78, 113
aḥmedī 81
aḥmerde 163
aḥsen 115
aḥseneyn 156
aḥsenīnim 82
aḥsenün 76
āhsız 152
aḫşām 70
aḫteri 111
āhū 141, 147, 187
āhūlara 184
aḥvāl 61, 77, 186
aḥvālim 171
aḫzān 104, 179
ʿāḳıbetinde 144
aḳıdup 178, 179
ʿaḳıl 182
aḳıtmam 184
ʿaḳl ... 101, 125, 138, 142
ʿaḳlım 58, 102, 107, 138, 146, 173, 181
ʿaḳlımı 88, 150, 168
aḳrabū 87
aḳrebdir 87
ʿaks 59
aḳsā 154
ʿaksine 85, 120, 179
ʿaksiyle 61
al 72, 86, 94, 108, 112, 115, 127, 168, 176, 177, 183, 191
ala 75
aʿlā 106, 194
ʿalā 157, 178, 198
aʿlādan 106, 157
ʿalādan 137
alan 173
alavuz 89
alāy 119
ālāyiş 71, 151
aldanma 185
aldayup 185
aldım ...81, 95, 109, 141, 147
aldıñ 60, 116
ʿale'l-ümmīd 97
aʿlem 89, 169, 171
ʿalem 155, 193
ʿālem ..57, 62, 67, 69, 71, 91, 93, 98, 99, 100, 104, 106, 110, 120, 151, 175, 179, 180, 193, 194, 196
ʿālemde 73, 110, 140
ʿālemdir 154
ʿāleme 67, 72, 73, 82, 93, 95, 197
ʿālemeyni 153
ʿālemi 57, 74, 80, 117, 157
ʿālemiñ 119
ʿālemīne 153, 193
ʿālemīniñ 157
ʿālemīnsin 121
ʿālemiyān 197
ʿālem-nümāya 190
ʿālemsin 75
ālestelerin 119
alıcı 138
alındı 65
āli 190
ʿali 81
ʿ*alī* 81, 179
ʿālī 56, 108, 161
ʿālī-cenāb 196
ʿalīm 169
allāh 69, 88, 91, 133, 136, 142, 143, 187, 196, 201
allar 152
alma 150
almaġa 91, 99
almaḳ 185
almış 70, 87, 108
almışdır 129
ālūde 131
alup 94, 164
alupdır 149
alur 157
alurdı 81
āmādeyim 191
āmāl 182
āmālini 126
amān 57, 58, 67, 78, 100, 110, 139, 192
ʿamel 78, 184
ʿamelden 127
ʿamelim 77
āmennā 76
ʿamīm 169
ʿāmm 161
ammā 59, 62, 84, 87, 89, 91, 99, 105, 115, 116, 135, 164
an 156
ān 115, 161, 176, 194
aña 74, 83, 92, 93, 94, 99, 186, 195, 200
añarsa 81
ʿanāṣırlar 131
ʿanber 123
ʿanber-feşānında 129
ʿanberīn 126
ancaḳ 62, 64, 71, 79, 153, 162, 171, 181, 183
anda ..81, 107, 121, 130, 143, 173, 185
andadır 121, 122
andan 57, 123, 135, 157, 169
ʿandelīb 62, 64, 65, 71
ʿandelībim 133, 164
andım 128, 134, 143
anı .57, 62, 93, 137, 141, 186, 194

anıñ 57, 62, 74, 100, 114, 117, 136, 145
ānın 191
anıñçün..... 161
ānıñım..... 149
anıñiçün..... 106
ʿanḳā....82, 89, 122, 129, 130
añla..... 62, 92, 146
anlar..... 161
añlar..... 113
añlasa..... 95
ānsın..... 120
ʿarab 155, 194
ʿarabdan..... 161
ʿarabī 136
ʿarabīyyi..... 136
aradum 65
ʿaraḳ 167
ārām..... 178
ārāmgeh..... 164
arar..... 130, 163
ʿarʿar 167
ʿarʿarda..... 163
arardım..... 101, 151
ararken 181
ararlar..... 161
ararsın..... 140
arasında..... 154
araya 94
ārāyiş 97, 124, 140, 168
arayup..... 195
ardınca..... 113, 145
ʿārıż75, 98, 99, 100, 102, 123, 163, 173, 188
ʿārifim 192
armaġanım..... 127
ʿarş.. 103, 106, 108, 121, 122, 155, 157
ʿarşa.. 89, 101, 133, 139, 157, 165
ʿarşı..... 121
artar 78
arṭıḳ 137
arż ..63, 74, 90, 153, 193
ʿarż.....60, 74, 90, 91, 94, 98, 99, 121, 127, 135, 146, 150, 166, 176, 185, 194
arżda 185
arżınıñ 64
ārzū 69, 70, 189, 190, 191
ārzular 148
aṣ 92, 192
āṣaf..... 197
āṣār.....110, 111, 173
aṣdım 133
ʿaseli 151
ʿases..... 97
aṣfiyā..... 160
aṣfiyānıñ..... 148
aṣḥāb..... 114
aṣḥāba..... 110
aṣılup 66
ʿāṣī 57, 127
aṣīl..... 197
āsiyāb..... 66
aṣlā 75
aṣlı..... 168
aṣlını 92
ʿaṣrımız 85
āsumān 77, 86, 131, 154, 155, 157, 174
āsumāna 72
āsumānı 122
āsumānıñ..... 148, 157
āsumānīdir..... 117
ʿāṣıḳ ...59, 60, 84, 88, 95, 98, 109, 117, 118, 142, 144, 167, 191, 192
ʿāṣıḳa ...57, 67, 124, 130, 145, 152, 190, 191
ʿāṣıḳān.....118, 167, 189, 190
ʿāṣıḳāna.....103, 106
ʿāṣıḳāndan 60
ʿāṣıḳāne.....103
ʿāṣıḳānıñ 73, 161, 173
ʿāṣıḳı 192
ʿāṣıḳım 120, 149, 192
ʿāṣıḳımdır 177
ʿāṣıḳına.....164
ʿāṣıḳıñı 166
ʿāṣıḳınım 57
ʿāṣıḳūnih 76
āṣikār 150
āṣinā.....95, 124
āṣinālıḳdan.....190
āṣināya.....190
āṣiyān.....129, 130, 134
ʿaṣḳ 58, 64, 65, 68, 73, 82, 84, 86, 89, 95, 102, 107, 108, 109, 110, 111, 114, 115, 116, 122, 126, 128, 132, 133, 142, 144, 150, 152, 173, 174, 177, 186, 190
ʿaṣḳa 64, 67, 71, 82, 92, 101, 107, 122, 123, 126, 132, 143, 161, 163, 164, 183, 188
ʿaṣḳ-bāzīlıġa 183
ʿaṣḳdan.....137
ʿaṣḳdır 136
ʿaṣḳı 68, 177
ʿaṣḳıla.....61, 68, 91, 99, 114, 162, 173, 174, 190
ʿaṣḳım....78, 87, 97, 118, 134, 183, 191
ʿaṣḳımı 166
ʿaṣḳıñ...86, 97, 108, 116, 160

ʿaşḳıñ.....67, 68, 73, 117, 128, 140, 143, 149, 189
ʿaşḳına..... 171
ʿaşḳında..... 166
ʿaşḳından 101
ʿaşḳıñla..71, 73, 79, 106, 134
ʿaşḳız 64, 88, 89, 180
ʿaşḳile 95
ʿaşḳla 91
āşūb..... 115
āşüfteligim 151
āteş.....66, 98, 101, 108, 116, 117, 145, 162, 164, 166, 187, 188
āteş-bār..... 86
āteş-bārdan..... 152
āteş-bārdır..... 129
āteş-feşān 174
āteşi..... 116
āteşim 139
āteşin 86
āteşiñ 86
āteşini 173
āteşler 188
āteşlere 128
ʿatīḳ 113, 114
ʿaṭşānıña 140
āvāre 184
āver 149
ʿavẕ 79
ayā..... 137
āyā..... 70, 80, 183
ayaġıñ 102
ayaḳ..... 181
ayaḳdan 149
ʿayāndır..... 74
ayayıla..... 198
āyet..... 96
āyīne ...61, 62, 105, 115, 124, 142, 190
ʿayn....82, 111, 125, 130, 197
ʿaynım 126
ayni'yā 189
ʿaynün 125
ayrı..... 161
az165, 189, 196
aʿżā 72
āzādeyim 84
aʿẓam.89, 114, 160, 193, 196
aʿẓām..... 69
aʿẓamdan 121
aʿẓamı..... 157
āʿẓamıñ 170
aʿẓamī..... 82
āzārda 162
ʿaẕīm..... 93, 194
ʿaẕīmü'ş-şān 169
ʿaẕīmü'ş-şānıñı..... 106
ʿazīz 85
ʿazm..... 192
azmaḳ 144
ʿaẕrā'mızı..... 88
ʿaẕrā'yı 133, 135

-B-

bā-ʿavn 125, 143
bāb.....62, 81, 121, 137, 155, 201
baba..... 114
babaya..... 196
bābda 73, 83
bābında..... 82
bābıñda..... 158
bābıñdan 161
bād.....85, 137, 143, 191
bādāma 184
bādāmda..... 163
bādan 80
bādbān 150
bāde...68, 106, 149, 151, 162
bādem 167
bādeyim.....191
bāġ.....64, 108, 109, 111, 115, 132, 140, 141, 173, 180, 183, 201
bāġa.....98, 123
bāġbān 81
bāġçe.....58
bāġçede 83, 123
bāġçeden 119
bāġçeye.....124
bāġda 65
bāġdād 193
baġdāẕ 79
bāġıla 167
baġışlar 191
bāġīçe.....67
baġla 192
baġladım.....173
baġlandım 128
bāġlarda 167
baġlıdır 150
baġrımı 173
bahā 117, 161
bahār..83, 124, 173, 200
bahāsı 119
baḥr....99, 127, 142, 193
baḫş..111, 148, 165, 170
baḫşīş.....95
baḫt.....79
baḫtım 103
baḫtımdır 59
bā-ḫuṣūṣ 192
bāʿiṣ 70, 71, 91, 147, 153, 162, 165, 175, 183
baḳ 60, 115, 123, 128, 166, 181, 183
ba-kām.....201
bā-ḳavm 176
baḳdım.....151
baḳılmaz.....78
bāḳī 123

baḳmaḳ 60
baḳup 183
bal..... 65
bāl..... 59, 65, 115, 131
bālā-bülend 188
bālāda..... 102
bālāya..... 103
bālāyı 133
bālimden..... 171
baña...67, 70, 79, 80, 87, 106, 109, 115, 116, 119, 125, 131, 140, 144, 147, 149, 164, 165, 166, 167, 182, 183, 188
bār 96, 113, 175, 183, 190
bārekallāh 71
bārgāh..... 121
bārgāhım 87
bārgāhıñ 108
barışınca 144
baṣ 97
ba’s 104
bā-sāl..... 199
baṣdı..... 108, 109
baṣdım 173
baṣdıñ 177
baṣılmaġı 66
baṣīretle..... 183
baṣmadan 97
baṣmasın..... 97
baş 144, 194
başa 123
başda 57
başım..... 134
başıma..... 144
başımdan 86
başıñ..... 118, 165
başına60, 117, 119, 176, 177
başındadır 117
başındaki 168
başından 145
başını 92
başḳa 83
batḥā..... 136
baṭḥā’dan 154
bāṭılı..... 96
bāz..... 82, 96
bāzü’l-eşheb.... 74, 179, 193
bedaḫşān’ıñ..... 181
bedāndan..... 118
be-dāreyn..... 76
bed-āyīne 105
bedel 105, 125, 184
bedeli 151
beden 131, 178
bedenden..... 143, 144
bed-gūlara..... 184
bed-ḫūlara..... 184
bedīʿ..... 107
bedīd 196
bed-liḳādan 126
bed-liḳānıñ..... 82
bedr....75, 136, 156, 163
bedrāsa 198
bedrü’d-dücā..... 154
begim 115, 153, 166, 168
begzāde..... 152
behrām 63
bekā..... 153
beklerim 121
bekleriz..... 83, 88
bekleyüp..... 133, 153
bel..... 145
belā..... 117, 175
belāda 188
belādan 72, 185
belādır.....103, 129, 190
belāġ..... 108
belāġat 67
belāġatde..... 201
belālar.....69, 175, 176
belālı 59
belāsı.....176
belāyız 89
belī 179
belki 119, 124
belliġtü 77
ben 56, 57, 72, 79, 87, 88, 92, 97, 103, 109, 115, 120, 130, 134, 139, 143, 147, 149, 158, 159, 165, 166, 167, 169, 170, 177, 178, 183, 191, 194
bencileyin 188
bend 92, 126, 135, 138, 150, 163, 165, 174, 176, 182, 184, 190, 192
bende 65, 73, 76, 79, 88, 108, 127, 130, 149, 151, 158, 159, 165, 166, 170, 179, 191, 197
bendegānından.....155
benden.....87, 123, 140, 182
bendene.....67, 77, 118, 139, 148, 192
bendeñe.....57, 155
bendeni 78
bendeñi 194
bendesi 116, 127
bendesidir 194
bendesin.....137, 192
bendesine.....125, 172
bendesiyim 79
bendesiyiz .88, 179, 180
bendeye.....140
bendeyim 82, 158
bendīd.....79
bendim 173
bendine 128, 184

beni ...60, 78, 79, 84, 86, 91, 92, 116, 126, 130, 132, 134, 137, 139, 140, 147, 161, 162, 164, 165, 171, 172, 181, 182, 192, 194
benim 69, 127, 133, 134, 162, 167, 168, 170
beniñ 75
beñzer 78, 99, 187
ber-bād 90, 135, 176
ber-bāda 112
ber-dārdır 129
berfile 99
berg 64, 75, 132, 139, 146, 183
berī 106
berḳ 174, 188
bes 91, 93
besliyor 134
beste 174
bestedir 162
besteleriñ 118
be-sübḥāne'l-leẕī esrā 77
beşer 56
beteriñ 115
beyʿ 85, 119
beyābān 178, 179
beyābāna 94
beyān 153, 162, 164
beyānında 96
beyāż 58, 182
beyhūde ... 84, 113, 139, 153, 189
beyt 72, 93, 120, 121, 122, 154
beytü'l-ḥaram 155
beytü'l-mükerrem. 104
bezemişdir 141
bezimde ... 96, 100, 129, 146, 191
bezm 68, 72, 89, 90, 96, 108, 113, 116, 123, 124, 132, 135, 149, 152, 166
bezmde 149
bezmden 102
bezme ..86, 97, 124, 151
bezmime 80
bezmiñ 60
bezmiñde 186
bezmine 97, 123
bezmini 108
bezmiñle 128
bıraḳdıñ 116
bıraḳmaḳ 60
bi'd-delīl 159
bi'l-aḥzānī 158
bi'l-cümle 143
bi'l-ʿişyāni 158
bī-ʿaded 120, 170
bī-ʿār 144
bī-beḳādır 112
bī-bünyāda 112
bī-cān 116
bī-dād 120, 176
bī-dārdır 129
bidʿat 150
bidāyet 67
bī-emṣāl 95
bīgāne ..84, 95, 127, 139
bīgānedir 190
biḥaḳḳın 170
bi-ḥaḳḳın 77
biḥamdillah 171
bihiştiñ 191
bī-iştibāhı 148
bi-ḳalbi 76
bī-kemāl 120
bikr 134
bil 91, 92, 122, 123, 179, 197
bilā 127
bildi 125
bildiginden 84
bildiler 99
bildiñ 123
bile 104, 188
bilemem 99
bilince 145
bilir 171
bilirim 67, 79
bilirsin 171
biliş 95
billah 115
billāh 79
billūr 168, 189
billūra 189
billūrda 65
bilmem 87, 139, 147, 152, 201
bilmez 88, 164, 165
bilmezdi 137
bilmezem..87, 133, 152, 163, 169
bilmezlenir 84
bilsem 70, 135
bī-miṣāl 121
bī-miṣl 125, 145
bin 200
biñ 56, 60, 79, 82, 85, 111, 122, 130, 134, 140, 153, 156, 177, 182, 185, 194
binā 61, 131, 153
bī-naḳd 112
bināsı 119
bī-nevāyım 192
bī-nihāye 77
bī-pāk 192
bī-perdir 121
bir 58, 59, 60, 61, 64, 68, 70, 72, 73, 74, 78, 79, 83, 84, 85, 86, 90, 91, 92, 93, 97, 98, 100,

102, 103, 105, 106, 107, 109, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 119, 120, 122, 124, 126, 127, 129, 130, 131, 138, 139, 140, 141, 142, 146, 149, 150, 152, 153, 154, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 177, 178, 179, 181, 183, 184, 185, 186, 188, 189, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 200
birāder 123
birden 72, 85, 119
biri .. 101, 153, 154, 160, 161
birisi 103, 153, 154
bī-riyā 124
birḳaç 182
birle 171
biryān..... 117
bismillah..... 141
bismillāhi'r-rahmāni'r-rahīm 56, 153
bī-sütūn 122
bī-şebīh 121
bī-şekk 168
bitdi 80
bitecek 98
bī-tekellüf..... 117, 123
bī-vefādan 124
bī-vefāya..... 189
biz.....64, 83, 88, 89, 91, 105, 124, 180
bizden 109
bize..... 72, 91, 180, 186
bizi.56, 88, 89, 105, 119, 152
biziz..... 90
boġça..... 119
bostān 167
boş 157
boyandım 134
boyunca 145
böyle 74, 79, 82, 90, 93, 106, 112, 119, 141, 142, 196, 197
böyledir 196
böyleye 196
bu 57, 60, 65, 66, 67, 71, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 83, 86, 87, 89, 91, 92, 94, 97, 98, 100, 102, 103, 104, 106, 109, 112, 115, 116, 120, 125, 126, 127, 134, 137, 138, 140, 143, 144, 147, 148, 150, 154, 155, 156, 166, 169, 170, 171, 172, 174, 178, 181, 182, 183, 186, 187, 192, 193, 194, 201
bū 65, 126, 140
budandım 128, 134, 143
budur 112
bugün89, 131, 138, 165, 181, 186
bula 71
buldu.90, 104, 112, 157, 195, 196
bulduḳ..... 89
buldular 100
buldum 81, 101
bulmada..... 63
bulmadım 80, 109
bulmaḳ..... 59
bulmaz 100
bulsa..... 118
bulsam 58
bulundu 99, 151, 156, 201
bulundum.....72
bulunmaz 121, 152, 153, 181
bulup.....73, 119, 161, 199
bulupdur 195
bulur 142, 143
buluṭ 101
bunca 57, 86, 91, 164
bunda.....178, 186
bundan 179, 194
bunu.....79
burc.....59, 75, 111, 131, 133, 143, 144, 178
burcunuñ 115, 120, 154, 172
būs.....58
būse.....60, 61, 80, 86, 106
būsesin 72
būsesini 70
būstān.....173
būy 64, 129, 130, 132, 137, 177, 190, 191, 192
būyuñ.....151
buyurmuş.....87
bü'l-ʿaceb.....152
bü'l-hevesdir.....190
bükreşler 188
bülbül.....67, 88, 108, 132, 153, 158, 160, 180, 196, 200, 201
bülbülān 146
bülbülāna 65
bülbülde 151
bülbüle.....83, 90, 99
bülbülü 62, 96
bülbülüñdurur.....173
bülbülüz 180

bülende 122
bürhān 93, 160, 194
bürrān 109, 139
büt 152
büt-ḫāne 187, 188
büt-ḫāneler 104
bütün 61
büyükdür 121

-C-
cā 124, 129
cā-be-cā 124
cāda 163
cādan 80
cādū 187
cāʾe 76
cāh 91, 101
cām 70, 84, 142, 146, 149
cāmeler 102
cāmiʿ 113
can 181
cān 61, 90, 93, 103, 111, 117, 118, 144, 148, 150, 161, 163, 166, 179, 183, 191, 194, 195
cāna 94
cānā 79, 86, 97, 108, 152, 182, 191
cānān 73, 82, 83, 84, 89, 93, 108, 114, 116, 119, 122, 137, 138, 141, 144, 150, 160, 167, 183, 185
cānana 134
cānāna 61, 95, 146, 183, 186
cānāndan 109
cānānede 90
cānānedir 190
cānānemiziñ 111
cānāneyi 139
cānānı 73
cānanıla 109
cānānım 79, 114, 133
cānānıma 91, 102
cānānımda 135
cānānımı 69
cānānımıñ 152
cānānıñ 101
cānānıña 183
cānānısın 138
cānānla 143
cān-bahādır 103
cānda 138
cāndan 98, 136
cānıla 140
cānım 138, 150
cānıma 150
cānımda 150
cānımı 116
cānib 63
cānile 111, 194
cā-nişīn 82
carışınca 144
cārī 149
cāy 68, 69, 133
cāygāh 154
cāyına 105
cebīne 187
cebrāʾil 154
cedd 156, 196
ceddi 196
ceddü'l-ḥaseneyn .. 136
cedīd 199
cefā 60, 85, 102, 124, 139, 145, 175, 178, 181, 190
cefādan 134
cefādır 103
cefālar 139
cefāsın 101, 119, 124
cefāyı 79
cehennemde 114
celāl 180
celāli 188
celīl 196
cellād 152, 163
cemʿ 97
cem'im 84
cemāl 61, 115, 120, 127, 138, 180, 183, 201
cemāldir 111
cemāliñ 90, 97, 106, 135, 141, 145, 154, 156, 198
cemālindeki 168
cemiʿ 172
cemīl 125, 196
cenāb 59, 65, 72, 78, 88, 96, 102, 107, 109, 114, 129, 136, 146, 152, 153, 169, 200
cenāḥ 196
ceng 118
cennet 131, 180
cennetdeki 140
cennetdurur 180
cenneti 187
ceres 92
cevāb 137
cevād 169
cevher 85
cevherdir 122
cevr 57, 69, 78, 79, 80, 85, 103, 106, 107, 109, 120, 124, 134, 137, 138, 152, 162, 164, 165, 166, 175, 177, 182, 190
cevr[i] 58
cevre 101, 105
cevri 163
cevrile 181
cevrin 102

cevriñ..... 86, 178
cevrini..... 84
ceyḥūn..... 181
ceyḥūn'dan..... 126
ceyḫūn-veş..... 149
ceylān..... 167, 177, 187
ceyş 87, 88, 114, 136, 155, 159
ceyşiniñ 148
cezbe 136
cibrīl..... 93, 157
cigerim..... 117, 162
cihān ...71, 82, 100, 110, 111, 115, 125, 144, 154, 160, 175, 186, 194, 197
cihāna 75, 117, 157, 181, 196, 200
cihānda 113, 120
cihānı 100
cihānsın 106, 138
cihātım..... 100
cilā... 117, 122, 124, 160
cilādan 137
cilādır..... 130
cilve..... 190
cilveler..... 61
ciʾnā..... 159
cinān 123
cinānsın 115
cinne 71, 153
cinnüñ..... 76
cism..... 192
cismi..... 137
cismim 124, 144, 181
cismini 94
civān..... 124, 142
cū..... 126, 141, 188
cūdu 195
cūlar 94
cūlara 184
cūşa 92, 126
cūşiş 173
cūybārdır..... 173
cüdā..... 134, 161
cülūs..... 90
cümle 62, 74, 99, 103, 104, 142, 153, 181, 194
cümleniñ 159
cünūn...61, 87, 126, 165
cünūnum .151, 162, 181
cünūnun 190
cürʿa .68, 69, 89, 95, 116
cürʿañı..... 149
cürm...99, 100, 127, 170
cürmile 78, 91
cürmüm.....67, 78, 161, 170, 172
cürmümden 158
cürmüme..... 91
cüst ü cū 126
cüz-ḫᵛān 180

-Ç-

çaġladım 173
çaġrılsa 74
çaġrışur 108
çāk..... 61
çākeriñ.....100, 106, 156
çākerinden 77
çākerīyiz..... 179
çaldırup 90
çalınca..... 145
çalsın..... 119
çalup 65
çār 82, 131
çāre-res..... 193
çarḫ....90, 112, 120, 178
çarḫınıñ..... 120, 148
çarpar 131
çār-pāre..... 167
çārpāreler..... 131
çārsū 65
çār-yār..... 82
çāşnī..... 109
çek.....72, 92, 183, 192
çekdi 152
çekdigi 135, 164
çekdigim.....86
çekdiklerin.....126
çekdim.....118, 134, 143
çekdirdi 128
çekdiren 112
çekdiresin.....178
çekdürme 67
çeke..... .....101, 114, 175, 178
çekerdi.....157
çekerim 60
çekeriz.....163
çekerken.....151
çekersem 158
çekeyim 86
çekilmiş 103
çekme 142
çekmedi.....104
çekmesin 119
çekmeye 187
çekmezem 72, 179
çekmiş88, 102, 103, 189
çekse 66, 81, 101
çeksin.....120
çeküp 64, 66, 84, 130, 160, 164, 177
çeleng 118
çemen 63
çemende 99
çemenden.....147
çemenzār.....201
çenber.....183
çerāġ 108, 109
çerāġında 160
çerḫ.....79, 85, 119, 179
çerḫe.....182
çeşm....59, 64, 106, 116, 118, 131, 152, 154, 163, 174, 180, 183,

184, 187, 189, 191, 197
çeşme 59
çeşmi 132
çeşmime..... 102, 131
çeşmiñ..... 59, 141
çeşmindeki 168
çeşminden 66
çeşmiñe..... 177
çeşminiñ 149
çevirir 103
çıḳar 93, 101, 123
çıḳdı 119, 178
çıḳdıḳça 139
çıḳsañ..... 89
çıḳup ... 63, 91, 129, 165
çil..... 120
çille..... 84, 163, 177
çillekeş..... 185
çilleler..... 126
çīn..... 59, 129, 194
çoḳ...65, 69, 76, 81, 115, 120, 128, 138, 143, 163
çoḳdan 134
çoḳdur..... 148
çözmesün 138
çözülmez 150
çü..... 64, 102, 104, 108, 135, 142, 146
çün.....56, 57, 65, 66, 68, 71, 80, 82, 87, 91, 93, 94, 103, 106, 109, 112, 116, 117, 119, 123, 124, 125, 129, 134, 138, 154, 171, 175, 176, 184, 196
çünkü 60, 63, 80, 99, 112, 116, 190

-D-

dā'im 70
dācü'ẓ-ẓulem..... 155
dād 60, 165, 176
dādım..... 166
dādımızdır..... 171
dāġ.....65, 66, 108, 109, 163, 165, 173, 177
dāġa..... 98
dāġım 151
dāġlarca 84
daḫı .....
.61, 70, 83, 95, 97, 98, 109, 124, 138, 163, 164, 181, 190, 198, 200
dāḫil 83
dā'im .97, 126, 131, 143, 195, 197
dā'imā 106, 124, 143, 190, 196, 198
dā'ire 74, 98, 163
daḳīḳ 113
dām 59, 117, 152
dāma 163
damaġ 65, 79, 109
damaġa 81
dāmān..... 161
dāmen...64, 67, 79, 114, 123, 132, 136, 153, 171, 184
dāne 83, 119
dāneden..... 122
dār 87, 190
dāra 92
dārātını..... 71
ḍarb..... 81
dārına..... 192
daʿvāda..... 65
daʿvāmı 109
daʿvāmızı 89
dāye..... 131
de.....
.57, 61, 62, 66, 78, 84, 85, 87, 91, 97, 101, 105, 107, 111, 115, 124, 128, 137, 140, 142, 143, 146, 154, 165, 167, 168, 178, 179, 183, 184
dėdi ...65, 130, 131, 141, 153, 173, 174
dėdigi.....168
dėdigiñ.....98
dėdiler 161
dėdim.....130, 131, 173, 174, 176, 177, 196, 198
def' 97
defter ...79, 89, 101, 131
deftere 78
defteriniñ 198
deger.....85, 188
degil ...89, 107, 128, 131
degiliz 89
degin.....134, 165, 193
degişmem.....138
degme 122, 185
degmez 119
degse.....100
degüp.....123, 153
dehānıñ 192
dehānındaki.....168
dehen.....162, 163, 176
deheninden.....70
dehrde 125
dehri 161
dek 63, 66, 82, 105, 120, 149, 157
delik 60
delīl 196
delince 145
dellāl 65
dem ...56, 60, 74, 78, 85, 95, 99, 107, 109, 110, 113, 116, 126, 129, 131, 133, 143, 152, 153, 164, 166, 171,

178, 181, 183, 188, 194, 196, 201
dem-ā-dem 102, 167
dem-be-dem 78, 108, 166
demde 144, 163, 164, 167, 183, 198
demden 71, 107
demdir 162, 167
dėme 185
demediñ 177
dėmezem 179
dėmeziz 182
demi 105, 167
demim 84
demin 134
dėmiş 60, 147
dėmişler 187
dėmişsin 116
demleri 128
dendān 168
dendānıñım 149
denī 85
denīde 91
denīden 143
dėnildi 67
dėnilür 90, 93
deñlü ... 63, 78, 116, 142
dėnmiş 187
der 57, 62, 67, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 79, 81, 83, 88, 90, 93, 96, 98, 100, 103, 108, 110, 113, 114, 116, 120, 124, 127, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 148, 153, 158, 160, 162, 164, 166, 169, 182, 193
dėr 70, 187
der-āġūş 72, 135
derbān 166, 194
derbend 182
derd 58, 71, 98, 104, 116, 120, 132, 144, 163, 166, 178, 194
derde 137, 153
der-dest 114
derdile 179, 183
derdim 132, 177
derdime 166
derdimiñ 62
derdmend 192
derdmendān 194
derdmendānıñ 148
dergāh 88
dergāhıñ 158
dergāhına 194
dergāhıña 71, 148
dergāhıñım 170
dergeh 95
dergehiñ 73, 74, 116, 127
dergehiñde 62
dergehinden 91
derildi 65
derilmez 98
deriñ 161
deriñde 76
deriñden 161
derk ...62, 151, 162, 165, 192
derkārdır 119
der-kenār 58
derler 75
dėrler 90, 196
dėrlerdi 153
dermān 67, 161, 166, 194
dermāna 127
dermānım 137
dermānısın 62
dėrsen 115
dėrseñ 185, 187
dersimiz 180
dertliye 67
derūn 163, 165, 166
derūnda 186
derūnum 58, 74, 108, 115, 126, 132, 152, 174, 181, 182
derūnumda 172
derūnuñ.....98, 131
dervīş 95, 195
dervīşān.....193
deryā....66, 94, 143, 182
deryāyı 133
dėsem 82
dest ...72, 106, 118, 127, 158, 161, 163, 178, 179, 188
dest-be-dest 69
deste 174
desteleriñ 119
desteleyüp.....124
dest-gīr 195
dest-gīrüm 69
destinde.....74, 167
destiñi.....183
dest-res.....92, 127, 183
destūr 158
destūrı 197
destūrıdır 64
dėsünkim.....80
dėsünler 186, 187
deşt 169, 175, 176
devā 153, 161, 171
devādan.....137
devādır 190
devlet..70, 74, 190, 194, 198
devleti.....157
devletiñ 195
devletiñe 98
devr.....85, 88, 96, 106, 112, 116, 122, 123, 175, 186
devrān 160, 179
devrānımız.....180

devrinde 138
devriñde 148
devvār 148
deycūr[ı] 63
dėye 114
dėyü 59, 70, 74, 130, 135, 155, 158, 174, 185, 186
dėyüp 130, 133, 161
dıraḫt 200
dīd 78
dīdār 187
dīdārıla 69, 183
dīdārıñla 60
dīde 65, 84, 130, 138, 199
dīdebān 183
dīdebāndan 59
dīdede 60, 94
dīdeden 129, 181
dīdelerim 116
dīdeleriñ 141
dīdesi 186, 188
dīdeye 89
diger 85
digeriñ 115
dikdiñ 120
diken 185
dikenden 98
dil ..... .58, 59, 60, 61, 66, 68, 69, 70, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 85, 88, 89, 92, 93, 98, 101, 102, 105, 106, 107, 108, 111, 112, 114, 116, 117, 118, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 140, 141, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 162, 163, 165, 166, 167, 173, 180, 181, 183, 184, 185, 186, 188, 189, 190, 191, 192, 194, 195
dilā 65, 95, 123, 182, 184
dilān 111, 161, 194
dilānveşler 188
dilārā 101, 123, 124
dilārādan 182
dil-āvīz 64, 137
dil-ber 57, 80, 83, 84, 109, 117, 118, 123, 139, 144, 145, 168, 182, 184
dil-berā 118
dil-berān 118
dil-berde 61, 163
dil-berdeki 130
dil-berdir 122, 180
dil-beri 111
dil-berin 145
dil-berlerin 85
dil-cū 138, 201
dil-dādeyim 191
dildār ..... .70, 73, 79, 80, 86, 87, 88, 102, 105, 108, 109, 116, 146, 147, 167, 183, 190, 199
dildāra 58, 92, 107, 123, 137, 167, 183
dildārda 73, 101, 102, 107, 126, 132, 162
dildārdan 80
dildārım 78, 146, 162, 181
dildārımla 108, 135
dildārıña 68
dildārını 188
dildārile 129
dildārla 162
dilde 58, 64, 82, 107, 108, 115, 120, 131, 133, 134, 138, 141, 148, 150, 163, 173, 185, 189, 190
dildedir 87
dildeki 119
dilden 72, 107, 109, 123, 161, 183, 197
dil-dīde 137
dile 70, 118, 125, 144, 178, 187, 194
diledi 131
dilegim 198, 201
dilegiñ 74
dilek 156, 197
dilem 114
dilerim 198
dileyenler 73
dil-gīr 63, 134
dil-ḫᵛāh 123
dil-ḫᵛāh-nümūdu ...195
dil-ḫāne 73
dil-ḫarābım 191
dil-ḥasteleriñ 118
dili 89, 111, 187
dilim 56, 57, 60, 79, 80, 92, 101, 126, 128, 129, 135, 137, 139, 146, 147, 194
dilimde 78, 131, 183
dilimden 91, 115
dilin 80
diliñ 98, 138, 186
dilince 201
dilinde 73, 97
dil-keş 167
diller 148, 155
dil-nüvāz 196
dil-rübāya 189
dil-sūz 191
dil-teşneyim 149

dīn ... 113, 136, 193, 199
dīnār..... 87
diñle 98, 146, 177
direk..... 120, 131
ditrer..... 123
ditreyüp..... 63
dīvān 57, 89, 97, 110, 111, 160, 201
dīvāna 56, 127
dīvāne .61, 97, 130, 151, 186
dīvānedir 190
dīvāneme..... 79, 162
dīvār..... 61
diyār..... 131
diyerek..... 98
dōlāb 188
dost..... 111, 190
dökdürme..... 150
dökme 185
dökmem..... 184
döndü..... 65, 106, 154
döner..... 160
dönmez..... 66, 90
dönse..... 176
duʿā..... 201
duʿāda..... 201
duʿādan 106
duʿāsın..... 143, 170, 172
dūd ... 72, 101, 107, 139, 165
dudaġıñ..... 191
dūdmān..... 174
duḫter 198, 201
duḫūl..... 156
dūn 59, 107, 112, 119
dūna 61, 139
dūr.. 108, 137, 144, 156, 161, 164, 171, 172
duruñ 120
durur..... 134
dūz..... 100
dūzaḫ 133
dūzaḫa 91
dūzaḫdan..... 59
dü 67, 71, 75, 82, 110, 154, 193
dükeli 179
dümuʿı..... 94
dün 60, 70, 95, 135, 147, 162
dünki..... 109
dünyā.....70, 91, 157
dünyāda 68, 71, 92, 109, 127, 186
dünyādır 153
dünyāya.....92, 95, 103, 138, 143
dünyāyı..... 189
dünyede..... 187
dür.....75, 85, 111, 112
dürdāne 168, 198
dür-efşānuñ 125
dürler..... 168
dür-niṣārımdan 191
dürr 98, 122, 195
dürūġ 65
düş..... 123
düşde..... 128
düşdü 128, 147, 165
düşdükçe 187
düşdüm..... 105, 108
düşmanı..... 152
düşme 113
düşmen..... 178
düşmese..... 92
düşmezem 184
düşmüşçe..... 75
düşse 105, 112
düşüp ..68, 95, 129, 161, 163, 178
düşürdü 102
düşürdüm..... 181
düşürmez 84
düşürüp 119
düşvārda..... 162

-E-

ebb 196
ebe'l-Ḳāsım 136
ebḥāṣ.....189
ebkār.....118
ebkem 89, 99, 175
ebr.....133
ebrār 114
ebrū.....59, 88, 126, 132, 163, 188
ebrūda 177, 188
ebrūlara.....185
ebrūların 102
ebrūlarıñ 165, 182
ebrūñ 59
ebrūsunuñ.....63
ebruvān 103
ebrūyadır 133
ebvāb 112
ecmel 125
edā.....61, 96
ėde.....71, 78, 80, 82, 92, 105, 106, 112, 143, 146, 151, 158, 165, 172, 175, 196, 197, 198, 201
edeb 155
ėdecek.....99
ėdegör.....62
edelden.....149
ėdeler.....56, 82
ėdeli 68, 69
ėdeliden.....84
ėdem 150
ėdemem..101, 115, 162, 165
ėdemez 142
ėdemezsin 89
ėden ..94, 111, 114, 122, 133, 137, 161, 162, 173, 192
ėdene 95

ėder .. 63, 64, 74, 75, 78, 79, 84, 85, 96, 97, 102, 108, 111, 112, 114, 118, 130, 131, 132, 133, 141, 142, 146, 154, 160, 161, 162, 163, 182, 185, 187, 188, 189, 190, 198
ėderdi..... 65, 155
ėderdim 70, 177
ėderek..... 91, 93, 165
ėderim..... 84, 118, 183
ėderiz 89
ėderken..... 64
ėderler 85, 120, 161, 194
ėdermiş..... 109
ėderse..... 75, 78, 109
ėdersin..... 131, 140
ėdesin..... 164, 166, 178, 179
ėdeyim 114, 177
edhem 71, 144
ėdicek... 90, 94, 95, 103, 105, 109, 119
ėdici..... 168
edin 182
ėdince ... 63, 64, 96, 123
ėdinmiş 92, 133
ednā 79, 194
ėdüben 56
ėdüp ..57, 59, 60, 61, 69, 72, 73, 78, 79, 80, 90, 91, 93, 99, 102, 109, 113, 121, 125, 126, 127, 146, 157, 158, 161, 163, 173, 174, 182, 183, 187, 188, 194, 195
efḍal 93
efendi..... 201
efendim ..67, 77, 79, 91, 110, 118, 124, 127, 128, 139, 140, 154, 201
efġān 88, 183
efġānıma..... 166
efḫam..... 196
efkārdan 152
efkendeyim 158
eflāk 106, 108, 122
eflākile 89
efrūz..... 191
efṣaḥ..... 96
efsāne..... 128, 182
efsūn 168
efẓal..... 125
efzūn 181, 201
efzūnıla..... 198
eger .83, 85, 98, 99, 114, 149, 167, 172, 181, 185, 186, 194, 198
egerçi 114, 129, 142, 161, 181
eglence 145
eḥad 96, 170
ehl 64, 70, 82, 84, 89, 111, 112, 137, 148, 157, 161, 178, 193, 194
ehli ...112, 119, 155, 157
ehliçün kim 112
ehlidir 120
ehliñ..... 190
ehline.....68, 90, 91, 178
ehliyiz 180
ejdehā 117
ejder..... 187
eḳālīme 74
ekber..... 69, 113
ekberdir..... 121
ekdār..... 124
ekmel 125
ekrem..... 104
ekṣerī.....111, 184, 197
ekṣeriyā.....185
el 62, 64, 67, 69, 72, 78, 86, 95, 100, 101, 109, 111, 143, 147, 170, 181, 184, 189
el-amān 57, 120, 148, 149, 155
el-ān.....150, 160
elbet ..85, 107, 137, 142, 161
elbetde.....142
elde 77, 181
ele.....164, 194
elem 60, 85, 104, 142, 143, 162, 178
elemdir 173
elemi 167
elemim.....84
elest 68
elestden.....149
elestim.....192
elestinde.....90
elf 140
el-ḥaḳ..... .....62, 111, 143, 157, 160, 181, 200
el-ḥamdü lillāhi'l-celīl 159
elhamdülillah 199
elḥān.....96
el-ḥaẕer 118, 139
elif 56
elile 118
elim 108, 127, 191
elimde.....91, 100, 121
elimden 116
eliñ 119
elinde.....63, 82, 158
elinden.....64, 88, 120
eliniñ.....137
eliyle 150

eller 168, 186
elma 200
elmadan 81
elṭāf 67, 169, 193
elṭāfına 127
elṭāfıñı 165
elvedāʿ 108
elvėrdi 126
emān 161
emdim 65, 81
emek 120
emīn 93, 113
emir 171
emīr 113
emr ... 74, 101, 103, 111, 130, 194
emri 97, 195
emriñe 166
emrini 62, 63, 96
emṣāl 67
emse 191
emsem 135
emvāc 128, 182
emzir 86
emzirdi 70, 80
enbiya 57
enbiyā 98, 104, 153
enbiyānıñ 57, 157
enbiyāya 57
encām 68
encāmı 187
encüm 63
endāmdan 81
endāmını 168
enderūn 82
endīşede 134
endīşem 108
endīşeme 118
endūh 162
engel 94
enhār 99, 122
enīn 152
enīs 113, 171, 172
enseb 193
ensebler 119
ʿentāri 168
envār ..67, 122, 154, 165
envārda 145
envārıla 126
envārına 164
enver 177
enverdir 121
enveri 154, 159
enzele 155
epsem 71, 89
erbāb ...70, 82, 138, 145, 178
erbābınıñ 85
ėrdi 103
ėre 81
erenlerden 161
ėrer 144
ėrgüre 68
erḥam 69, 169, 170, 171
erḥamtü 76
ėricek .83, 101, 105, 143
ėrince 63
ėriş 92
ėrişdi 116
ėrişemezse 172
ėrişir 67
ėrişmek 185
ėrişüp 145
erler 161
ėrmese 100, 157
ėrmesün 139, 185
ėrmez 91
ėrmezse 77
ėrmişse 85
erre 61, 94
ėrse 63
ėrüp 58, 61, 74, 183
esʿadü'l-ḫalḳ 136
eser 85, 142
eṣer 85, 111, 183
eṣeri 165, 179
eṣeridir 111
esīr ...103, 149, 152, 182
esmā 171
esmāñile 142
eṣmār 122
esmāsını 56, 95
eṣnāmile 104
esrār 62, 81, 82, 86, 93, 110, 113, 116, 148, 161, 186, 187
esüp 135
esvāḳ 168
eşʿār 114, 134
eşʿāra 92, 102, 147
eşʿārda 146
eşcār 83, 99, 122
eşed 175
eşheb 144
eşk 66
eşḳāẕ 79
eşkim .94, 109, 165, 173
eşkinden 60
eşref 56
eşvāḳınım 159
eşyā 62, 76
eşyāda 142
ėt 61, 66, 74, 77, 79, 82, 86, 92, 126, 139, 142, 149, 150, 158, 165, 166, 170, 182, 192, 193, 194
ėtdi 65, 80, 99, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 119, 130, 137, 144, 152, 174, 194
ėtdicegiñ 58
ėtdigi 73, 152
ėtdikçe .59, 78, 102, 108
ėtdikleri 79
ėtdiler 82, 98

ėtdim.....72, 80, 81, 87, 129, 165, 171, 172, 173, 183, 185
ėtdimse 165, 174
ėtdiñ..... 116, 117
ėtdirir..... 115, 188
ėtdirme 68, 118
ėtme 57, 58, 91, 92, 139, 150, 164, 183, 194
ėtmede 96, 132, 139, 152, 162
ėtmeden..... 72, 189
ėtmedi79, 109, 176, 183
ėtmedim 65
ėtmediñ 58, 163, 165
ėtmege 189
ėtmek . 59, 98, 121, 146, 190
ėtmekdurur..... 179
ėtmem..... 150, 184
ėtmemiş..... 196
ėtmemişdir..... 78
ėtmese..... 61
ėtmesin..... 156
ėtmeye 184, 197
ėtmeyen..... 112
ėtmez .....
.60, 79, 122, 139, 152, 185
ėtmezem. 169, 189, 190
ėtmezsin..... 86
ėtmiş ...58, 86, 106, 107, 129, 131, 134, 152, 176, 185, 188
ėtmişdi..... 106
ėtmişdir 72, 108, 173
ėtmişdurur 169, 170
ėtmişken..... 102
eṭrāfım..... 129
eṭrāfıñ..... 94
ėtse..... 75, 124, 148
ėtsem..... 82
ėtseñ..... 86
ėtsün 108, 153
eṭvārda 145
eṭvārına 164
evc..... 72
evi..... 157, 187
evlād 175, 176, 197, 201
evlādıñ..... 198
evlādına..... 110
evliyā 104, 160
evliyālar..... 159
evliyānıñ..... 148, 194
evrāḳı..... 122
evreng..... 93, 136
evṣāf..... 114
evṣāfını 96
evvel...70, 110, 125, 154
ey.....
.57, 58, 59, 62, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 79, 85, 86, 91, 92, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 125, 131, 134, 135, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 159, 161, 163, 165, 166, 169, 170, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 188, 191, 192, 194
eya..... 79
eyā.....68, 75, 78, 178
eyle....57, 62, 63, 67, 68, 73, 79, 82, 83, 92, 94, 97, 110, 112, 124, 141, 146, 151, 165, 166, 170, 172, 182, 185, 186
eyledi 56, 61, 68, 70, 79, 92, 98, 99, 100, 115, 116, 127, 134, 176, 181, 182, 183, 196, 198
eyledigiñ.....166
eylediler 99
eyledim.58, 81, 92, 125, 174, 179
eylediñ.....64
eyleme 68, 79, 91, 95, 146, 150, 170, 171, 172, 182, 183, 185, 186, 187, 194
eylemeden.....170
eylemedim 147
eylemem.....87, 109
eylemez ...112, 185, 190
eylemezem.....165
eylemiş ...106, 107, 147, 182, 187, 188, 189
eylemişdi.....183
eylemişdir 100
eyler..57, 59, 60, 66, 74, 92, 94, 96, 99, 103, 117, 123, 124, 136, 137, 138, 145, 148, 152, 155, 165, 170, 190
eylerdi 61, 106
eylerim 88, 132
eylerimiş 105
eylerler.....104
eylerse 79
eylese....74, 81, 85, 135, 163, 177, 201
eylesem 135
eylesin 111, 190
eyleye ...70, 78, 91, 101, 155, 167, 175, 176, 196, 198

eyleyecek.. 60, 130, 177
eyleyeli 92
eyleyelim 123
eyleyem 119, 158
eyleyemem 84
eyleyemezsin 183
eyleyen 90, 97, 112, 122, 123, 137, 142, 166, 190
eyleyene 62
eyleyesin. 140, 165, 179
eyleyeyim 201
eyleyigör..... 138
eyleyüp .65, 83, 90, 106, 143, 152, 189
eyliyor..... 131
eyvāh 102
eyvallāh 141
eyvān 73
eyyām 85, 195
eẓ- cānib 93
ezberi 111
ez-cümle 159
ez-dil 194
ezel 57, 69, 71, 73, 87, 121, 149, 180
ezelden 64, 84, 150
ezelī..... 90, 91

-F-

faġfūr 188
faḫr... 57, 112, 136, 179, 196
faḫrıla 194
faḫrımız 91
faḫrü'l enbiyā..... 71
faḫrü'l-vüzerā..... 197
faḳīr..... 193
faḳra..... 179, 193, 196
faḳrile..... 127
faḳriledir..... 91
fām 185
fānī 123
fānūs 90
fāriġ..... 92
farḳ.....96, 132, 162, 165
farṭ 173
faṣl.....63, 65, 83
fāş..... 186
fātiḥ..... 136
fedā 61, 90
fehīmāsā 149
fehm.....62, 99, 111
fekānsın 121
felāṭūn-netīce 201
felek 119, 120, 137, 156, 176, 197
felekde 78, 90
felekler 77
femim..... 84
femiñ..... 162
feminden 70
fenāda 58
fenādan..... 183
fenāya 190
fendine 184
ferʿ 119
ferāġ..... 109
ferāġat 119
ferāḥ..... 196
feraḥnāk 178
ferāyiż..... 77
ferdāniyet..... 96
ferden 63
ferhād 134, 135, 163
ferhādveş..... 133
ferḫāl 94, 165, 168
ferḫāle 75
ferḫunde..... 136
fermān .63, 96, 161, 166
fermāna 61
fermāne 97
fermānıñ..... 92
fermānına..... 111, 194
fermānıñım 149
ferş 108, 134, 135
fertūt.....189
feryād65, 71, 74, 82, 90, 91, 128, 132, 133, 165, 173, 175, 176
feryāda 99
feryādım.....158, 166
feryādıma.....192
feryādımı.....165
feryādımız.....171
feryādımızdır.....171
feryādını.....153
ferzāne.....97
feṣāḥat 67
fesden 129
fetā.....81
feṭḥ.....83, 118, 125, 132
feṭḥiyle 95
fettān 99, 162, 167
fevt.....187
fevvāre.....188
fevz 79, 125
feyyāż 197
feyż 87, 91, 99, 100, 110, 121, 173, 192, 195, 200
feyzi 171
fezādır 102
fırṣat 86, 138, 187
fırṭına.....128, 143
fī'd-dāreyn 136
fidansın.....138
fiġān.....66, 130, 153
fiġānım 66
fiġānımla 165
fikr 91, 143, 171, 172
fikrete 143
fikrile 102, 115
fikrim.....107
fikriñle.....110
firāḳ ..88, 102, 142, 143, 149, 157, 181
firāḳıla 162

firāḳında 69, 80
firāḳından..... 129
firāḳıñla 128
firār 130
firāvāna 127
firʿavnuñ..... 104
firḳat .....
.66, 68, 74, 82, 84, 86, 101, 114, 133, 139, 143
firḳatde .58, 60, 72, 109, 116, 134, 139, 164, 181
firḳati 157
firḳatiyle..... 157
firḳatle 66, 162
fiten..... 177
fitne-āşūbdur 184
fuʾād 77
fuḳarā..... 150
fūlād 90
fużalādan..... 125
fużūlī..... 173
fülfül..... 83
fülfülde 151
fürū 122
füsūnda..... 186
füsūnger 188
füyūżāt..... 67
füzūn..... 165, 200
füzūna..... 195
füzūnda..... 186

-G-

ġabġab..... 168
ġaddār..... 82, 147, 188
ġaffār..... 170
ġāfil 83
ġaflet..... 95
ġafletden 134
gāh.....
.... 130, 152, 165, 170, 175, 183
gāhī 142
gāhīce 85, 130
ġalṭān.....73, 176, 181
ġam ...64, 70, 84, 85, 87, 94, 105, 107, 112, 114, 120, 129, 131, 134, 142, 143, 162, 164, 167, 174, 177, 178, 182, 197
ġamda 85, 128
gamdan..... 108
ġamdan.....64, 132, 184
ġamdır 174
ġam-ḫʷar..... 84
ġamḫʷārdır 129
ġamhʷārıma 165
ġamım..... 84
ġamıñ..... 86
ġamıñdan 178
ġam-küştemiz..... 60
ġammāz 107
ġamz 132, 133, 147, 152
ġamze..... 162
ġamzeden..... 60
ġamzeñ 94, 145, 187
ġamzesi...147, 152, 163, 186
ġamzesin 189
ġanī 170
ġanīmet 187
ġār 113
ġaraż 190
ġarb..... 74
ġarba..... 63, 193
ġarīb..... 114
ġarīḳ..... 113
ġarḳ..... 121, 127
ġavġā..... 134
ġavġāda 162
ġavş 69
ġavşü'l-ekberi 159
ġāyet 139
ġāyetle 116, 135
ġayr 121, 187
ġayra...80, 84, 106, 119, 139, 140, 169, 183
ġayretde 164
ġayrı.....99, 180
ġayrılara.....121
ġayrıya.....118
ġayrıyı 93
ġayrullāh.....88, 142
ġażab-ālūde.....60
ġazāl.....59
ġazel.....57, 59, 125
ġazeliyyat.....56
ġāzī.....136, 156
ġece...70, 135, 143, 166, 201
ġeceden 75
geç.....182, 183
geçdi 65, 66, 78, 112, 113
geçdim 119
geçen 123, 134
geçer 85
geçinen.....68
geçinir 89, 130
geçmişiz 89
geçüp 69
gedā 98, 135
gedādır 61, 76
gedāyım.....127
geh 85, 130
gehi 165
gehī 166
gehvāre.....200
gehvāresin 131
gel.....83, 146, 150, 177, 184
geldi ..70, 104, 119, 144, 147, 157, 189, 196, 198, 201
geldiler 98
geldim.....79, 121, 127
geldin.....137

gelicek..... 83, 124
gelmedeñ..... 157
gelmege 167
gelmemiş . 75, 120, 181, 197
gelmese..... 72
gelmeye 144, 185
gelmiş..... 93, 94
gelmişdir 81
gelse 61, 145
gelüp ... 92, 99, 195, 200
gelür..... 69, 85, 86, 142, 161, 191, 192
gelürlerdi..... 161
gelürsin..... 137
genc..... 110, 122
gencinesi 95
ger ...61, 72, 75, 81, 105, 106, 119, 123, 145, 148, 157, 158, 175, 184, 185, 190, 192
gerçi 184
gerdānda..... 130
gerden.... 58, 59, 65, 84, 126, 141, 145, 168, 181
gerdendeki 163
gerdeniñ 164, 165
gerdūn 66, 85, 107, 112, 119
gerek 101, 183
gerekdir .. 102, 118, 141
gerekse..... 68
germābede 168
germe..... 150
geşt..... 163, 185
getir..... 126
getirdi 195
gevher.... 113, 160, 189, 195
gevheri..... 110
gevherī..... 125
gevhersin..... 62
geylān ..82, 88, 158, 193
geylānī.....79, 158, 159, 180, 193
gezen..... 167
gezer 161, 164, 181
ġıdā 117, 137, 161
ġıdādır 130
ġıyāş..... 69
gibi 72, 73, 75, 80, 83, 84, 85, 88, 92, 94, 100, 103, 110, 111, 115, 128, 129, 130, 131, 135, 137, 138, 140, 141, 145, 150, 151, 158, 168, 176, 180, 184, 190, 196
gidelim..... 123
giden 72, 137
giderdim 109
giderek..... 94
gideren 173
gidi 94
gidüp..... 60, 167
girān..... 85
girerim..... 115
giricek..... 118
girift..... 127
girih ..61, 163, 164, 173, 176
girmiş..... 94
girse 194
girü..... 119
girüp 126, 135, 143, 163
giryān78, 116, 139, 161, 166, 175, 194
giryānıñım 149
gīsū.....64, 87, 140, 141, 187
gīsūdan 75
gīsūlara..... 184
gīsūsın..... 117
gīsūsuna 92
gīsuvān 154
gitdi...80, 112, 174, 186, 189
gitmiş.....119
giyer.....152
gizleyesin 140
gizli 150
gizlidir 122
ġonca 132, 146, 162, 180, 192
ġoncadan.....65, 176
ġonca-fem 139, 146
ġoncasın 160
ġonce 67, 70, 84, 191, 196, 200, 201
ġoncede 163
ġonceden.....185
ġoncelerin 63
ġoncenüñ 65
ġonceveş.....195
ġonceye 64, 65
ġoncezār.....81
göge 105
gögüs 150
gömlek.....168
göñlüm ...65, 79, 84, 87, 94, 109, 115, 124, 126, 128, 129, 132, 135, 138, 162, 163, 168, 173, 174, 176, 182, 189
göñlümce 72
göñlümde 150
göñlüme 171
göñlümü ...60, 118, 177, 184, 192
göñlümüñ.....107
göñlüñ 185
göñlüñde 187
göñül.92, 109, 121, 122, 124, 126, 128, 130, 131, 133, 153, 163, 164, 165, 181, 182, 183, 187, 200

göñüller 171
gör 58, 59, 75, 81, 82, 83, 116, 151, 186, 188, 189, 199
gördü..... 105, 131
gördügüm . 71, 183, 184
gördügün..... 117, 184
gördük 197
gördüm 64, 173
göre 72, 126, 183
göricek....58, 65, 90, 91, 99, 103, 105, 117, 128, 130, 139, 141, 162, 177
görmedi 106
görmedim..... 153
görmege..... 115
görmemiş 125, 156, 197
görmeyüp 133
görmezem 87
görmezse 66
görmüşe..... 78
görse 99, 105, 106, 157, 192, 198
görsen 164
görünce..... 150, 181
göründü 152
göründüñ..... 145
görünmez 66
görünmüş 59, 94, 95
görünse..... 117
görünüp..... 125
görünür 89, 130, 133
görüp..... .61, 62, 70, 73, 79, 94, 108, 109, 153, 161, 188
görür 118
göster 124, 126
gösterdi..... 193
göstericek..... 129
göstermez..... 131, 165
göstermiş..... 188
götürüp..... 166
göz.58, 72, 78, 126, 133, 150, 173, 183
gözde..... 178, 179
gözden 94
gözedirken 105
gözler..... 133, 153
gözleri.....141, 147, 167
gözlerim 133
gözleriz..... 88, 180
gözleyen 184, 185
gözü 118, 152, 162
gözüm 65, 153, 162
ġufrān 78, 94
ġūlāb 60
ġulām 82
ġulġule 99, 117
ġurbe..... 95
ġurbet 120
ġurbetde ..117, 164, 178
gūş.....91, 158, 193
gūyā ..61, 145, 160, 174, 191
gūyān 162
gūyiyā 103
güç.....122, 144, 146
güftārına..... 164
güher 67, 111, 200
güheri 198
gül ..... .58, 60, 65, 75, 83, 88, 92, 98, 99, 105, 119, 132, 133, 139, 140, 144, 146, 151, 153, 162, 163, 164, 168, 173, 174, 176, 180, 184, 188, 201
gülbang..... 160
gülberg 84, 201
gülde 151
gülden.....64, 146, 187
güle 99
gül-fām 70
gül-femiñ.....191
gülgūn.....147, 185, 186
gülgündan 106
gülgüne.....75
gülgünla 134
gülistān.....96, 146, 160, 200
gülistāña.....151
güller 168
gül-levne 188
gülnār 80, 135
gülpençe.....175
gül-pīrehen 132
gül-rūlara 184
gül-rūya.....184
gülsem 135
gülsitān.....62, 64, 81
gülsitānuñ 65
gülşen 108, 164
gülşende 71
gülşen-ṭırāz.....196
gül-ten 58
gül-terde 163
gülücüdür.....184
gülüñdurur 173
gülzār.....67, 86, 88, 90, 168, 185
gülzāra.....98, 147
gülzārda 146, 162
gülzārı.....123
gümüş 188
gün 72, 107, 109, 140, 142, 150, 156, 162, 178, 185, 201
günāh.....165, 183
günāhdan 99
günāhı.....148
günāhım 170
günahkār 127
günahkāra 79
günahkārım 161
günde.....82, 97
günden 139

gürūh .. 64, 88, 160, 161
güşā 160
güşādır 103
güşāyiş 75
güvāh 165, 173
güvāhım..... 109
güvāhımdan 139
güvāhımdır..... 133
güvāhıñdurur..... 174
güzel..... 60, 173
güzeldir..... 123
güzelim 67, 115, 140, 162
güzeller..... 84, 191
güzellikde 78
güzer 182
güzerān..... 167
güzīn 113, 114

-H-

ḫ̬ᵛāb 80, 129, 165
ḥabāb 66
ḥabbeẕā.... 72, 110, 141, 197
ḫaber 95, 109, 125, 141, 147, 199
ḫaberdār..... 123
ḫaberiñ 115
ḫ̬ᵛābgāh..... 154
ḫ̬ᵛābgeh..... 166
ḥabīb ...57, 62, 110, 120, 172
ḥabībiñ..... 78, 170
ḥabli'l-verīd..... 87
ḫacālet 67
ḥācāt 91, 185, 190
ḫaceli..... 179
ḥācı bayrām-ı velī . 148
ḥācı ḥasan 136
ḥacīb 64
ḥadd 67, 197
ḫadeng..... 118
hādī 173
ḥadīce 201
ḥadīṯsiñ..... 154
ḥafī..... 113
ḥafīd..... 196, 197
ḫ̬ᵛah..... 64
ḫ̬ᵛāhı..... 148
ḫ̬ᵛāhım 87
ḫ̬ᵛāhımdır 134
ḫ̬ᵛāhişger 105
ḫ̬āʾine 105
ḥaḳ 62, 63, 71, 78, 87, 88, 91, 92, 106, 110, 115, 120, 121, 148, 153, 154, 157, 180, 183, 197, 199, 201
ḥāk 82, 91, 108
ḥāḳ 78, 95
ḫ̬āk ..137, 150, 176, 178, 194
ḥaḳ'dan.63, 67, 87, 198, 199
ḥaḳ'dır 121, 179, 180
ḥaḳ'sın 104
ḫ̬āḳān..... 89, 143
ḥaḳāretle 61
ḥaḳāyıḳda..... 144
ḥaḳāyıḳdaki..... 168
ḥaḳdan..... 95, 137
ḥaḳdır 180
ḥaḳīḳ 113
ḥaḳīḳat....62, 82, 89, 97, 160, 180
ḥaḳīḳatde 62, 193
ḫ̬ākile 151, 176
ḫ̬ākine..... 74
ḥaḳḳ 87, 96, 111, 196, 198, 200
ḥaḳḳ'a 62, 64, 72, 83, 121, 136, 156, 179
ḥaḳḳ'ı..... 71, 142
ḥaḳḳ'ıñ..... 96
ḥaḳḳā ...76, 96, 180, 197
ḥaḳḳı..... 127
ḥaḳḳında 87, 114
ḥaḳḳü'l-vekīl.....196
ḥal 125
ḥāl .60, 65, 88, 121, 130, 145, 163, 165, 166, 183, 194, 201
ḫ̬āl ...58, 59, 83, 94, 102, 103, 118, 130, 151, 163, 164, 182, 188
ḫ̬alāṣ.....72
ḥālāt.....172
ḥāldaş 186
ḫ̬āle 75
ḫ̬alef.....197, 198
ḫ̬alel 144, 185
hāleye 94
ḫ̬alfında 113
ḥāli 57, 189, 190
ḫ̬ālī.....152, 153
ḥālim.79, 105, 166, 170, 176
ḥālimden 171, 172
ḥālime.....176
ḥālimi 127
ḫ̬āliñ.....128, 173
ḥālinden 172
ḥāline.....150
ḥāliñe.....186
ḫ̬alḳ .57, 67, 71, 91, 100, 110, 113, 175, 193, 197
ḥalḳa 96
ḫ̬alḳı 91, 158, 189
ḫ̬alḳına.....193
ḫ̬alḳu'llāh 62
ḥall 118, 188
ḫ̬allāḳ.....57, 169
ḫ̬allāḳ'ı.....122
ḫ̬am 84, 92, 128, 141, 162, 182, 184
ḫ̬ām 81, 135, 142, 183
ḫ̬āma 95
ḥamāḳat 120

ḥamd 56
ḥamdüli'llāh 88, 109, 169, 179
ḫāme 88, 97
ḥāmī 193
ḥammālı 190
ḥamrāyı 133
ḫ̬ān 160
ḫançerli 152
ḫandān 166
ḥandīd 78
ḫāne . 73, 107, 114, 169, 170, 187
ḫānedān 150
ḫānesini 186
ḫāneye 97
ḫār 64, 98, 133
ḫ̬ār 167, 178, 184
ḫār u ḫas 93
ḫarāb 97, 162, 169, 170, 171
ḫarāb-ābāda 112
ḫarābāt 119
ḫarābātda 90
ḫarābātız 91
ḫarābātile 68
ḥarameyn 136
ḥarāretde 181
ḥarāretle 166
ḫārdan 132, 153
ḥarf 56, 62, 67
ḥarfü'd-dal 75
ḥarfü'l cim 71
ḥarfü'l fā 110
ḥarfü'l ġayın 108
ḥarfü'l ḳaf 113
ḥarfü'l-hā 141
ḥarfü'l-ḥa 72
ḥarfü'l-ḫā 74
ḥarfü'l-kef 116
ḥarfü'l-lam 120
ḥarfü'l-mim 127
ḥarfü'l-vav 140
ḥarfü'l-yā 148
ḥarfü'n-nun 136
ḥarfü'r rā 81
Ḥarfü's̱-s̱ā 69
ḥarfü'ṣ-ṣad 96
ḥarfü's-sīn 90
ḥarfü'ş-şın 93
ḥarfü'ṭ-ṭā 100
ḥarfü'z-za 88
ḥarfü'ẓ-ẓā 103
ḥarfü'ż-żad 98
ḥarfü'ẕ-ẕal 79
ḫārıla 91
ḥarīḳ 114
hārūt'ı 189
ḫas 91
ḫāṣ 72, 89, 108, 151
ḥasan 82
ḥasb 88, 171, 172
ḥasbi 159
ḥasen 95, 113, 114
ḥasende 59
ḥāṣıl 95
ḥāṣılı 72, 124
ḥasīb 62
ḥasret 60, 72, 86, 91, 94, 116, 134, 191
ḥasretde 181, 194
ḥasreti 157
ḥasretile 194
ḥasretim 102
ḥasretle 72, 162
ḥasta 137, 171
ḫasta 196
ḫastaya 80
ḫastayım 127
ḫaste 62, 194
ḫaste-diliñ 60
ḫāşā 114, 137
hāşāk 178
ḫāşālillāh 140
ḫāşimīyyi 136
ḥaşr 100
ḥaşr eyle 126
ḥaşre ..82, 149, 157, 165
ḥaşrin 76
ḥaşrolup 158
ḫaṭ 61, 102, 103
ḫaṭā 123, 127, 168
ḫāṭır 190
ḫāṭıra 128, 201
ḫāṭırdan 189
ḫāṭırım 129, 135
ḫāṭırın 65
ḫaṭīb 64, 77
ḫatm 96, 156
ḫaṭṭ 102, 103
ḫaṭṭāt 102
ḫaṭṭıñ 97
ḫaṭvede 85
ḫavātīn 176
ḫavf 170
ḫavfım 138, 141
hāy 117
ḫayāl .66, 108, 152, 183, 190
ḫayāl-ḫānede 66
ḫayāli 80, 84
ḫayālimde 135
ḫayāliñ 138, 182
hayāt 125
ḥaydar 81, 176
ḥaydar'ı 111
ḥayfā 102
ḫayli 162
ḫayr 62, 196, 197, 198
ḥayrān 149
ḥayrānıyım 149
ḫayrāt 198
ḫayratınıñ 198
ḥayretde ..164, 182, 183
ḥayretim 88
ḫayr-ḫ̬āh 196
ḫayrü'l-verā 154
ḥayvān 99
ḥayy 88, 169

ḫayyāṭ 102
ḥaẕ..... 104, 105, 106
hazefle 142
ḥaẕer 94, 109, 139, 150, 152, 184, 189
ḥāẕıḳ..... 88
ḥāẕır..... 69, 74, 83
ḥazīn 173
ḫāzin 148
ḫazīnedār 200
ḥażret56, 62, 67, 69, 71, 72, 74, 78, 79, 83, 88, 92, 93, 95, 98, 109, 110, 111, 114, 125, 126, 127, 136, 143, 146, 148, 152, 158, 160, 172, 173, 175, 180, 193, 199, 200, 201
ḥażretiñden..... 108
ḥażretiñe 91
ḥaẕẓ..... 103, 105
hecr 58, 61, 64, 127, 162
hecre 190, 194
hecri..... 71, 73
hecrile..... 68, 108, 116, 129, 194
hecrim..... 109
hecriñ..... 108, 165
hecrinde 145
hecriñde 166
hecriñden..... 128
hecriñi 116, 177
hecriñle 139
heft..... 122, 133
hele....60, 68, 70, 86, 89, 116, 123, 165, 181, 183, 196
ḥelvā 79
ḥelvādan..... 81
hem ...57, 60, 62, 69, 79, 81, 82, 99, 106, 121, 130, 148, 149, 154, 156, 161, 168, 172, 180, 185, 196
hemān.....58, 80, 94, 98, 99, 128, 131, 154, 163, 166, 181
hem-bū 141
hemçü..... 109, 120
hem-dem.....70, 84, 99, 104, 108, 171, 178
hem-demim 191
hemīn..... 129
hemmār..... 147
hem-nām..... 198
hem-nefs 68
hem-nişīn..... 82, 173
hem-pā 200
hem-rāz..... 56
hem-serdir 122
hemvār 86
hengām..... 174
henüz.....121, 149, 162, 177
hep 64, 67, 70, 71, 73, 74, 80, 88, 89, 90, 94, 99, 100, 101, 104, 110, 117, 122, 126, 128, 133, 156, 160, 161, 165, 168, 173, 174, 175, 176, 177, 187, 190, 194
her.....56, 60, 63, 64, 67, 71, 74, 78, 89, 95, 96, 97, 101, 103, 110, 113, 116, 117, 126, 131, 133, 139, 153, 155, 156, 160, 161, 163, 164, 166, 171, 174, 175, 176, 178, 184, 185, 186, 188, 194, 196, 198, 201
hercāyī..... 122
hergīz..... 63, 72, 106, 126, 171, 179, 185, 189
herḥālde.....67
ḥesāb.....79
heşt 111
hevā 78, 90, 117, 127, 135, 142
hevāya 100, 146, 189
heves.....92, 95
hevesim 91
hevesle.....100, 184
heybet.....82
heybetinden.....63
heyʾet 82
heyhāt 172
ḥıfẓ 99, 196
ḫırām 163
ḫırāmān.....138, 167
ḫıredmendūlara 185
ḥırṣıla.....123
ḫışmile.....60
ḫıṭādır.....129
ḫıtām 142
hibr 161
hicrān .86, 88, 114, 128, 186, 194
hicrāna 62, 101
hicrānda .116, 124, 134, 144
hicrānile 65
hiç ...61, 72, 83, 93, 118, 140, 153, 154, 171, 187, 189
hidāyet 67, 120
ḥiddet 188
ḥikem.....93, 113
ḥikmet ...62, 70, 84, 149
ḥikmetde.....62
ḥikmeti.....187
ḥikmetlenir.....84
hilāl.....59, 63, 163, 165
ḫilʿat.....188

ḫilḳati..... 157
ḫilḳatiñ 145, 154
ḥilm..... 93, 155
himem..... 89, 112
himemsin 161
himmet 74
himmetiñ..... 69, 125
hindistān 194
hindū..... 83, 188
hindū'yum..... 88
hindūlara..... 185
ḥişār 144
ḥişşe 112
ḫitām..... 63, 96, 97
ḫizmet..... 96
ḫod 117
ḫod-be-ḫod 184
ḫod-bīn 68
ḫod-nümādan 105
ḥoḳḳa 168
ḫorāṣān'dan 161
ḫoş.... 96, 102, 108, 116, 119, 130, 131, 141, 144, 146, 147, 164, 167
ḫoş-bū..... 147
ḫoş-būlara 184
ḫoşça..... 84
ḫoş-dem..... 107
ḫoş-ḥāl..... 116
ḫoten129, 173, 177, 194
hū 88, 114, 126, 140, 163, 171, 185
ḫū 188
ḫūbān..... 67, 138, 141
ḫūbāna..... 186
ḫūbānda..... 83
ḫūbānıla..... 167
ḥubb 109, 122
ḥubbıdır..... 137
hūlar..... 160
ḫulāṣā..... 86
ḫulḳ 113, 114
ḫulḳuñ 164
ḫulūṣ 97
ḫumār 97, 129, 137, 149, 152, 181
ḫumārı..... 119
ḫumārımdan..... 191
ḥumretde 99
ḫumretde 75
ḫūn.....60, 102, 117, 165
ḫūn-ālūd..... 175
ḥuneyn 136, 156
ḫūn-feşān 150
ḫūn-gūn..... 149
ḫunḫˇār..... 152, 162
ḫūnḫˇāre..... 141
ḫūnī..... 58
ḫūnuñ 81
ḫūr..... 75
ḫurdeler..... 65
ḥūri 198
ḫurşīd..... 78
ḫurūc 72
hūş...101, 162, 165, 181, 189
hūşum..... 183
huşyārdır..... 129
ḫuṭūr..... 146, 190
ḫuṭūṭ..... 101
hūy 117
ḫūy 190
ḥużūr 64, 114, 126
ḥużūra 146
ḥużūrunda..... 146
hüdā 193
ḫüdā..93, 136, 140, 143, 154, 176, 193, 197, 198
ḫüdā'da..... 57
ḫüdā'dan..... 77
ḫüdā'dır..... 93
ḫüdā'nıñ 93
ḫüdā'sın..... 67
ḫüdā'yı..... 93
ḫüdādan 77, 121
ḫüdāvend 169
ḫüdāvendile.....95
ḫüdāyā.....126, 171
ḥükm.....109, 195
ḥükm ėder.....74
ḫülyādan 182
hümādır.....130
hümāyun.....103
hümāyūna.....90
hümūm.....85
hüner ..91, 97, 142, 145, 188
ḥürmeti 158
ḫürrem 131
ḥüseyn'i.....82
ḥüsn 61, 64, 97, 102, 106, 118, 120, 140, 141, 142, 146, 149, 161, 164, 168, 181, 183, 191, 198
ḥüsnile.....63, 102, 115, 138, 181, 184, 189
ḥüsnü.....96, 107
ḥüsnüñ ...59, 75, 89, 97, 115, 129, 139, 145, 154, 163, 173
ḥüsnünde 152, 188
ḥüsnünden.....64
ḥüsnüne 130, 181
ḥüsnüñe ..163, 181, 188
ḥüsnüñle 140, 164
ḥüsnünü 124, 150
ḥüsnüñü 165, 182
ḥüsnünüñ.....164
hüvallāhū 96, 170
hüve.....193
ḥüzn.....114

-I-

ıḫtılāṭ.....197
ıraġ.....108
ışṭırāb 66, 173

-İ-

ʿibād..... 78
iblīs..... 93
ibni .. 195, 196, 197, 198
ibrāhīm 104
ʿibret-nümā 122
ibrīḳden 189
ibtidā .. 56, 57, 100, 104, 121
ibtidādır..... 154
ibtihāc..... 71
īcād..... 90, 187
īcāda..... 112
īcādım 166
īcādıma 192
ictihād..... 59
ictimāʿ 106
ictināb..... 185
içelden 89
içinde ..65, 89, 113, 123, 132
içre ... 73, 107, 114, 118, 122, 126, 133, 142, 152, 154, 169, 173, 180
içün ...57, 59, 63, 64, 66, 72, 73, 76, 78, 92, 97, 100, 102, 109, 117, 118, 121, 123, 124, 127, 132, 137, 142, 149, 150, 152, 154, 165, 166, 170, 179
içüp 68, 72, 80, 98
ʿīd61, 64, 72, 90, 96, 132
ʿīdgāhı 148
idi . 58, 72, 90, 137, 144, 157, 165, 176
idigim..... 137
idigimdir..... 155
idim . 105, 116, 128, 134
idiñ 60, 139
idrāk..... 87, 101
idügi 100
idügiñ..... 99
īfā 112
ifrāḳ..... 115
ifrāṭ 128
iftirāḳ..... 82, 174
iġrāḳ..... 114
ihdā 77
ihdinā'z-ẕikri'l-cemīl 159
iḫlāṣ..... 96, 97
iḫrāḳ..... 114, 115
iḥsān 71, 73, 98, 106, 127, 165, 166, 170, 194, 195, 198, 200
iḥsāna 61, 121, 127
iḥsāneke 158, 159
iḥsānına..... 56
iḥsānıña..... 67, 140
iḥsānıñım 149
iḫtilāṭ 100, 170
iḫtirāʿ 106, 107
iḥtirāḳ..... 174
iḥtiyāc..... 71
iḫtiyār..... 124
iḥyā 98, 153, 161
iḳbāl 105
iḳbālde 85
iḳbāli 197
ikbār..... 175
iken ...58, 59, 60, 61, 64, 66, 70, 75, 78, 79, 81, 84, 90, 92, 94, 102, 104, 112, 116, 123, 139, 140, 141, 143, 144, 157, 162, 163, 165, 176, 186, 187, 193, 200
iki 70, 110, 140
ikisi..... 111
ikisinde 154
iḳlīm....59, 61, 141, 181, 193
ikrām 70
iktiḥāl 59
ʿilāc.....71, 196
ilāh ..108, 110, 113, 125, 165, 169, 188, 196
ilāhe 88, 93
ilahe'l-ʿālemīn.....170
ilāhım 87
ilāhī.....126, 171
ile 56, 58, 68, 69, 71, 73, 78, 82, 89, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 103, 104, 106, 107, 110, 111, 112, 116, 117, 118, 120, 123, 125, 127, 128, 130, 134, 136, 140, 144, 146, 151, 154, 156, 158, 162, 163, 164, 165, 166, 168, 178, 182, 187, 188, 197, 198, 199, 201
iledir 74
ileyhi.....87
ileyküm 159
ilḥāḳ.....116, 194
ilḥāḳıla.....78
ilḥāḳınım.....159
iliniñ 167
ilḳā 91
illā 76, 81, 92, 182
illallāh.....88, 93
ʿilm 93, 113, 148
ʿilmiñ.....81, 110
ilticā.....57, 104
iltifāt.....152, 190
iltifātıñ 78, 118
iltimāʿ.....106, 108
iltiyām 142, 146
īmā 137
imām...57, 81, 113, 154, 156, 175
īmāna.....152

imdād 176, 199
imdādımızdır 171
imiş. 116, 130, 133, 152, 156, 188
inābe 193
inʿām 70
inanma 184
ʿināyet 67, 114
inbāt 91
inbāta 63
inbīḳden 189
inbisāṭ 100, 170, 197
inbisāṭından 64
ince 145
incilāʿ 106, 108
incinir 174
ʿinde'l-ḫüdā 104
ʿindi 76
ʿindinde 85
inkār 115
inkisārımdan 191
iñler 66, 131
ins 71, 76, 153, 156, 157
inṣāf 116, 176, 181
inṣāfıñ 178
insān 93
inşād 125
inşirāḥ 196
intihā 100, 121
intiḳām 81, 143
intiṭāḳ 174
īrāda 112
īrān 188
irem'dir 173
ʿirfān 83, 93, 122, 160
ʿirfāna 83, 144
irfānıla 56
irşādımız 179, 180
irtibāṭ 100, 170
irtifāʿ 106, 107
irtikāb 66
ise 58, 61, 67, 73, 83, 98, 107, 115, 116, 117, 128, 142, 147, 152, 167, 168, 176, 181, 183, 185, 186, 196
isem 84, 109, 132
isen 83, 138, 139, 187
iseñ 82, 95, 123, 164, 165, 183
iskāt 89
islām 113, 152, 199
ism 170, 180
ismeyn 136
ismi 137
ismile 143
ismiñ 103, 171
ismiñi 99
issi 107
istedigim 167
istedigiñ 168
istemem 115
istemeziz 91
ister ... 58, 59, 71, 82, 83, 124, 183, 185
isterim 108
istersen 167
isteyen 185
istiġnā 190
istiġrāḳ 114
istilz̲āz̲ 79
istimāʿ 161
istiʿmālden 119
istimdād 99, 121
ʿişyān 100, 121, 152, 158, 169
ʿişyāna 127
ʿişyānım 91, 170
ʿişyānına 68
ʿīş 105
ʿīş u nūş 124
īşān 161
işāret 189
işidirsiñ 90
işidüp 187
işitdi 80
işitdik 60
işitdim 147
işledi 175
işler 169
işrāb 188
işrāḳ 115
işrāḳı 123
ʿişret 86
ʿişretde 164
işte 97, 119
iştiyāk 174
iştiyāḳ 116, 199
iştiyāḳıñ 194
ʿişve-nümādır 130
ʿitāb 130, 164
itteba'tü 158
ʿiyāz̲ 79
iz̲ʿānıñ 98
ʿiz̲ār . 75, 84, 88, 92, 139, 146, 173
ʿizārıñla 166
iʿzāz 146
iẓhār 122, 188
iẓhārdan 64
iznün 125
ʿizz 146
izzet 82

-J-

jāle 75
jāleler 63
jeng 124

-K-

k'anuñla 107
kaʿbe 89, 129
kaʿbe'ye 187
ḳabūl .. 62, 156, 172, 197
ḳaç 86, 150
ḳaçan 63
ḳaçarsın 139
ḳadar 61, 184
ḳadd 126, 188

ḳaddi 163, 167
ḳaddiñ..... 138, 145
ḳadem 97, 194
ḳademden..... 194
ḳāḍıyü'l-ḥācāt..... 172
ḳadīm 169
ḳādir..... 91
ḳādirī..... 179, 180
ḳādirīdir..... 179
ḳādirīyiz.... 88, 179, 180
ḳadrin 113, 196
ḳāf..... 82, 89, 129
ḳāf'a..... 122
ḳafāsı..... 119
ḳafes..... 91, 176
kāfī 194
ḳāfile-sālār 113, 118
kāfir..... 152
kāfirler..... 104
ḳāfiyeñ..... 119
kāfūr..... 181
kāfūrda 65
ḳāhir..... 88
ḳāhirdir..... 87
ḳahr..... 133
ḳahrile..... 199
ḳā'il..... 88
kā'ināt 57, 104
kā'inātı 100, 106, 193
kā'inātıñ..... 157, 172
ḳaḳıdı 119
ḳaḳıyup..... 145
ḳaḳmaḳ 60
kākül 61, 83, 86, 126, 162, 163, 165, 168, 174, 183, 184
kākülde 151
kāküle 100
kāküli 182
kākülleri 147
kākülü..... 65
kākülüñ..... 117
kākülüñdurur..... 173
kākülüñle 192
kākülüyle..... 135
ḳal'a.....133, 143, 144
ḳalb ..108, 122, 169, 170
ḳalbe 124, 196
ḳalbile 97
ḳalbim.....68, 106, 108, 109, 131, 169, 170, 171, 194
ḳalbimdir..... 153
ḳalbimiz..... 71, 88
ḳalbiñ..... 200
ḳaldı ..65, 112, 134, 162, 174
ḳaldımsa 158
ḳalem ..63, 99, 103, 119, 157
ḳalemi..... 94
ḳalemle..... 188
ḳalīl 196
ḳalmadı..... 163, 189
ḳalmasın..... 93
ḳalmaz 179
ḳalmış 119, 120, 124
ḳalmışdır 58
ḳalmışım..... 169
ḳalup 157
ḳalupdur..... 189
ḳalur..... 63, 145
kām 182
ḳamaşır..... 78
ḳamer..... 67, 86
ḳameriñ 115
ḳamer-tāb..... 63
ḳāmet..... 138, 141, 145, 167, 181, 182, 188
ḳāmeti..... 147
kāmıñ..... 185
kāmil..... 125
ḳamu.....76, 98, 99, 110, 196
ḳāmūs 91
kān 58, 68, 69, 72, 79, 83, 91, 93, 100, 114, 121, 122, 161, 169, 170, 195
ḳan 66, 113, 116
ḳanā'at.....92
kand.....79
ḳand.....166, 176, 192
ḳanda.....74, 106, 165
ḳande.....69
ḳandı.....124
ḳandım 128
ḳandīl.....90, 121
kāne 76
kānı 79
ḳanı 175
ḳanlar 81
ḳapandım 143
ḳapılmam 184
ḳapıña.....194
ḳaplamış.....74, 124
kār.....79, 107, 165
kāra.....135
ḳara.....103
ḳaraladım.....91
kārbān 118
ḳarışınca.....144
ḳarışmış.....94
ḳarşı 130, 147
kārzār 64
ḳaṣāid.....153
ḳasāvetde 143
ḳasāvetle 77
ḳaṣd.....117, 152, 189
kāse.....188
ḳasemnā.....122
ḳāṣır 127
ḳaṣr 73, 107, 131, 153
kāṣān.....73
ḳaşı.58, 84, 94, 145, 163
kāşif 155
ḳat 123
ḳaṭ' 72

ḳatı 80, 84, 116, 122, 134, 201
kātib 201
ḳaṭmer 123
ḳaṭre..... 165
ḳaṭreden 122
ḳaṭresinden..... 112
ḳavl..... 58, 88, 93
ḳavlile 116
ḳavlim 193
ḳavlimiz..... 180
ḳavmine..... 82
ḳavs .. 84, 126, 163, 177, 188
ḳayd..... 92, 130, 166
ḳays 61, 102
ḳaysveş 134
ḳayyūm..... 89
ḳażā 89, 109
ḳażādır 130
ḳażāsı 188
ḳażāyāda..... 162
kebāb..... 66, 162
kec-reftārdan..... 119
kef..... 113
kefīl 197
kehkeşān 150
kelām 96, 156
kelāmıñ..... 161
kelīm 104
kelīmullāha 122
kemāl 85, 121
kemān . 58, 59, 102, 185
kemān-ebrū.... 118, 141
kemānım..... 145
kemend... 130, 165, 176
kemīn..... 170
kemter .. 57, 76, 82, 106
kendin..... 179
kendine..... 184
kendiye 82
kendüyi..... 164
kenzine 92
ker 176
kerbelā..... 175, 176
kerde..... 114
kerem 68, 72, 79, 86, 91, 93, 111, 113, 121, 142, 161, 165, 171, 172
keremallāhu..... 81
keremdir..... 137
keremi 143
keremle..... 160
kerīm 93, 169, 197
kerīmdir 194, 197
kerrār..... 81, 176
kerre 79, 82
kes 91, 92
kesdi..... 157
kesel 125
kesilü..... 94
kesilür..... 145
kesmedi 102
kesmeyeler..... 194
keşretde..... 181
keşf..... 164
keşkül-be-kef..... 185
keşmekeş 141, 162, 178, 179
keştī 114, 128, 143
ketm..... 84
kevkeb 75
kevkeb-miṣāl..... 59
kevn 74, 93, 100, 110, 112, 138, 193
kevneyn..... 62, 75
kevşerde 163
kevşeri 111, 191
kevşerī 125
keyfiyet..... 84
keyfiyyetin..... 64
kez..... 74
kezā..... 76
ḳıblegāh..... 154
ḳıbleteyn 154, 156
ḳıdmān 194
ḳıl 62, 72, 78, 79, 86, 103, 106, 118, 121, 122, 126, 139, 148, 151, 155, 161, 169, 170, 171, 172, 176, 184, 188, 192
ḳıldı..... ....56, 62, 77, 98, 104, 106, 113, 121, 125, 153, 154, 160, 181, 192, 193, 194, 198, 200
ḳıldığı.....57, 71, 157
ḳıldım 173
ḳıldıñ.....117
ḳılmaġa.....60, 97, 124, 127, 178, 186, 195
ḳılmaġı.....145
ḳılmazsa 114
ḳılmış 188
ḳılmışdır 88
ḳılsam 61
ḳılsın 156, 189
ḳılup.....56, 101, 153
ḳıraʾat.....97
ḳırāʾatdır 96
ḳırmızı 152
ḳışa.....91
ḳış.....95, 156
ḳıyāmet 117
ḳıyāmet-ḳāmet.....133
ḳıyās.....102, 112
ḳıydı 181
ḳıymeti 157
ḳıymetlenir 85
ḳızarmış.....146
ḳızı 152
ki 62, 67, 70, 74, 75, 79, 86, 87, 88, 90, 91, 93, 95, 99, 101, 107, 114, 115, 120, 137, 139,

144, 145, 149, 153, 155, 161, 162, 164, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 178, 179, 180, 187, 191, 196, 201
kibriyā..... 104, 153, 169
kibriyādır..... 57, 172
kibriyānıñ..... 96
kibriyāsın 154
kifāyet..... 67, 185
ḳīl ü ḳāl 59, 180
kilisālar..... 104
kilk 64, 89, 102, 103, 107, 118, 192
kim 58, 62, 63, 74, 75, 78, 80, 81, 82, 85, 86, 87, 88, 100, 106, 107, 112, 113, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 133, 137, 138, 139, 143, 144, 151, 153, 155, 161, 163, 165, 169, 170, 180, 183, 187, 188, 189, 194, 195, 197, 201
kimde 156
kimden..... 157
kimdir 123
kimseler..... 78, 171
kinār..... 60, 61
kirām..... 194
kirdgār 81
kiriş 185
kirişmeler..... 65
kişi..... 70, 120, 186
kişver 63, 87, 97, 103, 117, 122, 159, 193
kişverde 163
kişver-güşā. 57, 76, 159
kişveri 111
kitāb 154, 160
ḳo..... 126
ḳocaḳarıca..... 201
ḳoç..... 176, 177
ḳoçunu..... 61
ḳodu 183
ḳoduñ..... 165
ḳoḳar..... 99, 123
ḳoma 186
ḳomayıñ..... 178
ḳondu..... 57
ḳonulmuşdur 102
ḳopar..... 117
ḳopardım..... 81
ḳoparırım 135
ḳorḳarım 132, 139
ḳoy 80, 92
ḳoydu..... 109
ḳoyıcaḳ 123
ḳoymuş 187, 188, 189
ḳoynuña..... 176, 177
ḳoyup..... 70
köhne..... 124
köhne-ḥāl..... 124
köhnemiş..... 119
ḳubbe 108
kucā..... 161
ḳuç..... 72
kūçek 131
kūdek 131
ḳudret 74, 88, 94
ḳudretiñ..... 188
ḳudretle.....59, 64, 103
ḳudsī 130
ḳudūmuñ..... 103, 121
ḳudūmuñla..77, 90, 155
ḳudūmuyla..... 160
ḳufl..... 136
kūh 69, 82, 89
kūhken..... 163
kuḥl..... 137, 194
ḳul 83, 96, 105, 156, 170
ḳulaġa 98
ḳulḳul..... 83, 132
ḳulluġa.....156
ḳulūb.....160
ḳuluñ.....61, 62, 68, 99, 108, 117, 125, 142, 158, 161, 166, 172, 195
ḳuluña.....79
ḳuluñdur 121
ḳulunu 78
ḳuluñu 110, 142
ḳulunuñ.....73
ḳuluñuz 136, 201
ḳumaş 102
ḳurʾān 93
ḳurʾān 76
ḳurʾān 154
ḳurʾānıla 72, 110
ḳurb 138
ḳurbān 90, 140, 164, 176, 177
ḳurbāna 61
ḳurredir.....96
ḳuru 91, 92
ḳurup 117
kūs.....90
ḳuşūrdur.....58
kūşe.....161
kūşede 161
ḳuṭb.....69, 74, 148, 179, 180
ḳuṭbü’r-rabbānī.....158
ḳuʿūdu.....195
ḳuvvet.....112
ḳuvvetlenir 84
kūy 58, 69, 88, 111, 114, 116, 133, 144, 153, 163, 182, 183, 185
ḳuzum.....176, 177
küfr 117, 152
kühen.....178
kühsār.....122, 134
kühsārıdır 129
kül 56, 69, 136

külāh 188
külāhımdır 134
külāhıñdurur 174
külli 171
kün 121
kün fe-yekūn 62
künc 117
kün-fe-kān 57
kürs 155, 157
kürsiyye 89
kürsü 122
kürz 123
küsmüş..... 144, 147
küsūf 145
küşā 117
kütüb..... 73, 166, 177

-L-
lā 81, 88, 92, 93, 120, 125, 158, 159, 171
lāḥıḳ 88
lāl..... 65, 130
laʿl75, 86, 124, 129, 135, 149, 166, 181, 190, 191
lāle..... 75
laʿlgūn 75
laʿl-gūn..... 146
laʿlim 60
laʿlīn 182
laʿliñde 164
laʿnet 82
lā-yezāl 120
lāyıḳ 56, 89, 92, 140, 165, 175, 178, 187
lāzım 193
leʿamrük..... 93, 136
leb....60, 65, 70, 80, 129, 135, 149, 164, 181, 182, 192
lebiñ 58, 80, 166, 190
lebiñle 191
lebleri..... 125, 163, 176
leblerin 81
lebleriñ 86
ledünn..... 148
lehü 76
leʾīm 169, 170
leke..... 158
lemʿa..... 67, 145
lemʿān 115
lemeʿān 160
lenā 76, 77
lerzān..... 158
leşkeri 152, 159
leṭāfet..... 201
levend 176, 192
levḥ 73, 99
levḥa 157
levḥine..... 90
levlākden..... 193
levlāke 67, 76
leyl 82
leylā..... 94
leylā'da 162
leylā'ya 132
leylādan..... 182
leylāyı 59
leyle 121, 123
leyletü'l-isrā'da..... 71
leyletü'l-isrāda 157
leylī'de 61
leylīden..... 134
leylim 152
leylīyem..... 87
leẕīẕ.....80, 81, 109
leẕẕet..... 80, 83
leẕẕeti 143
leẕẕetin..... 81
licām 142
līk 58, 115, 145, 185
lillah..... 114
li-maʿallāh..... 62, 108
li-miʿrācike'l-Ḥaḳḳ .. 77
lisān..... 96
lisānıñ 192
luġaz..... 125
luġazıñ.....125
luṭf.....61, 67, 70, 73, 78, 106, 113, 121, 126, 127, 136, 139, 143, 146, 149, 165, 166, 186, 194, 197, 200
luṭfeyle 97, 137
luṭfıla 60, 73, 78, 127, 139, 165, 166
luṭfu 198
luṭfuñ..72, 91, 100, 108, 121, 137, 140, 155, 169, 170, 172
luṭfuna.....136
luṭfuña.....79, 182
luṭfuñda.....142, 166
luṭfuñla....108, 110, 191
luṭfunu.....96, 114, 182
lücce..91, 113, 114, 127, 143
lüʾlüʾ 111, 195, 198

-M-
māʾ.....140
maʿānī.....62, 118
maʿārifde 145
maʿāẕ.....79
mā-cerāmızdan 94
maʿcūn.....168
maʿden.67, 93, 155, 198
māder 195
māderdir 122
maʿdūm.....199
mā-evḥā.....77
maġfūrı.....198
maġmūm 105
maġrūr.....127
maġrūrum.....201
māh...64, 133, 145, 149, 165, 173, 174, 175, 185, 188, 192, 196, 197
māha 63

maḥal 58
mā-ḥaṣal 101
mā-ḥażar 183
maḥbes 127
maḥbūb...56, 67, 71, 75, 104, 113, 115, 157
maḫfīce 72
maḫfīdir 122
maḥfīl 89
māhı 120, 148, 172
māhım 87
māhımdır 133, 134
māhī 109
māhīveş 127
maḫlūḳ 57
maḫlūṭ 101
maḥmūduñ 143
maḫmūr 151
maḫmūrda 65
maḫmūruyum 149
maḥrem 82, 86, 89, 108, 113, 124
maḥremānıñ 153
maḥremi 81
māh-rū 185, 192
maḥrūmı 137
maḫṣūṣ 98, 108, 161
maḫṣūṣdur 154
maḥşer 140
maḥşerde 57, 68, 78, 148, 161
maḥv 154
māhveşe 173
maḥvoldu 80
maḥż 137
maḥżā 93, 193
maḫzen 81, 148
maḥzūn 88, 105
maḥzūnum 108
maḥẓūẓ 105
māʾile 99
maḳālimden 171
maḳām 146
maḳāmıñ 119
maḳbūlen 77
maḳhūrdur 199
maḳṣūda 185
maḳṣūduña 68
maʿkūs 112
māl 91, 95
mālikdir 120
mālikidir 61
maʿlūm 64
maʿlūmdur 171
mā-melek 92
maʿmūr 73, 112
maʿmūrdur 121, 199
maʿnā ..82, 85, 110, 114, 190
maʿnāyı 62
mānend...58, 66, 75, 92, 97, 101, 122, 181, 200
mānendine 173, 184
maʿnevī 160, 193
maʿnīdir 122
maʿnīniñ 64
manṣūr 92
manṣūr'um 87, 184
manṣūrdur 199
manẓardır 121
manẓūm 111
manẓūme 56
manẓūr 126
manẓūrı 197
mār 117
māra 112
maraż 67
maʿreke 162
maʿrekede 89, 176
maʿrifetullahda 113
marīż 71, 161, 171
maʿrūf 110
maṣārif 112
mā-sivādan 89, 92
māşāallāh 141
maʿşūḳ 190
maʿşūḳdan 142
maʿşūḳu 76
maṭar 99
mātem 82, 157, 175
maṭlaʿ 93
maṭlab 156
maṭlabım 194
maṭlabıñ 94
mā-verāsı 119
māyeye 185
mażbūṭ 101
maẓhar ...56, 82, 93, 96, 113, 122, 142, 143, 155
maẓhardır 122, 136
maẓharı 110
maẓlūmān 179
maẓlūmuñ 150
mażmūn 124, 134
mebdeʾ 100
mebhūt 189
mebrūrı 197
mebʿūṯdur 67
mebzūl 70
mecāl 163
meclis 83, 105, 167
meclise 100
meclisinde 83
mecmuʿ 113
mecnūn 64, 130
mecrūḥ 73
mecrūḥ-dilān 67
mecrūḥuna 194
meʾcūrı 198
meddāḥ 76, 154
meded 69, 74, 77, 78, 136, 137, 149, 165, 166, 170, 172, 176
medenīyyi 136
medḥ 88
medīne 154
mefḫar 57, 113, 136
meftūḥ 72

meftūn 181
meger 96
meh 63, 80, 136, 163, 177, 181, 193
mehāsā..... 195
mehcūr 84, 88, 100, 115, 117, 137, 142, 191
mehcūrı 114
mehd..... 200
meḥemmed kāmil . 200
meh-liḳā 124, 196
meh-liḳādan..... 105
mehpāre 147
meh-rū..... 126, 140
meh-rūlara 142
meh-tāb 63, 64, 167
meh-tābı 94
mehveş..... ..... 86, 95, 114, 167
mekān 74, 93, 110, 193
mekānsın..... 100, 138
mekke 154
mekkī 136
meknūz..... 70
mekrinden..... 104
mekrine 185
mekteb..... 183
melāḥat..... 67, 96, 180
melāḥatde 146, 160, 200
melāletde..... 182
melālimden 171, 172
melāmet..... 68
melceʾ..... 100
melceʾi..... 153
melceʾisin 76
melegim..... 115
melek 86, 156, 157, 197
melekdir 145
melek-ḫaṣlet 86
melṭūf 110
meʾlūf..... 110, 139
melūl..... 156
melʿūn..... 82, 175
memdūḥ 72, 75
memlū..... 111, 126
meʾmūr 63
men 114, 158, 159
menbaʿ 93
menend..... 145, 192
menḫūs..... 112
menḳūş 83
menn..... 194
mennān’a 56
menşūrı 198
menūṭ 101
menzil..... 185
merāḥim..... 100
merām 85, 146
mercānıñım 149
merd.....142, 185, 201
merdān 81
merdüm.....59, 130, 137
merdümdür..... 117
merg..... 192
merḥabā 155
merḥabāya 189
merḥamet..... 118, 192
merḥem ..64, 67, 69, 73, 171, 176, 177, 194
merşiyye..... 175
mesā..... 171, 201
mescid..... 154
mescide..... 186
meşeldir..... 114
meşele..... 125
meşeli..... 151
meserretde..... 164
mesīl 197
mesnevī 160
meşnevīdir 160
mesrūr 201
mesrūrı 198
mest 68, 84, 85, 97, 116, 132, 136, 149, 152, 162, 188, 190, 192
mestān.....97, 167
mestāne...141, 167, 186
meste 174
mestim.....129
mestinim 149
mesṭūrı 198
meşaḳḳat.....66, 112
meşʿal.....174, 193
meşhūrı 198
meşkūrı 197
meşreb.....151
meşrūḥ 73
meşşāṭ.....102
meşşāṭa.....94, 141
metāʿ 118, 181
metānetle.....90, 101
metīn 109
metn 183
mevc 66, 143
mevlā 75, 76, 95, 140, 170, 198, 200
mevlā’dır 122
mevlānā.....160, 161
mevlūduñ.....154
mevsim 83, 123
mevsimi.....201
mevṣūf.....110
mevt.....189
mevzūn....145, 147, 181
mey ...65, 72, 80, 84, 98, 100, 106, 116, 119, 123, 129, 131, 167, 186, 188, 189, 191
meydān.....97, 126, 144, 161
meydāna.....127
mey-ḫāne 73, 97, 186
mey-ḫānede.....68, 97
meyini.....80, 84

meykede 85
meyl 80, 139, 164
mey-perest 69, 149
meʾyūs 91
meyve 135, 142
mezīd 106
mıẓrāb 132
midḥat 121, 125
midi 66, 92
miftāḥ 104
mīg 174
mīġden 75
miḥen 178
mihmān 68, 73, 107, 116, 150, 161, 166
miḥnet 64, 66, 133, 164, 177
miḥnetle 163
mihr 59, 85, 87, 102, 106, 120, 126, 145, 148, 157, 184, 190
mihrbānım 78
mihre 188
mihribānlıḳla 59
mihr-meş̱īl 197
mīkoned 114
milket 83
milketinde 123
miʿmār 186
miʿmārdan 153
miʿmārısın 120
min 87
mīnā 131, 186, 188
mīnādan 183
mīnāya 132
minber 77
minnet 150
minnetde 164
minnetim 179
minnetü lillah 101
mir cemāl 196
mīr meḥemmed ʿāṣım 197
mīr mehemmed nūrī 198
mīr muḥammed ġālib 195
mīr rāşid 167
miʿrāc 71, 157
miʿrācda 121
mirʾāt ..59, 61, 105, 115, 122, 151, 164, 181, 183, 190
mirʾāt-rūdur 63
miş̱āl 151, 163
miş̱āliñ 78, 181
misin 91
miskīn 153
miş̱li 76, 196
miş̱lin 125
miş̱liñ 75, 181
misvākını 119
mī-şeved 114
mişkāt 190
mīve 81, 183, 200
miyāna 72
miʿyārıñı 151
mū 130, 187
muʿallā 157
muʿanber 146
muʿanberde 163
muʿannid 175
muʿayyen 160
muʿaẕẓam ..99, 103, 175
muʿaẕẓamsın 161
mū-be-mū 130, 162
muʿcizātıñ 153
muʿciz-beyānıñ 97
muʿcize-gū 125
muʿcizeler 76
muḍḥik 145
mufavvaż 56
muġaylān 167
muġīş̱dür 74
muḥabbet 68, 83, 84, 86, 95, 101, 107, 112, 115, 116, 123, 129, 132, 144, 153, 163, 172, 182, 184, 186, 187, 190, 191
muḥabbetde 58, 61, 89, 114, 135, 160, 161, 163, 181, 183
muḥabbetdeki 168
muḥabbetden ... 69, 126
muḥabbet-ḫānedir 122, 150
muḥabbet-keşi 68
muḥabbetle .. 68, 69, 98, 101, 112, 135
muḥabbetler 141
muḥaḳḳaḳ 157
muḥāl 121, 163
muḫālif 142
muḥammed 62, 75, 76, 77, 81, 98, 136, 142
muḥammed ġālib'iñ 196
muḥammed'dir 172
muḥarrem 175
muḥarrer 111
muḥaṣṣal 86
muḥāṭ 100
muḫbir 193
muḥīṭ 108
muḥkem 89, 114, 150
muḫliṣ 97
muḥtāc 67, 91, 104, 182
muḥtācdır 153
muḫtār 113
muʿīn 170
muʿīni 143
muḳaddem 98, 104
muḳaṣṣar 167
mūnis 128, 162, 182
mūnisim 108, 171

muntaẓır..... 157
murād 85, 155, 200
mūrāne 127
murġ....82, 92, 130, 133, 176
murġuna..... 61
murġveş..... 163
murtażā 81, 82, 175
murtażā'dır 81
murtażānıñ 179
musaffādan..... 81
muṣaffāsıyla..... 135
musaḫḫar 110
muṣavver..... 138
muṣḥaf..... 96
musṭafā..... 57
muṣṭafā... 104, 136, 175
musṭafā'da..... 81
muṣṭ..... 130
muṭābıḳ 167
muʿtādım 166
muʿtādımız 179
muṭalsam..... 70
muʿterifim 170
muṭīʿ..... 107
muṭlaḳ..... 169, 171
muṭrib..... 66, 98, 131
muṭribān 124
muṭrible..... 167
muvaffaḳ 195
mūyına..... 140
mūy-şiken 162
muẓlim..... 123
mübārek 76, 77, 93, 121, 136, 137, 154, 160, 193
mübārekle 198
mübdi..... 136
mübeşşer 90
mübeşşir 104
mübeyyen..... 142
mübhem 122
mübīn 113, 136, 154, 155, 156, 193
mübtelā 84, 107, 122
mübtezel..... 113
mücellā 61, 188
mücellāda..... 61
mücīb..... 62
mücrim 121, 127
mücrimlere 67
müctemiʿ 107
müdām78, 96, 110, 123, 140, 142, 143
müdārādan..... 182
müʾebbed..... 195
müʾekkeldir..... 63
müferriḥ..... 73
müfteḫirdir 77
müheyyā.....62, 73, 105, 106
müheyyādır..... 146
müjdād..... 143, 198
müjeñ.....58, 141, 188
müjgān..... 130, 152
müjgāna..... 94, 132
mükerrem 175
mülāḳāt 68
mülde..... 151
müle..... 100
mülk....82, 87, 111, 122, 147, 153, 163, 182, 188, 190
mülketinde..... 114
mülkine 153
mülküne 87
mülkünü..... 116, 171
mülkünüñ..... 172
mülküñün..... 87
mülzem..... 89
mümāṣil..... 130
mümkün..110, 154, 155
mümtāz 57, 139
mümteniʿ..... 59, 107
münācāt..... 56
münācātım.....172
münācātile.....110
müncelīʿ.....107
müncer 172
müncī.....100
münderic.....62
münevver.....
.....90, 113, 153, 160
münhezim.....199
münīb 194
münʿim 166
münīr.....157, 198
münīrün 76
münḳād 63, 111, 135, 194
münḳādım.....166
münkesir 142
müntaḳim 104
müntesib 62, 64
mürde 109, 148
mürīd.....97
mürīdi.....74
mürrdür 80
mürselīn.....57, 121
mürselīne.....154
mürşid 82, 125, 180
mürüvvet 86
müsāʿid 101
müṣelleṣ 70, 147
müselsel 111
müsemmā.....112, 175
müstaġrāḳ.....136
müstecāb.....170, 172
müstemendim 192
müsteṣnā.....75
müsteṭāb 196
müşerref.....77, 80, 155
müşerrefligimiz.....128
müşgīn.....130, 177, 182
müşgīne.....165, 183
müşgīniledir 123
müşkāsāya.....132

müşkil .. 60, 64, 79, 125, 152
müşkilāt..... 104
müşkildir 169
müşkilini..... 125
müşrikīn 96
müştāḳ 87, 111, 114, 116, 120, 127, 180, 183, 199
müştāḳ'da..... 125
müştāḳ'dan..... 179, 180
müştāḳ'ı..... 82, 83, 116, 123
müştāḳ'ıña..... 194
müştāḳ'ıyız..... 88, 89
müştāḳı..... 83, 111
müştāḳınım..... 159
müştāḳıyız..... 88
müşterek 120
müzdād..... 135
müzeyyen..... 73

-N-

n'ėtdim 147
n'eyleyem..... 112, 191
n'ola 61, 74, 77
na't 90, 98, 140, 158
nā-bercā..... 112
nābı 124
nācil..... 196
nāciye..... 78
nācīz..... 110
nā-cīze 79
nā-cīzim..... 87
nā-çār..... 86
nā-çīzi 73
nā-dān..... 70, 84
nā-dāna..... 61
nā-dānı..... 112
nā-dānla..... 68
nā-dīde..... 134
nā-ehl..... 68, 70
nā-ehli..... 112
nāfe 129, 177
nāfiẕ 103
nā-gehān 104, 132
naġme 66, 119, 145
nā-ḫalef 112
naḫl 188
naḥnü 122
nāḫudā..... 114
nā'il 137
nā-kāma..... 61
naḳd ..92, 107, 117, 150, 161, 166, 181, 185
nākeslere..... 186
naḳḳāşıdır 107
naḳḳāş-ḳader 188
naḳş.....75, 97, 173, 187
nālān 158, 176
nālānıñım 149
nāle 66, 90, 131, 166, 171
nālelerim..... 177
nālendeleri..... 73
nālendeyim 158
nāliş..... 109
nām 92
nā-merde..... 113, 119
nāmıḳ..... 89
nāmını 56
nāmıveş 196
nā-mihribān..... 184
nā-mizāc..... 71
nāmūs 90
nāmūsdur..... 113
nān 113, 120
nān-pāreniñ..... 113
nār...66, 72, 77, 87, 114, 133, 174, 188
nāra..... 156
nārda..... 162
nārına 189
nārından..... 104
nārını 86
nas..... 71
nāsı.....119
naṣiḥat.....185
nā-şād 70, 176
nā-şādım.....166
nā-şādıma.....192
nā-şādımı 78
naʿt 56, 57, 62, 67, 71, 72, 75, 79, 81, 93, 96, 100, 103, 108, 110, 111, 113, 114, 120, 136, 141, 153, 160, 193
nāṭıḳ.....88, 99
nāvek 131, 141, 162
nāy 66, 160
nāya 132
nāz..75, 78, 99, 145, 146
nāza.....123
naẓar.62, 122, 133, 148, 166, 176
naẓarda.....189
naẓargāh 160
nāzendegān.....184
nāzenīn.....96, 108, 154, 157, 173, 200
nāzenīnim .78, 113, 123
nāzenīniñ 154, 160
nāzıla 164
nāzıñda.....176
nāzik 59, 191, 194
nāzik-beden 59
nāzik-teri 191
naẓīre....57, 58, 59, 117, 118, 143, 144, 145, 167, 173
naẓm 124, 192
naẓmım 85
naẓmıña.....102
naẓmıñda 120
ne 60, 68, 70, 74, 77, 78, 79, 80, 91, 92, 96, 98, 100, 101, 102, 114,

116, 123, 139, 141, 142, 144, 146, 147, 153, 165, 174, 178, 181, 183, 190, 195
nebī 114
nebīl 196
nebiyy 120
nebiyyi 76
necāt 79, 104, 125
necef..... 113
necl..... 196
nedāmet..... 68, 187
neden 147, 172
nedīm 57, 58, 59, 60, 89
nedir.. 62, 131, 181, 182
nedretde 181
nefes..... 91
nefesde..... 139
nefḫ 72
nefretler 126
nefs..... 169, 170
nefse..... 127, 150
nefsi..... 76, 92, 93
nefsī..... 155
nefsile 78, 90
nefsim 100, 189
nefsiñ 92
nefsiñi 151
nefy 92, 93
nefyini..... 63
nehār..... 80, 82, 152
nehārı..... 123
nehr..... 126
neler..... 123, 175
nemdir 173
nemek 120
nemīḳ..... 114
nemim..... 178, 179
nemrūd 104
nerdübān 151
nergis 64
nerīmān-ṣūret..... 197
nerm 123
neseb..... 197
nesīb..... 62
nesīm 95
nesin 164
nesne..99, 109, 128, 137
nesnelere..... 86
nesneyi 150
nesteleriñ 119
neşāṭ 100, 197
neşʾe 85
neşʾedār 129
neşʾesi 84
neşʾet..... 185
neşr 64, 161
neşve.....69, 124, 149
netīce 86
nev 58, 65, 120, 126, 138, 199, 200
nevʿ..... 101
nevā 146
nevādır 102
nev-āşūb..... 138
nevāzişkāre..... 184
nev-bahār....63, 65, 105
nev-hilālāsā..... 64
nevi 197
nevm 135
nev-nihāl..... 58, 126
nev-nihālim 60
nev-zemīn 120
ney 167
neye 70, 71
neyledi..... 116, 199
neyler..... 140, 187
neyyir 63, 123, 193
neyyireyn..... 111
neyyiri 148
neyyirün..... 76
niʿam 166
niçe.....61, 63, 101, 110, 141, 153, 161, 164, 176, 177, 178, 179, 183, 185, 188, 194, 197, 198, 201
niçesin 103
niçeye 120
niçün116, 176, 178, 181
nidā 155, 161
nidelim 77
nifāḳ.....107
nigāh.60, 61, 65, 73, 78, 79, 84, 86, 106, 126, 152, 165, 169, 173, 182, 183
nigāhı.....148
nigāhıñdurur 173
nigār 173
nigārım.....106
nigārımdan 191
nigeh.....60, 166
nigehiñ 58, 94
nigīniñ 97
nihād.....194
nihāl.....163, 188
nihān.....58, 138
nihānım.....132
nihānī 109
nihānsın 138
nihāyet 67
niḳāb.....164
nīk-ḫū 196
nīlveş 126
nīm.....63, 79, 86
niʿmetiniñ 197
nīsāndan.....112
nisbet ..91, 94, 115, 118, 140
nisbetlenir.....85
nisbetler 140
nişān 126, 193
nişest 69
nişīnānıñ 198
niyāz 106, 146
niye 172
niẓām.....143, 146

nizārımdan..... 192
noḳṣān 139
noḳta..... 131
noḳṭa..... 131
noḳṭadan 199
noḳṭadır..... 103
noḳṭalamış..... 94
nūḥ..... 72, 104
nuḳl..... 80, 100
nuḳul..... 97
nuḳūş 173
nūr.....
.....71, 74, 82, 93, 106, 109, 137, 140, 154, 157, 160, 180, 196
nūrān 160
nūr-cemāl..... 197
nūrdan 188
nūreyn 175
nūri..... 76
nūrile 153, 157
nūru 63
nūrullāh paşa.....
..... 195, 198
nūrullāh paşa'nıñ.....
..... 200
nūruñ..... 67, 106
nūruna 160
nūş. 69, 83, 84, 105, 149
nuṭfeş..... 114
nuṭḳ..... 153, 160, 192
nuṭḳa..... 99, 146
nuṭḳu..... 125
nuṭḳudur 111
nuṭḳuñ..... 67, 108, 161, 194
nuṭḳunu..... 76
nübüvvet 67, 158
nüfūs 91
nüh..... 108
nüḥās 151
nükte..... 62
nüḳūdı..... 195
nümā..... 154
nümāyān 75
nümāyiş..... 105
nüvām..... 111
nüzūlü..... 96

-O-

o .....
.56, 58, 61, 63, 64, 70, 73, 74, 78, 80, 84, 90, 95, 99, 100, 104, 105, 107, 125, 126, 127, 128, 131, 135, 147, 149, 151, 163, 168, 173, 174, 180, 188, 192, 193, 194, 197, 198
ocaġa..... 98
odı 60
odur....79, 125, 180, 193
oḳ..... 145
oḳunduḳça 96
oḳunsa 96
oḳunur..... 76
oḳur..... 96
ol .....
.56, 57, 61, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 81, 82, 83, 84, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 101, 102, 103, 107, 108, 112, 117, 119, 120, 122, 126, 127, 128, 133, 134, 135, 137, 138, 142, 144, 145, 147, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 161, 162, 163, 165, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 175, 176, 177, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 201
ola .....
56, 61, 70, 71, 80, 83, 101, 110, 112, 136, 137, 139, 143, 153, 154, 165, 169, 170, 172, 175, 176, 178, 186, 194, 195, 196, 197, 198, 201
olacaḳ 83
olagör.....68
olaldan.....102, 107
olalı 84, 95, 128
olam 149
olamaz 130, 141, 177, 183
olan ...91, 114, 115, 123, 127, 143, 144, 167, 172, 187, 190
olañ 153
olana 68, 70
olanıñ.....187
olanlar 95, 190
olaraḳ.....78, 127, 151
olasın 178
olayım.....164, 176, 177, 178
oldu ...57, 61, 65, 69, 70, 77, 78, 80, 90, 98, 104, 105, 106, 108, 110, 113, 116, 117, 135, 144, 153, 154, 155, 156, 157, 162, 163, 165, 173, 178, 193, 194, 195, 196, 197
olduġıçün 100
olduġum 80
olduġuma 194
olduġuñ 107, 126
oldum 105, 127
olduñ.....107

oldur..... 120, 138
oldurur..... 122
olıcaḳ.....
.....65, 66, 75, 78, 84, 101, 103, 110, 121, 123, 140, 143, 170, 194
olınca .. 65, 96, 104, 199
olma 68, 95, 151
olmada 142
olmadan..... 97
olmaġa 61, 67, 124
olmaḳ 73, 116
olmaḳdan..... 73, 115
olmamış 176
olmamışdır 112
olmasa.....66, 72, 90, 91, 105, 193
olmasun . 109, 138, 139, 176
olmaya 166, 187
olmayaydı..... 157
olmayınca..... 66
olmayız 124
olmaz .....
66, 86, 107, 129, 142, 157, 179, 180, 189
olmazdı..... 67
olmazsa.... 64, 124, 166, 169
olmuş 59, 60, 69, 75, 92, 107, 108, 134, 146, 160, 161, 169, 171, 198
olmuşdur .. 64, 108, 139
olmuşlar..... 95
olmuşsa..... 75, 101, 124
olmuşum..... 87
olmuşuz 89, 180
olsa 61, 65, 66, 69, 70, 84, 98, 100, 101, 107, 119, 120, 135, 138, 142, 176, 184, 186, 190
olsam..... 72
olsañ..... 103
olsun .82, 108, 115, 140, 167, 168, 185, 200
olundu .71, 75, 100, 108
olunmaz..... 132, 184
olunmazdı 193
olunsa 85, 119, 130
olunur 72, 73, 93, 128
olup ...58, 62, 63, 69, 73, 76, 88, 95, 108, 122, 125, 127, 131, 132, 135, 144, 150, 151, 154, 161, 163, 166, 178, 182, 183, 187, 194, 198, 200
olupdur 96, 107, 145, 171
olur....63, 72, 74, 75, 83, 85, 91, 97, 99, 100, 104, 107, 111, 112, 130, 142, 145, 156, 161, 162, 170, 178, 192
olurdu 105
olurduḳ..... 105
olurdum..... 144
olurken 154
olurlar..... 95, 185
olursa 184
oluruz 105
oñulmaz..... 64
ortada 120
oruc 72
ʿoṣmanlılıḳ..... 112
otaġ 108

-Ö-

ögredüp 189
ölmeden..... 115
ʿömr...85, 113, 150, 195, 197, 198
ʿömrü 200
ʿömrüm 78
ʿömrünü.....201
öpdüm 81
öpsem 70
örseledüm 66
öte 91, 179
öyle .....
..74, 87, 88, 106, 111, 137, 158, 184, 194
özge.....
....107, 115, 126, 129, 169, 171, 190
özler.....73, 135, 161
özün 121
özüñ 151

-P-

pā 68, 142
pā yāre.....92
pādişā 154
pādişāh 82, 120, 121, 122, 153, 190, 191
pādişāhı 148
pādişāhım.....87
pādişeh 74, 89, 193
pādişehim....61, 79, 166
pāk ..62, 76, 81, 93, 111, 114, 156, 178, 193, 195, 198
pāk-ḥaseb.....193
pākiñ.79, 121, 136, 153, 154, 160, 198, 201
pākine.....110, 140
pākini.....114
pākü'n-neseb 155
pā-māl 68
pā-pūs.....91
pāra.....120
pāre.....120
paşa.....197

pāy..... 82, 108
pāya..... 85
pāyende..... 162
pāyeye..... 185
pāyıñ..... 91
pāyına..... 66, 105
pāyıña..... 60, 151
pāyında..... 194
pāzār..... 144, 168, 181
pek..... 80, 118, 121
pekçe..... 173
penāh..... 169, 193
penāhı..... 148
penāhıñ..... 195
per..... 122
perçem... 118, 129, 130, 162, 168
perçemiñ..... 117
perçeminde..... 174
perçemle..... 79, 102
pergārkār..... 88
perī.... 98, 131, 145, 191
perīdir..... 152
periñ..... 115
perīşān..... 58, 116, 138, 146, 150, 170, 179
perīşāna..... 94
perīşān-ḫāṭır..... 59
perīşānım..... 171
perīşānıma..... 166, 183
perīşānımı..... 163, 186
perī-zāddır..... 59
perk..... 192
pertev....81, 85, 87, 109, 126, 154, 188
pertevi..... 197
pertev-nümā..... 63, 81, 105
pervā..... 190
pervāne.. 121, 126, 135, 159
pervānedir..... 160
pervānelerin..... 98
pervāneveş..... 116
pervāz..... 74
pesend..... 192
pespāyeye..... 185
peşeng..... 118
peşrev..... 132
peyām..... 142
pey-a-pey..... 85
peydā..... 63, 76
peyġamber..... 143, 199
peyġamberi..... 111
peyġamberīde..... 81
peymāne.....68, 97, 186
peymānesini..... 186
peyrev..... 180
pīçīde..... 141
pinhān..... 150
pīr....69, 74, 79, 88, 116, 158, 193, 195
pīre..... 180
pīrimiz.....74, 87, 179
piş..... 95
pīş..... 176
pişmiş..... 95
piyāle..... 131
puḫte..... 142
pul..... 120
pula..... 119, 120
pür.69, 80, 96, 100, 102, 128, 167, 171, 172, 180, 181
pür-nūr..... 115, 136
pür-ṣadā..... 69
pür-ṣafādan..... 106
pür-teşne..... 129
püskül..... 168
püsküllü..... 129

-R-

rab..... 171, 172
rabb...78, 110, 126, 169, 192
rabbānī..... 143
rabbāniyeyi.....63
rabbenā.....158
rabbi.....76
rabbi niʿme'l-vekīl..159
rabbim.....170
rabbü'l-ʿalā.....196
rabbü'l-celīl.....197
raḍıyallāhu ʿanh 69, 74, 79, 113
raġbet.....60, 119, 139
rāh...136, 137, 169, 179, 180, 182, 193
rāḥat.....165
rāḥımızı.....72
rāḥıñ.....144
rāḥına.....108, 180
rāḥında.....137
rāḥıñda.....176
raḥīm.....78
raḥm60, 77, 79, 86, 105, 109, 118, 139, 141, 150, 165, 166, 183, 192
raḥmān.....136
raḥmān'a.....56
raḥmānü.....76
raḥmet.....76, 99
raḥmete.....94
raḥmeten li'l-ʿālemīn 153, 155, 156, 193
raḥmeten li'l-ʿālemīndir 57
raḥmeti.....157
rāh-nümūn.....165
raḫş.....142
raḫşāndır.....78
raḫvān.....96
raḳīb.....59, 61, 64, 102, 105, 144
raḳībān.....138
raḳībe.....144
raḳḳāṣla.....167
raḳṣ.....131
rām.....70

raʿnā .. 96, 102, 161, 200
raʿnādan..... 182
raʿnāya 132
rāst 81, 169
raʾūf..... 110
ravża 110, 140, 180, 197
ravżaña 77
ravżasına 93
rāy 196
rāz 57, 89, 132
rāzım..... 132
rāzımdan 191
rāzıña..... 186
rebāb..... 66, 167
rebīʿ 63, 83
rebīʿü’s-sānide 195
red..... 194
redd..... 91
reddile..... 96
refʿ 122
refāh..... 196
refīḳ..... 113
refīʿü’d-derecāt..... 114
refref..... 154, 157
reftārda..... 145
reftārıla..... 123
reftārına 164
reh .61, 73, 90, 162, 166, 182
rehā 59, 100
rehberdir 180
rehbersiz 144
reh-nümā 154, 160, 180
remād..... 77
remmāl 131
remziñ 161
remzinde 62
remziñi 111
renc 120
rencīde..... 97
rencīde-ḳadem..... 70
reng..... 75, 118, 187
rengīn 75, 102, 149
resen 92
resūl ..72, 100, 103, 104, 110, 154
resūlullah 77, 100, 106, 120, 121, 136, 153, 155, 158
resūlü’s-ṣaḳaleyn . 110, 136
reşk .141, 145, 163, 177, 198, 201
revā 60, 82, 118
revāc 196
revādır 103
revān.57, 116, 123, 126, 173
revānım 138
revānsın..... 138
revnaḳ.....100, 102, 107
revnaḳ-fezā 105, 117
revvānı 142
rezzāḳ’ı 122
rıżā 83, 101, 131, 180
rıżāsın 180
ribāṭ 102
ricā 161
rifʿati 157
rikāb..... 66, 194
rind 68, 84, 91, 180, 191
rindān 68
rindāne 123
rindānedir 190
rinde 83
rind-ḫāṭır 129
risālet..... 67
risāletde..... 153
risāletle..... 90
rīş 78
riyādan 144
riyāż 58, 180
rū 103, 139, 187, 196
rubāʿiyyāt 192
rū-be-rū..... 146
ruḫ ..59, 75, 83, 90, 105, 151, 162, 183
rūḥ 72, 116, 138
rūḥa .111, 130, 137, 161
rūḥāni.....74
rūḥī 77
ruḫları 94, 147, 163
ruḫsār 86, 102, 126, 130
ruḫsāra 147
ruḫsārda....75, 103, 145
ruḫsāre 134
ruḫsārına.....164
ruḫuñ 63, 135, 151, 165, 166
rūḥü’l-emīn.....155
rūm 185, 194
rumtü.....125
rumūzātını 125
rū-nümādır 103
rū-siyeh 127
rusül..67, 72, 78, 90, 93, 113, 127, 136, 140
rusülsün 67
rūşen-çerāġ.....108
rūy.....61, 63, 66, 68, 81, 90, 126, 177, 183, 190
rūyında 59, 139
rūyum 184
rūyuñ 118, 151, 185
rūyuna 78
rūyundaki.....168
rūyundan 119
rūyuñdan 145
rūz.....57, 123, 143, 152, 162, 177
rūze.....190
rūzgār 58, 82, 85, 117
rūzgārdan.....142
rūzgārından.....182
rūzigār 128
rūzigārımdan.....191
rübūṭ.....101
rüstem 118

rüsvā 78, 190
rüsvāda 162
rüsvāy 68, 132
rüşd 161
rü'yet..... 121
rü'yeti..... 187

-S-
saʿādet..... 90, 114, 117, 120, 154, 172
sāʿat 167
ṣabā .. 94, 130, 137, 146, 183
ṣabādan..... 141, 147
ṣābir 175
ṣabr..... 101, 165, 190
ṣabra..... 163
ṣabrım 173
ṣabūḥīden..... 149
ṣaçar..... 81
ṣaçı 59, 94
saʿd 85, 195, 196, 197
ṣad 88, 92, 140, 198
ṣad-berg..... 92
ṣaddaḳnā..... 76
ṣadef..... 112
ṣadefdir..... 122, 195
sāde-rūdan 75
ṣad-hezār..... 88
ṣādıḳ..... 120
ṣādıḳu'l-vaʿdü'l-emīn 156
sādıḳun 76
ṣādıḳü'l-ḳavlim 124
ṣad-pāre..... 94
ṣadr 198
ṣadra..... 141, 145
ṣāf..... 89
ṣaf ṣaf..... 114
ṣafā..... 64, 96, 111, 117, 124, 129, 135, 167, 197
ṣafā-baḫş..... 124
ṣafāda..... 96
ṣafādan 137, 144, 147
ṣafādır.....100, 102, 129, 190
ṣafālıdır..... 119
ṣafāsı 119
ṣafāsın..... 89, 124
ṣafāya..... 189
ṣaġ 109
sāġar..... 191
sāġarı 186
ṣaġnaḳlara..... 128
ṣahbā..... .....68, 69, 83, 84, 124
sahbādan 80
ṣahbā-keş..... 123
saḥḥāre..... 186
ṣāḥib...93, 113, 155, 196
ṣāḥib-fermān 193
ṣāḥib-livā..... 57
ṣaḥn..... .....137, 147, 151, 195
ṣaḥnında..... 63
ṣaḥrā 64
ṣaḥrāda..... 167
saʿīd..... 195, 196
sā'il 127
sā'ilem..... 121, 194
sā'ilinim 142
saḳf..... 107
ṣaḳın..... 139, 150
ṣaḳıñ..... 116
sāḳī.....70, 85, 114, 123, 146, 149, 167, 186, 191
sāḳīde..... 106
sākin..... 79, 155
sāḳiyā..... 97, 192
ṣaḳlarım..... 150
ṣaḳlasın..... 145
sāl 175
ṣalan..... 99
ṣalāt...56, 110, 127, 140, 156
ṣalavāt 77
ṣalınaraḳ.....123
ṣalıncaḳveş.....200
ṣāliḥadan.....78
sālik.....180
sālikānı 160
sālikānıñ.....82, 148
ṣamed 170
sāmī meḥemmed ḫalīl 197
ṣañ.....59
saña...57, 58, 59, 60, 67, 68, 70, 71, 85, 91, 93, 98, 99, 104, 108, 110, 113, 119, 120, 121, 134, 140, 149, 153, 154, 156, 161, 166, 169, 171, 176, 177, 179, 182, 192, 194
sañadır.....71, 171
ṣanʿat.....188
ṣanʿatına 141
ṣandım 128, 134
ṣanem 188
ṣanevber.....115
ṣanırsın.....179
ṣāniʿ 122
ṣāniʿiñ 141
ṣanki 123
ṣanma 137, 162, 163, 164, 178
ṣanmañ.....153
ṣanuram 130, 181
ṣanursam.....117, 122
ṣar 72, 168
sarāy 107
sarāyın.....107
ṣardım.....134
ṣarılursa.....170
ṣarışınca 144
sātir.....78

ṣavāb 196
ṣavm 72, 127
ṣavtım 158
ṣavursam 135
saʿy 89
ṣayarsın 139
ṣayd 59, 109, 188
ṣaydı 152
sāye 125, 140, 188, 196
sāyedār 122
ṣaymaya 120
ṣayyād 152
saz 105
sāz 132, 144
sebaḳ 183
sebeb 93, 110
sefer 77, 87
sefīd 78
seg 61, 102, 105
seḫā 161
seḥer 65, 71, 99
seḥerde 146
seḥergāhıña 166
sehī-ḳāmet 163
sekrān 89, 116
selām 146, 156
selāmet 68
s̲elās̲etle 96
selāṭīn 194
selīl 196
selīm 169, 170, 195
sem 117
semā 63, 64, 74, 90, 133, 153, 160, 161
semāʾ 115
semāda 63
semek 120
semenderler 188
semiʾtü 125
semʿiyü'd-daʿvāt 172
semmūra 187
semmūrda 65
semmūrveş 59
semt 60, 137, 182
sen 58, 74, 75, 76, 91, 95, 97, 104, 115, 116, 120, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 150, 161, 164, 168, 177, 178, 183, 186, 187
s̲enā 56
sende 115, 156, 182
sendedir 156
sendeki 121
senden 60, 67, 99, 104, 106, 161, 171, 177
seng 66, 68, 85, 142, 153, 178
seni 62, 91, 106, 134, 138, 153, 163, 164, 165
senin 159
seniñ 67, 76, 77, 149, 167, 168, 171, 172, 173, 174, 187
seniñçün 59, 71, 100, 106, 153, 154
seniñçündür 76
seniñle 104
sensin 62, 67, 71, 76, 79, 91, 100, 104, 154, 156, 159, 169, 171, 181
ser 89, 105, 122, 129, 130, 133, 134, 142, 159, 184
serā 154
serādan 137
ser-ā-pā 81
serāyın 93
ser-be-hevādır 130
serde 174, 194
ser-firāzı 82
ser-fürū 185
ser-gerdān. 87, 188, 190
ser-gerdānıñım 149
serḫoş-edādan 105
serim 181
serimde 117, 174
serīrinde 143
ser-keş 130, 142
ser-keşleniriz 89
ser-keşler 188
ser-keşligim 135
ser-levḥa 102
sermāyeye 185
ser-mest 87, 95, 149
ser-mestim 191
ser-tā-ser 74
ser-te-ser 63, 87, 99, 100, 108, 114, 153, 165, 182, 193
serv 57, 115, 138, 145, 163, 167
serve 163
server 114, 136, 148, 155, 163, 193
serverdir 122, 180
serveri 111, 159, 191
servet 82
servi 188
servīn 182
ses 91
sevdā 131
sevdādan 183
sevdāñı 86
sevdicegim 58, 140, 165
sevdigim. 116, 118, 124, 138
sevdim 72, 165
seven 136
sevgisi 150
sevinsin 86
seyf 155, 179
seyfi 81
seyl 94, 178, 179
seylāb 94

seyr..63, 79, 82, 86, 109, 122, 123
seyrde 95
seyrėtdiregör 61
seyyāḥ..... 161
seyyāreyi 63
seyyi’ātım 170
seyyid.....56, 57, 62, 75, 114, 136, 158
seyyīd..... 72
seyyidü’l- kevneyn 108
sezā..... 61, 117
sezādır 143
ṣıddıḳ 113
ṣıddīḳ 113, 114
ṣıdıḳdan 198
ṣıdḳ..... 113, 156
ṣıdḳıla..... 120, 136, 193, 194
ṣıfat 95
ṣıḥḥat 195, 200
ṣıḳılup 74
sındı 104
ṣınıḳ..... 153
ṣırāṭ..... 100, 170
sırça..... 153
sırçadır..... 113
sırdaş..... 186
sırr.....77, 87, 111, 113, 121, 122, 125, 142, 187
sırrı..... 150, 195
sırrına 115, 122
sırrında 62
sırrī....56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120,121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 149, 151, 152, 153, 155, 156, 158, 159, 161, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 177, 179, 180, 182, 183, 185, 187, 190, 192, 196, 198, 199, 200, 201
Sırrī 102, 130
sırrī’[y]i..... 117
Sırrī’[y]i 68
sırrī’den..... 147
sırrī’i 114
sırrī’ye 91
sırrīveş..... 127
sırrīyā ...64, 74, 97, 129, 189, 197
ṣıyām..... 96
sızlar 66
sīb 81
sicn..... 127
sidre 77
sidrede 108
sifāl..... 58
sīḫ..... 66
siḥr 168, 187
siḥre 189
sikender-pāye..... 195
sil93
sillesin..... 66
silsile 196
sīmā..... 61
sīm-bāzū..... 189
sīmile 91
sinān 190
sīne.60, 61, 90, 101, 152
sīnede ...58, 66, 82, 165, 177
sīnem .65, 109, 133, 177
sīneme 128, 134, 176, 177
sīnesi.....90, 98
sīnesinde 108
sīneye 72, 168
siper ...90, 101, 177, 188
sirāc 71, 196
sirişk 102
sirişkim...126, 131, 149, 181
sirḳatde 181
sitāyiş.....69, 74
sitem 68, 147, 153, 177, 190
sitemdir.....164, 174
sitemger 120
sitemgerde.....163
sitemiñ.....162
sitemkār 178
sitemkārım.....182
sitemle.....178, 179
sivā.....187
sivāk.....59
siyāh 103, 165
siyāhı 154
siyāhım.....79
siyāhındurur.....173
siyeh 59
siyehi 151
siyehkār.....182
siyehkāra.....92, 147
siyehkārda 162
siyehkārı.....165
siyehkārına 151, 164
siyehkārıña 165
ṣoḥbet.....124, 167
sol.....109
ṣolmasun.....139

ṣordum..... 173
ṣorsañ..... 164
söyle..... 146
söyleden 134
söyledir..... 192
söyleme..... 187
söylemedim..... 147
söylene..... 125
söylense..... 143
söyler 84, 132
söylerim..... 57, 58
söylesem..... 132
söz 84, 105
sözleri 187
sözüm..... 88
sözüne..... 147
sū 95, 126
ṣu 140, 189
suʿād 78
suʾāl 59, 60, 65, 163
suʾālimden..... 171
ṣubḥ..... 156, 171, 201
ṣubḥa..... 66, 134
subḥān'a 56
subḥasın 59
ṣubḥ-dem 182
ṣuç 72
ṣuçum..... 147
suḫan 120, 124, 137, 144
suḫan-dān 120, 124
suḫan-gū..... 189
suḫanı 111
suḫan-perver 134
sūḳ..... 161, 181
suḳūṭ 101
sulṭān 67, 69, 72, 73, 78, 93, 98, 104, 106, 113, 137, 140, 143, 160, 175, 193
sulṭāna 56, 127
sulṭānım.... 92, 127, 140
sulṭānlıḳdır..... 116
sulṭānü'l-verā 57
ṣun..... 149, 186
ṣunʿ..... 188
ṣunan 123
ṣunar.....85, 119, 189
ṣunarmış..... 80
ṣunarsa 84
ṣundu 70
ṣunduḳça 166
ṣunduñ..... 116
ṣunmadım 147
ṣunsa..... 190
ṣunucaḳ 68
ṣunulmaz..... .....64, 129, 184, 191
ṣunup 188
sūrāḫ..... 66, 141
sūre 96
ṣūret..... 145, 182
ṣūretā..... 181
ṣūretde..... 62
ṣūreti..... 187
ṣūretiñ 122
ṣuṣ 130
ṣusuz 82
ṣuvar 166
sūy..... 190
ṣuyum 184
sūz 108, 165, 179
sūzān...86, 98, 114, 116, 139, 174, 199
sūziş 60, 95, 98, 107, 109, 128, 183
sūzişle 84
sūzumu 66
sübḥa 119
sübḥān 169
sükker..... 80, 192
sükkerīn 81
sükūn 101, 165
sülūk 122
sünbül..... 83, 94, 123, 124, 128, 140, 168
sünbülde.....151
sünbüle.....99
sünbülleri..... .....140, 141, 167
sünbülü.....187
sünbülüñdurur 173
sünbülveş 130
süpür.....93
sür 93
süre 148, 151
süregör 167
sürerek 105
sürmek.....66
sürmeli 141, 167
sürsem 74, 150
sürsün.....91, 117
sürünür.....123
sürüp.....60, 71
süs 188
sütūn.....139, 165
süzen.....167
süzülmez 119

-Ş-

şād.....78, 107, 112, 146
şāḏ.....115
şādān.....70, 146, 166
şāfī.....67, 137, 194
şāh.....64, 72, 75, 79, 81, 82, 98, 99, 104, 107, 127, 153, 175, 176, 183, 189, 192, 194
şāhā.....76, 158
şāhān 67, 113, 114, 176
şāhāne 97
şāh-bāz 69
şāhı.....172

şāhım 60, 79, 86, 91, 120, 121, 125, 161, 181, 182
şāhımız 199
şāḫış 183
şāhī..... 129
şāhid..... 113
şaḥṣa 68
şaḫṣı 97
şāʿir..... 97
şām 99, 156
şāmī..... 83
şān 92, 121, 154, 170, 196
şāndan 145
şāne 61, 94, 130, 138
şāneveş 118
şānıña..... 155, 185
şānında 67, 125
şānındadır 76
şānını 198
şarāb..... 149, 191, 192
şarḳdan..... 63, 193
şarḳıla 74
şaʿşaʿa 157
şaşmış 169
şāyed 109, 118, 138, 139, 144, 174, 185
şāyestedir 75
şāz..... 198
şeb 63, 65, 66, 143, 144, 152, 154, 162, 177
şebdīziñ 142
şebi 123
şebīhün 76
şebistān..... 65
şebnem 99, 168, 184
şefāʿat.. 57, 68, 148, 161
şefīʿ 107, 172
şefīḳ..... 113
şefīʿü'l-müẕnibīn 94, 153
şefīʿü'l-müẕnibīni 76
şefḳat 86
şeftāle 75
şeftālü 100
şeh.....57, 61, 67, 93, 97, 103, 113, 114, 130, 136, 137, 138, 143, 181, 186, 193
şehā...67, 68, 73, 76, 79, 80, 90, 99, 110, 116, 135, 139, 140, 145, 155, 160, 163, 164, 165, 166, 176, 177, 194
şeh-bāz 113
şehd.....65, 80, 81
şehenşāh..... 160
şehenşāhı 172
şehi..... 163
şehīd..... 82
şehīdān 175
şehīdāna 176
şehīdānın..... 81
şehiñ 105
şehlāda..... 162
şeh-levendim 124
şehr 107
şehsüvār 81
şeh-süvār..... 136
şeh-süvār..... 189
şeh-süvārıdır 87
şehvār 111, 122
şekerbārına 164
şekl.....66, 84, 89
şekvālar 177
şemʿ 126, 135
şemm 130
şems 115
şems'iñ..... 161
şems'le 160
şemse 145
şemşīrin..... 81
şen 197
şeng..... 118
şenlik 131
şerār..86, 107, 133, 174, 188
şerāra.....139
şerārından.....126
şerbet.....151
şerbetlenir 84
şeref.....112, 195
şerer.....74, 179
şerḥ...99, 130, 162, 166, 177, 180
şerīʿat.....108
şerīf...96, 103, 110, 111, 141, 171, 193
şerīfiñle 110
şerīrde 96
şermende 135
şermendeyim.....158
şeş 100
şevk.....64, 132
şevḳ...60, 106, 108, 116, 133, 140, 149, 160, 167, 183, 199
şevket 74, 198
şevketiñ.....69
şevḳile.90, 92, 111, 126, 194
şevḳim 78
şevḳiniñ.....149
şevḳle.....67
şeydāda.....162
şeydā-dil.....95, 151
şeydāya.....132
şeyde.....130
şeyḫ...74, 110, 125, 127, 158
şeyḫi 136
şeyḫimiñ.....136
şeyḫinā 161
şeyʾin.....76, 171
şeyṭandan.....175
şiddeti 158
şiddetlenir.....84

şifā 62, 73
şifā-baḫş 161
şikār 117
şiken 165
şikenc 126, 135
şikest 68
şimdengerü 58, 108, 113, 186, 189
şimdi 113, 116, 121, 181
şimdicek 102
şimşir 199
şīr 81
şīrīn 124, 133, 192
şiʿriñde 120
şīrīnini 65, 135, 163
şīrīn-zebān 97, 134
şirvān 137
şīvekārım 123
şīveli 164
şol 112
şöhreti 157
şöyle 75, 150
şuʿāʿ ... 78, 106, 107, 161, 184
şūḫ 118, 138
şūḫına 188
şuʿle 78, 188
şuʿleverdir 75
şüride-meşreb 168
şühūdu 195
şükūfe-zār 63
şürūṭ 101

-T-

tā ..... .65, 67, 68, 82, 85, 91, 121, 144, 149, 150, 169, 170, 180, 192
tāb 63, 64
taʿb 125
ṭabʿ 65
ṭabʿı 160
ṭabʿım 118
ṭabʿımı 56, 79
ṭabʿınıñ 120
ṭabīb 62, 64, 71, 88, 166, 171
ṭablile 90
tāc 71, 93, 117, 194
tācdār 81, 153
tāc-dār 82
tācdārısın 148
tācımız 180
taʿdād 110
ṭadandım 135
ṭadandıñ 131
taʿdīd 79
ṭaġ 82, 129, 163
ṭaġıtma 58
ṭaġladım 173
ṭaġlandım 128
ṭāhā 76
taḥammül .. 86, 101, 145
taḥassür . 114, 124, 128, 129, 134, 135, 182
taḥassürde 163, 174, 186
taḥassürle 69
taḥḳīḳ 67
taḫmīsāt 182
taḥrīk 131
taḥrīr 63
taḥṣīl 83
tahsīr 134
taḥt 90
taḫt 74
taḥtgāh 154
ṭaḳ 124
ṭaḳar 123
ṭaḳınsa 75
taḳlīd 78
taḳneṭü 171
taḳrīb 172
taḳrīr 64, 177
taḳsīm 132, 146, 167
taḳsīmde 66, 168
taḳṭīr 63, 189
ṭalʿat 86, 133
ṭalʿati 157
talaṭṭuf 59
ṭaldım 127, 143
ṭaleb 81
ṭalebim 70
ṭālib 149
taʿlīm 56
tam 199
ṭamaʿ 81, 95, 183
ṭamaʿdan 135
tamām 72
taʿmīr 169, 170
taʿmīri 122
ṭamu 140
ṭaʿn 90, 101, 105, 190
ṭanbūr 145
ṭanbūrda 66
ṭaʿne 190
ṭannāz 99
ṭanṭan 92
tanẓīrimi 192
tār 88, 117, 173
ṭār 144
tārāc 182
ṭaradım 65
ṭaraf 64
ṭarafdan 109, 120
ṭarar 130
ṭararken 102
tārından 92
tarışınca 144
taʿrīf 128
tārīḫ 193, 194, 196, 197, 199, 200, 201
tārīḫīñ 198
tārīḫini 196, 199, 201
tārīk 143
ṭarīḳ 160, 193
ṭarīḳat 82, 108, 180
ṭarīḳatde 97

ṭarīḳında 160
ṭarīḳim 169, 170
ṭarīḳiñ 102
ṭarrāra..... 147
ṭarrārda 162
ṭarrārına 164
taṣarrufunda 74
taṣavvuf 160
taṣavvur..... 58
taṣavvurda..... 66, 84
taṣavvurdayız 89
taṣdīḳ 76, 93
ṭāsı..... 119
taṣvīr . 94, 108, 141, 188
taṣvīrde..... 188
ṭaş..... 105, 186
tātār 88, 182
tātāra 147
ṭatdum 81
taʿṭīr 64
ṭavāsı..... 119
ṭay 74
tażarruʿ 127
tażarruʿda 95
tāze..... 124, 138
teb-lerze 100
teblīġ..... 153
tebşīr..... 157
tecāhülden 69
tecdīd 96
tecellī 192
tecelliyle 188
tecrīd..... 127, 183
tecvīd 96
tedbīr 63
tedbīrkār..... 142
tedvīr 63
tefrīd 96
teġāfül..... 114
tehī..... 146
tek 167
teḳabbel..... 77
tekdīr 63, 134
teʾkīd 96
teklīf..... 188
tekrār....68, 70, 84, 176, 188
tekrārdan 150
tekrarınıñ..... 198
tekye 114, 160, 163
tekyegāh..... 173
tel 130
telef..... 113
teleẕẕüẕ 80
telḫ..... 80
telḫ-kām..... 65
telince..... 145
temāşā 132
temāşādan..... 183
temāşāgāh..... 102
temcīd..... 96
temennādan..... 183
temennī 106
temhīr..... 63
temsīl..... 93
ten 127
tenād..... 78
tenaḳḳul 80
tende..... 122, 138
teng..... 119, 144
tenhā..... 58, 139
tenhāca..... 73
tenḥāda..... 163
tenim 129
tenimde 131
teniñ..... 90
tennūre..... 160
tensānī..... 158, 159
tenvīr 63, 64
ter....141, 152, 167, 174, 196, 198, 201
teraḥḥum 78, 155, 169, 170
teraḳḳī 63
terbiyyet..... 63
terdir..... 111, 146
tereddüdnī.....158
teri 110
terk 71, 116, 182, 192
terkīb bend 162, 164
terḳīm.....95
tersā.....152
ter-zebān.....65, 192
tesbīḥ.....56
tesdīsāt 169
tesḫīr 63, 117
teʾsīr.....146
teslīm.....83
tesvīd.....79, 96
teşbīh.....83, 187
teşevvuḳ.....96
teşkīl 124
teşne 125, 166, 181
teşne-dile 125
teşne-leb.....191
teşnesidir 140
teşneyim.....149
teşrīf ...57, 90, 121, 123, 155, 173, 193
teşrīḳden 189
teşvīḳden.....189
tevbe 165
tevcīh.....148
tevekkül 83, 142, 171
tevfīḳi 195
tevfīḳiñ 142
tevfīż.....83, 179
tevḥīd 92, 95, 96, 161
tevḥīdiñ.....171
tevḥīdle 160
teʾyīd.....97
tez-āb.....188
tezyīd...78, 96, 114, 183
teẕyīḳ.....119
tezyīn.....63, 94, 182
ṭıfl.....124, 130, 139
ṭıpḳı.....72

tīġ ..... .81, 87, 109, 118, 133, 139, 152, 176, 188
tīġını..... 189
tilāvetle..... 96
tīr..... 58, 162, 177, 188
tīrāsā 185
tīrden 132
tīrini 94
tīrveş..... 183
ṭob 176
ṭoġdu..... 193, 196, 197
ṭoġıcaḳ 198, 201
ṭoġru 185
ṭoġunca..... 63
toḫm..... 66, 122
ṭoḳanınca..... 145
ṭolandım . 128, 135, 143
ṭolansın..... 126
ṭolaşmış 102
ṭoldu..... 157
ṭoldurmada 186
ṭolup..... 186
ṭolusu 119
ṭon 168
ṭonandım..... 134
ṭop 130, 131, 178
ṭopla..... 124
ṭoyıcaḳ 65
ṭūbā 77
ṭudaġa..... 98
ṭudaḳdan 135
ṭūfān..... 72
ṭūfāndan 104
ṭūġ 129
ṭuġrālanır 103
tuḥfe..... 181
ṭūl 145, 182
ṭulūʿ..... 63
tuʿme..... 113
ṭurayım..... 178
ṭurra..... 147, 162, 164
ṭurralanır..... 130
ṭurrañı 176
ṭurreleriñ 141
ṭurup..... 150
ṭut.....68, 109, 131, 189
tutan 136
ṭutarsam..... 72
ṭutarsın..... 139
ṭutasın..... 178, 179
ṭutdu 80, 109
ṭutdum..... 72
ṭūṭī.....61, 146, 192
ṭutmuş 119
ṭutmuşdu..... 114
ṭutmuşum..... 79
ṭutulma..... 184
ṭutup 63, 90, 114, 127
ṭutuşmuş 139
tūtyā..... 137
tuvanger 135
ṭuyūr 134
ṭuz 177
tüfek..... 131
tüh..... 130
tünd-bād..... 117
tünd-ḫū 185
türbe 160

-U-

ucu ...131, 139, 162, 165
ucuyla 133
uç72, 129
uçmaġa 59
uçmaḳ 131
ʿudvān 143
uġratdı..... 128
uġrınca 145
ʿuḳde 79, 102, 118
ʿuḳdedir 150
ʿuḳūl 101, 117
ulūf..... 110
ʿulyā..... 77, 133
ʿulyāya 103
umar..... 71
umarım.....78
umarken.....65
ʿummāna ...94, 127, 173
umūr 83, 179
umūrunda 142
unutdu.....80
unutmaya.....116
unutmuş.....146
urma 118
ʿurūc.....72, 77, 86, 131, 154, 174
uṣandım.....134
uṣlanmadı.....124, 186
ʿuṣṣāḳ 59, 66, 96, 114, 116, 117, 161, 199
ʿuṣṣāḳa 69, 101, 188
ʿuṣṣāḳda 73, 129
ʿuṣṣāḳdanız.....89
ʿuṣṣāḳı 161, 185, 188
ʿuṣṣāḳıla 101
ʿuṣṣāḳına.....69, 99, 106, 138, 141, 148, 160, 166
ʿuṣṣāḳını...130, 140, 199
ʿuṣṣāḳınım 159
ʿuṣṣāḳınıñ 117
utandım.....135, 143
uy 68
uyandıḳda 80
uyandım ..128, 134, 143
uyarsın.....139
uyḫu.118, 128, 131, 141
uymuş.....109
ʿuyūnumda 149
uyup.....57, 68, 127, 150
uyur 128
uyuridim 143
uyurmuş.....95
uzandım 135
uzatdım 72
ʿuẓmā 76

-Ü-

üftāderā 114
üftādeyim 108, 158, 191, 192
ülfet 68, 82, 190
ülfetde 164, 181
ülfetī 157
ülfetle 86
ülke 196
ümem 103, 114
ümīd 170
ümīdiñ 59
ümmetī 158
ümmīd 183
ümmīdim 78
ünsiyyet 86
ʿüryān 176, 177
üstād 109, 113
üstādım 166, 201
üstādımız 179
üstüne 186
üzre 59, 64, 75, 85, 102, 109, 113, 126, 135, 194, 200
üzülünce 145
üzülür 141

-V-

v'ey ... 67, 110, 120, 153, 169
vād 135
vaʿd 58, 147, 183
vaʿde 106, 164, 176
vādi 164
vādīde 184
vaʿdile 146
vaʿdini 146
vaḥdet 96, 121
vaḥşetle 91
vaḥy 81, 155
vaḥy-münzil 93
vaʿīd 183
vāʿiẓ 89, 91
vāʿiẓā 72
vāḳıʿada 176
vāḳıf 65, 187
vaḳt 85
vaḳtiñ 178
vālā 101, 107
vallāhi 104
vāmıḳ 88, 133, 135
var 58, 64, 72, 74, 77, 78, 83, 84, 91, 93, 94, 95, 98, 108, 111, 112, 117, 123, 124, 125, 131, 138, 140, 146, 152, 163, 168, 177, 179, 183, 185, 196, 197, 201
var mıdır 80
varanlar 95
vardım 72
varıcaḳ 91, 123, 144
varınca 151
varışınca 144
vāriş 81
varlığı 92
varlıḳda 91
varlıḳla 150
varmaḳ 59
varuban 165
varup 98, 151, 176
vaṣfı 154, 157
vaṣfıñ 155
vāṣıl 68, 95, 136
vasl 191
vaṣl 64, 72, 82, 109, 132, 181
vaṣla ..58, 60, 65, 67, 71, 114, 163
vaṣlı 152, 168
vaṣlıla 164
vaṣlımla 131
vaṣlıñ 81, 116
vaṣlına 72, 96
vaṣlıña 135, 165, 166
vaṣlıñda 116, 166
vaṣlıñla 199
vaṣṣāf 121
vaṣṣāfıñ 110
vāz 189
ve'ḍ-ḍuḥā 154
ve'l-leyl 154
vebāl 121
vech 62, 95, 109
veche 81
vechin 76
vechiñ 71, 106, 157
vechvār 66
vedūdu 195
vefā ...58, 106, 112, 114, 145, 161
vefādan 85, 106, 137
vefādır 190
vefālar 139
vefāsız 112
vefāya 190
vefḳ 95
velādet 196
velākin 76, 114, 154, 161, 181
velāyet 148
veled 196
velī 99, 101, 113, 129
velīler 148
velīü'n-niʿamī 201
velīyy 195
velīyyü'n-niʿamī 196, 197, 200
velvele 138
vemā 76
vėr 86, 119, 137
verā 157
vėrdi 86, 88, 99, 109, 117, 125, 157, 197, 199, 200
vėrdim 150, 177
vėre 106, 197

vėren..... 168
vėreyazmışdı..... 144
vėrir . 64, 100, 103, 118, 119, 133, 134, 143, 160, 196
vėririz 89
vėrirler..... 185
vėrme..... 118, 138, 139, 146, 184, 185
vėrmedi 119
vėrmegi..... 166
vėrmem 184
vėrmez..... 67, 119, 144
vėrmezem..... 184
vėrmiş..... 92, 102, 188, 189, 200
vėrse..... 80
vėrsem 185
vėrseñ 163
vėrsin 117
vėrüp..... 147, 164, 181
vėrüpdür..... 117
veyā..... 75
veyāḫud..... 86
vezīr 195, 196, 198
virāne..... 186
vird..... 92
viṣāl...58, 60, 61, 65, 98, 163, 183, 189
viṣāle..... 134
viṣāliñ80, 105, 128, 135, 146, 165, 166
viṣālinde 115
vuṣlat ..73, 86, 107, 132, 134, 151
vuṣlatda 143
vuṣlatdaki..... 164
vuṣlatdan..... 72
vuṣlatdır 129
vuṣlatıñ..... 176
vücūd . 57, 93, 154, 157, 195
vücūda 195
vücūdu..... 196
vücūdum 120
vücūdumdur 87
vücuduñ..... 67
vücūduñ.....77, 92, 123, 160
vücūh..... 96
vürūdı 195
vüzerā..... 198

-Y-

ya58, 59, 61, 83, 86, 92, 94, 101, 130, 142, 178, 194, 197
yā62, 75, 78, 89, 98, 100, 104, 106, 121, 126, 141, 142, 147, 153, 155, 158, 159, 163, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 185, 192, 194, 196
yabane 187
yād..... 165
yaġmā 107, 182
yaġmada 181
yaġmāladı..... 150
yaġmāya 88, 147, 168
yāḫūd..... 60, 86
yaḥyā'nıñ 187
yaḳa..... 114, 140
yaḳar 164
yaḳarsın..... 139
yaḳaẓādır..... 128
yaḳdı 74, 157, 174
yaḳdım..... 109
yaḳıl 95
yaḳīn 122, 156
yaḳmadın..... 188
yaḳmaḳ 60
yaḳmaya 194
yaʿḳūb 104
yaḳup 188
yalan 58
yalıñız 163
yaman.....57
yana 95
yaña 64, 154
yañadan.....64, 155
yanar.....98, 126, 166
yandan.....64
yandı.....104, 116
yandım 128, 134
yandırdı.....86
yandırmış.....121
yaʿni 198
yanmaġa.....98
yanmış.....95
yansun.....126
yanup.....77, 162
yap 186
yār.....60, 61, 64, 66, 69, 70, 72, 75, 79, 82, 87, 88, 89, 94, 105, 108, 109, 113, 114, 130, 132, 139, 147
yara.....145, 147
yāra...72, 107, 146, 173, 176, 177
yaraġıñ 131
yārān.....167, 187
yārdan 59, 152, 190
yāre.....59, 90, 105, 124
yārıla.....164
yarışınca.....144
yāri.....66, 72, 92
yārile.....95, 105
yārim 102
yārimden.....191
yārimiz 92
yāriñ 58, 69, 84
yāsin 76
yaş.....188
yaşımı 173
yaşını 150
yāver.....69, 79, 85, 192, 196

yāverim..... 127
yaya..... 132
yayı..... 133
yayın 184
yayını 177
yaz..... 95, 156, 199
yazdım 119, 201
yazdırmadım..... 78
yazıldı 103
yazılmış 60
yazılur..... 101
yazmada 89
yazsam 56
yazup..... 99
yed..... 59, 72, 181
yedi..... 72
yedimde..... 171
yegān..... 70
yek..... 133, 154, 190
yekdir..... 133, 143
yeksān..... 151, 176
yektā 96, 160, 195
yeḳūlü'n-nāse 76
yelek..... 168
yem..... 72, 143
yemen 141, 177
yeñçeri..... 199
yeñiçeri..... 199
yeñiden..... 163
yer 64, 98, 177, 198
yerde..... 179, 183
yerden..... 105
yeri..... 64, 78, 125, 138, 163, 177, 201
yeriñ..... 115
yerine..... 112
yerivar 145
yeter..... 98
yetişdirdi 200
yevm . 78, 140, 148, 161
yevmi 76
yevmiye 112
yevmü'l-ḥazen..... 158
yevmü'l-ḥazīn..... 170
yezdān 81, 93, 108
yezdān'a 56
yezīd.....82, 175, 176
yezīd'e..... 81
yıḳ 186
yıḳdı 65, 131
yıḳıl 178
yıḳılsa..... 119, 122
yilince 145
yine ...67, 70, 77, 84, 86, 92, 99, 105, 116, 124, 151, 160, 162, 164, 177, 183, 198, 200
yitirüp.....101, 119, 144
yoḫsa..99, 130, 155, 184
yoḳ ..67, 77, 85, 99, 113, 115, 129, 171, 173, 178, 179, 186, 196
yoḳdur 67, 191
yoḳṣul 127
yol 144, 150, 169
yolculara..... 144
yolda 153
yolumuz..... 179, 180
yolunda.....66, 150, 166, 190
yorulma 113
yuf 112
yunan..... 152
yusuf'u..... 104
yüklenüp 66
yüklüdür..... 190
yürek..... 131
yürü...68, 74, 83, 94, 95, 111, 183, 185
yüz...60, 66, 71, 82, 103, 105, 127, 140, 148, 151, 164, 177, 181, 184, 185
yüze..... 184
yüzlü 168
yüzü 134, 152, 165
yüzüm.....74, 150
yüzümü 91
yüzün.....91
yüzüñ.....139

-Z-

ẓabbāṭ 102
zāhid ...97, 98, 119, 131, 144, 145
zāhide 59
ẓāhir.....66, 72, 142, 193
zaḫm 64, 133, 190
zaḫmet.....187
zaḫmeti 158
zaḫmıma.....118
zaḫmını 58
ẓahr.....81
ẕākirin 126
zaḳḳūm.....80
ẓalāmıñ.....63
ẓālim 82, 175
ẓalūmuñ 178
zamān 57, 85, 89, 97, 155, 170
zamāndan.....122
zamāndır 99
zamānında 161
zamānsın 115, 138
zār 69, 86, 88, 136
zāra ..121, 139, 140, 170
zarışınca 144
zārlıḳ.....64
ẕāt 76, 93, 96, 108, 121, 154, 169, 190, 194
ẕātı 56
ẕātıñ.....110
ẕātında.....197
ẕātıñdır.....171
ẕātını.....96
zebānım.....126
zeber 119

zehī..... 107, 110, 117, 136, 198
zehr..... 112
zehrā..... 175
ẕeḳandan..... 81
ẕeḳanım..... 178, 179
ẕekī baba..... 117, 118, 119, 143, 144, 145
zemīn..... 154
zemīni..... 63
zemīniñ..... 176
zemzem..... 89
ẕenb..... 158
zenbüm..... 100
zencīr . 64, 79, 101, 126, 130, 151, 190
zencīrveş..... 103
zer 63, 91, 102, 118, 151
zerdim..... 177
zerdimde..... 126
zer-nişān..... 151
zerre..... 194
zevād..... 77
zevāl..... 59
ẕevḳ...70, 124, 167, 189, 190, 197
ẕevḳde..... 164
ẕevḳden..... 119
ẕevḳe..... 131
ẕevḳinden..... 129
zevraḳ..... 89
zeyl..... 72
zeylise..... 143
zeyn..... 59, 145
ẓıll..... 196
zībā..... 182, 195
zībāda..... 162
ẕī-ʿilm..... 169
zī-ḳıymetiñ..... 113
ẕikr.....93, 95, 110
ẕikrimiz..... 88
ẕikriñ..... 171, 172
ẕilletde..... 112
zīnetde..... 75
zīr 74, 78, 119, 129, 142
zīrā..... 74
ẕī-şān..... 93, 161
żiyā.....154, 160, 180
żiyāver..... 115
ziyneti..... 157
ẓuhūr..... 103
ẓulm.....150
ẓulmet.....75, 109, 124
ẓulmetde.....90
ẕü'l-celāl.....120
ẕü'l-fikār.....176
ẕü'l-fiḳār.....109
ẕü'l-kerem.....81
ẕü't-tāc.....136
zücāc.....142
ẕül.....185
zülf....83, 84, 87, 92, 94, 101, 123, 126, 132, 135, 138, 146, 147, 150, 162, 163, 173, 184
ẕülfiḳār.....81
zülfü.....100, 150
zülfüñ .59, 92, 117, 118, 129, 130, 154, 177, 182, 192
zülfünden.....152
zülfüne 123, 124, 141
zülfüñe 151, 176
zülfünü 58, 94, 102, 187
zülfünüm.....182
zülfüñüm.....149
zümre 78, 89, 113
zümresiyle 57

5. SONUÇ

Bu yüksek lisans çalışmasından elde edilen neticeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Konu ile ilgili yazdığımız makalede (Keskin & Sona, 2019) de uzunca değindiğimiz gibi, devri ilgilendiren kaynaklar itina ile taranmış fakat Selîm Sırrî'ye ait herhangi bir ize rastlanamamıştır. XIX. yy. gibi geç bir tarihte, bir şair hakkında hiçbir kaynakta bilgi/belge bulunmaması, şairin gerekli sanatsal beğeniyi toplayamamış olmasına bağlanmıştır.

2. Şairin hayatı her yönüyle ortaya konamamakla birlikte, Dîvânı'ndan hareketle yakın çevresi, intisab ettiği dinî zümre ve hamilik ilişkisiyle bağlı olduğu kişiler belirlenmiştir.

3. Dîvân'da şiir geleneğine aykırı birtakım uygulamalar tespit edilmiştir. Vezinler üzerinde yapılan değişiklikler ve şairin daha evvel kullanılmamış yeni vezinler ortaya koyması bu aykırılıkların başında gelmektedir. Şair; zihaf, imale ve medde de kabul görmeyecek hatalar yapmış, bazı şiirlerinde vezni düzeltilemeyecek derecede bozmuştur. Bir diğer husus ise "edebî şahsiyeti" başlığı altında örneklerini gördüğümüz, şairin vezinler üzerindeki bazı tasarruflarına paralel olarak geleneğin değişmez kurallarla birbirinden ayırdığı nazım biçimleri arasındaki çizginin belirsizleşmeye başlamasıdır. Bu tür tasarrufların sebebi olarak ise; "giriş" kısmında da uzunca değinilen, Dîvân Edebiyatı Devrinin hitama eriyor olup şairlerin yeni arayışlar içinde oluşu, şiir türleri ve biçimlerinin birbirine yakınlaşıp karıştırılmaya başlanması gösterilebilir. Şair, yaşadığı devrin edebî anlayışı üzerindeki bu çözülme ve değişikliklerden, bile isteye yararlanıyor olabileceği gibi, tamamen teknik bilgi eksikliğinden de bu tür kullanımlarda bulunuyor olabilir.

4. Şiirler muhtevaları bakımından incelenmiş, kategorize edilmiştir. Manzumeler içerikleri itibariyle Dîvân şiiri sınırları içerisinde olup şiir bir Tekke/Tasavvuf şairi gibi sadece din propagandası işleviyle kullanmamıştır. Bunula beraber Kadirîlik üzerine, Abdülkadir Geylânî üzerine ve şeyhi Müştak Baba üzerine birçok övücü şiir yazmıştır.

5. Özellikle şeyhi Müştak Baba'nın şiirlerinden etkilendiği aşikârdır. Müştak Baba Dîvânı'nın en erken tarihli yazmasına benzer olarak Selîm Sırrî Dîvânı'nda da gazeller kısmındaki her yeni harf bir münacat, tevhid ya da naat ile başlamaktadır. Şeyhine yazdığı şiirler, yazdığı nazireler, kullandığı benzer temalar bir bütün olarak düşünüldüğünde Müştak Baba'nın Selîm Sırrî üzerindeki tesiri daha açık şekilde görülmektedir.

6. Selîm Sırrî şiirlerinin önemli bir kısmını başka şairlerin şiirlerine nazire olarak söylemiştir. Nazire yazmanın Osmanlı'da şiir öğrenmedeki en geçerli yollardan biri olduğu söylenerek eldeki eserin Selîm Sırrî'nin henüz öğrenme aşamasında kaleme aldığı şiirlerden müteşekkil olabileceği yorumu yapılmıştır.

7. Tüm bu sayılanlar bir araya getirildiğinde;
    a. Şairin Dîvân şiiri gibi tekâmülü yüzyıllar sürmüş, gelenekleşmiş, kemikleşmiş kuralları üzerinde yaptığı sıradışı tasarrufları,
    b. Yaptığı imale, zihaf ve diğer türlü aruz kusurları,
    c. Kadirî oluşuna yaptığı vurguların çokluğu, şeyhi Müştak Baba'ya duyduğu sevgi ve hürmeti sık sık dile getirmesi ve bir şair olarak da onun izinden gitmeye çalışması,
    d. Kendini "derviş" olarak vasıflandırması ve hayatı hakkında edinilen bu ipuçları vesilesiyle bir tekke veya dergâh çevresinde yaşamını sürdürüyor olabileceği kanısı,
    e. Kendisinin yaşadığı dönem ve sonrasında yazılmış hiçbir tezkirede, şairden bahsedilmiyor oluşu neticesinde; şairin Tekke/Tasavvuf şiiri ile Dîvân şiiri geleneklerinin arasında bir yerlerde bulunduğu yorumunu yapmak yanlış olmaz. Zîra Tekke şairlerinin şekilden ziyade mana ve öze önem verdikleri, şiir söyleme yolunda herhangi bir külfet ya da sanat kaygısına takılmadan, içlerinden geldiği gibi şiir söyledikleri bilinmektedir. Dîvân'daki kimi şiirlerde bu söyleyiş rahatlığını görmek mümkündür.

8. Şimdiye kadar üzerinde hiçbir çalışma yapılmamış olan şairin Dîvânı transkribe edilmiş, mümkün olduğunca metne sadık kalarak diliçi çevirisi yapılmıştır. Bu çalışma ile XIX. yy. Dîvân şiiri üzerine yapılacak yorumlarda ve edebiyat araştırmalarında kullanılmak üzere yeni bir kaynak kullanıma sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Altuntaş, Halil, ve Muzaffer Şahin. **Kur'an-ı Kerim Meâli.** Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2011.

Ayverdi, İlhan. **Misalli Büyük Türkçe Sözlük.** İstanbul: Kubbealtı Yayınları, 2010.

Babacan, İsrafil. "Klasik Türk Şiiri'nde Sebk-i Hindî (Hint Üslûbu)". Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Beydilli, Kemal. "Mahmud II". **İslam Ansiklopedisi**. c. 27. İstanbul: TDV, 2003: 352-357.

Coşkun, Menderes. **Sözün Büyüsü Edebî Sanatlar.** İstanbul: Dergâh Yayınları, 2010.

Çeltik, Halil. "Tenkidli Divan Neşirlerinde Nazım Şekli Problemleri". **Turkish Studies Dergisi.** c. 2. S. 3 (2007): 189-199.

Demirel, Esin. "İstanbul Tekkeleri Mimarisi Eklentileri ve Restorasyonu". Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 1998.

Dilçin, Cem. "Divan Şiirinde Gazel". **Türk Dili Dergisi Divan Şiiri Özel Sayısı**, Ankara: TDK Yayınları, 2011: 78-247.

_____. **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi.** Ankara: TDK Yayınları, 2009.

_____. **Yeni Tarama Sözlüğü.** Ankara: TDK Yayınları, 2009.

Doğan, Ahmet. **Müştak Baba Hayatı ve Edebî Şahsiyeti.** Ankara: Akçağ Yayınları, 1995.

Doğan, Ahmet. "Şeyh Müştak". **İslam Ansiklopedisi**. c. 39. İstanbul: TDV, 2010: 64-65.

Erdoğan, Mehtap. **Güzellik Unsurlarıyla Divan Şiirinde Sevgili.** İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2013.

Gökalp, Haluk. "İslam Felsefesinin ve Kelamının Divan Şiirine Yansımaları: Tevhid Kasidelerinde İsbât-ı Vâcib". **Osmanlı Araştırmaları Dergisi,** S. 27 (2006): 47-81.

Gündoğdu, Mehmet Kemal. **Müştak Baba (Dîvân).** İstanbul: MEB Yayınları, 1997.

Hüseyin Remzi Bey. **Lügat-ı Remzî.** İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu, 2018.

Hüseyin Vassaf. **Risale-i Müştakıyye.** Düzenleyen Sinan Doğan. İstanbul: Kırkambar Yayınları, 2012.

İsen, Mustafa, ve Osman Horata. "Tarihi Gelişim". **Eski Türk Edebiyatı El Kitabı** içinde, yazan Mustafa İsen, Osman Horata, Muhsin Macit, Filiz Kılıç ve Aksoyak Hakkı İsmail, 60-155. Ankara: Grafiker Yayınları, 2011.

Kam, Ömer Ferit. **Divan Şiirinin Dünyasına Giriş**. Ankara: Birleşik Yayınevi, 2008.

Keleş, Reyhan. "Divan Şiirinde Lafzî Âyet ve Hadis İktibasları". Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Keskin, Mahir Selim, ve İbrahim Sona. "Türk Edebiyatında "Sırrî" Mahlaslı Şairler ve Derviş Selim Sırrî Dîvânı". **Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. c. 3. S. 1 (2019): 16-36.

Kurnaz, Cemal. **Divan Edebiyatı Yazıları.** Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.

_____. **Osmanlı Şair Okulu**. Ankara: Birleşik Yayınevi, 2007.

Küçük, Sezai. "Yenileşme Döneminde Mevlevîler ve Siyâset (XIX. Yüzyıl)". **Türkler Ansiklopedisi**. c. 14. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002: 164-197.

Levend, Agah Sırrı. **Divan Edebiyatı: Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar.** İstanbul: Dergâh Yayınları, 2015.

Mazıoğlu, Hasibe. **Eski Türk Edebiyatı Makaleleri.** Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2014.

Mehmed Süreyya. **Sicill-i Osmani.** Düzenleyen Nuri Akbayar. 6 cilt. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1996.

Mengi, Mine. **Divan Şiiri Yazıları.** Ankara: Akçağ Yayınları, 2014.

Muallim Naci. **Lûgat-ı Nâci.** İstanbul: Çağrı Yayınları, 2006.

Onay, Ahmet Talat. **Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü.** Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları, 2013.

Özgül, Metin Kayahan. **Dîvan Yolu'ndan Pera'ya Selâmetle.** Ankara: Hece Yayınları, 2006.

Öztuna, Yılmaz. **Büyük Osmanlı Tarihi.** c. 5. İstanbul: Ötüken, 1994.

_____. **Devletler ve Hanedanlar Türkiye (1074-1990).** c. 2. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1969.

Özyıldırım, Ali Emre. "Keçeci-zâde İzzet Molla'nın Mihnet-Keşân'ı ve Tahlili". Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2002.

Redhouse, James W. **Turkish and English Lexicon.** İstanbul: Çağrı Yayınları, 2011.

Saraç, Yekta. **Eski Türk Edebiyatına Giriş.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 2009.

Steingass, Francis. **A Comprehensive Persian - English Dictionary.** İstanbul: Çağrı Yayınları, 2005.

Şemseddin Sami. **Kâmûs-ı Türkî.** İstanbul: Çağrı Yayınları, 2010.

Tahirü'l-Mevlevî. **Edebiyat Lügatı.** İstanbul: Enderun Kitabevi, 1973.

Tanpınar, Ahmet Hamdi. **XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi.** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2010.

Tanyeri, M.Ali. **Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler.** Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.

Topaloğlu, Bekir. **İslam Kelamcıları ve Filozoflarına Göre Allah'ın Varlığı.** Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1971.

Ünver, İsmail. "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". **Turkish Studies Dergisi**, c. 3. S. 6 (1993): 51-89.

Yorgancıoğlu, Salim. **Üsküdar Dergahları.** İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2004.

Yücel, Ünsal. **Türk Okçuluğu.** Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 1999.

TIPKIBASIM

یا فاطمه

ای دل غمدیده وقت ماتم اید دی قیل فغان
ناله و زار ایله شیون قیله اوج اسمان

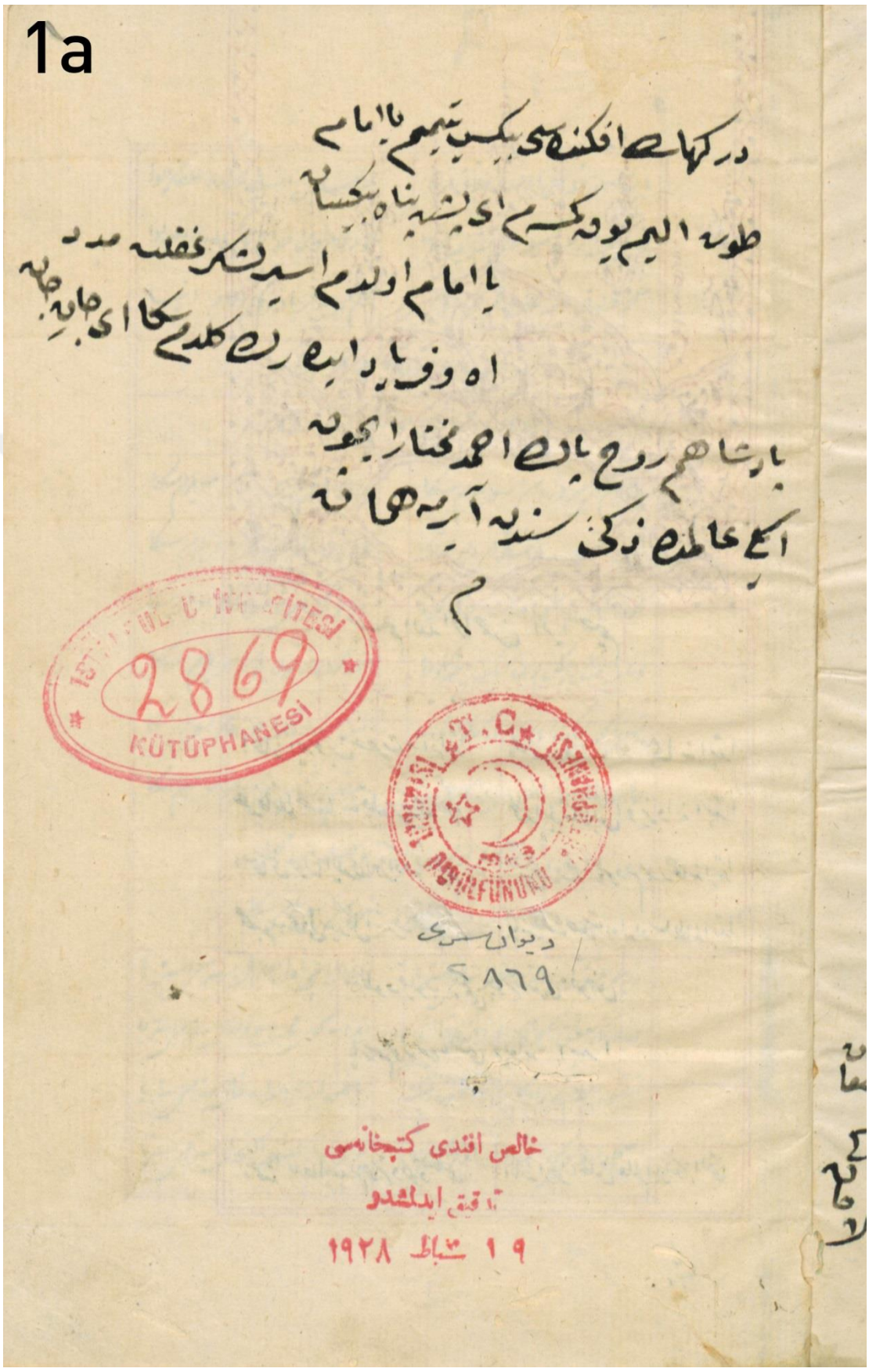
کلدی چون ماه محرم تازه لندی داغ دل
ریزه الماسدیه هم ایدوب قیل خون فشان

نور عین مصطفی دلباره شیر خدا
روح زهرا پادشاه زمن کربلا
خضره شاه شهید کربلا سلطان حسین
اه کیم بو ماه ایچنده ایلدی عزم جنان

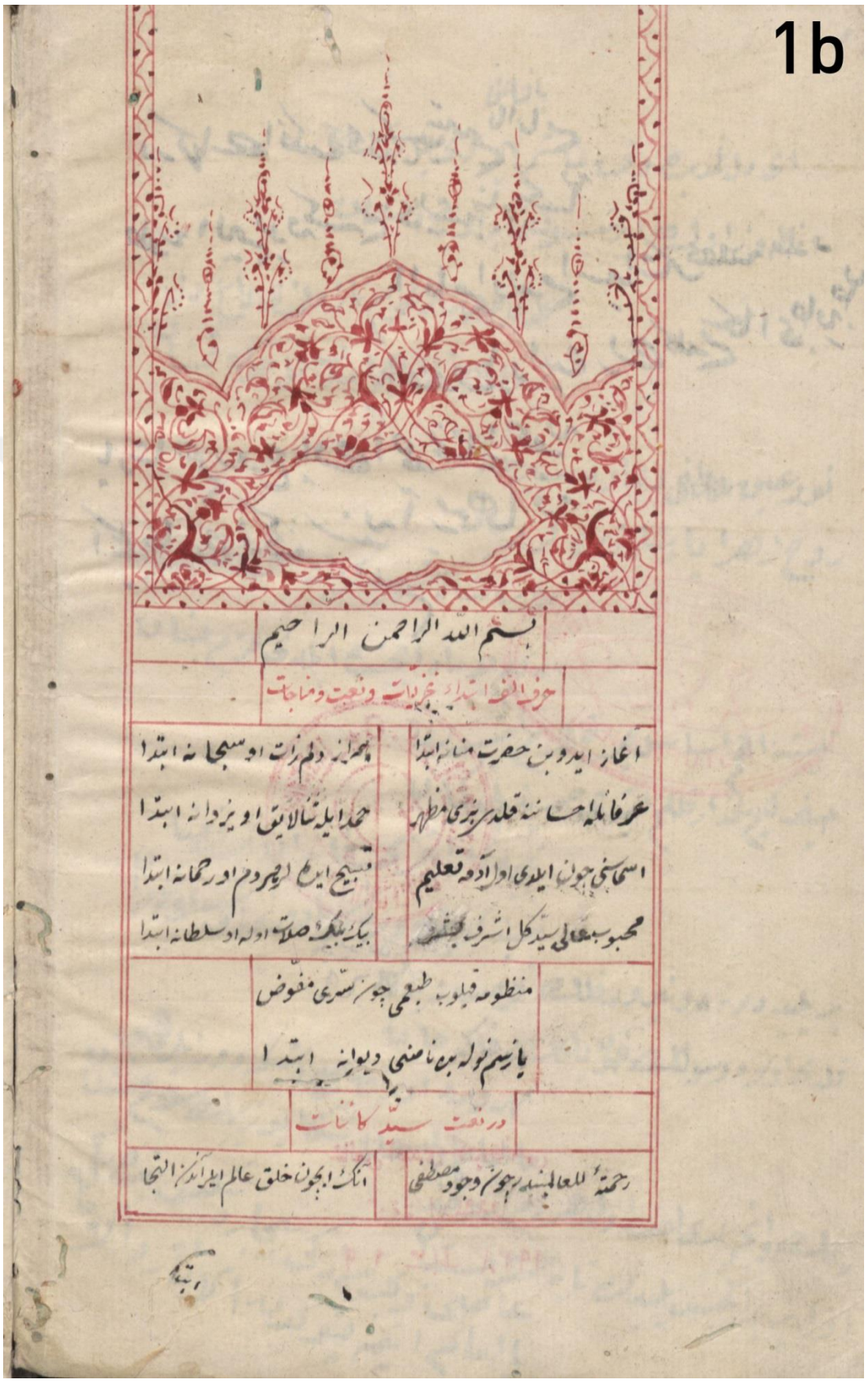
نیته اهل اساسدن چرخ هدم اینه روا
حیف کیم بخدا ظلم ایدی حسینه بی گناه
نیجه زار ایتمز محب خاندان مرتضا
سینه کوبان دیده گریان روز و شب ای کوه و

بر یلیدونه دونیدور فلک فرصه ویرمز
قلدی اوردو سوللک خون پاکله خاکه جانه
مهر و مه اوزره صبح و شکه دور ایلر هیچ
یا امام اولدون کا یوزیله سلام
ریاله انجم عدی لشکر اولدی هردم روضه
اولدیدیله بیدل تا به حشر حسنا
عاصی و بی مرزی بیچاره
یا امام ایته قیو کدیه اکرام

1a

خالص افندی کتبخانسی
توقیف ایدلمشدر
۱۹ شباط ۱۹۲۸

بسم الله الرحمن الرحیم

حرف الف ابتدا در خرابات و نعت و مناجات

اغاز ایدوبن حضرت منانه ابتدا
همه از دم زات او سبحانه ابتدا

عرفا ملهٔ احسنه قلدی بری مظهر
حمد ایله تعالی او یزدانه ابتدا

اسماسنی چون ایلدی او آدمه تعلیم
تسبیح ایله لر دم اورحمانه ابتدا

محبوب تعالی سید کل اشرف خلق
بیک بیک صلات اوله او سلطانه ابتدا

منظومه قلوب طبعمی چون سعدی مفوض
یازسم نوله بن ناصفی دیوانه ابتدا

در نعت سید کائنات

رحمة للعالمین چون وجود مصطفی
انگ ایچون خلق عالم ایلدی معراج النجا

2a

ابتدا خلق قلدیغی ایچون آدم خلاق ازل — مرسلین انبیا یه اولدی سلطان الوری
انبیانک زمره سیله عالمی تشریف ایدوب — قونوی دیوان خدام باشی اولی صاحب لوا
مفخر مخلوق عالم ماحصل فخر کون و مکان — هم حبیب کبریا در هم امام انبیا

روز محشر هر بوستری عاصی کتره بندن کچه

غزل نظیره — الامان ایله شفاعت ای شه کشور کشا — ندیم

رازدلم ایرسه دوانه سویلرم سکا — بن عاشقم بونچه زمانه سویلرم سکا
اغیاره اویوب عاشقلری دلبر ممتاز — جور ایتمه امانه حالمی یانه سویلرم سکا
خونابه نکهلک زخمی کورسه هر کوز کوز — تیر مژکک ای قاشی کمانه سویلرم سکا
وعد ایتمشسن ایکن پوس لبک ایتمه کوفا — شمدی نکرو وار قول یلانه سویلرم سکا
تنها کوریجک سویدیکم در کنار اولوب — سن ایتدیکک جفالری جانه سویلرم سکا
یارب نه فاجعه زمنی ایروز کار عشق — عقلم ریشه ایتمه امانه سویلرم سکا

مانند ندیم بولسم ایدی وصله به محل

نظیره — دردی دردونم سنری نیرمانه سویلرم سکا — ندیم

ریاض عشق ایسه دلده صفای استریا مسی استریا — سفای باغچه دل نوبهار ایستر مسی استریا
فغان کاه عشق کیم هجر ایله فرقت قالمشدر — ایروب کوی محبتده وصای استر مسی استریا
تصور ایلدم بر براوکاتی یا قصور دیلکه — بیاض کوزده دلداره خال استر مسی استریا
صبحی لیلای کور سمور دوش ابرو کمانه — یوی قدر تا چشمه اکتحال استر مسی استریا

تلطف مهر با نقطه جناب یار دز ایمک — پریشان خاطر عشاق سئوالستر مرا ستریا
رها بولمق امیدک یوق ایمدی کچر خوزخدن — سواک اسبحه سین او چماغه بالستر مرا ستریا

غزل

جناب یاره وارمق دیه باندم ممتنع عاشق
رقیب جوزا بجون ستدی زوالستر مرا ستریا

نظیره ندیم

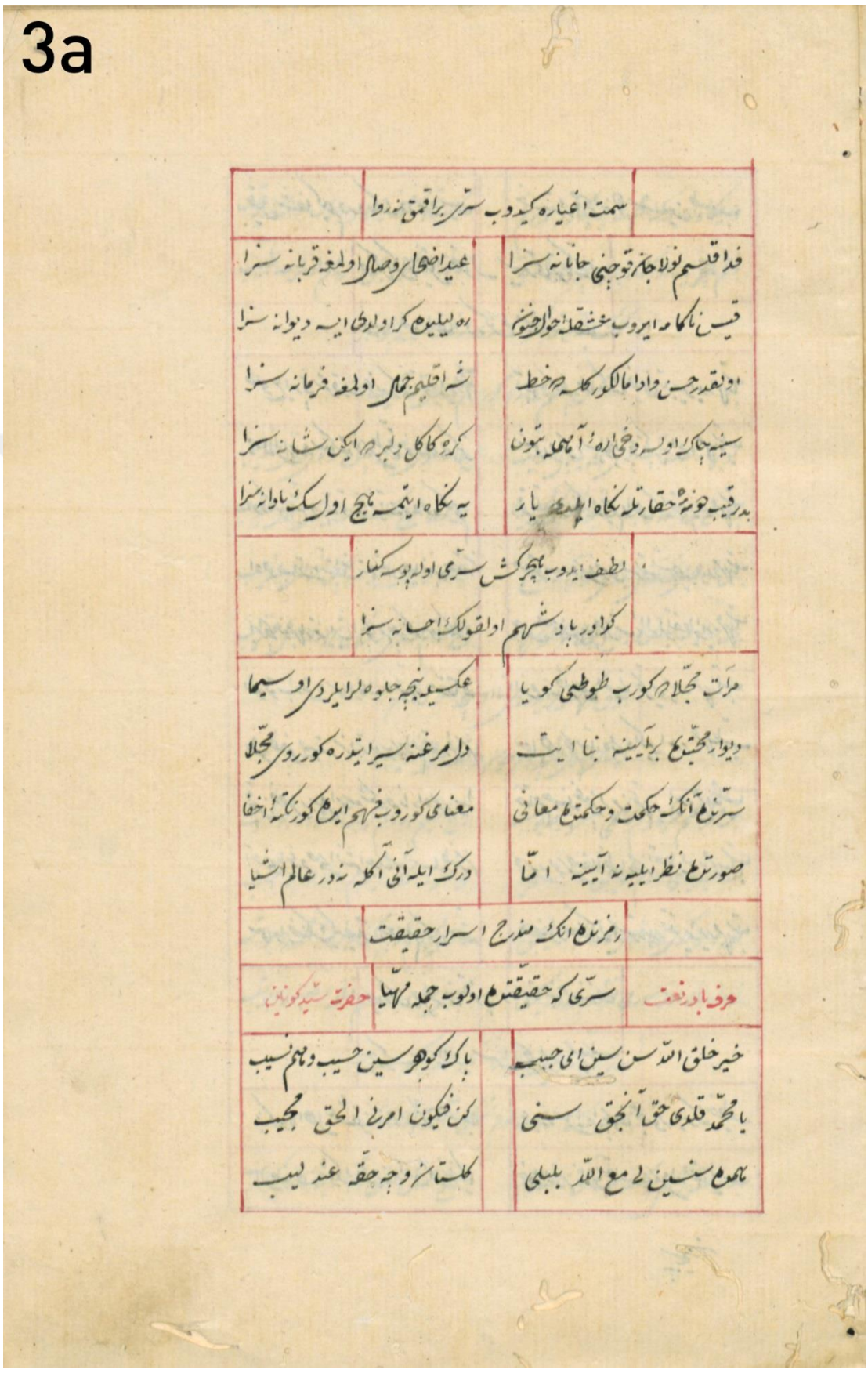
برج حسنک مهر رخ ابروک هلال اولمش سکا — زین بجوزه دینلم خال کوکب مثال اولمش سکا
اجتهاد اولمش سنکچون بر پری زاد در حیو — آدمی صورت کورنمش قیل و قال اولمش سکا
عکس ایدوب مرآت کردن اوزره خال اولمش سکا — مردم چشم سیه مجتمع ای نابینه
چین زلفک صید دل ایلر بلا دام ایکن — چشمک اقلیم حسنه صاک غزال اولمش سکا
شوق دیدار کله دم بوده غم کشته مز — هم ندیم بزمک اولمش ماهم وصال اولمش سکا
خوزاشکندز یارلمش واوایدوب سندز سکا — هوزایشدک عاشقاندز عرضحال اولمش سکا

یارلب لعلم می یاخود وصله می رغبت دیمش
ای عجب سرّی عجب مشکل سئوال اولمش سکا

نوزهالم بنی فرقتک باقمق نه روا — چکرم سوزش حسرت اودی باقمق نه روا
غمزه دن سینه دلیک دیده کولاب الم — نکه لطفله شاهم چله بن بق نه روا
بیک جفا ایلرایکن قلمغه بر بوسه کنار — عاشق خسته دلک یلنه قاقمق نه روا
پایکه یورسون وبه عرض ایلیه ک حال دلم — غضب آلوده نکاه خشمله باقمق نه روا

چونکه رحم ایتمز ایدک کوکلمی آلدک نه کوزل

3a

سمت اغیاره کیدوب سرّی براقمق نه روا

فدا قسم نولاجانم توجنی جانانه سزا
عید اضحا روصالی اولمغه قربانه سزا

قیس ناکامه ایروب غشقده احوالجنون
ره لیلیه کراولدی ایسه دیوانه سزا

اولقدر حسن وادا مالکدر کلمه خط
شه اقلیم جمال اولمغه فرمانه سزا

سینه چاک اولسه دخی اره آمالکه بتون
کره کاکل دلبره ایکن شانه سزا

بد رقیب خونه حقارتله نگاه ایلمه یار
یه نگاه ایتمه هیچ اول سگ نادانه سزا

لطف ایدوب هیچ کش سرّی اولیوسه کنار
کراور پادشهم اولقولکه احسانه سزا

مرآت مجلاده کورب طوطی کویا
عکسیدیکچه جلوه لرایلردی اوسیما

دیوار محتشمه برآیینه بنا ایت
دل مرغنه سیر ایتدره کور روی مجلا

سرّینه آنک حکمت وحکمتله معانی
معنای کوروب فهم ایده کورنکته اخفا

صورتله نظر ایلیه نه آیینه اما
درک ایله آنی اکله نه در عالم اشیا

رمزنده انک مندرج اسرار حقیقت

حرف بادرنقط
سرّی که حقیقتله اولوب جمله مهیا
حضرت سیّد کونین

خیر خلق الله سن سین ای حبیب
پاک کوهر سین حسیب ونسیب

یا محمد قلدی حق آنجق سنی
کن فیکون امرنی الحق مجیب

نامه سنسین له مع الله بلیلی
کلستانر وجه حقه عندلیب

قیل شفا کیم دردمک درمانی سین — خستهٔ ہجرانه هم سنین طبیب

در گرهکدهٔ قیل قبول سرّی قولنگ

باب عبدالقادر رکنی منتسیب

طلوع ایدنجه شرق دن غربه دک تنویر ایدر مهتاب — آچوب کشور ظلامک تفیشی تدبیر ایدر مهتاب

هلال ابرو سنگ نورین طرح بولدم هر گیجه — شبی دیجور سیر ایلیه نجه تکدیر ایدر مهتاب

اودکلو نیر دیرتو غا مرآت رو در کیم — قمر تاب رخک نیم ماهه دک تنویر ایدر مهتاب

اولوب تربیت اینانه مأمور جانب حقدن — جنوب روی زمینی سر بسر تسخیر ایدر مهتاب

ایرنجه نور بهار تزیین ایچون چونکه موکلدر — چمن صحنینی هر شب زاله ایله تعطیر ایدر مهتاب

طوقوب ارض و سما فرمان ربانیه یی منقاد — الندن قلم حق امرنی تحریر ایدر مهتاب

طوغنجه ماهینون زدر یوبه رام قلوز فردن — سما نک انجم سیاره یی دلکیر ایدر مهتاب

قچن فصل ربیع ایرسه شکوفه زار اولور پیدا — ختام حسنه غنچه لرین تحریر ایدر مهتاب

آچنجه باغ و صحرا نشر ایدر مهر انبر طوزن — ویرر بوی صفا اظهار ایله تعطیر ایدر مهتاب

سما دار نشک کیفیتی معلوم ایکن حقه — حضور معنک دستور ید تقریر ایدر مهتاب

ایدر کن هر طرف تنویر او ماهتاب حسنون — جو کیسوی دلاویز سر تا پنجه ایدر مهتاب

بزکروه اهل عشقز شاه عشقه منتسب — عید وصل یار ایچون مجنون ایلدک خطیب

الصنو ملاز شوکت غزنین دامن کلدز یکا — خوالندز زالیق قلسه یری وار غندیلیب

4a

بریکادن برگ محنت بریکادر خوارغم
کلستان غنچه یه ماریاندن اولمشدر رقیب

زخم هجر یار اوکلمازبرایدیجه دلده عشق
کارزار مشکل ایچی مرهم اولمزسه طبیب

کلک قدرتله چکوب سرّی ازلدن حسن ایچون
نرگس چشم اوزره کوردم نوخطلال آب مجیب

نوبهار اولسه آچاردی غنچه یه بال غندلیب
چارسوی عشق ایچنده اولدی دللال غندلیب

خاطرین یقدی جناب غنچه نک کاکلیدیکا
خوندی طبع کلستانک ایتدی سؤال غندلیب

کل درلدی نوآلندی ایتدی دعوا ترک وفا
وصله فریاد ایلیوب هجرانله لال غندلیب

بال چالوب باغنه دماغ بلبلانه نوبهار
تلخ کام اولدی اومارکن شهد وصال غندلیب

جوق کرشمه ایدردی تا اولنجه تر زبان
ایتدی سرّی غنچه دن چوق واقف حال غندلیب

بنفشه کو کلم طره دم کاکلی سمور ده بوشب
داغ سینم آره دم کردن کافور ده بوشب

لب شیرینی امدم طویجق تا سحر
می کلکونه نگاه ایتدم بلور ده بوشب

خورده لر کچدی ولا فصل شبستان اولیجق
نالدر کوزم کوریجک دیده مخمور ده بوشب

نای آه ناله اول سوزمی تقسیمده ایکن
کچدی مطرب فغانم نغمه طنبور ده بوشب

سرّزلف یار خیالنده آغوشنه چکوب دم
صبحه دک اورسه دم شکل تصوّر ده بوشب

نار فرقتله عجم چکسه عشّاق اضطراب
سینه آتش اولجق قلم اغلیوب سرّاکباب

اشک چشمندن کورنمز اولسه رودی وجه وار — موج دریا اولمیچه ظاهر اولمز چون حباب
یوکلنوب سنگ مشقت تخم اجزن کرو نمز — آب محنت سلدسن کورمزسه وجه آسیاب
ارتکاب ایتمیه یارب یونمز آصلوب باصلمغی — پایه یوز سورمک استرسکده مانند رکاب

اولمه صوراخ نغمه داغ فرقت سینه ده

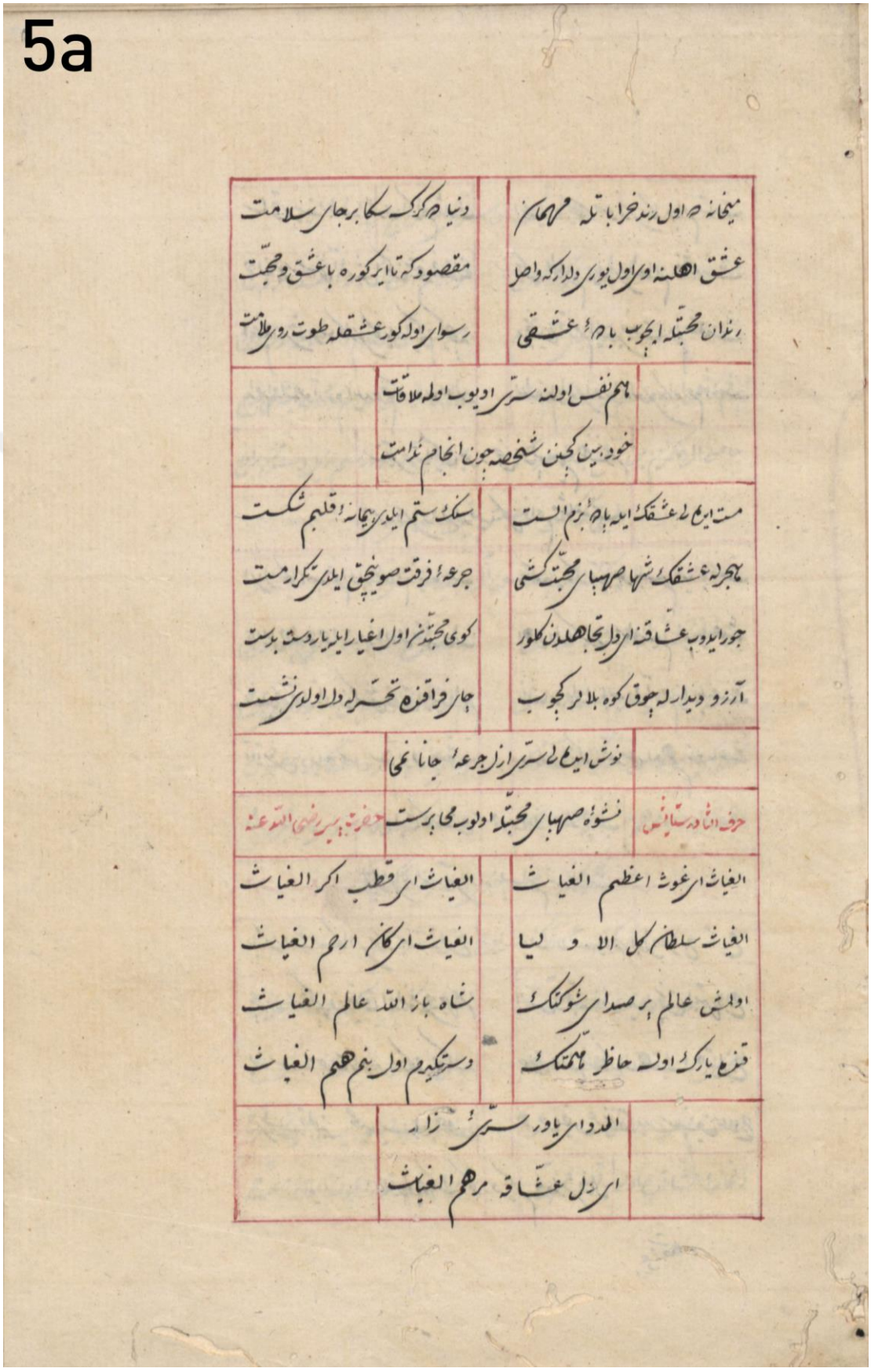
حرف تا نای فغانم اینلرمدی ایکلرمدی سترمی رباب در نعت حضرت سلطان رسل

ای بلبل گلزار فیوضات بلاغت — وی غنچه باغیچه گلزار فصاحت
شانمز سنگ شوقله بولاگ دیلدی — تحقیق بوکه بوعالمه اولمازدی بدایت
محبوب خدا سین کوزلم یوق سکا امثال — سلطان رسل سین شه خوبان ملاحت
نورک قمر لمعه انوار نبوت — نطقک کرهر معدن الطاف هدایت
مبعوث اولدم وجودک اولغه حقدن — سلطان جهان عالم شاهان رسالت
مجروح دلمز عشقه مرهم سینه عشقک — احسانکه یوقدر بیلورم حد و نهایت
هر حاکم مهب خلق جهان عالم سکا محتاج — محرم بیلمز سندن ایمش شول لطف عنایت
سن سین مرض عشقه شفا همده بهم شافی — هم درتیه سن سین بنه درمانمز کفایت
جرم بکا الویرمزایسه دامن وصلنه — لطف ایله امان بنده نه چکدرمه فجالت

عصیانه ایتدرمه قولک یوسترسه یا مالک
محشرده کرم ایله آیا کان شفاعت

ارذل هله تا دانله الفت نه رزالت — نا اهل محبتله جه شوب ایله الفت

5a

میخانه ده اول رند خرابات تله مرحمت
دنیا ده کرک سکا برجای سلامت

عشق اهلنه اوریاول یوری دلدارکه واصل
مقصود که تاپر کوره باعشق و محبت

رندان محبتله ایچوب باده عشقی
رسوای اولکور عشقله طوت روی ملامت

هم نفس اولنه سری ادیوب اولمه ملاقات
خود بین کچن شخصه چون انجام ندامت

مست ایمش له عشقک ایله باده بزم الست
سنک ستم ایلدی پیمانه قلبم شکست

ماهجرله عشقک شرابی صهبای محبت کشی
جرعه فرقت صونچق ایلدی تکرار مست

جور ایدوب عشقه ای دل تجاهلدن کلور
کوی محبتدن اول اغیار ایله یار دست بدست

آرزو دیدار له چوق کوه بلالر کچوب
چار فراقنه تحمل دل اولدی نشست

نوش ایمش له سری ازل جرعه جانانی
حرف الثاء در ثنای نبی
نشوه صهبای محبتدن اولوب محابرست
حضرت پیر رضی الله عنه

الغیاث ای غوث اعظم الغیاث
الغیاث ای قطب اکرم الغیاث

الغیاث سلطان کل الاولیا
الغیاث ای کان ارحم الغیاث

اولمش عالم پر صدای شوکتک
شاه باز الله عالم الغیاث

قنع یارک اولمه حاظر همتک
دستکیرم اول بنم هم الغیاث

المدد ای یاور سری زار
ای دل عشاقه مرهم الغیاث

ساقی بینه لطف ایلدی اکرام مثلث
اغیاره یکاه صوندی بکا جام مثلث

چون بوسه سنی آلمش ایکن غنچه خندان
تکرار طلبم ایلدی انعام مثلث

اغیار ی قویوب کلدی بکا یار ایکی کیجه
رنجیده قدم ایلدی اخشام مثلث

رام اولیه جوارزو ایدردم کورو ب اول
لطف ایلدی اول اولدی بکا رام مثلث

سرّی دیر ایکن بیر دخی او بسم دهندن
امرزدی اودلدار لب کام مثلث

ازل سکا هب غم اوله همدم نیه باعث
حکمت نه که آیا هله بلسم نیه باعث

نااهل اوله نه دولت دنیا اوله مبذول
اهلی وله مکنوز و مطلسم نیه باعث

شادانی اوله نادان کشی ذوق ایلیه دایم
ناشاد اوله ارباب دل آدم نیه باعث

آلایش دنیا هنس استربوله حقّی
دارانتی ترک قلدیغی ادهم نیه باعث

فریاد ایدر کلشنده سحر وصله عندلیب
سرّی اوله بسم نیه باعث

حرف الجیم در نعت هاجری ایله

بارک الله سکا ای نور سراج
لیلة الاسرا هم اول معراج تاج

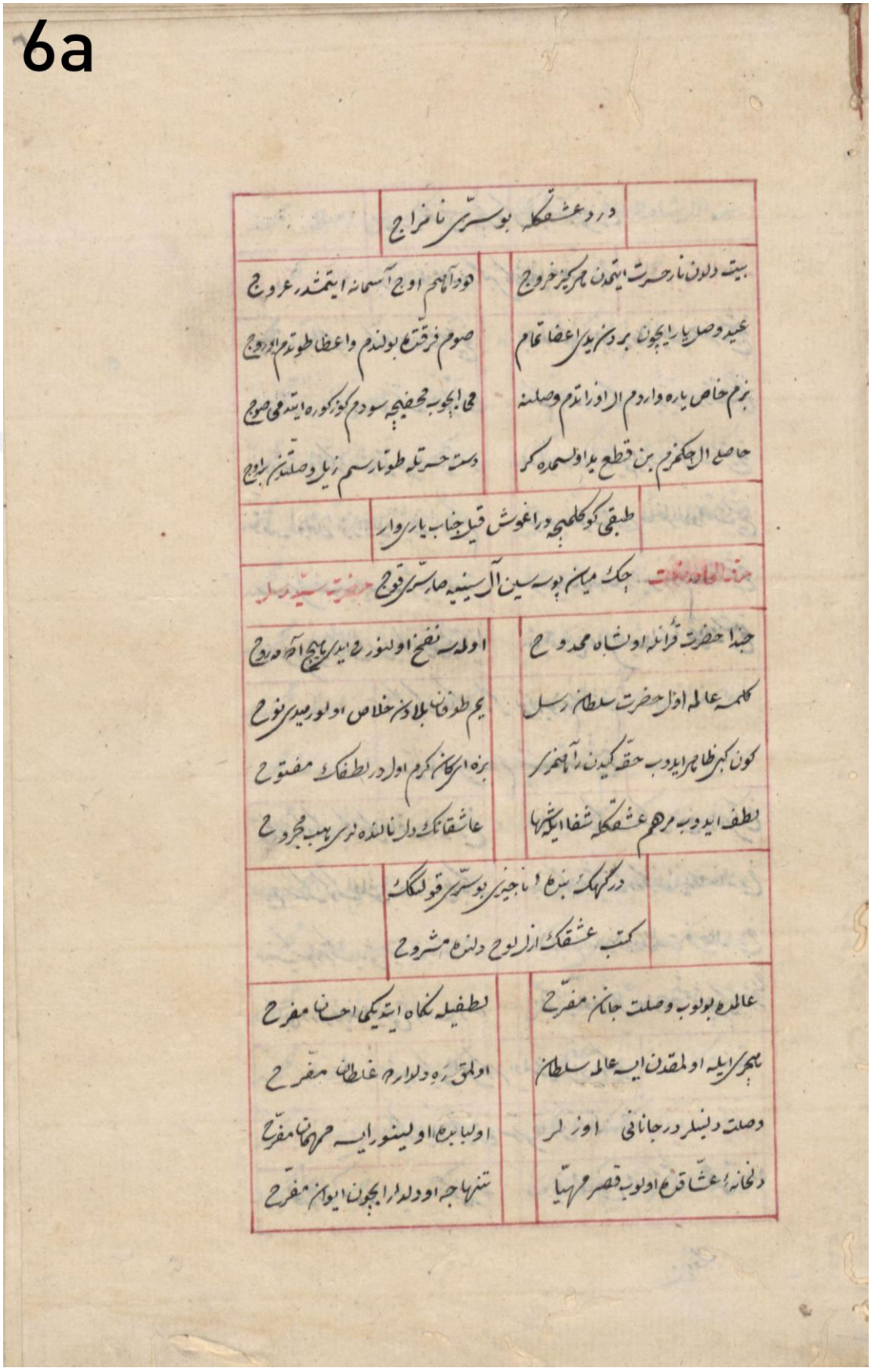
چون سنکچون خلق اولندی جمله جهان
انس و جنّه سنین انجق ابتر هاج

یوز سورب احمد اومر درکاهنه
خلق عالم ساکه درهب احتیاج

ای طبیب قلبهز محبوب حق
هر مریض عشقه هب سنین علاج

انور وجهنک کورد یکم دهدن ازل

6a

در درد عشقکله بوسه‌سی نامزاج

بیت دلون نار حسرت ایتمدن مهر کیز خروج
خود آهم اوج آسمانه ایتمدر عروج

عید وصل یار ایچون بردر یدی اعضا تمام
صوم فرقتده بولندم واعظا طوتدم اوروج

بزم خاص یاره وارمدم الاوراتدم وصلنه
محی ایچوب محضیچه سودم کوزکوره ایتدی صوح

حاصل الحکم زم بن قطع یداولسمده کر
دست حسرتله طوتارسم زیاد وصلتدن بلوح

طبقی کوکلمجه واغوش قیل جناب یار روار

جک میان بوسه‌سین آل سینه صارسی قوح حضرت سیدنا

حمد حضرت قرآنه اولشاه ممدوح
اولمه نفخ اولنور ایدی پیچ آه روح

کلمه عالمه اول حضرت سلطان رسل
یم طوفان بلادن خلاص اولور ایدی نوح

کون کبی ظاهر ایدوب حقه کیدن راه مهر
یزه ارکان کرم اولدر لطفکه مفتوح

لطف ایدوب مرهم عشقکله شفا ایلکه رها
عاشقانکه دل نالنده نری یهب مجروح

در گهکه بنده ناچیزی بوسه‌سی قولکه
کتب عشقکه ازلوح دلنده مشروح

عالمه بولوب وصلت جانه مفرح
لطفیله نگاه ایتدیکی احسانه مفرح

ایچره ایله اولمقدن ایله عالمه سلطان
اولمق زهره دلدارم غلطانه مفرح

وصلت دیلسه درجانانی اوزلر
اولبابده اولیسه ایله مرهمه مفرح

دلخانه عشاقه اولوب قصر مهیا
تنهاجه اودلدارایچون ایوانه مفرح

میخانهٔ عشق ایچره کورب سری مدین

حرف الف در تمایشه — برخانهٔ معمور کبر کاشف مفرح — حضرت پیر رضی الدین

پیر مزبادشه کونز مکان حضرت شیخ — باز الاشهاب چو پرواز ایله درحضرت شیخ
طی اولور ارض و سما تحت تصرفنده — حکم ایدر هرنه که وار بویله اولور قدرت شیخ
زیردستنده آنکی شرق قله غرب سر تا سر — امر ایدر جمله اقالیم ایروب شوکت شیخ
قطب روحانی نور اولیه مفیشد اولکیم — قندم جانغزا اودم حافظ اولور همت شیخ
بر مریدی صقلوب ایله سه فریاد مدد — بوعیاندر که مدد ایلر اودم عادت شیخ
یوز سری دار دیلکلک سن اکا عرض ایت یرا — قابلمش عالم هپ دائرهٔ هولت شیخ

درکهٔ خاکنه برکز نوله یوزم سورسم
سر تا پا قدری روغن شمر رقت شیخ

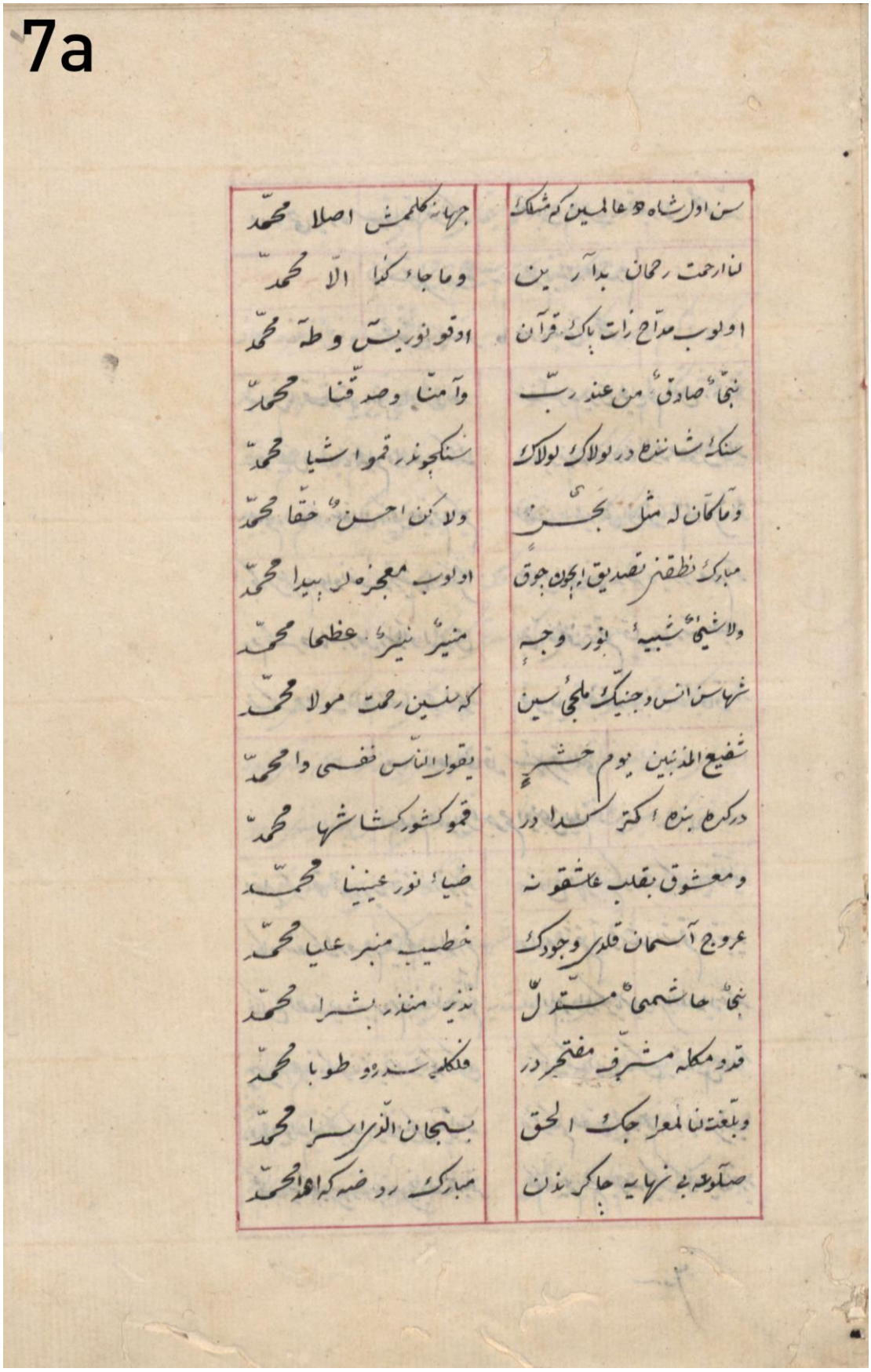
رنگ ایدر کلکونه برگ کل طاقنه لاله رخ — ساده رودن کورنه رنگین سیغ اولمز آلیرخ
برج حسنک کوکب اولمش سه زینتم بنگ — بدر ایکن شایسته درکرناز ایدر سه خاله رخ
اینه کیسودکی کشایش میغدن مانند خور — آفتابدر شعله ور درظلمت فرخاله رخ
درکبی درلر خانهٔ اولیحق رخسارم — نقش اولور کل اوزره شمشیجه کبی بزاله رخ

شویله رنگین لعل کونز اولمش غرار یارکیم

حرف الدال در نعت — رنگ ایدر محمر تره سری عارض شفتاله رخ — سید کونین

ایا محبوب مولا ویا محمد — ویا ممدوح مستثنا محمد ﷺ

7a

سن اول شاه عالمین کہ مشک
جہان کلمش اصلا محمد

لنا رحمت رحمان بدآرین
وما جاء کذا الا محمد

اولوب مداح ذات پاک قرآن
اوقو نوریس وطہ محمد

نبی صادق من عند رب
وآمنا وصدقنا محمد

سنک شانک در لولاک لولاک
سنکچوندر قموا شیا محمد

وما کان له مثل بحسن
ولا کن احسن حقا محمد

مبارک نطقدن تصدیق ایچون حق
اولوب معجزه لر پیدا محمد

ولا شیئ شبیه نور وجهه
منیر نیر عظما محمد

شہا سن انس وجنیک ملجی سین
کہ سنین رحمت مولا محمد

شفیع المذنبین یوم حشر
یقول الناس نفسی وا محمد

درکہ بنی اکتر کسدا در
قموکشور کشا شہا محمد

ومعشوق بقلب عاشقونه
ضیا نور عینینا محمد

عروج آسمان قلدی وجودک
خطیب منبر علیا محمد

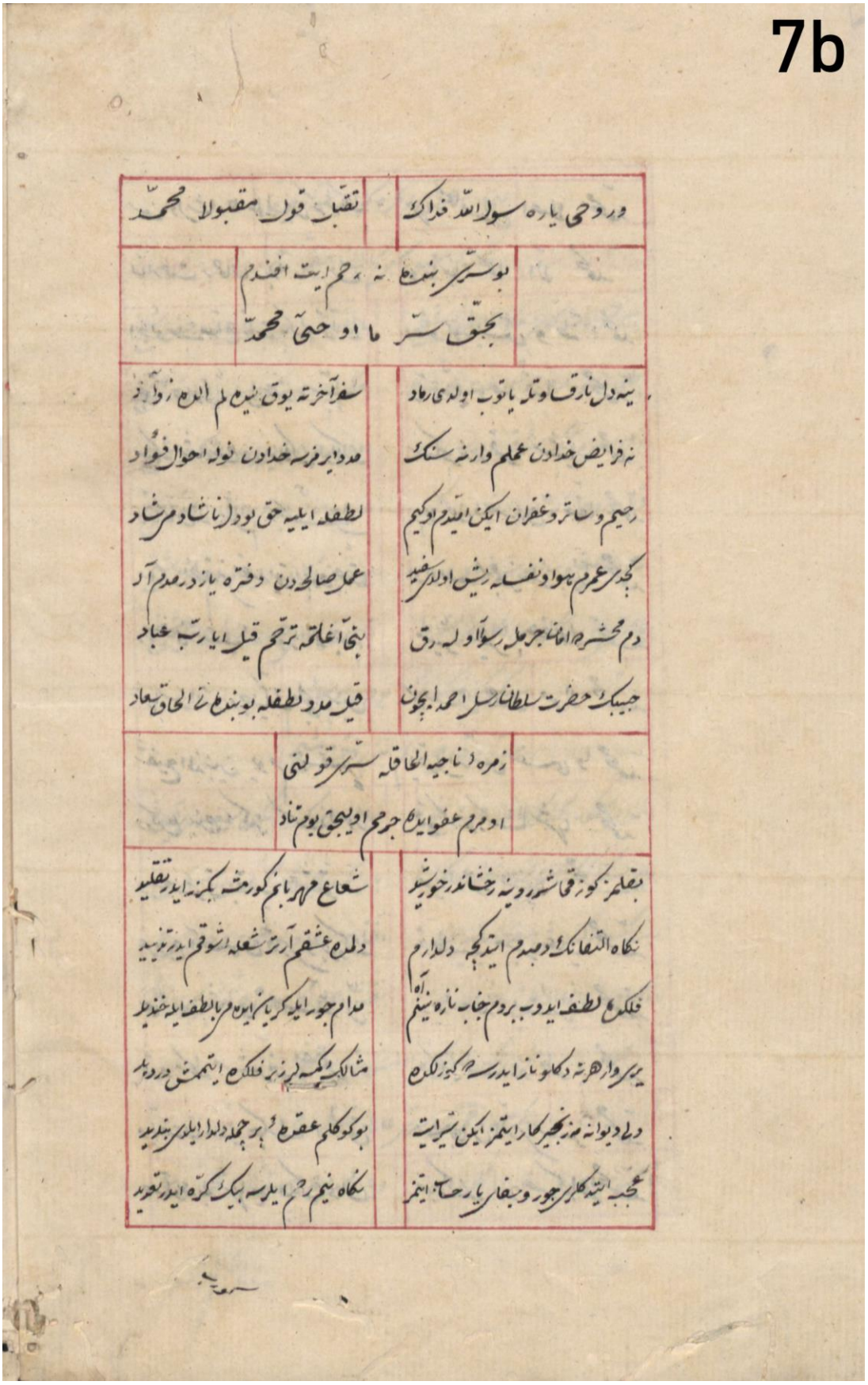
نبی هاشمی مستدل
نذیر منذر بشرا محمد

قدومکله مشرف مفتخر در
فلکله سدره طوبا محمد

وبلغت نا لمعراجک الحق
بسبحان الذی اسرا محمد

صلوته بر نهایه جاکر ندن
مبارک روضه کرا محمد

7b

وردوحی یاره سول الله فداک | تقبل قول مقبولا محمد

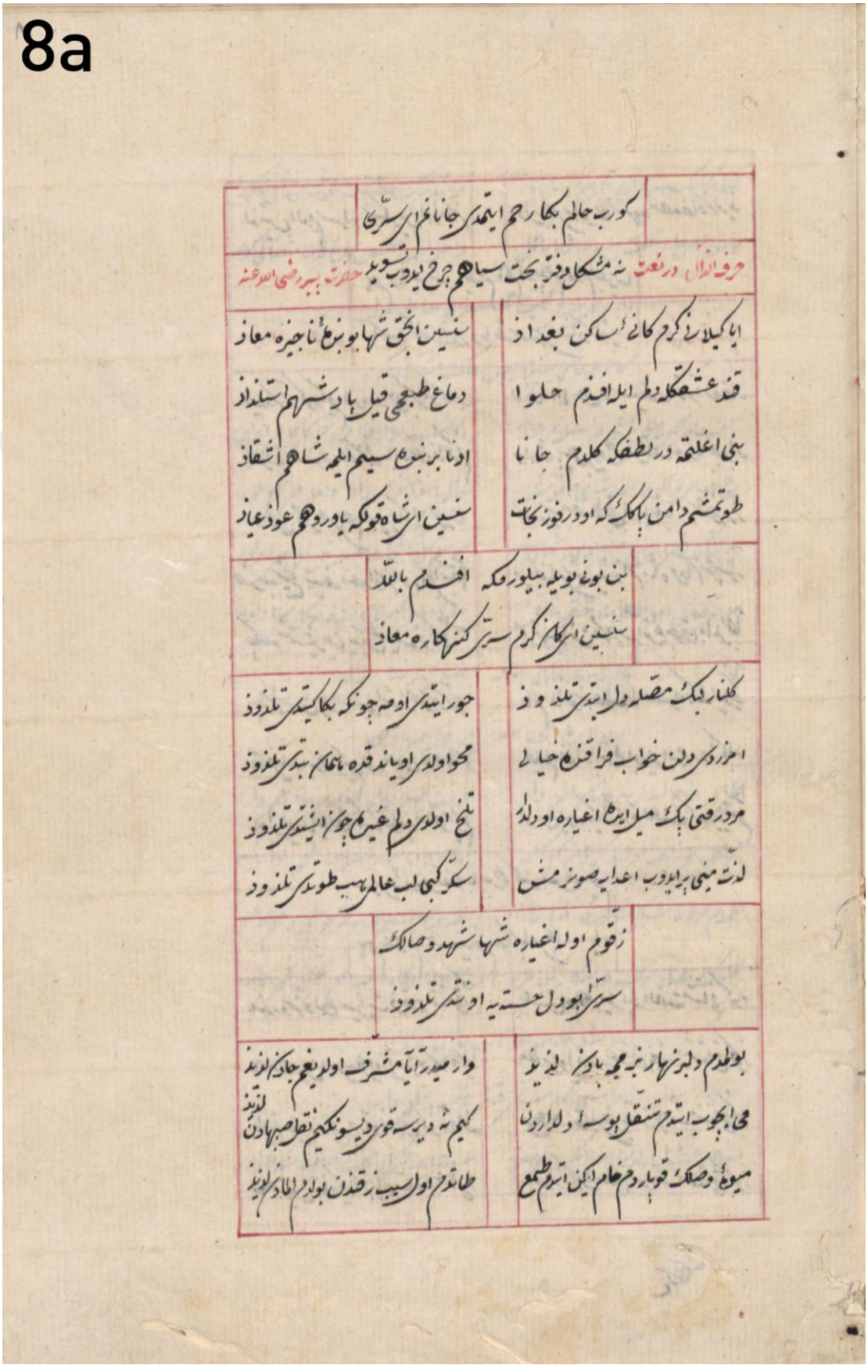
بوسترسن بنده نه رحم ایت افندم
بحق سر ما اوحی محمد

سنه دل نار قاوتله یا توب اولدی رماد | سفر آخرته یوق شیم لم الدم زواد
نه فرایض خدادن عملم وار نه سنک | مدد ایر فرسه خدادن نوله احوال فؤاد
رحیم و ساتر و غفران ایکن امیدم اوکیم | لطفله ایلیه حق بوده ناشاد مرشاد
کچدی عمرم هوا و نفسله ریش اولدی سفید | عمل صالحه دن دفتره یازدرمدم آز
دم محشرده اما جرمله رسوا و له رق | بنی آغلاته ترحم قیل ایا رب عباد
حبیبک حضرت سلطان رسل احمد ایچون | قیل مدد لطفله بو بنده نی الحاق سعاد

زمره ناجیه الحاقله سر قولنی
اومرم عفو ایده جرمی اویچق یوم تناد

بقلم کوز قماشدی رویه رخشاندر خورشید | شعاع مهر بانم کورمشه بکزه ایدر تقلید
نکاه التفاتک دوجه دم ایدیکچه دلدارم | دلده عشقم آرتر شعله شوقم ایدر تزئید
فلکده لطف ایدوب بردم جنابه نازه ینم آه | مدام جوره ایله کریانم ایده مرا بالطف ایله خندید
یرر وار هرنه دکلونازایدرسه کوز لکده | مثالکیکمه لرزه فلکده ایتمش دردید
ولی دیوانه مزنجیر کمار ایتمز ایکن تیرایته | بوکو کلم عقده پرچمله دلدار ایلدی بندید
تعجب ایتمه کلرز جور و بیغمار یارحا ایتمز | نکاه نیم رحم ایلرسه بیک کره ایدر تعهید

8a

کور بہ حالم بکار رحم ایتمدی جانا غ ای سرّی

حرف اوّل در نعت نہ مشکل و فرّ بخت سیاھم چرخ ایدوب سوید حضرت پیر رضی اللہ عنہ

ایا کیلان کرم کانی ساکن بغداد
سنین ایچق شہا بونغ ناجیزہ معاذ

قند عشقکلہ دلم ایلہ افندم حلوا
دماغ طبعمی قیل یاد شہم استلذاذ

بنی اغلتمہ در لطفکہ کلدم جانا
اونا بر بنہ سیم ایلہ شاھم اشقاذ

طوتمشم دامن پاکنکہ کہ اودر فوز نجات
سنین ای شاہ قولکہ یاور وھم عوذ عیاذ

بن بونغ بویلہ بیلور فکہ افندم باللہ
سنین ای کان کرم سیر کنہ کارہ معاذ

کلنار بلکہ مصلہ دل ایتدی تلذوذ
جور ایتدی اوہ چونکہ بکا کیتدی تلذوذ

امزدی دلن خواب فراقنہ خیالی
محو اولدی اویاندقدہ ھمان ایتدی تلذوذ

مردر قتی بکا میل ایدہ اغیارہ اولدار
تلخ اولدی دلم غیرم چو ذائیتدی تلذوذ

لذّت منی بر ایدوب اعدایہ صونرمش
سکّر کبی لب عالمی ہپ طوتدی تلذوذ

زقوم اولہ اغیارہ شہا شہد وصالکہ
سرّی بو دل خستہ یہ اوتدی تلذوذ

بولدم دلبر زہار نہ مجھ یادن لذیذ
وار میدر آیا مشرف اولدیغم جادن لذیذ

می ایچوب ایتدم تنقل بوسہ اولدار دن
کیم نہ دیرسہ قوی دیسونکیم تقل صہبادن لذیذ

میوۂ وصلکہ قیاردم خام ایکن ایتدم طمع
طاتدم اول سیب زقندن بولدم اما دن لذیذ

لذتین آدم سراپا سکرین اندر مدن | اول روی برتو نماشر هد مصطفا ذ لذیذ

هم در اغوشش ایلدم هم اوپدم امدم لبلرین

حمزه آیا در نعت | راست کلمشدر دماغه سترى حلوا ذ لذیذ امام علی کرم الله وجهه

حیدر کرار کورکیم ایره وحی کردکار | لافتا الا علی لاسیف الا ذوالفقار

مخزن اسرار علمک باب علی زالکرم | وارث پیغمبریم مرتضا در تاجدار

اولمحمد محرمریم ضهر پاک احمدی | کلستان مصطفی در باغبان غنچه زار

ضرب تیغ سیف اعدا ذ آلوردی انتقام | مرتضا شیر یزدان شاه مردان شاه سوار

چکسه شمشیرین یدیم ایله خونک طلب | کر شهیدان اکارسه آنده چوق قانلر بجا

چوخ حسن ایله حسینی ایتدار صوسز شهید | ماتم اولسون عالمه تا حشره دک لیل و نهار

آه فریاد ایدرکیم نور عین جمله جهان | ظالم غدار النده بویله ایدی روزکار

اول یزید بدلقانک قوصه ملعون یدیم | کوندیوز بیک کره لعنت کندویه یتسم روا

سترى شاه مرتضا باندن کتره بنده یم

هم غلام احسنیم حاکپای چار یار

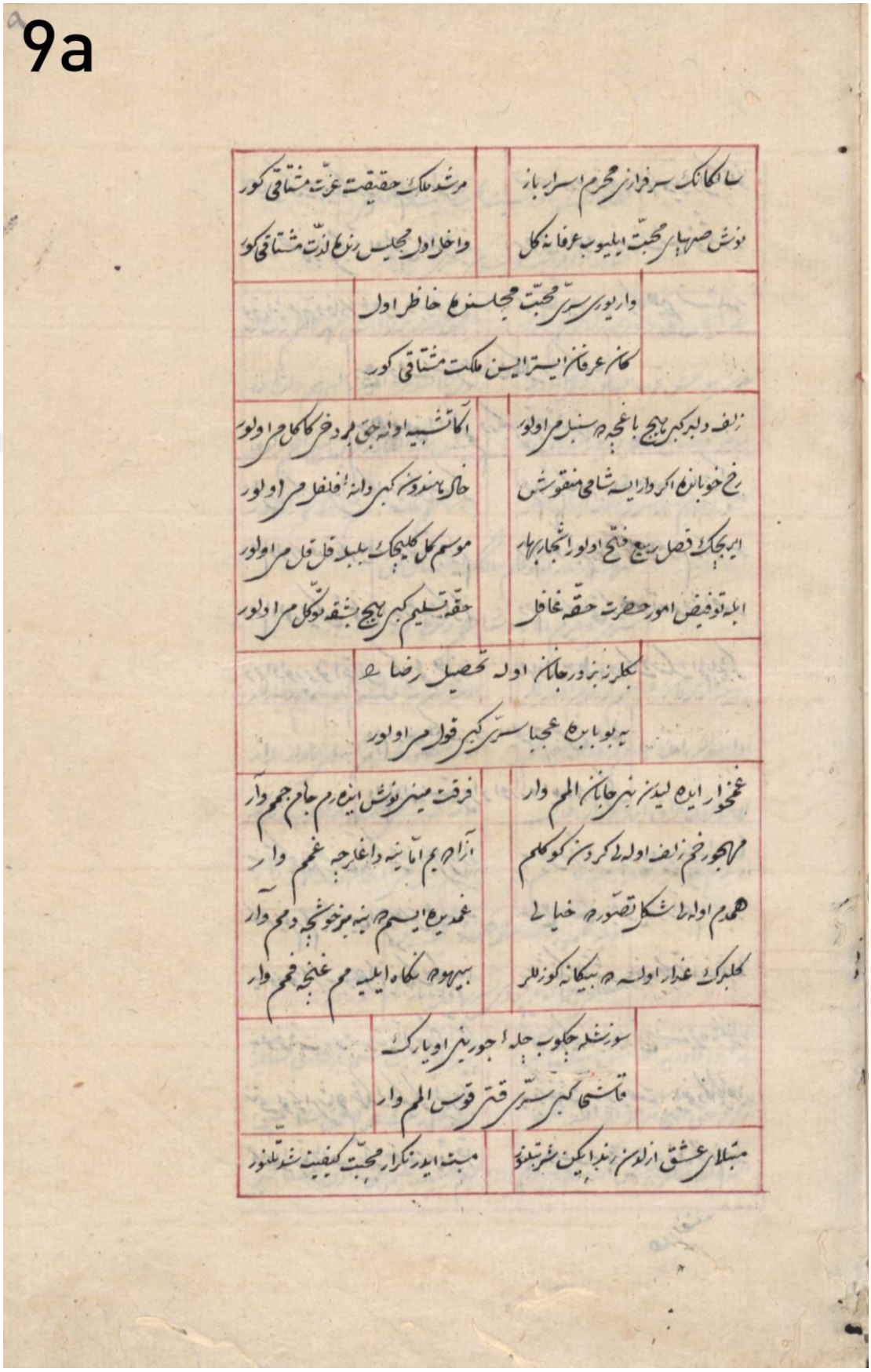
اندرون دلده سیرایت فرقت مشتاقی کور | عشق جانانه ایله ایله الفت مشتاقی کور

همنشین اهل حال اولاستر ایسک وصل یار | مظهر اولار یار عشقه بیت مشتاقی کور

طاغ طاغ سینه ده آه افراق کوه قاف | مرغ عنقای طریقت بیت مشتاقی کور

جانشین شاه کیلانی پادشاه اعظمی | تاجدار ملک معنی سردت مشتاقی کور

9a

اهل حکمت بیلد کندن کنم ایدر بیلم انور
سوز خوشور مرغیره نادان سویلر اول حکمتلنور

مست صهبای محبت اولیچق عاشق بیله
برحمی دلبر صورنه نشه سی قوتلنور

بوق اثر مهر و وفادن عصر مزدلبرلرین
که جفا و جور ایدرلر کاهیچ نسبتلنور

بیع اولنه سر بر عندلیب کلزار بابنک
جوهر معنی انظمم درکبی قیمتلنور

المرروزکار ای دل سکا ایرمش سه اکر
غم ایام کلور بروقت اولور البته کچر

دم اولور سعد زمان یاور اولور تا بمرام
دم اولور کیم بیاپی باد هموم بردن اسر

دم اولور میکون غمده ایدر مست کرار
دم اولور ساقی کوثر آه مه نشه صفور

دم اولور برتو اقبالدن کچر عمر عزیز
دم اولور حطوه بیک سنک الم بایه کر

دم اولور عکسنه جور ایلیه چرخ دونی
دم اولور سر بسر مراد اوزره ایدر جور دیکر

سینه آه کیم بنی عشق آتشک یاندردی ای دلدار
یه لعل لبلرک امرزیه دیر بر بوسه زخما

نکاه نیم رحم ایتمزسین ای مهوش عجب سرایت
عروج اسمانه ایتمش شرار آهم آتشبار

یه بوسوزان یه بوبیقرار انه جورک دیکلیم جانا
یه عشقک اتشین یاخود محبت نارنه ناچار

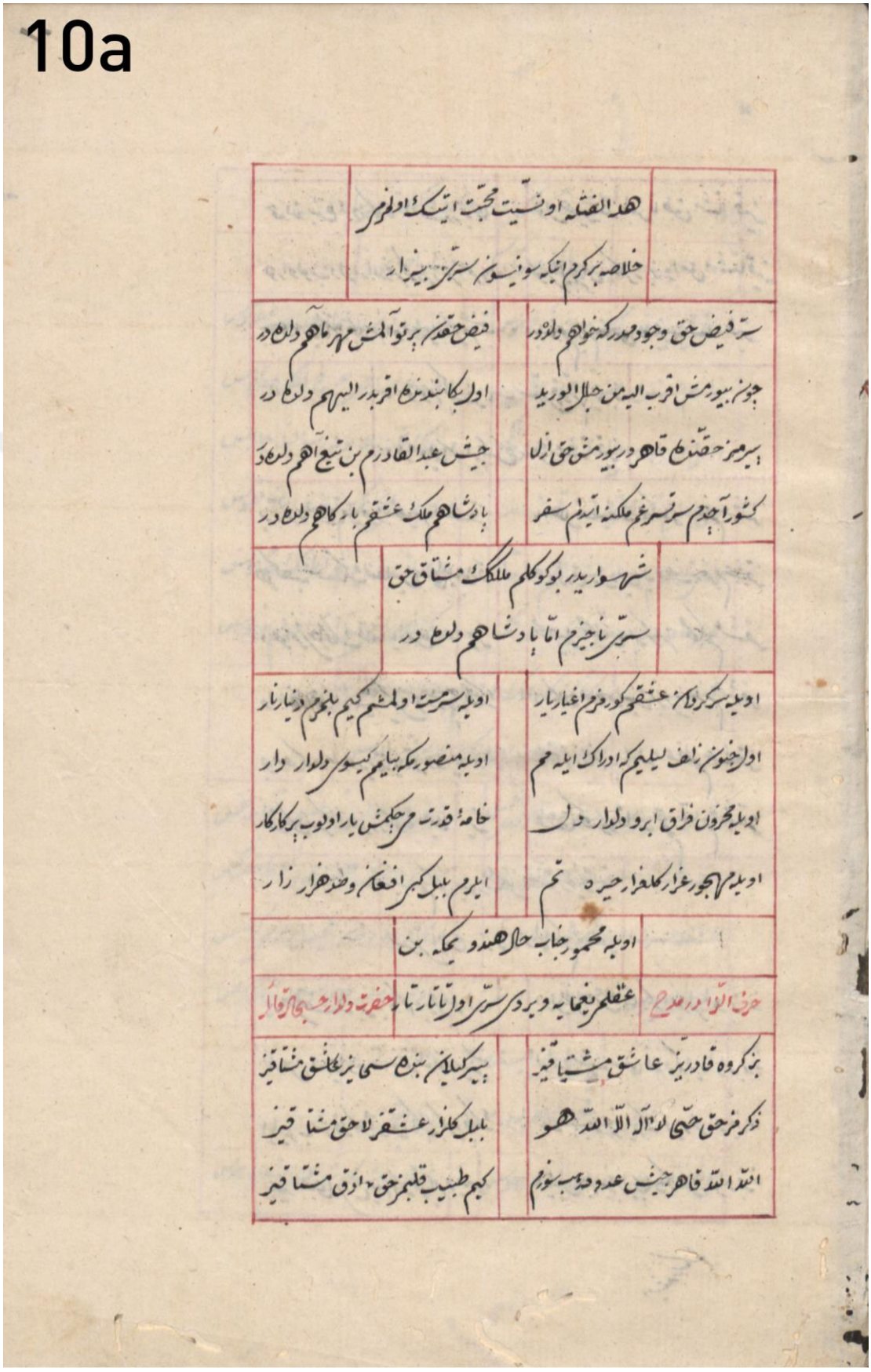
یه بوفرقت یه بوحسرت یه آل سودای باشمدن
تحمل مز کلور جانا بوقاچ نسنه لره ناهموار

نتیجه بونچه ای شاهم غمک چکدیکم الویردی
یه بر شفقت یه بر فرصت یه یاخود کاکل کلزار

محصل ای قمر طلعت ملک خصلت مروت قیل
یه بر وصلت یه بر عشرت یه بر دم محرم اسرار

حرر النقد

10a

هذا الفقیه اونسیت محبت ایتک اولمز
خلاصه برکرم اینکه سونیسون سرّی بیزدار

سرّ فیض حق وجود مدرکه خواهم دلدور
فیض حقدن پرتو آلمش مهر ماهم دلده در

جوز بیورمش اقرب الیه من حبل الورید
اول بکا بندن اقربدر الیرهم دلده در

پیر مغ خصّنی قاهر دیو رمش حق ازل
جیش عبد القادر م بن تبع اهم دلده در

کشور آجدم سرّ تسر غم ملکنه ایدم سفر
پادشاهم ملک عشقم بارگاهم دلده در

شهر سوارید بو کو کلم ملاک مشتاق حق
سرّی باجیرم اما پادشاهم دلده در

اویله سرگردان عشقم کور فرم اغیار یار
اویله سرمست اولمشم کیم بلمزم دنیا نار

اول جنون زلف لیلیم کیم ادراک ایله محم
اویله منصور مکه بایم کیسوی دلدار دار

اویله محزون فراق ابرو دلدار دل
خامهٔ قدرت مرحکمش یار اولوب پرکارکار

اویله مهجور غزار کلغزار حیره تم
ایلرم بلبل کبی افغان وصد هزار زار

اویله محمود جناب حاج هندو یمکه بن

حرف الزاء در مدح عقلم بغمایه وبردی سرّی اول تاتار تا حضرت دلدار عشقی آچدی

بزکروه قادر یز عاشق مشتاقیز
پیر کیلان بندن سی یز عاشق مشتاقیز

ذکر مز حق حیّ لا الٰه الا الله هو
بلبل کلزار عشقز لاحق مشتاقیز

الله الله قاهر جیش عبد القادر م
کیم طبیب قلبمز حق دن ذوق مشتاقیز

حمدلله بندهٔ درگاه قلمشد ریزی — قول غیرالله بلمز ناطق مشتاقیز
حور او لوب دلدار الله کورلرز عزازمزی — کور هیجران بکلرز بزوامق مشتاقیز
جرعهٔ جانانه ایچلدز اولمشز سکرانه عشق — بزلدیم بزم خاص لایقی مشتاقیز

ماسوادن کچمشز هب سرّی قیوم ایله بز
دفتر دیوانه ایچمز نامق مشتاقیز

بزز زمرهٔ عشاقدنوز محرم عشقز — ما اهل حقیقت دکیلز اعلم عشقز
هر کعبهٔ حسنک صفاسین سعی ایله بولدق — هر ذره ورق دل دیه یه صاف زفرم عشقز
دعوامز هر کلک قضایازمدهٔ عاجیز — محفل محبتّه بوکوز محاکم عشقز
واعظ هله کرسیه دکیل عرشه چیقسک — اسکات ابدا فرسین بزی بزملزم عشقز
بو معرکه سروریزه یا آله وزیار — خاقانز نامه پادشه اعظم عشقز
افلاکله سرکشلنورز کوه بلا یز — عنقا کچنور قاف همم آدم عشقز

ایسم کورینور شکل تصوّر حیز اما
سرّی ایدر رز راز دلی ابکم عشقز

هوای فصله بر باد که دیرلر او بزز — اول خرابات آباد که دیرلر او بزز
طعن اغیاره متانتله طوتوب سینه سپر — نوحه سینه سی فلاد که دیرلر او بزز
ایلیوب شوقله کلزار جمالک کوربلک — ناله بلبله فریاد که دیرلر او بزز
عید اضحای رخ یاره که قربانم دینلور — ایلیوب بزیه برایجاد که دیرلر او بزز

11a

ایشدرسک که ایدوب جانه و تنک سرّی فدا

عرض السین در نعت سیّد المرسلین ره جانانه برآدکه دیه لر او بزه

اولدی تشریف قدوم مکله مبشّر ناموس — جالدوب ارض و سما اهلنه هپ طبله کوس
ازلدن بزم الستنه منوّر قندیل — اولمه جونمز ایدی چرخ فلکده فانوس
روی عرض بولدی سعادت ظهر ایله طلعتی ایکن — ایدیجک تخت همایونه رسالتله جلوس
خلق عالم سکا محتاج ازلدن تابه ابد — سن سین ایرمکه کرم باعث ابقات نفوس
یوزمرقاره لدم جرمله شاهم امّا — جرمه نسبت ایدیجک لطفکه قاموس
عجز و عصیانم الدم وارچکی حضرتکه — درکهندن بنی ردّ ایتمه افندم مأیوس

حاکپایکه کوریجک عشقله یوزین سورسونم
عرض حاجات ایچون درکه ایله سرّی بابوس

فکر ایدوب بیل سنی وارلقه اولدی فورس قیس — فیض حق اولمه قادر سین آلمغه نفس
اینمه وحشته جقوب جونمه خلقی القا — سن بزه عرض همز ایلیه واعظ قصه کس
عشقله حسرته ایله اول کوشه جانانه آه — بونجه فریاد ولدی عجب ایرمزمی کسس
نه بو دنیاری دینیه هوسم وارنه اوشه — براولور اهلنه جونمز سیمله زر خارلرخس

ماکره جاه ایسته مزز رند خرابات بزز
فخر من فقره در سرّیه رالتوبس

مرغ دل ایله یلی حضرت دلداره هوس — شوقله جوشه کلوب ایلدی اشعاره هوس

وردایدنمش کل صدبرگ غدار یاری ‌ ‌ ‌ وشمه عشقه دل ایلر میدی پاره پاره هوس

خم گیسوسنه بند اولمش ایکن تار بدن ‌ ‌ ‌ بنه ایلر نه عجب زلف سیه کاره هوس

بن آکا مالک نقد دلم ویرمش ایکن ‌ ‌ ‌ به بولا یقمی ایدر مزاغیاره هوس

قید زلفک رسن ایت چاک بنی آص سلطانم
سنی منصور کبی ایلدم اول داره هوس

ارکو کل توحید حق فرمانک ایله دست رس ‌ ‌ ‌ نفسی نفی ایت لا ایله الا ایله باشینی کس

ماسوادن فارغ اول ایرشس قناعت گنجنه ‌ ‌ ‌ طوطی ابتر شکر ایچون دنیاده مانند جرس

وارلغی قوی نفسک آکله بیل وجودک لاصلی ‌ ‌ ‌ بر قورس نام ایچون ارذل ابتر دنیایه هوس

دل سراین سیل سبز ابلیس نفسی سوء جیفه ‌ ‌ ‌ پاک ایدوب بیت خدای قالمسون هیچ خار وخس

افضل ذکر خدانک غیریه چون نفی در

حرف الشین در نعت ساکه سنی قول لا آله الا الله پس ه حضرت سلطانمکرم

جانک عالم دنیلور حضرت جانک کلمش ‌ ‌ ‌ سبب کون مکان پرشه زبانک کلمش

صاحب تاج لعمرک شه اورنک رسل ‌ ‌ ‌ آنی تصدیق ایدن ک حضرت فرمانک کلمش

منبع حلم وکرم مطلع اسرار خدا ‌ ‌ ‌ بویله برذات کریم عالم سلطانک کلمش

اول مبارک وجود نور خدادر محضا ‌ ‌ ‌ آکا تمثیل اولنور وارمی برانک کلمش

مبارک روضه سه منزیل که جبریل امین ‌ ‌ ‌ وحی منزل آکا ایجابنه بیدرنک کلمش

کانک اسرار رسل مظهر برهان عظیم ‌ ‌ ‌ معدن علم وحکم صاحب عرفانک کلمش

مطلک

12a

مطلبک واریوری سرّی آگا عرض ایله همکز
شفیع المذنبین اول رحمة غفران کلمش

اشکم کیدی رکّ سیل بیابانه قارشمش
جولرکبی سیلابله عمّانه قارشمش

دریاکسلو یار ایله بوماجرا مزون
حسرت دموعی دیده دغم خانه قارشمش

مشّاطه صبا ایلرایکن زلفی تزیین
انکلکدی کبرمش آره یه شانه قارشمش

صد پاره ایدر جسمنی هب آره آیهم
کوکلم کبی چون زلف پریشانه قارشمش

سرّی تنکرکک تبرینی کوزدن حذر ایلر
غمزکک کبی اوقلشی یا مژکانه قارشمش

قدرت قلمی نقطه لمش خال کورنمش
تصویر ایدیجک دخاری آلآر کورنمش

مهتاب کوربهالیه نسبت صحی یلیه
اطراف آلوب سنبل فرحال کورنمش

چون سیر دلم هوش اولورمش خبر آلدم
آچمش نسیم اول وجه بی امثال کورنمش

ترقیم ایدیجک غربا عشق وفق محبّت
فتحیله حسن کنجنه سی مال کورنمش

سرّمست اولهٔ جرعهٔ جانانله سرّی
شیدا دل اولوب عالمه آبدال کورنمش

تنبیه فقره — نظم

درکه حضرت جانانه اولمز درویش
ذکر وتوحید وتضرّع اولورایسه دیوانه دیوانه دیوان

اووازلکه دلاواصل حق اولمشلر | سوزیش عشق خداوندله یانمش یشمش

اولمه بیکانه صفت غفلت ایله المحاصل

حرفه اتحاد در نعت آشنا اول یوری وار یارله ای سرّی بیلش سوره اخلاص شریف

مدام بزم صفادن حلقهٔ توحید ایدر اخلاص | سرّ نازنین افصح ایله تمجید ایدر اخلاص

ایدر فردانیت اوصافنی حقّک اوقوندقجه | تکرخوانم فرمان امرنی تأکید ایدر اخلاص

ادای خدمت هر بار نلانسه قرائت در | اوقوندقجه بزمه پرصفا تجدید ایدر اخلاص

اوقونه هر نه یرده ایته اول ختم کلام ایلر | تلاوتله تشوّق لطفنی تذیید ایدر اخلاص

اولوبدر ذات حق وباطلی فرق ایتمه یکتا | جناب کبریانک وانی تفرید ایدر اخلاص

نزولی قل هوالله احد وحدت بیانندن | وجوه مشرکین ردّله تسوید ایدر اخلاص

کلستان ملاحت بلبلی الحاز ایدر هر بار | نه رعنا قمره در حقّانه حوشش تجوید ایدر اخلاص

صیام وصلنه مظهر ایدنجه حق اوقور عشّاق | ختام مصحف حسنی اولنجه عید ایدر اخلاص

ایدر ارایش جوانمرد حقیقت بزمه امری | طریقتده مریدی مخلص تأیید ایدر اخلاص

قرائت ایلین شخص خلوص قلبله دائم

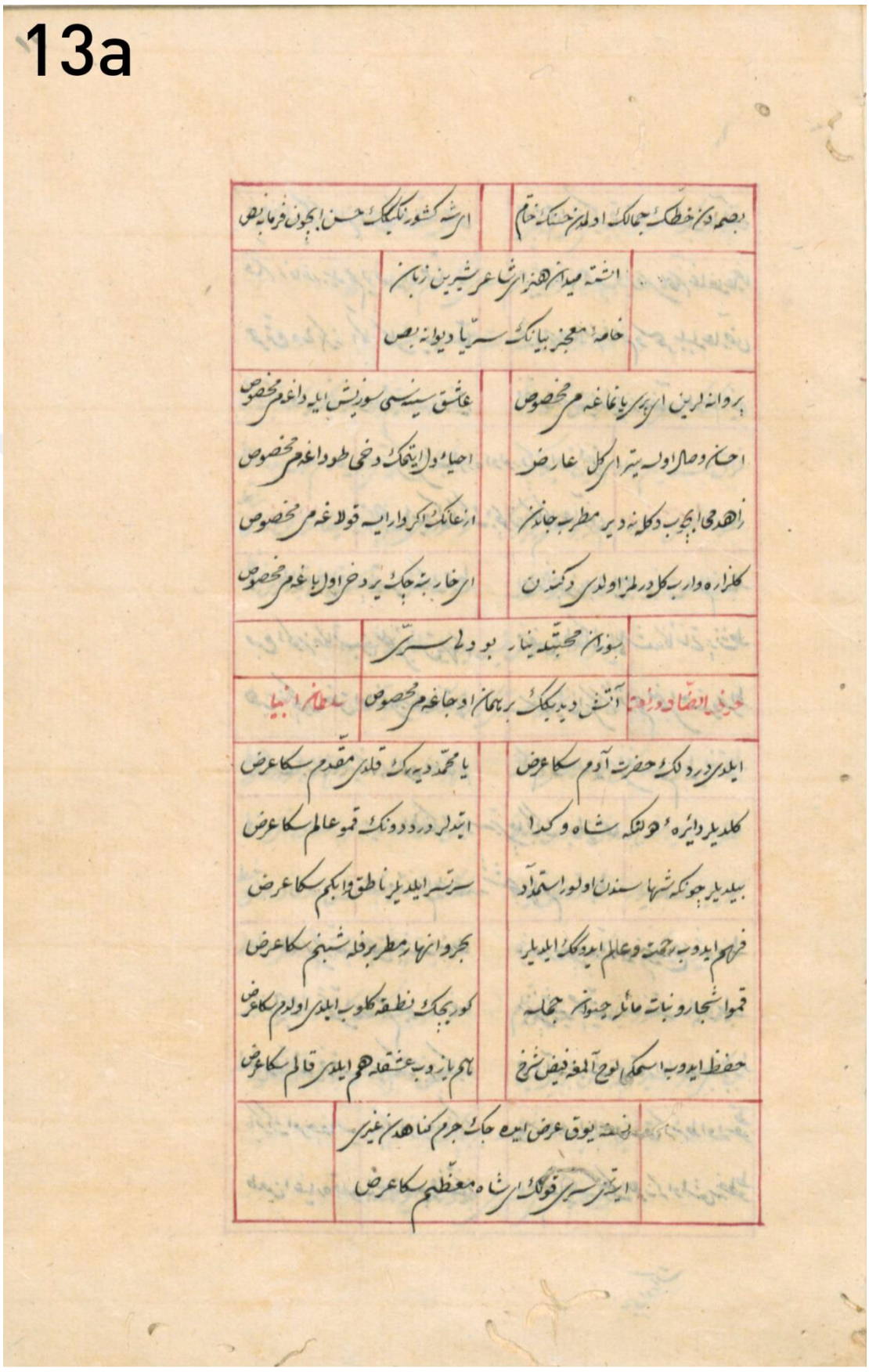
دلنده نقش اولور سرّی علی الامید ایدر اخلاص

برقدم رنجیده ایله خانه شاهانه بص | بصمه سوزنه زاهد بو بزمه ساقی فرزانه بص

بن خراب مست عشقم قلمغه دفع خمار | برنقل لطفه ایده جانه رد دلی پیمانه بص

جمع اولور مستان عشقک هر زمان میخانه | سن مانند عشقس هرکونده برمیخانه بص

13a

ناز ایلر اگر کورسه جمنده کله عارض | ماهدر می بولندیکه قوقار سنبله عارض
فتنه زماندر بیله مم بوخه اوطنماز | عشاقه هب ویردی یاغمه غلغله عارض
محمرتمه دیکز اکا کل سینه اما | فریاد صلاسز شام و سحر بلبله عارض
شفتالو و یر اولسه می و مجلسه رونق | نقل اولسه بزمده نه صفادر ملله عارض

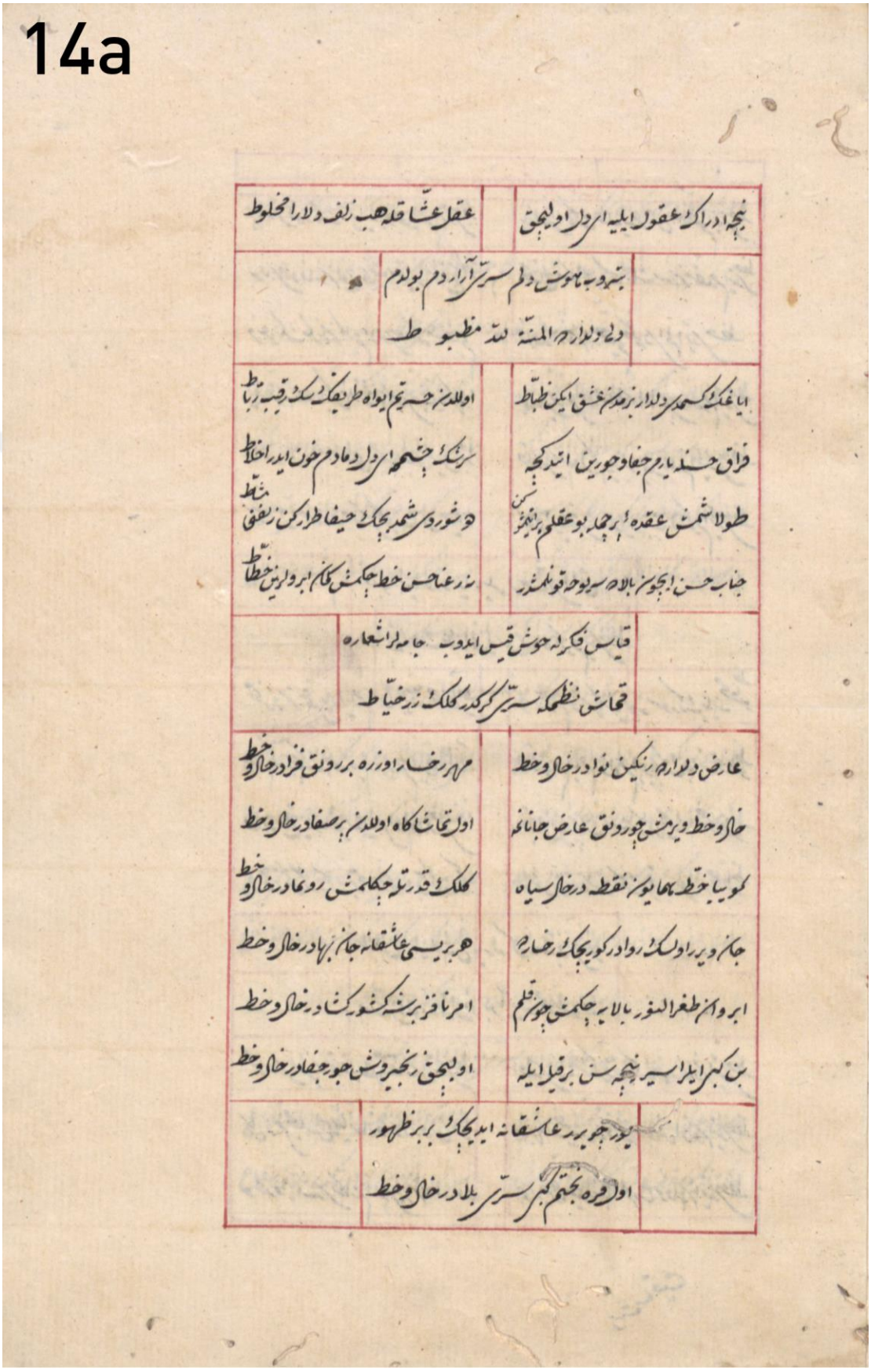
حرف الطاء | سرتر کبی تب لرزه اولور دکسه اوزلغی
مراجور ایدوکی آنک ایچون کاکله عارض | در نعته رسول

یا رسول الله جهانه سرتسر لطفکه محاط | اولدغیچون بولدیلر هب خلق عالم انبساط
صبح اکوز مکانسین ملجر خلق جهان | فیض لطفکه ایلمشدر کائناته پرتو خط
هب سنکچون خلق اولندی ابتدا و انتها | سن سین ای کاشف مرام منجی حشر و صراط
برامده جرم عصیان برامده الامان | کم هوسه ایلدی نفسم هوایه اختلاط

ایرمه لطفکه بوسر چاکرکه بولمزها | هرزه زنجیر ایلمشدر شیخ هاتم ارتباط

جاه والای محبتکه اولیحق عشقه منوط | یار اولور فرعشاقه بنجه نوع شروط
برسر هجرانه تحمل ایده مم جوره رضا | برسر زنجر محبتکه متانتله ربوط
بریمه آغشی فرقت ایرمیکه صبر سکون | جوده آه عرشه چقار اولمه مانند بلوط
باکرکه امر جفاسین چکه اول جانانکه | یه مساعده اولمه مشیتکه شرط اولمه سقوط
طعن اغیاره قلوبه سینه سپر عشقدر | ماحصل چکه ترک دهر نه که اولمش نه خطوط

14a

نیچه ادراک عقول ایلیه ایردی اول بیچق — عقل عشاقه هب زلف دلدارا مخلوط

بتمروب هوشم دلم سرتاسر آزاردم بولدم
دلدارمه المنة لله مظبوط

ایاغنگ کسمدی دلدار بزمدن عشق ایکن ظباط — اوللدن حسرتم ایواه طریقنگ دیکدی رقیب رباط

فراق حسنه یارم جفاوجورین ایندی کچه — سرشکم چشمه ایردی دمادم خون ایدر اختلاط

طولاشمش عقده ایرمز بو عقلم رایتمز کن — هوشوردی شمدیکچک حیفا طارکن زلفی منظط

جناب حسن ایچون بالاده سربوحه قونلمشدر — نه رعنا حسن خط حکمش کلام ابروایچون خطاط

قیاس فکرله حوش قیس ایدوب جامه ایرشماره
تماشا نظمکه سرتاسر کرکدر کلک زرخیاط

عارض دلدارمه رنکین نوادر خال وخط — مهر رخساره اوزره برونق فراد خال وخط

خال وخط ویرمش چورونق عارض جانانه — اول تماشاکاه اوللدن پر صفادر خال وخط

کویا خط بهایمز نقطه در خال سیاه — کلک قدرتله چکلمش رونمادر خال وخط

جان ویرراولسکدر وادر کوریچک رخساره — هر بریسی عاشقانه جان زهادر خال وخط

ابروانم طغرا السفر بالایه چکمش چوقلم — امر نافذ برسنه کشورکشادر خال وخط

بن کبرایدا سیر نیچه سن برقیل ایله — اول بیچق زنجیروش جورجفادر خال وخط

یوز چوبرر عاشقانه ایدیچک بربر ظهور
اول زهره نجم کبر سرتاسر بلادر خال وخط

حرف الف در نعت شریف رسول

ایزدی قدرو مکنت دنیا یه بو جمله امم ایندی حظ
یار لدی اسمک علیا یه عرش معظم ایندی حظ

بولدی طوفاندن نوح نجات سنین مفتاح مشکلات
محتاج سکا هب کائنات سندن مقدم ایندی حظ

فرعونک مکرندن کلیم اولدی سنکله مستقیم
نمرود نارندن ابراهیم چکودی الم ایندی حظ

یعقوب اولورایکن اخزنک کلدی مبشر ناگهان
بولدی یوسف او سلطان اولدی جو یا همدم ایندی حظ

والله سن یا مصطفی محبوب حق سین ابدا
قلدی رسول کبریا بو جمله عالم ایندی حظ

بتخانه اراضا حد ضدی کلیب لر بیله
کافر لریاندی ور دایله بیت المکرم ایندی حظ

هب انبیا و اولیا ایلر لرستری التجا
اولیچه بعث عند الحد اسن شاه اکرم ایندی حظ

محزون غمی یار ایدم اما یه محظوظ
وشدم اوشبک یوز سورکه یانه محظوظ

عالم کوربچک جوره بدل رحم ایله دلدار
مغموم ایدم اولدم ابربچک جانه محظوظ

مرات رخ یاره نمایش مر اولوردی
اقبال ایدیچک اولمه کر آیینه محظوظ

یردن کوکه دک بزم اولورق کوزه دیکن
طاشن دوشه سر سبک رقیب خانه محظوظ

طعن ایلامش یار له کورسه بزی اغیار
سر اولورز قول او بد آیینه محظوظ

کوردی دل بر نو نهار م ملقادن ایندی حظ
اولدی خوانم شکر و صلک نخود نمادن ایندی حظ

کل دم مجلس مر آیا ساز و سوز رونق فزا
نوبهار و عیش و نوش سر و سن آدادن ایندی حظ

وعده ایتمه بر نکارم قلدی جو ز وعده وفا
جور ایله غیره بکا عهد و وفادن ایندی حظ

15a

دست ساقیدن مرحبا یا هو کلکو ندر ... برمی وبر بوسه احسن پر صفادر ایدی حظ

حق مزید حسن ایدن هم چشم اغیاردن بری
قیل تمنی سرّی دل بویله دعادر ایدی حظ

یا رسول الله سنکچون اولدی عالم اختراع ... انکچون کائناتی نورک ایتمش التماع

اویله سلطان جهانسین کیم عظیم الشانکه ... ایلمش حق عرشی اعلا دونی اعلا ارتفاع

جمله افلاکی ایده حوندی کور مدر حرکیز سنی ... کورسه کر مهر جمالک قنده ایدی شعاع

یا رسول الله نکاه لطف قیل عشّاقنه ... نور وجهک ویره چشم عاشقانه انجلاع

جانا کرک سرّی کمتر ایلیوب سندن نیاز
شوق عشقکله بو قلبم داعا قیل اجتماع

دل اود مدنکیم غم دلداره اولمش مجتمع ... ای زهی خوش دم کا نکله دل اولوبدر منجلیع

شهر عشق ایچره اولدن مبتلای کار عشق ... نفذ عقلم ایدی یغما آنی برحسنی بدیع

برسرای دلکه مه اهکز خانه عشق اولمه اول ... اول سرایین ایتر شاه عشقه اولمز مطیع

ایلمش اغیار نفاق یاره اول غماز حون ... غم دکل برکوزه جاب عشق اولور البته نفیع

وصلت دلدار خوش اولدر یکک دمده اولور
جور کردن ایله سرّی اولدکک ایسه ممتنع

برسرای عشق ایوب دلداره محبت اختراع ... خرد آه دلدن اینمش قصر والا ارتفاع

کلک فکرم سقف دلده کوکلمکه نقاشیدر ... سوزمش آهم شرار اوزکه بر رونق شعاع

آلمش اندیشم خیالک یار خوش تصویر ایدر
دمبدم اینده کچه دلده شوق جانکاه النماغ

مونسم دلدار غمدن خورا ولوب دل داغ داغ شور
وارسکا شمدیکرو ای عشق جانکاه الوداغ

قلب محزونم کوروب عشقک استرم اینسون چراغ

حرف الغین و نعته — شوق دلدار مدسرّی قلبم اولسون انجلاغ — سید الکونین

نطفکک اولمشدر شریعت راهنه روشن چراغ
نطفکک اینمشدر طریقت برصنی کلشن چو باغ

بارکاهکک اولدی اول نه قبه افلاک عرش
فرشی اولمش ساکه مخصوص سدره علی اوتاغ

زات هدم لامع الله محرم بزم انسه
نازه بین خاص پذیرای بلبل باغ بلاغ

آل و اصحابکله جانا بنده افتاخریم
حاکپایه حضر نکدن ناهجر ایله خوشدم ارآغ

آتش عشقکک درونم سرتسر اولمش محیط
سوز ناهجرکک سرّی قولکک سینه سنه بصدر داغ

صید ایچون دلبر بوکوکلم ناهجو ماهی ایدر آغ
صولطه فدر بر تو ایدر مرده کوکلم طوتدی صاغ

جور ایدوب بزدن زمانه چونکه کوسز آدم خبر
اویمش اغیاره جناب یار ایدر مش سیر باغ

نالش ناهجرم کوروب بردم بکا رحم ایتمدی
سوزیش فرقتم قویدی سینم اوزره بصدر داغ

ارکوکل حکم قضایی عشق ایدر سه طوعه متین
عشق ایسم بن دخی دعوام ایله مم فراغ

الحذر شاید کواهم تیغ برآنر اولسوز
ذوالفقار آهمه اوستادانکم ویردی زاغ

حب جانانکز لدنیده دنیاده فسنه بولمدم
چاشنی وصل دلدار ایدیجک دلدن دماغ

حمد لله ظلمت قلبم کیدردم سرّی چوق

16a

حرف الفا و نعت	نور وجه حضرت جانانه یا قدم چراغ و	رسول
سبب کون مکان اول و آخر معروف	اولدی لطفکله قمو خلق و عالم ملطوف	
سکا هب شرع شریفکله مستخر عالم	ای رسول الثقلین وی حبیب رب رؤوف	
شها ممکنین مر اوله خلق جهان وصافکه	اویلیجق حضرت قرآن له زانکه موصوف	
روضه یاکنه اولادنه اصحابه صلات	اوله علمکه کبر هردم بیچه تعداد آلوف	
	ذکر و فکر کله مدام سرّی ناجیز قولکی	
در تعریف جوانرو	ایکی عالمده امان ایله اقدم مألوف	حضرت شیخ آثار شریف
کنج عشق کوهری دیوانی ایله آثار شریف	فیض حق مظهری دیوانی ایله آثار شریف	
جذبه نعت و مناجاته اسرار آکه	زهی معنا دری دیوانی ایله آثار شریف	
فراهم ایتمز رمزکی بیکه جانله مشاعر اولور	کوی دوست دلبری دیوانی ایله آثار شریف	
در شهوار کبی منظوم محرر محلو	نعت پیغمبری جوانی ایله آثار شریف	
اثر حضرت مشتاق جمالدر الحق	کرم حیدری جوانی ایله آثار شریف	
اهل عشق شوقله بیکه جانله اری دلبر اولور	ایلسون از بری جوانی ایله آثار شریف	
امر فرمانه منقاد جهانی اهل دلانی	ملک دل اسدری دیوانی ایله آثار شریف	
اوبله بر پاک کهر لؤلؤ تر در سنجنی	سر حق اکنزی جوانی ایله آثار شریف	
بخش ایدر ریحه عاطین مسلسل نوالم	باغ هشت کوثری جوانی ایله آثار شریف	
نظمیدر حضرت جانانه مزکی ایکیسین	اهل عشق کشوری جوانی ایله آثار شریف	

نیرّین دلی آگاه اثریدر سرّی
برج حق اختر چراغ ایله آثار شریف

بی بقادر نیلیم بو کونه بنیاد یوف
چونکه معمور اولمه مشدر بو خراب آباد یوف

بر محبت اهلی چونکیم ایلمز آخر وفا
اول وفاسز کیم محبتله مسمّا آدم یوف

شاد ایده نادانی کروز اهل دل ناشاد ایکن
دور معکوس ایلین شول چرخ کوژ بیداد یوف

کوراولوب ایله منحوس فحر ایدر عثمانلق
بویله نابرجا منقّت چکدوژ ایجاد یوف

غم بودر سرّی مصارف اهلی کیم بی نقد اولا
قوّت یومیه ایفا ایتمین ایراد یوف

کندی جوژ اهلیا هم کچدی یرینه ناخلف
اهل دل زلّتده قالدی بولدی نااهلی شرف

وار قیاس ایله نه ندن قطع سندن حصّه آل
مارده دشمه زهر اولور اولدیرایدر جوژ صدف

قدرین آکلر یوق جهانده کوهر زیبا مگر
خلق ایچنده مبتذل بر سرچه در شهدی نجف

دشمه اردنجه یورله تقه آنلر پاره تک
آچمه نامو سدر سکا بردم نامرد کف

آه ایدوب فانی آغله شمدیکیرو ای سرّی کیم

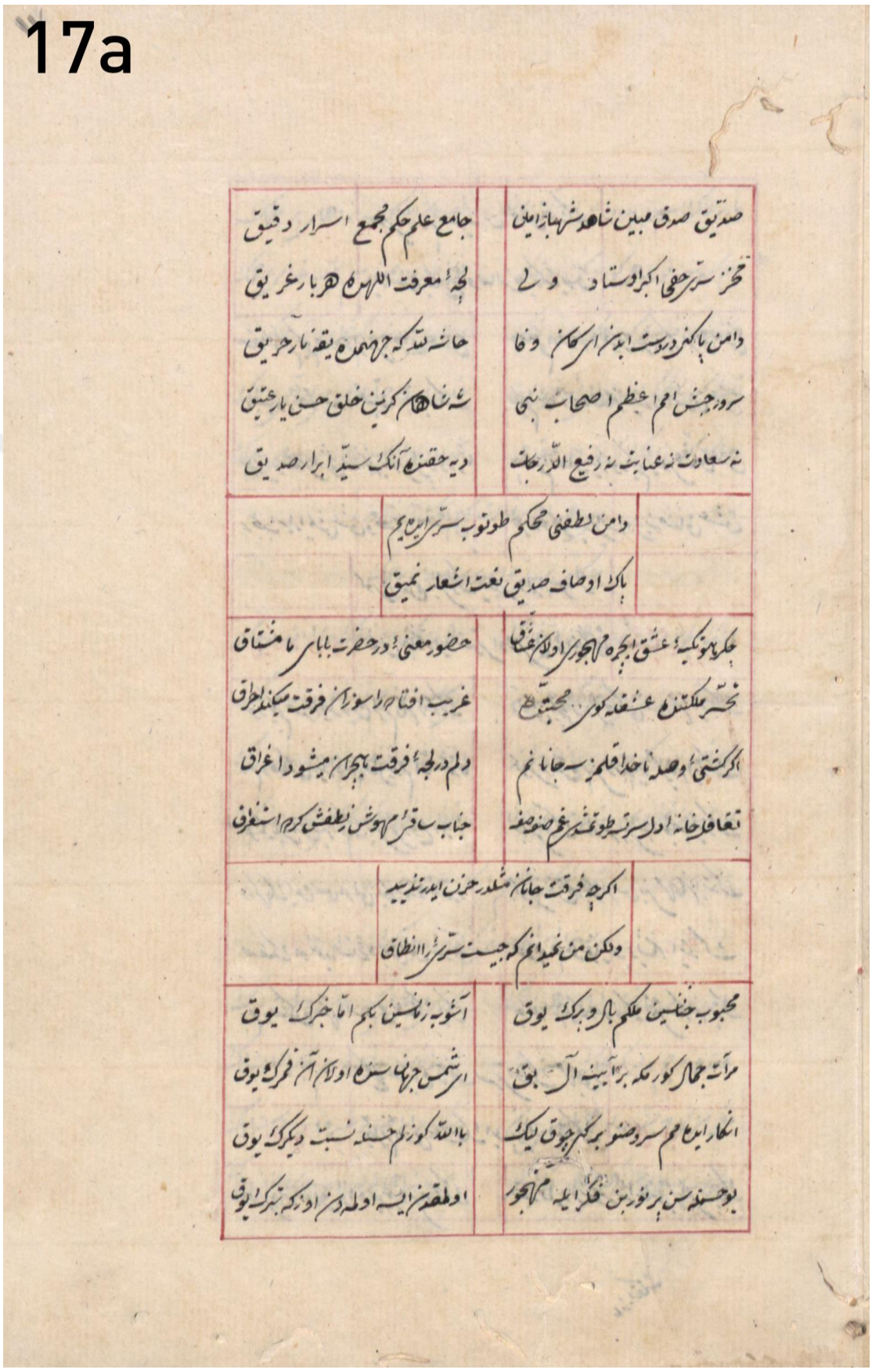
حرف الفاء فی نعته — کچدی عمر نازه نیلم اولدی سیر هوده تلف — صدقی رضی الله عنه

شه شاهان کزین خلق حسن یار عتیق
قدری سلطان رسل احمد مختار رفیق

مظهر لطف کرم محرم محبوب الله
صاحب بزم منوّر حسن غار شفیق

قدری خلفنده امیر زمرهٔ اسلام اوزره
امام دین مبانی قافله سالار حقیق

17a

صدیق صدق مبین شاهد شهباز امین — جامع علم حکم مجمع اسرار دقیق
مخزن سر خفی اکبر اوستاد ولی — لجهٔ معرفت اللهش همه بار غریق
دامن پاکش دوست ایدز ای کمال وفا — حاشه لله که جز مهدی یقه نار حریق
سرور جیش امم اعظم اصحاب نبی — شه شاهان کرمین خلق حسن یار عتیق
نه سعادت نه عنایت نه رفیع الدرجات — ویه حقدن آنک سیّد ابرار صدیق

دامن لطفنی محکم طوتوب سرّ ایدیم
پاک اوصاف صدیق نعت اشعار نمیق

چکر ایمونیکه عشق ایچره مهجور اولان عشاق — حضور معنی ایله حضرت باباسی مشتاق
نحریر ملکتنه عشقنه کوس محبت — غریب افتاده راسوزان فرقت سیکند احراق
اگر کشتی وصله ناخدا قلمز سه جانانم — ولم درلجهٔ فرقت هجراندن میشود اغراق
تعافل خانه اولسه طوتمز غم صنوصف — جناب ساقی مهوش لطفش کرم استغراق

اگرچه فرقت جانان مشدد حزن ایدر مزید
ولکن من نمیدانم که چیست سرّ اناالعشاق

محبوب جنانین ملکم بابک یوق — آشوبه زمانین بکم اما خبرک یوق
مرآت جمال کورمکه برآینه آل یوق — ای شمس جهان سنده اولان آه فمرک یوق
انکار ایدهم سرو صنوبر کبر چوق لیکن — بالله کورنمز حسنه نسبت دیکرک یوق
یوسف سن پرنور بن فکر ایله مهجور — اولمقدن ایسه اولمه دن اوزکه بنرک یوق

سرّی کیرم سرینه بن احسن جنگ
دیرسنز بکا باغ وصالنده یرک یوق

شاه کوکلم کیم درونم ایلدی احراق عشق — استمم اولسون دلمون حق بوکه افراق عشق
برضیاور آفتابیدر محبت برجنگ — کیم سماوله لمعان ایدر راشراق عشق
جوزا برشدی عشق سوزنم یاندی دل پروانه وش — چشم انصاف ایله کور کیم نیلدی عشاق عشق
برعجب سرایمش عشق ومحبت آتشی — هرنه دکلو یاندی بزه دایره مشتاق عشق

کور فرقتنه بنی ترک ایلدی دلدار جور

حرف الکاف مع الحرف — شوق جانکاه ایله سرّی اولدی دل الحاق عشق — اشتیاق پیر

سود یکم حسرت ایله دیه ارم فغان ایدرک — آتش هجرله دل ملکنی سوزان ایدرک
دم وصلک ایله خوش حال ایدم اما شمدی — کور فرقتنه بنی درد ایله گریان ایدرک
چونکه هجران براقدی بنی بر روح روان — جانمز آلدی بنی بی جان ایدرک
درگهک بنده سی اولمق بکا سلطانلقدر — کور فرقتنه بیچاره سن بنی حیران ایدرک
صفدک اونمیه مشتاق دیمش سن سرّی — هله بو قوله غایتله پریشان ایدرک
بزم وصلکده شهامت می عشقک ایکن — جرعه هجرکه صوندک قنی سکران ایدرک

کیمچه غریبنه قولک سرّی فلدک مهجور

نظیره — جکرم آتش عشقک ایله بریان ایدرک — نولی !!

اولدی جوزا رونق فزا ویرجلای هر چمک — نقد دل ویردم سنا عشق بهای هر چمک

18a

مارزلفک سم ویرمدر وارایه عشاق ایچون — قصد جانم ایلمکه نه از دهای پرچمک
دام کیسوسین قورب هرکه دیکن ایلر شکار — خوفزمرد صدر صفور سم ماهب غدای پرچمک
باشنه قویمار قیامت کوریجک عشاقنک — بر بلای آسمانیدر کشای پرچمک
آجدی کشور کاکلک خود عالمی تسخیر ایچون — غلغله ویردی جهانه هوی هیای پرچمک
روزگار کفر زلفک تار مارایلر عقول — تندباد اولدی سر مدماهب هوای پرچمک

ای رخی تاج سعادت کیم آنک باشنه در
بیتکلف سر بر اولسون سوسنه صفای پرچمک

باشنک ایچون مرحمت قیلسنه ارشوخ شنک — خاک رویکه ایله زلفک دلبرا ایتدره چمک
بنده نه نسبت رام التفاتنک غیره به — ای کمانابرو رحم قیله زحمه اورمه خدنک
بک آجلمه سودیکم چشم بداندن الحذر — الحذر شاید افتدیم ویره هیچ اغیاره زنک
کاربانم عاشقم ایچره متاع حسن ایچون — قافله سالار عشقم کوکلمی چکدم بشمک

تیغ کاکلک طبعم ابکار معانی فتح ایدر
رستم اندیشه سر بر کرکدر زرچلنک

نظیره

دارویر بوسه عاشق دلبرا آهسته لرک — کوزی اویخومرکور عاشق دلخسته لرک
عقد پرچم دلبرکه بجک دسته دله — شانه وش حلقه ایدرم جانم الیله بسته لرک
بغچه دن کل حسنروبه بوغچه طاوس جانم — بکا بردانه صوبزغیره ویرمه دسته لرک
بشروب سبحه و مسواکنی زاهد قاقیدم — خرابات اهلی بولوب ویرمدی چون نشته لرک

ذیل بابا

ذکی بابا بزن تنگ قافیک ایندی تذ بیق
سرّی یازدم قلم ولده که آلسه لرک

کرهنه مش کیتمش یقه خوش بهاسی عالمک
طوتمش انسبلر مقامک فرع ناسی عالمک

ویرالک ارجوخ سکا بردی فراغت ایلیم
بیع اولنه بوله دکمز چوخ بهاسی عالمک

می سوز رمز نغمه ویرمز قالمش استعمالدن
بلشنه جالسون فلک طلسی طواسین عالمک

کچدم اوزدن خمار کیم کیمه کیمز کاردر
چکمه سن دکمز جفاسین چوخ صفاسی عالمک

بویله کچ رفتار دی خوش اولسه کر زیر و زبر
بلکه رویندی صفالیدر قفاسی عالمک

برالای نامه رغبت ایدیجک کروز خوش
کلدی جیقدی اشته سرّی ماوراسی عالمک

صادق اولدر کیم جهانده صایمه نازوغمک
اولر حمافت اهلدر که صدقه جکسون امک

پاره پول ایله آدم بیکمای اولسه کشی
بیعدر چل پاره ایله پوله مالکدر سمک

ارسنم کرچه رجوق بیداد الندن الامان
عکسنه برنیجه یه دک چوقدر ارجوخ فلک

برطرفدن دردغریب برطرفدن دلده غم
اورته قالمش وجودم رنج ایدر لر مشترک

بیت شعر کمده سنخندان طبعنک معمارسین
حق بوکه نظمکده سرّی نوزمین دیکدک دیرک

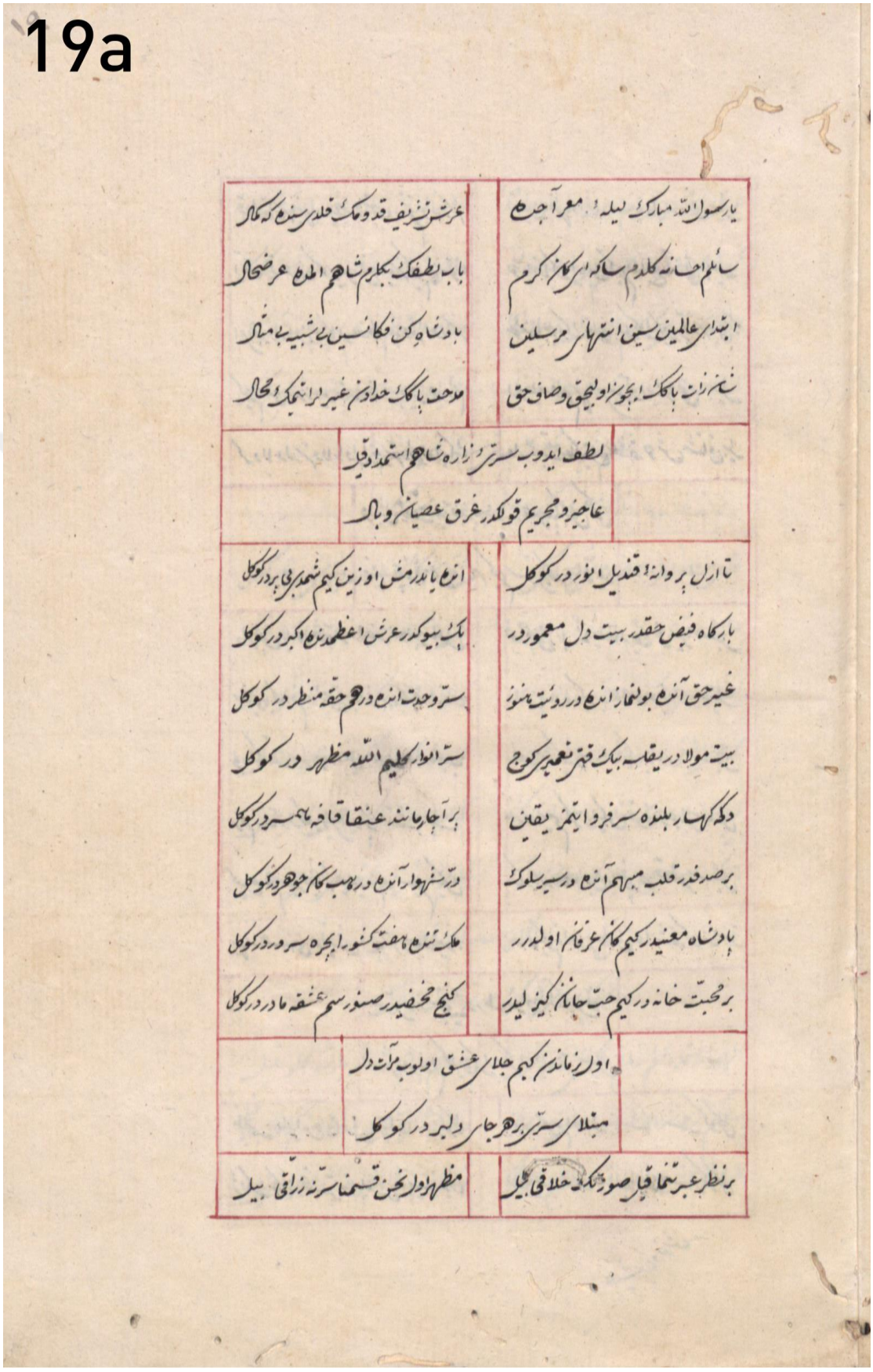
عرف الاوم ورغبت رسول الله

ارسعادته برجنک ماهی حبیب ذوالجلال
درهدایت چرخنک مهرنبی لایزال

پادشاه حسن آن سن سین که عالم کالمش
عاشقم بن سه کچن شاهم همچو مشتاق جمال

یا رسول الله

19a

یارسول الله مبارک لیله معراجدر ... عرشی شریف قدومک قلدی سنه که کمالدر
سائلم احسانه کلدم ساکه ای کان کرم ... باب لطفک بکلرم شاهم املدم عرضحالدر
ابتدای عالمین سین انتهای مرسلین ... بادشاه کن فکانسین بی شبیه بی مثالدر
شمه زات پاکلک ایچون اولیحق وصاف حق ... مدحت پاکلک خداوندن غیری ایتمک محالدر

لطف ایدوب سرتی زاره شاهم استمداد قیل
عاجز و مجرم قولکدر غرق عصیان و وبالدر

تا ازل پروانه قندیل انور در کوکل ... انده یاندرمش اوزین کیم شمدیبی پر در کوکل
بارگاه فیض حقدر بیت دل معمور در ... بیک بیوکدر عرش اعظمدن اکبر در کوکل
غیر حق آنده بولنماز انده در روئیت هنوز ... سر وحدت انده در هم حقه منظر در کوکل
بیت مولادر یقاسه بیک فخر نعمه بر کوچ ... ستر انوار کلیم الله مظهر در کوکل
دکه کهسار بلنده سر فرو ایتمز یقین ... بر آچارمانند عنقا قافه یاسمر در کوکل
بر صدف در قلب مبرهم آنده در سیر سلوک ... در شهوار آنده در هیکل جوهر در کوکل
بادشاه معنیدر کیم کاخ عرفانم اولدر ... ملک تنده هفت کشور ایچره سر در در کوکل
بر محبت خانه در کیم حب جانان کیز لیدر ... کنج مخفیدر صنعر سم عشقه مادر در کوکل

اول زماندن کیم جلای عشق اولوب مرآت دل
مبتلای سرتی بر هر جای دلبر در کوکل

بر نظر عبر تمامقیل صورتکه خلاقی جلیل ... مظهر اولمخن قسمنا سر تنه زراقی بیلیر

قطره دن انهار ایدن اشجار تخم دانه دن — ایلین اظهار اثمار سایه دار اوراقی بیلن

آسمانی عرش کرسی رفع ایدن کیم بی ستون — هر افلاکی ایلین کیم صانع آفاقی بیلن

ار خبردار این ماکانو خطا بندن اولان — چون وجودک فانی بیلدک کیمدر آندن باقی بیلن

کیم شبی روز ایده قادر قات قات ایلین حرملم — لیله مظلم نهاری نور واشراقی بیلن

کردلا دلدن دلارا دل ایچون دلخواه ایدک — وار محبت ملکتن عشقه حوش مشتاقی بیلن

حوش محبت بزمنه رندانه صهبا کش کچن
بزم اجتماع می صونان کیم سرّی کیمدر سالی بیلن

وار ایچی باغه طقار زلفنه دیر سنبل — قوه یچی باشه چقار بق نرایلر سنبل

شیوه کارم اولیچی باغه روان صالمه زی — دامن نازه دکوب حرصله دتر سنبل

بی تکلف سورینور عارض دلداره عجب — زلف مشکینه در صانکه برادر سنبل

بزم رفتاره کلزاری ایدنچه تشریف — نازه نیتم کرزایکن قوقار عنبر سنبل

کیمه لم سیر جانه ایلیه لم موسیم ایکن — نه کوزلدر باغچه ده قطمر سنبل

بهار حسنی ارایش ایچون دسته لیوب — سودیکم زلفنه طاق عاشقه کوستر سنبل

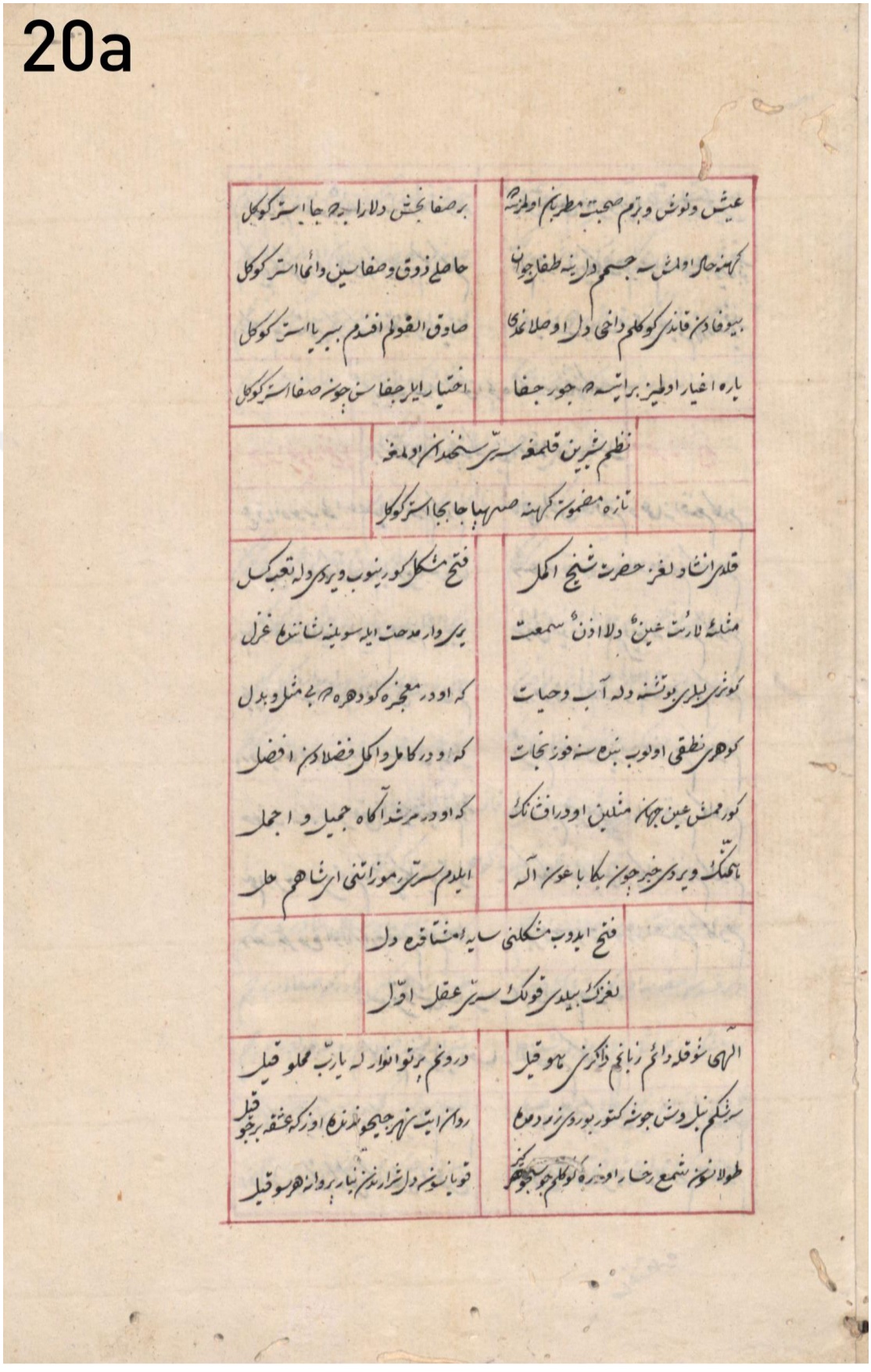
سرّی وار بغچیه در طوبلده تشکیل ایله
سر بهلوندم کلیجک بلکه ایستر سنبل

ظلمت ناهجرانه قالمش مهلقا استر کوکل — بزمه محرم اولمغه برآشنا استر کوکل

زنکار اکدار نجسه قابلمش آیینه دل — لعل ناب نشئه ر قلبه جلا استر کوکل

خمسی ونقشی

20a

عیش و نوش و بزم صحبت مطربانم اولمزسه
بر صفا بخش دلارا یه جا استر کوکل

کهنه حال اولمش سه جسم دلربانه طفل جوان
حاصلی ذوق و صفا سین دائما استر کوکل

بیوفادن قاندری کوکلم دانمی دل اوصلاغمدی
صادق القول افدم ببر یا استر کوکل

یاره اغیار اولمیز برایسه جور جفا
اختیار ایلر جفاسن چونکه صفا استر کوکل

نظم شیرین قلمغه سر سخندان اولمغه
تازه مضمون کهنه صحرهیا جا بجا استر کوکل

قلدر انشاد لغز حضرت شیخ اکمل
فتح مشکل کور ینوب ویردی دله تعب کسل

مشکلات لارست عینی دلا اذنی سمعت
بری وار مدحت ایله سوینه شاننده غزل

کورنی لیلری بوتشنه دله آب وحیات
که اودر معجزه کودهره بی مثل و بدل

کوهری نطقی اولوب بنده سه فوز نجات
که اودر کامل و اکمل فضلادن افضل

کور همش عین جهان مثلین اودرافتاده
که اودر مرشد آگاه جمیل و اجمل

ناهمانک ویردی خبر چونکه بکا باعوز آله
ایلدم سر سر موزاتنی ارشاهم حل

فتح ایدوب مشکلنی سایه امشاقده دل
لغزنک بیلدی قولنک سر عقل اوّل

الهی شوقله دائم زبانم ذاکرنی هو قیل
درونم پرتو انوار له یارب محلو قیل

سرشکم سیل وش جوشه کتوره بوردی زرد رویم
روانرایت زهر جیحون ندن اوزکه عشقه رجحو قیل

طولانسون شمع رخساره اوزره کوکلم جوهر کبی
قویانسون دل شرارندن بنا پروانه هر سو قیل

بنی رایم حضوره حضرت دلدارم حسرتایله | کوکل آمالنی ادا ایتوزمال قدّ دلجو قیل
شکنج کاکل زنجیر جنونم کردی کوکلم | دلم بند اولدیکچه هردم اوزلف عنبرین بو قیل
نگاه بد لقادن کوزه کوره نظر تلویردی | خدایا لطف ایدوب منظور عینم مهر و مه رو قیل

کیروب میدان عشقه ایچره محبتدن قوشن کوستر

حرف الیم در تفریع | بوسترّ جلّه لر چکدکلرین هب قوسی ابرو قیل | حضرت شاعر

غرق اولوب لجهٔ عصیانه اقدم کلدم | ماهی دلشی طالدم او عمانه اقدم کلدم
سجن دنیاده کرفت ایلدی بو محبس تن | دسته رس قلعهٔ سلطانه اقدم کلدم
ماهوا نفس اویوب اولدم عملدن تجرید | عرض ایدوب حالمی دیوانه اقدم کلدم
بحر الطافنه مغرور اولهرق سلطانم | بوزطوتوب لطف فراوانه اقدم کلدم
روسیه قاصر و بر بنده مشتاق جمالک | آلالم لطفله میدانه اقدم کلدم
حضرت شاه رسل عشقی ایچون یاوردم اول | خسته یم هجرایله درمانه اقدم کلدم
بنم اول عاصی و مجرم و کنهکار یوقصور | درکهٔ بنده سنی بیکانه اقدم کلدم
دست عجز و مه اولهرق ارمغانم جرم خطا | عجزله حضرت موانه اقدم کلدم

سرّ دلشی سائل احسانه بلا صوم صلات
کدایم فقرایله احسانه اقدم کلدم

عشقک ایله آشیانه آه یاندم افندم | افسانه اهجرکون ایسه قاندم افندم
افراط فراقکله کوکل کشتی غمدن | انواج تحسرایله طولاندم افندم

صاغ عشقاره

21a

صاغنقره او غرآتدی دلم روزگار عشق — چوق فرطنه چکدیم بوداندم افتدم
اوبخواولیورایدم کوریجک خوشنه وصالک — صاندم یقضادرهمان اویاندم افتدم
بزمکله مشرالکمز خاطره حق شدی — فریادایداول دملری هب آندم افتدم
تعریف اولنورنسنه دکل سوزیمز هیچ آه — حالک کبریق سینه طاغلندم افتدم

سنبل کبری برچم اولهٔ مونس کوکلم
سرّاوکوکل بندنه باغلندم افتدم

دلم پرشنهٔ وصلندر آتش یاردر کوکلم — صفاری خاطرم یوق هیچ له غمخوار کوکلم
بزمده محی صونلمز رندخاطرنشه دار اولمز — دمی لعل لبیر ولدارله مایشار کوکلم
اگرچه خواب غم اطرافم آلمندر فراغتدر — خمار دیده دن مستم ولی بیدار کوکلم
جناب کعبه احسنک چونایدم جای دل تنگک — سرعنبر فشان نندم هامین بردار کوکلم

حق شوب عنقای دل قاف محبت آشیانه اتمش
نیم طاغ تحیر سرتاکوهسار کوکلم

نافهٔ چین ختن بوی خطادر برچم — سرعشاقه پوسکللی بلادر برچم
زیرفسنه جعبوب اوج کوسترجک فوقدر — طوغ شاهی کبر برادر که صفادر برچم
بوی مشکین همائل اولهٔ مزبر شیده — شمّ اولنه صنورم روحه غذادر برچم
که اولور طرّه لنورکاه طرار منطه صبا — طفل سرکش کهنوز سربه هوادر برچم
قیدایدر بیکدل عشاقینی بند جعدربه — سردلبر که زنجیر قضادر برچم

شرح ایدر شانه کبی مو بمو مزگان کوکل
مردم دیده کبی عین جلا در بر چم

که اولور تل تل اولور کاهچه طوبه سنبلوش
کور نیور غلشقه حوش عشوه نماد بر چم

مرغ قدسی کبی دل آنده ایدر سیر قرار
آشیان شه عنقا دها در بر چم

بنی کردانده آر آر یار دیدم خاکم میم
یوخسه زلفک کبی رخسار نه هم حالم میم

بن فغان ایلیجک حسنده قارشو جوآه
صوص چو یار عتاب ایدر بن لالم میم

بنی مجنون کوریجک توه دیوب امر ایدر کمند
دیدی جوانه ایمش بن دیدم ابدال میم

دیدی خوش طوت درونک نقطه وصلی بکوز
دیدم ای نقطه نه در دفتر عالم میم

اوپر سر سودای جنت یراغک کوردی بهانه
زاهد اوحمق دیله دی سر عجب بالم میم

عجب حرم دکل آلوه غم ناوکک آهم
عروج آسمانه ایتمش براوجی درکک آهم

کوکل کم وارسن تحریکک ایدر دایه دل دایم
رضاع چشمم کوستر مزاوبخو کودکک آهم

دیار دلده شلکک وار کبی برج بدن ایکلر
بنا قصر قلبم یقدی طوب توفکک آهم

اولوب چار باره لرچار یار تنمه چار عناصر
بکا رقص ایلیور هردم دلمن کوچکک آهم

طلسم اندکک فوقه ای سر سیر ایدر سین ناله دل مطرب
سر شکم می چشم مینا پیاله یورکک آهم

عشقه دردم قورقرم بیلا یه سویلر سویلیسم
راز کوکلم زغ منکک آتا یه سویلر سویلیسم

22a

مست اولوب در دور دنم سویلرایسم ناکهان — بزم ایچنده قلقل مینا یه سویلر سویلسم

سویلسم راز نهانم عشق بنی رسوا ایدر — عید وصل یار ایچون اضحایه سویلر سویلسم

غمزه ایدر مژگانه چشم آبروی دلدارم — ایلدم تیر دن نمکناشایه سویلر سویلسم

غنچه باغ محبت فتح اولماز خار دسز — برگ رازم بلبل شیدایه سویلر سویلسم

فرق اولماز شوق غمدن دامن گل پیرهن — بوسه وصلت غنچه رعنایه سویلر سویلسم

سازدل مضراب آهم سرّ تقسیم ایتمه
پیشرو فریاد کوکلم نایه سویلر سویلسم

اول قیامت قامت بالای کوزلر کوزلرم — ماه طلعت آفتاب آسای کوزلر کوزلرم

جان ایدر نمش خار محنت مرغ دل فریاد ایدر — عندلیبم کیم کلی حمرای کوزلر کوزلرم

کوزاوجیله غمزه ایدن ابرویه در هر دم نظر — زخم سینم کور میسوب اولیای کوزلر کوزلرم

سرو بر رفتار وشم سیمین کوکل وآمنی ایمن — کور فرقت بکلیوب غرای کوزلر کوزلرم

قلعه عشق ایچره سرّ برج فرقت بکلیوب
یکه رالله یک دیوب دریای کوزلر کوزلرم

شوق جانانم سما دلده ماهمدر بنم — هفت هوزخ هیب شرار نار احمد بنم

تیغ آهم عرشه آصدم قهرا عدا بلمزم — ابر علیا کبی کور بنور هیب کوا حمد بنم

لیلیدن اولمش جدا مجنون باشم قیس وشی — آشیانم ایتمش طیور غم کلا حمد بنم

قالدی دل کوهسار تحیر ده ای شیرین دهان — سرو بر رفتار وشم دلخواه احمد بنم

بکر مضمون بسلیور سرّی سخن پرور کجن
سویلدیکی اشعاری دلپذیری ماهمدر بنجم

کلاکونله رخساع جانانه بویا ندم
نادیده طونماندم
غوغای نحسر بنی چوسز ایلدی تکدیر
بودلر سکاویلکیر
اندینه چکدم سنی آغوشه وصاله
اولرفرش وصاله
وز کیجه زهانوم خیالکه وصالکه
عرض اولدی جمالکه

فرقتکه ایدم آهله وصلت دمنی آندم
غفلتدنی اویاندم
بوجور جفالرنی قتربیکه چوقدنی اوصاندم
غفلتکله بوداندم
صاردم سنی بن صبحه دکین سینه صاندم
حسرتله یلیاندم
پروانه کبی شمع رخکه اوزره طولاندم
خوشکاره طلاندم

سرّی قویه بیدم چیوکلنار طوداقدنی
اولخام طمعدنی
شرمنده دلم میوه اوصلیکه اوزاندم
غافیله اوتاندم

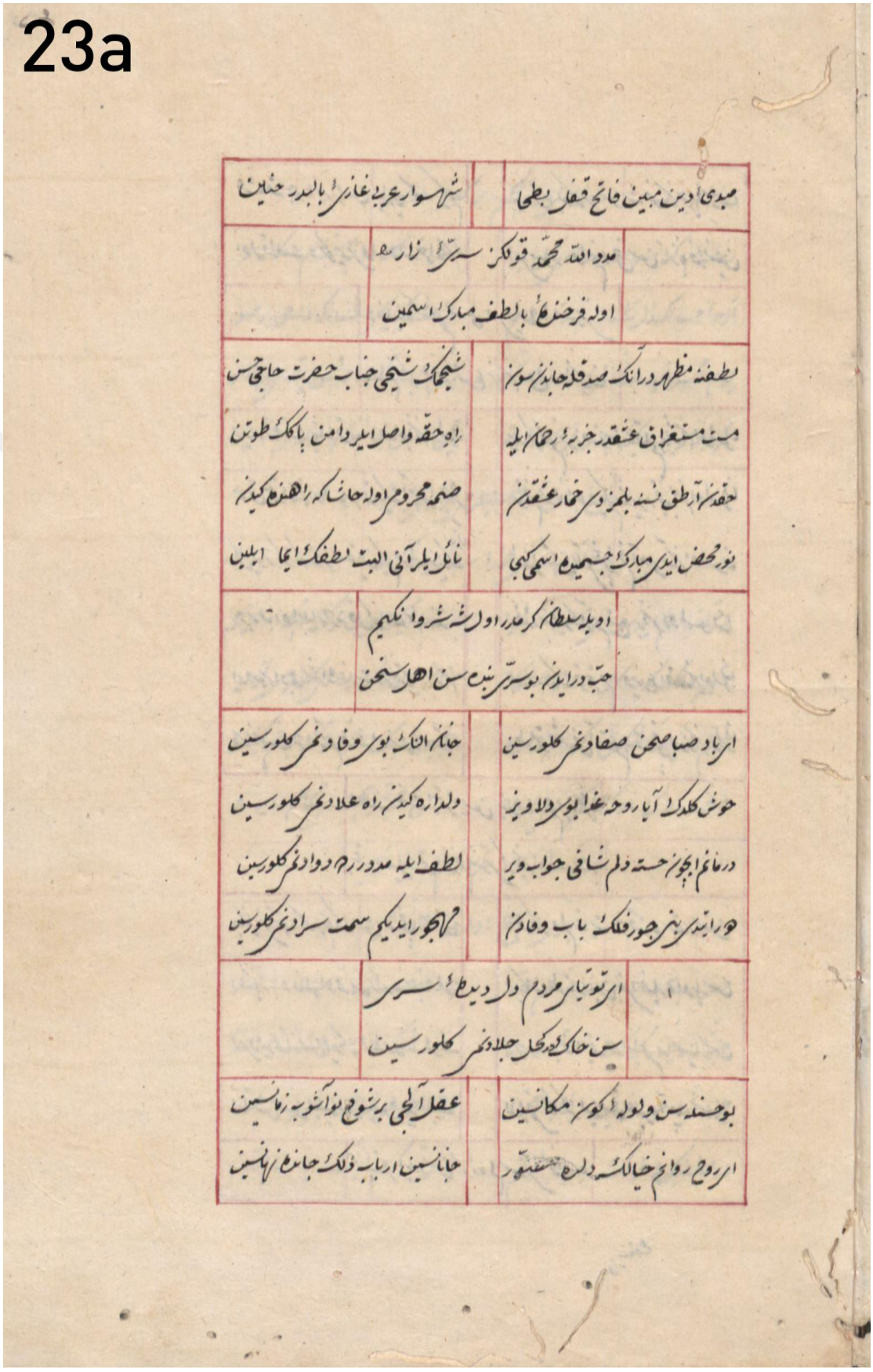
هوای زلف ولدارمله بربادا غلسم کلسم
اسوبه صادرسم آماندنی ارزوادا غلسم کلسم
قوانکرایله بزم محبتله کدا کوکلم
لب لعل مصفاسیله آبادآغلسم کلسم
شکنج کاکلیله بندادلوبه سرکشلکم بلسم
اوبند زلف جانانمده منقادا غلسم کلسم
تحسر چکدیکی دامن دراعزاری اوزارکیم
لبی شیرینینی امسم چوفرهادا غلسم کلسم

کیروب فرش محبتده راغوش ایلسم سرّی

عرف النون صفای خاطرم اولسه مدداد اغلسم کلسم ورانعت رسول الله

مصطفی سیّد کونین رسول الثقلین
مصطفی فخر رسل مفخر کل فی الدارین
حاشمی عربی مدنی مکی
اسعد الخلق اباالقاسم جدالحسنین
زهی زالتاج المعمرک ده پرنور خدا
شه اورنگ دسای سروریش حرمین

23a

مبدی آدین مبین فاتح قفل بطحا — شهسوار عرب غازی بالبدر حنین

مدد الله محمد قولکز سری نازه
اوله فرخنده بالطف مبارک اسمین

لطفنه مظهر درانک صد قله جانز سوز — شیخمک شیخی جناب حضرت حاجی حسن
مست مستغراق عشقدر جزبه رحمانیله — راه حقه واصل ایدر دامن پاکک طوتن
عشقدن آرطق نسنه یلمزدی خمار عشقدن — صنعه محرومی اوله حاشا که راهنن کیدن
نور محض ایدی مبارک جسمیه اسمی کبی — نائل ایلر آنی البته لطفک ایله ایلین

اوبله سلطان کرمدر اول شه شروانکیم
جمله درایدن بوسری بنده سن اهل سخن

ارباد صبا صحن صفادنمکلورسین — جانم النک بوی وفادنمکلورسین
خوش کلدک آیا روحه غذا بوی دلاویز — دلداره کیدن راه علادنمکلورسین
درمانم ایچون خسته دل شافی جواب ویر — لطف ایله مدد رحم دوادنمکلورسین
حورایدی بنی جور فلکک باب وفادن — مهجور ایدیکم سمت سرادنمکلورسین

ای توتیای مردم دل دیده سری
سن خاکپای دلدل جلادنمکلورسین

بوحسنه سن ولوله اکوز مکانسین — عقل آلجی برشوخ نوآشوبه زمانسین
ارروح روانم خیالکه دلده مصوّر — جانانسین ارباب دلک جانه زبانسین

عشاقه جورایله ایسن ایله بی کور کیم
هر بنده بوکونرسن شه خوبان جهانسین

اول قامت دلجویه روا اولمه خرامان
ای سرو روانم دخی سن تازه فوانسین

دنیایه دکنجم سنی ای دیده سرشک
جانم کبی جوزتنده نهان روح روانسین

ویرمه فرصت شانه قوبه زلف جانان اولمیون
بند کوکلم جوزموسه عقلی پریشان اولمیون

جوق خرامان اولمسون قدبکه آجلمه ایرجمال
خوفم اولدرسودیکم شاید رقیبان اولمیون

کل یوزکه کوندرمه صقین کیم صولمسون برکه غلط
طفلانه کبن آی غنچه فم آجلمه آمان اولمیون

ویرمه رواغیار جونه قیل کواهمدن حذر
الحذر شاید کرآهم تیغ برانم اولمیون

ایرمسون اوجی شراغایت فرقت امان
بارحسنکه قوقرم رویمه نقصان اولمیون

بارنفسمه جوداهم عرشه اولمندرستون
برطوتوشمش آتشم جیقدقجه سوزان اولمیون

لطف رغبت ایتمزایسن بنده نه رحم ایتمزسن
غیره میل ایتمه افندم سرشکم کریان اولمیون

جانانیمی تنها کوربجکه سن نه قیارسن
باهجرکله دلم غایت فرقتده یقارسن

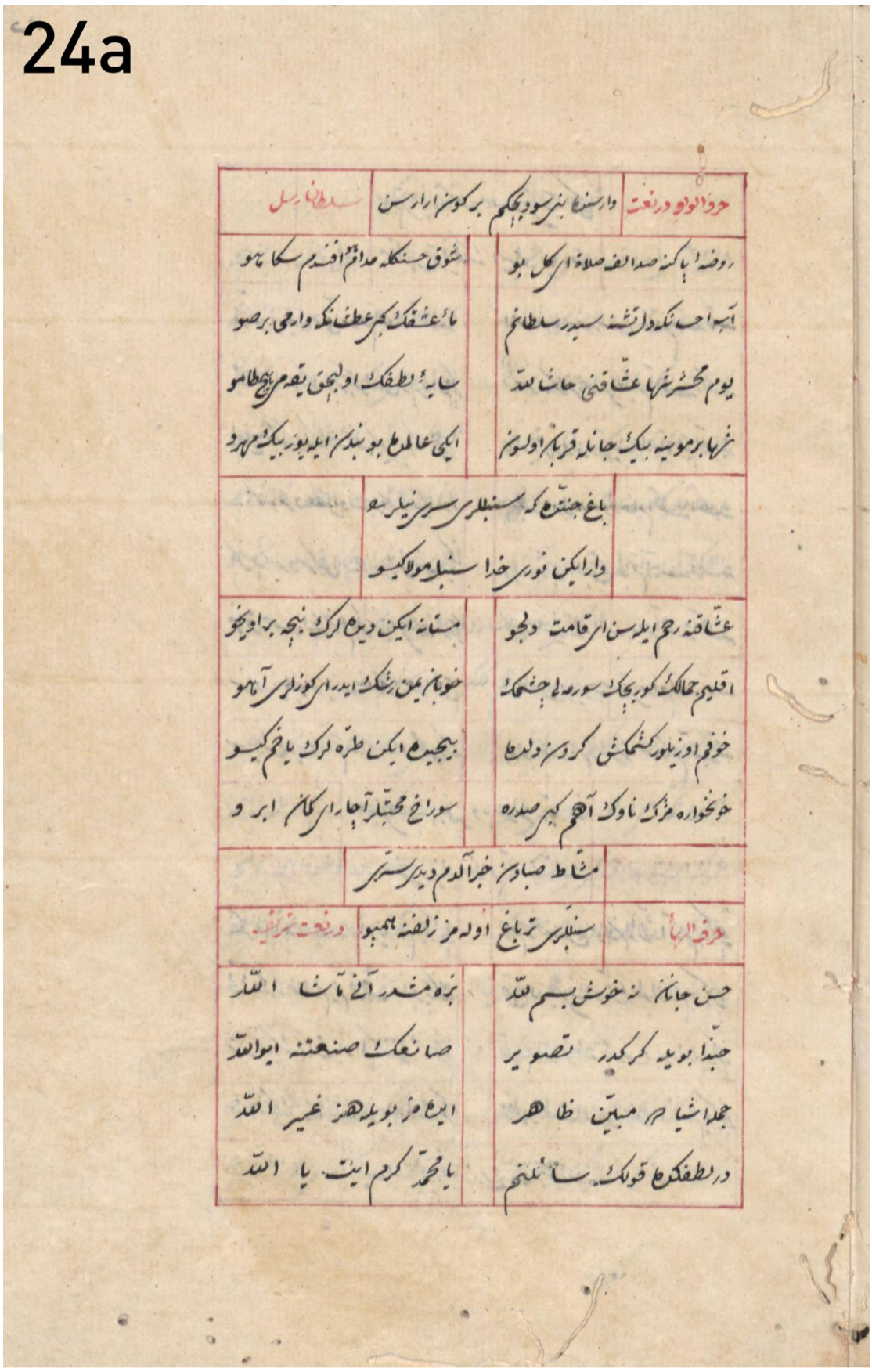
اغیاره وفالر اولمه بن زاره جفالر
بیکانه طوتارسین بنی اغیاره اویارسن

ارزلبر محمارسن ایدکه لطفله مألوف
بیرهوده جفاایتمه بیلمم نه صیارسن

آرایش حسن ایلمه سن بنده یه نسبت
لایقمی بکا کیزلیه سن غیره آچارسن

انسیلر ایدرسن کوزه لم سرشکم زاره

24a

حرف الواو ورنغت | وارسنا بنی سود بحکم | بر کوز ارارسن | سلطانا رسل

روضهٔ پاکنه صد الف صلاة ای کل بو | شوق حسنکله صدا قم افدم سکا هو
آیه احد نکه دل تشنه سید رسلطانم | مائ عشقنک کبی عطف نکه وارمی برصو
یوم محشر نرها عشاقنی حاش لله | ساية لطفنک اولیحق یقدمر بحطامو
نرها برمو نیه بیک جانله قربان اولسون | ایکی عالمط بو بندن ایله یوز بیک مهرو

باغ جنتط که سنبللری سرسر نیلر ه
وار ایکن نوری خدا سنبل مولا کیسو

عشاقنه رحم ایلسن ای قامت دلجو | مستانه ایکن دیمه لرکنک بنجه براویخو
اقلیم جمالنک کوریجک سوره یا چشمک | خوبان همن رشکنک ایدرای کوزلری آهو
خوفم اوزیلور کشمکش کردش دلدط | بیجیمه ایکن طرهٔ لرکنک یا خم کیسو
خونخواره مژکنک ناوکنک آهم کبی صدره | سوراخ محتبلر آچارای کمان ابرو

مشاط صبادن خبر آلدم دیدی سرسر

حرف الهاء | سنبللری ترباغ اوله مزلفنه همبو | ورنغت شریف

حسن جانان نه خوش بسم الله | بزه مشدر آنی ماشاالله
حبذا بویله کرکدر تصویر | صانعنک صنعتنه ایوالله
جمله اشیادن مبین ظاهر | ایله مزبویله هیچ غیر الله
در لطفکله قولنک سائلنم | یا محمد کرم ایت یا الله

سرّ اسمی کلمه سرّی قولکی

مظهر توفیقک ایت یا الله

توکل ایلین حقّی مدام آهسته — امور نفع بولور حسن ختام آهسته

مخالف روزگاردن بحر عشق ایچره الم چکمه — اسر بر کوزه هوای السلام آهسته آهسته

زجاج منکر سنگ حذفله زیر پا کاهی — اولور مهر ولره آینه جام آهسته آهسته

نه دکلو مرد عقل اولسه جواز تدبیر کار اولز — چو بخته اولدم میوه خام آهسته آهسته

اگرچه سرو سرکش ایسه اول رخش شب دیدکه — ایدر روانی البتّه لجام آهسته آهسته

فراق حسن ایچون غم چکمه سن ای عشق مهجور — کلور معشوقه سن البت بیام آهسته آهسته

سزاور زیلیه سویلیه خافظ اسمه الحق — دعاسن ایلیوبه سرّی مدام آهسته آهسته

سریر نفع ایچره دائم خدا سلطان محمود کک — بولور عدو اسزدینه سز انتقام آهسته آهسته

معنی حضرت پیغمبر و باعوس ربانی

نظیره — ویرر بالجمله دنیایه نظام آهسته آهسته — ذکی بابا

فکر جانانه اویوردم اویاندم بوکیجه — دم وصلنه اولدم لذّتی آندم بوکیجه

لجهٔ فکرته طالدم یم فرقت ایچره — موج دریای فساد تنه طولاندم بوکیجه

شب تاریک فراق باد الم کشتی غم — آتش شوق فرطنه چکدم بوداندم بوکیجه

شه عشقک کرمی داعا مزداد اولسه کم — مظهر لطف اولیجی بنه اوتاندم بوکیجه

بکدر الله ویرایکن برج بدندن شب روز

25a

نظیره قلعهٔ عشقه کیروب سرّی قیلدم بونیچه ذکری بابا

عشق ایتدی حصار قلعهٔ جسمم صارشنیچه — تا برج بدندن واریحق باشی دارشنیچه
بیعار رقیب جانی ویره یار مشتری صفاوزن — باهجرانده اولوب دره ایله عشق زارشنیچه
کوسمش ایکن اغیاره نه خوش دمنه اولوردی — تنگ اولدی جهان باشمه دلبر بارشنیچه
یول ویرمز ایدی جرایکن اول کوی محبت — کوچ کلدی رقیب بکا جانمز جارشنیچه
عرفانه خلل کلمیه شاید که ریاد وزن — بازار حقایقده حرز اهد قارشنیچه
راهک بتروب ازمق ایرر عاقبتنده — رهبر سزا اولماز بو لجیلره شب تارشنیچه

طار کلدی سخن سازنده اشهب میدان

نظیره سرّی ایله بوادهم کلکم یارشنیچه ذکری بابا

دلبر که جفا قلمغی اکلنیچه بیلنیچه — ایلرمی وفا عاشقه آردنجه یلنیچه
بیهجرنده تحمل مراولور دلبر سزای دل — موزون کرقامت بونیچه بل اینیچه
عمرک ایریشوب اوق کبرای قاشی کمانم — دلیاره اولور صدره طوقانیچه دلنیچه
آتش کسیلور قاقیوب اولز اهد مضحک — باشندن انک صقله سن اوغرنیچه چلنیچه

ارباب فهم سرّی قالور نغمه اشاندن
طنبور معارفده اوزولنیچه تل اینیچه

زنجیر حسنک حالی اولبدر کردن و رخسارم — طوبی قدک سرو و ناز ایلر شهسوارم
آدم می صورتکو رندکو لیک بی مثل و مانند — خلقتنک کویا ملکلر ایری اطوارم

مهر رویک دلبر بردار کلسه کرشمه کسوف — ماه رشک ایلر جمالک لمعه انوار ه
لعل کوهر اولمش قزارمش برک کلدزه غزار — برکلی تردر آجلمش غنچه فم کلزار ه

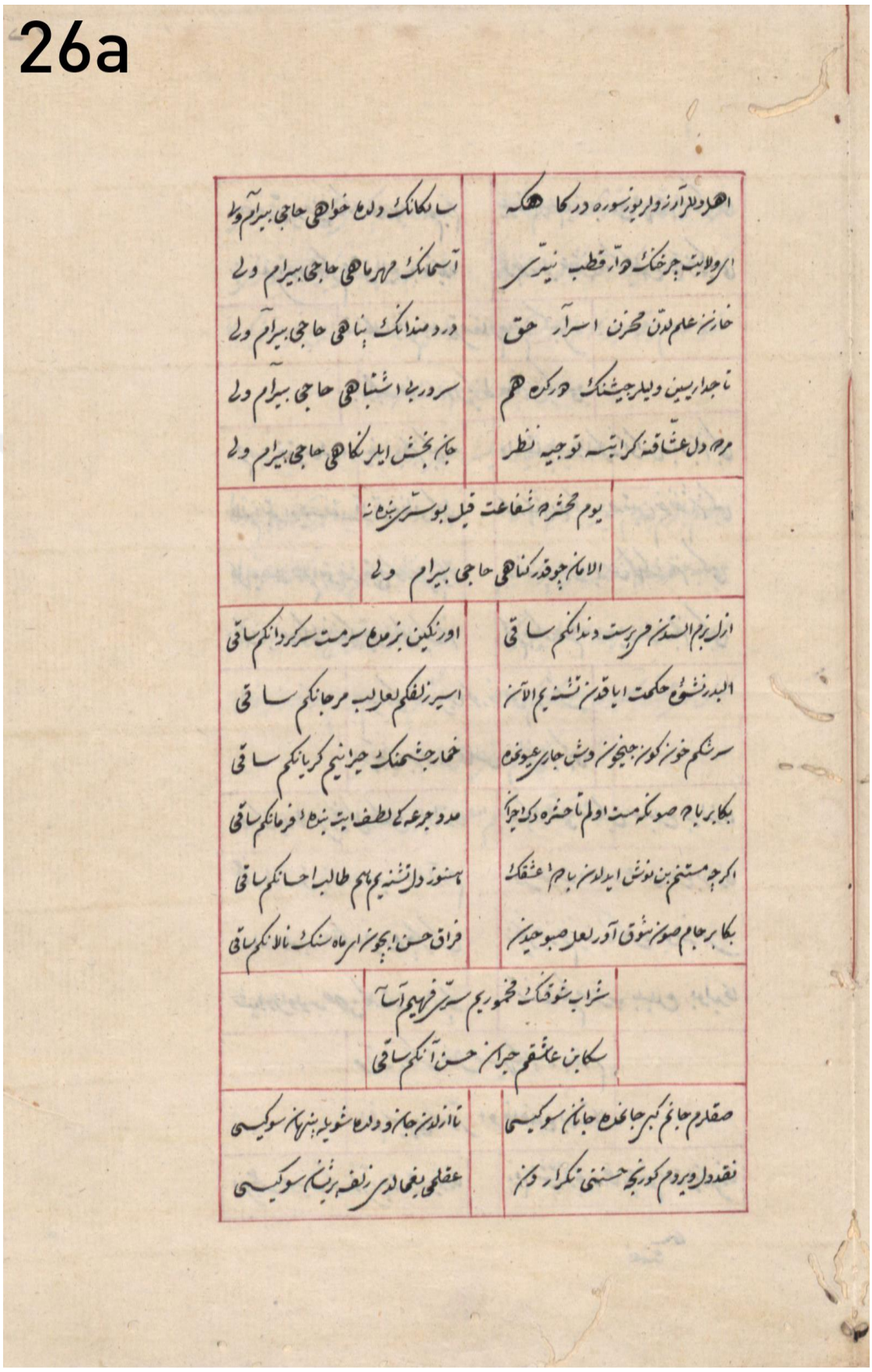
ردبرو عرض نیاز ایتمک جناب یاره کوچ
سرتر تاثیر ایدر مرآتهم عجب اشعار ه

صبا اغراز ایله عرض حضوره وار سلام سویله — بزمده مهیادر تمای ساقی جام سویله
معنبر زلف دلدارم هوایه دیرمه لطف ایله — پریشان ایلمه عقلم سحر ه التیام ایله
کلستان ملاحتک نوای بلبلان دکله — خوش تقسیم ایدر ناز نیاز آکله مقام سویله
جناب حضرت جانانه وار آداب ایدل — حضورنده چو طوطی نطقه کل حسن نظام سویله

وصالک وعده شادان ایدوب ناشاد دلم دلدار
اونتمش وعدنی سرتر خطور ایله مرام سویله

غمزه ایلمش اغیار بنی اول یار صوچم نه — آه ایلمدم قارشو اورخاره صوچم نه
دلدار صوچم نه مهپاره صوچم نه
کوسمش بکا بلمم نه سز اوزره خلری کلکوسز — نیندم عجبا زلف سیر کاره صوچم نه
اول قامت موزون همآره صوچم نه
بغمایه ویروب ملک دلم کوزلری آهو — خوشدر ایسه دل غمزه ستانه صوچم نه
کاکلدن خوشبو غمزه صوچم نه
بن سویله دم بابوستم سوزینه باعث — الصوغدم اول طره طرازه صوچم نه
اسرو قد مثلث کلزاره صوچم نه
سرو کلدی خمدن خبر آلدم او صهادن
اول صنم صفادن
عرف الیادر بنائیں سر بدر ایتدم دیمش اشعار صوچم نه حضرت حاجی بیرام ولی
دل پاره صوچم نه
اولیانک عیدکاهی حاجی بیرام ولی — اصفیانک پادشاهی حاجی بیرام ولی

26a

الهی دلرا آرزوی بوسه درگاهکه
سالکانک دلده خواهی حاجی بیرام ولی

ای ولایت چرخنک قوتی قطب نیری
آسمانک مهر ماهی حاجی بیرام ولی

خازن علم لدن محزن اسرار حق
درد مندانک پناهی حاجی بیرام ولی

تاجداریسن ویلدیچیشنک درگهم
سرور با اشتباهی حاجی بیرام ولی

مرهم دل عاشقه کرایسه توجیه نظر
جان بخش ایلر نگاهی حاجی بیرام ولی

یوم محشرده شفاعت قیل بوستری بنده نه
الامان چوقدر گناهی حاجی بیرام ولی

ازل بزم الستدن مرا بیخود ایدانکم ساقی
اورنکین بزمده سرمست سرگردانکم ساقی

الیدر نشئه حکمت ایا قدر تشنه یم الانی
اسیر زلفکم لعل لب مرجانکم ساقی

سرشکم خونکورنجیخوش جاری عیونده
خمار چشمنک حیرانیم گریانکم ساقی

بکا بر جام صونکه مست اولم تا حشره دک اجرا
مدد جرعه کی لطف ایته بنده فرمانکم ساقی

اگرچه مستغنی بن نوشی ایدلدن باده عشقنک
هنوز دل تشنه یم هم طالب احسانکم ساقی

بکا بر جام صونکه شوق آور لعل صبوحیدن
فراق حسن ایچون اشکم سرشک نالانکم ساقی

شراب شوقنک مخمور یم سرمست فرهیم آسا
سکا بن عاشقم جانم حسن آنکم ساقی

صقلدم جانم گبی جانانم سوگیلی
تا ازلدن جانه ودیعه شویله بنهانم سوگیلی

نقد دل ویردم کورنجه حسنکی تکراردن
عقلمی یغمالادی زلفه پریشانم سوگیلی

جانمه منتت یولنده خاک اولوب سورسم یوزم — عرض ایدم جانمه جانمدن مرحمتم سوکیسی
بندر نفس ولده محکم عشق الیله باغلیدر — برجوز نازعقده در کوکلمدن الانسوکیسی

آشکارا ایتمم بوسر تر صقلدم جانم کبی
بر محبت خانه در دل کیزلو جانم سوکیسی

رحم ایت فقرا حالنه اول خانه دانم کبی — وار نقله طور وب کرمه کوکسن بادبانم کبی
ظلم ایتمه اولوب نفسه آله آه مظلومدن — کوز یاشنی هر کدرمه صقین خونفشانم کبی
کل بدعت ظلم ایتمه خذر قاچ کوز عمر اچکر — برشمه یه یول ایلمه سن کهکشانم کبی
درک ایده اوزک نفسکی قیل خاکله یکسان — کیم بایکه عالم سوره یوز تر دبانم کبی

معیار کی سرتر ایرماکور خاص زر مثال
الایش ایدا اولمه نحاس زر نشانم کبی

رویکه بدر ای رخ کل کلدن بولندی — بویکه منلی مشکین سنبلدن بولندی
محمور اولدق بزمه وارب باده آردم — اول شربت وصلت علی ملدن بولندی
دیوانه اولوب زلفکه دایندم چکر کن — زنجیر جنونم بنه کاکلدن بولندی
شیدا دل اولوب صحن کلستانه وارنجه — آشفته لکم مشرب بلبلدن بولندی

مرآت رخک خال سیه هکا رنه بقدم
داغم سیه ای سرتر او فلفلدن بولندی

ای عجب خوبه تر کورمدی بریت ترسا یوزلی — بزم عشق ایچره خمار چشم مست ایله سن بزی

27a

غمزه سحر خونخوار جلاد کافر اسلام دشمنی — سینه ایمانه چکدی تیغ خنجرلی قزلر
کفر عصیانر ایدیکی ایتمز نگاه التفات — عاشقه جور ایلیوب آلور کبر کاه قرمزلر
قصد اسلام ایتمه یونان مژگانلر لشکری — وار ایسه بگدادک حسنک غمزه ایتمش کوزلری

صید مشکل بر پریدر دام زلفندن خذر
بو العجب صیاد ایمش سر تا سر ایلبرسی

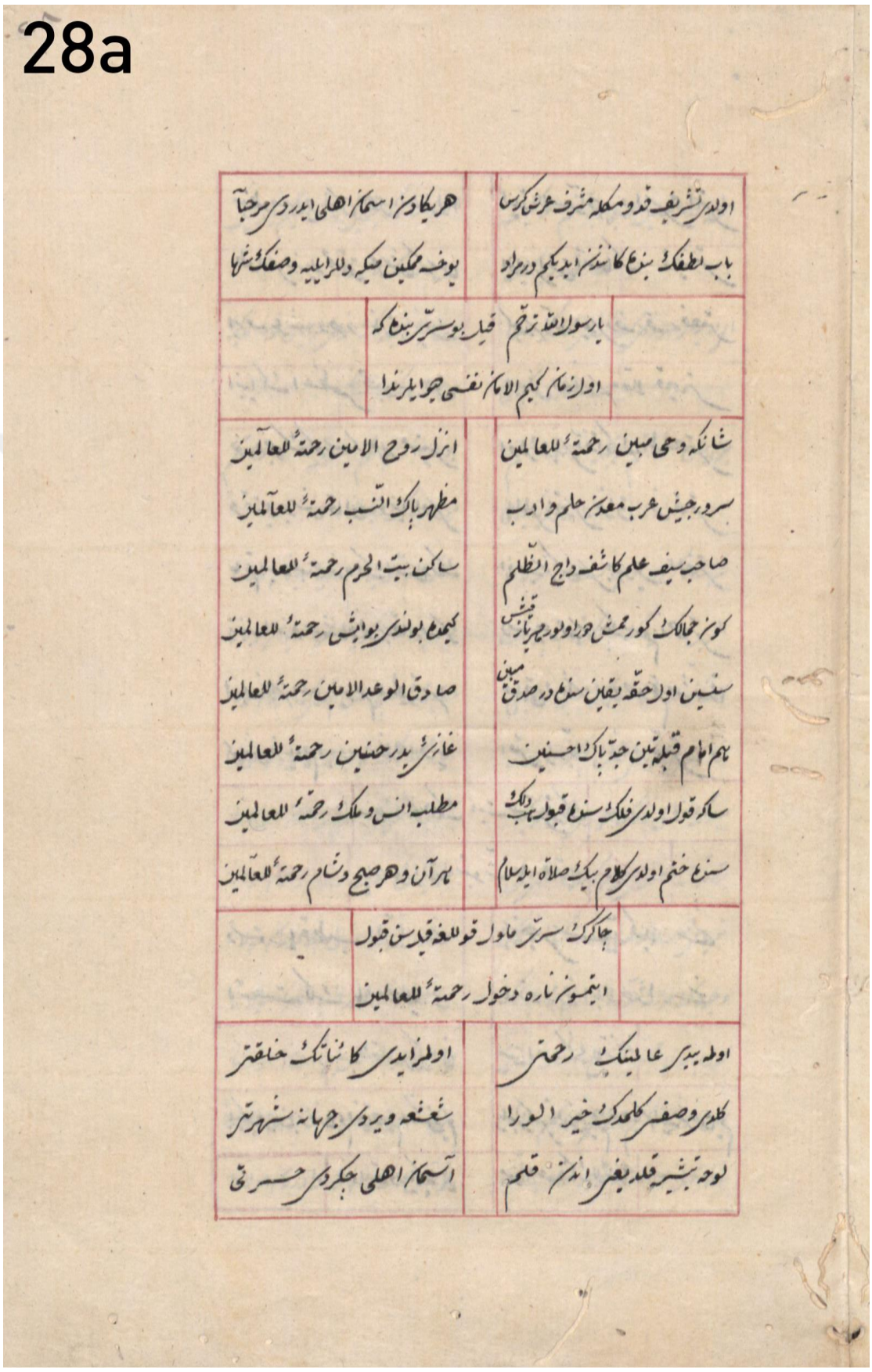
دردونم بلمزم بردم خیال یار دن خالی — بو لیلدر روز شب جانا دل آتشبار دن خالی
جناب حضرت جانانکدن وصلی ایجون لیلم — انین و آه سز بلمم نهار افکار دن خالی
کورور وب فریادنی بیرهوم ضحاک بیدادکر — نه ایستون دامن کل هیچ بو لیلدن خالی
کوکل کوی محبت بکلیوب یولنه کوزم کوزلر — فغانکم کور عدم بردم اولا اغیار دن خالی

دکوب سنکی ستم سر تا سر صندق سرچه کدیرلردی
بنا قصر قلبمدر بکم معمار دن خالی

در بیان نعت و | بسم الله الرحمن الرحیم | قصاید

باعث اولدی عالمینه پادشاه انبیا | اولدی بویدیه منور سرتسه ارض وسما
یارسول الله سنکچون رحمة للعالمین | ویدی تبلیغ رسالتکه جناب کبریا
ای شفیع المذنبین ورحمانک ملجی | انس جنه باعث اولدک جمله محتاجه رسکا
قدر حق انچون سنی ملکینه شاه تاجدار | ملک دنیادر بریسی اولدی سکا ملک بقا
معجزاتک عالمینی سرتسر احیا قلوب | نطق پاکک مهر بریسی بیچه یک درجه دوا
ابتدا در مرسلینه اولمبارک نور وجود | خلقتک اول ولاکن سن سین اول خیر ورا
هم جهانک ایجره افضل سکا محصوص مقام | هم رسول کبریا سین هم نبی سین پادشاه
بیت مولودک اولوب مکه مدینه خواب کاه | جای کاه نازه نین اولدی مبارک حوسرا
قبله کاه نازه نینک ای امام قبله تین | مسجد اقصا اولور کن حوندی بطحادن سکا
اولدی قرآن مبین ایله حدیثک هم کتاب | چشم عالم دیر بریسی اولدی بری نور ضیا
ای سعادت برجنک برآفتاب انور | قدر حق واللیل زلفک هم جمالک والضحی
محو ایدر نور سیاهی اولمبارک کیسوانک | پرتو انوار حسنک قدر حق بدر الدجا
بر وجودنازنینک وصفی هیچ تحکین پذیر | شرح ذاتک بانک چوندر اولیه مداح خدا
تخت کاه اولدی سنکچون بو زمین آسمان | یک شب آرامکه قدر ایکسنه حق خا
چون وجودنازنین قدر عروج آسمان | اولدی جبرائیل ایله رفرف افندم رهنما

28a

اولدی تشریف قدوم مکلمه مشرف عرش کرسی — هر یکادن اسمای اهلی ایدردی مرحبا
باب لطفک سنی کاندن ایدیکم درمراد — یوخسه ممکن میکه دلم ایله وصفک شرحا

یارسول الله ترحم قیل بو سرتر سنی کا
اولدی زمان کیم الامان نفسی جوایلر ندا

شانکه وحی مبین رحمة للعالمین — انزل روح الامین رحمة للعالمین
سرور جیش عرب معدن حلم و ادب — مظهر پاک النسب رحمة للعالمین
صاحب سیف علم کاشف داج الظلم — ساکن بیت الحرم رحمة للعالمین
کونن جمالک کورمش حوا و نور حیران قیلش — کیمدی بولدی بوایش رحمة للعالمین
سنین اول حقه یقین سنی در صدق مبین — صادق الوعد الامین رحمة للعالمین
هم امام قبله تین جد پاک احسنین — غازی بدر حنین رحمة للعالمین
ساکه قول اولدی فلک سنی قبول رب دلک — مطلب انس و ملک رحمة للعالمین
سنی ختم اولدی کلام بیک صلاة ایله سلام — هر آن و هر صبح و شام رحمة للعالمین

جاکرک سرتر ماول قو للغه قدسن قبول
ایتمون ناره دخول رحمة للعالمین

اوله بیدر عالمینک رحمتی — اولمرایدی کائناتک خلقتی
کلدی وصفن کلمدک خیر الورا — شعشعه ویردی جهانه شهرتی
لوحه تبشیره قلدیغی اندن قلم — اسمای اهلی چکردی حسرتی

منتظر معراج ایکن اهل علم
لیلة الاسرا بولدی حوالی
طولدی بویله محقق عرش کرسی
اولدی الحق آسمانک زینتی
ایرمه عرشه وجود نازه نازین
کیمدر آکوایدی رف رف رفعتی
انبیانک اعظمی محبوب حق
عرش اعلادی معلا قیمتی
نور وجهک کورسه کر مهر منیر
اولمز ایدی آفتابک طلعتی
فرقتیدر بوش قالوب دنیا اوی
عالمی یاقدی فراق فرقتی
عالم ایدوب حشره دک انس و ملک
اویدر کسدی جبریل الفتی
زینب الله حشر اولوب قالدمه کر
دست جرمدن جکرسم زخمتی
اویدی نالان ایلیم یوم الحزن
خلقی لرزان ایده صوتم شدتی
کوش فریادم ایدوب شاهادیه
امتی یارب بنا وا امتی

بنده درکاهک ایت سری قولک

در نعت حضرت — یارسول الله نبوت حرمتی — پیر کیلان

دستور یا قطب الربانی — یا شیخی سید کیلانی
اتبعت لک بالعصیانی — لاترد فی بالاحزانی
عبد القادر یا کیلانی — من احبانک لاتشقی
بابکم بن برینده یم افتاده یم افکنده یم — بلبل کبی نالنده یم عصیانی ایله شرمنده یم
عبد القادر یا کیلانی — من احبانک لاتشقی

29a

الحمد لله الجليل حسبي ربّ نعم الوكيل	اهدانا ذكرك الجميل جئنا اليكم بالدليل
عبد القادر يا كيلاني	من احسانك لا تنساني
از اولياء سروري كشور كار لشكر ي	سن سين جملة نك انوري سر جيش غوث الاكبري
عبد القادر يا كيلاني	من احسانك لا تنساني
بن بنوك مشتاقيم از جمله برعشّاقيم	پروانه وشواقيم سر سنك الحاقيم
در نعت عبد القادر يا كيلاني	من احسانك لا تنساني حضرت مولانا
شهنشاه كروه اوليا سلطان مولانا	نظر كاه قلوب اصفيا جانان مولانا
طريق نازه نينك سالكانك مهب چراغنده	جو نر پروانه در كويا شرها ديوانه مولانا
كلستان ملاحتك مباركك بلبل طبعي	حقيقت غنچه سن قدركك عرفان مولانا
قره ميله جهان نار محبتك چكوب هولر	ايدر كلبانكك توحيدله سماجوزان مولانا
مباركك نطق پاككك هر بر بر كوهر يكتا	كتابه منتهي در اعظم برهان مولانا
تصوف معنوي خوان كرملة منور الحق	طريقتك معين رهنما برهان مولانا
ضياي شمس اولمش منور نكيه اعتقادك	ويرر عشّاقه شوق جلا نوران مولانا
وجودك نوري نه تنوره اولمش تربه پاككك	منه لمعان ايدر نور ضيا الآن مولانا
كورنه سوق محبتده شعاع شمسك عشّاقي	ايدر لر نقد جانك حسن برهانك مولانا
سن اول كان كرم عالي همم سن كيم زمانك	سكا مخصوص اولوب رشد سنك ميدان مولانا
شفا بخش سما اسرار توجه بولوب عشّاقي	مريض عشقه رعنا بر دوا درمان مولانا

کز سیاح اولوب اهل دلان دهر روشن اوزار — دوشوب ایردی کوزیمز همیشه جدا کریان مولانا
ارنلرده بنجه ارکلور لردی خراسانده — ارارلرهم دیوب انلر کجا مهمان مولانا
سن اول ابهر معظم سن که نطفکدن اولشدی اوشر عالم — عربدن دیدیلر شیخنا زینم مولانا
کلامکدن رمزکه استماع ایدن احیا اولورایدی — انکچون دیدیلر روحه غذا فرمان مولانا
کروه عاشقانکدن هر بری بر کوشه ده مهمان — کلور هر کوشه دلدن ندا اهر آن مولانا
اکرچه جرایدوب جرم بنم بابکدن ارش شاهم — ولاکن دست عجزمدن وفا دامان مولانا

کنه کارم شفاعت قیل شفاعت یوم محشرده

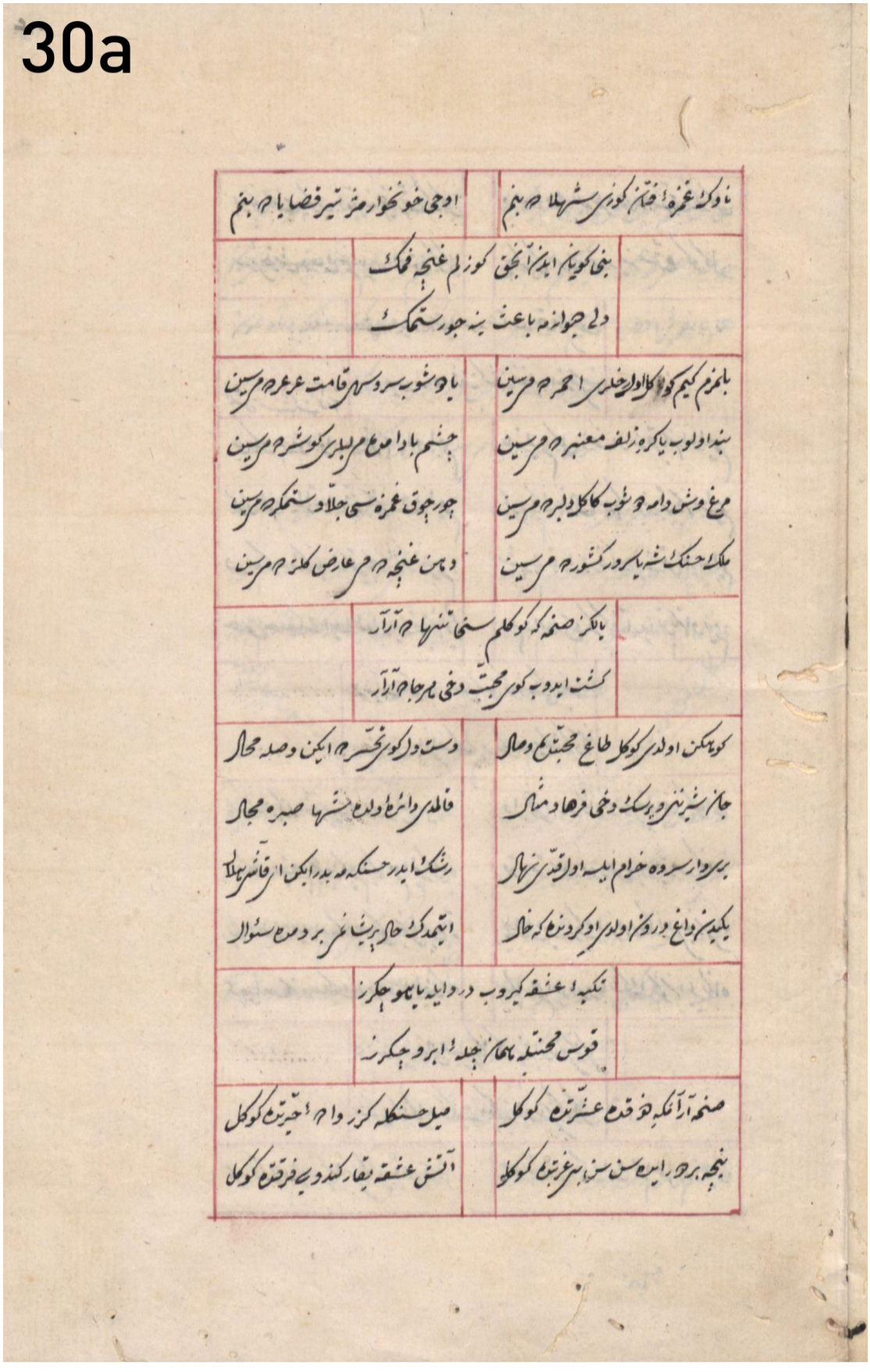
در بیان ترکیب بند — قولکه سر ایدر سندن رجا امان مولانا

پنه پابنده خم کاکل دلدار ده دل — خونکون کشمکش طره طرار ده دل
موبمو شرح ایدر اول پرچم کلزار ده دل — بسته در موی شکن زلف سیه کار ده دل
جور دلدارم ایله صفحه که اغیار ده دل — شب اندوه غم و روز اولور آزار ده دل
الم هجر و فراقیله همنوز نار ده دل — خیلی دمدر غم دلدار له دشوار ده دل

دل ایکن یاد لعل یار همنوز مست جواب
چکرم آتش فرقتله یانوب اولدی کباب

کوبچکه قالدی کوزم اول کل زیبا ده بنم — دهن غنچه دخ کل کل حمرا ده بنم
هوش دلدر کیدیم عشقله رسوا ده بنم — ایدیم حمد فراق جنونم دل شیدا ده بنم
هجر ایکن مونس کوکلم ره لیلا ده بنم — ایتمدم معرکه عشقله غوغا ده بنم

30a

ناوکِ غمزهٔ فتّانِ کوی شهلا رهبنم
اوجی خونخوار مژه تیر قضایا رهبنم

بنی کویکم ایدر آنچق کوزلم غنچه فمک
دلی جوانمه باعث بنه جور ستمک

بلمزم کیم کوکلمه اول خنجر احمر رهمرسین
یاخود شوخ سرو سیمین قامت عرعر رهمرسین

سنبل اولوب یاکره زلف معنبر رهمرسین
چشم باد امع مرلبلری کوشر رهمرسین

مرغ وشِ دامِ خوبِ کاکلِ دلبر رهمرسین
چور چوق غمزه سی جلّاد ستمگر رهمرسین

ملکِ حسنکِ شه یاسر در کشور رهمرسین
دهن غنچه رهمرعارض کلنر رهمرسین

بالکز صنمه کم کوکلم سنی شهرها رهآرآر
کشت ایدوب کوی محبّت دخی ماجرا رهآرآر

کوهکن اولدی کوکل طاغ محبّتکم وصال
دست ول کوی تحسّر رهایکن وصله محال

جانِ شیرینی و پرسکِ دخی فرهاد مثال
فالدی دائمهٔ دلده شهرها صبره مجال

بر دوار سروه خرام ایله اول قدّی نهال
رشکِ ایدر حسنکه مه بدر ایکن ار قاشر هلال

یکدیکز داغ درونِ اولدی اوکردنه کم خال
ایتمدکِ حالِ پریشانمی بر دمه سئوال

تکیه ایشقه کیروب در وایله یاهو هکرز
قوس محنتده یاهکز نجله ابرو هکرز

صنمه آرآنکه خوقده عشرتنه کوکل
میل حسنکله کزر واهیّتنه کوکل

بنجه بر دوایه سن سنی بر غربتنه کوکل
آتش عشقه یقار کندویه فرقتنه کوکل

بو نچه محنت چکوب اما نه غیرتدن کوکل — وعدهٔ وصلله هر دمده مسرّتدن کوکل
سنّ خوش دمده غم یارله الفتدن کوکل — چکدیکی جور ستمدر نه منتدن کوکل

وحی اغیاره ثنا جور عتاب ایتمه سن

بوز ویروب عاشقه کشف نقاب ایتمه سن

کلشن حسنکه انوار نه — تکمیله بنده

جمالکه پر تو انوار نه قربان اولیم — عندلیبم کلی رخسار نه قربان اولیم
کرو طرهٔ طرّار نه قربان اولیم — کردنکه خال سیه کار نه قربان اولیم
لب لعلکه شکربار نه قربان اولیم — شیوهٔ نازله رفتار نه قربان اولیم
حسن خلقکه ایله اطوار نه قربان اولیم — دم وصلتده که کفتار نه قربان اولیم

الهٔ مرآت آلوب سن سنی کورسنکی نه سین

سنی سن بلمزایکه بر بکا صورسکه که نه سین

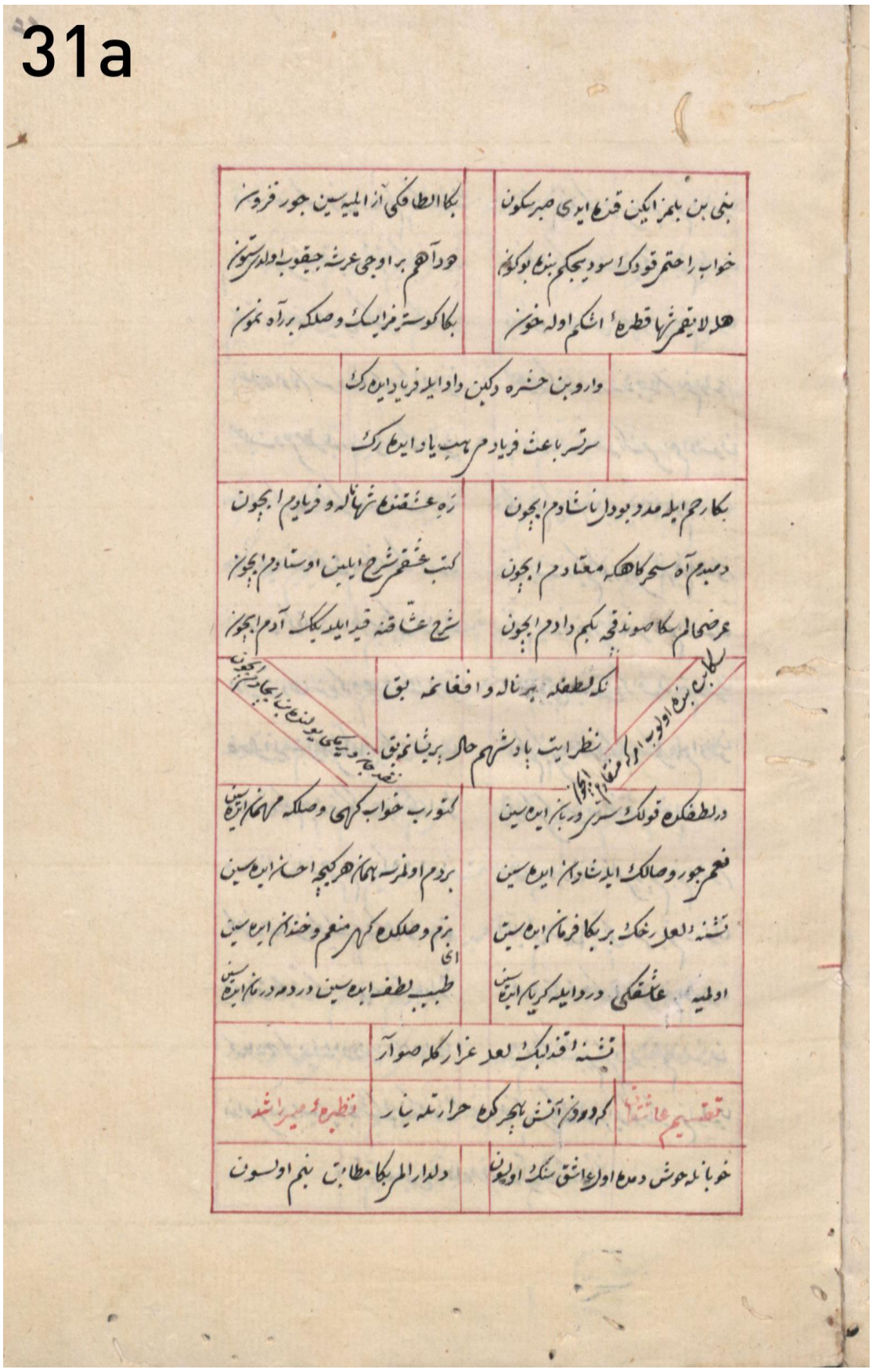
سوزناجورکه اثر سینه ده اول داغ سیاه — دل غمخوارمه کار اولدی فغانله کواه
نه کناه ایتدم عجب کیم بکا رحم ایتمدکه آه — توبه توبه سنی سودم بن ایتدمه نکاه
بکا لطف ایله ایکه حسنکی بخش ایله آله — هلال ابروکه انوار خاکه اری نوری ماه
کرهی احسان وصالکه کرم ایت لطفکاه — بکا رحم ایله مدد باشکه ایجون ایله نکاه

دوشدی فرخال سیه کار که بند اولدی کوکل

شکن کاکل مشکینه کمند اولدی کوکل

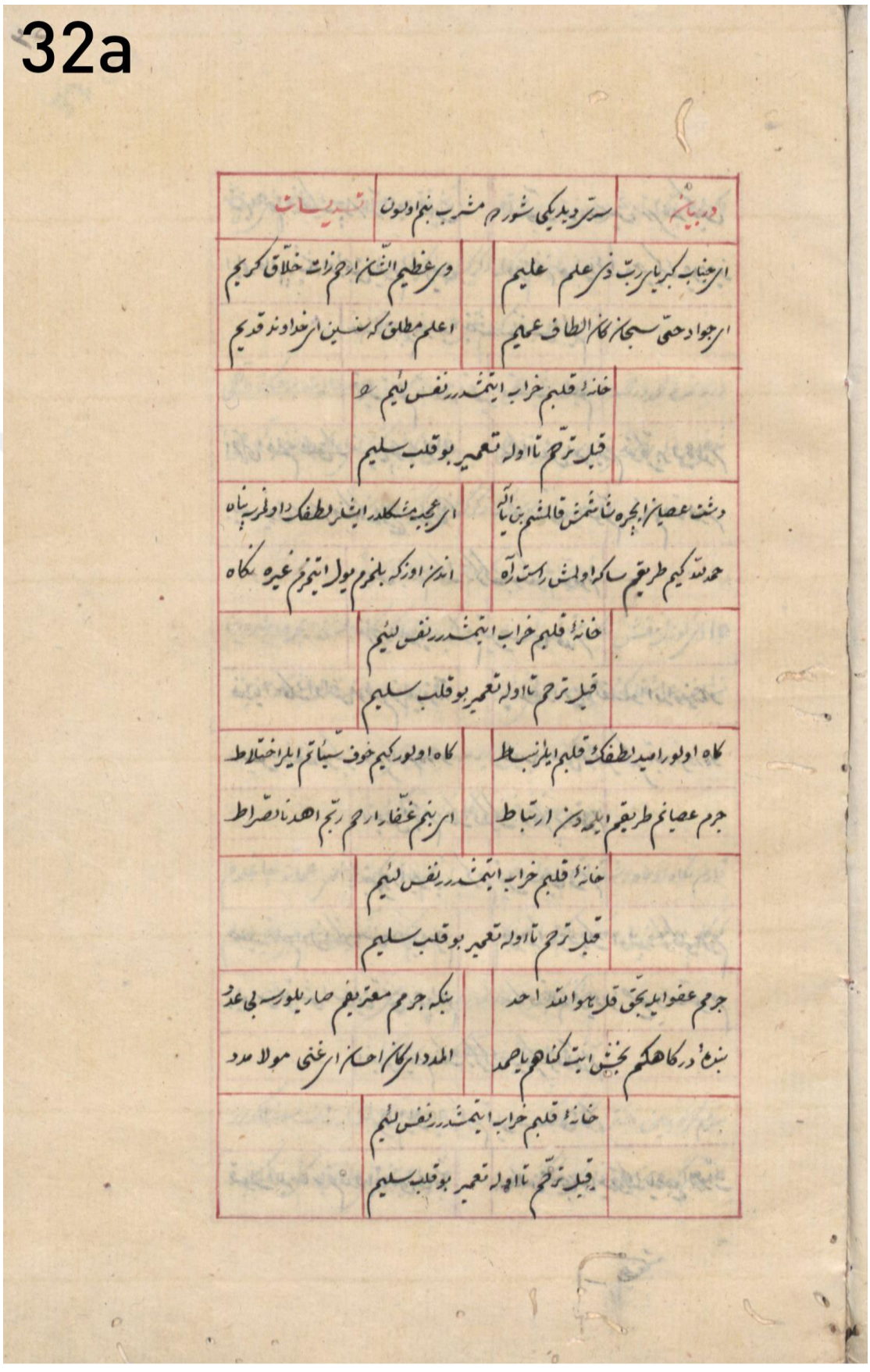
کردنکه خال سیه کار بکا داغ درون — هوش دار درکه ایدر مم ایلمزم فرق جنون

31a

دمدر سوره کور خوق دمادم سنگ اولسون	مستانه سوزنگ کوزلری بادم بنم اولسون
سنبلدری تر باغله بوستان سنگ اولسون	جانانم الینگ خوار مغیلان بنم اولسون
مهتاب صفا مجلس دلکش سنگ اولسون	دستنده عرق ساقی مهوش بنم اولسون
باغلرده اولان سرو خرامان سنگ اولسون	صحرا ده کزن سوره جیلان بنم اولسون
صحبت دمی مطربله رباب نی سنگ اولسون	چار یاره ایله قاصله نگ مر بنم اولسون
دلداره کیدوب کلمکه عادت سنگ اولسون	نگ غم کزانم ایله ساعت بنم اولسون
پر شوق صفا صحبت یارانم سنگ اولسون	بن ایسته دیکم کوزلری مستانم بنم اولسون
استرسن اکر قامت عرعر سنگ اولسون	قتانم ایله هر قدی مقصر بنم اولسون
اول حقه دهانده که معجون سنگ اولسون	سحر ایدیجی چشمنده که افسون بنم اولسون
فرخار ایله سنبل کبی کاکل سنگ اولسون	کو کلکم کبی باشنده که پوسکل بنم اولسون
وار سنده بکم ایسته دیکک ماهب سنگ اولسون	بللور کبی کردن ایله غبغب بنم اولسون
دردانه دندانه هم خم سنگ اولسون	یغمایه ویرن عقلمی هر خم بنم اولسون
کلزار جمالنده که کلار سنگ اولسون	آرایش حسن ایدیجی الار بنم اولسون
اسواق محبتده که اصلی سنگ اولسون	بازار حقایقده که وصلی بنم اولسون
کرمابه ده کل یوزلی او دلبر سنگ اولسون	روینده که شبنم کبی در لر بنم اولسون
اندامنی صار سینه یه باشک سنگ اولسون	غنار ی یلکی طوز ایله کوملک بنم اولسون
تقسیمده خطا وارایسه آلهب سنگ اولسون	

32a

دوبیتی — سه تر دیدیکی شورم مشرب بنم اولون — تشدیدات

ارجناب کبریا ربّ ذی علم علیم — وی عظیم الشّان ارحم ذات خلّاق کریم
ارجواد حقّ سبحانه کان الطاف عمیم — اعلم مطلق که سنین ارخداوند قدیم

خانهٔ قلبم خراب ایتمشدر نفس لئیم
قیل ترحّم تا اولا تعمیر بو قلب سلیم

دشت عصیانه پجره ناشمش قالمشم بن یامان — ارعجبه مشکلدر ایشلر لطفکه اولمز پناه
حمدلله کیم طریقم ساکه اولمش راست راه — اندن اوزکه بلغوم میول ایتمزم غیره نگاه

خانهٔ قلبم خراب ایتمشدر نفس لئیم
قیل ترحّم تا اولا تعمیر بو قلب سلیم

کاه اولور امید لطفکه قلبم ایلر نشاط — کاه اولور کیم خوف سیّئاتم ایلر اختلاط
جرم عصیانم طریقم ایلمه دنیا ارتباط — ای بنم غفّار ارحم رنجم اهدنا الصّراط

خانهٔ قلبم خراب ایتمشدر نفس لئیم
قیل ترحّم تا اولا تعمیر بو قلب سلیم

جرمم عفو ایدیحق قل هو الله احد — بلکه جرمم معتبرقم صاریلور سبع عدد
بنده درگاهکم بخش ایتکناهم یا صمد — المدد ارکان احسان ارغنی مولا مدد

خانهٔ قلبم خراب ایتمشدر نفس لئیم
قیل ترحّم تا اولا تعمیر بو قلب سلیم

شنم اسم اعظمک چون رآلّ العالمین — مستجاب ایده دعالرین سرّی عبد کمین
ایلمه حالم پریشان اولبجق یوم الحزین — اولزمان بو بنده زاره جیبک قیل معین

خانهٔ قلبم خراب اینمشدر رنفس لئیم
قیل ترحّم تا اوله تعمیر بو قلب سلیم

الٰهی اعلم مطلق کمه سنین چون سئوالمدن — سکا فیض امر ایتدم توکّل برله بالمدن
بیلورسن کلّی شئی سن سین آنجق ارحم واعلم — سکا معلوم در احوالم پریشانم مقالمدن

انیس ایتدم سنک ذکرک بو فکر پرملالمدن
بنی جور ایلمه یارب کرم قیل حسبجالمدن

خدایا اسمک اولمش مونسم فریادرسم هو — یدمدن دامن لاتقنطوا امداد فرد رهو
مریض غصّه هر کیز دوای داد فرد رهو — خراب اولمش کوکلم ملکنی آباد فرد رهو

انیس ایتدم سنک ذکرک بو فکر پرملالمدن
بنی جور ایلمه یارب کرم قیل حسبجالمدن

طبیب قلبم اول زاکلدم اسمک الشریف مرهم — بحمد الله که توحیدک اولدر کوکلمه یاسمدم
بیلورسن کلّی شئی سن سین آنجق ارحم واعلم — سکا در ناله و فریادم صبح و مساهودم

انیس ایتدم سنک ذکرک بو فکر پرملالمدن
بنی جور ایلمه یارب کرم قیل حسبجالمدن

قبول ایله مناجاتم مدد یا قاضی الحاجات — دعالرن مستجاب ایده قولک یا سمیع الدعوات

اگر لطف ایر شمع سینه منجر اولماز | نذر تقریب حضرت ایلیه بو جرم بنی هیچ اولماز

انیس ایندم سنگ ذکرک بو فکر بر ملالدر
بنی دایلیه یارب کرم قیل حسبجالدر

درود نمدی محمد در محبت ملکک شاهی | حبیب کبریا در هم سعادت برجک ماهی
شفیع ایله بو سرّ بنی سینه اولر شهنشاهی | جمیع کائناتک اولر اولاز حالدر آگاهی

انیس ایندم سنگ ذکرک بو فکر بر ملالدر
نظیره حضرت بنی دایلیه یارب کرم قیل حسبجالدر فضولی

هادی کوزل نقش نگارا یتمشدر آفرین | کور دکه تکیه کاه عشق ایچره اونارده یانان
تشریف عاشقانک ایدوب اولدی همنشین | صورتدر اوماه مانند نه دل خسته حزین

جنگک بهار باغ ایرمدر دیدم دیدی
یوق بوستان فیض نکاهکدر سنگ

قدم نکاه اوماه وشه آه ایندم اغلدم | ایندم روان کوزیاشم عمانه چاغلدم
کوکلم اوعشق یاره آتشه بکچه یاغلدم | باصدم کواه آتشینی بغریم طاغلدم

اشکم که چو یار رو نمدر دیدم دیدی
آثار فرط جوشش آهکدر سنگ

بندم کره جبین خلق کا کلکدر | عقلم آلان اوتار زلف سنبلکدر
صبرم کیه رنهب غرار کل کلکدر | فریاد ایدن ای عارض کل بلبلکدر

خاکات نقوش دلره الدر دیدم دیدی
اولا اصطلاب داغ سیاهندر رسنگ

کوکلم اوبندپرچنه بسته ایلدم
کوبا که کل بنکام کل تر دسته ایلدم
هرآه که ایتدمسه اوچشم مسته ایلدم
شایدکه اینجنور چو آهسته ایلدم

کاکل صیدر یا میغ ستمدر دیدم دیدی
هب خودمانر کلا هکدر رسنگ

کندی اوماه قالدی سرمده نار افتراق
باقدی شرار عشق دردم ایتدی احتراق
ایتدی عروج اسمان سوزان اشتیاق
سرّی تحرده ایدوب عشقیه انتطاق

بومشعل غم سرده غمدر دیدم دیدی
آتش فشان برق کواهکدر رسنگ

صدشبه حضرت امام

هرسال که کر حور ایچون اولا محرّم
فریاد ایدر هب خلق جهان ایلیه ماتم
هربار که محرم اولا کریان اولا عالم
لایقمی خونز آلود اولا سلطان معظم
هرگاه که محرم کله عالم اولا ابکم
لایقمی بلالر چکه اولرشاه مکرّم

اولماه محرمده نلر ایتمدی یزید
شیطاندن اشد ظالم ملعون معنّید

ارماه محرّم قتل اولاد مصطفی
ارماه محرّم قتل اکابر مرتضی
ارماه محرّم قتل نورین مسمّا

34a

ای ماه محرم قتیل سلطان کربلا | ای ماه محرم قتیل یا باعث خضوا

او رشاه شهیدان دشت کربلا قتیل
او لصابر مهیب جور جفا هر بلا قتیل

ای دشت کربلا ای بلاسر کربلا فریاد | شاهان شهیدان عجب او لمش امداد
او خاک زمینک خدا مهیب ایلیه برباد | برباد اوله باقوم یزید او لمسون آباد
بیداد فلک ایتمدی چون سری حدد داد | اولاد و خواتین نیچون ایلدی ناشاد

او ل واقعه ده اولسه ایدی حیدر کرار ده
او ل معرکه ده چونسه ایدی تیغ ذالفقار

دهن غنچه دن ای کل نیچه نالان اولیم | قید نظر حالمه انصاف ایه هر آن اولیم
پیشش نازکده ژها خاکله یکسان اولیم | خاک راهکده وار وب طوب کبی غلطان اولیم

یاره مرهم دیدم اول سینه مه عریان اولیم
آل قوزم قونیکه قوج باشنه قربان اولیم

مرغ کو کلم قفس زلفکه بند ایتمش ایکن | کره طره کی تکرار کمند ایتمش ایکن
وعده وصلنک ای لبری قند ایتمش ایکن | عرضحالم سکا ای شاه لوند ایتمش ایکن

یاره مرهم دیدم اول سینه مه عریان اولیم
آل قوزم قونیکه قوج باشنه قربان اولیم

بوی زلفکه اوله مزنافه مشکین خلتن | بری وار چشمکه رشکه ایله جیلان یمن

قوس ابرو ده چکوب جلله عشق یا بزن — سر سینه ده یرا بلیچک تیر فتن

یاره مرهم دیدم اول سینه ده عریانه اولیم
آل قوزم قوینکه قوج باشنه قربانه اولیم

نعجبه رسکابن کوکلمی ویردم کوریچک — عاشقمده دیمدک سن روز زردم کوریچک
دکله تقدیر ایدیم یم هب سکا دردم کوریچک — سکا سندن شهانکوآلر ایدردم کوریچک

یاره مرهم دیدم اول سینه ده عریانه اولیم
آل قوزم قوینکه قوج باشنه قربانه اولیم

دکله کل نالهلرم اره انور شب روز — کتب عشقی سکا شرح ایدیم سر بهنوز
غم محنت بنجه بیک جور ستم برینجه یوز — داغ سینم کوریچک هجر با صدک دینه طوز

یاره مرهم دیدم اول سینه ده عریانه اولیم
آل قوزم قوینکه قوج باشنه قربانه اولیم

یوقمر انصافک ایاجرخ ستمکاره بوغم — ظلومک جمله علا اهلنه اولدر اعلم
یوقمر آرام جفا قلمغه دقنک بردم — بنجه برجورک ایدیجکدر سینه دردوالم

طوتاسین کشمکش دست ستمله قصدم
آتیدوب سیل بیابانه ایدیسین کوزده نم

یه بولا بقمر که عزتده هر شوبه نکاه اولیم — هدم سنک محن خوار ایدیجاشاک اولیم
قومک چرکه غمکدن دم اولیاک اولیم — زاولور برکون اولوب بنه فرخاک اولیم

طوقاتسین

35a

طوطا سین کشمکش دست ستمله ذقنم ۹
اقیدوب سیل بیابان ایع سین کوزه نم

یقل ای چرخ کهن بن طوره یم بونه یه سین
نیچه برچکده سن اهل دله دردو محن

طوب چورک چکه مرصنعه که هر برج بدن
نیچون ارباب دله هردم اوله سن دشمن

طوطا سین کشمکش دست ستمله ذقنم
اقیدوب سیل بیابان ایع سین کوزه نم

نیچه برایلیه سین عکسنه حوران ای چرخ
نیچه برایلیه سین دردله اخزان ای چرخ

برج قالمز شهر آه مظلومان ای چرخ
کندوک اولمز مرصنور سین که برتکان ای چرخ

طوطا سین کشمکش دست ستمله ذقنم
اقیدوب سیل بیابان ایع سین کوزه نم

حقه تو فیض امور ایدوم سرّی حو کلی
منتم بوق سکا بیل چکمزم هر گز خجلی

بوندن اونه دیمزم برجانم ایچون ساکه بلی
سوزاهم اثری بنه حوار سیف علی

طوطا سین کشمکش دست ستمله ذقنم
اقیدوب سیل بیابان ایع سین کوزه نم

حمدلله فضل فخر اینمکدر معتاد یمز
قادر بیوز بازالاشهب پیر مز استاد مز

مرتضا نک چاکر بیوز قادر یدر آدمز
قطب عالم بنه سیوز قادر بیوز قادری

لرآه حقدر یولنده مشتاقدر ارشاد مز

بر طریقت اهل سیوز گیلانی سرور در بره
هم حقیقت راهنه حقاکه رهبر در بره

زند عشقز حضرت مشتاق دلبر در بره
قطب عالم بنده سیوز قادر سیوز قادری

راه حقدر یولمز مشتاقدز ارشاد مز

پیره پیرو اولمشر کیم رهنمای حق اودر
چشم سالک ایچره نور پرضیای حق اودر

کوزلرز مرشد رضاسن کیم رضای حق اودر
قطب عالم بنده سیوز قادر سیوز قادری

راه حقدر یولمز مشتاقدز ارشاد مز

روضه جنت درر حورانمز مشتاق کل
غنچه باغ ملاحت تاجمز مشتاق کل

اور یاض جنت ایچره بلبلز مشتاق کل
قطب عالم بنده سیوز قادر سیوز قادری

راه حقدر یولمز مشتاقدز ارشاد مز

تا ازل جرخوان عشقز درسمز اسم جلال
شرح بلبل کبز دل متین مشتاق جمال

سر حقدر قولمز کیم غیری اولمز قیل و قال
قطب عالم بنده سیوز قادر سیوز قادری

راه حقدر یولمز مشتاقدز ارشاد مز

متاع وصل دلدارم بکوز بازار حسرتده
ارارکن نقد جانم الده کوکل سوق محبتده

خوشدردم تحفه عقلم سرم غلطان فرقتده
اکرچه صورتا جسمم کزر کثرت ده الفتده

ولاکن ماهوش دل جمله بیدلغمه سرفتده

کورنجه بورویرده قدری بنی اول حسنه مفتونه
فراق حسنه قیدی بنجوزر اول قامت موزونه

لب لعل بدخشانک اجزنم ایلدی افزونه
جفاو جور له اولدم رشکم ایلدی جیحونه

خمار دیده دن تشنه درونم پر حرارتدر

اگر انصاف ایسه ارمه ایله مرآت آلوب برتق | ندر بولورم کافور نه بو موزدن آل آیق
جهانه بر وجهی مشلک صنورم کلمش الحق | همان برسفین ارشاهم شه اقلیم حسن آیق

بولنماز حسنکه مانند مثالک شمدی ندر تدر

بیاض حسنکی خاک سیه کار ایلمش تذهین | عقار یغمی ایدر ابر و لرک الآلب لعلین
قم زلفک بنه بند ایلدی ارکاکلی مشکین | نه در بو صورت زیبا بو سنده قامت سروین

اسیر زلفنم جانا کوکل در بند حیرتدر

تحسر روزکارندن غم دریا ایدر امواج | ایدوب تاتار غم ملکک درونم سرتسر تاراج
بو سر پنجه ارشاهم نگاه لطفکه محتاج | سمکارم بکا جور ایلمه بیکک لطفی بر قاج

دیمه زینهار | خیالک مونس کوکلم اولوب راه ملالتدر | تخمیسات

دیمه زساکن دلا دلبر رعنا دن کچ | که زایتکوی محبت ره لیلادن کچ
صبح دم عادت ایدن سمت دلارادن کچ | ترک کام ایله کوکل چرخه مدارادن کچ

طول آمال ایله اف نه اخلیادن کچ

شوق دیدار له حیرتدر قودی اول رخ آل | عشق بازیلغه باعث بنه امید وصال
کوی دلداره ایردیه کوزکوره مرآت جمال | اولمزدست رس اول کاکل مشکینه خیال

ای صبا دستکی چاک سنده بوسودا دن کچ

دیمه بنزاول پوری دارسن روی جانانکه بقا | جانه دلدن همله جانان کرکسه آنحق

مکتب عشقه کیرآل متن محبّنده سبق — ار کوکل چشم بصیرتله اولوب شاخص حق
حسن جانانه بقلوب غیره تمنادر کج
نه گناه ایتدم آیا کیم بکا رحم ایتمدی شاه — ایتمدی حالم پرشانمه بر دمده نگاه
کوردیکم برجبین افغانم ایدر مدد واگاه — دل دلداره اثر ایلیه مز سین ای آه
تیردوشن استرایسک چنبر مینادر کج
ایلمدی بکا دلدار بنجه دم وعد وعید — سوزنش عشقم ایدوب سرّی دلده تزیید
ایلدی ماحضر میوه هوشم تجرید — برک وبارایتمه عیش باغ فنادن امید
خام طمع ایلمه مشتاق بو تمنادر کج
دیرزم دل دلبر نامهربانم بدخوله — خود بخود دل بند اولمه نازکاکل خوشبوله
بوزصویم دکم آقمم آب رویم جوله — چشمم شبنم کبی هرکوردیکم کلرو له
مهر اولورسه دقاپلمم دلبر بدکوله
هرنوازشکاره دیرمم کوکلمی ایتمم عمل — حسنله اول کرشعاع مهردن اولمه بدل
خوار غمدن چوزمصولمه دامن کاروبار — چشم باداره طوتلمم ای دلاآواره کل
اویله بر وادیه باین کوزلین آهوله
دیرمه دل هرکور یکک نازنین کاکل مانند نه — اکثری یوزه کلیجیدر اپانمه فند نه
فتنه آنوپدر خوزخیل ایتمیه بند کمند نه — کرچه منصورم خم زلف محبّت بند نه
بوخصه سر دیرمم هوس قلقدر کیسوله

37a

مکرنه آلدانه مرکیز کرکونه ماه رو — آلمه یوب برنیچه بیک عشاقی اینمش سرفرو
یوز دیر رقیبه اکثر یا لیک اولور لرتنه خو — رودم رضه کشت ایدر کل بکف یاهو چو

نقد دل ویرسم کفایت ایلمز هندوله

اجتناب اینمز بلاکور جانه کوز لین — کامکه آلمق استرایسه قام کلکوز غنچه دن
وار یوز کشت ایله کلزار دیه وارامز دیکن — منتز مقصوده تیر آسا ایر شمکه استین

چنه کش طوغری کرشن اولسون کمانه ابروله

سرّ ایتدم بیکه نصیحت ویرمه کوکلک مایه یه — نقد دلده کلمیه شاید خیال سرمایه یه
ایرمیور دیرسکه اکر دل شانکه هم پایه یه — آب رو بیکه دوکه نشئت دکه هر بیایه یه

عرض حاجات ایلمه مرد اول خردمندوله

احوال پرسانمز جانانه دیسه نلره — لطف ایله چو اول شه خوبانه دیسونلر
بزمکده طولو به چو اوله پیمانه دیسونلر — صونز ساغری ساقی بزه مستانه دیسونلر

اوصاف نمدن کیندن کورد لی جوانه دیسونلر

سحّاره ایکن دیمه سرغمزه سرفسونه — ناچار تحسّره دل عشق ایله فزونه
میدان محبّت می کلکوز دره ونه — پیمانه سنی هرکشی طولدرمه بونه

شهد نکرده بو مسجد میخانه دیسونلر

اسرار دلکه ایلمه ناکسده سن فاش — دنیاده بوکونه رازکه یوقی قالمغه سرداش
معمار جهانک اولسه اکر جمله حالداش — دلخانه سنی یقی قومه طاش اوسته بر طاش

سن یاب الی اللقا کہ ویرانہ دیسونلر

دیدار اولانک نقش دل جنتی نیلر
اللہ اوری اول خانہ ایکن روئیتر نیلر

اسرار دلہ واقف اولان حکمتی نیلر
کوکللکن سنک غیر و سوی صورتی نیلر

لا یقفر بوکیم کعبہ بتخانہ دیسونلر

دیر سنک کہ کوکل دنیہ دہ ہیچ حکمیہ زحمت
فوتہ ایلمہ سن فرصت خوشدلکہ غنیمت

سر تیر دیر ایسہ اولیہ انجام ندامت
یحیی نیک اولوب سوزلری باب سری محبت

یارانہ ایشدوب سویلیہ یارانہ دیسونلر

سحر ایدر غمزک دیمشلر چشم جادو قویمش آدہ
بکزہ راور جیلانہ جیہ دیمشلر آہو قویمش آدہ

نصفی سمورہ تشبیہ ایلمش مو قویمش آدہ
سنبلی اژدر ایدوب سحر ایلیکبو قویمش آدہ

رنگ کلدی آنش ایجاد ایلمش رو قویمش آدہ

قد رنگ اظہار ایدوب تصویرہ کوستر مش پنر
صنعت ایتمش عارض گلگونہ سوس و یرمش دیکر

قوس ابروہ مژگ تیر ایتمش عشاقہ سپر
سایہ اتبع قصاسی دست نقاشی قدر

قد قامتہ مہرہ تصویر ایتمش ابرو قویمش آدہ

ارزہ لی قامت بالا بلند صنع آلہ
حسنکہ خلعت مجلا ایلمش نور دی کلاہ

کور نیچہ غدار ایتمش کم ایدر عشاقہ آہ
بہر تو نخل تجلیہ کومش سرو رو ماہ

نور دی فوارہ فلمش قد دلجو قویمش آدہ

مست سر کردان کور بہ دلدار نی مینا بلہ
حی صنوب تکرار بکا تکلیف ایدر اثر ابلہ

38a

اوازفسوز کردیم سن دل صید ابد جولانه شعله نازجلالی حدت تیزآ بله

کاسه برق بلاد حل ایدوب خوفوبمش آد

بنجه دم برین جلاین عشقه سرکشلر یاقوب یافدرآتش سمندر فردلاکر وشلر یاقوب

ملک ابراهیم ایله فغفور یاشن دیکرشکر یاقوب اول صنم بخانه احسنه آشلر یاقوب

هرشیارشوخنه برخاری همندوفومبش آد

حال اولمز خلقی عشقک نازنه تشویقدر محو صوز سیمین ال بلور برآبر یقدر

عاشقلر قلوز حذر کم هوش دلر تشریقدر ایلیوب تقطیر آب کوهر انبیقدر

شاخ بلوره صودیر مشق سیم بازوفومبش آد

شهسوار غمزه سین کورسه یاطوت ایتمکه تیغ قی چکمش اشارت قصد ایدر موت ایتمکه

آزقالیدر جسنه دنیای فرقوت ایتمکه برنظر عینیله هاروتی مبهوت ایتمکه

سحره ابکاف اولکره هوبه چشم سنکلوفومبش آد

ایلمش بیهوده کوکلم بیوفایه آرزو وازکلدی ایتدی نفسم هاویه آرزو

ایتمزم شمدنکره هیچ مرجایه آرزو کیمدر خاطردن وصال دلربایه آرزو

دلده هرکیز قالمدی حرف صفایه آرزو

ایلا استغنا خیال زاتنه دلده خوی دوست خاطر ایلر خطور حاجات دلده سوی دوست

مست سرکردان ایدر مشکات دلده بوی دوست جلوه ایلر دائما مرآت دلده روی دوست

ایتمزم آیینه عالم نمایه آرزو

اولسه دلدار جفا خوق صفادر عشقه — باجره صبر اینمک دخی اوزکه بلادر عاشقه
صونه کر لعل لبک معشوق جوادر عاشقه — یارذن جور ستم مهر وفادر عاشقه

بو المهوسدر ایلین مهر وفایه آرزو

آشنا لطفدن عرض ایمه الفت جانانه در — طعن اغیار دن نه پروا چونکه دل جوانه در
عشقده رسم اولدر عادت رندانه در — خوق اولکن زخم سنن طعنه بیکانه در

ایلیونکر التفات آشنایه آرزو

عشق ایدر اهلک بولنمز عاشقلر حالی کبی — بندر بحر جنونم ایلر ابدالی کبی
یوکلدر بار محبت سرّی حمالی کبی — پادشاه ملک معنی ایلمز آلی کبی

دولت یک روزه دار فنایه آرزو

بنا کم سرمستم خمار مدن کلور بوی شراب — دل خرابم انکار مدن کلور بوی شراب
بادا تهم روزکار مدن کلور بوی شراب — رند عشقم آه و زار مدن کلور بوی شراب

آرزوی وصل یار مدن کلور بوی شراب

آرام لطفکله جانا بنده ک افتاریم — همدم یوقدر بزمده تشنه لب آماریم
می صنولماز نیلیم مهجور ساقی یاریم — ساغر افروز محبت عاشق دلداریم

چشم دلسوز نکار مدن کلور بوی شراب

پادشاه حسن و آئین ایرکوزلر سروری — کل خمک کویا بهشتک غنچه ناز کری
جان باغشلر عاشقه امه حد داغک کوکری — حسرت لعل لبکله اغلدیجه ایر بری

39a

آب چشم در نثار مدح کلور بوی شراب

عاشقم عاشق سکار ماهرو درکار بنی
با غله بند کاکلکه کو کلهر برکار بنی

چاک امانم آص تا او زلفک دار نه مرکار بنی
مست بیباک السم ساقی ترک ایت بنی

عارفم جسم نزار مدح کلور بوی شراب

سویله در سکر لسانک عاشقی طوطی مند
باخصوص غنچه دهانک ارلب شیرین قند

تر زبانک قلدی بوستر بنده سین شاه لوند
کور سه کر تنظیر مرآکاه او لور مست و پسند

عرض کلک آبدار مدح کلور بوی شراب

رباعیات

ای تجلی فیض نطق نظم ایدن ایجاده
بینوایم مرحمت قیلبو دلی ناشاده

مستمندم یاور او لیارب ستر بنده نه
درد مندافتادیم رحم ایت امانم فریاده

لازم ایکن عالمینه برشه دین مبین
قلدی تشریف کائناتی رحمة للعالمین

صد قله کوش ایته بو قوم مجز اول لولاکدن
خلق او لنماز درو عالم اولمه سلطان دین

مدفنت حضرت پیر تاریخ انابه فقیر

کنور فقره پناه بادشه کون مکان
بحر الطاف خدا چاره رس دردیسان

سرور اهل طریق حامی بغداد شریف
باز الشهب هو من ارض مبارک کیلان

مشعل راه هدا نیر اعظم تحصل
که او در پاک حسب طاهر النسب سلطان

شه قدیر خطه غدیر اوه غریب دین اولدی علم — سر تسکوز مکان خلقه کوسترر نشان

اولدی اقلیم حقیقتده علم کیلافی — کراو در پادشه معنوی صاحب فرمان

اویله بر شاه عظیم ذات کریمدر اول کیم — اولنا بنده سیدر جمله سلاطین جهان

رقب اولیانک اوزره نهاد قلدر قدم — بونلرک اعلا اوله مرباسکا اردل برهان

پنجه بنش کسمیه لر فخر له باینه کرام — تاج دولت اولیجق سرم اونلرک قدمان

الم کبر سه اکر اول خاک قدملرنک ذره — کحل ایدر لر آنی همیه در دوله یادر مان

امر فرمانه بیک جانله عالم منقاد — عرب و روم عجم جین ختن هند ستان

پنجه یک اهل دلان شوقله حسرتله اولوب — که اولا صدقله درکاهنه هردم دربان

خسته دل بیچره شهامر هم نافی نطفکدر — درصفاسنه دل مجروحنه کافی هر آن

عرض ایدوب حال دلم اغلیوکلدم قپوکه — سائلم ارزل وجاکم میطلبم منی اجان

اشتیاقکه بنزر مشتاقکه الحاق ایتدی — بیچره ایلمه بونلرک لطف ایته کریان

اولدی تاریخ منیب اولدی بغچه بن بندکدر — ایتمه رد حسرتله یا قمیه قلبم ناچران

وستکیر قلمغه بر پیر پناهکدر ارایوب

تاریخ این دولت العلی — بولدی درویش سلیم سر قولکدر اول دوجاکدر — میر محمد غالب

سکندر پایه نور الله پاشا — بولوبدر غنچه وش فرخواه تمودی

کلوب صحن وجوه پاکه کوهر — ایدوب احراز آکا فیض وجودی

نه زیبا لولوی پاکه صدف — وزیر ابن وزیر اول کا نجودی

40a

موفق اولسه توفیقی موابد — سعید ایام اولسه امری قعودی
ایدوب عمر فزونه حکم صحت — اولسه سعد و شرف دائم شهودی
ولی عهد یکم بر درّ یکتا — وجود خوبلکه پاک نقودی
کتوردی عادر ایام سه آسا — ربیع الثانیم اولدی ورودی

دیدم تاریخنی سرّی جهانه

تاریخ ولادت حفید محمد غالبک کلدی — وجودی ۹۲۳ — ولی النعم ابن سید جمال

طوغدی جوزا اول مهلقا با به وجد دائما — خفظ ایله رب العلا ایله عمرین طویل
اولدی زیر مستطاب افخم غالیجناب — دائما ایر صواب بویله درحق الوکیل
نامی دلش نور سراج خسته دفقره علاج — اولکه اعدله رواج صاحب شکر جلیل
بویله وزیر سعید ایتمش عالم بدید — غنچه تر بر حفید بولدیکه مثلی قلیل
سایه ظل آله عادل و نیکخیر خواه — یاور سعد و رفاه حق اوله هردم دلیل
ناجل و نجل و قمو سلسله نیک خو — برولد ماه رو ایلدی الله سلیل
جدّی کبیر و لنوازیوق همله واریسه آز — بلبل گلشن طراز حق ایله قدرین جمیل
اولدی بابا به جناح قلبه ویر انشراح — اعظم تخر و فراح بویله یه درلر نبیل
حق ویره عمر و نشاط خوش و صفا البته — ایتمه غم اختلاط سعد اولدائم کفیل
نور جمال بر تو سر کوردک اوماه نوی — شکر ایدم حق اولادی وارمی یا بویله اصیل
اولدی قبول دلک و بردی خدا بر ملک — کور همش عین فلک روضه دلدار جلیل

طوغدی او مهر منیل سر با تاریخ بیل

تاریخ حضیدوشنفر بنای رب الجلیل سامی محمد خلیل ۱۲۶۰ ابن میر محمد عاصم

حبذا آصف فخر الوزرا پاشا کیم
کور مش چشم جهان بویله کریم دستوری

کامتش عالمه بر بویله زمانه صورت
که او در غیر خلف عالمیان مبروری

حذر ای منع کریم ابن کریمدر حقا
اکثر خلق جهان نعمتنگ مشکوری

دیرور فیاض بنجه اولاد نسب غیر خلف
چشم اقبال ایله لطف خدا منظوری

شوکت شانتر مزداد ایده حق حرمت خدا
دائما صدر نفیانگ اولوب مشهوری

او وزیر ابن وزیر یعنی نور الله پاشا
وزرا دفتریگ صدر علا مسطوری

بنجه خیرات ویرآیله اولمش مجبول
دارم ایله حق خیرانگ ماجوری

رهی دردانه اثر معدن پاکگ کهری
دارم ایله حق لطفی ایله مغفوری

عمر افزونله شانه ایده خدا اولادگ
اوله حضرتنه دیلکم تکرارنگ مسروری

بنه بر غیر خلف ایلدی احسان مولا
رشگ ایدر کوره اکر حق جمالگ احوری

دختر پاکگ صدف قدر وحی بر لولوتر
قلدی بهنام مبارکله خدا مشهوری

طوغمیجق دولت ایله سرّی دیدم تاریخگ

تاریخ منهزم کلدی بدر آسا منیر میر محمد نوری ۱۲۶۰ بانجه‌ری

حضرتنه شمشیر قهرله اعدای دین مقهوردر
اعداد بیغمبر ایله اسلام دین معمور در

یازسرّی تام تاریخ نوه‌یه روم اولنجه تیکجه‌ر

41a

تاریخ ولادت — الحمدلله شاهزاده باسلیق نو منصور ولد ۱۳۲۶ — حضرت مشتاق

عشاقنی کورنلیدی سوزان اشتیاق — وصلکله بولوب شوق جدید ویرمش عشاق

تاریخنی حق ویردی خبر سرّی نقطه دن

تاریخ غنچه نهال — الحمدلله شرفنالیوم لمشتاق ۱۳۲۶ — حضرت ولی النعمی

غنچه نهال نور الله پاشانک گلهر مانند — یانه احسان بن قلدی جناب حضرت مولا

بهار لطف حق ویردی وجی بلبل نوا لحق — گلستان ملاحتده آچلدی غنچه رعنا

درخت فیض حق ویرمش ایکن بر میوه قیلمک — یتشدی مراد گوگل اوزره بر دخی الحمد

گلوب مرهد جهانه تازه یاشین عمری فروزان اولسون — اولوب گرهواره صحت صلنجق وشن اکاهیا

دلم در فکرت این تاریخ زیبانم میگویت سرّی

تاریخ کاتب جوان — محمد کامل آمد در جهان تا آفتاب آسا ۱۳۲۶ — حضرت ولی النعمی

اول غنچه اتربای بلاغت بولندی — گم کاتب جوان فلاطون نتیجه

اول مرد جهان لطافت قدر و لجو — رشک ایله بلبل بری وار حالی ویلنجه

هردم ویلکم حق بوکه اوستادم افندی — مسرور ایله الله بنجه اولادلرنجه

معذورم افندم قولکز یاب دعادم — بلمم که دعا ایلیم فوجه قربجه

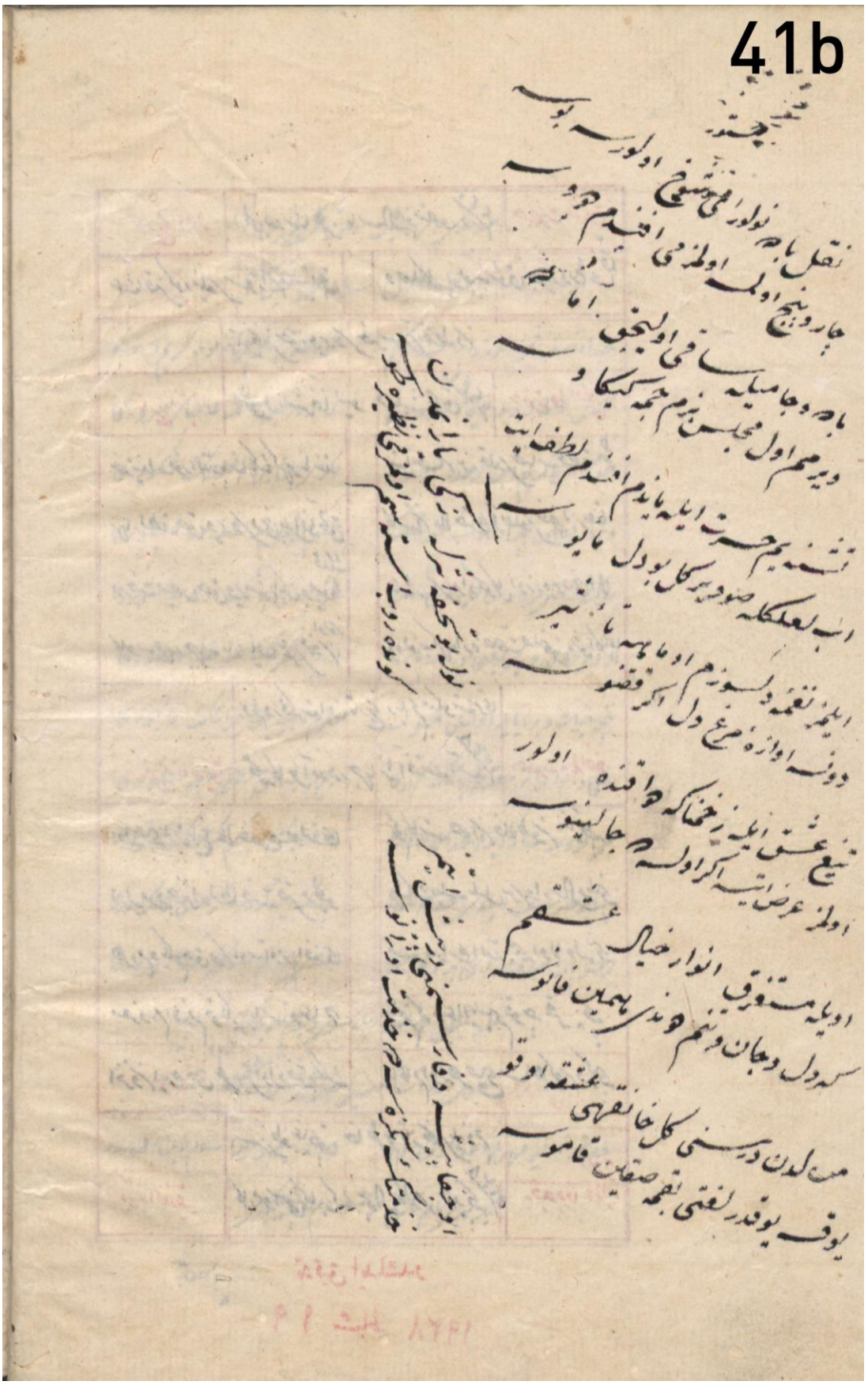
افروز این حق عمر بیزاد دخترپاکت — باکام اولاده هر صبح مساهر کوزدکیجه

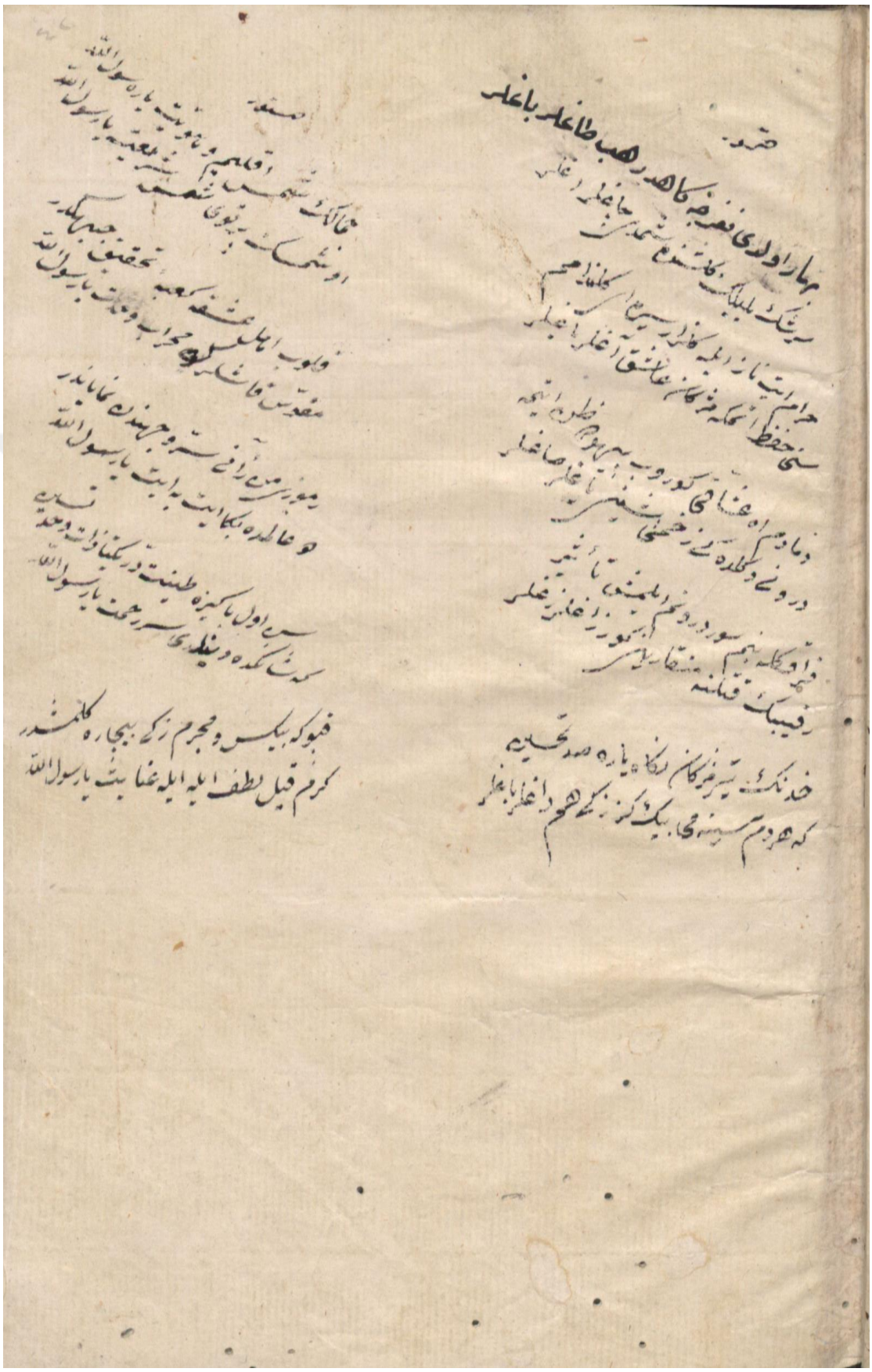
سرّ طوغنجق خاطره تاریخی یازدم — گل موسمی گلبرگ جمال گلدی جدیجه ۱۳۲۶

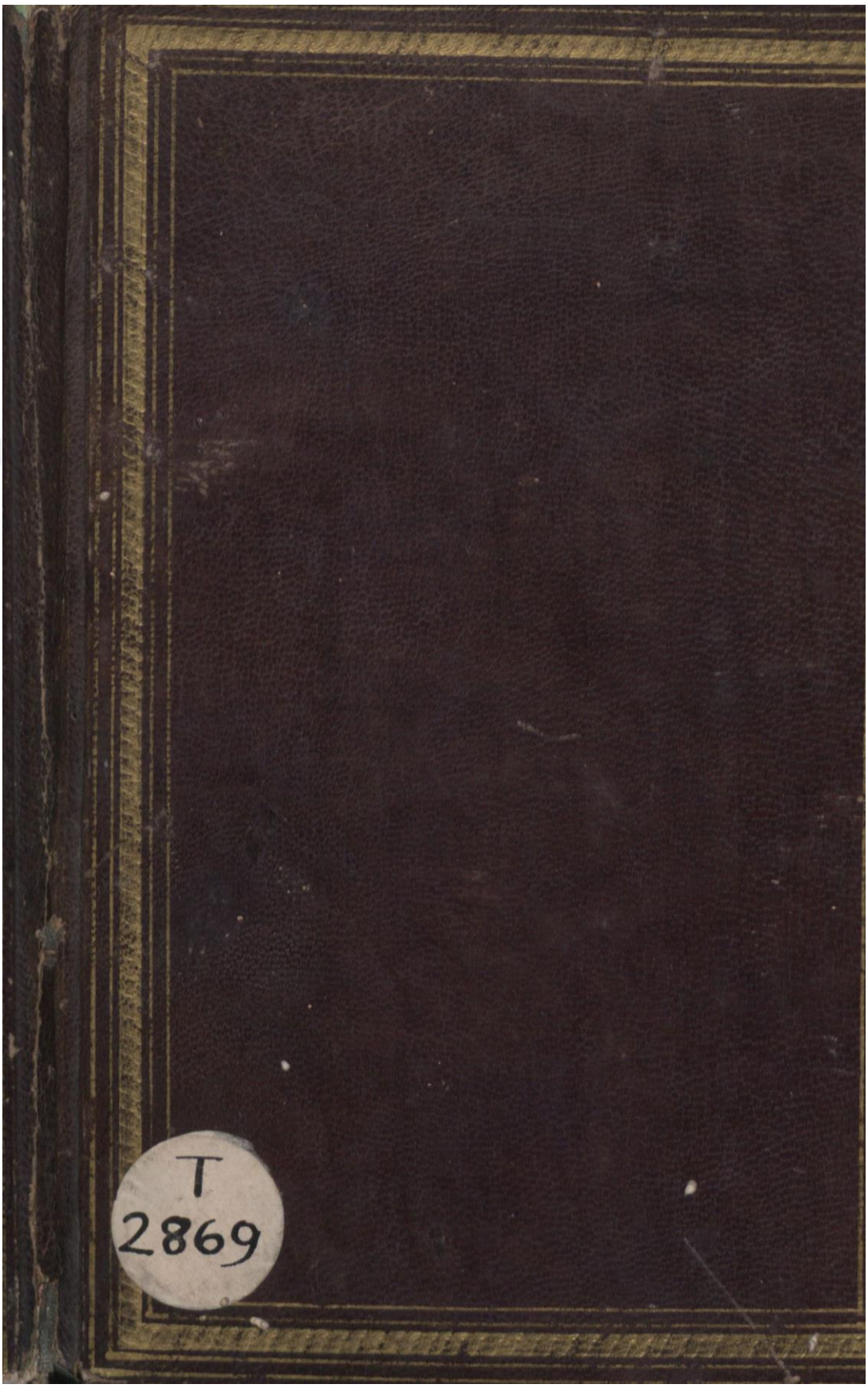
حرره الفقیر — زنوبه رفیعه وفا غفرالله

تدقیق ایدلمشدر

۱۹۰ شباط ۱۹۲۸

41b

T
2869

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Mahir Selim KESKİN

Doğum Tarihi: 1988

Doğum Yeri: İstanbul/Sarıyer

E-postası: mahirselimkeskin@gmail.com

Yabancı Dili: İngilizce

Aldığı Sertifikalar:

1. TÜRVAK Yapım-Yönetim ve Teknik Bölüm Eğitim Sertifikası (2006)
2. Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifikası (2015)

İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 2005-2006 yılları arasında TÜRVAK Sinema-Televizyon Özel Eğitim Merkezinde "Yapım-Yönetim ve Teknik Bölüm Eğitimi" aldı. 2007-2010 yılları arasında çeşitli prodüksiyon şirketlerinde görev aldı. 2014 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 2018 yılında askerlik görevini yerine getirdi. Halihazırda özel eğitim kurumları bünyesinde eğitim vermektedir.